Mötesbok: KSNAU (2025-05-27)

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott

Datum: 2025-05-27

Plats: Kommunstyrelsens sammanträdesrum

Kommentar:

Dagordning

Beslutsärenden

169/25 Upphandling: Bemanningstjänster skolan (diarienummer 25053): godkännande upphandlingsdokumenten 3

170/25 Upphandling: Öbacka strandpark etapp 3 - beslut förfrågningsunderlag 28

171/25 Inbjudan: Mötesplats Lycksele 4-5 juni 2025 778

172/25 Medfinansiering: Mer Matinnovation – Innovationsplattform för livsmedelskedjan i norr 779

173/25 Medfinansiering: Studenters entreprenörskap vid universiteten i Umeå 805

174/25 Medfinansiering: Europa Direkt 2026-2030 815

175/25 Medfinansiering: Kvarkenrådet EGTS, medlemsavgift 2025 819

176/25 Medfinansiering: AI på jobbet 821

Till KS/KF

177/25 Planeringsdirektiv och budget 2026 samt plan 2027-2029 854

178/25 Plan för digital omställning 2025-2028 935

179/25 Höjning av föreningstaxor inom bad 1036

180/25 Avgift för parkeringsanmärkning 1043

181/25 Revidering av taxa för utlämnande av allmän handling 1048

182/25 Revidering av taxa för byggnadsnämndens verksamheter 1057

183/25 Uppföljning kommunstyrelsens verksamheter januari-april 2025 1088

184/25 Kommunstyrelsens uppsikt över nämnder och övrig verksamhet 1099

185/25 Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över bolagen verksamhetsår 2024 1114

186/25 Anvisning för verksamhetsplanering 1167

187/25 Anvisning för bolagens rapportering till Kommunstyrelsen 2025 1176

188/25 Hantering av donationsförfrågan förskolan Solgläntan 1191

189/25 Plan för kommersiell service på Umeås landsbygder 1193

190/25 Granskningsrapport: Hantering av personuppgiftsincidenter i kommunstyrelsen 2024 1230

191/25 Svar på remiss: En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess - KN2023/02, SOU 2024:98 1243

192/25 Svar på remiss av promemorian Avveckling av studiestartsstödet, U2025/00711 1261

193/25 Svar på remiss: Genomförande av bestämmelser i förnybartdirektivet om tillståndsförfaranden för förnybar energi 1263

Information

194/25 Information från Mark och exploatering 1455

195/25 Ekonomidirektören informerar 1456

196/25 Information: Umeå-Vasa samarbetet 1457

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-05-19

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00514

Inbjudan: Mötesplats Lycksele 4-5 juni 2025

Förslag till beslut

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar

att ledamöter i utskottet får delta.

Ärendebeskrivning

Datum: 4-5 Juni 2025
Plats: Hotell Lappland, Lycksele
Tider: Onsdag 4 Juni: dagsprogram kl 12.00, kvällsprogram: 19.00
Torsdag 5 Juni: 09.00
Deltagaravgift:1995 kr.

Beslutsunderlag

Länk till anmälan

Beslutet ska skickas till

Vanessa Holmlund

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-20

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00216

Medfinansiering: Mer Matinnovation – Innovationsplattform för livsmedelskedjan i norr

Förslag till beslut

Att bevilja *Mer Matinnovation* 150 000 kr/år 2026-2027, att tas från kommunstyrelsens anslag för tillväxt

Att beslutet gäller under förutsättning att övrig sökt medfinansiering beviljas

Ärendebeskrivning

RISE söker medfinansiering från Umeå kommun till projektet *Mer Matinnovation – Innovationsplattform för livsmedelskedjan i norr*. Övriga medfinansiärer är Tillväxtverket/EU:s regionalfond, Region Västerbotten, Länsstyrelsen i Västerbotten och Skellefteå kommun.

Mer matinnovation bygger på förstudien Arctic Food Innovation Hub (RISE, SLU Holding, 2023) som tydligt visar att livsmedelsbranschen i Västerbotten är underutvecklad och befinner sig i en negativ trend som behöver stoppas och om möjligt vändas. Ökad grad av forskning, utveckling och innovation är delar som behövs för att bryta trenden och höja innovationsgraden inom livsmedelskedjan. Befintligt innovationsekosystem upplevs som fragmenterat och svårtillgängligt för företagen, avståndet är stort och det saknas en sammanhållen samverkansplattform för forskning, utveckling och innovation. Satsningen *Mer matinnovation* handlar om att förbättra livsmedelsföretagens tillgång till innovationsmiljöer. Målet är att bygga upp en långsiktig struktur för utveckling av livsmedelsnäringen och en samverkansplattform där företag, akademi, intresseorganisationer och myndigheter kan mötas och samverka kring ökad forskning, utveckling och innovation i livsmedelskedjan, bygga broar till innovationsekosystemet i norr och det nationella innovationssystemet för livsmedel. Projektet ska tillsammans med aktörer inom hela livsmedelskedjan tydliggöra målsättningar, ta fram färdplaner för prioriterade livsmedelsvärdekedjor och en plan för framtida samverkan. Målgrupp är nya och befintliga små och medelstora företag i Västerbotten, från primärproducenter, bärförädlare, rennäring, fiskodlare och lantbrukare till förädlande företag som mejeri, kött- och charkföretag, företag inom food-tech-området och

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00216

företag som säljer och distribuerar livsmedel, handel, restauranger och grossister. Projektet görs tillsammans med Länsstyrelsen och Region Västerbotten och blir en del av Västerbottens livsmedelsstrategi.

Total kostnad för projektet är 5 203 539 kr varav 300 000 kr söks från Umeå kommun. Efter avslutat projekt ska färdplaner för fem prioriterade livsmedelsvärdekedjor i Västerbotten finnas framtagna, minst 20 företag och organisationer ska använda samverkansplattformen och minst fem företag inom livsmedelskedjan samarbetar med forskare i gemensamma projekt med företagsnära forskning, utveckling och/eller innovation.

Umeå kommun har länge deltagit i ett utforskande arbete med SLU om en möjlig etablering av en ”Green Innovation Park” i norra Sverige med säte i Umeå. Dessa planer är ej längre aktuella och det regionala ledarskapet kring livsmedelsinnovation behöver tydliggöras. RISE i Umeå har de senaste åren visat sig vara en kompetent aktör att hålla ihop arbetet och är förankrad hos lärosäten, privata och offentliga aktörer samt har visat på goda resultat i tidigare genomförda livsmedelsprojekt i Västerbotten. Umeå kommun Näringsliv kommer att delta i projektets styrgrupp. En viktig del att bevaka blir att hitta roller kopplat till ny struktur för de samägda inkubatorerna och science park i Umeå.

Kvarvarande medel i tillväxtanslaget (2025-05-20)

2026 8 966,2 tkr
2027 18 085,4 tkr

Bilagor

Inskickad ansökan till Tillväxtverket

Beredningsansvariga

Emmy Sundin, Åsa Fällman

Beslutet ska skickas till

Budgetgruppen/Sofia Westin

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Peter Juneblad
Näringslivsdirektör

Ansökan om stöd

1.1 Allmänna uppgifter

Projektnamn: Mer Matinnovation - Innovationsplattform för livsmedelskedjan i norr
Ansökansid: 713775
Ärendeid: 20372477

Typ av finansiering: Var med och stärk innovationsmiljöer i glesa geografier
Sista ansökningsdag: 2025-02-17
Ansvarig organisation: Tillväxtverket

1.2 Stödsökande

Namn: RISE Research Institutes of Sweden AB
BOX 857
501 15 BORÅS
Sverige

Org.Nr: 556464-6874
Antal anställda: 3999

Arbetsställe

Namn:
Postadress:
STORGATAN 65
903 33 UMEÅ

Arb.ställenr.: 47972237
Besöksadress:
STORGATAN 65
903 33 UMEÅ
Region: Umeå

Har ni tagit upp moms som en kostnad när ni beräknat er budget?
Nej

Omfattas organisationen av Lagen om offentlig upphandling eller annan upphandlingslagstiftning?
Ja

Organisationens hemsida
www.ri.se

1.3 Projektpartner

Namn: LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN

Org.Nr: 202100-2460
Antal anställda: 499

Postadress:

901 86 UMEÅ
Sverige

Arbetsställe

Namn: LÄNSSTYRELSEN

Arbetsställenr: 19081231

Postadress:

901 86 UMEÅ

Besöksadress:
STORGATAN 71 B
903 30 UMEÅ
Region: Umeå

Har ni tagit upp moms som en kostnad när ni beräknat er budget?

Nej

Ange vem som är organisationens firmatecknare
Lena Nordling

Omfattas organisationen av Lagen om offentlig upphandling eller annan upphandlingslagstiftning?
Ja

Namn: REGION VÄSTERBOTTEN

Org.Nr: 232100-0222
Antal anställda: 10000

Postadress:

901 89 UMEÅ
Sverige

Arbetsställe

Namn: REGIONAL UTVECKLING

Arbetsställenr: 19273374

Postadress:

901 89 UMEÅ

Besöksadress:
KÖKSVÄGEN 11 C
907 37 UMEÅ
Region: Umeå

Har ni tagit upp moms som en kostnad när ni beräknat er budget?
Nej

Ange vem som är organisationens firmatecknare
Patrik Sällström

Omfattas organisationen av Lagen om offentlig upphandling eller annan upphandlingslagstiftning?
Ja

1.4 Betalningssätt

Typ av konto: Bankgiro
Kontonummer: 5378-0169
Detaljerad info:

1.5 Projektinformation

Specifikt mål

1.1 Utveckla och förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik

Projektnamn

Mer Matinnovation - Innovationsplattform för livsmedelskedjan i norr

Projektstart

2025-09-01

Projektslut

2028-02-29

I vilken eller vilka kommuner kommer insatserna genomföras? Valda län

Västerbotten

I vilken eller vilka kommuner kommer insatserna genomföras? Valda kommuner

Bjurholm, Robertsfors, Storuman, Malå, Norsjö, Vännäs, Dorotea, Umeå, Vindeln, Nordmaling, Åsele, Sorsele, Skellefteå, Vilhelmina, Lycksele

Söker ni finansiering för en förstudie?

Nej

Söker ni finansiering för ett ramprojekt?

Nej

Har projektet genomfört den hållbarhetsanalys som beskrivs i EU-handboken?

Ja

Söker ni finansiering för att investera i infrastruktur?

Nej

Sammanfatta projektet

Projektet ska överbrygga glesheten inom livmedelssystemet i Västerbotten och angränsande län och förbättra företagens tillgång till starka innovationsmiljöer inom akademin. Målet är att bygga upp en sammanhållen och långsiktig struktur för utveckling av livsmedelsnäringen och en digital plattform där företag, akademi, intresseorganisationer och myndigheter kan mötas, kommunicera och samverka kring ökad forskning, utveckling och innovation i livsmedelskedjan och bygga broar till innovationsekosystemet i norr och det nationella innovationssystemet för livsmedel. Syftet är att utifrån den regionala livsmedelsstrategin öka produktionen av livsmedel genom systeminnovation och stärka företagens anpassningsförmåga till klimatförändringar och andra omvärldsfaktorer. Projekt kommer att genomföra aktiviteter med aktörer inom hela livsmedelskedjan för att tydliggöra målsättningar, ta fram färdplaner för prioriterade livsmedelsvärdekedjor och en plan för framtida samverkan.

Beskriv kortfattat ert projektmål.

En sammanhållen plattform för samverkan och kommunikation om forskning, utveckling och innovation inom livsmedelskedjan i Västerbotten, med kopplingar till arbetet i angränsande län och det nationella innovationssystemet för livsmedel som överbrygger glesheten i det norrländska livsmedelssystemet är framtagen och består av en digital plattform och en samarbetsstruktur för fortsatt arbete med innovation inom livsmedelskedjan i norr

Mål och färdplaner mot 2035 har tagits fram för fem prioriterade livsmedelsvärdekedjor.

Livsmedelsföretag har fått stärkt kunskap genom tematiska möten som bidrar till ökad konkurrenskraft, långsiktiga lösningar och främjar innovation i det norrländska livsmedelssystemets glesa geografi

20 företag och organisationer använder samverkansplattformen

5 företag inom livsmedelskedjan samarbetar med forskare i gemensamma projekt med företagsnära forskning, utveckling och/eller innovation som stimulerats av den skapade samverkansplattformen.

Vilken utmaning i utlysningen ska projektet bidra till att lösa?

Gleshet i livsmedelssystemet gör att alla företag inte har samma möjligheter till utveckling. Företagens tillgång till funktionella och geografiskt oberoende innovationsmiljöer är begränsad. Få livsmedelsföretag tar del av forskning, kunskapsinsatser och stödjande system för utveckling och innovation.

Samverkansytor saknas, för forskning och innovation inom livsmedel, där offentliga aktörer, näringsliv och akademi kan samlas och det saknas en tydlig länk mellan de regionala och de nationella innovationssystemen för livsmedel. Både digitala plattformar och samverkansstrukturer behöver utvecklas.

Grön omställning innebär möjligheter men även utmaningar genom förändringar på den globala marknaden och i klimatet. Livsmedelsbranschen är viktig för ett hållbart och attraktivt samhälle. Med systeminnovation vill projektet hitta lösningar för viktiga framtidsfrågor inom branschen som stärker företagens anpassningsförmåga.

Beskriv nuläget som projektet ska bidra till att förändra.

PROBLEM, EFFEKTER OCH ORSAKER
För utförligare beskrivning av nuläget, förutsättningar och behov inom livsmedelssektorn i Västerbotten (norra Sverige), se bifogad förstudie om Arctic food innovation hub, som belyser utmaningar, möjligheter och framgångsfaktor kopplat till ökad regional utveckling av livsmedel.
Förstudie: Arctic Food Innovation Hub

HUVUDPROBLEMET Livsmedelsbranschen i Västerbotten är underutvecklad och befinner sig i en negativ trend, som behöver stoppas och om möjligt vändas så att produktionen av livsmedel ökar. Forskning, utveckling och innovation behövs för att bryta denna trend och höja innovationsgraden inom livsmedelskedjan men stödsystemet är fragmenterat och svårtillgängligt för företagen. För en stor del av företagen är avståndet stort till akademi och innovationsekosystemet. Dessutom är samverkan mellan offentliga aktörer, näringsliv och akademi underutvecklat och saknar struktur. Det saknas en sammanhållen samverkansplattform för forskning, utveckling och innovation.

EFFEKTERNA av detta problem är flera. Västerbotten missar tillväxt och arbetstillfällen som skulle kunna bidra till att stärka regionens näringsliv, ekonomi och resiliens. Den svaga och delvis underutvecklade livsmedelsproduktionen gör att regionen är beroende av importerade livsmedel, vilket ger en svag livsmedelsberedskap i händelse av kris. Nedläggningen av jordbruk gör också att viktiga natur och kulturmiljöer försvinner samt att goda förhållanden för livsmedelsproduktion inte används ur ett nationellt perspektiv.

ORSAKERNA till den svaga livsmedelsproduktionen är många och komplexa. Många faktorer ligger på nationell och internationell nivå, som världsmarknadspriser, beskattningsnivåer och regel- och stödsystem. Dessa faktorer ligger inte i fokus i projektet. I stället ska projektet arbetamed att överbrygga svårigheter orsakade av gleshet och att det saknas systemperspektiv och struktur för samverkan kring utveckling, innovation och företagsnära forskning mellan näringsliv, akademi och innovationsfrämjare samt med det nationella innovationssystemet för livsmedel.

ORSAK 1) Det saknas sammanhållna och långsiktiga strukturer för utveckling av livsmedelsnäringen och plattformar där företag, akademi, intresseorganisationer och myndigheter kan mötas och samverka kring förädling och innovation av livsmedel i

Västerbotten (norra Sverige). Det saknas också tydliga kopplingar till det nationella innovationssystemet för livsmedel. Dessa utmaningar adresseras främst i AP1: Insatser för att starta upp och bygga en gemensam plattform för samverkan och kommunikation om forskning, utveckling och innovation. I projektet är målet att bygga en samverkansplattform där offentliga aktörer, näringsliv och akademi möts för att tillsammans kunna utveckla nya arbetssätt som skapar lokalt förankrade lösningar och stärker förmågan att möta framtida utmaningar

ORSAK 2) Det finns också ett stort behov för att hitta lösningar för viktiga framtidsfrågor i branschen, så som utveckling och innovation av prioriterade värdekedjor inom livsmedel i norra Sverige. Företagen har också ett stort behov av stöttning för att utveckla sitt företagande och skapa högre värde på sina produkter. Dessa orsaker adresseras främst i AP2: Insatser för att stärka livsmedelsnäringens konkurrenskraft och bidra till lösningar för ökad produktion och förädling genom företagsnära forskning, utveckling, innovation.

Vilka av de globala målen i Agenda 2030 förväntas projektet bidra till i regionen på lång sikt?

2. Ingen hunger, 5. Jämställdhet, 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, 9. Hållbar industri, innovation och infrastruktur, 10. Minskad ojämnlikhet, 11. Hållbara städer och samhällen, 12. Hållbar konsumtion och produktion

Motivera valet av Agenda 2030 mål.

2. INGEN HUNGER: Projektet syftar till att stärka livsmedelsproduktionen i Västerbotten och minska sårbarheten vid kriser. Med en stärkt livsmedelsproduktion i norra Sverige tar vi ett större ansvar för vår egen försörjning och bidrar även till nationell och global livsmedelsförsörjning.

5. JÄMSTÄLLDHET: Erfarenheter visar att resultaten blir bättre när kommuner, regioner och näringsliv arbetar medvetet med jämställdhetsfrågor i näringslivsutvecklingen. De flesta branscher brottas också med utmaningar inom kompetensförsörjningen och det är viktigt att både män och kvinnor känner sig välkomna i branschen.

9. HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIOINER OCH INFRASTRUKTUR: Projektet ska bidra till att långsiktiga strukturer för innovation och hållbar industri kommer på plats.

10. MINSKAD OJÄMLIKHET: Många olika typer av kompetenser behövs i livsmedelsbranschen, alla behövs. Minskad ojämlikhet bidrar till social sammanhållning, ökad rättvisa och trygghet i samhället. I ett Västerbottensperspektiv behöver vi också arbeta för möjligheterna till trygg livsmedelsförsörjning i både kust och inland.

11. HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN: Ökad livsmedelsproduktion i Västerbotten bidrar till städer och samhällen i samspel med varandra, och livsmedelsproduktionen behövs för att bevara viktiga natur- och kulturmiljöer. Idag är flera arter som är beroende av det uppbrutna jordbrukslandskapet hotade och även kulturlandskapet med öppna fält, gårdar och lador minskar.

12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION: Genom ökad lokal och regional livsmedelsproduktion nyttjar vi länets egna naturresurser bättre och kan minska långväga matimport. Mat som produceras i norra Sverige har ett lägre miljö- och klimatavtryck. Projektet ska bidra till ökad medvetenhet om matens ursprung och kvalitet.

Välj en primär målgrupp för projektets aktiviteter under projektperioden

Små och medelstora företag

Välj eventuellt en eller flera sekundära målgrupper för projektets aktiviteter under projektperioden.

Akademi och forskningsaktörer, Företagsfrämjande aktörer, Offentliga organisationer

Beskriv projektets målgrupp och deras behov

Den primära målgruppen, som ska stärkas genom projektet, är befintliga och nya företag och producenter inom livsmedelssektorn från primärproducenter som bärförädlare, rennäring, fiskodlare och lantbrukare till förädlande företag som mejeri, kött- och charkföretag, men också företag inom food-tech-området och företag som säljer och distribuerar livsmedel, så som livsmedelshandel, restauranger och grossister. Det är stor variation inom målgruppen men generellt är det fler män än kvinnor på ledande positioner. Inom primärproduktion är det få företagare med bakgrund från andra länder medan det är vanligare inom exempelvis restaurangbranschen. I vissa delar av primärproduktionen har dock en betydande del av de anställda bakgrund i andra länder. Utbildningsnivån är måttlig inom primärproduktion, förädling, restaurang, handel och grossister medan foodtech-företag oftare har högre utbildning och ofta har sitt ursprung i akademin. Det skiljer även i utbildningsnivå mellan små och stora livsmedelsföretag.

Den primära målgruppens behov är tillgängliga kontaktytor med stödsystemet för företagsnära forskning, utveckling och innovation och att det är ett sammanhållet stödsystem för utveckling och innovation där olika aktörer samverkar och tillsammans gör det enklare för företagen att navigera i stödsystemet och möjlighet till utveckling och innovation. Den primära målgruppen har även behov av samverkan kring mål och färdplaner som möjliggör systeminnovation för en hållbar utveckling och kunskapshöjande insatser.

De sekundära målgrupperna är offentliga aktörer, myndigheter, intresseorganisationer, utbildningsanordnare, akademi och innovationsfrämjare som utifrån identifierade behov ska vara del av samverkansplattformen och nätverk för att möjliggöra utveckling inom livsmedelsområdet. Det främsta behovet kopplat till dessa målgrupper är en ökad samverkan och ökat samarbete utifrån en gemensam bild av den primära målgruppens positiva utvecklingsmöjligheter. Även partnerskapet för den regionala livsmedelsstrategin i Västerbotten är en viktig målgrupp då de har ett övergripande ansvar för den regionala livsmedelsstrategin och har viktiga kommunikationskanaler som kan användas i syfte att nå synergier.

Vad har ni för tidigare erfarenhet av målgruppen?

RISE (Research Institutes of Sweden) är ett statligt forskningsinstitut. På divisionen Bioekonomi bedrivs forskning och innovation inom jordbruk, livsmedel, kretsloppsteknik och bioprocesser. RISE har upparbetade kontakter med bl.a. Sweden food arena, Livsmedelsföretagen. Food Science Sweden, Umeå Universitet, SLU, Forskningsfinansiärer och livsmedelsföretag. Nationellt har RISE också erfarenhet från att driva Livsmedelsacceleratorn (utvecklingsstöd till små och mellanstora livsmedelsföretag) i Västra Götaland, koordinera SAMLA Sverige, som är ett nationellt nätverk som samlar den breda kunskap som finns kring innovationsstöd till livsmedelsbranschens företag samt Måltid Sverige, som är ett nätverk för livslångt lärande inom offentliga måltider. RISE sitter också i AgroVäst styrelse samt koordinerar det nationella kunskapsnavet för animalieproduktion. I Västerbotten har RISE bland annat drivit forskningsprojekt med koppling till skogsbärsutveckling (FAIRCHAN och FINEST) och projekt med syfte att öka försäljning av lokal mat i butik Ät hela Västerbotten. Projektledarna har även tidigare erfarenhet av målgruppen från arbete hos Norrmejerier respektive LRF och Hushållningssällskapet.

Region Västerbotten och Länsstyrelsen har arbetat med målgruppen genom framtagande och implementering av Livsmedelsstrategin. Region Västerbotten driver även det pågående det projektet Stärkt livsmedelsnäring i Västerbotten - ett kommunalt och regionalt samarbetsprojekt där målgruppens behov av detta projekt bekräftats. Region Västerbotten har även erfarenhet av arbete med det regionala innovationsekosystemet bland annat i det pågående projektet RIO.
Länsstyrelsen i Västerbotten har erfarenhet av arbete med utvecklingsprojekt och investeringsstöd till lantbruksbranschen men även till småskalig livsmedelsförädling.

Hur har ni arbetat för att inkludera målgruppen i förberedelserna av projektet?

De olika intressenternas behov har i första hand identifierats genom den förstudie som gjordes av RISE och SLU Holding 2023, som handlade om vad som krävs för att etablera en Arctic food innovation hub i norra Sverige, se bilaga. Därefter har workshops kring innovation och livsmedel genomförts tillsammans med Region Västerbotten och Umeå kommun och samtal genomförts med olika intressenter inför denna ansökan.

Inom projektet Stärkt livsmedelsnäring i Västerbotten, ett kommunalt och regionalt samarbetsprojekt, har också dialog förts med små och medelstora livsmedelsföretag där det framkommit behov av mer samverkan och företagsnära forskning, utveckling och innovation utöver det som kommer att genomföras i projektet. Där ses behov andra typer av insatser och ett fördjupat samarbete mellan fler aktörer.

Hur ska ni arbeta för att inkludera målgruppen i genomförandet av projektet?

Förutsättningarna för att projektets aktiviteter ska nå målgruppen skapas genom att bygga upp en digital plattform med funktionella digitala kanaler och en väl genomarbetad kommunikationsplan där samverkan med andra aktörer söks för att skapa synergier i kommunikationsarbetet.

Målgruppen akademi och främjare av utveckling och innovation inkluderas dels genom representation i referensgrupper men även genom arbetsmöten, seminarier och nätverk.

Målgruppen små och medelstora livsmedelsföretag kommer att inkluderas i arbetet med att ta fram målbilder och färdplaner mot 2035 för flera livsmedelsområden som är viktiga för regionen. Arbetet kommer att ske missionsorienterat och med systeminnovation som ledstjärna. Detta kommer att ske i samarbete med intressenter från respektive värdekedja och inkludera alla typer av livsmedelsproducerande företag. Projektet kommer också via Region Västerbotten, Näringslivsfunktioner i kommunerna och Länsstyrelsen Västerbotten fånga upp behov från näringen. Ambitionen är även att involvera akademi och innovationsfrämjande systemet i detta arbete för att skapa kontakter och ge behovsinspel till dem.

Vilken huvudsaklig bransch förväntar ni er att projektets aktiviteter ska bidra till?

05 Framställning av livsmedelsprodukter och drycker

På vilket sätt kommer era arbetspaket att påverka de globala målen?

Alla arbetspaket syftar till ökad livsmedelsproduktion och har samma påverkan på globala målen.

1.INGEN FATTIGDOM
Ingen påverkan.
Fattigdomen har andra orsaker än brister i livsmedelsproduktionen i vår region.

2. INGEN HUNGER
Positiv påverkan.
En ökad livsmedelsproduktion minskar sårbarheten vid kriser och ökar ansvarstagandet för vår egen försörjning samt bidrar även till nationell och global livsmedelsförsörjning.
MÅLKONFLIKT: All livsmedelsproduktion bidrar till ökade klimatutsläpp, och med en ökad produktion i Västerbotten kan Sveriges territoriella utsläpp öka.

3. GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE
Positiv påverkan.
För att producera mat i Västerbotten behövs förhållandevis lite bekämpningsmedel och antibiotika i djuruppfödningen vilket minskar den totala användningen av kemikalier och risken för antibiotikaresistens. Livsmedelsproduktionen i Västerbotten har sin tyngdpunkt på animaliska produkter som mjölk och kött, vilka är näringstäta livsmedel.

MÅLKONFLIKT: Livsmedelsproduktionen i Västerbotten har sin tyngdpunkt på animaliska produkter som kött och mjölk, vilket kan komma stå i konflikt med myndigheternas klimatmål och kostråd.

4 GOD UTBILDNING
Ingen påverkan.

5. JÄMSTÄLLDHET
Positiv påverkan.
Projektet ska arbeta med ett starkt jämställdhetsperspektiv i alla aktiviteter.

6. RENT VATTEN OCH SANITET
Ingen påverkan.
Livsmedelsproduktionen i norra Sverige har mycket liten påverkan på tillgången till rent vatten.

7. HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA.
Ingen påverkan.
Projektet är inte specifikt inriktat på energiförsörjning eller förbrukning i livsmedelssektorn.

8. ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT
Positiv påverkan.
Syftet med projektet är att öka konkurrenskraften i livsmedelssektorn och tillväxten där.

9. HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIOINER OCH INFRASTRUKTUR
Positiv påverkan.
Projektet ska bidra till att långsiktiga strukturer för innovationer kommer på plats och att förädling och innovation inom livsmedelssektorn ökar.

10. MINSKAD OJÄMLIKHET
Positiv påverkan.
Många olika typer av kompetenser behövs i livsmedelsbranschen, alla behövs. Minskad ojämlikhet bidrar till social sammanhållning, ökad rättvisa och trygghet i samhället. I ett Västerbottensperspektiv behövs trygg livsmedelsförsörjning i både kust och inland.

11. HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN
Positiv påverkan.
Ökad livsmedelsproduktion i Västerbotten bidrar till hållbara städer och samhällen i samspel med varandra. Idag är flera arter som är beroende av det uppbrutna jordbrukslandskapet hotade och även kulturlandskapet med öppna fält, gårdar och lador minskar.

12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION
Positiv påverkan.
Mat som produceras i norra Sverige har ett lägre miljö- och klimatavtryck. Projektet ska bidra till att befintlig livsmedelsproduktion blir mer hållbar och att nya hållbara livsmedel utvecklas i regionen.

13 BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA
Positiv påverkan.
Livsmedelsproduktionen, i synnerhet djurproduktionen, i norra Sverige ger mindre klimatavtryck än i andra regioner. Ökad cirkuläritet ger minskat svinn och mindre belastning på klimatet.
MÅLKONFLIKT: De territoriella utsläppen kan öka med en ökad livsmedelsproduktion, i synnerhet produktion av animalier, i Sverige.

14 HAV OCH MARINA RESURSER
Ingen påverkan.
Havsfisket i norra Sverige är mycket begränsat. Projektet kan komma att arbeta med en ökad förädling och högre värde på produkterna men projektet kan inte påverka fiskekvoter.

15. EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD
Positiv påverkan.
Minskad nedläggning av jordbruksmark och öppet landskap gynnar den biologiska mångfalden. Naturbete skapar ökat värde på animaliska produkter.

MÅLKONFLIKT: Städerna vid kusten expanderar och kommuner kan exploatera närliggande jordbruksmark till förmån för bostäder, industri och service.

16. FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN & 17. GENOMFÖRANDE OCH GLOBALT PARTNERSKAP.
Ingen påverkan.

Var ska resultaten uppstå?

Resultatkedja2: Utveckling av stödstrukturer

Förmåga - vad kommer målgruppen eller målobjektet att få tillgång till?

Resultatkedja2: Beslutsunderlag, stöddokument och strategier, Resultatkedja2: Nya kontakter, Resultatkedja2: Nya överenskommelser, Resultatkedja2: Samverkansarenor (Akademi, offentliga, företag, sociala), Resultatkedja2: Samverkan & kunskapsöverföring

Vilka förändrade beteenden förväntas de stärkta förmågorna leda till hos målgruppen eller målobjektet?

Resultatkedja2: Etablerar ny samverkan, Resultatkedja2: Utvecklar arenor, kluster och nätverk, Resultatkedja2: Utvecklar innovationer, Resultatkedja2: Utvecklar områden för strategiska satsningar (smart specialisering), Resultatkedja2: Utvecklar/tillgängliggör acceleratorprogram och inkubatorprocesser

Hur kommer projektets organisation vara uppbyggd för att genomföra projektet?

PROJEKTÄGARE: RISE. Ansvarar för projektets ekonomi och rapportering

PROJEKTPARTER: Region Västerbotten, Länsstyrelsen Västerbotten

MEDFINANSIÄRER: Skellefteå kommun, Umeå kommun,

STYRGRUPP: Representanter från RISE, Region Västerbotten, Umeå kommun, Skellefteå kommun och Länsstyrelsen Västerbotten. Representerar huvudfinansiärer och partners och borgar för projektets stabilitet.

REFERENSGRUPP: Representanter från akademin, innovationsekosystemet och Livsmedelsnäringen utses vid projektstart.

PROJEKTLEDNING: Projektledare och ekonomistöd. Finns hos RISE.

PROJEKTGRUPP: Projektgruppen består av personal på RISE, Region Västerbotten och Länsstyrelsen Västerbotten som arbetar i projektet med planering och genomförande. Projektgruppens arbete leds av projektledaren.

TILLFÄLLIGA ARBETSGRUPPER sätts samman vid behov för de olika aktiviteterna i projektet.

FÖRDELNING AV HUVUDANSVAR: RISE har huvudansvar för projektets genomförande och rapportering. Övriga partner har huvudansvar för vissa aktiviteter vilket framgår av aktivitetsplanen. Det kommer att vara ett tätt samarbete mellan projektpartners och alla kommer i olika grad att vara delaktiga i samtliga aktiviteter.

SAMVERKAN: Projektorganisationen kommer att ha nära samverkan med andra strategiska grupper och aktörer som jobbar för stärkt livsmedelssektor i Västerbotten, inte minst den regionala livsmedelsstrategins samverkansgrupp med Region Västerbotten, LRF Västerbotten och Länsstyrelsen Västerbotten samt med Umeå universitet, SLU och näringsliv.

STÖD TILL FÖRETAG: Vi bedömer att aktiviteterna i projektet passar in i Box 3: Stöd till allmänna främjandeinsatser som inte omfattas av EU:s statsstödsregler i Tillväxtverkets vägledning för statsstöd.

Vilka andra liknande projekt eller verksamheter känner ni till?

Region Västerbotten, Umeå kommun, Skellefteå kommun samt sju inlandskommuner driver projektet Stärkt livsmedelsnäring i Västerbotten - ett kommunalt och regionalt samarbetsprojekt med syfte att bland annat stärka företagen genom arbets- och utvecklingsmöten utifrån de utmaningar som identifierats. Projektet arbetar också för att öka efterfrågan på närproducerade livsmedel och sprider kunskap om hur andelen närproducerade livsmedel kan öka i de offentliga köken.

Länsstyrelsen Västerbotten jobbar med insatser mot livsmedelsföretag inom ramen för Strategiska plan och har lämnat in en projektansökan som kommer att lyfta Västerbottens matkultur och stolthet för vår lokalproducerade mat, bygga vidare på kocknätverket som bildades i projektet Ät hela Västerbotten och öka kontaktytorna mellan producenter och restauranger för att lyfta Västerbotten som ett matlän.

Northfood är en forskningssatsning på växtbaserade livsmedel och måltider vid Umeå Universitet. I satsningen finns inslag av innovation och förädling. Ett samarbete är etablerat för att skapa bästa möjliga synergier mellan projekten.

I förstudien Arctic food innovation hub beskrivs fler projekt eller verksamheter på andra platser i landet som liknar eller kompletterar den verksamhet som planeras i projektet. Det finns även likande verksamheter inom andra näringsgrenar med lösningar för glesa geografier, ex den heldigitala inkubatorer Go Business för kulturella och kreativa näringar

Utöver projekten ovan finns ett stort antal aktörer som arbetar med olika typer av projekt som rör livsmedel men inget som verkar i Västerbotten för att skapa en samverkansyta mellan projekten och dess aktörer kring forskning, utveckling och innovation. Verksamheten i denna projektansökan kompletterar därför ovan beskrivna projekt.

Hur ska ni internt i projektorganisationen arbeta för en inkluderande kultur för likvärdiga möjligheter att påverka projektets inriktning och resultat?

Projektet kommer att eftersträva en jämn könsfördelning vid rekrytering av personal. Projektets genomförande kommer att planeras tillsammans med all personal i projektet, med kontinuerliga planeringsmöten och även kontinuerlig uppföljning och utvärdering av hur samarbetet fungerar. Projektorganisationen ska tillvara på de olika förutsättningarna som råder i hela länet och anpassa aktiviteter efter det.

Beskriv vilken kompetens i hållbarhet som finns i projektorganisationen, eller som avses rekryteras till projektet?

RISE besitter stor erfarenhet och kunskap om hållbarhetsarbete genom sina ordinarie uppdrag. Projektet kommer också i rekryteringsprocessen tillse att personer med kunskap om hållbarhet finns i projektorganisationen.

Kommer ni i ert projekts genomförande att arbeta med andra aktörer än de som ingår i er projektorganisation?

Ja

Beskriv vad för slags arbete som kommer att genomföras och med vilka aktörer, samt hur det kommer att bidra till projektets genomförande.

Det operativa samarbetet sker mellan RISE, region Västerbotten och Länsstyrelsen Västerbotten.

Projektet kommer att arbeta nära livsmedelsproducerande företag, forskning och innovationsexperter. Aktiviteter, erfarenheter och resultat från projektet kommer gynna alla livsmedelsföretag i Västerbotten. Projektet har ett primärt fokus på att främja samverkan kring forskning, utveckling och innovation och arbetar proaktivt med näringsliv och de parter som är med finansiärer.

Projektet kommer att innebära samarbete med många olika aktörer, både sådana vi redan har ett etablerat samarbete med och sådana där ett samarbete behöver etableras. Projektet kommer också att vid behov anlita konsulter och expertstöd vid uppbyggnad av digital plattform samt vid genomförande av bland annat mål- och färdplansarbete och tematiska arbetsmöten.

Mer detaljerade beskrivningar av arbetet som kommer att genomföras finns i aktivitetsplanen.

Söker ni stöd för aktiviteter som bidrar till genomförandet av Östersjöstrategin?

Nej

Hur har ni i projektets planering säkerställt att ni har förmåga att rapportera och redovisa kostnader och aktiviteter i projektet?

Projektledaren kommer att ha vana att driva arbete i projektform. Som stöd till projektledaren finns ett verksamhetsnära ekonomistöd. Till projektet kopplas också en av RISE projektcontrollers som känner till Tillväxtverkets villkor, och utifrån sin erfarenhet av Tillväxtverkets regler i projekt samt med stöd av Tillväxtverkets Handbok kan säkerställa att kostnader är stödberättigande. Projektpartners kommer att särredovisa projektkostnaderna i sina ekonomisystem så att kostnaderna som uppstår i projektet kan särskiljas från andra kostnader, detta gäller även personalkostnader. Rapportering och redovisning utgör en egen aktivitet i AP3: Projektledning.

Hur ska ni arbeta med kommunikation?

Kommunikation är en central del av projektet då det handlar om en uppstart av en helt ny samverkansplattform för forskning, utveckling och innovation inom livsmedelskedjan i Västerbotten. Det kommer arbetet initialt att handla om att ta fram namn, logotype, kommunikationsplan, innehåll till hemsida och starta upp kommunikation via sociala medier. Innovationsplattformen ska knyta ihop olika initiativ och nå ut med information om aktiviteter och resultat från projektet till målgruppen. Målgruppen för projektets kommunikation överensstämmer i stort sett med målgrupperna för projektet. Vi kommer även att vilja nå ut med resultaten från projektet till målgrupper utanför projektets definierade målgrupper. Kommunikation kommer också att ske på workshopar och andra möten. Projektet kommer att arbeta för att all kommunikation ska utformas på ett sätt som upplevs inkluderande och så att människor av olika kön och ålder, på olika geografiska platser, i stad och på landsbygd, i kust och inland representeras i vår information. Projektet kommer att använda EU-logotypen på information kopplat till aktiviteter som görs i projektet

Hur ska ni arbeta med inköp i projektet?

För att säkerställa att lagen om offentlig upphandling följs kommer samtliga projektpartners att följa sina ordinarie upphandlingsrutiner. Inköpen bedöms rymmas inom ramavtal och direktupphandling. Upphandlingsplan för projektet bifogas.

Hur har ni säkerställt projektets medfinansiering och hantering av projektets likviditet?

Samtliga projektpartners har god likviditet. I det fall en kostnad skulle underkännas kommer den täckas av egna verksamhetsmedel hos den verksamhet som bedriver projektet, vilket det också finns en fastställd rutin för inom organisationen. Medfinansieringen sker dels av projektpartners och dels genom avtal med medfinansiärer.

Vad för risker har ni identifierat i projektet och vad föreslår ni för åtgärder?

1) Att projektledaren eller annan nyckelperson i projektet slutar. Åtgärd: En vice projektledare utses som fort kan ta över projektledarskapet fram till att en ny projektledare kan rekryteras.
2) Delar av medfinansieringen uteblir. Åtgärd: Budgeten och aktivitets- och genomförandeplan måste revideras.
3) Budgeten visar sig vara för liten för planerade aktiviteter. Åtgärd: Kontinuerliga budgetuppföljningar där nivån på aktiviteterna anpassas till faktiskt budgetutrymme samt dialog med finansiärerna.
4) Projektet hamnar i tidsbrist. Åtgärd: Projektet ska göra en noggrann och väl genomtänkt genomförandeplan för att förebygga tidsbrist. Om tidsbrist ändå uppstår måste tidsplanen göras om och fokus måste ligga på det viktigaste aktiviteterna för att nå projektmålen.
5) Brist på engagemang från målgruppen. Åtgärd: Arbeta för att kontinuerligt hålla målgruppen informerad. Arbeta öppet och transparent och bjuda in till att bidra i aktiviteternas planering och utformning

Beskriv utifrån era gällande riktlinjer hur ni kommer att ta hänsyn till dessa i ert projekt.

Projektet kommer att följa RISE hållbarhetspolicy. RISE är ett av Sveriges ledande forskningsinstitut med uppdrag att bidra till ett konkurrenskraftigt näringsliv och ett hållbart samhälle i samverkan med företag, akademi och offentlig sektor. Vi har ett ansvar och en möjlighet att bidra till miljömässig och social nytta i vår egen verksamhet och genom att påverka andra. RISE integrerar ett hållbarhetsperspektiv i alla tjänster och i forskning och hållbarhetsarbetet ska bidra till hållbarhetsmålen i Agenda 2030, Parisavtalet samt efterlevnad av Ägardirektivet för statligt ägda bolag. Förutom att följa gällande lagar, nationella regelverk och bindande krav, arbetar RISE med ständiga förbättringar i hållbarhetsarbetet för att möta intressenters förväntningar inom hållbarhet. För att beakta hållbarhetsfrågorna i hela RISE värdekedja utgår hållbarhetsarbetet från OECD:s riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande samt FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.

Projektet kommer att följa RISE gender equality plan för jämställdhet och jämlikhet som utgår från principen om alla människors lika värde och att RISE jobbar långsiktigt med mångfald, jämställdhet och barnrätt. Diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder får inte förekomma. Det är också viktigt att arbetsförhållandena i projektet ska lämpa sig för alla oavsett kön och skapa möjligheter att förena arbete med föräldraskap. Löneskillnader på grund av kön ska inte förekomma inom projektet.

Projektet kommer också att tillämpa RISE riktlinjer för möten och tjänsteresor. Enligt policyn ska möten i första hand ske genom distansmöten. Många av projektets möten kommer därmed att genomföras som distansmöten, både för att göra det enklare för målgruppen att delta men också för att minska kostnader och resursförbrukning.

Beskriv hur ni kommer att arbeta med att dokumentera, sprida och ta tillvara på resultat under projekttiden? Beskriv också hur ni vill säkra att resultaten tas tillvara under projekttiden?

Projektets alla aktiviteter och resultaten från aktiviteterna kommer att dokumenteras noggrant i ett särskilt upprättat uppföljningssystem för projektet. Rutiner för uppföljning kommer att tas fram tillsammans av projektgruppen för att säkerställa delaktighet i hur det ska fungera och förståelse för varför det är viktigt. Aktiviteter och resultat kommer att spridas till deltagare i projektets aktiviteter och på hemsida, sociala kanaler samt genom nyhetsbrev. Uppgifter om deltagarnas kön, ålder och organisationsnummer kommer att samlas in i alla utåtriktade aktiviteter.

1.6 Tid och aktivitetsplan

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
1 - AP: Insatser för att bygga en gemensam regional digital plattform för samverkan och kommunikation om forskning, utveckling och innovation.	Målet är att skapa en gemensam regional digital plattform med fokus på forskning, utveckling och innovation för hela livsmedelskedjan i Västerbotten och knyta det till liknande verksamhet i angränsande län med ambitionen att på sikt utveckla ett sammanhållet stödsystem för företagsnära forskning, utveckling och innovation kring livsmedel i de fyra nordligaste länen. Aktiviteter innefattar att bygga en digital plattform för projektkommunikation, ta fram en kommunikationsplan för projektet och genomföra en dialog med målgruppen kring samverkan, framtida utformningen, implementering och drift av den digitala plattformen. Box 3b: Stöd till allmänna främjandeinsatser som inte omfattas av EU:s statsstödsregler för insatser som syftar till systemutvecklande samverkan inom det företags- och innovationsfrämjande systemet.	2025-09-01 - 2028-02-29	1 334 816
1.1 - Digital plattform för projektet	En digital plattform för projektet byggs upp och den byggs delvis in i befintliga digitala kanaler. Den digitala plattformen innefattar webbplatser, sociala medier, digitala nyhetsbrev och andra digitala tjänster som tas fram utifrån behov. Webbplatsen inryms preliminärt i Länsstyrelsens hemsida Matkompassen och samordning sker med Region Västerbottens hemsida Mer mat från Västerbotten. Befintliga kanaler på sociala medier används när det är lämpligt och utöver det skapas nya kanaler på sociala medier som är mer anpassade till projektets syfte. Struktur och form för digitala nyhetsbrev och andra tjänster utvecklas. I arbetet ingår att ta fram logotype, visuell identitet, struktur på websidan och mallar för bland annat nyhetsbrev m.m.	2025-09-01 - 2028-02-29	375 704

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	Kostnader uppstår i form av arbetstid för genomförande och vid behov externa tjänster. Huvudansvar RISE i samverkan med Länsstyrelsen Västerbotten.		
1.2 - Kommunikationsplan och kommunikation	En kommunikationsplan för projektet tas fram innehållande vision, mål, målgrupp, budskap, aktivitetsplan och kommunikationskanalerna i den digitala plattformen för projektet fylls med grundinformation om syfte, partners, erbjudanden, kalendarium mm Kommunikation sker fortlöpande utifrån kommunikationsplanen om projektets insatser och resultat. Kommunikationen sker i nära samarbete med andra intressenter så möjliga synergier tillvaratas. Kostnader uppstår i form av arbetstid för genomförande och vid behov externa tjänster kopplat till funktioner på webbplatsen. Huvudansvar RISE i samverkan med Länsstyrelsen Västerbotten.	2025-09-01 - 2028-02-29	479 556
1.3 - Samverkan kring kommunikation om företagsnära forskning, utveckling och innovation	Dialog med offentliga aktörer, näringsliv och akademi om samverkan kring kommunikation om företagsnära forskning, utveckling och innovation och hur digitala plattformar kan användas för att överbrygga gleshet och stärka tillgängligheten för livsmedelsföretag, till aktörer som erbjuder företagsnära forskning, utveckling och innovation. Den framtida utformningen av gemensamma digitala plattformar och den framtida driften av dessa utreds och ambitionen är att en permanent lösning implementeras inom projekttiden. Aktiviteten genomförs i form av direkta kontakter och möten med en referensgrupp med representanter från offentliga aktörer, näringsliv och akademi. Huvudansvaret RISE i samverkan med övriga projektpartners.	2025-09-01 - 2028-02-29	479 556
2 - AP: Insatser för att stärka	Syftet är att bidra till systeminnovation för ökad	2026-01-01 - 2027-12-31	2 537 121

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
livsmedelsnäringens konkurrenskraft genom systematiskt innovationsarbete i det norrländska livsmedelssystemets glesa geografi	livsmedelsproduktion, skapa gemensamma färdplaner för utveckling av prioriterade livsmedelsvärdekedjor och genom stärkt kompetens bidra till värdeutveckling och ökad konkurrenskraft, långsiktiga lösningar och främjande av innovation i det norrländska livsmedelssystemets glesa geografi. Syftet är också att involvera och koppla ihop näring och akademi samt det regionala och det nationella innovationssystemet för livsmedel och sprida kunskap om väl fungerande modeller i andra delar av landet, skapa dialog mellan de olika initiativen och att arbeta för att vidareutveckla och utöka de initiativ som finns och att vid behov inspirera till nya lösningar. För att projektet ska bibehålla sin aktualitet och positionera sig krävs en omvärldsbevakning. Generell omvärldsbevakning med koppling till livsmedelsnäringen görs redan inom projektet Stärkt Livsmedelsnäring. För att skapa synergieffekter nyttjas den omvärldsbevakningen även i detta projekt. Ytterligare omvärldsbevakning som behövs specifikt för detta projekt planeras och fördelas av projektgruppen.		
2.1 - Övergripande systeminnovation	Projektet ska kartlägga aktörer som omfattas av olika dimensioner av livsmedelssystemet, däribland näringsliv, näringslivsstödjande aktörer, innovationsekosystemet, myndigheter, infrastruktur, utbildning, mm. Kartläggningen ska belysa vilka aktörer som finns inom systemet, de roller som aktörerna har, var det saknas aktörer samt vilka konkurrensfördelar och tillgångar som finns inom livsmedelssektorn i Västerbotten. Kartläggningen görs i dialog med aktörerna. Efter kartläggningen samlas aktörerna för gemensamma dialoger om de möjligheter och utmaningar som finns inom livsmedelssektorn för att sedan mobiliseras främst inom de i projektet	2026-01-01 - 2027-12-31	670 852

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	identifierade färdplanerna och för att gemensamt att hitta lösningar för utmaningarna. Dialogerna ska även öka kunskapen om livsmedelssystemet hos samtliga aktörer och skapa ingångar till olika instanser och på det sättet underlättar navigering och lotsning inom systemet. Omvärldsbevakning som behövs specifikt för denna aktivitet planeras och fördelas av projektgruppen, exempelvis närvaro vid lämpliga konferenser, nätverksträffar, studiebesök och andra relevanta sammankomster vilket innebär kostnader utöver ordinarie omvärldsbevakning. Kostnaderna består av lönekostnader och resekostnader. Huvudansvaret Region Västerbotten i samverkan med övriga projektpartners		
2.2 - Mål och färdplaner inom fem prioriterade värdekedjor för livsmedel	Projektet kommer att ta fram förslag till mål och färdplaner mot 2035 inom fem prioriterade värdekedjor för livsmedel i Västerbotten. Dessa värdekedjor kan även sträcka sig vidare ut i angränsande län eller ännu längre. Därför involveras även aktörer i de tre grannlänen Norrbotten, Västernorrland och Jämtland i dialogen. Syftet med att ta fram gemensamma mål och färdplaner, är att med hjälp av systeminnovation, stärka innovationskraften i livsmedelssektorns värdekedjor och ge vägledning framåt kring företagsnära forskning, utveckling och innovation. Arbetet tjänar även som ett inspel till den regionala livsmedelsstrategin och kommer att förankras med Partnerskapet för livsmedelsstrategin i Västerbotten. Mål och färdplanerna kommer att ha stort fokus på systeminnovation, marknad och konsument, norrländska uspar och hållbarhet. Arbetet med att ta fram mål och färdplaner kommer att ske genom digitala möten och fysiska workshops med intressenter och experter. Målet med arbetet är	2026-01-01 - 2027-12-31	919 408

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	även att det ska leda till kompetenshöjning inom utvecklings- och innovationsarbete inom livsmedelssystemet i norr samt att koppla ihop livsmedelsbranschen med forskare och experter och att dessa engageras i den norrländska livsmedelsproduktionen. Målet är att det ska leda till ökad innovation inom livsmedelskedjan, fler nya lönsamma produkter och nya företag inom livsmedelsbranschen. Kostnader uppstår i form av arbetstid för genomförande och för externa experttjänster kopplat till digitala möten och fem workshops. Omvärldsbevakning som behövs specifikt för denna aktivitet planeras och fördelas av projektgruppen, exempelvis närvaro vid lämpliga konferenser, nätverksträffar, studiebesök och andra relevanta sammankomster vilket innebär kostnader utöver ordinarie omvärldsbevakning. Kostnaderna består av lönekostnader, externa tjänster, möteslokaler och resekostnader. Huvudansvar RISE i samverkan med övriga partners.		
2.3 - Stärkt kunskap som bidrar till ökad konkurrenskraft, långsiktiga lösningar och främjar innovation i det norrländska livsmedelssystemets glesa geografi	Livsmedelsföretag kommer att erbjudas tematiska digitala och/eller fysiska möten som syftar till att ge handfast och tillämpbar kunskap inom ett antal områden där det finns potential till ökad utveckling och innovation. Syftet är att nå ut till målgruppen med direkt värdeskapande aktiviteter som är till nytta för målgruppen, vilket skapar engagemang för projektet och stärker motivationen till delaktighet i övriga aktiviteter och visar på potentialen för utveckling och innovation inom livsmedelskedjan. Målet är kunskapsöverföring från forskare och experter till livsmedelsföretagen, att skapa kontakter däremellan samt vara en arena för att fånga upp företagens behov av insatser avseende företagsnära forskning, utveckling och innovation.	2026-01-01 - 2027-12-31	946 861

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	Huvudmålgrupp för aktiviteten är livsmedelsföretag i Västerbotten och särskild hänsyn tas till den glesa geografin vid planering av mötenas utformning och tillgänglighet. De tematiska mötena kan exempelvis handla om affärsmöjligheter, marknad, sensorik, innovationsledning, resurseffektiv produktion, affärsmodeller, kompetens, management, finansieringsmöjligheter. Träffarna sker utspridda under hela projekttiden, och kommer att variera i sin karaktär. Projektet ska även sprida kunskap om väl fungerande modeller för innovationsfrämjande arbete, med särskilt fokus på glesa geografier, både exempel från den egna regionen och från andra delar av landet, skapa dialog mellan de olika initiativen och att arbeta för att vidareutveckla och utöka de initiativ som finns och att vid behov inspirera till nya lösningar. Projektet tar i detta arbete inspiration från analyserna i genomförd förstudie Arctic Food Innovation Hub, som gjordes 2023 av RISE och SLU Holding. Projektet ska även ta initiativ till nya utvecklingsprojekt som är strategiskt viktiga för utvecklingen av livsmedelsbranschen och dess långsiktiga konkurrenskraft. Omvärldsbevakning som behövs specifikt för denna aktivitet planeras och fördelas av projektgruppen, exempelvis närvaro vid lämpliga konferenser, nätverksträffar, studiebesök och andra relevanta sammankomster vilket innebär kostnader utöver ordinarie omvärldsbevakning. Kostnaderna består av lönekostnader, externa tjänster, möteslokaler och resekostnader. Huvudansvar RISE i samverkan med övriga partner.		

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
3 - AP: Projektledning	Detta arbetspaket bidrar till att projektmålen nås genom att ett systematisk och strukturerat arbetssätt tillämpas för planering av projektaktiviteter, dokumentation, uppföljning samt ekonomihantering och projektredovisning.	2025-09-01 - 2028-02-29	1 331 602
3.1 - 3.1 Projektplanering och uppföljning	Vid projektstart tas det fram ett samarbetsavtal mellan projektpartners och en projektplan avseende aktiviteternas genomförande, uppföljning och rapportering samt ekonomisk redovisning. Projektledaren leder arbetet i projektgruppen och följer upp projektet i samarbete med övriga projektpartners och förankring sker i styrgruppen. Kostnaderna består av lönekostnader. Huvudansvaret för genomförande ligger hos RISE	2025-09-01 - 2028-02-29	830 816
3.2 - 3.2 Ekonomi och projektrapportering	Aktiviteten inkluderar sedvanlig hantering av ekonomi och projektrapportering. Huvudansvaret för genomförande ligger hos RISE	2025-09-01 - 2028-02-29	500 786

1.7 Indikatorer

Outputindikatorer

Forskare som arbetar vid forskningsanläggningar som får stöd	Projektet förbättrar forskningsmiljön genom att en samverkansplattform skapas, det är dock inte en forskningsanläggning. Samverkansplattformen är till för fler inom akademin och målet är att forskare på bland annat RISE, SLU och Umeå Universitet använder samverkansplattformen. Målvärdet är satt utifrån den arbetstid som forskare använder samverkansarenan. Det är dock svårt att mäta i heltidsekvivalenter. Rimligt målvärde är 0,1 heltidsekvivalent (172 timmar) vilket dock inte går att skriva in i formuläret. Indikatorn mäts genom att följa upp hur många timmar som forskare medverkar i projektet.	Startvärde: *Ej Aktuellt* Målvärde: 1,00 Enhet: Heltidsekvivalenter
Företag som samarbetar med forskningsorganisationer	Projektet förbättrar forskningsmiljön genom att en samverkansplattform skapas. RISE är ett forskningsinstitut som får stöd genom projektet. Målvärdet avser antalet företag som förväntas samarbeta med RISE i gemensamma forskningsprojekt som får stöd av projektet. Projektet arbetar med aktiviteter som stimulerar uppstarten av nya samarbetsprojekt mellan företag och forskare som med företagsnära forskning som grund leder till utveckling eller innovation inom livsmedelskedjan. Indikatorn mäts genom att följa upp antalet företag inom livsmedelskedjan som samarbetar med forskare på RISE i gemensamma projekt med företagsnära forskning, utveckling och/eller innovation och som stimulerats av den skapade samverkansplattformen.	Startvärde: *Ej Aktuellt* Målvärde: 5 Enhet: Företag
Organisationer som får stöd	Partners i projekt som tar del av stödet är RISE AB, Region Västerbotten och Länsstyrelsen Västerbotten. Målvärdet avser antalet icke vinstdrivande organisationer som endera driver, deltar	Startvärde: *Ej Aktuellt* Målvärde: 2 Enhet: Organisationer

	eller på annat sätt får stöd i projektet. RISE är en vinstdrivande organisation medan Region Västerbotten och Länsstyrelsen Västerbotten ej är vinstdrivande. Indikatorn mäts genom att samla in organisationsnummer för icke vinstdrivande organisationer.	

Resultatindikatorer

Publikationer från projekt som får stöd	Syftet med projektet är att skapa en samverkansplattform för att stimulera företagsnära forskning, utveckling och innovation inom livsmedelskedjan. Projektet ger inte stöd till genomförandet av forskningsprojekt. Därför är inte denna indikator aktuell för projektet.	Startvärde: Målvärde: 0 Enhet: Publikationer
Användare av implementerade stödstrukturer	Projektet skapar en samverkansplattform för företag och organisationer kring företagsnära forskning, utveckling och innovation inom livsmedelskedjan. Målvärdet avser antalet användare som samverkar i ett organiserat nätverk. Indikatorn mäts genom att samla in organisationsnummer för företag och organisationer som är användare av nätverket (20 st) samt att samla in antalet individer som är registrerade som användare av nätverket (40 st dvs. i snitt två per företag/organisation).	Startvärde: Målvärde: 60 Enhet: Användare

1.8 Budget

Kostnader

Kostnadsslag	RISE Research Institutes of Sweden AB	LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN	REGION VÄSTERBOTTEN							Totalt
Personalens lön: RISE Kommunikatör 10% 55 000 kr/mån	154 000	0	0							**154 000**
Personalens lön: Lst Kommuniktör 50 % 48 000 kr/mån	0	278 400	0							**278 400**

Kostnadsslag	RISE Research Institutes of Sweden AB	LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN	REGION VÄSTERBOTTEN							Totalt
Personalens lön: RVB Adminstratör 5 % 45 000 kr/mån	0	0	65 975							**65 975**
Personalens lön: RISE Projektledare 50 % 55 000 kr/mån	797 500	0	0							**797 500**
Personalens lön: RISE Projektcontroller 5 % 45 000 kr/mån	65 250	0	0							**65 250**
Personalens lön: RISE Delprojektledare 15% 90 000 kr/mån	378 000	0	0							**378 000**
Personalens lön: RVB Strateg 50 % 52 000 kr/mån	0	0	754 000							**754 000**
Schablon för lönebikostnader (%)	674 501	139 200	409 988							**1 223 689**
Schablon på upp till 40%	827 700	167 040	491 985							**1 486 725**
Summa kostnader	**2 896 951**	**584 640**	**1 721 948**							**5 203 539**
Projektintäkter										
Summa faktiska kostnader	**2 896 951**	**584 640**	**1 721 948**							**5 203 539**
Bidrag annat än pengar										
Summa bidrag i annat än pengar										**0**
Summa totala kostnader	**2 896 951**	**584 640**	**1 721 948**							**5 203 539**

Finansiering

Finansiär	RISE Research Institutes of Sweden AB	LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN	REGION VÄSTERBOTTEN							Totalt
Offentligt bidrag annat än pengar										
Total offentligt bidrag annat än pengar										**0**
Offentlig kontantfinansiering										
Region Västerbotten : Regionala tillväxtmedel 1.1	1 100 000	218 538	900 000							**2 218 538**
Umeå kommun: Verksamhetsmedel	300 000	0	0							**300 000**

Finansiär	RISE Research Institutes of Sweden AB	LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN	REGION VÄSTERBOTTEN							Totalt
Skellefteå kommun: Verksamhetsmedel	300 000	0	0							**300 000**
Länsstyrelsen Västerbotten: Verksamhetsmedel	0	150 000	0							**150 000**
Region Västerbotten: Verksamhetsmedel	0	0	155 000							**155 000**
Total offentlig kontantfinansiering	**1 700 000**	**368 538**	**1 055 000**							**3 123 538**
Total offentlig finansiering	**1 700 000**	**368 538**	**1 055 000**							**3 123 538**
Privata bidrag annat än pengar										
Total privat bidrag annat än pengar										**0**
Privat kontantfinansiering										
Total privat kontantfinansiering										**0**
Total privat finansiering										**0**
Summa medfinansiering	**1 700 000**	**368 538**	**1 055 000**							**3 123 538**

Stödfinansiering

Finansiering	RISE Research Institutes of Sweden AB	LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN	REGION VÄSTERBOTTEN							Totalt
Stödfinansiering	1 196 951	216 102	666 948							**2 080 001**

Sammanställning

Stödandel av faktiska kostnader	39,97%
Stödandel av totala kostnader	39,97%
Stödandel av stödgrundande finansiering	39,97%
Stödandel av total finansiering	39,97%
Andel annan offentlig finansiering	60,03%
Andel offentlig finansiering	100,00 %
Andel privat finansiering	0,00%

1.9 Förskott

Sökt förskottsbelopp: 0,00
Motivering:

1.10 Mina kontakter

Namn:	Anna Molander
Telefonnummer:	0730226411
Mobiltelefonnummer:	
E-postadress:	anna.molander@ri.se
Roll:	Kontaktperson

1.11 Dokument

Filnamn:	TVV Inköps-upphandlingsplan samtliga partners.pdf
Beskrivning:	Inköps- och upphandlingsplan för samtliga partners
Uppladdningsdatum:	2025-02-17
Filnamn:	RapportForstudieArcticfoodinnovationhub2023.pdf
Beskrivning:	Förstudie Arctic Food Innovation Hub
Uppladdningsdatum:	2025-02-17
Filnamn:	Originalansökan
Beskrivning:	Inkommen originalansökan - Maskinläsbart format
Uppladdningsdatum:	2025-02-17

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-20

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00486

Medfinansiering: Studenters entreprenörskap vid universiteten i Umeå

Förslag till beslut
Att bevilja Umeå universitet Holding 150 000 kr 2025, 300 000 kr/år 2026-2027 samt 150 000 kr 2028, att tas från kommunstyrelsens anslag för tillväxt

Att beslutet gäller under förutsättning att övrig sökt medfinansiering beviljas

Ärendebeskrivning
Umeå universitet Holding söker medel till en fortsättning på projektet *Studenters entreprenörskap vid universiteten i Umeå*. Övrig medfinansiär är SLU.

Umeå universitet Holding har under flera år erbjudit studenter vid Umeå universitet och SLU i Umeå information och stöd om entreprenörskap och företagande. Konceptet har varit framgångsrikt och verksamheten ska nu förlängas i ytterligare tre år. *Studenters entreprenörskap vid universiteten i Umeå* ska under 2025-2028 öka andelen studenter som vill testa och utveckla egna affärsidéer, erhålla (verifierings)finansiering, starta nya företag, och ta del av det regionala innovationsstödsystemets erbjudanden. Verksamheten består av tre olika delar: (1) inspirationsaktiviteter och information om erbjudanden till målgruppen universitetsstudenter vid Umeå universitet och SLU, (2) aktiviteter i form av workshops för idéutveckling och idéverifiering samt (3) individuell affärscoachning för idébärare i förekommande fall i kombination med verifieringsmedel och starta-eget stöd.

Total budget för tre år är 3 300 000 kr varav 900 000 kr söks från Umeå kommun. Under projektperioden ska minst 1 500 studenter delta på informationsträffar, 300 nya affärsidéer från studenter väntas inkomma till innovationsstödsystemet samt att 15 nya företag ska starta.

Universiteten i Umeå har idag en väl utbyggd innovationsstödstuktur för både forskare, anställda och studenter som har en egen affärsidé. Men för

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00486

att ytterligare öka inflödet av idéer från målgruppen studenter behövs fortsatt proaktiva insatser för att bidra till inspiration, ökad medvetenhet och kunskap om entreprenörskap och innovation. Genom projektet kan kraftfulla aktiviteter genomföras för att ytterligare öka företagandet och ge fler arbetstillfällen.

Umeå kommun anser att verksamheten har levererat goda resultat och att det är fortsatt angeläget att öka entreprenöriellt tänkande och bidra till inflödet av affärsidéer till inkubatorerna. Under den senaste projektperioden 2022-2025 har 1 350 studenter fått stöd för att utveckla egna affärsidéer vilket genererat 129 nya idéer till inkubatorerna och att 12 nya företag har startats av studenter. Verksamheten bidrar tydligt till fokusområde ”Universiteten som tillväxtmotor” i program för Tillväxt. Umeå kommun Näringsliv följer projektet via styrgruppen.

Kvarvarande medel i tillväxtanslaget (2025-05-20)

2026 8 966,2 tkr
2027 18 085,4 tkr

Bilagor

Projektbeskrivning 2025-2028

Beredningsansvariga

Emmy Sundin, Åsa Fällman

Beslutet ska skickas till

Budgetgruppen/Sofia Westin

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Peter Juneblad
Näringslivsdirektör

Umeå universitet Holding AB

Ansökan om projektmedel

Uppgifter om sökanden

Namn: Umeå universitet Holding AB	Organisationsnummer/Personnummer: 556525–6061	
Arbetsställets namn: A Working Lab, Universum	CFAR-nummer: 38062030	
Juridisk form: Aktiebolag	Telefonnummer:	
Adress: Umeå universitet	Postnummer: 901 87	Postadress: Umeå
Organisationens e-postadress: info@umuholding.se	Webbadress: http://www.umuholding.se/	
Firmatecknare: Camilla Wiklund Om firma tecknas av två personer i förening ska båda namnen noteras.	Kontakt hos sökanden:	

Allmänna uppgifter

Projektnamn: Studenters entreprenörskap vid universiteten i Umeå	
Datum för projektstart: 2025-09-01	Datum för projektslut: 2028-06-30
Projektets totala kostnadsbudget under tre år:	
Regional utvecklingsstrategi 2020–2030: Delprioritering 2.2 Växande, starkare företag och nya livskraftiga företag Ange prioriterat område inom Västerbottens regionala utvecklingsstrategi.	
Avser ansökan till medfinansiering i något EU-program? Om ja, ange EU-program: Nej Bifoga gärna EU-ansökan om sådan finns.	
Län som omfattas av projektets verksamhet: Västerbotten	
Kommuner som omfattas av projektets verksamhet: Umeå	
Är sökanden momsredovisningsskyldig för projektets verksamhet? Ja	

Om sökanden inte har rätt att dra av momsen för verksamheten i projektet ska utlåtande från Skatteverket bifogas ansökan. Att vara momsredovisningsskyldig innebär att sökanden har rätt att dra av momsen för verksamheten vilket betyder att kostnaderna bokförs och redovisas exklusive moms.
Omfattas sökanden av lagen om offentlig upphandling (LOU)? Ja Om sökande inte omfattas av LOU eller LUF gäller att krav finns på att tillämpa affärsmässig upphandling. Detta innebär att inköp av varor och tjänster bör utsättas för konkurrens.

Kontaktpersoner

Projektledare: Mats Falck	Telefonnummer: 070-524 64 84	Mobiltelefonnummer: 070-524 64 84
E-postadress: mats.falck@umuholding.se		
Kontaktperson ekonomi: Anna-Lena Bergdahl	Telefonnummer:	Mobiltelefonnummer: 072-234 17 21
E-postadress: anna-lena.bergdahl@umuholding.se		

Umeå universitet Holding AB

Projektbeskrivning

Sammanfattande projektbeskrivning

Start av nya företag i ett samhälle är en förutsättning för ökad sysselsättning samt ekonomisk tillväxt. Av alla anställda i den privata sektorn i Sverige jobbar nästan varannan anställd, 47 procent, i ett företag med färre än 50 anställda[1]. Fyra av fem nya arbetstillfällen som tillkommit under de senaste 25 åren har tillkommit i små företag.

Syftet med projektet är att stödja entreprenörskap och företagande bland universitetsstudenter i Umeå, genom att öka andelen studenter som vill testa och utveckla egna affärsidéer, erhålla (verifierings)finansiering, starta nya företag, samt ta del av det regionala innovationsstödsystemets erbjudanden. Detta kommer att öka andelen studenter som går vidare med att starta ett eget företag, antingen under projektperioden eller på sikt. Detta samband såg vi även under de föregående projektperioderna. Målgruppen för projektet är studenter inskrivna vid Umeå universitet eller SLU Umeå, alternativt har avslutat sina studier som mest sex månader före kontakten med projektet. Projektet kommer att inriktas på aktiviteter som skapar ett inflöde av nya affärsidéer, stimulerar till entreprenöriellt engagemang samt bidrar till ökad förmåga att utveckla affärsidéer och driva företag hos målgruppen.

Vidare är målsättningarna för projektet att minst:

- 5000 studenter, ska ha informerats om innovationsstödsystemets studenterbjudanden, minst två (2) informationstillfällen per år ska hållas på SLU
- 1500 studenter ska ha deltagit i informationsträffar, workshops/event, varav minst 40 från SLU
- Ett Kickstart-program ska implementeras för att öka antalet studenter som får en introduktion i Lean-startup-metodiken under programperioden (ersätter utbildningsprogram enligt Loopa-modellen)
- Minst 300 nya affärsidéer från studenter ska ha inkommit till innovationsstödsystemet
- Minst 40 av dessa idéer har gått vidare till verifiering
- Minst 15 nya företag (startup) ska ha startats av studenter

Den övergripande ambitionen för samtliga indikatorer är att minst 50% av den totala andelen ska bestå av kvinnor. Återrapportering av resultat sker löpande till delprojektens finansiärer genom styrgruppen som kontinuerligt följer upp och utvärderar projektet.

Sedan 2022 (t.o.m. 31 mars 2025) har det nuvarande projektet:

- Informerat cirka 5300 studenter
- Haft cirka 1350 deltagare på informationsträffar, event och workshops/seminarier, inklusive 35 deltagare i utbildningsaktiviteter (enligt Loopa-modellen)
- Fått in 129 nya idéer till innovationsstödsystemet
- Givit ca. 300 individuella idérådgivningar
- Medverkat till att 12 nya företag har startats av studenter

Totalt har verksamheten sedan 2019:

- Informerat cirka 8000 studenter
- Haft cirka 3000 deltagare på informationsträffar, event och workshops/seminarier, inklusive 95 deltagare i utbildningsaktiviteter (enligt Loopa-modellen)
- Fått in 295 nya idéer till innovationsstödsystemet

[1] Källa: https://www.foretagarna.se/politik-paverkan/rapporter/2024/tva-sidor-av-samma-mynt/, oktober 2024

- Givit ca. 550 individuella idérådgivningar
- Medverkat till att 14 nya företag har startats av studenter

Bakgrund

Start av nya företag i ett samhälle är en förutsättning för ökad sysselsättning samt ekonomisk tillväxt. 99,9 procent av alla företag i Sverige har mindre än 250 anställda och av alla anställda i den privata sektorn i Sverige jobbar nästan varannan, 47 procent, i ett företag med färre än 50 anställda[2]. 4 av 5 nya arbetstillfällen har under de senaste 25 åren tillkommit i små företag[3]. Nya företag behövs för att täcka upp ökade och nya behov av tjänster och produkter som efterfrågas. Nya företag behövs också för att ersätta befintliga företag som avvecklas eller byter inriktning och affärsidé.

En annan del som påverkar nyföretagande är den regionala arbetsmarknaden. Regioner med stor andel av offentliga arbetsplatser har tidigare brukat redovisa lägre antal nystartade företag i jämförelser med regioner som har större andel privata arbetsplatser. I Umeå har andelen nystartade företag fram till 2016 närmat sig landets större städer, då trenden bröts med en kraftigare dipp 2018. Sedan dess har antalet nystartade företag per år legat ca. 100 företag under antalet för motsvarande kommuner med 100.000-200.000 innevånare.

Universiteten i Umeå har idag en väl utbyggd innovationsstödstuktur för både forskare, anställda och studenter som har en egen affärsidé. För att ytterligare öka inflödet av idéer från målgruppen studenter behövs fortsatt proaktiva insatser för att bidra till inspiration, ökad medvetenhet och kunskap om entreprenörskap och innovation. Genom projektet kan kraftfulla aktiviteter genomföras för att ytterligare öka privat företagande och därmed även ge fler arbetstillfällen i Umeå.

Syfte

Syftet med projektet är att stödja entreprenörskap och företagande bland universitetsstudenter i Umeå, genom att öka andelen studenter som vill testa och utveckla egna affärsidéer, erhålla (verifierings)finansiering, starta nya företag, samt ta del av det regionala innovationsstödsystemets erbjudanden. Detta kommer att öka andelen studenter som går vidare med att starta ett eget företag, antingen under projektperioden eller på sikt.

Målsättning

Det primära målet för projektet är att öka inflödet av och kvaliteten på affärsidéer från studenter vid campus Umeå, öka andelen idéer som går vidare till verifiering, samt antalet nystartade företag som är redo att utvecklas vidare inom det regionala innovationsstödsystemet.
Målsättningen är även att fler studenter ska få utökad erfarenhet och kunskap för entreprenörskap.

Projektet kommer även i informationsspridning och aktiviteter att ha ett tydligt jämställdhetsfokus.

För att konkretisera detta har några indikativa målsättningar tagits fram:

- 5000 studenter, ska ha informerats om innovationsstödsystemets studenterbjudanden, minst två (2) informationstillfällen per år ska hållas på SLU

[2] Källa: Näringslivets ekonomifakta
[3] Källa: Företagarna

- 1500 studenter ska ha deltagit i informationsträffar, workshops/event, varav minst 40 från SLU
- Ett Kickstart-program ska implementeras för att öka antalet studenter som får en introduktion i Lean-startup-metodiken under programperioden (ersätter utbildningsprogram enligt Loopa-modellen)
- Minst 300 nya affärsidéer från studenter ska ha inkommit till innovationsstödsystemet
- Minst 40 av dessa idéer har gått vidare till verifiering
- Minst 15 nya företag (startup) ska ha startats av studenter

Den övergripande ambitionen för samtliga indikatorer är att minst 50% av den totala andelen ska bestå av kvinnor.

Målgrupp

Målgruppen för projektet är studenter från samtliga fakulteter och institutioner inskrivna hos Umeå universitet samt SLU Umeå. Projektets övergripande ambition är att i informationsarbetet lägga särskilt fokus på att nå kvinnor.

Projektorganisation

Umeå universitet Holding AB som genomför innovationskontorsuppdraget åt Umeå universitet är projektägare och bedriver projektet i samarbete med SLU Holding AB i Umeå och Umeå kommun.

Styrgruppen består av representanter från Umeå universitet Holding AB, SLU Holding AB och Umeå kommun. Styrgruppens uppdrag är att följa upp projektets aktiviteter och utfall enligt projektplanen.

Den operativa verksamheten består av områdeschef för innovationskontoret, projektledare samt affärsutvecklare, ekonomichef samt under terminerna två timarvoderade studentambassadörer. Projektledaren har ansvar för genomförande och rapportering.

Arbetssätt och verksamhetsbeskrivning

Verksamheten kommer att bestå av i huvudsak tre olika delar:
(1) inspirationsaktiviteter och information om erbjudanden till målgruppen universitetsstudenter,
(2) aktiviteter i form av workshops för idéutveckling och idéverifiering samt
(3) individuell affärscoachning för idébärare i förekommande fall i kombination med verifieringsmedel och starta-eget stöd

En aktivitetsplan upprättas terminsvis. Aktivitetsplanen uppdateras löpande utifrån projektets syfte, målgrupper och målsättningar.

Genom projektet kommer studenter att tillägna sig praktiskt tillämpbara verktyg och handlingsbaserad kunskap inom entreprenörskap och idéutveckling för att kunna verifiera, och utveckla värdeskapande och hållbara affärsidéer och affärsmodeller effektivt.

En viktig del i genomförandet av projektet är att jobba övergripande med mångfald och jämställdhet, inte bara i enskilda aktiviteter. Bland annat ska jämn fördelning mellan kvinnor och män eftersträvas i alla delar av projekt och könsuppdelad statistik användas i möjligaste mån. Möjligheter för både kvinnor och män att delta i aktiviteter säkerställs genom till exempel utformning av kommunikation, val av goda exempel och föreläsare.

Resultatspridning

Erfarenheterna från projektet kommer kontinuerligt att kommuniceras till berörda intressenter och återrapportering av resultat sker löpande till delprojektens finansiärer genom styrgruppen som kontinuerligt följer upp och utvärderar projektet.

Information om projektets aktiviteter sprids till exempel via webben och sociala media.

Projektavgränsning

Projektet riktar sig till målgruppen studenter vid Umeå universitet och SLU Umeå.

Kopplingar till andra projekt/insatser

Projektet kommer att samverka med andra initiativ inom universiteten i Umeå, där innovationsstöd och inkubatorer fungerar som strukturer för stöd i senare skeden, dvs för de studenter som väljer att utveckla och driva ett eget företag kring sin affärsidé, själv eller tillsammans med andra.

Projektet skall bidra till att studenter beviljas finansiering för verifieringsaktiviteter.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning sker genom regelbundna styrgruppsmöten och lägesredovisningar som lämnas löpande i enlighet med riktlinjer från projektets finansiärer och styrgrupp. Detta för att stödja beslutsfattande om hur aktiviteter kan anpassas och utvecklas.

I samband med avslutning av projektet tas beslut om eventuell fortsättning av respektive finansiär.

Budget[4]

Kostnadsbudget

Kostnadsslag	År 2025	År 2026	År 2027	År 2028	Totalt
Personal	330.000	975.000	975.000	520.000	2.800.000
Extern sakkunskap och externa tjänster					
Event, PR, etc.	25.000	25.000	25.000		75.000
Investeringar, utrustning, materiel och externa lokaler					
Schablonkostnader	45.000	150.000	150.000	80.000	425.000
Summa	400.000	1.150.000	1.150.000	600.000	3.300.000

Finansieringsbudget

Offentlig kontant finansiering	År 2025	År 2026	År 2027	År 2028	Totalt
Umeå universitet Holding AB	200.000	750.000	750.000	400.000	2.100.000
Umeå kommun	150.000	300.000	300.000	150.000	900.000
SLU Umeå	50.000	100.000	100.000	50.000	300.000
Summa offentlig finansiering	400.000	1.150.000	1.150.000	600.000	3.300.000
Summa privat finansiering					
Privata bidrag i annat än pengar					
Summa total projektfinansiering[5]	**400.000**	**1.150.000**	**1.150.000**	**600.000**	**3.300.000**

Indikatorer för projektets totala tid

Indikator	Totalt antal	Varav kvinnor
Antal nådda individer	5000	2500
Antal deltagare vid event, workshops och seminarier	1 500	750
Antal nya affärsidéer	300	150
Antal nya företag	12	6

[4] Samtliga kostnader och samtlig finansiering ska anges i SEK.
[5] Total projektfinansiering ska uppgå till samma summa som total projektkostnad.

Umeå universitet Holding AB

Underskrift

Undertecknad försäkrar att de uppgifter som lämnas i ansökan, inklusive bilagor, är riktiga.	
Ort Umeå	Datum
	Underskrift av personer som har rätt att företräda sökanden
Umeå universitet Holding AB	Camilla Viklund
Umeå kommun	
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)	Göran Ericsson

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-05-20

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00487

Medfinansiering: Europa Direkt Västerbotten 2026-2030

Förslag till beslut

Att bevilja 70 000 kr/år 2026-2030 för Europa Direkt Västerbotten, att tas från kommunstyrelsens anslag för tillväxt

Att beslutet gäller under förutsättning att övrig sökt medfinansiering beviljas

Ärendebeskrivning

Skellefteå kommun söker fortsatt stöd från Umeå kommun till Europa Direkt Västerbotten 2026-2030. Övriga medfinansiärer är Region Västerbotten och EU:s generaldirektorat för kommunikation.

Europa Direkt Västerbotten (EDV) är ett informationskontor som jobbar för att höja graden av medvetande om EU generellt samt öka kunskaper om hur EU fungerar hos invånare i Umeå och Västerbotten. Verksamheten ingår i EU-kommissionens informationsnätverk med ca 450 kontor i hela EU. EDV har som mål att verka för att invånarna i Västerbotten ska ha möjlighet att nå ökad kunskap i syfte att bli mer aktiva i sitt europeiska medborgarskap. EDV är ett utåtriktat, aktivt och dynamiskt informations- och servicekontor med flera typer av aktiviteter. EDV ska även fungera som ett naturligt första steg vid alla slags frågor som är EU-relaterade.

Umeå kommun har varit en av medfinansiärerna av EDV sedan 2013. Värdorganisation i Västerbotten är Skellefteå kommun som driver verksamheten som ett projekt med en kontraktstid på fem. 2026 går EDV in i en ny femårig projektperiod, och förslaget är att behålla nuvarande organisation. Umeå kommun medfinansierar med 70 000 kr/år, Skellefteå kommun 200 000 kr/år, Region Västerbotten 350 000 kr/år och EU-kommissionen 500 000 kr/år.

Under innevarande projektperiod 2021–2025 har EDV arbetat med skolinformation, föreläsningar/presentationer, informationsbord, medborgardialoger, workshops och seminarier. EDV har regelbundna besök på gymnasieskolor i Umeå, samarbetar med Umeå universitet och

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00487

Utrikespolitiska föreningen kring olika event på universitetet, till exempel EU-ministerns besök i Umeå den 8 april 2025. Europa Direkt Västerbotten har även ett samarbete med Janet Ågren, kommunalrådet Umeå kommun kring deltagande i nätverket European Network of Local Councillors – som riktar sig till lokalt och regionalt folkvalda politiker.

Stadsledningskontoret fick 2024 i uppdrag att göra en översyn av alla kommungemensamma avtal och avgifter som finansieras av KS/SLK där avgiften till Europa Direkt Västerbotten kommer att ingå.

Kvarvarande medel i tillväxtanslaget (2025-05-20)

2026 8 966,2 tkr
2027 18 085,4 tkr

Bilagor

Europa Direkt Västerbotten 2021-2025 - exempel på aktiviteter

Beredningsansvariga

Cathrin Alenskär, Emmy Sundin

Beslutet ska skickas till

Budgetgruppen/Sofia Westin

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Peter Juneblad
Näringslivsdirektör

Europa Direkt Västerbotten 2021-2025 - exempel på aktiviteter

Under åren har Europa Direkt Västerbotten (EDV) genomfört många olika typer av aktiviteter. Här är ett urval av dem. EDV har tillsammans med Universitets- och Högskolerådet genomfört ett webinarium om Erasmus+ för gymnasieskolor i Umeå med syftet att få fler kommuner och skolor i Västerbotten intresserade och motiverade. Lärare och rektorer från alla Umeås gymnasieskolor samt tjänstepersoner från utbildningsförvaltningen har varit inbjudna.

Årligen har EDV genomfört firande av Europeiska Språkdagen på Dragonskolan. En föreläsning om möjligheterna med språk inom EU, yrkesmöjligheter, varför språk är så viktigt samt en allmän EU-kunskapsföreläsning där aktuella frågor som kriget i Ukraina, EU:s klimatarbete och demokratifrågan också presenterades.

Den 7 september 2022 genomfördes en frågestund för gymnasieelever för Norr- och Västerbotten med dåvarande EU-minister Hans Dahlgren. Eleverna fick möjlighet att ställa i förväg förberedda frågor till ministern. Från Umeå deltog elever från Dragonskolan, Umeå, Samhällsprogrammet åk 3.

EDV har tillsammans med Europa Direkt Norrbotten ett samarbete med gymnasieskolor i våra regioner där elever får skriva sina gymnasiearbeten kopplat till ett aktuellt EU-tema. Samarbetet sträcker sig över ett läsår och avslutas under våren med en studieresa till Bryssel. Läsåret 2021/2022 var temat EU och klimatet och EU och demokrati. Från Umeå deltog åtta elever och två lärare från Dragonskolan. Studieresan till Bryssel genomfördes den 10 – 12 maj 2022 och syftet med resan var att knyta ihop samarbetet under året och att öka ungdomarnas kunskap om EU:s institutioner, påverkansarbete och aktuella frågor samt hur det är att bo och arbeta i Bryssel. Sju elever och en lärare deltog från Dragonskolan och en elev och en lärare från Maja Beskowgymnasiet deltog.

Under läsåret 2022/2023 var temat *EU och klimatet* och *EU och demokrati.* Studieresan genomfördes den 24-27 april och sex elever från Norrbotten, sex från Västerbotten deltog tillsammans med fyra lärare från Anderstorpsgymnasiet i Skellefteå, Midgårdsskolan i Umeå, Tannbergsskolan i Lycksele, Strömbackaskolan i Piteå samt Furuhedskolan i Kalix. I Bryssel besöktes norra Sveriges regionkontor i Bryssel – North Sweden European Office, EU-kommissionen, Europaparlamentet, SKR:s kontor i Bryssel (Sveriges kommuner och Regioner) samt Regionkommittén. Förutom själva programmet fick ungdomarna tid att upptäcka Bryssel som stad och njuta av allt den har att erbjuda.

EDV genomförde ett event i samband med Europaforum Norra Sveriges möte i Umeå 4 maj 2023 när de tre nordligaste Europa Direktkontoren arrangerade ett för-event riktat till gymnasieungdomar. Temat var *Unga och demokrati* och syftet var att öka ungdomarnas intresse för och kunskap om EU och den demokratiska processen kopplat till EU-valet 2024. Deltagande var elever och lärare från Midgårdsskolan i Umeå och Örnsköldsviks gymnasium. Eventet livesändes också så att fler skolor kunde ta del av programmet digitalt. Inbjudna gäster och talare var Björn Kjellström från Europaparlamentets kontor i Sverige, Nicolas Vardon och Alina Modrzejewska från Europeiska Ungdomsparlamentet, Asia Riazantceva från Universitets- och Högskolerådet samt Europaparlamentariker Erik Bergkvist. Cirka 100 elever från Midgårdsskolan i Umeå deltog som åhörare.

Under projektperioden skapade EDV en kontakt med traditionella media; Sveriges Radio Västerbotten, lokaltidningarna Norra Västerbotten, Västerbottenskuriren och Västerbottens Folkblad, bl a med mail och samtal med redaktioner för att marknadsföra Europaparlamentets erbjudande om pressresor till Bryssel. Inför Europavalet kontaktade vi också personligen gratistidningar för att erbjuda EU-information inför valet.

Inom EDV ingår också planering och genomförande av en rad evenemang såsom Europavecka, Europadagsfirande, Forskarfredag, föreläsningsserier, lärarfortbildning, workshops mm. Dessa evenemang och skolbesök har medfört att projektet kommit i direktkontakt med fler än 13 800 personer och bidragit till att invånare i Västerbotten ökat sin kunskap om EU och hur EU påverkar Västerbotten samt kommuner och innevånare i länet. Kunskaper om ex. medborgares rättigheter och möjligheter samt hur elever, lärare, skolor, unga och äldre kan söka stöd för olika utbyten med EU-länder i syfte att stärka den europeiska identiteten.

Europa Direkt Västerbotten www.europadirektvasterbotten.eu

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-20

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00488

Medfinansiering: Kvarkenrådet EGTS, medlemsavgift 2025

Förslag till beslut
Att bevilja 520 000 kr 2025 för medlemsavgift i Kvarkenrådet EGTS, att tas från kommunstyrelsens anslag för tillväxt

Ärendebeskrivning
Umeå kommun är medlem i Kvarkenrådet som från och med 2021 ombildats från ideell förening till ett EGTS, en Europeisk Gruppering för Territoriellt Samarbete. Ksnau beslutade 2019-12-13 att godkänna avtal för grundande samt stadgar för Kvarkenrådet EGTS. I och med ombildandet höjdes medlemsavgiften i Kvarkenrådet, för Umeå kommuns del till 40 000 euro/år. Vid Kvarkenrådets årsmöte 2024 beslutades därtill att medlemsavgiften årligen ska indexuppräknas. För 2025 gäller 47 879 euro. Medlemsavgiften har under 2022-2024 tagits från tillväxtanslaget och samma upplägg föreslås för 2025.

Samarbetsformen EGTS är EU:s juridiska verktyg för gränsöverskridande samverkan. Det ger aktörer i två eller flera medlemsstater möjlighet att arbeta tillsammans i en gemensam struktur som är en juridisk person, vilket underlättar det gränsöverskridande samarbetet. Kvarkenrådet utvecklar samarbeten och driver frågor inom trafik, näringsliv, högre utbildning och mellanfolklig samverkan. Umeå kommun representeras i styrelsen av Hans Lindberg (S) och Elmer Eriksson (M).

Stadsledningskontoret fick 2024 i uppdrag att göra en översyn av alla kommungemensamma avtal och avgifter som finansieras av KS/SLK där medlemsavgiften i Kvarkenrådet EGTS kommer att ingå.

Kvarvarande medel i tillväxtanslaget (2025-05-20)
2025 2 429,9 tkr

Beredningsansvariga
Emmy Sundin

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00488

Beslutet ska skickas till
Budgetgruppen/Sofia Westin

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Peter Juneblad
Näringslivsdirektör

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-20

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00208

Medfinansiering: AI på jobbet för SMF i Västerbotten

Förslag till beslut
Att bevilja *AI på jobbet* 124 000 kr 2026, att tas från kommunstyrelsens anslag för tillväxt

Att beslutet gäller under förutsättning att övrig sökt medfinansiering beviljas

Ärendebeskrivning
RISE söker medfinansiering från Umeå kommun till projektet *AI på jobbet för SMF i Västerbotten*. Övriga medfinansiärer är Tillväxtverket/EU:s regionalfond, Region Västerbotten samt Skellefteå, Vilhelmina, Norsjö och Storumans kommuner.

Utgångspunkten för projektet är att många små och medelstora företag i Västerbotten står inför stora hinder när det gäller att förstå och implementera AI i sina verksamheter. Enligt AI-kommissionens Färdplan för Sverige är en av de största utmaningarna för företagen den låga kunskapsnivån om vad AI är och hur det kan användas i praktiken. Rapporten identifierar att många företag inte vet var de ska börja eller vilka resurser som krävs, vilket leder till att AI sällan prioriteras.

AI på jobbet är ett kompetenshöjande projekt som ska möjliggöra för små och medelstora företag i Västerbotten att utforska och implementera AI-verktyg i processer anpassade efter deras specifika behov. Genom en kombination av grundläggande AI-utbildning och utvecklingssprintar med expertstöd får företagen både den teoretiska förståelsen och de praktiska verktygen för att använda AI i sin verksamhet. Insatserna syftar till att höja den digitala kompetensen och sänka trösklarna för AI-användning, vilket gör tekniken mer tillgänglig även för företag utan tidigare erfarenhet av AI. Genom utvecklingssprintar får deltagande företag möjlighet att testa och utveckla AI-baserade arbetssätt som stärker deras affärsstrategier och operativa effektivitet. På lång sikt syftar projektet till att öka regionens konkurrenskraft genom att sprida kunskap, erfarenheter och goda exempel

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00208

på AI-användning, samt att stärka företagens innovationsförmåga och beredskap för framtidens digitala landskap.

Total budget är 6 200 000 kr varav Umeå kommun medfinansierar med 124 000 kr. Projektet väntas resultera i att minst 84 företag från Västerbottens alla hörn har deltagit i AI på jobbet och fått höjd grundkompetens kring AI samt att minst sex företag har genomfört utvecklingssprintar med implementering av AI-verktyg i företagets befintliga processer.

Projektet vidareutvecklar kompetensutvecklingsinsatser som gjorts via plattformen Digital Impact North 2024-2025. Efterfrågan på denna typ av insatser har visat sig vara stor och RISE ser behov av ytterligare resurser för att kunna stötta fler företag i Västerbotten. Behovet av kompetensutveckling inom just digitalisering/AI har även lyfts i en enkät om företagens behov av kompetens som gjordes av Gateway Umeå/Näringslivsavdelningen 2024. Insatserna RISE erbjuder bygger på ett beprövat lärandekoncept och en övervägande del av projektbudgeten går direkt ut till riktade insatser hos målgruppen. Region Västerbotten samt flera andra kommuner i Västerbotten bidrar med resurser i projektet.

Kvarvarande medel i tillväxtanslaget (2025-05-20)

2026 8 966,2 tkr
2027 18 085,4 tkr

Bilagor

Inskickad ansökan till Tillväxtverket

Beredningsansvariga

Emmy Sundin, Åsa Fällman

Beslutet ska skickas till

Budgetgruppen/Sofia Westin

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Peter Juneblad
Näringslivsdirektör

Ansökan om stöd

1.1 Allmänna uppgifter

Projektnamn: AI på jobbet för SMF i Västerbotten
Ansökansid: 690797
Ärendeid:

Typ av finansiering: Stärkta digitaliseringsinsatser för hållbar regional utveckling i Övre Norrland
Sista ansökningsdag: 2025-02-17
Ansvarig organisation: Tillväxtverket

1.2 Stödsökande

Namn: RISE Research Institutes of Sweden AB
BOX 857
501 15 BORÅS
Sverige

Org.Nr: 556464-6874
Antal anställda: 3999

Arbetsställe

Namn:
Postadress:
STORGATAN 65
903 33 UMEÅ

Arb.ställenr.: 47972237
Besöksadress:
STORGATAN 65
903 33 UMEÅ
Region: Umeå

Har ni tagit upp moms som en kostnad när ni beräknat er budget?
Ja

Omfattas organisationen av Lagen om offentlig upphandling eller annan upphandlingslagstiftning?
Ja

Organisationens hemsida
www.ri.se

1.3 Projektpartner

Namn: REGION VÄSTERBOTTEN

Org.Nr: 232100-0222
Antal anställda: 10000

Postadress:

901 89 UMEÅ
Sverige

Arbetsställe

Namn: REGIONAL UTVECKLING

Arbetsställenr: 19273374

Postadress:

901 89 UMEÅ

Besöksadress:
KÖKSVÄGEN 11 C
907 37 UMEÅ
Region: Umeå

Har ni tagit upp moms som en kostnad när ni beräknat er budget?
Ja

Omfattas organisationen av Lagen om offentlig upphandling eller annan upphandlingslagstiftning?
Ja

1.4 Betalningssätt

Typ av konto: Bankgiro
Kontonummer: 5378-0169
Detaljerad info:

1.5 Projektinformation

Specifikt mål
1.2 Dra nytta av digitaliseringens fördelar för invånare, företag, forskningsorganisationer och offentliga myndigheter

Projektnamn
AI på jobbet för SMF i Västerbotten

Projektstart
2025-06-01

Projektslut
2027-05-31

I vilken eller vilka kommuner kommer insatserna genomföras? Valda län
Västerbotten

I vilken eller vilka kommuner kommer insatserna genomföras? Valda kommuner
Bjurholm, Robertsfors, Storuman, Malå, Norsjö, Vännäs, Dorotea, Umeå, Vindeln, Nordmaling, Åsele, Sorsele, Skellefteå, Vilhelmina, Lycksele

Söker ni finansiering för en förstudie?
Nej

Söker ni finansiering för ett ramprojekt?
Nej

Har projektet genomfört den hållbarhetsanalys som beskrivs i EU-handboken?
Ja

Söker ni finansiering för att investera i infrastruktur?

Nej

Sammanfatta projektet

Praktisk AI-utveckling och kompetenslyft för regional tillväxt.

Projektet möjliggör för SMF i Västerbotten att utforska och implementera AI-verktyg i processer anpassade efter deras specifika behov. Genom en kombination av grundläggande AI-utbildning och utvecklingssprintar med expertstöd får företagen både den teoretiska förståelsen och de praktiska verktygen för att använda AI i sin verksamhet. Insatserna syftar till att höja den digitala kompetensen och sänka trösklarna för AI-användning, vilket gör tekniken mer tillgänglig även för företag utan tidigare erfarenhet av AI.

Genom utvecklingssprintarna får deltagande företag möjlighet att testa och utveckla AI-baserade arbetssätt som stärker deras affärsstrategier och operativa effektivitet. På lång sikt syftar projektet till att öka regionens konkurrenskraft genom att sprida kunskap, erfarenheter och goda exempel på AI-användning, samt att stärka företagens innovationsförmåga och beredskap för framtidens digitala landskap.

Beskriv kortfattat ert projektmål.

Med projektet vill vi bidra till att:
Öka företagens kunskap och förmåga att använda AI, vilket stärker deras konkurrenskraft och hållbarhet.
Skapa en långsiktig kultur av digital innovation i Västerbotten.
Stärka regionens förmåga att möta globala digitala utmaningar, vilket bidrar till målen i den regionala utvecklingsstrategin.

Minst 84 SMF från Västerbottens alla hörn har deltagit i AI på jobbet, som höjer grundkompetensen kring AI och bygger förutsättningar för att strategiskt använda samtidens och framtidens tillgängliga verktyg för ökad konkurrenskraft. Minst sex företag har genomfört utvecklingssprintar med fokus på implementering av AI-verktyg i företagets befintliga processer.

Projektets mål är en ökad digital kompetens och ökad förmåga att tillämpa ny digital teknik, specifik inom AI, hos målgruppen genom att under projektet implementera nya arbetssätt och metoder, innovativa och relevanta utbildningskoncept, och relevant och aktuell kunskap.

Vilken utmaning i utlysningen ska projektet bidra till att lösa?

Projektet adresserar den utmaning som många SMF i Västerbotten står inför att ta till sig digital teknik i form av AI och koppla den till sin affärsutveckling. Genom riktade utbildningsinsatser och utvecklingssprintar hjälper vi företag att stärka sin digitala mognad och på ett konkret sätt integrera AI i sina verksamheter. Detta skapar bättre förutsättningar för dem att effektivisera sina arbetsprocesser, förbättra dataanalys, utveckla nya tjänster och affärsmodeller.

Samtidigt bidrar projektet till en hållbar digital omställning genom att använda AI som ett verktyg för att minska resursförbrukning, automatisera arbetsflöden och öka företagens konkurrenskraft. Genom att kombinera teknisk expertis med företagens affärsstrategier säkerställer vi att AI-lösningar blir långsiktigt värdeskapande och relevanta för verksamheten. På så sätt kan företagen möta framtida utmaningar, och samtidigt dra nytta av digitaliseringens möjligheter att skapa en mer hållbar och konkurrenskraftig region.

Beskriv nuläget som projektet ska bidra till att förändra.

Små och medelstora företag (SMF) i Västerbotten står inför betydande hinder när det gäller att förstå och implementera AI i sina verksamheter. Enligt AI-kommissionens Färdplan för Sverige

är en av de största utmaningarna för SMF den låga kunskapsnivån om vad AI är och hur det kan användas i praktiken. Rapporten identifierar att många företag inte vet var de ska börja eller vilka resurser som krävs, vilket leder till att AI sällan prioriteras.

Enligt en studie från Tillväxtverket (Digital mognad i svenska företag, 2021) är SMF i Sverige generellt sett mindre digitalt mogna än större företag, vilket påverkar deras förmåga att använda avancerade teknologier som AI. Studien visar också att det är betydligt vanligare att större företag har en digital strategi och investerar i ny teknik jämfört med mindre företag, där digitalisering ofta begränsas till grundläggande IT-funktioner. Detta mönster återfinns även i Västerbotten, där många SMF saknar tillgång till den tekniska kompetens och de resurser som krävs för att dra nytta av AI.

Ett konkret exempel från Västerbotten är företag i traditionella industrier, som skogsbruk och tillverkning. Här har AI potential att effektivisera processer, exempelvis genom automatiserad datainsamling och analys. Trots detta upplever dessa företag ofta att AI-teknik är för komplex och kostsam att implementera. Luleå tekniska universitets rapport om digitalisering i norra Sverige (2022) lyfter fram att företag i regionen har svårt att hitta rätt kompetens och tekniska lösningar, vilket skapar en tröghet i deras digitala omställning.

Utöver detta är tillgången till utbildning och stöd begränsad. Många SMF saknar den tid och de ekonomiska resurser som krävs för att skicka personal på utbildning eller anställa experter. Ett exempel är småföretag inom besöksnäringen i regionen, där digitaliseringen av verksamheter ofta sker på ett ad hoc-sätt utan långsiktiga strategier, vilket gör det svårt att ta nästa steg mot AI.

Enligt Region Västerbottens regionala utvecklingsstrategi framgår det också att digitaliseringen är ojämnt fördelad mellan olika sektorer och att mindre företag riskerar att halka efter i konkurrensen om inte riktade stödinsatser sätts in. Dessutom innebär Västerbottens glesbygdsstruktur att företagen har begränsade möjligheter att utnyttja värdefulla nätverk och få tillgång till kompetensutveckling, vilket kan påverka deras konkurrenskraft trots en stark ambition att växa och utvecklas.

Vilka av de globala målen i Agenda 2030 förväntas projektet bidra till i regionen på lång sikt?

5. Jämställdhet, 10. Minskad ojämnlikhet, 17. Genomförande och globalt partnerskap, 7. Hållbar energi för alla, 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, 12. Hållbar konsumtion och produktion, 9. Hållbar industri, innovation och infrastruktur, 13. Bekämpa klimatförändringarna

Motivera valet av Agenda 2030 mål.

5. Jämställdhet och 10. Minskad ojämlikhet
I vår bakgrundsanalys är det tydligt att såväl kön som etnicitet är bärande när det kommer till att utveckla företaget generellt och digitalisering specifikt. Forskning från Nordiska ministerrådet visar att den kvinnodominerade tjänstesektorn hittills har lyckats väl med att både höja den digitala kompetensen och lönerna, medan i traditionellt manliga sektorer som industrin har den digitala kunskapspolariseringen ökat. Forskning visar på vilka sätt som en mångfald bidrar till utveckling och omställning. Det är något som vi tar fasta på i projektet i utformningen av relevanta utbildningsinsatser. Redan från start arbetar vi med inkluderande design och processledning, för att utmana eventuella föreställningar om kompetens och vem som kan inneha den. Genom tidigare erfarenheter vet vi att vi måste lägga tid i starten på projektet genom målbilder hos företagen för att uppmärksamma ev. problematik tidigt för att skapa jämställda synergieffekter och synen på företagande på lika villkor. Det är avgörande för att få en jämställd tillväxt med en mångfald av medarbetare som syns på lika villkor i regionens näringsliv.

7. Hållbar energi för alla
Kraftfulla AI-verktyg kräver en pålitlig och grön elproduktion. Genom att arbeta med energifrågan som en integrerad del i utbildningsinsatserna bidra vi indirekt till att andelen förnybar energi ökar 7.2 och ökad takt när det gäller energieffektivisering 7.3.

8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
Att höja grundkompetensen kring AI i samhället och i arbetslivet är ett sätt att främja mål 8.2 ökad produktivitet genom diversifiering, teknisk innovation och uppgradering. Förmågan bland regionens företag att använda nutidens och framtidens teknik kan också förbättra resurseffektiviteten (8.4) och bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring.

9.Hållbar industri, innovation och infrastruktur och 12. Hållbar produktion och konsumtion
Att strategiskt jobba med digitalisering för att minska användandet av naturresurser och nyttja dem på ett så effektivt sätt som möjligt (12.2 och 12.5) kommer att vara avgörande för företagen, för att locka arbetskraft. Det specifika innehållet i projektets utbildningsinsatser blir därför både viktigt i sig själv, för att bidra till hållbar utveckling av industrin och näringslivet i stort, och hållbar produktion, men också viktigt för att skapa en inkluderande och hållbar industrialisering (9.2) som lockar unga människor till att bidra som medarbetare i framtidens industri.

13. Bekämpa klimatförändringar
Det målet att företagens digitala omställning ska bidra till att bekämpa klimatförändringar kan tänkas långt från medarbetarnas vardag, men IF Metalls medlemsundersökning visar att hela 86,7 % av medlemmarna känner engagemang i klimatfrågan. Det visar att det finns mottaglighet för aktiviteter som ökar kapacitet och kunskap hur digitalisering och AI kan bidra till att hantera klimatförändringar (13.3) ett välkommet inslag i genomförandet av utbildningsinsatser.

17. Genomförande och globalt partnerskap
Projektet strävar efter att uppmuntra samverkan och effektiva partnerskap (17.17) mellan näringslivets aktörer, inklusive företagen ur målgruppen, offentliga aktörer och andra aktörer i stödsystemet, den nationella och internationella forskningsvärlden. Se exempel på samverkanspartners under frågan liknande projekt, med vilka vi tillsammans kan skapa det kunskapslyft som krävs för målgruppen,

Aktiviteterna i projektet syftar till att höja företagens förmågor så att kunskap kan nyttjas och utvecklas även efter projektets slut, vilket bidrar till stärkt livslångt lärande och utvecklande av relevanta färdigheter, med positiv inverkan på mål 4. God utbildning (delmål 4.4).

Välj en primär målgrupp för projektets aktiviteter under projektperioden

Små och medelstora företag

Välj eventuellt en eller flera sekundära målgrupper för projektets aktiviteter under projektperioden.

Beskriv projektets målgrupp och deras behov

Målgruppen för vårt projekt är små och medelstora företag (SMF) i Västerbotten, särskilt de inom innovationsdrivna branscher såsom tillverkningsindustrin, IT och teknik, samt kreativa näringar. SMF utgör en betydande del av regionens näringsliv och sysselsättning, som karakteriseras av en relativt hög utbildningsnivå och tillväxtvilja.

Många av dessa företag står inför utmaningar relaterade till digital transformation. Enligt AI-kommissionens Färdplan för Sverige (2024) identifieras brist på politiskt ledarskap och strategisk samordning som hinder för AI-utveckling. Kommissionen betonar behovet av ett kompetenslyft för hela befolkningen, där alla, oavsett yrke eller geografi, får en grundläggande AI-förståelse. Detta är avgörande för att tekniken ska kunna användas optimalt och för att Sverige och svenskt näringsliv ska kunna nyttja AI:s fulla potential.

Vi strävar efter att inkludera både företag i urbana områden och mindre företag i regionens gles- och landsbygd, där behovet av stöd för digitalisering och AI-användning är stort.

Region Västerbotten, Almi Nord och Handelshögskolan vid Umeå universitet visar i projektet Kartläggning av digital mognad i landsbygdsföretag i Västerbotten att det finns ett stort antal

mikro- och småföretag vars digitala mognaden behöver stärkas (2023). Behoven av att öka medvetenheten kring digitalisering i stort och AI specifikt är av största vikt för att dessa företag inte ska hamna efter i utvecklingen av sin verksamhet. Deras enkät med 136 småföretag i Västerbottens inland visar att intresset finns, men kompetens och kunskap saknas för att kunna ta första stegen. En av företagsledarna ger en talande beskrivning av läget:

Allt är en mörk djungel bland seriösa/oseriösa företag som vill erbjuda tjänster, man har ingen aning, därför ligger man efter.

Behovet är stort av en oberoende kunskapspartner, som inte är ute efter att sälja sina tjänster, utan som kan erbjuda ett neutralt kunskapsinsteg.

Samma undersökning visar att medan företagen känner till att AI-lösningar finns, så svarar 91 % att de inte alls använder dessa tjänster. Undersökningen visar också att företagen är avvaktande då de är osäkra på politiska och lagmässiga krav som ställs.

Genom att arbeta med företag i olika branscher, från traditionell industri till startup, kan vi bidra till att stärka Västerbottens roll som en ledande region för innovation och hållbar utveckling. Vi prioriterar företag som är öppna för förändring och som ser potentialen i att använda AI för att förbättra sina verksamheter. Målgruppen består av företag som är redo att ta nästa steg i sin digitaliseringsresa men som saknar tid, kunskap eller resurser för att göra det på egen hand. Många av dessa företag upplever att AI är ett komplext och svårtillgängligt område, och vårt projekt vill bryta ner dessa barriärer och göra tekniken tillgänglig för fler.

Företagen uttrycker behov av stöd och coachning för att stärka sitt entreprenörskap, nya samarbeten och hitta nya marknader - och för att börja förstå de praktiska möjligheterna med dagens och framtidens teknik. Ett framträdande behov är tillgång till regelbundna mötesplatser för nätverk och affärssamarbeten, både vad det gäller både det professionella nätverket och det sociala sammanhanget. Vidare uttrycker de behov av stöd och kunskapshöjande insatser inom AI specifikt och digitalisering i stort, tjänstefiering och digitala affärsmodeller, minskat klimatavtryck, och kompetensutveckling, vilket är avgörande för deras fortsatta tillväxt och innovation.

Utöver ovanstående behov uttryckte mindre företag i inlandet vikten av att det finns förståelse för glesbygdsföretagarnas specifika förutsättningar. De såg ett behov av behovsanpassad affärsutveckling, stöd att bygga hållbara, digitala affärsmodeller och ökad kunskap kring digitaliseringens möjligheter att nå ut till nya marknader.

Vad har ni för tidigare erfarenhet av målgruppen?

Vi arbetar för ett projektkonsortium som består av näringslivskontor i flertalet kommuner i regionen samt Sveriges forskningsinstitut. De första är nära sammankopplade med målgruppen i sina respektive kommuner och projektägaren RISE har lång erfarenhet av att arbeta kunskapsdrivet tillsammans med både små och medelstora företag i Västerbotten för att skapa ökad konkurrenskraft och tillväxt.

RISE har kontor, testanläggningar och medarbetare i Umeå och Skellefteå. Tack vare sin närvaro i regionen har forskningsinstitutet byggt upp goda relationer med företag i regionerna, nått en djup förståelse för företagens utmaningar och behov bland SMF. Redan idag har RISE ett omfattande register av företag i Västerbotten som kan vara passande i satsningen, genom tidigare behovsanalyser och pågående projekt, så som Omställningslyftet, Digital Impact North och Kreativa Norrland. Till exempel genomfördes intervjuer med över 1000 små och medelstora företag i alla sektorer inom Omställningslyftet och där 79 % av företagen angett att de är intresserade av olika utvecklingsinsatser. Inom ramen för Digital Impact North har vi kontakter med företag som redan nu flaggat sitt intresse för att delta i de aktiviteter som det här projektet kommer att erbjuda och Kreativa Norrland har kontakter med företag inom KKB samt nätverk till företagsfrämjande nätverk i regionen.

Hur har ni arbetat för att inkludera målgruppen i förberedelserna av projektet?

1. Målgruppsdriven utformning genom iterativa dialoger

Under projektets planeringsfas har vi genomfört iterativa dialoger med företagare i olika branscher för att förstå deras digitala mognad, affärsbehov och eventuella hinder för AI-användning. Dessa samtal har kompletterats med workshops där företagen har fått konkretisera sina förväntningar och önskemål kring AI-stöd och kompetenshöjning. Genom att kontinuerligt återkoppla och justera projektets utformning har vi säkerställt att aktiviteterna är anpassade för att skapa verklig nytta för målgruppen.

2. Insamlande av insikter från tidigare och pågående projekt

Projektgruppen har ett långgående arbete med företag ur målgruppen genom tidigare och pågående projekt. Dessa projekt har inte AI som sina huvudsakliga syften, men de innehåller många systematiserade insiktsarbeten om målgruppens behov där företag och företagare bidragit med sitt perspektiv, sina erfarenheter och sina behov på kort och lång sikt för sikt för att stärka sitt entreprenörskap, förutsättningar för att fungera som en motor för innovation och utveckling tillsammans med andra branscher. Detta arbete har legat till grund för projektet, arbetspaket och aktiviteter.

Hur ska ni arbeta för att inkludera målgruppen i genomförandet av projektet?

Vi arbetar med konceptet Learning By RISE där vi samlat modeller och angreppssätt för att arbeta företagsnära med kompetensutveckling och utbildningsinsatser för vuxnas lärande. Det innehåller flera steg för medskapande och inkludering av målgruppen.

Uppstart:
För att säkerställa att vi bygger projektet på målgruppens nutida behov och önskemål, kommer vi att organisera öppna dialogmöten i inledning av projektet. Dessa möten kommer att ske både fysiskt och digitalt, för att möjliggöra ett brett deltagande. Vi kommer att använda dessa tillfällen till att samla in värdefull feedback kring behov och förutsättningar som kan användas för att anpassa projektets innehåll och öka projektets förutsättningar att skapa inkluderande aktiviteter. Vid ett senare skede omvandlas denna feedback till förslag på justeringar och utveckling av aktiviteter/teman/arbetssätt som kommer ligga till grund för projektets fortsatta arbete. Deltagarna kommer även uppmuntras till att kontinuerligt under projektets genomförande dela sina erfarenheter, utmaningar och förväntningar, då dessa med stor sannolikhet sett till teknikens snabba utveckling kommer att förändras över tid. Vilket ger projektet en möjlighet att möta behov i takt med att de uppkommer.

Forum för samverkan:
Som en central del i projektet kommer vi att arbeta med fysiska och digitala mötesplatser (AP1) där företagen kan mötas och aktivt delta i projektet och påverka dess utveckling. Mötesplatserna kommer att erbjuda forum för diskussion, möjligheter till feedback, och verktyg för samarbete. Det kommer att vara platser där deltagarna kan dela med sig av sina idéer, projekt och framgångar, vilket främjar en känsla av gemenskap och samarbete inom målgruppen.

Facilitera medskapande processer:
För att ytterligare stärka målgruppens engagemang och delaktighet i projektet avser vi arbeta nära de företag som deltar, framför allt i AP3, för att skräddarsy utformningen av aktiviteter och insatser utifrån deras behov. Dessa medskapande processer kommer att vara designade för att främja systemtänkande, innovation och ägarskap, där företagens unika kontexter och erfarenheter säkerställer bästa förutsättningar för nya lösningar, initiativ och effektivitet i genomförandet.

Nätverk för förvaltning:
Genom att aktivt arbeta för att stärka nätverk och främja samarbeten mellan olika aktörer inom regionens digitalisering med både målgruppen och projektpartners skapar vi en starkare gemenskap och ökar projektets potential att ha en långsiktig positiv effekt. Vi kommer löpande att anordna nätverksträffar och skapa möjligheter för samarbetsprojekt, där deltagarna kan utbyta erfarenheter, resurser och stödja varandra i sina strävanden. Samt uppmuntra till ett eget ägandeskap efter att projektet avslutas.

Vilken huvudsaklig bransch förväntar ni er att projektets aktiviteter ska bidra till?

26 Andra ospecificerade tjänster

På vilket sätt kommer era arbetspaket att påverka de globala målen?

AP 1: Fysiska och digitala mötesplatser
AP 2: Utbildning AI på jobbet
AP 3: Utvecklingssprint AI på jobbet
AP 4: Projektadministration

De globala målen i projektet är jämställdhet, minskad ojämlikhet, hållbar energi, hållbar ekonomisk tillväxt, hållbar industri och innovation, hållbar produktion och genomförande i partnerskap. Målen kräver tid och resurser hos målgruppen, som är små och medelstora företag, och där resurserna i många fall är begränsade. Det är av stor vikt att tidigt i projektet hitta specifika utmaningar hos företagen som styr mot de globala målens uppfyllnad för att gradvis och över tid skapa en förändring.

Jämställdhet och minskad ojämlikhet: Att arbeta med jämställdhet och inkludering i projektets alla arbetspaket hjälper till att höja innovationskraften. Genom att vidga våra perspektiv och lyfta in berättelser och erfarenheter från både kvinnor och män, och från underrepresenterade grupper, ges projektet möjlighet att innovera fram något hållbart. Inkludering är en pågående demokratisk process som strävar efter att säkerställa allas rättigheter och lika värde. Att skapa en inkluderande miljö som drar nytta av olika perspektiv, kunskaper och bakgrunder på ett effektivt sätt. Vi lyckas med det genom representation, inflytande och möjlighet till delaktighet. Målkonflikten kan finnas i att det inte prioriteras av företagen och bristande kunskap, och i att om projektet misslyckas med att nå tjänstebolag kan det bli en övervikt på män i utbildningarna helt enkelt för att det arbetar fler män i industrisektorn.

Hållbar produktion och konsumtion: Att lägga tid och resurser på att ställa om för att uppnå klimatmålen, att samverka med andra aktörer och att göra förändringar i arbetssätt kan vara kostsamt. Inte minst för de mindre företagen med en lägre andel resurser. Behovet av ökad kunskap och investeringar är stort, men en målkonflikt är att små företag med begränsade resurser, i tid och kraft, också behöver göra jobbet att ställa om. Ett skifte är bara möjligt om företag utvecklar kunskap och synliggör exempel på hur man som mindre företag i leverantörskedjan kan få till effektiva utbildningsinsatser som fyller kompetensglapp mot framtidens digitala kompetenser. Projektet kommer tillsammans med expertis öka kunskapen och coacha företagen i att använda AI i sin vardag, för att skapa dessa goda exempel som visar att det är möjligt.

Genom att utvecklingssprintarna (AP3:1) anpassas utifrån respektive företags behov sänks trösklarna för att faktiskt genomföra de insatser som behövs för att fylla företagens identifierade kompetensglapp. Samtliga deltagande företag har möjlighet att ta del av metoder som stöttar social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet, vilket bidrar främst till mål 5 Jämställdhet (delmål 5.1) och mål 13. Bekämpa klimatförändringarna (delmål 13.3).

Företagen som deltar i projektets utbildande insatser (AP2:1, AP2:2) får möjlighet att utveckla sina färdigheter i praktisk användning av AI och förmåga att strategiskt planera sin AI-transformation, vilket stärker mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur (delmål 9.5) och mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (delmål 8.4).

En målkonflikt genom samtliga arbetspaket är de resor som projektet avser att genomföra och som kan ha viss negativ påverkan på mål nummer 13, bekämpa klimatförändringarna. Dock har projektägaren i sin arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljöhandbok tagit fram instruktioner för hur arbetsresor bör genomföras med hänsyn taget till såväl säkerhetsmässiga och ekonomiska som miljömässiga aspekter. När resor ska genomföras fysiskt kommer valen av transportmedel och färdväg att så långt det är möjligt ske utifrån att de ska bidra med en minimal klimatpåverkan. När det är möjligt kommer tåg och buss att väljas framför flyg och personbil. Och givetvis med ett så stort inslag av samåkning som det bara går. Vi kommer även att välja digitala möten när det är möjligt utifrån projektets mål och aktiviteter.

Var ska resultaten uppstå?

Resultatkedja1: Direkta insatser till företag

Förmåga - vad kommer målgruppen eller målobjektet att få tillgång till?

Resultatkedja1: Nya arbetssätt och metoder, Resultatkedja1: Relevant kunskap, Resultatkedja1: Förändrade attityder och synsätt

Vilka förändrade beteenden förväntas de stärkta förmågorna leda till hos målgruppen eller målobjektet?

Resultatkedja1: Genomför kompetensutveckling, Resultatkedja1: Utvecklar/tillämpar ny digital teknik/lösningar, Resultatkedja1: Ökad digital kompetens (generell, icke-teknisk, specialist)

Hur kommer projektets organisation vara uppbyggd för att genomföra projektet?

RISE är projektägare och har därmed det yttersta ansvaret för att projektet organiseras, och genomförs på ett professionellt sätt och mot uppsatta mål. I projektet finns även projektpartners i form av Region Västerbotten, Umeå, Skellefteå, Storuman, Vilhelmina och Norsjö kommun.

Projektet har också samverkanspartner i form av nätverket Attrahera flera specifikt genom Robertsfors och Vännäs kommun; nätverket R10 Inlandskommuner i samverkan specifikt genom Lycksele, Åsele och Dorotea. Dessa har uttalat sitt stöd till projektet, med intentionen att aktivt bjuda in företag från kommunernas nätverk att delta i projektets aktiviteter.

Kommunernas näringslivskontor både från de kommuner som är projektpartners och de som är samverkanspartners bidrar med kontaktytor till målgruppen, och även med sin kunskap och erfarenhet vad gäller näringslivs- och digitaliseringsfrågor i sina kommuner. Anledningen till att dessa aktörer deltar är att de anser att ökad grundkompetens inom AI för regionens SMF är ett väldigt angeläget område att fokusera på.

Umeå kommun kommer att medfinansiera projektet med kontanta medel, medan Skellefteå, Storuman, Vilhelmina och Norsjö kommer att medfinansiera i form av nedlagd tid i projektet. För företag i dessa kommuner kommer projektet att erbjuda öronmärkta utbildningsplatser i AP2. Utöver dessa kommer det finnas en separat pott med utbildningsplatser som är öppna för ansökan från alla företag i regionen.

Från projekt- och samverkanspartners deltar näringslivsutvecklare och digitaliseringsexperter. Genom deras medverkan får projektorganisationen unikt stöd inte bara vad det gäller metodval i olika delar av projektet utan också vad det gäller kunskap kring förutsättningar för strategisk kompetensutveckling inom AI bland respektive parts intressenter. Projektet tillsätter en arbetsgrupp av projektpartners som arbetar aktivt i arbetspaketen för att säkerställa närhet till hela regionens behov, förutsättningar och energi framåt.

För att leda och genomföra projektet tillsätts projektledare, projektcontroller samt delprojektledare för respektive arbetspaket. Rollerna besätts av personer som redan är anställda på RISE och som har lång erfarenhet av, och kunskap om projektarbete såväl som AI och företagsstöd. Projektledare och delprojektledare prioriteras att utgå från regionen i syfte att minska behov av resande med större negativ klimatpåverkan. Den planerade projektgruppen har en jämn fördelning av kvinnor och män och bidrar med olika kompetenser och expertis.

Projektledare svarar för att tillsammans med projektgruppen utforma en detaljerad projektplan, samordna, leda och fördela projektets arbete, samt följa upp och rapportera projektets status till styrgruppen. Projektledaren svarar också för ekonomisk rapportering och övriga projektadministrativa uppgifter. Projektledningen har lång erfarenhet av projektledning både för ERUF-projekt och andra typer av projekt (exempelvis Horizon, Interreg, Vinnova). Vid RISE finns också specialistkompetens inom exempelvis ekonomi, juridik och inköp samt en stödfunktion med enskilt syfte att stötta vid projektarbete med extern projektfinansiering.

Projektgruppen kommer att träffas regelbundet för att planera, genomföra och följa upp aktiviteter och arbetspaket. En styrgrupp kommer att utses bestående av representanter från RISE, projekt- och samverkanspartners samt oberoende näringslivsexperter. Styrgruppen är det yttersta beslutsorganet för projektet och kommer att ansvara för att fastställa projektets

långsiktiga strategi och inriktning. Gruppen ansvarar därmed för att godkänna förslag från den operativa projektgruppen angående viktiga strategiska beslut och förändringar av arbetsplaner; besluta om eventuella ändringar och/eller utbyte av uppgifter mellan partnerna; och om sådana behov uppkommer, konfliktlösning. Med tanke på styrgruppens roll och befogenheter kommer den att rekryteras med inkludering och mångfald i beaktande.

Vilka andra liknande projekt eller verksamheter känner ni till?

Projektkonsortiet har tillsammans ett mycket stort nätverk regionalt i Västerbotten. Region Västerbotten och regionens kommuner i olika konstellationer, driver ett stort antal projekt för att stödja den digitala utvecklingen och det regionala näringslivets konkurrenskraft.

Hos projektägaren RISE finns över 3 000 forskare och experter som arbetar för Sveriges alla regioner, inklusive Västerbotten. RISE har utvecklat gemensamma arbetsmetoder och verktyg för att stötta näringslivets hållbara utveckling och fortsatta konkurrenskraft inte minst ur det digitala perspektivet. Exempel på satsningar för målgruppen som RISE driver eller drivit, samt deltagit i, inkluderar strategiska innovationsprogrammet PiiA, Produktionslyftet, Produktion2030, Kickstart Hållbarhet, Omställningslyftet, Viable Business Hub och industriernas kompetenskluster i södra Västerbotten.

Självklara samverkansparters är även de satsningar som driver mot samma mål både i Västerbotten och runt om i landet. Några exempel på relevanta pågående satsningar och projekt som är viktiga att ta lärdom är tex R10-projektet SHiMR 2.0 (ansökan lämnas in 17 februari och vi ser fina möjligheter för våra projekt att komplettera varandra); DIN som vår projektgrupp deltar i och som koordineras av Umeå universitet (har ser vi goda möjligheter att erbjuda kompletterande insatser till EDIH:s stora nätverk); Digitala steget; Kreativa Norrland; Almi Nords digitaliseringsprojekt.

Andra relevanta projekt som vi har kontakt med och span på är Arctic Center of Energy, Valideringscentrum Norrbotten, Train to Västerbotten, SSAB Academy, Bolidens KHUL, LTU:s FINAST, Kraftsamling AI Mälardalen, Kraftsamling AI-nod Öst, AI Act Halland, AI mot Implementering Jönköping, Utvärdering lärande AI Östergötland, Ökad nationell samverkan för accelererad användning av AI i alla branscher.

AI Sweden, RISE AI Center och RISE AI-partnerskap för offentlig sektor är alla kunskapspartners i den kontinuerliga omvärldsbevakningen.

Hur ska ni internt i projektorganisationen arbeta för en inkluderande kultur för likvärdiga möjligheter att påverka projektets inriktning och resultat?

RISE kommer arbeta fokuserat med hållbarhet, mångfald, ökad jämställdhet och jämlikhet. Samtliga arbetsgrupper som formeras kommer göras med jämställhet och jämlikhet i åtanke. Där samtliga projektdeltagare under uppstartsfasen kommer genomgå ett utbildningsprogram inom jämlikhet och viken av mångfald innan arbetsprocesserna drar igång. Detta för att säkerställa att samtliga personer i projektet har kunskap kring värdet av mångfald, olika bakgrunder och erfarenheter för att uppnå projektmålen och säkerställa en hållbar utveckling.

Utgångspunkten för det här projektet är vårt företagsfokuserade arbetssätt, som börjar med företagets fokus. Detta arbetssätt utvecklades i Omställningslyftet, där RISE samarbetade med IUC och Energikontoren i hela Sverige för att utveckla det företagsfrämjande systemet. Från det arbetet har vi utvecklade processer, metoder och system, men för att dessa ska leverera företagsfokus behöver följande tre värderingar omsättas i det dagliga arbetet, i så väl små som övergripande aktiviteter.

1. Allas lika värde i processen: Alla behövs lika mycket för att vi ska klara Sveriges omställning. I praktiken innebär det att målgruppens perspektiv behöver lyftas, för deras röst har varit svag i relation till utformningen, genomförandet och tajmingen av stödsystemets aktiviteter.

2. Utgå från det som är starkt: Först och främst att utgå från företagets styrka, både generellt (konkurrenskraftskompetens) och specifikt (företagets nuläge, behov och riktning framåt). Men det innebär också att alla deltagare i stödsystemet kommer med sina styrkor.

3. Tillit i systemet: Integritet och följsamhet, inlyssning och respekt, möjliggörande i stället för kontroll - det är vad som skapar tillit mellan företag och stödsystem, mellan företagsledare och kompetenscoach, mellan parterna och samarbetspartners.

Projektledningen ansvarar för att projektets kultur sätts i samtliga delar av projektorganisationen.

Beskriv vilken kompetens i hållbarhet som finns i projektorganisationen, eller som avses rekryteras till projektet?

Projektägaren RISE har stor expertis och kunskap kring hållbarhet och omställning. RISE har specifikt expertis i området kring Twin Transition vilket innebär att digitalisering och hållbar omställning sker parallellt för att stärka innovation och konkurrenskraft. I projektet kommer vi nyttja experter inom alla områden med inriktningen att stödja näringslivets omställning, hållbar produktion och konsumtion samt att arbeta med jämställdhet och tillgänglighet. Arbetet som helhet tar sikte på de kompetenser som behövs för hållbar produktion och tjänsteutveckling, och där forskningen är entydig: produktion och konsumtion av varor har en avgörande påverkan för att nå 1,5-gradersmålet. Alla företag, oavsett bransch, kommer att behöva adressera frågor kring konsumtion och affärsmodeller för att vi ska ha ett drägligt liv på sikt. Detta accentueras i takt med klimatförändringar.

EUs Green Deal med tillhörande lagförändringar kommer direkt eller indirekt påverka alla företag där principer för cirkulär ekonomi, inte minst livstidsförlängning, spårbarhet och kunskap om användande, blir en förutsättning. Inom alla dessa områden finns experter inom RISE och våra nätverk som kommer att coacha och stötta de deltagande industrierna.

RISE, som projektägande organisation, har också ett uppdrag att verka för just hållbar tillväxt i Sverige genom att stärka industrins konkurrenskraft och förnyelse samt bidra till en innovativ utveckling. Det är definierat i forskningspropositionen som beslutades av riksdagen i april 2021, och sätter fokus på hållbarhet för hela RISE arbete.

Kommer ni i ert projekts genomförande att arbeta med andra aktörer än de som ingår i er projektorganisation?

Ja

Beskriv vad för slags arbete som kommer att genomföras och med vilka aktörer, samt hur det kommer att bidra till projektets genomförande.

Se beskrivning under respektive arbetspaket och aktivitet. Utöver detta kommer vi att samverka med RISE AI-partnerskap för offentlig sektor med de skalfördelar som det innebär att RISE som projektägare arbetar både med SMF och lokala offentliga förvaltningar för en bred kunskapsresa inom AI.

Söker ni stöd för aktiviteter som bidrar till genomförandet av Östersjöstrategin?

Nej

Hur har ni i projektets planering säkerställt att ni har förmåga att rapportera och redovisa kostnader och aktiviteter i projektet?

Projektkonsortiet har en god genomförandekapacitet och tidigare erfarenhet av att bedriva och genomföra ERUF-projekt. Projektägarens projektledare är senior och har erfarenhet av att leda flera olika ERUF-projekt.

Projektorganisationen drar nytta av att projektägaren är en del av forskningsinstitutet RISE. RISE har uppbyggda centrala funktioner kring exempelvis juridik och ekonomi/projektredovisning. RISE har arbetat upp en vana av ERUF-projekt. Ansvarig

projektcontroller har arbetat med flera olika ERUF-projekt och system samt rutiner finns på plats för en god redovisning av projektet. I enlighet med RISE rutin skapas ett specifikt projekt enligt beviljad ansökan och beslut. Projektnumret är unikt och ger förutsättning att löpande följa upp kostnader och intäkter på projektnivå. Inom RISE ska alla medarbetare med tidrapporteringsansvar redovisa sina timmar på projekt samt kostnader och intäkter ska löpande bokföras på aktuellt projektet. Uppföljning och analys sker löpande under projekttiden.

RISE har en nettoomsättning om ca 3618 MSEK som utgörs av såväl industriuppdrag som offentligt finansierade projekt, vilket kräver rutiner som säkerställer att tiden rapporteras och redovisas enligt finansiärers villkor.

Hur ska ni arbeta med kommunikation?

Projektet eftersträvar en inkluderande kommunikation i alltifrån de inledande rekryteringsprocesser till inbjudningar och resultatspridning. Projektet kommer att arbeta med inkluderande kommunikation (till exempel genom tilltal, bildval och exempel) och sprider denna kunskap via tips och checklistor som stöd till företagen. För detta har projektgruppen, genom tidigare projekt, en utvecklad metodik. Projektet kommer att lyfta en mångfald av berättelser om kompetensutveckling inom AI hos företag och om digitalisering av näringslivet och regionen. Syftet är att synliggöra det arbete som görs och inspirera till många olika typer av aktiviteter som tillsammans bidrar till målet ett hållbart näringsliv i ett hållbart Västerbotten.

Kommunikationsansvarig för projektet kommer att utgå från nya JMI-riktlinjer för kommunikationsarbetet i syfte att nå och attrahera en så stor mångfald bland deltagarna som möjligt. Detta gäller i kommunikation av alla av projektets aktiviteter. Projektets kommunikation analyseras och utvärderas utifrån den insiktsdata som insamlas från respektive kommunikationsplattform. Viss data insamlas även med hjälp av enkätundersökningar.

De huvudsakliga kanalerna för projektets kommunikation är projektägarnas befintliga digitala kanaler, d v s webbsida, Instagram, Facebook, Linkedin, Lime Marketing (e-postmarknadsföring) och MyNewsDesk (presstjänst). Den interna kommunikationen görs i Teams och relaterade kanaler.

Löpande dokumenteras projektets aktiviteter i form av text, foto och video. Materialet används för skapande av informations- och marknadsföringsmaterial under projekttiden samt för resultatspridning.

All kommunikation som sker inom ramen för projektet planeras, produceras, publiceras och utvärderas av RISE kommunikationsteam, som består av kommunikationsansvarig och kommunikationsstrateg (som vid behov tar in konsulter) samt med stöd från projektledningen och personal i projektet.

Projektet kommer i sin kommunikation att informera om att projektet är delfinansierat av EU och att använda EU:s och Tillväxtverkets logotyper i allt material som tas fram för att informera om eller marknadsföra projektets verksamhet.

Hur ska ni arbeta med inköp i projektet?

RISE AB som projektägare omfattas av Lagen om offentlig upphandling. Upphandling kommer därför att ske då belopp över 100 000 SEK köps in för samma tjänst. Idag finns ramavtal och upphandling för resor, juristtjänster, kommunikationstjänster, affärsjuridik och avtalsrätt, affärsstöd i säljprocessen samt för startups samt industridesign - designprocesser.

Andra inköp som kan komma att behöva en upphandling är licenser och programvara som behövs för att genomföra utbildningsinsatserna.

Hur har ni säkerställt projektets medfinansiering och hantering av projektets likviditet?

Medfinansiering har sökts hos Region Västerbotten. Medfinansiering har bekräftats av Umeå kommun i form av kontant medfinansiering, samt från Skellefteå, Storuman, Vilhelmina och Norsjö kommuner i form av tid.

RISE koncernredovisning följer kontinuerligt sitt kassaflöde och likviditet. Det föreliggande projektet motsvarar under 1% av RISE totala omsättning, och likviditeten bedöms därmed inte utgöra någon avgörande risk.

Vad för risker har ni identifierat i projektet och vad föreslår ni för åtgärder?

Se bifogad riskanalys.

Beskriv utifrån era gällande riktlinjer hur ni kommer att ta hänsyn till dessa i ert projekt.

Som projektägare kommer RISE policyer vara styrande för AI på Jobbet för SMF i Västerbotten och på en övergripande nivå sätta ramar för vår verksamhet och agerande i viktiga frågor.

Följande policyer är aktuella för projektet:
- Säkerhetspolicy
- Miljöpolicy
- Uppförandekod
- Uppförandekod för leverantörer
- Inkluderingspolicy
- Kvalitetspolicy
- Hållbarhetspolicy
- Informationssäkerhetspolicy
- Etikpolicy
- Arbetsmiljöpolicy
- Jämställdhetsplan
- Resepolicy

Samtliga finns tillgängliga att läsa i sin helhet på ri.se.

Ett exempel på hur dessa policyers kommer att påverka projektets arbete är Jämställdhetsplanen, som bland annat konstaterar att det är vår övertygelse att människors olikheter, erfarenheter och perspektiv skapar en kreativ, dynamisk och innovativ grogrund där såväl våra medarbetare som vår organisation kan växa. Det är en grundplåt i vår kultur, som också är den kultur som vi tar med in i uppbyggnaden av projektet. Konkret sätter jämställdhetsplanen mål kring jämn könsfördelning, vilket vi därför också strävar efter att uppnå i projektet på alla nivåer.

Ett annat exempel är våra riktlinjer för minsta möjliga miljöpåverkan av våra resor. Tåg är alltid huvudalternativet för våra resor, men det är inte alltid möjligt när projektet ska samarbeta med företag i regionen. Buss är andrahandsvalet och om vi som sista alternativ behöver hyra en bil ser vi till att samåka och välja en elbil.

Beskriv hur ni kommer att arbeta med att dokumentera, sprida och ta tillvara på resultat under projekttiden? Beskriv också hur ni vill säkra att resultaten tas tillvara under projekttiden?

Projektet kommer i inledningsfasen att ta fram en kommunikationsplan som kommer att löpa över projektets löptid och projektet har avsatt resurser både i form av projektpersonal samt externa tjänster för att projektets ska kunnat kommuniceras och spridas på ett bra sätt. Exempelvis kommer projektet att sprida arbetet och resultaten via hemsida och sociala medier. Hur detta görs bäst och mest effektivt kommer fastställas i kommunikationsplanen.

Vi har redan kontakter med andra regioner i Sverige som är intresserade av att ta del av de resultat som projektet når i Västerbotten - då de tittar till regionen som en trail blazer när det kommer till aktiviteter inom digitalisering.

Vidare kommer projektets styrgrupp samt referensgrupper att arbeta aktivt med att ta tillvara på och sprida projektets arbete och resultat löpande över hela projektperioden.

Projektets samverkansparter som jobbar aktivt i projektet kommer även att sprida arbetet samt de resultat som projektet redovisar löpande.

1.6 Tid och aktivitetsplan

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
1 - Fysiska och digitala mötesplatser	Arbetspaketet bidrar till projektmålet genom att skapa nya samarbetsytor, bidra med nya kunskap och kunskapsdelning kring AI, samt lyfta och synliggöra små och medelstora företags pågående arbete och framgångsexempel inom att använda AI i jobbvardagen. I AP1 utvecklas och genomförs 1) fysiska och digitala mötesplatser för kunskap, inspiration och nätverkande, 2) kommunikativa aktiviteter för att synliggöra och sprida berättelser, framgångar och insikter från digitalisering och specifik användandet av AI i regionens näringsliv. Aktiviteterna i AP1 kommer att äga rum regelbundet under hela projektperioden, digitalt och fysiskt på olika platser för att maximera tillgängligheten och deltagandet från hela projektets upptagningsområde.	2025-06-01 - 2027-05-31	1 436 000
1.1 - Samverkan, mötesplatser och nätverkande	Den behovsidentifiering vi gjort visar på ett stort behov av regelbundna och behovsstyrda mötesplatser kring AI mellan olika aktörer i ekosystemet av medelstora, små- och mikroföretag i Västerbotten. Digitala och fysiska platser att mötas på för att hitta nya insikter, inspiration, samarbetspartners, dela med sig av utmaningar, erfarenheter och nya idéer samt att genom andra stärka företagets eller sitt eget ledarskap i relation till AI-transformation. Majoriteten av SMF:erna i målgruppen har begränsade resurser som arbetar med strategisk med digitalisering och AI-utvecklingen, och de behöver dessa mötesplatser för att ha kraft att utveckla idéer och hitta samarbeten över företags- och sektorsgränserna. Formaten kommer att vara brobyggande nätverksträffar	2025-06-01 - 2027-05-31	1 160 000

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	och meetups på olika platser under hela projektet. Det kan vara en bred mötesplats för inspiration och kontaktskapande. Det kommer också vara mindre behovsstyrda möten för att utforska nya samarbeten, digitala verktyg eller arbetssätt i och mellan företag och stödsystemet. Ansvarig för aktiviteten är Region Västerbotten tillsammans med RISE. Näringslivskontoren i Umeå, Skellefteå, Storuman, Vilhelmina, Norsjö, som projektpartners; Vännäs, Robertsfors (Attrahera fler-nätverket) och Lycksele, Dorotea, Åsele (R10-nätverket) som samverkanspartners spelar en avgörande roll för att sprida information och skapa rättvis tillgång till mötesplatserna och nätverken. Samarbeten med pågående initiativ och projekt, som Viable Business Hub (industriernas eget initiativ för utveckling i södra Västerbotten), Digital Impact North, XR-Lab, Framtidssäkrad Industrikompetens och Kreativa Norrland, för gemensamma aktiviteter. Samtliga är viktiga för att säkerställa en bred och mångfacetterad representation av regionen samt för att tillsammans lyfta och stärka de den expertis och redan upparbetade erfarenhet som finns kring strategisk och taktisk användning av AI-teknik och AI-verktyg i utvecklingen av företag. FÖRSUMBART STÖD, BOX 3b: Samverkansinsatser som bidrar till utveckling av det företags- och innovationsfrämjande systemet, öppet för samtliga relevanta intressenter. ÖVRIGA KOSTNADER: Resor, konsultstöd, konferenstjänster.		
1.2 - Synliggöra och sprida	Behovsanalysen visar på ett stort behov att synliggöra arbete som redan görs inom AI-området på enskilda företag och i ekosystemet som helhet, vilka verktyg finns och hur de förhåller sig till relevant lagstiftning för småföretag. Det inkluderar också berättelser om utmaningar och framgångar och platsens betydelse i digitaliseringsresan, tillsammans med att lyfta insikter, expertis och den	2025-06-01 - 2027-05-31	276 000

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	senaste forskningen. Det är viktigt både för att visa på kraften i målgruppens pågående arbete och de värden som SMF tillför samhället lokalt och regionalt, och för att stärka företagens framtida arbete genom att lyfta framgångar och berättelser. Stor vikt i projektet kommer därför att läggas vid berättande och storytelling kring AI-resor och framgångsrika lösningar som fungerat för företag och medarbetare i målgruppen. Syftet är att synliggöra mångfalden och bidra till en breddad syn på hur AI-omställning faktiskt ser ut i vår samtid och i företagens vardag. Forskning visar att historieberättandet har en avgörande roll för att skapa gemensam kraft i frågor som är komplexa och föränderliga (som AI-transformation är) och kommer därför att användas genom hela projektet. Vi kommer att dokumentera processen och företags berättelser, medarbetare som också representerar en mångfald i det regionala näringslivet vilket blir ett resultat av projektet, ett lärande som företagen kan ta med sig och som kan spridas vidare. Det kommer göras genom filmer, podcasts, exponering av olika samarbeten och case som ska belysa framgångar och insikter från regionens industrier och expertis. Vi kommer också att utforska andra format och digitala kanaler för att skapa engagemang och öka räckvidden. Ansvarig för aktiviteten är RISE. Samarbete med pågående projekt, IUC Norr, Umeå universitet, inkubatorer och Science Parks är viktiga och förankrat för att säkerställa en bred och mångfacetterad representation av regionen samt för att tillsammans lyfta och stärka ekosystemet kring AI-användning, och höja motivationsförmågan i regionens näringsliv för att ta sig an frågan.		

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	FÖRSUMBART STÖD, BOX 3b: Samverkansinsatser som bidrar till utveckling av det företags- och innovationsfrämjande systemet, genom spridning och publiceras brett för samtliga aktörer i innovationssystemet och andra intressenter. ÖVRIGA KOSTNADER: Marknadsföringskostnader, lön till kommunikatörer och övrig projektpersonal som bidrar till innehållsskapandet, konsultstöd.		
2 - Utbildningen AI på jobbet	Arbetspaketet syftar till att stärka grundkompetensen inom AI och digitalisering hos SMF i Västerbotten. Genom att erbjuda en storskalig utbildningssatsning, framtagen av forskare på RISE och testad med över 300 ledare i Sverige, möjliggör utbildningen ett lärande som är anpassat för företag med begränsade resurser. Genom att involvera företagen och deras anställda i en strukturerad utbildningsprocess sänker vi trösklarna för att förstå och använda AI i arbetsvardagen. Utbildningsprogrammet riktar sig till företag från olika branscher och erbjuder en praktisk och behovsanpassad introduktion till AI. Målet är att deltagarna ska få grundläggande kunskap om AI, känna sig trygga att experimentera med tillgängliga verktyg och se AI som en tillgång i verksamheten. Programmet genomförs i två omgångar med totalt 252 utbildningsplatser, där företag kan skicka en eller flera anställda för att delta. Genom en kombination av teori, interaktiva moment och konkreta företagsnära exempel skapas en lärandeupplevelse som direkt kan omsättas i arbetslivet. Ett centralt mål med arbetspaketet är att göra AI till en naturlig del av företagens strategiska utveckling. Genom att flytta fokus från teknikens komplexitet till dess praktiska möjligheter skapar vi en lärandekultur där företag och medarbetare vågar testa, utforska och	2025-09-01 - 2027-02-28	3 024 000

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	integrera AI i sina affärsprocesser. Utbildningen bidrar till att höja den digitala mognaden i regionen och ger företagen verktyg för att möta framtida utmaningar inom effektivisering, innovation och hållbarhet. Som ett resultat av insatsen kommer 252 deltagare att ha stärkt sin förståelse för AI och dess möjligheter. Företagen som deltar kommer att ha utvecklat en större nyfikenhet och trygghet kring AI, vilket skapar en grund för fortsatt lärande och digital utveckling. Genom att tillgängliggöra AI på ett konkret och affärsnära sätt ger projektet Västerbottens företag bättre förutsättningar att växa och anpassa sig till framtidens digitala arbetsliv.		
2.1 - Första utbildningsomgång	Vi designar utbildningsupplägget AI på jobbet för SMF i Västerbotten genom att ta utgångspunkt i det lärandekoncept som lärande- och AI-forskare på RISE tagit fram för att höja grundkunskaperna i linje med AI-färdplanens riktlinjer om bred folkbildning. Utbildningsupplägget är agilt, på sättet att det är designat för att ta med den senaste omvärldsbevakningen i AI-fältet som rör sig framåt i rasande hastighet, med många nya verktyg och tjänster som testas och erbjuds på marknaden varje vecka. I implementeringen utgår vi också från de specifika förutsättningarna i Västerbottens regionala kontext. I första utbildningsomgången AI på jobbet för SMF i Västerbotten genomförs med 150 utbildningsplatser, där deltagande företag kan skicka så många personer som de själva tycker är relevant. Vi kommer att arbeta brett i projektgruppen för att säkerställa att företag från regionens alla kommuner får chansen att delta och höja sin grundkompetens inom AI. Utbildningen är designad för att vara tillgänglig även för företag med en hårt pressad vardag. Varje utbildning	2025-09-01 - 2027-02-28	1 512 000

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	består av fem digitala träffar (1,5 timme) med kortföreläsningar och fokus på att i guidade grupper prova på verktyg som finns tillgängliga idag och kan användas direkt in i deltagarens vardag. Utbildningsupplägget utgår från kollektiva lärandeprocesser, där individer lär genom att samarbeta, praktisera och reflektera över sina erfarenheter. Mellan varje tillfälle har deltagaren tillgång till lär- och diskussionsplattformen och verktyg, samt inspelade föreläsningar att ta del av i sin egen takt. Här får deltagarna möta både forskare och andra företagare, som reflekterar över teman som integritet, AI i samhället, informationshantering, etik, bias och oönskade effekter, data och sannolikhet, lagstiftningen som påverkar AI i Europa, implementeringen av AI-verktyg som skugg-it och i befintliga it-miljöer. Målgruppen stärks genom att få tillgång till en grundutbildning som är praktiskt tillämpbara i deras nuvarande arbetsmiljö. Utbildningen främjar aktivt lärande där deltagarna får testa AI-verktyg i praktiken och reflektera över sina erfarenheter, vilket skapar en djupare förståelse och stärker deras förmåga att visualisera och implementera AIs möjligheter i utvecklingen av det egna företaget. Denna process hjälper individer att inte bara förstå nya begrepp och arbetssätt utan också att praktiskt tillämpa dem i sin arbetsvardag. Ambitionen är att lärandet byggs in i organisationens kultur, vilket ger långsiktig positiv effekt för företagen. Genom att tillämpa beteendeförändringstekniker och principer som motiverar individer att göra framsteg i sin utbildning, uppnår inlärningsaktiviteterna de önskade effekterna. Aktiviteten bidrar direkt till projektets övergripande mål att förbereda företag och medarbetare		

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	för den transformation som AI-intåget innebär för hela näringslivet genom att stärka deras grundkompetenser. I genomförandet av en bred bildningsinsats kring AI bland regionens SMF, gör vi det möjligt att på sikt skala upp takten i regionens digitala transformation och nå det övergripande målet: Att rusta fler företag att möta de sociala, ekonomiska och miljömässiga krav som ställs på vägen mot Västerbottens, Sveriges och Europas utvecklingsmål 2030 och 2050. Aktiviteten genomförs av RISE i nära samarbete övriga projektpartners och samverkanspartners. FÖRSUMBART STÖD, BOX 2: 42 företag deltar i utbildningsinsatser för att höja sin grundkompetens inom AI. I genomsnitt deltar tre personer från varje företag, vilket motsvarar i 36 000 kr per företag. Stödet innefattar lön till processledning, utbildningsledare och experter samt licens- och verktygskostnader. ÖVRIGA KOSTNADER: Resor i regionen.		
2.2 - Andra utbildningsomgång	Andra utbildningsomgången designas på samma sätt som den första, vilket alltså inkluderar uppdatering av omvärldsbevakning och vid tidpunkten tillgängliga verktyg. Deltagarna från den första utbildningsomgången har fortsatt tillgång till lär- och diskussionsplattformen, vilket innebär ett fortsatt lärande mellan deltagarna i båda utbildningsomgångarna. Deltagarna i första utbildningsomgången uppmuntras också berätta om utbildningen och det lärande som de upplevde, till andra företag i sina lokala kontexter, som ytterligare ett sätt att sprida kunskap om möjligheten till SMF som kanske inte har haft kontakt med stödsystemet än. Om intresset är så stort som våra initiala kontakter med målgruppen indikerar, så kommer vi att begränsa antal platser som varje enskilt företag erbjuds för att ge så många som	2025-09-01 - 2027-02-28	1 512 000

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	möjligt chansen. Vi kommer också att premiera spridning mellan regionens samtliga kommuner i urvalet. Målgruppen stärks på samma sätt som i AP2-1, alltså genom: Grundläggande AI-kunskaper: Förstå vad AI är, hur det fungerar och vilka möjligheter det kan ge för företag i olika branscher. Praktiska färdigheter: Lära sig att använda tillgängliga AI-verktyg som kan förenkla och effektivisera arbetsuppgifter, exempelvis inom kundanalys, marknadsföring och logistik. Problemidentifiering: Kunna identifiera områden i den egna verksamheten där AI kan göra skillnad och bidra till bättre resultat. Trygghet att experimentera: Känna sig bekväm med att testa AI-lösningar utan rädsla för att göra fel, och förstå att små steg kan leda till stora framsteg. Grund för fortsatt lärande: Bygga en bas som gör det lättare att fortsätta utveckla företagets AI-kompetens även efter projektets slut. Aktiviteten bidrar till projektets övergripande mål på samma sätt som i AP2-1, vilket också inkluderar en direkt koppling till Västerbottens regionala utvecklingsstrategi genom att: Stärka digital kompetens inom SMF och därigenom öka deras konkurrenskraft och innovationsförmåga. Bidra till en mer inkluderande digitalisering genom att erbjuda AI-kompetens även till företag i glesbygd och traditionella branscher. Främja hållbar utveckling genom att hjälpa företag att använda AI för att effektivisera resursanvändning och minska miljöpåverkan. Aktiviteten genomförs av RISE i nära samarbete övriga projektpartners och samverkanspartners. FÖRSUMBART STÖD, BOX 2: 42		

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	företag deltar i utbildningsinsatser för att höja sin grundkompetens inom AI. I genomsnitt deltar tre personer från varje företag, vilket motsvarar i 36 000 kr per företag. Stödet innefattar lön till processledning, utbildningsledare och experter samt licens- och verktygskostnader. ÖVRIGA KOSTNADER: Resor i regionen.		
3 - Utbildningsprint AI på jobbet	Arbetspaketet bidrar till projektmålet: Ökad digital mognad, stärkt innovationsförmåga och utveckling av nya AI-baserade arbetssätt inom små och medelstora företag i Västerbotten. Genom riktade utvecklingssprintar får företag möjlighet att fördjupa sina kunskaper och praktiskt testa AI-lösningar anpassade efter deras specifika behov. Insatsen syftar till att visa på konkreta resultat av AI-användning i regionens näringsliv och inspirera fler företag att utforska teknikens möjligheter. I utvecklingssprintarna deltar sex utvalda företag som får arbeta intensivt tillsammans med AI-experter för att identifiera och implementera AI-verktyg i sin verksamhet. Utvecklingssprinten kan innehålla enklare prototyper. Sprintarna är utformade för att vara flexibla och anpassas till företagens unika utmaningar, oavsett bransch. Fokus ligger på att skapa praktisk tillämpning och snabbt demonstrera värdet av AI i affärsprocesser, exempelvis genom automatisering, dataanalys eller kundinteraktioner. Genom att koppla samman företagens affärsstrategier med teknisk expertis bidrar arbetspaketet till att skapa långsiktig kompetensutveckling och konkurrenskraft. Utvecklingssprintarna kan också innebära ett stöd i att ta fram strategier för fortsatt AI-integration efter sprintens slut. Syftet är att säkerställa att insikter och lösningar lever vidare i organisationen och blir en del av företagens långsiktiga utvecklingsarbete. Genom att sprida erfarenheter och lärdomar från	2025-09-01 - 2027-03-31	900 000

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	sprintarna stärker vi även den regionala AI-kompetensen och inspirerar fler företag att ta steget mot digital transformation.		
3.1 - Utbildningssprintar	Utvecklingssprintarna erbjuder en unik möjlighet för små och medelstora företag i Västerbotten att fördjupa sina kunskaper inom AI genom praktisk tillämpning. Sex företag får under en kurerad process arbeta tillsammans med AI-experter för att identifiera, testa och implementera AI-processer specifikt anpassade till deras verksamhet. Sprintarna är utformade för att vara flexibla och skräddarsys utifrån företagens behov, oavsett bransch. Fokus ligger på att snabbt demonstrera värdet av AI genom tillämpning i affärsprocesser såsom automatisering, dataanalys och kundinteraktioner. Genom att kombinera företagens strategiska målsättningar med teknisk expertis skapas lösningar som inte bara är tekniskt genomförbara utan också affärsmässigt relevanta. Sprintarna kan inkludera utveckling av enklare prototyper, test av befintliga AI-verktyg samt strategier för fortsatt AI-integration efter sprintens slut. Av erfarenhet vet vi att många små och medelstora företag har begränsade resurser och kunskap om hur AI kan appliceras i deras verksamhet. Därför läggs stor vikt vid att sprintarna ska vara konkreta, resultatinriktade och genomförbara även för företag med begränsad digital mognad. Stödet från AI-experter och projektpartners gör det möjligt att snabbt komma från idé till handling, och deltagande företag får även strategisk vägledning för att integrera AI i sin långsiktiga affärsutveckling. Sprintarna genomförs i nära dialog med företagen och anpassas utifrån deras förutsättningar och verksamhetsområden. Genom att samla insikter och sprida lärdomar från sprintarna stärker vi den	2025-09-01 - 2027-03-31	900 000

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	regionala AI-kompetensen och skapar inspiration för fler företag att ta steget mot AI-driven utveckling. Denna satsning är i linje med AI-kommissionens färdplan, som betonar vikten av praktiska pilotprojekt för att öka AI-användningen i näringslivet. Genom utvecklingssprintarna förväntas: Sex företag utveckla och testa AI-lösningar direkt anpassade till deras behov. Företagens AI-mognad och strategiska användning av digitala verktyg öka, vilket stärker deras innovationsförmåga och konkurrenskraft. Regionens AI-kompetens breddas genom spridning av resultat och goda exempel. Sprintarna är en del av den helhetliga utbildnings- och utvecklingssatsning som syftar till att stärka Västerbottens näringsliv och säkerställa att företag i regionen har rätt verktyg för att möta framtidens digitala utmaningar. Aktiviteten genomförs av RISE i nära samarbete övriga projektpartners och samverkanspartners. FÖRSUMBART STÖD, BOX 2: 6 företag x 150 000 kr. Företagen får tillgång till coachning och expertis utifrån enskilda behov i en skräddarsydd utvecklingsprocess. Detta kan med fördel avse företag som deltagit i utbildningsinsatsen i AP2 eller andra företag som projektets ägare och partners stöttar. Stödet innefattar kostnader för resor, experter och coacher.		
4 - Projektadministration och stödfunktioner	Projektledningen innefattar ledning, planering, projektkommunikation (inklusive styrgruppsmöten och rapportering till finansiärerna), inkluderande arbetssätt samt uppföljning av insatser, avslutsarbete och resultatspridning.	2025-06-01 - 2027-05-31	840 000
4.1 - Projektledning	Projektets olika faser och tillhörande aktiviteter struktureras, implementeras och bedöms av projektets huvudsakliga projektledare	2025-06-01 - 2027-05-31	500 000

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	för att säkerställa att projektmålet uppnås. Teamet för projektledning består av personal hos RISE men kan vid behov förstärkas med expertis från externa rådgivare i sakfrågor. Projektets genomförande betonar starkt principerna om jämställdhet, inkludering och mångfald, vilket avspeglas i rekryteringen av projektteamet samt i utformningen av arbetspaket och aktiviteter. Projektledningen ansvarar för att integrera inkludering genom hela projektet samt att höja kunskap och medvetenhet hos både projektgruppen och målgruppen. Genom att arbeta inkluderande ökar vi förutsättningar för fler att delta, skapande av nya samarbeten, ökad innovationskraft och nya affärsmöjligheter. Vi kommer att arbeta med en medveten strategi för att säkerställa en bred representation av olika perspektiv och bakgrunder. Projektledningen har det yttersta ansvaret för budget och redovisning av projektets insatser. KOSTNADER omfattar lön till projektledning och projektadministration.		
4.2 - Kommunikation och resultatspridning	Arbetet sker utifrån en projektplan och kommunikationsplan som upprättas vid projektstart i dialog med målgruppen och som beslutas av styrgruppen. Ett inkluderande arbetssätt används såväl inom arbetsgruppen som vid kommunikation och planering av aktiviteter. Inkludering löper genom hela projektet och avser säkerställa att projektet, i den mån det är möjligt, tar fram material, kommunikation och evenemang som är tillgängliga för så många användare som möjligt. För att göra detta kommer projektet att utgå från de sju principerna om universell utformning och de riktlinjer som finns i WCAG 2.1 (Web content accessibility guidelines). Projektets resultat presenteras och	2025-06-01 - 2027-05-31	220 000

Aktivitet	Beskrivning	Startdatum - Slutdatum	Kostnad
	diskuteras vid konferenser, seminarier och workshops, i samverkan mellan akademi, näringsliv och civilsamhälle. De företag, medarbetare och andra intressenter som tar del av projektets aktiviteter får direkt tillgång till information och resultat i anslutning till dessa. Material och innehåll tillgängliggörs och sprids i första hand genom webbsidor, sociala medier samt riktade mailutskick. Arbetet styrs av projektets kommunikatörer med stöd av projektledningen. Media får ta del av riktade pressmeddelanden samt bjuds in till viktiga aktiviteter. KOSTNADER innefattar arbetstid för kommunikatör, genomförande av informationstillfällen, produktion och spridning.		
4.3 - Uppföljning och lärande	Projektgruppen planerar och genomför aktiviteter som följs upp med målgruppen både muntligt och via skriftliga utvärderingar och projektet utvärderas löpande för lärande och verifiering av resultat. Det skapar förutsättningar att säkerställa att projektet är på rätt väg för att kunna nå uppsatta mål. Vi samlar in information löpande under projekttiden och följer den struktur för uppföljning som Tillväxtverket har för projekt. Uppföljning och lärande dokumenteras. I uppföljning och lärande kommer projektet att applicera metoder för att kontinuerligt utvärdera projektets arbete med inkludering och tillgänglighet. KOSTNADER omfattar lön till projektutvärderare.	2025-06-01 - 2027-05-31	120 000

1.7 Indikatorer

Outputindikatorer

Företag som får stöd (fördelade per mikroföretag, små företag, medelstora företag, stora företag)	AP2 och AP3, deltagande företag kan vara överlappande mellan arbetspaketen	Startvärde: *Ej Aktuellt* Målvärde: 84 Enhet: Företag
Företag som får icke-ekonomiskt stöd	AP2 och AP3, deltagande företag kan vara överlappande mellan arbetspaketen	Startvärde: *Ej Aktuellt* Målvärde: 84 Enhet: Företag
Värdet av digitala tjänster, produkter och processer som utvecklats för företag	AP3 Utvecklingssprintar kan innebära utveckling av nya funktioner baserat på AI - men det kan också innebära implementering av befintligt tillgängliga verktyg, och alltså ingen nyutveckling. Målvärdet är satt för att reflektera investeringen som är gjord från projektet i nya funktioner.	Startvärde: *Ej Aktuellt* Målvärde: 300 000 Enhet: SEK

Resultatindikatorer

Användare av nya och uppgraderade digitala tjänster, produkter och processer som utvecklats av företag	Fokus i projektet handlar om att höja grundkomptensen inom AI - vilket kan leda till utvecklingen av nya digitala tjänster hos de deltagande företagen, men det kan också leda till höjd användningsgrad och effektivisering av företagets interna processer. Eftersom projektets huvudsakliga syfte handlar om intern kompetensutveckling och kunskapshöjande, har vi valt att sätta 100 som målvärde.	Startvärde: Målvärde: 100 Enhet: Användare/år
SMF som utvecklar produkter, processer och affärsmodeller	AP3	Startvärde: Målvärde: 6 Enhet: Företag
Små och medelstora företag (SMF) som inför produkt- eller processinnovationer	AP3	Startvärde: Målvärde: 1 Enhet: Företag
SMF som gör innovationer inom företaget	AP3	Startvärde: Målvärde: 6 Enhet: Företag
Små och medelstora företag (SMF) som inför marknadsförings- eller organisationsinnovationer	AP3	Startvärde: Målvärde: 1 Enhet: Företag

1.8 Budget

Kostnader

Kostnadsslag	RISE Research Institutes of Sweden AB	REGION VÄSTERBOTTEN								Totalt
Personalens lön: AI-expert RISE, ca	1 027 470	0								**1 027 470**

Kostnadsslag	RISE Research Institutes of Sweden AB	REGION VÄSTERBOTTEN								Totalt
64% månadslön 67 000 kr										
Personalens lön: Projektledare RISE, ca 23% månadslön 54 000 kr	302 673	0								**302 673**
Personalens lön: Utbildningsledare RISE, ca 79% månadslön 59 000 kr	1 121 407	0								**1 121 407**
Personalens lön: Projektledare Region Västerbotten, 28% månadslön ca 50 000 kr	0	342 857								**342 857**
Personalens lön: Projektcontroller RISE, ca 5% månadslön 44 000 kr	49 113	0								**49 113**
Schablon för lönebikostnader (%)	1 209 321	154 286								**1 363 607**
Schablon på upp till 40%	1 483 994	198 857								**1 682 851**
Summa kostnader	**5 193 978**	**696 000**								**5 889 978**
Projektintäkter										
Summa faktiska kostnader	**5 193 978**	**696 000**								**5 889 978**
Bidrag annat än pengar										
Offentligt bidrag i annat än pengar	310 022	0								**310 022**
Summa bidrag i annat än pengar	**310 022**	**0**								**310 022**
Summa totala kostnader	**5 504 000**	**696 000**								**6 200 000**

Finansiering

Finansiär	RISE Research Institutes of Sweden AB	REGION VÄSTERBOTTEN								Totalt
Offentligt bidrag annat än pengar										
Skellefteå kommun: Bidrar med arbetstid i projektet, totalt 304 timmar. Samverkan, nätverk AP1, och utbildning AP2.	124 336	0								**124 336**
Vilhelmina kommun: Bidrar med arbetstid i projektet, totalt 152 timmar. Samverkan,	62 168	0								**62 168**

Finansiär	RISE Research Institutes of Sweden AB	REGION VÄSTERBOTTEN								Totalt
nätverk AP1, och utbildning AP2.										
Storuman kommun: Bidrar med arbetstid i projektet, totalt 151 timmar. Samverkan, nätverk AP1, och utbildning AP2.	61 759	0								**61 759**
Norsjö kommun: Bidrar med arbetstid i projektet, totalt 151 timmar. Samverkan, nätverk AP1, och utbildning AP2.	61 759	0								**61 759**
Total offentligt bidrag annat än pengar	**310 022**	**0**								**310 022**
Offentlig kontantfinansiering										
RISE:	186 000	0								**186 000**
Umeå kommun:	124 000	0								**124 000**
Region Västerbotten: Ansökt om regionala 1:1-medel	2 404 000	696 000								**3 100 000**
Total offentlig kontantfinansiering	**2 714 000**	**696 000**								**3 410 000**
Total offentlig finansiering	**3 024 022**	**696 000**								**3 720 022**
Privata bidrag annat än pengar										
Total privat bidrag annat än pengar										**0**
Privat kontantfinansiering										
Total privat kontantfinansiering										**0**
Total privat finansiering										**0**
Summa medfinansiering	**3 024 022**	**696 000**								**3 720 022**

Stödfinansiering

Finansiering	RISE Research Institutes of Sweden AB	REGION VÄSTERBOTTEN								Totalt
Stödfinansiering	2 479 978	0								**2 479 978**

Sammanställning

Stödandel av faktiska kostnader	42,11%
Stödandel av totala kostnader	40,00%
Stödandel av stödgrundande finansiering	40,00%
Stödandel av total finansiering	40,00%
Andel annan offentlig finansiering	60,00%
Andel offentlig finansiering	100,00 %
Andel privat finansiering	0,00%

1.9 Förskott

Sökt förskottsbelopp: 0,00
Motivering:

1.10 Mina kontakter

Namn:	Christoffer Juhlin
Telefonnummer:	+46 73 023 11 97
Mobiltelefonnummer:	+46 73 023 11 97
E-postadress:	christoffer.juhlin@ri.se
Roll:	Projektledare
Namn:	Oskar Riby
Telefonnummer:	0735451804
Mobiltelefonnummer:	0735451804
E-postadress:	oskar.riby@ri.se
Roll:	Projektledare
Namn:	Susanne Thurén
Telefonnummer:	+46 70 244 46 49
Mobiltelefonnummer:	+46 70 244 46 49
E-postadress:	susanne.thuren@ri.se
Roll:	Kontaktperson

1.11 Dokument

Filnamn:	Budget företagsstödjande_AI på jobbet VB.xlsx
Beskrivning:	Budget företagsstödjande projekt, enligt mall
Uppladdningsdatum:	2025-02-15
Filnamn:	Intyg om separerad redovisning forskningsorg (M83) (EU21).pdf
Beskrivning:	Intyg om separat redovisning
Uppladdningsdatum:	2025-02-15
Filnamn:	Arbetsgivaravgifter-Regioner-2024-0-def 2025-241212.xlsx
Beskrivning:	Lönebikostnader Region Västerbotten - utgår från Sveriges kommuner och regioners (SKR) fastställda nivåer på tillägg/påslag och avrundat uppåt till närmsta heltal
Uppladdningsdatum:	2025-02-15
Filnamn:	VD-instruktion 230425.pdf
Beskrivning:	VD-instruktion
Uppladdningsdatum:	2025-02-15
Filnamn:	RISE Lönebikostnader_ERUF 2023-02-01_v2.xlsx
Beskrivning:	RISE lönekostnader
Uppladdningsdatum:	2025-02-15
Filnamn:	Komplettering projektpartners.pdf
Beskrivning:	Projektkonsortium
Uppladdningsdatum:	2025-02-15
Filnamn:	Delegationsramar Divisioner.pdf
Beskrivning:	Delegationsramar RISE, se sid 10 för relevant delegering
Uppladdningsdatum:	2025-02-15
Filnamn:	Planeringsbudget_AI på jobbet VB.xlsx
Beskrivning:	Planeringsbudget enligt mall
Uppladdningsdatum:	2025-02-15
Filnamn:	Projektlogik AI på jobbet SMF VB.pdf
Beskrivning:	Förändringsteori och projektlogik
Uppladdningsdatum:	2025-02-15
Filnamn:	Inköps-upphandlingsplan M40 EU21_AI på jobbet.pdf
Beskrivning:	Inköps- och upphandlingsplan
Uppladdningsdatum:	2025-02-15
Filnamn:	Riskanalys (M62) (EU21)_AI på jobbet.pdf
Beskrivning:	Riskanalys
Uppladdningsdatum:	2025-02-15

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-20

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2024/00433

Planeringsdirektiv och budget 2026 samt plan 2027-2029

Förslag till beslut
Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar

att att-satser enligt nedan och bilagor är inlämnat för fortsatt ärendegång enligt beskrivning.

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa skattesatsen år 2026 till 22,80

att fastställa Socialdemokraternas och Miljöpartiets Planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027–2029 inklusive:
- *inriktningsmål och program, finansiellt mål, personalpolitiska mål samt tilläggsuppdrag till kommunens nämnder och bolag*
- *nettokostnadsbudget 2026 och plan 2027–2029 för respektive styrelse eller nämnd*
- *investeringsbudget för 2026 samt investeringsplan för 2027–2029 enligt bilaga 1*
- *mark- och exploateringsplan 2026–2029 enligt bilaga 2.*

att godkänna att kommunstyrelsen får göra tekniska förändringar av budgetramar under förutsättning att nämnderna är överens och att förändringarna är kostnadsmässigt neutrala i kommunens budget

att kommunstyrelsen inom fastställd investeringsbudget och plan får göra tidsmässiga förskjutningar av investeringar för att anpassa till förändrade förutsättningar

att fastställa kommunfullmäktiges sammanträdesdatum för 2026 enligt bilaga 6

att fastställa viktiga datum för kommunens nämnder och bolag 2026 enligt bilaga 7.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/00433

Kommunstyrelsen beslutar
att fastställa kommunstyrelsens sammanträdestider under förutsättning att kommunfullmäktige fastställer kommunfullmäktiges sammanträdesdatum för 2026, enligt bilaga 6.

Ärendebeskrivning

Ärendegång

Vid näringslivs- och arbetsutskottets sammanträde 20 maj 2025 lade Socialdemokraterna fram det med Miljöpartiet gemensamma budgetförslaget samt bilaga 1 – Investeringsbudget 2026 samt plan 2027-2029 och bilaga 2 - Mark- och exploateringsbudget 2026 och plan 2027-2029 .

Vid näringslivs- och arbetsutskottets sammanträde 27 maj 2025 lägger övriga partier i utskottet sina budgetförslag. Vid kommunstyrelsens sammanträde 3 juni 2025 lägger övriga partier i kommunstyrelsen sina budgetförslag. Samtliga partier i kommunfullmäktige har möjlighet att skriftligt anmäla in sitt budgetförslag till kommunstyrelsens möte 3 juni.

Kommunfullmäktige 16 juni 2025 (debatt och beslut)

Ärendet kompletteras efter kommunstyrelsens sammanträde 3 juni 2025 med kommunfullmäktiges presidiums förslag till beslut och handlingar:
att fastställa kommunrevisionens budget för 2026 - bilaga 3
att fastställa budget för lekmannarevisionen 2026 - bilaga 4
att fastställa kommunfullmäktiges årshjul - bilaga 5

Beslutsunderlag

Socialdemokraternas och Miljöpartiets planeringsdirektiv och budget för 2026 och plan 2026–2028.
Bilaga 1 - Investeringsbudget 2026 samt plan 2027–2029
Bilaga 2 - Mark- och exploateringsbudget 2026 och plan 2027–2029
Bilaga 3 - Kommunrevisionens budget för 2026 (Bereds av KF-presidium)
Bilaga 4 - Budget för lekmannarevisionen 2026 (Bereds av KF-presidium)
Bilaga 5 - Kommunfullmäktiges årshjul 2026 (Bereds av KF-presidium)
Bilaga 6 - Kommunfullmäktiges, kommunstyrelsens och dess utskotts sammanträdestider för 2026
Bilaga 7 - Viktiga datum för kommunens nämnder och bolag 2026.

Beredningsansvariga

Lena Höök Gustafsson

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/00433

Dan Gideonsson
Urban Blomdahl
Anette Sjödin
Sara Nordström

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning 2025-05-20

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar att Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag till planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2026 och plan 2027-2029 enligt bilagor är inlämnat för fortsatt ärendegång.

Beslutet ska skickas till
Samtliga nämnder och bolag

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Lena Höök-Gustafsson
Ekonomidirektör

Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2026

Ekonomiska ramar för budget 2026 och plan 2027–2029

Grunduppdrag, driftbudget till nämnder

Inriktningsmål och program

Tilläggsuppdrag till nämnder och bolag

UMEÅ KOMMUN

Innehåll

Inledning ... 4

Förutsättningar för planperioden 2026 - 2029 ... 5

Ekonomiska förutsättningar ... 5

Demografisk utveckling ... 7

Näringslivskonjunktur ... 8

Bostadsmarknad och bostadsförsörjning ... 9

Arbetsmarknadskonjunktur, kompetensförsörjning och löneutveckling ... 11

Sammanfattning ... 12

Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder ... 13

Kommunstyrelsen ... 15

Tekniska nämnden ... 19

Byggnadsnämnden ... 22

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ... 24

För- och grundskolenämnden ... 26

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ... 28

Individ- och familjenämnden ... 30

Äldrenämnden ... 32

Kulturnämnden ... 35

Fritidsnämnden ... 37

Personalnämnden ... 39

Valnämnden ... 40

Gemensamma nämnder ... 41

Umeå kommunföretag och de kommunala bolagen ... 41

Inriktningsmål och program ... 42

Inriktningsmål ... 43

Program för tillväxt ... 44

Program för social hållbarhet ... 46

Program för Klimatneutrala Umeå 2040 ... 50

Personalpolitiska mål och uppdrag ... 54

God ekonomisk hushållning - Ekonomiska riktlinjer och finansiella mål ... 55

Uppföljning, analys och utvärdering 56

Budget 2026 och plan 2027–2029 för nämnder och styrelse 58

Tabell 1. Budgetramar nämnder och styrelse 2026 58

Tabell 2. Specifikation av förslag kommunstyrelsens budgetram 59

Tabell 3. Resultaträkning 2025–2029 60

Tabell 4. Finansieringsbudget 2025–2029 60

Tabell 5. Nyckeltal 61

Investeringsramar 2026–2029 62

Tabell 6. Investeringsramar per nämnd 62

Tabell 7. Nya investeringsprojekt, över 50 mnkr 62

Redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen 63

Tabell 8. Prognos investeringsramar bolagskoncern 64

Inledning

Detta dokument utgör Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag till Planeringsdirektiv för åren 2026-2029.

Förutsättningar för planperioden 2026 - 2029

Ekonomiska förutsättningar

Global utveckling

Inflationen fortsatte att falla under 2024, vilket möjliggjorde för centralbankerna att påbörja sänkning av styrräntorna. Den ekonomiska tillväxten bromsar in i USA och olika störningar dämpar återhämtningen i Europa. I USA och Euroområdet ligger kärninflationen fortsatt kring 3 procent, vilket tyder på att inflationen ännu inte stabiliserats runt satta inflationsmål. Centralbankerna förväntas fortsätta sänka styrräntorna under 2025, om än i olika takt. Den globala tillväxten bedöms inte bli stark under 2025 och 2026, utan hamnar under det historiska genomsnittet för perioden 1991-2024.

Svensk konjunkturåterhämtning påbörjad

BNP-tillväxten började långsamt öka under slutet av förra året vilket resulterade i en svag ökning för helåret 2024. Jämfört med tidigare konjunkturuppgångar visar prognosen en tämligen låg och snabbt övergående tillväxttopp 2025–2026.

Hushållens konsumtion den främsta drivkraften när svensk BNP-tillväxt lyfter

Hushållskonsumtionen blir inledningsvis motorn i den svenska konjunkturuppgången. Efter en flerårigt svag konsumtionstrend – med till och med en nedgång under 2023 – väntas hushållens konsumtion växla upp och driva på BNP-tillväxten 2025 och 2026. Sedan våren 2024 har inflationen kommit ned nära inflationsmålet, reallönerna har åter ökat och ränteläget successivt minskat vilket har bäddat för en återhämtning för den inhemska efterfrågan. Hushållen har dock överlag återställt sina sparbalanser under hösten 2024 och konsumtionen har i stort sett varit oförändrad.

Det finns en stor osäkerhet i omvärlden som bedöms påverka utvecklingen av den svenska ekonomin. Dessutom innebär reella förändringar, som att både prisnivå och räntenivå normaliseras på en högre nivå än tidigare, dämpande effekter på konsumtion och investeringar.

Långsiktighet och omställning

Utöver de ekonomiska förutsättningarna är kompetensförsörjning en av de största utmaningarna för kommunerna, som både behöver rekrytera och behålla kompetent arbetskraft samtidigt som verksamheten måste ställa om utifrån brist på tillgänglig arbetskraft. Anpassning krävs också med anledning av den förändring av demografiska förutsättningar som ägt rum de senaste åren genom lågt barnafödande. Utöver dessa utmaningar förväntas kommunerna göra insatser för klimatförändringar, grön omställning, civil beredskap och för att motverka kriminalitet. De utmaningar som kommunerna står inför kräver långsiktiga analyser för att kunna vidta strukturella åtgärder i omställningsarbetet.

Förutsättningar för Umeå kommun

Skatteintäkterna utvecklas enligt prognos väl under planeringsperioden. Efter en inbromsning 2024 ökar skatteunderlaget snabbare under åren 2025 till 2027, ungefär i linje med historiska genomsnitt. Återhämtningen av skatteunderlagstillväxten samt nedväxlingen av inflationen innebär att köpkraften årligen beräknas öka kommande år, efter två år av nedgång.

Pensionskostnaderna, som ökat kraftigt de senaste åren, väntas sjunka väsentligt 2025 och ytterligare något till 2026 till följd av antagandet om sänkt inflation. Åren därefter bedöms utvecklingen av pensionskostnaderna stabiliseras.

Investeringstakten de kommande åren ligger betydligt över historiska nivåer, bland annat som en följd av uppskjutna investeringar under pandemin. Den höga investeringsnivån förväntas bestå även efter planeringsperioden.

Med ett oförändrat resultatkrav på 2% i kombination med planerade investeringar ökar självfinansieringsgraden medan låneskulden ökar och soliditeten försämras något under planeringsperioden. Med ett antagande om att genomförandegraden av investeringsplanen 2025 och 2026 blir i nivå med de senaste två årens utfall (80%) skulle 2024 års soliditet bibehållas vid planperiodens sista år.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Umeå kommun baserar sin prognos över skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning på regeringens prognos över skatteunderlagets utveckling och förändringar av statsbidrag och regleringar i budgetproposition för 2025 samt på Umeå kommuns egen befolkningsprognos.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Umeå kommun (mnkr)	Budget 2025	Prognos 2026	Prognos 2027	Prognos 2028	Prognos 2029
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning i budget 2025 och prognos 2026-2029	9 786	10 250	10 718	11 153	11 565
Specifikation prognos:					
Skatteintäkter	8 303	8 775	9 269	9 706	10 128
Inkomstutjämning	1 507	1 541	1 630	1 699	1 773
Kostnadsutjämning	-858	-888	-920	-942	-978
Regleringsbidrag	318	307	223	172	122
LSS-utjämning	223	216	217	219	221
Strukturbidrag	0	0	0	0	0
Införandebidrag	0	0	0	0	0
Slutavräkning	0	0	0	0	0
Fastighetsavgift	293	299	299	299	299
Summa	**9 786**	**10 250**	**10 718**	**11 153**	**11 565**

Kommunfullmäktige fastställde i juni 2024 skattesatsen för år 2025 till 22,80 kr. Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning beräknas öka med 464 miljoner kronor mellan budget 2025 och budget 2026.

Demografisk utveckling

Under 2024 påverkades Umeå kommuns befolkningstillväxt av i huvudsak två faktorer; ett lågt antal födda samt Skatteverkets avregistreringar av utvandrade som inte rapporterat sin flytt till Skatteverket. Under 2023 var antalet födda rekordlågt och under 2024 års fortsatte utvecklingen med ett lågt antal födda. Trenden från de senaste årens låga barnafödande håller alltså i sig. Senaste prognos visar att antalet barn i åldern 1-5 år kommer att vara ca 1 200 färre 2026 än jämfört med 2020. Samtidigt som antalet födda fortsätter att vara lågt ökar inflyttningen av äldre i gruppen 80+, dessutom medför bättre hälsa att vi lever längre. Dessa demografiska förändringar innebär stor påverkan på den kommunala verksamheten och planeringen.

De senaste tio åren har Sveriges befolkning ökat med drygt 804 000 personer. Det motsvarar en ökning på 8,35 procent eller en årlig tillväxttakt på 0,89 procent. SCB prognosticerar en fortsatt ökning av rikets befolkning, men i en lägre takt än i tidigare prognoser. År 2035 beräknas Sveriges folkmängd ha ökat med 300 000. Det motsvarar en ökning med 2,9 procent eller 0,24 procent per år. Antalet födda ökade tillfälligt under pandemin men för att därefter återgå till den långsiktigt nedgående trend som har setts de senaste tio åren.

Skatteverket har under de senaste 2 åren kontrollerat uppgifter om befolkning som varit felaktigt registrerade i Sverige. Under dessa år har nära 34 000 individer avregistrerats från rikets befolkning. För Umeå var uppgår avregistreringarna till närmare 520 individer. Arbetet

bedöms avslutas under 2025 med förväntningar om endast marginella justeringar för Umeås befolkning.

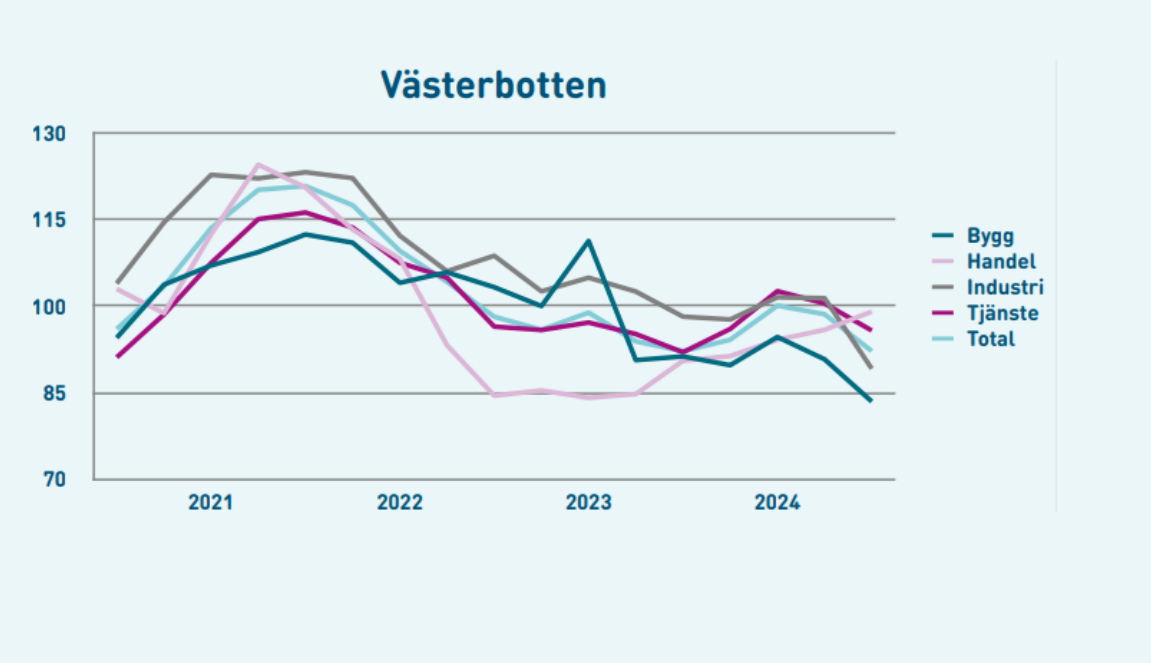
Befolkningstillväxten i Umeå kommun under 2024 var högre än under 2023 men på en lägre nivå än tidigare år. Den lägre tillväxten förklaras i likhet med riket av ett minskat antal födda samt lägre invandring och högre utvandring.

Den aktuella befolkningsprognosen 2025–2036 utgår från den faktiska befolkningen i Umeå år 2024 och sträcker sig fram till och med prognosens slutår 2036. Befolkningsutvecklingen i årets prognos hamnar marginellt lägre än i tidigare års prognos. Totalt sett prognostiseras befolkningen i Umeå kommun att växa med drygt 13 500 personer, från 134 249 invånare år 2024 till drygt 144 700 invånare 2036. Den genomsnittliga befolkningsökningen är nära 950 personer årligen. Ökningstakten är jämn men något högre i början än i slutet av prognosperioden. Enligt prognosen kommer Umeå kommun att passera 140 000 invånare under år 2030.

Näringslivskonjunktur

I grunden är bedömningen att vi även fortsättningsvis befinner oss i en lågkonjunktur. Umeås större branscher ger fortsatt uttryck för en förväntat svagare utveckling kommande år. Även om de senaste tre årens starka utveckling av arbetstillfällen planar ut så fortsätter tillgången till kompetens att begränsa tillväxten i vissa branscher. Umeås styrka är som tidigare branschbredden, vilket minskar riskerna i en konjunktursvängning och möjliggör en rörlighet mellan branscher. Det är en fortsatt stark utveckling inom statliga och myndighetsjobb som kompletterar den privata arbetsmarknaden och skapar förutsättningar för fler kvalificerade jobb kopplat till utbildningar vid Umeås Universitet.

Norrlandsfondens konjunkturbarometer för Västerbotten 2024

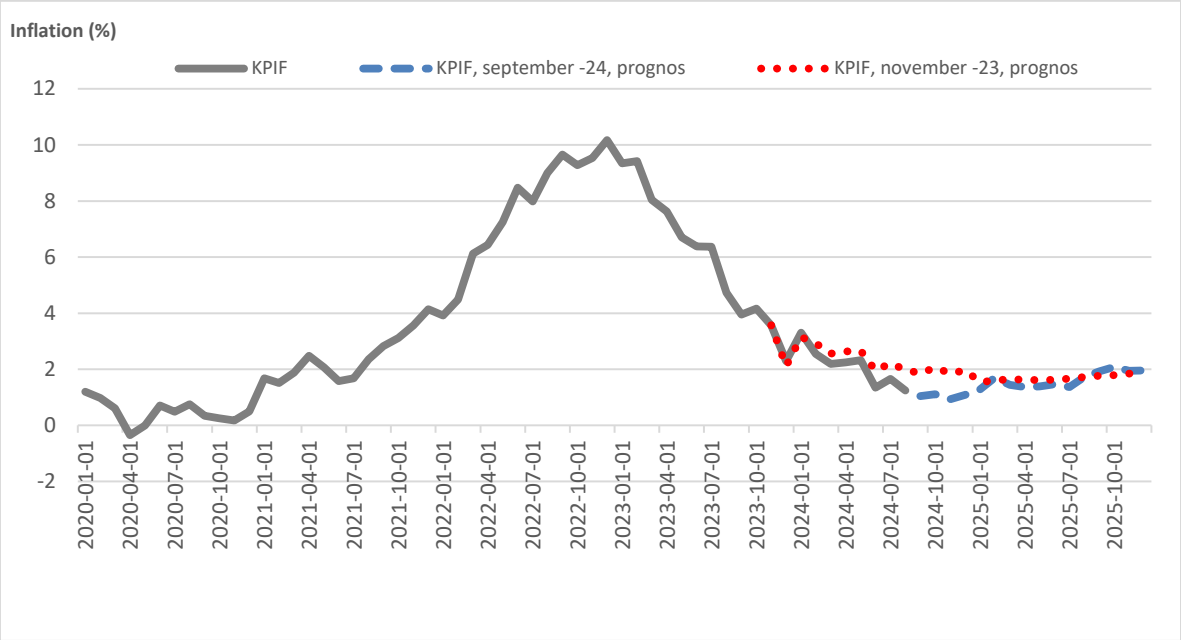

Figur 1. Konfidensindikatorn tas fram genom en företagsenkät och mäter nuläget i näringslivet samt hur företagen ser på den närmaste framtiden (källa Norrlandsfondens konjunkturbarometer 2024)

Bostadsmarknad och bostadsförsörjning

Förutsättningarna på bostadsmarknaden har kraftigt förbättrats under det senaste halvåret och Riksbankens prognos för 2025 är fortsatt en lägre inflationsnivå än målsättningen på två procent. Efterfrågan på bostäder påverkas i huvudsak av tre underliggande faktorer: gynnsamma räntenivåer, god inkomstutveckling och en växande befolkning. Dessa faktorer påverkar därmed förutsättningarna för bostadsbyggande på alla kommuners bostadsmarknader. I avsnittet om demografi konstateras att prognosen över befolkningsutvecklingen är något lägre än föregående år.

Räntenivåer och inkomstutveckling påverkas båda av inflationstakten. Riksbankens prognoser över inflationstakten visar på en lägre förväntad inflationstakt. Räntekurvor har som följd justerats ned med fyra styrräntesänkningar under 2024. Detta medför att såväl bolåneräntor som andra räntor sjunkit. Inkomstutvecklingen under 2024 ligger högre än inflationstakten samtidigt som den förväntade löneutvecklingen ligger högre än prognostiserad inflation, vilket medför stigande reallöner. Riksbankens prognos redovisar positiv reallöneutveckling under 2024 och 2025 som en kontrast mot de tidigare två årens sjunkande reallöner.

Figur 1 Utveckling och prognoser av inflationstakten i Sverige, KPIF exkl. energi, 2020-01-01 - 2025-12-01, Riksbanken

Förutsättningarna för bostadsmarknaden har förändrats i en positiv riktning under 2024 med minskad inflation och stigande reallöner. I slutet av 2024 (till och med november månad) hade villapriserna i Umeå stigit med 6,3 procent medan bostadsrättspriserna stigit med 1,2 procent under den senaste tolvmånadersperioden. Stigande priser bidrar positivt till investeringsviljan på bostadsmarknaden. När priset på bostäder stiger stärks förutsättningarna för bostadsbyggande.

Bostadsbyggandet i Umeå kommun för 2024 förväntas ligga på samma nivåer som 2023 års bostadsbyggande, alltså mellan 800 och 900 färdigställda bostäder. Det är framför allt bostadsbyggandet för 2025 och 2026 som påverkas av de två senaste årens sämre förutsättningar på bostadsmarknaden. Bostadsproduktion är en lång process och ett lägre antal uppstartade bostadsprojekt under 2023 och 2024 påverkar färdigställandet av bostäder under främst 2025 men även 2026. Antalet påbörjade bostäder minskade under 2022 och 2023, utvecklingen av lågt antal påbörjade bostäder fortsatte även under 2024. Även om planberedskapen stärkts under de senaste åren och Umeå kommuns förutsättningar för ökat bostadsbyggande är bättre än för några år sedan så kommer bostadsbyggandet 2025 och 2026 att vara lägre, oavsett ekonomiska förutsättningar för branschen. Detta medför att kommunens bostadsbrist bedöms öka under åren 2025–2026 för att sedan återigen minska från och med 2027.

Arbetsmarknadskonjunktur, kompetensförsörjning och löneutveckling

Arbetsförmedlingen gör kvartalsvisa arbetsmarknadsprognoser för arbetsmarknaden. I analysen Arbetsmarknadsläget kvartal 3, 2024 påtalas att lågkonjunkturen präglat utvecklingen på arbetsmarknaden det sista året. De stora skillnader som fanns tidigare mellan inte minst norra och södra Sverige förstärkts ytterligare. Ökningen av arbetslösheten har varit störst i storstadslänen Skåne, Västra Götaland och Stockholm, samt i Jönköpings och Västmanlands län. I länen i norra Sverige har arbetslöshetsnivån endast förändrats marginellt trots den rådande lågkonjunkturen.

Flera av länen i landets norra delar, som haft den starkaste utvecklingen under det senaste året, har redan i utgångsläget en relativt låg arbetslöshetsnivå. Allra lägst är arbetslösheten i Västerbottens län och Umeå ligger på ca 4%. Det vill säga långt under den nationella relativa arbetslöshetsnivån på 6,8%.

I Västerbottens län har långtidsarbetslösheten minskat under det senaste året. Under perioden var 1,2 procent av arbetskraften i Västerbottens län långtidsarbetslös, jämfört med 2,7 procent i riket. Nivån i Västerbottens län var inte bara lägre än riksgenomsnittet, utan den lägsta nivån av alla län. I prognosen lyfts samtidigt att Västerbottens län och Umeå har en fortsatt högre sysselsättningsgrad än riksgenomsnittet. Dvs en större andel av den presumtiva arbetskraften är redan en del av arbetskraften än i övriga Sverige. Med redan hög sysselsättningsgrad, låg arbetslöshet, minskande långtidsarbetslöshet påtalas tydliga risker med en kraftigt försvårad arbetskraftsbrist när konjunkturen vänder. Det riskerar att påverka både företagens tillväxtmöjlighet, kommunens möjlighet att kompetensförsörja egna verksamheter och medföljande risker av ytterligare ökade kostnader till exempel inom löneområdet.

Det är därför av stor vikt att kommunen arbetar för befolknings- och arbetskraftinflöde till arbetsmarknadsregionen. Detta då en regionförstoring inte ger någon snabb arbetskraftsförstärkning då hela norra Sverige har en likande situation som Umeåregionen. Med en förväntat låg ökning av arbetskraftstillgången behöver Umeå kommun som arbetsgivare jobba än mer med att behålla medarbetare och använda den tillgängliga kompetensen på rätt sätt. Systematiskt arbetsmiljöarbete, friskfaktorer och övriga insatser inom ramen för nämndernas kompetensförsörjningsplaner för att fortsatt vara en attraktiv arbetsgivare, är några exempel på viktiga insatser. Att fortsatt behålla, utveckla och ge förutsättningar för omställning av kompetens hos redan anställda måste vara i fokus hos verksamheterna. Att vara en lärande organisation som involverar de anställda i förändringsresan är av största vikt.

Ytterligare insatser kommer även krävas för att säkerställa nyttjande av ännu ej fullt nyttjade resurser på arbetsmarknaden såsom studenter, pensionärer men även de personer som idag finns inskrivna som arbetssökande på Arbetsförmedlingen. För att

nyttja all tillgänglig kompetens, särskilt bland utrikesfödda, måste matchningen på arbetsmarknaden förbättras.

En viktig förutsättning för attraktivitet och kompetensförsörjning är den långsiktiga lönepolitiken. Parterna inom industrin tecknade ett nytt löneavtal som innebär att värdet på löneökningarna är 3,3 procent 2024. Avtalet för industrin löper ut 2025-03-31, liksom flertalet av löneavtalen inom svensk arbetsmarknad. Avtalen inom kommunsektorn löper också ut 2025-03-31, förutom Akademikeralliansen som har ett tillsvidareavtal som dock är sifferlöst. Något utrymme är därmed inte angivet i avtalet. SKR:s prognos för 2025 är en löneökning på 3,4 procent. För 2026 är SKR:s prognos för löneökning 3,4 %.

Sammanfattning

Länet fortsätter att ha en hög sysselsättningsgrad i kombination med fortsatt låg arbetslöshet. Det bidrar till en brist på arbetskraft som kommer att påverka både näringsliv och kommunsektorn, särskilt inom vissa sektorer. Det kan också förväntas ha effekt på löneutvecklingen i kommunen. Befolkningen förväntas öka men i en något långsammare takt än tidigare. Det beror främst på låga födelsetal i hela landet samt att fler registreras som utvandrade p.g.a. skatteverkets registervård.

Bostadsbristen förväntas öka de närmsta åren innan den börjar sjunka igen.

För Umeå kommun så ökar skatteunderlaget under perioden samtidigt som pensionskostnaderna förväntas minska kommande år för att sedan stabiliseras.

Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder

I mars 2021 fastställde kommunfullmäktige att alla nämnder och helägda bolag ska ha ett skriftligt grunduppdrag som förtydligar det kommunala ändamålet med nämnden/bolaget och dess roll och ansvar. Grunduppdraget är specifikt för en nämnd eller ett bolag. Grunduppdragen ska vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod. Kommunfullmäktige fastställer grunduppdrag till nämnd och bolag och följer årligen upp hur nämnd/bolag hanterat sitt grunduppdrag.

För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. För nämnd fastställs grunduppdrag för styrelse och nämnder i kommunens *Reglemente för kommunens nämnder och styrelse* och därefter infogats i planeringsdirektivet. Grunduppdrag revideras vid behov.

Grunduppdraget är utgångspunkt för verksamhets- och bolagsstyrning

Inom ramen för grunduppdraget har nämnd/bolag möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Vid utformning av nämnds- eller bolagsspecifik verksamhetsstyrning och uppföljning har dock nämnd och bolag att följa eventuella krav från lagstiftning och författning samt beslut och direktiv från kommunfullmäktige samt anvisning från kommunstyrelsen om hur styrning och uppföljning ska utformas.

Uppföljning av grunduppdraget

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och bolag bedömer i vilken omfattning nämnden eller bolaget verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning till kommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige. Respektive bolag rapporterar i anslutning till delårsrapport, årsredovisning och bolagsstyrningsrapport. Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att utforma anvisning för när och hur rapportering från nämnder och bolag ska ske.

Grunduppdrag och resurstilldelning (budget)

För att möjliggöra att nämnd/bolag har förutsättningar att fullgöra sitt grunduppdrag kan nämnd/bolag tilldelas resurser från kommunfullmäktige. Utöver medel som tilldelas från kommunfullmäktige kan nämnd och bolag ha andra intäkter som nyttjas för att finansiera nämndens eller bolagets grunduppdrag. Om kommunfullmäktige inte har fastställt annat gäller prioriteringsordningen:

- Medel före grunduppdrag: Tillgängliga medel styr grunduppdragets omfattning (bredd/djup)
- Grunduppdrag före inriktningsmål: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före inriktningsmål fastställda av kommunfullmäktige.

- Grunduppdrag och inriktningsmål före tilläggsuppdrag: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag och inriktningsmål fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före eventuella tilläggsuppdrag fastställda av kommunfullmäktige.

Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder

Pensionskostnaderna har under några år, framför allt 2023 och 2024, ökat kraftigt. En stor del av pensionskostnaderna, den del som avser kollektivavtalad pension ingår i PO-pålägget, varför PO-pålägget ökat kraftigt dessa år. Kommunfullmäktige har i sina budgetbeslut för respektive år kompenserat nämnderna för dessa kostnadsökningar. Pensionskostnaderna sjunker väsentligt 2025 till följd av antagandet om sänkt inflation. I budget 2025 sänktes därför PO-pålägget från 44,05% till 40,84%.

Inför 2026 väntas pensionskostnaderna sjunka ytterligare och därmed också PO-pålägget som sjunker från 40,84% 2025 till 40,02% 2026. Ett lägre PO-pålägg innebär att kostnaderna minskar för nämnderna.

Kommunstyrelsen

Grunduppdrag

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över kommunens nämnder, bolag och av kommunen förvaltade stiftelser.

Kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning, bereda ärenden inför kommunfullmäktige och ansvara för uppföljning av att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen har ansvar att leda och samordna utveckling av för kommunen strategiskt viktiga områden som ej fördelats till annan nämnd, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för

- kommunkansli, arkiv och juridik
- arbetsgivarfrågor och lönehantering
- ekonomi, styrning och upphandling
- kommunikation
- markförsörjning och exploatering
- näringslivsutveckling
- säkerhet och trygghet
- strategisk utveckling och innovation
- översiktsplanering

Kommunstyrelsen är även anställningsmyndighet för kommunens samlade förvaltningsorganisation och ansvarar för arbetsgivarpolitiken.

Ekonomisk ram för kommunstyrelsen 2026 (mnkr)

Kommunstyrelsens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1 315,73
Kommunstyrelsens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-9,76
Justering av PO-pålägg	1,24
Teknisk ramjustering efter planeringsdirektiv 1	
Justering inom kommunstyrelsens budget 2025 KS 2025-01-14	
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Ramjustering m a a att ITKN får nettokostnadsram	1,92
Ramjustering m a a att PAN får nettokostnadsram	3,53
Kraftverksamhet	-10,00
Kollektivtrafiken	-7,00
Anslaget för oförutsedda behov och civil beredskap	-10,00
Tillväxtanslaget	-14,09
Särskilda utvecklingsanslag för klimat, social hållbarhet och omställning	15,00
Avskrivningskostnader	-2,30
Demografi	0,23
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-1,42
Ekonomisk tilldelning för 2026	**-1 348,39**
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-32,66
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	*1,24*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Ramjustering ITKN, PAN*
  Kostnader för IT kapacitetsnämnden (ITKN) och Umeregionens nämnd för PA-system (PAN) som i dagsläget ligger på kommunstyrelsen flyttas till ITKN respektive PAN som därmed får en nettoram på samma sätt som andra nämnder.
- *Justering pensioner, avskrivningar och utrangeringar.*
  Avskrivningar och utrangeringar har beräknats utifrån pågående investeringar och investeringsplan för perioden. Avseende pensionskostnader baseras budgeten på pensionsförvaltares kostnadsprognos för Umeå kommun.

- *Kraftverksamhet*
  Budgeten för förväntade intäkter från kommunens andel av Stornorrfors vattenkraftverk justeras ned med 10 mnkr i enlighet med prognosen för 2026.
- *Kollektivtrafik* - Anslaget för kollektivtrafiken förstärks med 7 mnkr varav 6 mnkr avser sommarlovskort för barn och unga, samt 1 mnkr avser förstärkning av kollektivtrafik på landsbygden.
- *Utvecklingsanslag*
  Kommunstyrelsens tillväxtanslag förstärks med 14,1 mnkr för 2026. Detta för att inrymma kostnaden för Rally VM, 8 mnkr, utökning av IOP fritidsbanken 2 mnkr samt en omfördelning från utvecklingsanslagen för klimat och social hållbarhet på totalt 4,1 mnkr avseende medel inom dessa två anslag som redan är intecknade för 2026. Anslaget för oförutsedda behov förstärks med 10 mnkr avseende finansiering av SM-veckan 5 mnkr, medel för civil beredskap 3 mnkr samt medel för Artic Arts Summit 2 mnkr. Utvecklingsanslagen för omställning, klimat och social hållbarhet tas bort. Justeringarna innebär en beredskap för oförutsedda behov och civil beredskap på 19 mnkr.
- *Demografi* -Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%.* För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Kommunstyrelsen
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2025:4 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, samt tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och externa parter ta fram förslag på samverkan kring och samnyttjande av anläggningar för djurhållning.
Tilläggsuppdrag 2025:6 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, fritidsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och föreningslivet utreda förutsättningarna för att utveckla idrottsanläggningarna Gammlia Arena, Visionite Arena och Nolia Arena ur ett tillväxtperspektiv.
Tilläggsuppdrag 2025:7 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en översyn av kommunens arbete med antidiskriminering i syfte att göra en nulägesanalys av befintliga insatser, styrning och behov av aktiva åtgärder på området. Översynen ska också innehålla en omvärldsanalys av andra kommuner.
Tilläggsuppdrag 2025:10 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och fritidsnämnden i uppdrag att teckna nytt avtal med Fritidsbanken och att det i överenskommelsen ska ingå ytterligare en fritidsbank.

Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Tekniska nämnden

Grunduppdrag

Tekniska nämnden har ansvar för kommunens anläggningar, infrastruktur och allmänna platser såsom fastigheter, gator, vägar, parker och närskogar. Uppdraget innefattar att planera, bygga, förvalta och utveckla kommunens infrastruktur och offentliga utomhusmiljöer, kommunens IT- och kommunikationssystem samt Umeå kommuns fastigheter- både avseende verksamhetslokaler och boenden för sociala behov. Nämnden ska tillhandahålla färdtjänst, uppfylla kommunens uppgifter avseende trafikfrågor samt tillhandahålla intern service inom måltider och lokalvård.

Nämnden har också ansvar för att samordna Umeå kommuns fordonsanskaffning samt att leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation.

Uppdraget innefattar även att svara för klimatomställningsarbetet inom nämndens ansvarsområden.

Nämndens ansvarsområde omfattar alla verksamheter inom teknik- och fastighetsförvaltningen vilka är Digital omställning och IT, Fastighet, Gator och parker, Måltidsservice samt Städ- och verksamhetsservice.

Ekonomisk ram för tekniska nämnden 2026 (mnkr)

Tekniska nämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1 550,90
Teknisk ramjustering 2025 KS nau 2024-09-10	-3,52
Tekniska nämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-64,61
Justering av PO-pålägg	3,57
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Ramjustering m a a ITKN får nettokostnadsram	-0,008
Ramjustering m a a att PAN får nettokostnadsram	1,14
Demografi	4,40
Civil beredskap	-3,00
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-7,77
Övrigt tillskott	-13,00
Ekonomisk tilldelning för 2026	**-1 633,70**
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-79,28
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	*3,57*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Ramjustering ITKN, PAN*
  Kostnader för IT kapacitetsnämnden (ITKN) och Umeregionens nämnd för PA-system (PAN) som i dagsläget ligger på tekniska nämnden flyttas till ITKN respektive PAN som därmed får en nettoram på samma sätt som andra nämnder.
- *Demografi* - Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Civilberedskap* - Nämnden får ett tillskott på 3 mnkr för förmågehöjning reservkraft, livsmedel, drivmedel och beredskapslager.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%*
  För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.
- *Övrigt tillskott*
  Förutom ovanstående tillskjuts nämnden 13,0 mnkr i budgeten för 2026.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Tekniska nämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2025:2 Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden i uppdrag att som en konsekvens av förändrade demografiska förutsättningar säkerställa ett fortsatt effektivt lokalnyttjande, inklusive att tillse att frigjorda lokaler så långt det är möjligt nyttjas till verksamheter med ökade behov av lokaler, i syfte att hålla nere kommunens lokalkostnader och minska investeringsbehovet i nya lokaler. Förändrade investeringsbehov ska lyftas inom ramen för ordinarie planeringsprocess.
Tilläggsuppdrag 2025:3 Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden och individ- och familjenämnden i uppdrag att analysera behovet och utreda förutsättningarna för annan boendeform.
Tilläggsuppdrag 2025:4 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, samt tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och externa parter ta fram förslag på samverkan kring och samnyttjande av anläggningar för djurhållning.
Tilläggsuppdrag 2025:5 Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att analysera behovet och utreda förutsättningarna för

idrottshall för Vasaskolan, samt att gymnasie- och vuxenutbildningen ges i uppdrag att se över framtida programstrukturen på kommunens gymnasieskolor.
Tilläggsuppdrag 2025:6 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, fritidsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och föreningslivet utreda förutsättningarna för att utveckla idrottsanläggningarna Gammlia Arena, Visionite Arena och Nolia Arena ur ett tillväxtperspektiv.
Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Byggnadsnämnden

Grunduppdrag

I byggnadsnämndens uppdrag ingår att verkställa kommunens fysiska planering i form av nya detaljplaner, områdesbestämmelser samt stadsdels- och kvartersöversyner. Nämnden ansvar även för lovprövning, tillsyn och prövning av strandskyddsdispens. Nämnden tar beslut om bidrag för bostadsanpassningar. Inom nämndens område finns mätnings- och kartverksamhet, förvaltning av kommunens landskaps- och fastighetsinformation samt förädling av geografiska data. Nämnden ansvarar för den kommunala lantmäterimyndigheten samt för namnsättning av stadsdelar, gator med mera. Inom sina områden arbetar byggnadsnämnden för en hållbar utveckling i Umeå.

Ekonomisk ram för byggnadsnämnden 2026 (mnkr)

Byggnadsnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-62,93
Byggnadsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-2,62
Justering av PO-pålägg	0,51
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	-0,20
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-0,30
Ekonomisk tilldelning för 2026	**-65,54**
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-2,61
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	*0,51*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi*
  Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.

- *Tillskott inriktningsmål 0,5%.*
  För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Byggnadsnämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Grunduppdrag

I miljö-och hälsoskyddsnämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet samt serveringstillstånd. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling genom miljöövervakning, energieffektivisering och klimatpåverkan, naturvård samt kompetensstöd i miljöfrågor vid översiktsplanering och detaljplanering. Nämnden ansvarar också för den lagstadgade budget- och skuldrådgivningen samt för att tillvarata konsumenternas intressen inom konsumentpolitikens område. I tillägg till det ska kommunens förvaltare fullgöra uppgifter enligt föräldrabalken. Nämnden ansvarar även för att avgöra i vilken omfattning tillsynsansvar enligt miljöbalken ska övertas från länsstyrelsen.

Ekonomisk ram för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2026 (mnkr)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-21,75
Miljö- och hälsoskyddsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-0,90
Justering av PO-pålägg	0,31
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	-0,20
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-0,11
Ekonomisk tilldelning för 2026	**-22,65**
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-0,90
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	*0,31*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi* - Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%.* - För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

För- och grundskolenämnden

Grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla barn folkbokförda i kommunen har tillgång till förskola och pedagogisk omsorg samt skolgång i kommunens egna eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunal förskola inklusive förskolor på minoritetsspråk, pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare och nattisverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och till fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. Vidare har nämnden ansvar för skolpliktsbevakning och samverkan med fristående verksamheter i egenskap av hemkommun, samt att bevilja tillstånd och genomföra tillsyn av fristående förskoleverksamheter eller pedagogisk omsorg.

Nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde.

Ekonomisk ram för- och grundskolenämnden 2026 (mnkr)

För- och grundskolenämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-2 340,72
Teknisk ramjustering 2025 KS nau 2024-09-10	2,70
För- och grundskolenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-97,18
Justering av PO-pålägg	11,89
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	59,05
Arbetsskor	-1,00
Skolbibliotek och verksamhetsomställning	-6,00
10-årig grundskola	-2,00
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-11,69
Ekonomisk tilldelning för 2026	**-2 384,94**
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-46,93
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	*11,89*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi* - Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Arbetsskor* - För att kunna tillhandahålla arbetsskor tillskjuts 1 mnkr för att påbörja satsningen av arbetsskor i verksamheten.
- *Skolbibliotek och verksamhetsomställning*
  Nämnden tillskjuts 6 mnkr utifrån förändrad lagstiftning för skolbibliotek samt behov av verksamhetsomställning.
- *10-årig grundskola*
  Nämnden tillskjuts 2 mnkr utifrån 10-årig grundskola.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%* - För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag För- och grundskolenämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2025:9 Kommunfullmäktige ger personalnämnden tillsammans med för- och grundskolenämnden, individ- och familjenämnden och äldrenämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett införande av arbetsskor inom för- och grundskolenämndens, individ- och familjenämndens samt äldrenämndens verksamheter.
Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla ungdomar och unga vuxna boende i kommunen har tillgång till skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunens gymnasieskolor, anpassad gymnasieskola, Elitidrottsgymnasium (NIU- och RIG) och Riksgymnasium för rörelsehindrade (RH- gymnasium).

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor, samt svara för insyn och samråd gällande fristående gymnasieskolor. Nämnden ska säkerställa att nämndens verksamheter ger eleverna en grund för fortsatta studier och/eller yrkesverksamhet, samt ett aktivt deltagande i samhället i övrigt. Nämnden ansvarar övergripande för ledning, samordning och utveckling av skolväsendet.

Vidare har nämnden ett samlat ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret och kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, gymnasienivå och som anpassad utbildning samt svenska för invandrare (sfi). Nämnden svarar vidare för arbetsmarknad och integration, genom att tillhandahålla sysselsättningsbefrämjande åtgärder samt mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Ekonomisk ram gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2026 (mnkr)

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-652,45
Teknisk ramjustering 2025 KS nau 2024-09-10	0,65
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens tilldelning enligt planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-27,09
Justering av PO-pålägg	3,50
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	-1,18
Nytt projekt långtidsarbetslösa	-0,50
Ungdomsjobb	-0,50
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-3,26
Ekonomisk tilldelning för 2026	**-680,84**
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-29,04
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	*3,50*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi* - Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Nytt projekt långtidsarbetslösa*
  Nämnden erhåller 0,5 mnkr för arbete med långtidsarbetslösa i kommunen.
- *Ungdomsjobb*
  En förstärkning på 0,5 mnkr görs för att erbjuda ungdomsjobb i kommunen.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%* - För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2025:4 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, samt tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och externa parter ta fram förslag på samverkan kring och samnyttjande av anläggningar för djurhållning.
Tilläggsuppdrag 2025:5 Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att analysera behovet och utreda förutsättningarna för idrottshall för Vasaskolan, samt att gymnasie- och vuxenutbildningen ges i uppdrag att se över framtida programstrukturen på kommunens gymnasieskolor.
Tilläggsuppdrag 2025:6 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, fritidsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och föreningslivet utreda förutsättningarna för att utveckla idrottsanläggningarna Gammlia Arena, Visionite Arena och Nolia Arena ur ett tillväxtperspektiv.
Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Individ- och familjenämnden

Grunduppdrag

Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor.

Grunduppdraget omfattar att:

- ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna
- ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning
- ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd
- tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor
- tillhandahålla familjerådgivning
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).

Ekonomisk ram för individ- och familjenämnden 2026 (mnkr)

Individ- och familjenämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1 774,78
Individ- och familjenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-73,77
Justering av PO-pålägg	7,03
Teknisk ramjustering efter planeringsdirektiv 1	
Teknisk ramjustering 2025 KS nau 2025-02-18	0,37
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	8,83
Ramtid hemtjänst	-2,00
Arbetsskor	-1,00
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-8,87
Övrigt tillskott	-28,00
Ekonomisk tilldelning för 2026	**-1 872,19**
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-97,41
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	*7,03*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi*
  Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Styrmodell hemtjänst*
  Nämndens budget förstärks med 2 mnkr för att utreda förutsättningarna för införande av sk ramtid inom hemtjänsten.
- *Arbetsskor* - För att kunna tillhandahålla arbetsskor tillskjuts 1 mnkr för att påbörja satsningen av arbetsskor i verksamheten.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%.*
  För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.
- *Övrigt tillskott*
  Utöver ovanstående tillskjuts nämnden 28 mnkr i budgeten för 2026.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Individ- och familjenämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2025:3 Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden och individ- och familjenämnden i uppdrag att analysera behovet och utreda förutsättningarna för annan boendeform.
Tilläggsuppdrag 2025:9 Kommunfullmäktige ger personalnämnden tillsammans med för- och grundskolenämnden, individ- och familjenämnden och äldrenämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett införande av arbetsskor inom för- och grundskolenämndens, individ- och familjenämndens samt äldrenämndens verksamheter.
Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt

och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Äldrenämnden

Grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för kommunens insatser inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer 65 år och äldre.

Äldreomsorgens insatser är frivilliga och ges efter en ansökan från den enskilde och utifrån en individuell bedömning.

Äldrenämndens övergripande uppdrag är att främja självständighet och kvarboende. Detta sker genom förebyggande verksamhet, information kring seniorlivet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde.

Äldrenämndens ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård samt stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende samt stöd och avlastning för anhöriga. Är den enskilde i behov av heldygnsomsorg och omfattande hälso- och sjukvård bedöms behov av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Ekonomisk ram för äldrenämnden 2026 (mnkr)

Äldrenämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1 396,75
Äldrenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-58,06
Justering av PO-pålägg	7,06
Teknisk ramjustering efter planeringsdirektiv 1	
Teknisk ramjustering 2025 KS nau 2025-02-18	-0,37
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	-24,54
Bemanningssatsning kvalitetsundersköterskor	-22,00
Ramtid hemtjänst	-5,00
Medarbetarinflytande	-2,00
Kvalitetssatsning ledning och styrning	-2,00
Arbetsskor	-1,00
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-6,98
Ekonomisk tilldelning för 2026	**-1 511,64**
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-114,89

Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	*7,06*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi* - Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Bemanningssatsning kvalitetsundersköterskor*-- Som ett led i att förstärka arbetsmiljön och kvaliteten i äldreomsorgen tillskjuts 22 mnkr för att införa sk kvalitetsundersköterskor. Dessa ska fungera som mentorer i syfte att stärka kompetensen hos personalen.
- *Styrmodell hemtjänst* - Nämndens budget förstärks med 5 mnkr för att utreda förutsättningarna för införande av sk ramtid inom hemtjänsten.
- *Medarbetarinflytande* - Nämnden erhåller en budgetförstärkning på 2 mnkr för att genomföra en pilot vad gäller modell för medarbetarinflytande.
- *Kvalitetssatsning ledning och styrning* - För att ge bättre förutsättningar för ledare inom äldreomsorgen förstärks nämndens budget med 2 mnkr för att minska antal medarbetare per chef.
- *Arbetsskor* - För att kunna tillhandahålla arbetsskor tillskjuts 1 mnkr för att påbörja satsningen av arbetsskor i verksamheten.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%.* - För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Äldrenämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2025:9 Kommunfullmäktige ger personalnämnden tillsammans med för- och grundskolenämnden, individ- och familjenämnden och äldrenämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett införande av arbetsskor inom för- och grundskolenämndens, individ- och familjenämndens samt äldrenämndens verksamheter.

Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Kulturnämnden

Grunduppdrag

Kulturnämnden svarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen.

Utöver detta svarar Kulturnämnden för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden ska medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor och i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser.

Kulturnämnden ska inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten, möjliggöra konstnärliga upplevelser, stödja skapande verksamhet, samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet samt stödja och främja internationellt kulturutbyte.

Ekonomisk ram för kulturnämnden 2026 (mnkr)

Kulturnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-169,84
Teknisk ramjustering 2025 KS nau 2024-09-10	0,17
Kulturnämndens tilldelning enligt förslag planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-7,05
Justering av PO-pålägg	0,76
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	0,11
”Händer på lovet”	-0,50
Kultur för seniorer	-0,50
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-0,85
Ekonomisk tilldelning för 2026	**-177,71**
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-8,03
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	*0,76*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi*
  Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Händer på lovet* - För att utveckla kommunens satsning på ”händer på lovet” kortet utifrån projektet Summer Zone erhåller nämnden 0,5 mnkr.
- *Kultur för seniorer* - För att utveckla arbetet med kultur för seniorer erhåller nämnden förstärkning på 0,5 mnkr.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%.*
  För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Kulturnämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag: 2025:11 Kommunfullmäktige ger fritidsnämnden och kulturnämnden i uppdrag att initiera samarbete med och aktivera föreningslivet och studieförbunden utifrån civil beredskap.
Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Fritidsnämnden

Grunduppdrag

Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning. Nämnden erbjuder fritidsaktiviteter och inkluderande mötesplatser, för unga liksom för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning. Nämnden har det samlade ansvaret för handläggning av kommunens föreningsbidrag, samt ett särskilt uppdrag att stödja föreningslivet och främja det ideella engagemanget.

Nämnden ansvarar för skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar, både för elit- och breddidrott. I uppdraget ingår även skötsel av friluftsområden samt fiskefrämjande åtgärder. Nämnden har i uppdrag att erbjuda Umeås invånare badupplevelser, friskvård samt ansvara för simundervisning för samtliga grundskoleelever.

Ekonomisk ram fritidsnämnden 2026 (mnkr)

Fritidsnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-158,69
Fritidsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-6,60
Justering av PO-pålägg	0,68
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	0,14
”Händer på lovet”	-0,50
Civil beredskap	-0,50
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-0,79
Ekonomisk tilldelning för 2026	**-166,27**
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-7,58
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	*0,68*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Demografi*
  Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling.
- *Händer på lovet* - För att utveckla kommunens satsning på ”händer på lovet” kortet utifrån projektet Summer Zone erhåller nämnden 0,5 mnkr.

- *Civil beredskap* - Nämnden erhåller en förstärkning på 0,5 mnkr för att stärka arbetet med civil beredskap genom föreningslivet i kommunen.
- *Tillskott inriktningsmål 0,5%.*
  För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Fritidsnämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2025:6 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, fritidsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och föreningslivet utreda förutsättningarna för att utveckla idrottsanläggningarna Gammlia Arena, Visionite Arena och Nolia Arena ur ett tillväxtperspektiv.
Tilläggsuppdrag 2025:10 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och fritidsnämnden i uppdrag att teckna nytt avtal med Fritidsbanken och att i det i överenskommelsen ska ingå ytterligare en fritidsbank.
Tilläggsuppdrag: 2025:11 Kommunfullmäktige ger fritidsnämnden och kulturnämnden i uppdrag att initiera samarbete med och aktivera föreningslivet och studieförbunden utifrån civil beredskap.
Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Personalnämnden

Grunduppdrag

Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor. Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna.

Ekonomisk ram för personalnämnden 2026 (mnkr)

Personalnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1,29
Personalnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-0,05
Justering av PO-pålägg	0,01
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Ekonomisk tilldelning för 2026	**-1,34**
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-0,05
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	*0,01*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Personalnämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2025:9 Kommunfullmäktige ger personalnämnden tillsammans med för- och grundskolenämnden, individ- och familjenämnden och äldrenämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett införande av arbetsskor inom för- och grundskolenämndens, individ- och familjenämndens samt äldrenämndens verksamheter.
Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Valnämnden

Valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd samt ansvara för genomförande av val eller folkomröstning enligt vallagen, folkomröstningslagen samt lagen om kommunala folkomröstningar.

Ekonomisk ram för valnämnden 2026 (mnkr)

Valnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-3,50
Valnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-16,50
Justering av PO-pålägg	0,06
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Ekonomisk tilldelning för 2026	**-19,94**
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	16,44
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	*0,06*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- *För motivering av generella justeringar, se sid 14.*
- *Genomförande av allmänna val 2026.*

  Nämnden har fått tillskott avseende genomförande av val 2026.

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Valnämnden
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.
Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Gemensamma nämnder

Umeå kommun har fyra gemensamma nämnder med andra kommuner. Budget för dessa hanteras i samråd med övriga deltagande kommuner och fastställs av Umeå kommunfullmäktige. Umeås andel av de kommungemensamma nämndernas tilldelning ingår i det totala budgetbeslutet och framgår i tabell 1.

Från 2026 får IT kapacitetsnämnden (ITKN) och Umeregionens nämnd för PA-system (PAN) en nettoram från KF på samma sätt som andra nämnder som kommunen har tillsammans med andra kommuner. Ramen utgörs av Umeå kommuns andel av kostnaden för respektive nämnd. I dagsläget ligger dessa på kommunstyrelsen och tekniska nämnden, men flyttas nu till ITKN respektive PA-nämnden.

Umeå kommunföretag och de kommunala bolagen

För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. Inriktningsmål destinerade till enskilda bolag framgår i avsnittet Inriktningsmål och program. Tilläggsuppdrag riktade till ett eller flera av de kommunala bolagen framgår i nedanstående tabell.

Tilläggsuppdrag UKF/kommunala bolag
Tilläggsuppdrag 2025:8 Kommunfullmäktige ger Umeå kommunföretag i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa ett sommarlovskort i kollektivtrafiken för barn och unga 7-19 år.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Inriktningsmål och program

Kommunfullmäktige styr med inriktningsmål och program

Kommunfullmäktige fastställde i mars 2021 riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, där framgår att kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer.

- Inriktningsmålen kan syfta till att skapa såväl utvecklings- som driftskapacitet.
- Inriktningsmålen berör alltid flera kommunala aktörer.
- Inriktningsmålen bör vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod.
- Inriktningsmålen ska vara minst 3 och maximalt 9

Ett givet inriktningsmål ska enbart destineras till de namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

På följande sidor presenteras kommunens inriktningsmål med tillhörande program. Även om inte alla nämnder är direkt involverade i arbetet med ett givet inriktningsmål och program så förväntas alla nämnder verka för att inriktningsmålen ska uppfyllas och att program med fokusområden och åtgärder kan verkställas. Eventuella inriktningsmål som destineras till bolag ska infogas i bolagets ägardirektiv varpå förändrat ägardirektiv fastställs vid bolagstämma och därefter anmäls till kommunfullmäktige.

Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som bedöms vara relevanta och väsentliga för kommunens möjligheter att nå det inriktningsmål som programmet ska stödja. Ett program berör oftast flera nämnder och bolagsstyrelser.

Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att upparbeta, upprätthålla och vid behov utveckla kommungemensam modell för programhantering.

Varje program inleds med beskrivning av vad som ska prioriteras och utgöra fokusområden under kommande planeringsperiod. För att följa och analysera kommunkoncernens utveckling mot målbilden kan kommunövergripande indikatorer kopplas till varje inriktningsmål. I varje program finns även förteckning över de styrande dokument som inryms i programmet.

Inriktningsmål

Mål 1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 1 destineras särskilt till: kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, byggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Umeå energi, AB Bostaden, Vakin samt Infrastruktur i Norr AB.

Mål 2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Samordningsansvar: kommunstyrelsen

Mål 2 destineras särskilt till: individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, byggnadsnämnden, samt Umeå kommunföretag, AB Bostaden och UPAB.

Mål 3. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 3 destineras särskilt till: för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden, tekniska nämnden, byggnadsnämnden, äldrenämnden, samt Umeå kommunföretag.

Mål 4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040 Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 4 destineras särskilt till: kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, Umeå kommunföretag, AB Bostaden, Umeå energi, samt Vakin.

Program för tillväxt

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 1 - Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Programmets syfte är att prioritera och lyfta viktiga fokusområden, faktorer och förmågor som Umeå behöver utveckla för att kunna bibehålla och stärka tillväxten. Umeå är på god väg men samtidigt behöver vi stärka arbetet inom angivna områden.

Följande fokusområden prioriteras för perioden 2026-2029:

1. **Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer**
   Med en växande befolkning måste fler bostäder tillkomma och vi måste fortsätta växa med människorna i fokus. Nya bostäder ska komplettera befintliga stadsdelar och tätorter, samt tillkomma inom kollektivtrafikstråk. Nya bostadsområden ska ha hög täthet. Ett svagt bostadsbyggande är en tydlig hämmare av tillväxt och motsatt, en hög takt i bostadsbyggandet driver tillväxt och stärker även för Umeå viktiga branscher såsom bygg och fastighet. Planberedskapen måste öka i kommunen och målet är ge förutsättningar för minst 2000 bostäder per år. Huvudansvar: KS, BN
2. **Universiteten som tillväxtmotorer**
   Universiteten har varit den enskilt viktigaste faktorn bakom Umeås starka tillväxt. Platsen Umeå och Umeå kommun har på många olika sätt växt ihop med universiteten och samverkan sker både på övergripande nivå men även brett inom områden som tex gemensamma innovationsmiljöer, kompetensförsörjning och talangattraktion. Huvudansvar: KS, PN, GVN
3. **Etableringar och företagens tillväxt**
   Fokus på arbetstillfällen och hur vi kan nyttja och stärka Umeås diversifiering och förmåga att växa inom alla sektorer. Men även ett starkt fokus på att stärka Umeås förmåga att attrahera, omhänderta och utveckla etableringar utifrån omvärldens efterfrågan på ren energi och att Umeås specifika styrkor tillvaratas. Huvudansvar: KS, Umeå Energi

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning. Näringslivsavdelningen och avdelningen Övergripande planering har uppdrag från kommunstyrelsen att vara programansvariga och har därmed det operativa ansvaret för samordning, uppföljning och utvärdering av programmet. Indikatorer kommer att tas fram i respektive handlingsplan.

Riktade utvecklingsanslag för tillväxtområdet

Anslag (tkr)	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Utvecklingsanslag tillväxt	20 815	34 904	34 904	34 904	34 904

Relaterade dokument

Övergripande styrdokument

- Strategisk plan 2016–2028
- Umeå kommuns Översiktsplan
- Umeå kommuns Bostadsförsörjningsprogram

Övriga relaterade dokument

- Umeås stadsdelar – så står det till
- CEMR-deklarationen (jämställdhet)
- Globala målen – Agenda 2030
- Social progress declaration

Program för social hållbarhet

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna, genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämställt och jämlikt som möjligt, och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. En socialt hållbar kommun är inkluderande, trygg och skapar förutsättningar för välbefinnande för alla invånare. Det är viktigt att även ha ett intersektionellt perspektiv, där fler maktordningar synliggörs och beaktas.

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: *Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden*, samt *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv*.

Det finns en stark koppling mellan målen då social hållbarhet är komplext och kräver bred samverkan mellan aktörer på alla nivåer för att möta de gemensamma samhällsutmaningarna. I arbetet med social hållbarhet är ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller särskilda grupper. Dessa inriktningsmål är sammanhängande dimensioner av det som gemensamt utgör social hållbarhet och bör inte hanteras separat från varandra.

Programmets fokus är på de övergripande utvecklingsområden där samverkan mellan olika förvaltningar, och med de kommunala bolagen, är avgörande för att uppnå inriktningsmålen. Arbetet för social hållbarhet ska även fortsätta främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

Fokusområde 1 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Umeå ska växa till en hållbar storstad utan storstadens problem. Tillväxtmålet ska klaras utan att äventyra kommunens höga värden när det gäller tillit, trygghet och social sammanhållning, och utan att utveckla utsatta områden enligt polisens definition[1].För att uppnå det målet är det avgörande att arbeta långsiktigt och i samverkan med två delmål:

1.1 Stärka inkludering och jämlikhet

När människor med olika etnisk bakgrund och/eller ekonomiska förutsättningar inte bor på samma områden, träffas på samma arbetsplatser eller möts i föreningslivet så minskar den sociala sammanhållningen. Därför är det viktigt att:

- *Främja goda och jämlika levnadsvillkor samt jämlika möjligheter för alla*, genomförebyggande folkhälsoarbete, tillgång till utbildning, särskilt stöd till personer som står långt från arbetsmarknaden, och ett fördjupat arbete med att

[1] Se polisens förklaring av hur de arbetar med sin klassificering: Utsatta områden | Polismyndigheten

förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter, inklusive inom den kommunala organisationen. Det är viktigt att särskilt främja goda uppväxtvillkor för barn och unga, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval, bland annat genom att motverka barnfattigdom.

- *Skapa förutsättningar för social blandning*, genom att öka flöden mellan stadsdelar, stärka mötesplatser, utveckla trygga och tillgängliga boendemiljöer och ett blandat bostadsbestånd där människor med olika ekonomiska förutsättningar har möjlighet att bo nära varandra.
- *Stärka möjligheterna för dialog och delaktighet* för att alla ska känna att de är en del av samhället och har möjlighet att göra sina röster hörda. Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas, i enlighet med Barnkonventionens grundläggande principer.

1.2 Förebygga brottslighet och våld

I Umeå ska brottsligheten fortsatt vara låg och tryggheten hög.[2] Därför är det viktigt att i samverkan mellan kommun, polis och andra aktörer:

- *Förebygga och motverka organiserad brottslighet*, eftersom den utgör ett systemhot mot ett tryggt, öppet och demokratiskt samhälle.[3] Fokus bör ligga på att förebygga rekrytering av barn och unga till kriminella gäng (det arbete som pågår inom *Umeå växer tryggt och säkert*), samt att minska den organiserade brottslighetens påverkan och inkomstkällor genom att motverka narkotikahandel, välfärdsbrott, arbetslivskriminalitet, människohandel, infiltration och otillåten påverkan.
- *Förebygga våld* genom att öka medvetenheten om våld hos medborgarna och kompetenshöja kommunens medarbetare, i synnerhet de som arbetar med barn och unga. Två särskilt prioriterade områden utifrån kommunens lägesbild av brottsligheten är mäns våld mot kvinnor samt våld mot och mellan barn.[4] Fokus bör ligga på förebyggande arbete, samt på att erbjuda snabbt och samordnat stöd till särskilt utsatta brottsoffer, och att utveckla riktade insatser för våldsutövare.

I arbetet ingår att utveckla hur kommunen mellan olika förvaltningar kan arbeta mer tillsammans, samt med andra aktörer och civilsamhället, detta i syfte att förbättra och utveckla arbetsmetoderna för att skapa ännu bättre förutsättningar för tidiga insatser och långsiktiga verksamheter.

---

[2] För mer data om brottslighet och trygghet i Umeå kommun, se Brottsligheten i Umeå - Lägesbild 2023
[3] Se Regeringens skrivelse 2023/24:67 Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet
[4] Se Brottsligheten i Umeå - Lägesbild 2023 s. 108–109

Fokusområde 2 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Jämställdhet är en övergripande strategisk fråga för kommunen och ska även fortsatt genomsyra samtliga program och verksamheter genom ett aktivt jämställdhetsarbete inom ramen för sina grunduppdrag. För att främja den sociala hållbarheten är det särskilt viktigt att:

2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering

Arbete med jämställdhet i samhällsutvecklingen har varit en central del av utformningen av staden i över fyra decennier. Umeå är en ledande stad i Europa inom jämställd och hållbar stadsutveckling. För att skapa en stad som är inkluderande och rättvis för alla invånare är både bredd och spets nödvändiga i arbetet:

- *Systematiskt integrera* ett jämställdhetsperspektiv i utvecklingen av det offentliga rummet för att bygga en hållbar stad med och för de som ska leva i den. Detta innebär att säkerställa att alla, oavsett kön, kan vistas och röra sig i staden på lika villkor. Detta inkluderar även att ta hänsyn till olika behov och livsvillkor i planeringen och utformningen av offentliga platser.
- *Genomföra särskilda pilotsatsningar* för att flytta fram positionerna inom jämställd stadsplanering och aktivt utmana rådande maktstrukturer. Dessa satsningar kan inkludera innovativa projekt och initiativ som syftar till att främja jämställdhet på nya och kreativa sätt.

Exempel på sådana satsningar kan vara att utveckla nya metoder för medborgardialog, testa nya teknologier och att främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

Enligt Parisavtalet ska klimatomställningen och arbete för klimatanpassning främja jämställdhet. Parisavtalet säger också att utsläppsminskningar ska och kan utföras inom ramen för hållbar utveckling, där jämställdhet utgör ett av målen enligt Agenda 2030.

I takt med klimatomställningen är det viktigt att säkerställa en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället som innebär att vinsterna kommer flertalet till del samtidigt som kostnaderna och ansvaret fördelas efter bärkraft. Rättvisa är också centralt för att skapa acceptans för den hållbara utvecklingen.

Grunden i jämställdhetsarbetet handlar om att synliggöra livsvillkor och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, och vilka konsekvenser dessa får, för att utifrån denna analys genomföra åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt för att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplaner i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Relaterade dokument

• Strategisk plan för Umeå kommun 2016–2028

• Umeå kommuns översiktsplan

• Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram

• Umeå kommuns program för hållbar landsbygdsutveckling

• Umeå växer tryggt och säker Aktivitetsplan 2024-2026

• Kulturpolitiskt program för Umeå kommun

• Program för tillgänglighet i Umeå kommun

• Avsiktsförklaring för en god, jämlik och jämställd hälsa i Västerbotten

• Umeå kommuns handlingsplan mot barnfattigdom

• Kommungemensam handlingsplan för det suicidförebyggande arbetet

• Umeå kommuns handlingsplan mot hemlöshet

• Överenskommelse om samverkan för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablering i arbetslivet mellan Arbetsförmedlingen, Umeåregionens kommuner och Samordningsförbundet

• Överenskommelse om samverkan och prioriteringar mellan Umeå kommun och Polismyndigheten 2025–2027

• Medborgarlöften Umeå 2025-2027

• Brottsligheten i Umeå - lägesbild 2023

• Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

• Den europeiska deklarationen för jämställdhet på lokal och regional nivå (CEMR deklarationen)

• Länsstrategi Ett jämställt Västerbotten 2023–2030

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 4 - Umeå ska vara klimatneutral till 2040

Programmets syfte är att minska utsläppen av växthusgaser för att bidra till att minska den globala uppvärmningen och de klimatförändringar som medföljer, i enlighet med Parisavtalet. Kommunfullmäktige har i februari 2020 antagit lokala miljömål och beslutat att Umeå ska vara klimatneutralt 2040[2], dvs ha nettonollutsläpp av växthusgaser.

Umeå kommunkoncern genomförde en nulägesanalys[4] av de utsläpp av växthusgaser som uppstår från den egna verksamheten. Analysen grundade sig på 2019 års tillgängliga data och visade att koncernen ger upphov till ungefär 20 % av de territoriella växthusgasutsläppen inom Umeå kommun.

Mot denna bakgrund ska följande fokusområden prioriteras för perioden:

Fokusområde 1 – Transporter

Transporter har stor betydelse för klimatpåverkan – de står för ungefär hälften av all klimatpåverkan i Umeå. Därför kommer det behövas stora förändringar på det området för att klara klimatmålen. Samtidigt är transporter väldigt viktiga för att samhället ska fungera. Stadens alla aktörer och invånare behöver därför vara delaktiga i arbetet med att minska transporternas och resornas klimatpåverkan.

Umeå kommuns arbete med att bli ett mer transporteffektivt samhälle och minska klimatpåverkan från resor och transporter utgår från översiktsplanen och de strategier som finns där. Det finns flera redan beslutade program och styrdokument (se nedan), där strategierna konkretiseras – det är av största vikt att de åtgärderna effektbedöms och genomförs.

[2] Klimatneutralt Umeå 2040 - Klimatneutralt Umeå innebär att senast år 2040 ska Umeå inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen år 1990. (Definitioner har samma betydelse som Sveriges klimatmål.)

[3] Klimatneutral kommunkoncern 2025 – Kommunkoncernen utsläpp av växthusgaser ska minska och ska vara minst 85 % lägre år 2025 än utsläppen år 2019. Det kan ske med hjälp av bland annat cirkulära materialflöden och återbruk, hållbart resande och transporter, grön energi och energieffektivisering. (Umeå kommunkoncern följer samma definition som Sveriges klimatmål. Det finns dock inget nuläge för 1990 varav Umeå kommun använder 2019 års tillgängliga data som basår.)

[4] Nulägesanalysen presenteras i Umeå kommunkoncerns åtgärdsprogram för miljömålen.

Fokusområde 2 - Bygg och anläggning

Bygget av nya hus, vägar och annan infrastruktur genererar stora klimatutsläpp. Samtidigt måste de byggnader och den infrastruktur som redan finns underhållas, vilket också medför utsläpp. En växande kommun behöver fler bostäder, utbyggnad av den kommunala servicen, och förbättrade förutsättningar för industri och företag att etablera sig och växa. Därför kommer det att krävas stora förändringar i materialval och byggteknik för att minska byggsektorns klimatpåverkan.

Fokusområde 3 - Energi, el och fjärrvärme

För att minska klimatutsläppen behövs en samhällsomställning och livsstilsförändringar med ett ökat fokus på bland annat energieffektivisering i byggnader, energirådgivning till privatpersoner och företag samt fortsatt utveckling av produktion av el och fjärrvärme och metoder för koldioxidinfångning.

Produktion och användning av el och fjärrvärme står för omkring en femtedel av Umeås totala växthusgasutsläpp. I och med Umeås tillväxt med fler bostäder och utveckling av industrier tillsammans med en elektrifiering av hela samhället inklusive transportsektorn kommer dessutom användningen av el att öka i Umeå liksom uttaget av effekt.

Fokusområde 4 - Cirkulär ekonomi

För att skapa hållbara affärsmodeller och samtidigt klara klimatmålen är det viktigt att ställa om från en linjär ekonomi till en så kallad cirkulär ekonomi. En linjär ekonomi bygger på att naturresurser utvinns, produceras, konsumeras och sedan blir till avfall. En cirkulär ekonomi bygger i stället på kretsloppstänkande, alltså att material och produkter återanvänds eller återvinns för att fortsätta skapa värde så länge som möjligt. Det handlar bland annat om att verka för ökad återvinning, matavfallsutsortering och användning av fjärrvärme liksom om olika satsningar på återbruk och reparationer.

Fokusområde 5 - Övergripande insatser

För att klara klimatmålen måste konkreta insatser inom områden med stor klimatpåverkan kompletteras med mer övergripande insatser för att utveckla kommunkoncernens förmåga att bidra till Umeås klimatomställning. Det handlar om exempelvis metodutveckling inom uppföljning, upphandling och klimatinvesteringsplaner samt kunskapshöjning och samarbete lokalt till internationellt. Även ledning, styrning och organisation likt etablering av gemensamma styr- och arbetsgrupper utifrån prioriterade områden är viktigt.

Uppföljning

Kommunstyrelsen har samordningsansvar för programmet och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering.

Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. En viktig del i programuppföljningen är att säkerställa om programmet uppnår sitt syfte.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda fokusområdena till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Flera kommunala bolag, ex. Umeå Energi, Bostaden och VAKIN upprättar årligen hållbarhetsredovisningar. Där redovisas bland annat utsläpp från egna transporter, energianvändning och energiproduktion och relevanta mätetal ingår som en del i uppföljningen av programmet.

För varje fokusområde finns indikatorer som följs upp i programrapporteringen. Några av de viktigaste indikatorerna är förändring av territoriella samt kommunorganisatoriska CO_2e-utsläpp, andel hållbart resande liksom användning av fossila bränslen. Det finns ytterligare behov av att utveckla uppföljningen inkl. indikatorer för vissa fokusområden och konsumtionsbaserade utsläpp.

För att bistå i utveckling och utvärdering av klimatarbetet inrättas ett klimatråd som arbetar på uppdrag av kommunstyrelsen. Rådet ska konstruktivt bidra till Umeås inriktningsmål och program för klimat, och kan bestå av forskare från Umeå universitet och SLU.

Relaterade dokument till program för klimatneutralitet

Styrdokument antagna av KF/KS

- Avfallsplan för Umeåregionen (KF 2020)
- Cykeltrafikprogram (KF 2018)
- Energiplan (KF 2025)
- Fotgängarprogram för Umeå (KF 2019)
- Godstrafikprogram (KF 2018)
- Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2016)
- Kollektivtrafikprogram (KF 2021)
- Strategiska planen (KF 2016)
- Umeå kommuns Översiktsplan (KF 2018)
- Umeås lokala miljömål (KF 2020)
- Åtgärdsprogrammet för renare luft (KF 2015)
- Resepolicy (KF 2023)

Kommande styrdokument

- Arkitekturpolicy/träbyggnadsstrategi
- Handlingsplan för cirkulär ekonomi

Undertecknade åtaganden

- Klimatkontrakt 2030
- Circular Cities Declaration
- Covenant of Mayors
- Cities Race to Zero
- Umeå klimatfärdplan

Umeå kommunkoncerns bolag

- Affärsplan Bostaden
- Affärsplan Vakin

- Affärsplan UPAB
- Affärsplan Umeå Energi
- Hållbarhetspolicy -Umeå Energi
- Hållbarhetsstrategi -Bostaden
- Kollektivtrafikplan (KF 2024)
- Ägardirektiv för de kommunala bolagen
- Miljöledningssystem (ISO 14 001) Umeå Energi, Vakin, delar av Umeå kommun

Personalpolitiska mål och uppdrag

Personalpolitiska mål

Välfärden står inför stora utmaningar gällande finansiering och personalbrist. Vi behöver därför förnya våra arbetssätt för att klara utmaningarna och här ger digitaliseringen avgörande möjligheter. Vi behöver också förbättra vår samverkan över förvaltningsgränserna och med andra organisationer.

Mål 5. Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället. Samordningsansvar: personalnämnden.

Mål 6. Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30. Samordningsansvar: personalnämnden.

Mål 7. Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden. Samordningsansvar: personalnämnden.

God ekonomisk hushållning - Ekonomiska riktlinjer och finansiella mål

Finansiella mål

Mål 8. Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till 2 procent 2026–2029.

Regler för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige fastställde i december 2024 nya riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning innebär att under given tidsperiod är respektive nämnds och bolags ändamål/grunduppdrag tillgodosett, inom de finansiella och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige angett och kommunens finansiella ställning är god.

I enlighet med fastställd riktlinje ska principerna för god ekonomisk hushållning omsättas i praktik genom att kommunen ska:

- Beakta principerna för god ekonomisk hushållning i årlig planerings- och budgetprocess
- Bedriva den kommunala verksamheten på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.
- Upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig organisation.
- Ha en god finansiell ställning i både kort (1 årigt) och långt (10 årigt) perspektiv.
- Vårda och underhålla fastigheter och andra tillgångar väl
- Ha ett proaktivt förhållningsätt och förmåga att i tid identifiera och genomföra nödvändiga åtgärder.
- Ha förmåga att identifiera och bedöma risker och konsekvenser som blir en följd av prioritering och vägval.
- Ha förmåga att genomföra prioriteringar och vägval som är nödvändiga för att bedriva ändamålsenlig verksamhet inom de ekonomiska och finansiella ramar som kommunfullmäktige angett.
- Ha god kostnadskontroll och förmåga att hantera kostnadsmässiga avvikelser.

Finansiering av arbete med destinerade inriktningsmål

Nämnd ska årligen avdela medel för att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerade till nämnd.

Uppföljning, analys och utvärdering

Återrapportering till kommunfullmäktige

Återrapportering till kommunfullmäktige från kommunstyrelse, nämnder och bolag sker via årsredovisning över föregående kalenderår. Årsredovisning sammanställs av kommunstyrelsen och överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer inför kommunfullmäktiges sammanträde i april. Förutom årsredovisningen ska kommunstyrelsen sammanställa och överlämna ett delårsbokslut över årets åtta första månader, delårsbokslutet inkluderar kommunstyrelse, nämnder och bolag. Delårsbokslutet överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer senast 15 oktober.

För att förbättra kommunfullmäktiges insyn och möjlighet att hantera avvikelser sker även återapportering från nämnder, bolag och kommunstyrelse till kommunfullmäktige via en förenklad rapport för perioden januari–april. Den förenklade rapporten innehåller information relaterad till bolagens ekonomi samt nämndernas ekonomi och personalförhållanden.

Övrig uppföljning

De kommunala verksamheterna följs upp och utvärderas kontinuerligt. Uppföljning och utvärdering sker med syfte att följa nämnders och bolags grunduppdrag samt uppfyllelse av inriktningsmål och tilläggsuppdrag, men även att uppnå kvalitet och utveckling av kommunens strukturella förutsättningar/resurser. Uppföljning och utvärdering ger även signaler om behov av och underlag för att kunna korrigera grunduppdrag, inriktningsmål, planering eller resursfördelning. Uppföljning sker till exempel genom:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av inriktningsmål & program
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- resultatutvärderingar
- process- och kvalitetsuppföljning
- medborgar- och brukarundersökningar
- synpunkter och klagomål från medborgare och brukare
- uppföljning Intern kontroll
- förslag- och avvikelsehantering

Intern styrning och kontroll

Kommunfullmäktige har beslutat om riktlinjer för kommunens arbete med intern styrning och kontroll. Den interna kontrollen skall baseras på riskanalyser och innehålla lämpliga åtgärder mot prioriterade risker. För mer information se Riktlinjer för Intern styrning och kontroll.

Lagstadgade planer

Umeå kommun är enligt lag ålagd att utarbeta vissa kommunala planer. Dessa lagstadgade planer bereds på kommunfullmäktiges uppdrag av aktuell nämnd och beslutas av kommunfullmäktige (om så krävs i lagstiftningen) alternativt ansvarig nämnd.

Budget 2026 och plan 2027–2029 för nämnder och styrelse

Budgetram för nämnd innefattar medelstilldelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet och utgår från att PO-pålägget förändras från 40,84 procent i 2025 års budget till 40,02 procent i budget för 2026. För 2027 och 2028 har PO-pålägget beräknats till 40,33% respektive 40,48% vilket har beaktats i beräkningarna för 2027 och 2028.

Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder. Ramarna har beräknats utifrån nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter till nytt ansvar regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Tabell 1. Budgetramar nämnder och styrelse 2026

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Kommunstyrelse*	-1 315 727	-1 348 388	-1 412 763	-1 463 141	-1 515 963
Teknisk nämnd	-1 550 904	-1 633 700	-1 695 836	-1 763 624	-1 825 353
För- och grundskolenämnd	-2 340 717	-2 384 944	-2 475 653	-2 574 613	-2 664 728
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-652 453	-680 839	-706 734	-734 985	-760 710
Individ- och familjenämnd	-1 774 784	-1 872 190	-1 943 396	-2 021 080	-2 091 820
Äldrenämnd	-1 396 749	-1 511 637	-1 569 130	-1 631 853	-1 688 970
Byggnadsnämnd	-62 929	-65 537	-68 029	-70 748	-73 225
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-21 753	-22 654	-23 516	-24 456	-25 312
Kulturnämnd	-169 845	-177 706	-184 465	-191 839	-198 554
Fritidsnämnd	-158 692	-166 268	-172 592	-179 491	-185 773
Kommunfullmäktige	-3 983	-4 048	-4 201	-4 369	-4 522
Valnämnd	-3 500	-19 938	-3 600	-3 700	-20 000
Personalnämnd	-1 290	-1 336	-1 387	-1 443	-1 493
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-86 384	-104 497	-108 472	-112 808	-116 756
Överförmyndarnämnd i Umeåregionen	-16 164	-16 753	-17 390	-18 085	-18 718
IT kapacitetsnämnd	0	-1 908	-1 981	-2 060	-2 132
Umeåregionens nämnd för PA-system	0	-5 197	-5 395	-5 610	-5 807
Summa nämndsramar	**-9 555 874**	**-10 017 540**	**-10 394 539**	**-10 803 906**	**-11 199 837**
Varav finansiella kostnader pensioner	-50 979	-14 266	-34 783	-36 714	-37 962
Summa verksamhetens nettokostnader (exkl finansiella kostnader)	**-9 504 895**	**-10 003 274**	**-10 359 756**	**-10 767 192**	**-11 161 874**

*Avser total ram för kommunstyrelsen vilken även innefattar av kommunfullmäktige beslutade åtaganden och finansiella kostnader för pensioner.

Tabell 2. Specifikation av förslag kommunstyrelsens budgetram

Belopp i tkr

Kommunstyrelse	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Kraftverksamhet	117 000	107 000	107 000	107 000	107 000
Kollektivtrafik	-166 566	-179 566	-185 566	-191 566	-197 566
Umeå Folkets Hus	-26 555	-26 821	-27 089	-27 360	-27 634
Västerbottens Museum*	-18 430	-19 093	-19 781	-20 493	-21 231
Norrlandsoperan*	-34 406	-35 645	-36 928	-38 257	-39 634
Friskvårdsbidrag	-7 671	-7 747	-7 825	-7 903	-7 982
Fackliga förtroendemän	-13 961	-14 235	-14 818	-15 367	-15 754
Utdelning från UKF	0	0	0	0	0
Utvecklingsanslag:					
- Tillväxtanslag	-20 815	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904
- Verksamhetsutvecklingsanslag social hållbarhet	-6 000	0	0	0	0
- Verksamhetsutvecklingsanslag klimat	-3 000	0	0	0	0
- Verksamhetsutvecklingsanslag omställning	-6 000	0	0	0	0
Anslag för oförutsedda behov och civil beredskap	-21 337	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337
Avskrivningar**	-596 859	-620 757	-645 975	-677 449	-703 641
Utrangeringar	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Pensioner nettokostnad	-215 420	-180 381	-199 498	-197 309	-204 017
Kommunstyrelsen administration, bidrag och politisk verksamhet övrigt	-283 707	-292 902	-304 042	-316 196	-327 263
Summa kommunstyrelse (inkl finansiella kostnader pensioner)	**-1 315 728**	**-1 348 388**	**-1 412 763**	**-1 463 141**	**-1 515 963**

*Utbetalning ska ske i enlighet med ägarsamråd och under förutsättning att Region Västerbotten fattar motsvarande beslut. Innan utbetalning bör modell för beräkning av lokalbidrag fastställas.

**I beloppen ingår bidrag till avskrivningar från gemensamma nämnder.

Tabell 3. Resultaträkning 2025–2029

Belopp i mnkr

	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Verksamhetens intäkter	2 227,0	2 345,6	2 428,4	2 522,4	2 614,6
Verksamhetens kostnader	-11 135,0	-11 728,1	-12 142,2	-12 612,2	-13 072,8
Avskrivningar	-596,9	-620,8	-646,0	-677,4	-703,6
Verksamhetens nettokostnader	**-9 504,9**	**-10 003,3**	**-10 359,8**	**-10 767,2**	**-11 161,9**
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	9 786,0	10 249,8	10 717,5	11 152,6	11 564,6
Finansiella intäkter	284,0	307,0	388,3	501,4	601,5
Finansiella kostnader	-369,3	-348,1	-467,4	-596,8	-703,5
Fördelningsreserv för politiska prioriteringar		0,0	-64,3	-66,9	-69,4
Resultat	**195,8**	**205,3**	**214,4**	**223,1**	**231,3**

Tabell 4. Finansieringsbudget 2025–2029

Belopp i mnkr

	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Tillförda medel					
Resultat	195,8	205,3	214,4	223,1	231,3
Avskrivningar	596,9	620,8	646,0	677,4	703,6
Pensionsavsättning	11,1	-28,2	-24,9	-20,9	-21,6
Summa tillförda medel	**803,8**	**797,9**	**835,5**	**879,6**	**913,3**
Använda medel					
Nettoinvesteringar*	-1 210,8	-1 611,9	-1 456,0	-1 066,2	-821,0
Nettoutgifter mark- och exploatering	-175,6	-161,7	-183,3	-174,8	-257,0
Summa använda medel	**-1 386,3**	**-1 773,6**	**-1 639,3**	**-1 241,0**	**-1 078,0**
Förändring av rörelsekapital	**-582,5**	**-975,8**	**-803,8**	**-361,4**	**-164,7**

* Inklusive ombudgeteringar från tidigare år.

Tabell 5. Nyckeltal

	Budget 2025*	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Nettokostnadernas (exkl avskrivningar) andel av skatteintäkter och generella statsbidrag	91,0%	91,5%	90,6%	90,5%	90,4%
Soliditet	30,1%	29,7%	29,2%	29,4%	29,9%
Självfinansieringsgrad inkl exploatering*	40,5%	46,6%	52,5%	72,6%	86,7%
Självfinansieringsgrad exkl exploatering*	44,5%	51,2%	59,1%	84,5%	113,9%
Låneskuld/invånare, tkr **	22,4	29,2	34,7	36,9	37,6

*Inklusive ombudgeteringar från tidigare år.

**Inklusive exploateringsintäkter, exklusive vidareutlåning till bolagen.

Med en genomförandegrad på 80% åren 2025–2026 så uppnår soliditeten 2029 samma nivå som i årsbokslut 2024.

Investeringsramar 2026–2029

Tabell 6. Investeringsramar per nämnd

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Kommunstyrelsen	61 078	72 392	101 345	131 042	59 307
Teknisk nämnd	1 020 596	1 170 081	1 118 594	831 538	651 470
För- och grundskolenämnd	21 425	19 320	15 920	21 388	17 462
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	9 376	10 500	21 500	6 500	18 620
Individ- och familjenämnd	9 710	15 254	19 926	9 251	11 639
Äldrenämnd	37 145	24 437	22 437	28 626	20 222
Byggnadsnämnd	471	470	470	479	489
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	283	282	282	287	293
Kulturnämnd	4 873	7 850	10 850	10 947	14 708
Fritidsnämnd	15 700	16 450	18 700	16 326	16 643
Valnämnd	550	500	500	510	520
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd*	29 550	47 582	10 550	9 344	9 631
Summa styrelse/nämnd	**1 210 757**	**1 385 117**	**1 341 073**	**1 066 239**	**821 005**
Ombudgeteringar*	570 113	226 793	114 885	0	0
Summa inkl ombudgeteringar	**1 780 870**	**1 611 910**	**1 455 958**	**1 066 239**	**821 005**
Mark- och exploatering - anläggningar	265 100	250 300	508 850	561 950	639 400
Summa inkl mark- och exploatering	**2 045 970**	**1 862 210**	**1 964 808**	**1 628 189**	**1 460 405**

*Ombudgeteringar från 2024

Tabell 7. Nya investeringsprojekt, över 50 mnkr

Projekt	Totalt 2026-2029	Total budget
Förskola Tavelsjö, 6 avd	62 000	62 000

Redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen

Utifrån nya lagkrav ska kommunens budget innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen. Då bolagen står inför väsentliga investeringsbehov är det investeringsprognoserna och dess inverkan på de ekonomiska förutsättningarna som lyfts fram för Umeå kommun. Det bör dock observeras att kommunfullmäktige inte beslutar om investeringarna, utan det är endast en information. Vilka investeringar som ska genomföras beslutar respektive bolag själva. Fullmäktige ska dock ta ställning innan principiellt viktiga beslut fattas i de kommunala bolagen, exempelvis beslut om stora investeringar. Under planeringsperioden planeras dock inte för några sådana investeringar, utan kommunfullmäktige styr bolagen genom ägardirektiv och genom de kreditlimiter som fastställs inför varje budgetår.

Under perioden 2025-2029 uppgår den samlade investeringsprognosen för bolagskoncernen till ca 13 miljarder kronor, vilket innebär i snitt 2,6 miljarder per år. De största investeringarna planeras inom Umeva, AB Bostaden samt Umeå energi AB. Dessa bolag är de största bolagen i koncernen och de står för ca 75 procent av bolagskoncernens samlade investeringsvolym dessa år.

Inom Umeva, kommunens VA-bolag, handlar den ökade investeringsnivån under perioden om investeringar för vattenförsörjning. Inom Umeå energi investeras det i värme, elnät samt grön omställning och inom AB Bostaden beräknas nyproduktion av bostäder komma gång under 2026 men framför allt under 2027-2028. Även ett nytt vård- och omsorgsboende ligger i planen. Bolagens investeringar är kassaflödesgenererande, dvs självbärande inom respektive bolag. Inom bolagskoncernen finns dock infrastrukturinvesteringar som inte är självbärande i det korta perspektivet, men som finansieras inom UKF-koncernen som helhet. Den största är renovering och utbyggnad av Umeå hamn. Detta åtagande innebär att det inte planeras för någon utdelning från UKF till kommunen under planeringsperioden.

Nedanstående tabell visar de prognosticerade investeringsvolymerna för bolagskoncernen för 2025-2029, där de helägda bolagen framgår enskilt.

Tabell 8. Prognos investeringsramar bolagskoncern

Belopp i mnkr

	2025	2026	2027	2028	2029
Umeå Energi	488	906	955	497	291
Bostaden	429	523	706	694	505
Umeva	338	695	874	834	911
INAB	35	180	300	250	250
Hamnen	253	295	375	955	313
Övriga UKF	28	148	48	45	25
Totalt UKF	**1 571**	**2 747**	**3 258**	**3 275**	**2 295**

Förslag till investeringsbudget 2026 och plan 2027-2029

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Teknisk nämnd		**1 170 081**	**1 118 594**	**831 538**	**651 470**	**3 771 683**
Fastigheter		**805 644**	**737 981**	**401 017**	**365 290**	**2 309 932**
Brand- och räddningsnämnd		112 441	69 000	0	0	**181 441**
Brandstation Signalvägen, funktioner maa höjd beredskap	Nytt	15 000	14 000	0	0	**29 000**
Brandstation Umeå Östra	Påbörjad	97 441	55 000	0	0	**152 441**
Fritidsnämnd		10 000	0	224	229	**10 453**
Ram lokalanpassningar Fritid	Årligt ramanslag (reinvestering)	0	0	224	229	**453**
Umeå Arena tillbyggnad isgrop, klimatanp	Nytt	10 000	0	0	0	**10 000**
För- och grundskolenämnd		204 137	272 450	176 649	73 550	**726 786**
Brännlands skola (paviljong, tillgänglighet)	Nytt	9 000	10 000	0	0	**19 000**
För- och grundskolegårdar solskydd, belysning, lek	Årligt ramanslag (reinvestering)	3 300	3 300	3 366	3 433	**13 399**
Förskola Hissjö 2 avd	Nytt	0	8 000	14 000	0	**22 000**
Förskola Innertavle 4 avd	Ej påbörjad	0	0	1 000	25 400	**26 400**
Förskola Rödåsel 2 avd	Påbörjad	20 000	0	0	0	**20 000**
Förskola Stöcke 6 avd	Ej påbörjad	1 000	20 000	41 100	0	**62 100**
Förskola Sörmjöle 4 avd	Nytt	0	0	0	1 000	**1 000**
Förskola Tavelsjö 6 avd	Nytt	0	0	20 000	42 000	**62 000**
Förskola Yttersjö 4 avd	Nytt	2 000	20 000	23 000	0	**45 000**
Grisbackaskolan kök matsal 4 klassrum	Påbörjad	36 000	3 000	0	0	**39 000**
Grubbeskolan 2 klassrum, matsal	Nytt	0	12 500	12 500	0	**25 000**
Hedlundaskolan F-6 utbyggnad till två paralleller	Påbörjad	34 187	7 000	0	0	**41 187**
Innertavle ersätt en byggnad för åk 4-5	Påbörjad	19 000	0	0	0	**19 000**
Obbola skola F-9 utbyggnad två klassrum	Påbörjad	0	12 000	0	0	**12 000**
Ram anpassningar förskola	Årligt ramanslag (reinvestering)	550	550	561	572	**2 233**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Ram anpassningar grundskola	Årligt ramanslag (reinvestering)	1 100	1 100	1 122	1 144	**4 466**
Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	Ej påbörjad	50 000	75 000	0	0	**125 000**
Sjöfruskolan utemiljö	Påbörjad	5 000	0	0	0	**5 000**
Stöcke skola nybyggnad två paralleller F-3	Ej påbörjad	20 000	100 000	60 000	0	**180 000**
Umeå Kommun paviljong (UKP)	Påbörjad	3 000	0	0	0	**3 000**
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		25 300	36 100	13 122	7 800	**82 322**
Ram anpassningar Gym-Vux	Påbörjad	7 100	1 100	1 122	0	**9 322**
Vasaskolan gymn elevökn	Påbörjad	18 200	35 000	12 000	7 800	**73 000**
Individ- och familjenämnd		155 077	118 941	26 438	68 007	**368 462**
Anp ny lokal för daglig verksamhet etapp 1	Nytt	0	10 000	0	0	**10 000**
Daglig verksamhet Magistervägen	Påbörjad	30 000	35 000	0	0	**65 000**
Förstärkt serviceboende Malmen 27 2 plan	Påbörjad	33 000	13 000	0	0	**46 000**
Gruppboende 2024, 3	Ej påbörjad	0	10 000	7 000	0	**17 000**
Gruppboende Cirkelpassaren barn	Påbörjad	8 000	0	0	0	**8 000**
Gruppboende Gimoplan	Påbörjad	10 000	8 864	0	0	**18 864**
Gruppboende Holmsund 2 plan	Ej påbörjad	25 000	20 000	1 000	0	**46 000**
Gruppboende Komministern	Påbörjad	1 000	0	0	0	**1 000**
Gruppboenden 2 per år	Ej påbörjad	0	0	0	49 200	**49 200**
Gruppboenden Tomtebogård 2 plan	Påbörjad	30 000	4 000	0	0	**34 000**
Ram anp DV, anp LSS-boende mm	Årligt ramanslag (reinvestering)	18 077	18 077	18 438	18 807	**73 398**
Kulturnämnden		47 490	990	1 010	15 405	**64 895**
Bibliotek	Ej påbörjad	0	0	0	14 375	**14 375**
Kulturskola	Påbörjad	46 500	0	0	0	**46 500**
Ram anpassning/renovering bibliotek	Årligt ramanslag (reinvestering)	990	990	1 010	1 030	**4 020**
Teknisk nämnd		228 700	227 000	177 964	182 577	**816 241**
Driftkontor TN kv Schablonen 8, 11	Nytt	10 000	15 000	0	0	**25 000**
Hippologum	Nytt	11 000	11 000	0	0	**22 000**
Kontor Magistervägen	Nytt	20 000	23 000	0	0	**43 000**
Kök ramanslag	Årligt ramanslag (reinvestering)	8 800	11 000	11 220	11 444	**42 464**
Lokalanpassning ej spec.	Årligt ramanslag (reinvestering)	22 000	22 000	22 440	22 889	**89 329**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Lokaloptimeringar TN	Årligt ramanslag (reinvestering)	1 100	2 200	2 244	2 289	**7 833**
Nolia arena, inred nytt våningsplan	Nytt	13 000	0	0	0	**13 000**
Reinvesteringar, pågående och generella	Årligt ramanslag (reinvestering)	112 000	112 000	113 540	115 111	**452 651**
Åtgärdsprogram Bygg och anläggning Fastighetsinvesteringar klimat	Ej påbörjad	6 500	6 500	6 500	6 500	**26 000**
Åtgärdsprogram Energi Fastighetsinvesteringar (lönsamma)	Årligt ramanslag (reinvestering)	12 100	12 100	11 220	11 444	**46 864**
Åtgärdsprogram Transporter Laddinfrastruktur tjänstefordon	Påbörjad	5 500	5 500	5 800	5 900	**22 700**
Ökad civilberedskap	Påbörjad	6 700	6 700	5 000	7 000	**25 400**
Äldrenämnd		22 500	13 500	5 610	17 722	**59 332**
Ram anpassning kommunala lokaler och boenden	Årligt ramanslag (reinvestering)	5 500	5 500	5 610	5 722	**22 332**
Solgården VOB, anpassningar	Nytt	17 000	8 000	0	0	**25 000**
Sävar hemtjänstlokal/dagverksamhet dementa, del av VOB	Ej påbörjad	0	0	0	2 000	**2 000**
Sävar Vård- och omsorgsboende 60 pl	Ej påbörjad	0	0	0	10 000	**10 000**
Gator och vägar		**201 378**	**268 226**	**300 335**	**152 517**	**922 455**
Teknisk nämnd		201 378	268 226	300 335	152 517	**922 455**
Bro över Stationsentré	Ej påbörjad	0	23 264	23 264	0	**46 528**
Cykelparkering Umeå Ö och Umeå C	Ej påbörjad	6 000	0	0	0	**6 000**
Djupbäcken Klimatanpassning	Ej påbörjad	17 500	20 000	20 000	0	**57 500**
Fordon 7 år	Årligt ramanslag (reinvestering)	7 700	7 700	7 854	8 011	**31 265**
GC-bro Sävarån	Ej påbörjad	0	6 000	6 000	10 000	**22 000**
Humleparken inkl. GC	Nytt	0	500	6 000	0	**6 500**
Järnvägspassage Holmsund	Ej påbörjad	3 000	20 000	30 000	0	**53 000**
Kollektivtrafiknod Trandansen	Ej påbörjad	0	0	15 000	0	**15 000**
Kommun-& stadsdelssatsningar	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 200	2 200	2 244	2 289	**8 933**
Kontaktvägen	Nytt	500	2 000	10 000	7 500	**20 000**
Kungsgatan	Ej påbörjad	6 000	0	0	0	**6 000**
Norra Obbolavägen	Ej påbörjad	6 000	1 405	3 595	0	**11 000**
Renmarkstorget	Påbörjad	6 079	15 000	0	0	**21 079**
Skravelsjövägen i Röbäck	Nytt	0	500	2 000	12 500	**15 000**
Snödeponi Brännland	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 000	6 000	0	0	**12 000**
Snötipp	Ej påbörjad	0	0	9 000	0	**9 000**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Sopkärl	Nytt	2 500	2 500	2 500	0	**7 500**
Säkra anläggningarnas standard	Årligt ramanslag (reinvestering)	82 559	81 559	82 930	84 328	**331 375**
Tegsbron	Ej påbörjad	0	0	0	5 000	**5 000**
Tvärån Klimatanpassning	Ej påbörjad	17 500	20 000	20 000	0	**57 500**
Utredningar inför investeringar	Årligt ramanslag (reinvestering)	1 100	1 100	1 122	1 144	**4 466**
Viadukt Tomternavägen	Ej påbörjad	0	11 258	11 258	0	**22 516**
Väg 503	Påbörjad	10 000	19 500	19 500	0	**49 000**
Ålidhem stadsmiljö Gata	Ej påbörjad	0	1 000	3 000	0	**4 000**
Åtgärdsprogram Framkomlighetshöjande Kollektivtrafik	Ej påbörjad	3 750	3 750	3 750	0	**11 250**
Åtgärdsprogram Transporter Klimatanpassning	Årligt ramanslag (reinvestering)	12 100	12 100	11 220	11 444	**46 864**
Åtgärdsprogram Transporter Trafiksäkerhet och Hållbara färdsätt	Årligt ramanslag (reinvestering)	10 890	10 890	10 098	10 300	**42 178**
IT		**80 820**	**54 258**	**71 658**	**78 728**	**285 463**
Teknisk nämnd		80 820	54 258	71 658	78 728	**285 463**
Bildskärman och tillbehör	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 824	2 824	2 498	2 548	**10 694**
Datorer Umeå Kommun	Årligt ramanslag (reinvestering)	37 258	21 181	28 463	29 033	**115 934**
Ram It FG	Årligt ramanslag (reinvestering)	15 079	11 162	15 792	16 108	**58 140**
Ram It GY	Årligt ramanslag (reinvestering)	19 967	13 399	14 236	14 521	**62 123**
Ram It infrastruktur	Årligt ramanslag (reinvestering)	4 593	4 593	7 069	7 210	**23 464**
Skrivare som tjänst	Årligt ramanslag (reinvestering)	1 100	1 100	3 600	9 309	**15 108**
Parker		**25 300**	**24 300**	**24 586**	**20 878**	**95 064**
Teknisk nämnd		25 300	24 300	24 586	20 878	**95 064**
Döbelns park	Nytt	0	4 000	0	0	**4 000**
Gatuträd	Årligt ramanslag (reinvestering)	660	660	673	687	**2 680**
Lekparker	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 400	6 400	6 488	6 578	**25 866**
Olofsdals park	Ej påbörjad	0	0	4 000	0	**4 000**
Parker	Årligt ramanslag (reinvestering)	8 400	8 400	8 488	8 578	**33 866**
Skog	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 200	2 200	2 244	2 289	**8 933**
Strandprom Alla broar runt	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 200	2 200	2 244	2 289	**8 933**
Utredningar allmänt	Årligt ramanslag (reinvestering)	440	440	449	458	**1 787**
Ålidhem stadsmiljö Park	Ej påbörjad	5 000	0	0	0	**5 000**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Övriga		**56 940**	**33 830**	**33 942**	**34 057**	**158 769**
Teknisk nämnd		56 940	33 830	33 942	34 057	**158 769**
Fastighet Inredning/ utrustning	Årligt ramanslag (reinvestering)	440	330	337	343	**1 450**
Köp av bostadsrätter	Nytt	25 000	25 000	25 000	25 000	**100 000**
Maskiner (elektronik/digitalisering) MS	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 500	2 500	2 520	2 540	**10 060**
Norrbyskär	Påbörjad	18 000	0	0	0	**18 000**
Ram Städ	Årligt ramanslag (reinvestering)	5 500	5 500	5 576	5 653	**22 229**
Säkerhet och beredskap	Ej påbörjad	5 000	0	0	0	**5 000**
Volym och arbetssätt MS	Årligt ramanslag (reinvestering)	500	500	510	520	**2 030**
Kommunstyrelsen		**72 392**	**101 345**	**131 042**	**59 307**	**364 086**
Fastigheter		**40 000**	**40 000**	**40 000**	**40 000**	**160 000**
Kommunstyrelsen		40 000	40 000	40 000	40 000	**160 000**
Köp av fastigheter	Ej påbörjad	30 000	30 000	30 000	30 000	**120 000**
Medel till KS förfogande, civilberedskap	Nytt	10 000	10 000	10 000	10 000	**40 000**
IT		**4 400**	**4 400**	**4 488**	**4 578**	**17 866**
Kommunstyrelsen		4 400	4 400	4 488	4 578	**17 866**
Digitaliseringsreserv	Årligt ramanslag (reinvestering)	4 400	4 400	4 488	4 578	**17 866**
Kraft		**26 754**	**23 707**	**39 292**	**13 442**	**103 196**
Kommunstyrelsen		26 754	23 707	39 292	13 442	**103 196**
Förnyelse Kraftverk	Årligt ramanslag (reinvestering)	4 504	5 312	0	0	**9 817**
Investeringsprogram bygg	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 221	776	0	0	**2 996**
Investeringsprogram damm	Årligt ramanslag (reinvestering)	11 193	5 558	10 857	6 204	**33 812**
Vidmakthållande Kraftverk	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 592	2 327	1 293	1 293	**11 503**
Övriga invest. Stornorrfors	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 245	9 735	27 143	5 946	**45 068**
Övriga		**1 238**	**33 238**	**47 262**	**1 287**	**83 025**
Kommunstyrelsen		1 238	33 238	47 262	1 287	**83 025**
Investeringsreserv	Årligt ramanslag (reinvestering)	1 238	1 238	1 262	1 287	**5 025**
Muddring av farleden	Ej påbörjad	0	32 000	46 000	0	**78 000**
Äldrenämnd		**24 437**	**22 437**	**28 626**	**20 222**	**95 722**
Övriga		**24 437**	**22 437**	**28 626**	**20 222**	**95 722**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Äldrenämnd		24 437	22 437	28 626	20 222	**95 722**
Digitalisering, ny	Ej påbörjad	1 300	1 100	6 800	600	**9 800**
Inventarier/digitalisering extern förhyrning, ny	Ej påbörjad	3 737	3 737	3 800	767	**12 041**
Inventarier/Digitalisering/Hjälpmedel re	Årligt ramanslag (reinvestering)	19 400	17 600	18 026	18 855	**73 881**
Brand- och räddningsnämnd		**47 582**	**10 550**	**9 344**	**9 631**	**77 107**
Övriga		**47 582**	**10 550**	**9 344**	**9 631**	**77 107**
Brand- och räddningsnämnd		47 582	10 550	9 344	9 631	**77 107**
Anläggning av nya brandposter	Årligt ramanslag (reinvestering)	550	550	561	572	**2 233**
Ram	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 532	10 000	8 783	9 059	**34 374**
Utrustning Brandstation Holmsund	Påbörjad	6 500	0	0	0	**6 500**
Utrustning och inv Brandstation Umeå Östra	Ej påbörjad	34 000	0	0	0	**34 000**
För- och grundskolenämnd		**19 320**	**15 920**	**21 388**	**17 462**	**74 091**
Övriga		**19 320**	**15 920**	**21 388**	**17 462**	**74 091**
För- och grundskolenämnd		19 320	15 920	21 388	17 462	**74 091**
Inv Brännlands skola	Nytt	0	500	0	0	**500**
Inv Fsk Innertavle 4 avd	Nytt	0	0	0	1 400	**1 400**
Inv Fsk Rödåsel 2 avd	Ej påbörjad	600	0	0	0	**600**
Inv Fsk Stöcke ny 6 avd	Ej påbörjad	0	0	2 100	0	**2 100**
Inv Fsk Yttersjö 4 avd	Nytt	0	0	1 400	0	**1 400**
Inv Förskola Hissjö 2 avd	Nytt	0	0	700	0	**700**
Inv Förskola Tavelsjö 6 avd	Nytt	0	0	0	2 100	**2 100**
Inv Grisbackaskolan kök matsal 4 klassrum	Ej påbörjad	1 400	0	0	0	**1 400**
Inv Grubbeskolan	Nytt	0	0	500	0	**500**
Inv Hedlundaskolan bef skola/matsal	Ej påbörjad	3 400	0	0	0	**3 400**
Inv Innertavle ersätt en byggnad för åk 4-5	Ej påbörjad	500	0	0	0	**500**
Inv Obbola skola F-9 utbyggnad till två paralleller	Ej påbörjad	0	0	500	0	**500**
Inv Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	Ej påbörjad	0	2 000	0	0	**2 000**
Inv Stöcke skola nybyggnad två paralleller F-3	Ej påbörjad	0	0	2 500	0	**2 500**
IT-åtgärder	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 420	2 420	2 468	2 518	**9 826**
Reinvesteringsmedel inventarier förskola	Årligt ramanslag (reinvestering)	4 400	4 400	4 488	4 578	**17 866**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Reinvesteringsmedel inventarier grundskola	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 600	6 600	6 732	6 867	**26 799**
Fritidsnämnd		**16 450**	**18 700**	**16 326**	**16 643**	**68 119**
Övriga		**16 450**	**18 700**	**16 326**	**16 643**	**68 119**
Fritidsnämnd		16 450	18 700	16 326	16 643	**68 119**
Tillgänglighet bad	Nytt	250	0	0	0	**250**
Reinvesteringar enl utbytesplan	Årligt ramanslag (reinvestering)	9 900	9 900	9 900	10 088	**39 788**
Täckgolv och filtmatta	Nytt	0	2 500	0	0	**2 500**
Utbyte konstgräsplaner	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 300	6 300	6 426	6 555	**25 581**
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		**10 500**	**21 500**	**6 500**	**18 620**	**57 120**
Fastigheter		**4 000**	**0**	**0**	**10 000**	**14 000**
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		4 000	0	0	10 000	**14 000**
Forslunda	Nytt	0	0	0	10 000	**10 000**
Forslunda stall och grishus	Påbörjad	4 000	0	0	0	**4 000**
Övriga		**6 500**	**21 500**	**6 500**	**8 620**	**43 120**
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		6 500	21 500	6 500	8 620	**43 120**
Inv Vasaskolan gymn elevökn	Ej påbörjad	0	15 000	0	2 000	**17 000**
Reinvesteringsmedel	Årligt ramanslag (reinvestering)	6 500	6 500	6 500	6 620	**26 120**
Individ- och familjenämnd		**15 254**	**19 926**	**9 251**	**11 639**	**56 070**
Övriga		**15 254**	**19 926**	**9 251**	**11 639**	**56 070**
Individ- och familjenämnd		15 254	19 926	9 251	11 639	**56 070**
Inv Gruppboende Cirkelpassaren barn	Ej påbörjad	650	0	0	0	**650**
Inv Gruppboende Komministern	Ej påbörjad	420	0	0	0	**420**
Inv Gruppboende Tomtebogård 2 plan	Ej påbörjad	840	0	0	0	**840**
Inv Korttidsvistelse, ersätta Älgvägen	Ej påbörjad	418	0	0	0	**418**
Inventarier Annan boendeform 6 pl	Nytt	0	0	0	700	**700**
Inventarier Daglig verksamhet etapp 1	Nytt	1 500	0	0	0	**1 500**
Inventarier Daglig verksamhet etapp 2	Nytt	0	0	0	1 600	**1 600**
Inventarier Daglig verksamhet Magistervägen	Nytt	0	7 000	0	0	**7 000**
Inventarier förtätning Masen 9, förhyrt	Nytt	800	0	0	0	**800**
Inventarier Gruppboende Holmsund 2 pl	Nytt	0	840	0	0	**840**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Inventarier Gruppboende Malmen 27 2pl	Nytt	650	0	0	0	**650**
Inventarier Gruppboenden 2 per år	Ej påbörjad	0	0	350	260	**610**
Inventarier kontor socialtjänstpersonal Magistervägen	Nytt	0	2 000	0	0	**2 000**
Inventarier ombyggnation servicelägenheter, förhyrda	Nytt	500	0	0	0	**500**
Inventarier Servicelägenheter, förhyrda	Nytt	360	360	0	0	**720**
Inventarier Socialtjänstens Hus	Ej påbörjad	0	1 000	0	0	**1 000**
Inventarier SOL-boenden, förhyrda	Nytt	1 500	0	0	0	**1 500**
Inventarier Utökning CMV (Centrum Mot Våld), förhyrt	Nytt	800	0	0	0	**800**
Investering inventarier ny	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 746	4 656	4 749	4 844	**16 996**
Investering inventarier re	Årligt ramanslag (reinvestering)	3 300	3 300	3 366	3 433	**13 399**
Investering teknik	Årligt ramanslag (reinvestering)	770	770	785	801	**3 127**
Kulturnämnden		**7 850**	**10 850**	**10 947**	**14 708**	**44 355**
Övriga		**7 850**	**10 850**	**10 947**	**14 708**	**44 355**
Kulturnämnden		7 850	10 850	10 947	14 708	**44 355**
Gestaltad livsmiljö	Nytt	1 000	1 000	1 000	1 000	**4 000**
Inventarier Bibliotek	Ej påbörjad	0	0	0	8 663	**8 663**
Inventarier Kulturskolan	Nytt	2 000	0	0	0	**2 000**
Konst	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 200	2 200	2 244	2 289	**8 933**
Kultur reinvestering/ kostnadsbesparande	Årligt ramanslag (reinvestering)	2 650	7 650	7 703	2 757	**20 760**
Valnämnd		**500**	**500**	**510**	**520**	**2 030**
Övriga		**500**	**500**	**510**	**520**	**2 030**
Valnämnd		500	500	510	520	**2 030**
Utrustning	Årligt ramanslag (reinvestering)	500	500	510	520	**2 030**
Byggnadsnämnd		**470**	**470**	**479**	**489**	**1 907**
Övriga		**470**	**470**	**479**	**489**	**1 907**
Byggnadsnämnd		470	470	479	489	**1 907**
Utrustning	Årligt ramanslag (reinvestering)	470	470	479	489	**1 907**
Miljö- och hälsoskyddsnämnd		**282**	**282**	**287**	**293**	**1 143**
Övriga		**282**	**282**	**287**	**293**	**1 143**
Miljö- och hälsoskyddsnämnd		282	282	287	293	**1 143**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Summa 2026-2029
Inventarier	Årligt ramanslag (reinvestering)	282	282	287	293	**1 143**
Totalsumma		**1 385 117**	**1 341 073**	**1 066 239**	**821 005**	**4 613 434**

Specifikation exploateringsplan 2026-2029

Investeringsbudget exploatering verksamhetsmark

Belopp i tkr.

Objekt	2026	2027	2028	2029	Totalt
Västerslätt/Rödäng	**0**	**45 000**	**0**	**0**	**45 000**
Nordic Logistic Park		45 000			45 000
I20	**0**	**0**	**2 000**	**12 000**	**14 000**
Sandbäcken 2			2 000	12 000	14 000
Ersboda/Ersmark	**0**	**7 000**	**4 000**	**17 000**	**28 000**
Ersboda Östra 2		7 000			7 000
Ersboda Östra 3			4 000	12 000	16 000
Ersboda Östra 4				5 000	5 000
Centrala stan	**0**	**0**	**0**	**800**	**800**
Renen				800	800
Röbäck	**0**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**3 000**
Röbäck, Umåker		1 000	1 000	1 000	3 000
Ön	**1 300**	**2 000**	**39 000**	**32 000**	**74 300**
Ön Södra	1 300	2 000	39 000	32 000	74 300
Klockarbäcken	**64 150**	**127 000**	**113 500**	**180 000**	**484 650**
Klockarbäcken 2 (Västra)	45 000	57 500	57 500	20 000	180 000
Klockarbäcken ind.omr 3 (Brännlandsberget)	15 000	41 000	46 000	160 000	262 000
Klockarbäcken Kulla	2 400	25 000	10 000		37 400
Klockarbäcken nya skjutbanan	1 750	3 500			5 250
Sävar	**0**	**10 000**	**9 650**	**23 650**	**43 300**
Sävar resecentrum			1 000		1 000
Sävar entré syd			650	17 650	18 300
Sävar, regionen och kommunen		10 000	8 000	6 000	24 000
Umeå östra landsbygd	**15 000**	**50 000**	**88 000**	**30 000**	**183 000**
Gemensamma kostn Dåva	15 000	50 000	88 000	30 000	183 000
Holmsund/Obbola	**2 000**	**3 000**	**5 000**	**10 000**	**20 000**
Lövö etapp 1 (Lövö ind.omr)	0	1 000	5 000	10 000	16 000
Obbola verksamhetsområde (brofästet)	2 000	2 000			4 000
Projektledning	**4 900**	**4 950**	**5 100**	**5 150**	**20 100**
Summa utgifter	**87 350**	**249 950**	**267 250**	**311 600**	**916 150**

Investeringsbudget exploatering bostadsmark

Belopp i tkr.

Objekt	2026	2027	2028	2029	Totalt
Backen	**1 000**	**4 500**	**9 300**	**5 000**	**19 800**
Backen Stenmorgärdet	1 000	4 500	3 800		9 300
Västerhiske norra			4 500	4 500	9 000
Västerhiske södra			1 000	500	1 500
Ersboda/Ersmark	**300**	**4 500**	**15 500**	**27 400**	**47 700**
Ersboda 2:1 Pinnen Struten	0	0	1 000	2 900	3 900
Ersmark 22:2	300	4 500	14 500	24 500	43 800
Centrala stan	**1 050**	**2 050**	**27 450**	**30 850**	**61 400**
Brinken (Lundåkern)	1 000				1 000
Dragonfältet			400		400
Lodet, Resecentrum				5 000	5 000
Gamla godsbangården		2 000	27 000	25 000	54 000
Uttern, östra station				800	800
Öbacka Strand	50	50	50	50	200
Haga/Sandbacka	**20 000**	**6 000**	**2 000**	**0**	**28 000**
Guldskrinet	20 000	6 000	2 000		28 000
Mariehem	**7 500**	**0**	**0**	**0**	**7 500**
Mariehems C	7 500				7 500
Universitetområdet	**18 000**	**21 000**	**25 000**	**25 000**	**89 000**
Hamrinsberget	0	10 000	25 000	25 000	60 000
Olofsdal	17 500	11 000			28 500
Stadsliden 6:3	500				500
Röbäck	**0**	**0**	**1 000**	**1 000**	**2 000**

Röbäcksliden			1 000	1 000	2 000
Teg	**6 500**	**2 100**	**14 100**	**42 100**	**64 800**
Innanför ringen	5 000	1 000	12 500	42 000	60 500
Slakteriet/ Aspgärdan	1 000	1 000			2 000
Smörjaren			1 500		1 500
Teg Glosboken	500	100	100	100	800
Ön	**12 000**	**102 000**	**108 000**	**122 500**	**344 500**
Broetapp	12 000	100 000	100 000	110 000	322 000
Ön		2 000	8 000	12 500	22 500
Ålidhemsområdet	**1 200**	**0**	**0**	**0**	**1 200**
Magistern/Professorn	1 200				1 200
Tomtebo	**52 500**	**82 500**	**56 500**	**37 000**	**228 500**
Carlslund, Malmvägen			500		500
Tavleliden södra	1 500				1 500
Tomtebo strand	50 000	80 000	55 000	31 000	216 000
Tomtebogård	1 000	2 500	1 000	6 000	10 500
Sävar	**4 000**	**0**	**0**	**0**	**4 000**
Bullmark Bagarstugevägen	4 000				4 000
Umeå östra landsbygd	**2 000**	**500**	**4 500**	**1 500**	**8 500**
Innertavle		500	4 500	1 500	6 500
Tegelbruksberget	2 000				2 000
Holmsund/Obbola	**10 000**	**4 500**	**3 000**	**1 000**	**18 500**
Holmsund 2:42 LSS		3 000			3 000
Resedan		500	2 000		2 500
Obbola 19:1	10 000	1 000	1 000	1 000	13 000
Umeå södra landsbygd	**2 000**	**3 500**	**0**	**5 300**	**10 800**
Skravelsjö		1 500			1 500
Stöcksjöliden småhus	2 000	2 000			4 000
Sörfors småhus				5 300	5 300
Hörnefors	**0**	**800**	**3 250**	**4 000**	**8 050**
Hörneå 8:3 och 8:4			250	4 000	4 250
Hörneå 8:811		800	3 000	0	3 800
Projektledning	**4 900**	**4 950**	**5 100**	**5 150**	**20 100**
Summa utgifter	**142 950**	**238 900**	**274 700**	**307 800**	**964 350**

Investeringsbudget exploatering markförvärv

Belopp i tkr.

Objekt	2026	2027	2028	2029	Totalt
Ospecificerade objekt	20 000	20 000	20 000	20 000	**80 000**
Totala investeringar	**250 300**	**508 850**	**561 950**	**639 400**	**1 960 500**

Bilaga 6 2025-05-21

Sammanträdestider för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och dess utskott 2026

KF	Kommunfullmäktige
KS	Kommunstyrelsen
KSNAU	Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott
KSPLU	Kommunstyrelsens planeringsutskott
KSHU	Kommunstyrelsens hållbarhetsutskott

	KSNAU	**KSPLU**	**KSHU**	**KS**	**KF**
	Kl. 13.15	Kl. 9.00	Kl. 13.15	Kl. 15.00	Kl. 9.00
Januari	7* 20	7*, 20	27	13	26
Februari	3, 17	3, 17		10	23
Mars	10, 24	10, 24	31	17	30
April	7, 14**, 21	7, 21		14	27
Maj	5, 19, 26	5, 26	19 ****	12	25
Juni	2**, 9	9	16	2	15
Juli					
Augusti	11, 25	11, 25		18	31
September	8, 22	8, 22	1, 29	15	28
Oktober	6, 19***, 20	6, 20		13, 19***	26
November	10, 24	10, 24	2	17	30
December	1, 15	15	1*****	8	21

* KSNAU och KSPLU onsdag
**KSNAU kl. 14.30
*** KSNAU måndag kl. 14.30 och KS måndag kl. 15.00
**** KSHU kl. 9.00-10.45
*****KSHU kl. 9.00-12.00

Nuläge och framtid 7 december 2026

Viktiga datum för Umeå kommuns nämnder 2026

Observera att detaljerad information om nedanstående aktiviteter lämnas i separata anvisningar.

Datum	Aktivitet
26-jan	**Verksamhetsdagen i KF** Förvaltningar lämnar information till KF om möjligheter/utmaningar 3–5 år.
06-feb	**Underlag till Årsredovisning** Förvaltningens förslag till KS-rapport från xxx-nämnden för perioden jan-dec 2025 ska vara färdigt och inskickat till SLK Ekonomi.
23-feb	**Underlag till Årsredovisning** XXX-nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-dec 2025 (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till KS diarium och SLK Ekonomi.
23-feb	**Uppföljning Intern kontroll fg år** Nämndens beslut om att Intern kontrollen under föregående år varit ändamålsenlig och tillräcklig samt nämnden godkännande av uppföljning av internkontrollplan för föregående ska vara inskickad till KS diarium
20-mar	**Planering och budget nästkommande år** Sista datum för nämnd att lämna yttrande på SLK:s förslag till planeringsdirektiv. Sista datum för Personalnämnden att lämna yttrande över löneutveckling och personalpolitiska mål
24 mar -1 apr	**Planering och budget nästkommande år** Planeringsdialog - nämnder presenterar sina yttranden för KSnau
29 april	**Taxor & avgifter 2027** Sista datum för nämnd att inkomma med förslag till KS diarium om revidering av eventuella taxor och avgifter inför verksamhetsåret 2027.
12-maj	**Förenklad rapport jan-apr** Förvaltningens förslag till förenklad KS/KF-rapport fr nämnden för perioden jan-april färdigt och inskickat till SLK ekonomi.
20-maj	**Förenklad rapport jan-apr** Nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-april (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till KS diarium och SLK ekonomi.
20-maj	**Uppföljning Intern Kontroll jan-apr** Nämndens uppföljning av internkontrollplan för perioden jan-april inskickad till KS diarium.
14-sep	**Delårsrapport jan-aug** Förvaltningens förslag till KS/KF-rapport fr nämnden för perioden januari-augusti färdigt och inskickat till SLK ekonomi.
25-sept	**TN:s detaljbudget** Sista datum för TN att lämna fastställd detaljbudget till KS, FoGn och GyVn.
25-sep	**Delårsrapport jan-aug** Nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-aug (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till KS diarium och SLK Ekonomi.
25-sep	**Uppföljning Intern kontroll jan-aug** Nämndens uppföljning av internkontrollplan för perioden jan-aug innevarande år inskickad till KS diarium
31-okt	**Investeringsplanering och budget nästkommande år** TN lämnar fastställt förslag till investeringsbudget och plan samt 10-årig investeringsunderlag till KS diarium
20-nov	**Verksamhetsplan och budget för 2027** Sista datum för nämnder att lämna nämndens fastställda Verksamhetsplan (inkl. detaljbudget). Plan för styrning och uppföljning av verksamhet som utförs av externa utförare samt Riskanalys och Internkontrollplan för nästkommande verksamhetsår till KS diarium
7 dec	**Nuläge & framtid** Presentation av planeringsförutsättningar och förslag till planeringsdirektiv för 2028.

Viktiga datum för Umeå kommuns bolag 2026

Observera att detaljerad information om nedanstående aktiviteter lämnas i separata anvisningar.

Datum	Aktivitet
13-feb	**Underlag till Årsredovisning** Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail
23-feb	**Underlag till Årsredovisning** Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-dec 2025 färdigt och inskickat till SLK ekonomi.
23-feb	**Bolagsdagen i KF**
16-mar	**Underlag till Årsredovisning** XXX-bolagets fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-dec 2025 (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till KS diarium och SLK ekonomi.
20-mar	**Planering nästkommande år** Sista datum för UKF/bolag att lämna yttrande på SLK:s förslag till planeringsförutsättningar.
24 mar-1 apr	**Planering nästkommande år** Planeringsdialog – UKF och berörda bolag presenterar sina yttranden för KSnau
8 april	**Årsredovisning UKF** Senaste dag för UKF att lämna signerat beslut om årsredovisning samt årsredovisning enligt beslutad anvisning till KS diarum och SLK redovisning
29 april	**Taxor & avgifter 2027** Sista datum för UKF/bolag att inkomma med förslag till KS diarium om revidering av eventuella taxor och avgifter inför verksamhetsåret 2027.
13 maj	**Förenklad rapport jan-apr** Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail.
12 maj	**Förenklad rapport jan-apr** Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-april färdigt och inskickat till SLK ekonomi.
11-maj	**Underlag för KS uppsiktplikt** Sista dag för UKF att överlämna underlag till KS för uppsiktpliktens verkställande
20-maj	**Förenklad rapport jan-apr** UKF:s rapport (verksamhetsberättelse/underlag) till KS/KF för perioden jan-april ska vara inskickad till KS diarium och SLK ekonomi.
14-sep	**Delårsrapport jan-aug** Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail.
14-sep	**Delårsrapport jan-aug** Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-aug 2024 färdigt och inskickat till SLK ekonomi.
28-sep	**Delårsrapport jan-aug** Styrelsen för Umeå folkets hus skickar fastställd rapport till KS diarium och SLK ekonomi.
28-sep	**Delårsrapport jan-aug** Av respektive bolagsstyrelse fastställd rapport till KS/KF (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) skickas till UKF för överlämning till KS diarium och SLK ekonomi.
7 dec	**Nuläge & framtid** Presentation av planeringsförutsättningar och förslag till planeringsdirektiv för 2028.

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-05-22

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2024/01116

Plan för digital omställning

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa *Plan för digital omställning för Umeå kommun* enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

Tekniska nämnden har 2025-05-27 överlämnat plan för digital omställning till kommunfullmäktige för fastställande.

Kommunfullmäktige beslutade i april 2024 att kommunens befintliga IT-strategi och e-servicestrategi skulle revideras. Under perioden maj till november genomförde Digital omställning och IT, med stöd av Styrning och samordning inom stadsledningskontoret, en genomlysning med fokus på vilken styrning som behöver upprättas för kommunens arbete med digital omställning. Det resulterade i framtagande av en remissversion av en kommunövergripande plan för digital omställning.

Tekniska nämnden skickade den 19 december 2024 ut förslaget till plan för digital omställning på remiss för att inhämta yttranden från nämnder och koncernbolag. Tio nämnder och jämställdhetsutskottet inkom med yttranden.

Merparten av nämnderna ställer sig positiva till planen och framhåller bland annat dess fokus och ambitioner kring gemensam strategisk riktning, fokus på grundläggande förutsättningar, prioritering och kraftsamling inom relevanta områden samt samverkan och gemensamma ansatser för att öka omställningstakten med stöd av digitalisering.

Totalt inkom cirka 100 förslag och synpunkter på remissversionens innehåll. Synpunkter på att planens detaljeringsnivå var för hög inkom från flera nämnder, liksom behovet att tydliggöra hur fördelning av roller och ansvar kopplat till digital omställning ska ske. Det inkom även inspel kring behov av att förtydliga hur digitaliseringen bidrar till att lösa kommunens utmaningar genom de inriktningar och områden som finns i planen.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/01116

För att skapa en bred förståelse kring kommunens digitaliseringsarbete och digitaliseringens roll i omställningsarbetet behöver planens innehåll och syfte även kommuniceras via andra kanaler och strukturer efter att den är fastställd, exempelvis via kommunens intranät.

Bilaga 1 utgör förslag till plan för digital omställning som kommunfullmäktige föreslås fastställa. I bilaga 2 redovisas inkomna remissyttranden samt hur dessa omhändertagits. Bilaga 3 innehåller protokollsutdrag och fullständiga yttranden från nämnder och utskott.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 – Plan för digital omställning.
Bilaga 2 – Sammanställning och omhändertagande av remissyttranden avseende plan för digital omställning.
Bilaga 3 – Sammanställning av samtliga nämnders och utskotts protokollsutdrag och yttranden.
Tekniska nämndens protokoll 2025-05-27, § 52.

Beslutet och planen ska skickas till
Nämnder och bolag

Margaretha Alfredsson
stadsdirektör

Tomas Jakobsson
kommunsekreterare

UMEÅ KOMMUN

Kommunövergripande

Plan för digital omställning 2025-2028

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Diarienummer:
xx

Datum och paragraf för beslutet:
xxxx-xx-xx, § yy

Dokumenttyp:
Plan

Giltighetstid:
2025-2028

Dokumentansvarig nämnd:
Tekniska nämnden

Inledning

Bakgrund

Umeå kommun befinner sig liksom andra offentliga aktörer i en situation med stora utmaningar. Demografisk utveckling, kompetensförsörjning samt nya och ökade krav från invånare gör att kommunen behöver kunna leverera mer välfärd till fler utan att resurserna ökar. Samtidigt skapar externa faktorer såsom klimatförändringar och omvärldsläge nya förutsättningar som behöver beaktas.

Digitaliseringen anses vara den viktigaste möjliggöraren för att möta dessa utmaningar.

Förutom att utmaningar och omvärldsfaktorer påverkar verksamheternas förmåga att tillhandahålla välfärdstjänster, inverkar de även på kommunens möjligheter att genomföra och utveckla sitt digitaliseringsarbete.

Den demografiska utvecklingen medför exempelvis lägre tillgång till arbetskraft vilket ökar konkurrensen om specialiserad nödvändig digitaliseringskompetens. Invånarnas digitala vardag med sammanhållna användarupplevelser och individanpassade tjänster ökar förväntningarna på kommunens leveranser och tjänsteutbud. Det medför att behov och förväntningar behöver kunna tillgodoses i snabbare takt än tidigare vilket ställer stora krav på kommunens förmåga att integrera tjänster och information till en tydlig och trovärdig helhet. Samtidigt medför den snabba teknikutvecklingen att möjligheterna att möta dessa behov och utmaningar uppstår i snabbare takt än tidigare.

Det försämrade säkerhetsläget innebär en ökad hotbild som ställer högre krav på säkerhet och förmåga att motstå störningar, och klimatförändringarna kräver att vi som kommun tar ansvar för att motverka negativa effekter genom att aktivt minska vårt klimatavtryck och främja en hållbar utveckling.

Sammanfattningsvis behöver kommunen stärka sin styrning och samordning av digitalisering för att skapa gemensamma förutsättningar för att ställa om på ett hållbart sätt med fokus på helhet.

Plan för digital omställning är upprättad av tekniska nämnden och beslutad av kommunfullmäktige.

Syfte

Planen skapar kommungemensamma, grundläggande förutsättningar för digital omställning så att kommunen ska kunna ställa om med hjälp av digitalisering, genom att:

- Sätta riktning och skapa långsiktighet
- Vara styrande vid beslut och prioriteringar
- Skapa samsyn och gemensam förståelse för prioriteringar
- Vara ett stöd för nämnder och verksamhet i planering och omställning

Omfattning

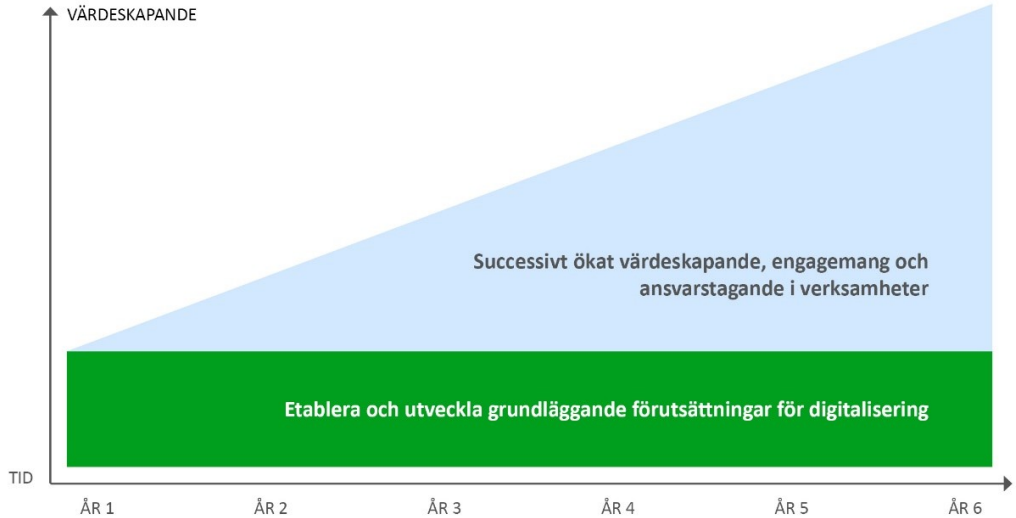
Plan för digital omställning är styrande för kommunens nämnder och förvaltningar.

Planen är styrande för de helägda kommunala bolagen när de använder och ansluter till kommunens digitala infrastruktur och kommungemensamma digitala lösningar, samt när de agerar som leverantör till kommunen.

I det koncernövergripande digitaliseringsarbetet ska planen särskilt beaktas när samverkan mellan nämnder och bolag är en förutsättning för att leverera sammanhållna tjänster och processer till invånare, kunder och andra aktörer. Det gäller exempelvis samverkan kring tekniska lösningar och användning av data

Initialt kommer planen ha stort fokus på att etablera grundläggande förutsättningar för digital omställning som är nödvändiga för hela eller stora delar av kommunens verksamheter. Huvudansvaret åligger tekniska nämnden och kommunstyrelsen, men arbetet ska ske i bred och nära samverkan med nämnder, förvaltningar och bolag.

Allt eftersom dessa grundläggande förutsättningar etableras kommer planens fokus att riktas mot åtgärder och initiativ som ger direkt nytta för invånare och verksamheter.

Figur 1: Schematisk bild över kommunens gemensamma genomförande av digital

Begrepp och definitioner

På *umea.se/digitalomstallning* förklaras facktermer som förkommer i planen.

Övergripande mål

Den digitala omställningen ska bidra till att nämnder och bolag kan tillgodose sina grunduppdrag och nå egna och kommunövergripande mål och att kommunens resurser används effektivt. Digitaliseringen ska skapa förutsättningar för en attraktiv och hållbar välfärd med fokus på värdeskapande för kommunens invånare, företag, besökare och andra aktörer.

Strategiska inriktningar och prioriterade områden

Planen innehåller sex strategiska inriktningar som beskriver den utveckling som Umeå kommun behöver göra för att kunna ställa om med hjälp av digitalisering.

Figur 2: Planens sex strategiska inriktningar och tillhörande prioriterade områden.

Till varje inriktning har ett antal kritiska områden identifierats. Genom att utveckla dessa prioriterade områden skapas goda förutsättningar för att digitaliseringen ska kunna bidra till att möta kommunens utmaningar.

Inriktning 1. Digitaliseringen skapar nytta för invånarna i högre utsträckning

I takt med att digitaliseringen blir en allt naturligare del av invånarnas vardag ökar också förväntningarna på kommunens digitala tjänster och utbud. Rätt använd bidrar digitaliseringen till att stärka det sociala kontraktet mellan invånarna och kommunen vilket också främjar demokratin. Kommunens digitaliseringsarbete ska bedrivas med ett helhetsperspektiv på invånarna och samhället och underlätta hanteringen av dess rättigheter och skyldigheter. För att främja inkludering och tillgänglighet behöver kommunen beakta riskerna med digitalt utanförskap i allt digitaliseringsarbete.

Prioriterade områden:

Invånarfokus - Kommunen ska utveckla ett systematiskt arbetssätt som främjar delaktighet och transparens i digitaliseringsarbetet. Målgruppernas behov och förutsättningar ska vara i centrum och jämställdhet, jämlikhet och hållbarhet ska beaktas ur alla perspektiv.

Sammanhållen digital service - Kommunen ska aktivt verka för att data, processer och tjänster ska samverka med varandra i ett digitalt ekosystem - inom kommunen, med civilsamhället och med privata och andra offentliga aktörer. Kommunen ska följa och tillämpa nationella lösningar och standarder för teknik, data och verksamhetsprocesser.

Inriktning 2. Digitaliseringen bidrar till en bättre användning av kommunens resurser

Den demografiska utvecklingen gör att fler behöver ta del av välfärdens tjänster samtidigt som skatteintäkter och tillgänglig arbetskraft inte ökar i samma utsträckning. Kommunens resurser behöver användas till det som skapar mest värde för de vi finns till för.

Digitaliseringen ska bidra till bättre beslutsunderlag, automatiserade processer och arbetssätt och en attraktivare arbetsmiljö med färre manuella och tidskrävande moment. En bred digitalisering möjliggör också användandet av avancerade teknologier såsom AI vilket gör kommunen mer effektiv och anpassningsbar till framtidens utmaningar.

Parallellt med att optimera befintliga arbetssätt behöver dessa också utmanas. Den systematiska verksamhetsutvecklingen behöver balanseras med innovativa arbetssätt som öppnar upp för helt nya sätt för hur välfärd kan levereras.

Prioriterade områden:

Intelligent automation - Kommunen ska utveckla ett systematiskt arbetssätt för att identifiera processer att automatisera, öka förmågan att anpassa verksamhet och medarbetare till de förändringar som automatiseringen innebär, samt skapa rätt tekniska förutsättningar.

Datadriven organisation - Kommunen ska utveckla förmågan att systematiskt samla, kombinera och använda data och analytiska insikter för att fatta beslut, uppnå verksamhetsmål och driva innovation. Parallellt behöver det skapas en kultur där data och analys blir en central del av verksamhetsutveckling och leverans.

AI - Kommunen ska öka kompetens, förståelse och förmåga kring hur AI kan bidra till att uppnå verksamhetsmål, effektivisera arbetsuppgifter samt främja verksamhetsutveckling och innovation. Riktlinjer för användning och teknisk förmåga ska upprättas.

Inriktning 3. En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet

Digitaliseringen ses som den viktigaste möjliggöraren för att lösa de utmaningar som kommunen har. Trots detta uppnås inte de potentiella nyttorna med digitaliseringen i tillräcklig takt. Kommunens organisering bidrar till att digitalisering ofta sker i silos och att det långsiktiga kommunövergripande digitaliseringsarbetet därmed blir eftersatt.

Kommunen behöver etablera en effektiv styrning och samordning inom digitaliseringsområdet som gör att kompetenser, information, processer och teknik samverkar för att uppnå största möjliga värde för kommunens verksamheter, invånare och andra aktörer. Styrningen ska vara integrerad i kommunens övergripande styrmodell. Digitaliseringsarbetet ska ske i samverkan med relevanta aktörer i de fall det skapar mervärde för invånare, kommunens verksamheter och samhället.

Prioriterade områden:

En sammanhållen styrning - Kommunen ska tydliggöra roll- och ansvarsfördelningen för digital omställning och vid behov revidera reglementen och ägardirektiv. Principer för finansiering och prioritering ska upprättas för att möjliggöra att medel nyttjas effektivt och till det som skapar önskat värde. Strukturer ska etableras för det långsiktiga och kommunövergripande digitaliseringsarbetet, inklusive nödvändiga styrdokument.

Ändamålsenliga arbetssätt - Kommunen ska tillämpa tvärfunktionella, organisationsöverskridande arbetssätt inom ramen för en kommungemensam

samverkansmodell för digitalisering. Arbetsformerna ska sätta verksamheternas och invånarnas behov i centrum och inte begränsas av etablerade linjestrukturer. God kunskap om målgrupperna samt bred kompetens inom relevanta expertområden för digital omställning ska säkerställa att både kortsiktiga och långsiktiga effekter uppnås.

Effekthemtagning och uppföljning - Kommunen ska utveckla och tillämpa metoder för att kontinuerligt följa hur digitaliseringen bidrar till verksamheternas mål och värdeskapande för invånare och andra aktörer. Insikterna ska bidra till att rätt digitala tjänster och lösningar med rätt kvalité tillhandahålls.

Inriktning 4. En mer robust och säker digitalisering

En ökad digitalisering innebär större sårbarheter, samtidigt som hotbilden mot kommunen ökar på grund av ett försämrat säkerhetsläge.

Genom att utveckla en robust och säker digitalisering, som ger förutsättningar att upprätthålla verksamheter vid störningar eller avbrott, bibehåller kommunen förtroendet för verksamheterna och hjälper dem att nå sina mål. Säkerhetsåtgärder behöver vara proportionerliga och balanserade mot andra risker för att skydda information och samtidigt möjliggöra effektiv användning av digitala lösningar.

Prioriterade områden:

Informationssäkerhet - Kommunen ska etablera en säkerhetskultur som genomsyrar hela organisationen. Informationssäkerhetsarbetet ska grundas på en kommungemensam informationsarkitektur. Ett systematiskt och riskbaserat arbetssätt ska säkerställa ett adekvat skydd för verksamhetsinformation och att lagar och regelverk efterlevs, samt en balans mellan säkerhet och användarbarhet.

Cybersäkerhet - Kommunen ska säkerställa ett systematiskt cybersäkerhetsarbete för att minska risker mot kommunens tekniska miljö. Fokus i ska ligga på att identifiera sårbarheter, höja kompetens och implementera robusta säkerhetsåtgärder.

Optimerad teknisk miljö - Kommunen ska samla och standardisera infrastruktur, digitala plattformar och informationssystem för att effektivt kunna underhålla, säkra och utveckla den tekniska miljön i takt med att behov, krav och förutsättningar förändras.

Arkitektur - Kommunen ska etablera arkitekturprinciper som beaktar hur processer, information och teknik samspelar för att bidra till maximal nytta för verksamheter och invånare och andra aktörer. Arkitektur ska bidra till att digitalisering sker med fokus på helhet och långsiktighet.

Inriktning 5. Data används i högre grad som en strategisk tillgång

En ökad användning av data och information bidrar till en bättre förståelse för användares och invånares beteenden, behov och preferenser. Detta skapar underlag för mer välgrundade beslut, möjliggör styrning och anpassningar av verksamheter samt ger möjlighet att förutse framtida trender. Tillgång till relevant och kvalitetssäkrad data är också en förutsättning för att kunna öka nyttiggörandet av exempelvis automation och AI. All användning av data ska ske ansvarsfullt etiskt, och med respekt för individens integritet.

Prioriterade områden:

Strategi och målbild - Kommunen ska upprätta relevant styrning för att möjliggöra värdeskapande genom data.

Informationsförvaltning - Kommunen ska etablera och tillämpa gemensamma metoder och verktyg för informationsförvaltning som ett led i att förenkla datadrivet samarbete inom hela kommunkoncernen. Systematik och struktur ska stödja informationsägarna i deras uppdrag att säkerställa att informationen är tillgänglig, säker, samt juridiskt och kvalitetsmässigt korrekt.

Teknisk infrastruktur och analysförmåga - Kommunen ska tillhandahålla moderna och ändamålsenliga tekniska lösningar för insamling, lagring, tillgängliggörande, analys, och visualisering av data. Förmåga för processautomation och optimering ska skapas i såväl interna som koncernövergripande processer, samt i interaktion med invånare.

Inriktning 6. Ökade kunskaper, förståelse och färdigheter för digitaliseringens möjligheter

För att effektivisera och modernisera kommunens verksamheter med stöd av digitalisering behöver chefer, ledare och medarbetare ha förståelse för digitaliseringens roll i omställningen. För att nå önskade effekter krävs också kunskap och färdigheter kring de förutsättningar som behöver finnas på plats. Kommunens förmåga till omställning och förändring med stöd av digitalisering kommer att vara avgörande för att hantera de utmaningar som kommunen har.

Prioriterade områden:

Ökad digital kompetens - Kommunen ska öka medarbetarnas förståelse för hur digitalisering kan effektivisera och utveckla verksamheten. Medarbetare ska enkelt kunna ta till sig rätt

digitala kompetens för sitt arbete. Förutsättningar för organisatoriskt lärande ska stärkas liksom strukturer för att säkerställa tillgång till digital kompetens på lång sikt.

Ökad digital mognad - Kommunen ska främja en kultur som driver omställning och tillåter systematiska utforskande arbetssätt, trots osäkerhet om önskat utfall kommer att uppnås. Förmågan att förstå och agera på förändringar i omvärlden ska stärkas.

Genomförande av planen

Tekniska nämnden är huvudansvarig för genomförande och uppföljning av planen för digital omställning. Arbetet sker i sker i bred och nära samverkan med nämnder, förvaltningar och bolag. Planen ska vara utgångspunkt för nämndernas planering och genomförande av digital omställning. Nämnderna ska upparbeta nödvändig styrning och uppföljning för planens genomförande inom sitt verksamhetsområde.

Nämnderna ansvarar också för att frigöra de medel och resurser som krävs för att åstadkomma förflyttningar i enlighet med planen. Större förflyttningar som inte kan finansieras inom befintliga ramar ska hanteras i ordinarie budget- och planeringsprocess. Umeå kommuns riktlinje för god ekonomisk hushållning ska följas.

Tekniska nämnden ansvarar för att, tillsammans med övriga nämnder och förvaltningar, upprätta och koordinera en handlingsplan som konkretiserar hur genomförandet av planen för digital omställning ska ske. Om nämnd fattar beslut om egen handlingsplan för digitalisering bör den utgå från denna kommunövergripande plan för digital omställning.

Tekniska nämnden samverkar med nämnder och förvaltningar för att planera, genomföra och följa upp insatser inom handlingsplanen. Insatserna genomförs i etablerade samverkansstrukturer för digitalisering. Tekniska nämnden kommer att samordna insatser och aktiviteter där flera nämnder och bolag berörs.

Uppföljning

Skriftlig återrapport sker till tekniska nämnden och kommunstyrelsen i slutet av varje verksamhetsår. Planen utvärderas årligen.

Relaterade styrdokument

Fastställda

Riktlinjer för planerings- och budgetprocess

Policy för informationsförvaltning

Informationssäkerhetspolicy

Riktlinjer för informationssäkerhet

Handlingsplan för digital omställning (under framtagande)

Upphävda

IT-strategi (KF 2017) och Strategi för E-service (KF 2017) upphävs i och med antagande av planen.

UMEÅ KOMMUN

Umeå kommuns planering avseende digital omställning under perioden 2025–2028

Inriktningen för arbetet under perioden utgår från det behov av omställning med stöd av digitalisering som kommunen står inför för att kunna uppnå vision, grunduppdrag, inriktning för omställning samt inriktningsmål och program.

Strategisk inriktning	Område	Planering[1]	Ansvar[2]	Uppföljning[3]
1. Digitaliserings skapar nytta för invånarna i högre utsträckning	Invånarfokus	Utveckla systematiskt arbetssätt som främjar delaktighet och transparens i digitaliseringsarbetet.	TN tillsammans med respektive nämnd	Metoder och arbetssätt är upprättade och tillämpas.
	Sammanhållen digital service	Upprätta strukturer för hur data, processer och tjänster samverkar i sammanhållna digitala tjänster med invånare och andra relevanta aktörer i centrum.	TN tillsammans med respektive nämnd	Strukturer är upprättade och tillämpas.
2. Digitaliseringen bidrar till en bättre användning av kommunens resursers	Intelligent automation	Utveckla förmåga till automation genom systematiska arbetssätt, stöd för verksamhetsanpassning och teknik.	TN	Systematiska arbetssätt, stöd till verksamheter samt tekniska förutsättningar är etablerade.
	Datadriven organisation	Utveckla förmåga att systematiskt använda data och analytiska insikter för att fatta beslut, uppnå verksamhetsmål och driva innovation.	TN och KS tillsammans med respektive nämnd	Förmåga kring nyttiggörande av data är stärkt.
	Artificiell Intelligens, AI	Skapa förståelse och förmåga för hur AI kan bidra till att uppnå verksamhetsmål.	TN tillsammans med respektive nämnd	Stärkt förmåga för hur AI kan bidra till att uppnå verksamhetsmål.

[1] De åtgärder på övergripande nivå som behöver genomföras inom aktuellt område.
[2] Den eller de nämnder och bolag som är huvudansvariga för att åtgärder sker för att uppnå önskad förflyttning.
[3] Den förflyttning som förväntas ske under planperioden och som ska följas upp.

Strategisk inriktning	Område	Planering[1]	Ansvar[2]	Uppföljning[3]
3. En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet	En sammanhållen styrning	Tydliggöra ansvarsfördelning för digital omställning och vid behov revidera nämndreglementen och ägarstyrning så att de utrycker nämnders och bolags ansvar och mandat.	TN och KS	Reglementen och ägardirektiv är reviderade.
		Etablera struktur och arbetssätt för kommunövergripande styrning av digitaliseringsarbete med tillhörande principer och styrdokument.	TN	Struktur och styrning är etablerad och efterlevs och relevanta styrdokument är upprättade.
	Ändamålsenliga arbetssätt	Etablera, utveckla och tillämpa tvärfunktionella, organisationsöverskridande arbetssätt inom ramen för samverkansmodell för digitalisering.	TN tillsammans med respektive nämnd	Samverkansmodell för digitalisering är etablerad och tillämpas inom samtliga verksamheter.
	Effekthemtagning och uppföljning	Utveckla och tillämpa metoder för att kontinuerligt följa hur digitaliseringen bidrar till verksamheternas mål.	TN tillsammans med respektive nämnd	Metoder för effekthemtagning och uppföljning är upprättade och tillämpas.
4. En mer robust och säker digitalisering	Informationssäkerhet	Steg 1: Säkerställa att det finns kommungemensamma metoder och arbetssätt för att systematiskt kartlägga, klassa och riskhantera information i en kommungemensam verksamhetsorienterad struktur.	KS	Metoder och arbetssätt för att systematiskt kartlägga, klassa och riskhantera information i en kommungemensam verksamhetsorienterad struktur är etablerade.
		Steg 2: Säkerställa att nämnden har förmåga och arbetar med kartläggning, klassning och riskhantering av nämndens information.	Respektive nämnd	Samtliga nämnder har förmåga och arbetar med kartläggning, klassning och riskhantering av information.
	Cybersäkerhet	Implementera robusta säkerhetsåtgärder och systematiskt arbetssätt för att identifiera och åtgärda sårbarheter som kan utnyttjas av hotaktör.	TN	Systematiskt arbete med att identifiera sårbarheter som kan utnyttjas av hotaktör är upprättat.
	Optimerad teknisk miljö	Samla och standardisera infrastruktur, digitala plattformar och informationssystem för att effektivt kunna underhålla, säkra och utveckla den tekniska miljön.	TN	Kontinuerligt rapportera status avseende robusthet utifrån konsolidering och redundans.

Strategisk inriktning	Område	Planering[1]	Ansvar[2]	Uppföljning[3]
	Arkitektur	Etablera styrning och målbild inom arkitekturområdet som främjar att digitalisering sker med fokus på långsiktighet, helhet och robusthet.	TN	Arkitekturprinciper och kravbibliotek med fokus på långsiktighet, helhet och robusthet är etablerade.
5. Data används i högre grad som en strategisk tillgång	Strategi och målbild	Upprätta relevant styrning för att möjliggöra värdeskapande genom data.	TN och KS	Relevant styrning för värdeskapande genom data är upprättad.
	Informationsförvaltning	Steg 1: Säkerställa att det finns kommungemensamma metoder och arbetssätt för att stödja informationsägarna i deras uppdrag.	KS	Kommungemensamma metoder och arbetssätt för informationsförvaltning är upprättade.
		Steg2: Säkerställa att nämnden eller bolaget har förmåga och arbetar med att göra sin information tillgänglig, säker, samt juridiskt och kvalitetsmässigt korrekt.	Respektive nämnd och bolag	Samtliga nämnder och bolag har förmåga och arbetar med att göra sin information tillgänglig, säker, samt juridiskt och kvalitetsmässigt korrekt.
	Teknisk infrastruktur och analysförmåga	Etablera modern och skalbar teknisk infrastruktur för att effektivt samla in, tillgängliggöra och analysera data.	TN	En modern och skalbar teknisk infrastruktur är etablerad.
		Etablera analysförmåga kring användning av data i kommunens verksamheter.	TN och KS tillsammans med respektive nämnd	Produkter, tjänster och stöd för ökad analysförmåga är etablerat och tillämpas.
6. Ökade kunskaper, förståelse och färdigheter för digitaliseringens möjligheter	Ökad digital kompetens	Öka förståelsen hos medarbetare för hur digitaliseringen kan utveckla verksamheten, samt göra det enkelt att utveckla rätt färdigheter för digital omställning.	TN och KS	Kompetensplan för olika yrkesroller är upprättad och fastställd, kompetenshöjande insatser genomförs löpande.
	Ökad digital mognad	Främja en kultur som driver omställning och utforskande arbetssätt. Utveckla systematik för omvärldsbevakning.	TN och KS	Kultur och förutsättningar för omställning och utforskande arbetssätt har stärkts. Systematik för omvärldsbevakning är etablerad.

Bilaga 2 - Sammanställning och omhändertagande av remissyttranden avseende plan för digital omställning

Tekniska nämnden överlämnade den 19 december 2024 remissversionen av plan för digital omställning för yttrande till berörda nämnder och koncernbolag.

Remissyttranden har inkommit från följande nämnder/utskott:

Nämnd/utskott
Byggnadsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Kommunstyrelsen
Individ- och familjenämnden
Äldrenämnden
Fritidsnämnden
Kulturnämnden
För- och grundskolenämnden
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Personalnämnden
Jämställdhetsutskottet

Nedan följer en sammanfattning samt omhändertagande av inkomna remissyttranden för respektive nämnd/utskott.

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
Byggnadsnämnden & Miljö- och hälsoskyddsnämnden *Nämnderna har inkommit med identiska inspel.*	
Byggnadsnämnden/Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig bakom förslaget till en gemensam plan för digital omställning och fastställer yttrande enligt nedan samt i bilagd bilaga lämnar kommentarer som mer specifikt rör innehållet i planen.	Ej beaktat. Generellt inspel.
Byggnadsnämnden/Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att det är bra och viktigt med en gemensam riktning för arbetet med digital omställning inom kommunen. Även strävan efter gemensamma prioriteringar och inställningen att omställning är något vi behöver göra tillsammans är föredömligt.	Ej beaktat. Generellt inspel.
Det nämnden har synpunkter på är att nuvarande upplägg med många prioriterade områden och med utförliga beskrivningar kan upplevas som något spretigt och otydligt. I en strategisk plan önskar nämnden se en tydlig riktning, men i detta fall riskeras att missa riktningen då planen är för detaljerad. Nämnden utgår ifrån idén att omställning innebär olika saker för verksamheterna och för att en strategisk plan ska vara ett väl fungerande styrmedel för hela kommunen behöver den ge kursen men vara öppen för att vägen dit kan variera. Nämnden	Har beaktats genom gemensam hantering av inspel från BN, MHSN och KS. Planens övergripande texter samt beskrivningar av inriktningar och områden beskrivs mera distinkt för att tydliggöra planens strategiska riktning.

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
ser större nytta av att plan för digital omställning endast innehåller de sex strategiska inriktningarna och tillhörande korta förklaringar. Eventuellt kan ett övergripande mål till varje inriktning läggas till för att skapa än större tydlighet vart kommunen vill. Nämnden anser att det är i en central handlingsplan och senare i nämndernas verksamhetsplaner som de mer detaljerade prioriteringarna och konkreta aktiviteter bör presenteras.	Likaså har detaljeringsnivån i åtgärdsplaneringen (tabellen) minskats med syfte att öka fokuset på riktning och ge större utrymme för nämnder/styrelse att planera och skapa förutsättningar för att uppnå önskad riktning.
Data, informationsarkitektur och informationsförvaltning är de viktigaste förutsättningarna för i princip alla områden där omställning krävs.	Ej beaktad. Generellt inspel.
Planen har stort fokus på invånarperspektivet – nämnden anser att det är viktigt att poängtera att ”kunden” eller användaren inte alltid är invånaren och att det snarare kanske även ska vara fokus på användarinvolvering.	Har beaktats genom att "användare/användarperspektiv" har lagts till på relevanta ställen i.
Cheferna är en viktig pusselbit för att lyckas med omställning, men nämnden anser att medarbetarna också måste vara drivande då de har allra bäst insyn i ”verkligheten”. Chefer på alla nivåer behöver vara möjliggörare av omställningen.	Beaktat genom att medarbetarnas roll i omställningen har förtydligats.
Saknar förklaring att omställning är olika för alla och att en handlingsplan kommer sedan.	Bedöms redan vara beaktat i planen.
Liknande inledningar har skrivits i många snarlika dokument tidigare – men vi står inte inför det längre – vi är redan mitt i dessa utmaningar.	Har beaktats i planens inledning.
Detta är en väldigt viktig del – går det att ännu tydligare trycka på att det gäller över organisationsgränser, förvaltningsgränser och nämndgränser?	Har beaktats i planens inledning.
Är planen inte styrande inom områden där samverkan inte är en förutsättning? Om så är fallet – vilka scenarion kan det vara?	Har beaktats genom tydliggörande under rubrik Omfattning.
Väldigt vagt mål, gör det svårt att se/förstå konkret vart vi vill nå. Vi tror att ett mål för varje strategisk inriktning skulle kunna peka ut en mycket tydligare riktning och ge bättre stöd vid planering och prioritering för verksamheterna.	Har beaktats genom att de strategiska inriktningarna har tydliggjorts. Det övergripande målet i planen följer strukturen i anvisad mall "upprättande av plan".
Den övergripande nivån som visas i illustrationen nedan (bilden med de 6 strategiska inriktningar) är tillräcklig för planen och behöver inte någon jättelång förklarande text. Kort och koncist minskar risk för olika tolkningar.	Beaktat genom att planens detaljeringsnivå har minskats.
I denna typ av övergripande strategisk plan upplever vi att de många prioriterade områdena skapar förvirring och otydlighet då de är många till antalet (hur prioritera mellan alla prioriterade områden?) och en blandning mellan att vara direkta val av lösningar/teknik, konkreta aktiviteter och något bredare områden. Det blir svårt att hålla fast vid syftet och förstå hur alla	Beaktat genom att planens detaljeringsnivå har minskats.

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
delar ska bidra till att vi uppfyller det. Vi tror det hade blivit mer överskådligt och mer greppbart genom att bryta ut områden och aktiviteter till en separat handlingsplan och möjliggöra för verksamheterna att själva bryta ned inriktningarna till aktiviteter som är tillämpbara och relevanta för dem.	
Olika verksamheter inom kommunen har olika ”kunder”/användare, det är inte alltid invånarna som nyttjar/tar del av/söker/är direkta mottagare av våra tjänster (även om invånarna kan bli indirekta mottagare av resultatet). Det finns troligtvis också en stor skillnad i var insatser behöver fokuseras för att göra omställningen i olika verksamheter. Exempelvis kan ett större fokus på att optimera de interna processerna och tjänsterna vara det som ger störst effekt/nytta för samhället/invånarna, och då är det svårt att säga att det är involvering av invånare som är det viktigaste – däremot ser vi att det är viktigt att tänka användarinvolvering.	Har beaktats genom att "användare/användarperspektiv" har lagts till på relevanta ställen i planen.
Bör vi inte sträva efter att skapa tjänster som invånarna efterfrågar och direkt förstår är värdeskapande för dem så att vi inte behöver förklara? Och bör vi inte skapa tjänster som är tillräckligt intuitiva, självförklarande och enkla så att vi inte behöver utbilda dem hur de ska användas…?	Beaktats genom att området "Sammanhållen digital service" beskrivs på en mera övergripande nivå. Intuitiva och enkla tjänster ska vara en självklarhet som alltid beaktas i kommunens digitaliseringsarbete.
I princip alla prioriterade områden och övrig information i planen är på en övergripande nivå. Här blir det däremot väldigt konkret med val av två specifika tekniker/lösningar. Skulle det eventuellt passa bättre med konkretisering på denna nivå i en handlingsplan? Datadriven organisation hänger nära ihop med flera prioriterade områden under inriktning 4 och en förutsättning för att jobba datadrivet är ju att vi har ordning och reda på data genom informationsarkitektur och fungerande informationsförvaltning.	Beaktat genom att planens detaljeringsnivå har minskats.
En sammanhållen styrning: Viktigt område och något som vi verksamheter har efterfrågat för att se resultat i gemensamma förutsättningarna som behöver finnas på plats. Ser en liten risk/utmaning att med gemensamma prioriteringar och finansiering kanske de mindre förvaltningarna prioriteras ned då nyttan som kan skapas där är liten (få användare) i relation till nytta som andra förvaltningar kan skapa (väldigt många användare).	Beaktas ej. Generell kommentar som inte beaktats specifikt i planen. En sammanhållen styrning ska skapa långsiktiga förutsättningar för digitaliseringsarbete på kommunövergripande nivå. Förvaltningarna kommer, liksom idag, att ha stor möjlighet att omprioritera och frigöra resurser för deras digitalisering och omställning.
Effekthemtagning och uppföljning: Bra att mäta – men vi ska inte mäta bara för mätandets skull. Vi vill inte ta värdefull utvecklingstid bara för att mäta.	Beaktas genom att förtydliga nyttan med mätning och uppföljning under område Effekthemtagning och uppföljning.

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
Informationssäkerhet: Informationsarkitektur och informationshanteringen är kärnan i säkerhetsarbetet och den viktigaste förutsättningen för att vi tekniskt ska kunna göra en omställning och använda lösningar som kräver god kvalitet och struktur på vår data - tex automation, AI mm. Data och information är den viktigaste förutsättningen i mer eller mindre alla strategiska inriktningarna i denna plan och borde lyftas upp mer, kanske som det högst prioriterade området?	Beaktas ej då inriktningarna och områdena inte har någon inbördes prioritering i planen. Områdena Informationssäkerhet och Informationsförvaltning bedöms beskrivas på relevant detaljeringsnivå.
Varför endast invånarperspektiv på användning av data? Det finns stora vinster att göra med data som skapas, hanteras, delas, lagras och används internt som inte rör invånarnas beteenden och behov. Viktigt också att inte tro att ökad användning automatiskt ger bättre kvalitet på data – vi måste ställa krav på hantering av data och prioritera insatser kopplat till ägarskap, städning och kvalitetssäkring.	Beaktas genom att "användare och invånare" har lagts till på relevanta ställen i planen. Planen beskriver också på flertalet ställen såväl invånarperspektiv som verksamhets- och organisationsperspektiv vid användning av data. Krav på hantering av data beskrivs i området Informationsförvaltning.
Teknisk infrastruktur och analysförmåga: Bör det även läggas viss vikt vid att vi byta ut/avveckla tekniska lösningar som inte är ändamålsenliga och tex låser in vår data?	Bedöms vara beaktat inom området Optimerad teknisk miljö samt Teknisk infrastruktur och analysförmåga.
Chefer ska absolut ha god förståelse för digitaliseringens möjligheter och kunskap kring nödvändiga förutsättningar, men ska de verkligen leda omställningen? Det behövs ur vårt perspektiv snarare ännu mer driv, färdigheter och förståelse bland medarbetare och att cheferna ska vara möjliggörare (genom resurstillsättning, beslutsfattande mm).	Beaktat genom att medarbetarnas roll i omställningen har förtydligats.
Kommunstyrelsen	
Stadsledningskontoret ställer sig positiva till och ser behovet av en kommunövergripande plan för digital omställning. Stadsledningskontoret ställer sig även positiv till planens intention att under åren 2026-2028 särskilt prioritera de grundläggande förutsättningar för digital omställning som hela eller stora delar av kommunen behöver ha på plats för att möjliggöra en effektiv och rationell digitalisering. Stadsledningskontoret ställer sig i sak bakom de 6 strategiska inriktningar som planen lyfter fram, de är väl avvägda och sätter fokus på väsentliga områden som behöver utvecklas för att ge goda förutsättningar för att ta till vara digitaliseringens möjligheter.	Ej beaktat. Generellt inspel.
Samtliga strategiska inriktningar och de beskrivningar som åtföljer kan dock utryckas på ett mer distinkt sätt. I sin nuvarande form är både strategiska inriktningar och underliggande beskrivningar allt för omfattande och yvigt beskrivna.	Beaktat genom att planens detaljeringsnivå har minskats.

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
Allt för detaljerad åtgärdsplanering: Förslagets nuvarande åtgärdsplanering bedöms vara alltför detaljerad för att fastställas på fullmäktigenivå. Kommunfullmäktige bör snarare fastställa inriktning och överlåta till nämnder/styrelse att planera och skapa förutsättningar för att sagda inriktning ska uppnås. Förslaget med dess nuvarande detaljeringsnivå riskerar frånta ansvariga nämnder och styrelse planerings- och prioriteringsansvaret genom att i hög detalj slå fast vad nämnd/styrelse ska åstadkomma. Utifrån tidigare erfarenhet kan detta medföra att planen blir ngt av en papperstiger. Utifrån ovanstående resonemang är stora delar av den planering som redovisas på sid 12-18 för högdetaljerad för att antas av Kommunfullmäktige. Även om huvuddelen av alla de 53 åtgärder som nu ingår i förslaget skulle vara adekvata, relevanta och högprioriterade så är det nämnd/styrelse som bör fatta beslut om planering på denna detaljeringsnivå. En rimlig detaljering skulle vara att kommunfullmäktige destinerar de utvecklingsområden som beskrivs i anslutning till respektive inriktning till styrelse eller nämnd. Flertalet av de åtgärder/aktiviteter som framgår i planeringsavsnittet (sid 12-18) kan med fördel istället utgöra underlag för planering (förankring, prioritering och resurssättning) i Kommunstyrelse eller nämnd.	Har beaktats genom gemensam hantering av inspel från BN, MHSN och KS. Planens övergripande texter samt beskrivningar av inriktningar och områden beskrivs mera distinkt för att tydliggöra planens strategiska riktning. Likaså har detaljeringsnivån i åtgärdsplaneringen (tabellen) minskats med syfte att öka fokuset på riktning och ge större utrymme för nämnder/styrelse att planera och skapa förutsättningar för att uppnå önskad riktning.
Stadsledningskontoret saknar förslag/beskrivning av hur ekonomiska konsekvenser av planen ska hanteras. Ska föreslagna inriktningar uppnås inom de befintliga ramar som kommunfullmäktige tilldelat nämnder/styrelse? Förväntas nämnder/styrelse ansvara för att frigöra de medel som behövs för att åstadkomma förflyttning i enlighet med inriktning eller ska styrelse/nämnd förvänta sig att kommunfullmäktige avdelar medel för planens förverkligande? Otydlighet om hur resurstilldelning/finansiering ska ske, riskerar leda till att styrelse/nämnd ej prioriterar eller skapar de förutsättningar som krävs för att planen ska realiseras inom angiven tidsperiod.	Har beaktats genom kompletterande beskrivning under rubrik. Genomförande av planen. För att uppnå planens önskade inriktningar ska finansiering primärt ske genom att nämnder/förvaltningar frigör medel och resurser inom befintliga ramar. Större förflyttningar som inte kan finansieras ska hanteras inom ramen för budget- och planeringsprocessen. Umeå kommuns riktlinje för god ekonomisk hushållning ska följas.
Stadsledningskontoret förstår behovet av och ställer sig positiva till att planen lyfter fram vikten av informationssäkerhet och cybersäkerhet. Förändringar i omvärlds- och säkerhetsläge tillsammans med det kritiska beroende som kommunens verksamheter har av att data/information är tillgänglig, tillförlitlig och hanterad på ett rättssäkert och korrekt sätt innebär att området bör vara högt prioriterat. Ett bekymmer är dock att begreppen informationssäkerhet kontra cybersäkerhet inte definierats inom kommunen vilket kan skapa otydlighet och göra det svårt för läsaren att förstå skillnaden mellan de två avsnitten i planen. Myndigheter definierar i större utsträckning om dessa begrepp, från att cybersäkerhet och IT-säkerhet har	Har beaktats genom att områdena Informationssäkerhet och Cybersäkerhet kortats ner och att relevanta styrdokument finns med under rubriken Relaterade styrdokument.

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
ansetts vara en del av informationssäkerheten till att nu mena att informationssäkerhet och IT-säkerhet är en del av cybersäkerheten, detta kan på längre sikt påverka hur kommunen valt att organisera sig i dessa frågor. Detta återspeglas också i åtgärdslistan/tabellen där aktiviteter beskrivna för informationssäkerhet respektive cybersäkerhet överlappar varandra. Stadsledningskontoret föreslår att båda avsnitten kortas ner och kompletteras med hänvisningar till befintliga styrdokument.	
I beskrivningen av strategiska inriktningar samt prioriterade områden (s. 4-5) bör det framgå att för att förflyttning ska ske krävs både verksamhetsutveckling och innovation. En viktig förutsättning för innovation är ett medvetet och övervägt risktagande samt utrymme och förutsättningar för systematiskt experimenterande. Kommunen måste våga testa i lämplig skala trots viss osäkerhet om önskat utfall kommer att uppnås.	Har beaktats genom att verksamhetsutvecklingsperspektivet kompletterats med innovationsperspektiv inom relevanta områden i planen.
Individ- och familjenämnden	
Individ- och familjen nämnden är positiva till planens disposition och innehåll, men önskar tillägg och revideringar i enlighet med yttrandet. Individ- och familjenämnden står inför omfattande utmaningar där behoven hos individer och familjer ökar samtidigt som tillgänglig arbetskraft minskar. Umeå kommuns arbete med digitalisering har delvis saknat enhetlighet och samverkan över förvaltningsgränser något begränsad. Individ och familjenämnden ser därför mycket positivt på Plan för digital omställning och dess ansats att strukturera, prioritera och kraftsamla kring digitaliseringens möjligheter och ser fram emot en stärkt samverkan och gemensamma ansatser att öka omställningstakten. Individ- och familjenämnden är positiv till planens disposition och innehåll och noterar ett välbalanserat omfång av såväl relevanta tekniskt orienterade fokusområden som bredare strategiskt och strukturellt viktiga frågor. Specifikt vill individ- och familjenämnden belysa och ställa sig bakom planens fokus på grundläggande förutsättningar vilka bedöms som ytterst väsentliga för ett hållbart och uthålligt omställningsarbete.	Ej beaktat. Generellt inspel.
Individ- och familjenämnden vill betona behovet av att tidigt i denna process tydliggöra var ansvaret för hårdvara ligger i planen för digitala omställning. Tillsammans med förändrade arbetssätt kommer ett ökat behov av teknik och denna ökning behöver hanteras, ansvaret för support och förvaltning bör tydliggöras och resurstillsättas både för teknik hos våra arbetstagare och för teknik hos våra brukare. Individ- och familjenämnden anser att detta behöver klargöras tidigt i omställningsprocessen och ser att behoven kan variera men bör utformas och resurssättas utifrån behoven i respektive förvaltning och bolag. Individ- och familjenämnden föreslår att detta perspektiv inkluderas i Planen för digital omställning 2025-	Struktur för att tydliggöra roll- och ansvarsfördelning beaktas redan i planen. Strukturen beskrivs i planens inriktning 3, "En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet" och område "En sammanhållen styrning". Kommande arbete med åtgärder (planens genomförande) ska resultera i

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
2028.	tydliggjord roll- och ansvarsfördelning. Parallellt pågår ett arbete med att se över ansvar för brukarnära hårdvara/teknik inom ramen för berörda samverkansobjekt.
Individ- och familjenämnden ser positivt på att samverka med övriga förvaltningar för det digitala omställningsarbetet.	Ej beaktat. Generellt inspel.
Individ- och familjenämnden föreslår följande tillägg: Tydliggöra ansvaret för support och förvaltning av den hårdvara som den digitala omställningen medför.	Struktur för att tydliggöra roll- och ansvarsfördelning beaktas redan i planen. (se beskriven hantering ovan).
Sammanhållen digital service: Individ- och familjenämnden föreslår följande revidering: Upprätta färdplan för nationella lösningar och standarder ska ansvaret delas mellan TN/ansvarig nämnd och bolag. Detta för att beakta de olika nationella standarder som finns inom respektive bolag och förvaltning.	Ej relevant då åtgärden ej finns med i slutlig version av planen eftersom inriktningen/området beskrivs på en mera övergripande nivå med fokus på strategisk riktning.
Invånarfokus: Individ- och familjenämnden föreslår följande revidering: Individ- och familjenämnden anser att ansvarig nämnd och bolag ska läggas till i ansvar för samtliga planeringspunkter för att säkerställa att använda och utgå från den kompetens som finns inom respektive förvaltning och bolag.	Beaktat genom att både TN/Respektive nämnd har lagts till som ansvariga.
Sammanhållen styrning: Individ- och familjenämnden föreslår följande tillägg: Säkerställa att det finns erforderlig kompetens inom förvaltning för att kunna återge behov för att samverkan ska ligga i linje med de behov som finns inom respektive förvaltning/bolag. Ansvar: bolag/ansvarig nämnd	Beaktat genom komplettering med skrivning att kommunen behöver etablera en effektiv styrning och samordning inom digitaliseringsområdet som gör att kompetenser, information, processer och teknik samverkar för att uppnå största möjliga värde för kommunens verksamheter, invånare och andra aktörer. Under rubrik Genomförande av planen beskrivs också nämnders ansvar avseende styrning, uppföljning, medel och resurser.
Sammanhållen styrning: Individ- och familjenämnden föreslår följande revidering: Att ansvarsfördelning delas mellan TN, ansvarig nämnd och bolag inom alla områden förutom de tre områden där TN delar ansvaret med KS.	Ej beaktat. TN och KS ansvarar för koordinering av åtgärder inom inriktningen men arbetet ska ske i bred samverkan med berörda nämnder och bolag.
Effekthemtagning och uppföljning: Säkerställa att ansvaret för effekthemtagning och uppföljning genomförs utifrån verksamhetens mål och processer (Ansvar: bolag/ansvarig nämnd)	Beaktat genom att åtgärden har kompletterats med skrivning att utvärdering ska ske utifrån verksamheters mål, och att TN och respektive nämn ansvarar för åtgärden.
En mer robust och säker digitalisering:	Ej relevant då beskrivningen ej

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
Individ- och familjenämnden ser behov av ett tillägg att kommunen ska utveckla, förstärka och förenkla strukturer för att skapa en mer robust och säker digitalisering.	finns med på denna detaljeringsnivå i slutlig version av planen.
En mer robust och säker digitalisering: Individ- och familjenämnden föreslår följande revidering: Kommunen bör säkerställa att säkerhetsåtgärder är proportionerliga och balanserade mot andra risker, för att skydda information och samtidigt möjliggöra effektiv användning av digitala lösningar	Beaktat genom att inriktning 4 En mera robust och säker digitalisering har kompletterats med föreslagen skrivning.
Data används i högre grad som en strategisk tillgång: Individ- och familjenämnden föreslår att ansvaret delas mellan TN, KS, ansvarig nämnd och bolag gällande att ta fram en strategi och målbild för dataområdet.	Ej beaktat. TN och KS ansvarar för koordinering av åtgärden men arbetet ska ske i bred samverkan med berörda nämnder och bolag.
Ökade kunskaper, förståelse och färdigheter för digitaliseringens möjligheter: Ansvarsfördelning delas mellan TN, KS, ansvarig nämnd och bolag inom alla områden förutom de två områden där TN delar ansvaret med KS.	Ej beaktat. TN och KS ansvarar för åtgärderna inom inriktningen, men arbetet ska ske i bred samverkan med berörda nämnder och bolag.
Äldrenämnden	
Umeå kommuns arbete med digitalisering har delvis varit splittrat och samverkan över förvaltningsgränser något begränsad. Äldrenämnden ser därför mycket positivt på Plan för digital omställning och dess ansats att strukturera, prioritera och kraftsamla kring digitaliseringens möjligheter och ser fram emot en stärkt samverkan och gemensamma ansatser att öka omställningstakten. Gällande ansvarsfördelning för planens aktiviteter delar Äldrenämnden bilden av att den övergripande sammanhållningen behöver stärkas men anser även att respektive nämnds och kommunbolags ansvar och delaktighet bör förtydligas. Respektive nämnd och kommunbolags ansvar framgår tydligt utifrån rollen som informationsägare men framstår som mer diffus gällande aspekter som rör styrning och uppföljning. Äldrenämnden är av uppfattningen att det är av vikt att dessa aspekter av omställningen inte separeras från berörd nämnds eller bolags ansvar och grunduppdrag. Äldrenämnden har omfattande erfarenhet inom digitalisering med utvecklade processer och arbetssätt vilket bör beaktas, och om så bedöms relevant, komma andra förvaltningar till godo.	Ej beaktat. Generellt inspel.
Gällande inriktningen att skapa nytta för invånarna bör respektive nämnd och kommunbolags kunskap och kompetens om sitt ansvarsområde beaktas och inkluderas som ansvarig tillsammans med TN. Äldrenämnden föreslår följande revidering: Under samtliga planeringsområden gällande invånarfokus anser Äldrenämnden att TN/Ansvarig nämnd och bolag bör anges som ansvarig.	Beaktat genom att både TN/Respektive nämnd har lagts till som ansvariga.
Sammanhållen styrning:	Generell kommentar som

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
Äldrenämnden anser att det är av största vikt att digitalisering som område inte särskiljs från övrig strategisk styrning inom nämndens ansvar och önskar därav förtydligande gällande ansvarsfördelning och involvering.	konkretiseras i efterföljande inspel.
Sammanhållen styrning: Äldrenämnden föreslår följande tillägg: Säkerställa att det finns erforderlig kompetens inom nämnden/bolaget för att aktivt bidra i samverkan och säkerställa att denna sker i linje med nämndens/bolagets mål och strategier. (Ansvar: bolag/ansvarig nämnd)	Beaktat genom komplettering med skrivning att kommunen behöver etablera en effektiv styrning och samordning inom digitaliseringsområdet som gör att kompetenser, information, processer och teknik samverkar för att uppnå största möjliga värde för kommunens verksamheter, invånare och andra aktörer. Under rubrik Genomförande av planen beskrivs också nämnders ansvar avseende styrning, uppföljning, medel och resurser.
Effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet: Äldrenämnden föreslår följande revidering: Ansvarsfördelning bör delas mellan TN, ansvarig nämnd och bolag inom alla områden med undantag för de fyra områden där TN delar ansvaret med KS.	Ej beaktat. TN och KS ansvarar för åtgärder inom inriktningen men arbetet ska ske i bred samverkan med berörda nämnder och bolag.
Effekthemtagning och uppföljning: Äldrenämnden föreslår följande tillägg: Säkerställa att effekthemtagning och uppföljning genomförs utifrån nämndens/bolagets prioriteringar, mål och processer (Ansvar: bolag/ansvarig nämnd)	Beaktat genom att åtgärden har kompletterats med skrivning att utvärdering ska ske utifrån verksamheters mål, och att TN och respektive nämn ansvarar för åtgärden.
Äldrenämnden föreslår följande tillägg: Äldrenämnden ser behov av ett tillägg att kommunen ska utveckla, förstärka och effektivisera strukturer för att skapa en mer robust och säker digitalisering	Ej relevant då beskrivningen ej finns med på denna detaljeringsnivå i slutlig version av planen.
Äldrenämnden föreslår följande tillägg: Utveckla risk- och bedömningsprocesser utifrån ett helhetsperspektiv där informationssäkerhet viktas i förhållande till andra risker och perspektiv (så som följd av utebliven omställning) i syfte att upprätthålla adekvat informationssäkerhet och samtidigt möjliggöra effektiv användning av digitala lösningar.	Beaktat genom att inriktning 4 En mera robust och säker digitalisering har kompletterats med föreslagen skrivning.
Äldrenämnden föreslår följande revidering: Äldrenämnden föreslår att ansvaret delas mellan TN, KS, ansvarig nämnd och bolag gällande att ta fram en strategi och målbild för dataområdet.	Ej beaktat. TN och KS ansvarar för åtgärden men arbetet ska ske i bred samverkan med berörda nämnder och bolag.
Äldrenämnden önskar ett tydliggörande av att ansvarig nämnd/bolag behöver säkerställa att det finns interna resurser för att möjliggöra den digitala omställningen i samverkan.	Beaktat genom komplettering med följande skrivning i Genomförande av planen. "Nämnderna ansvarar också för att frigöra de medel och resurser som krävs för att åstadkomma

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
	förflyttningar i enlighet med planen."
Fritidsnämnden	
Fritidsnämnden anser att planen för digital omställning i sin helhet är ett dokument som blir en bra ersättning för befintliga styrdokument. Planen ger en tydlig riktning och skapar långsiktighet för Umeå kommuns digitala omställning. Fritidsförvaltningen har varit delaktig vid framtagandet av planen via kommunens digitaliseringsråd och har därigenom framfört synpunkter på planen vilket har tagits hänsyn till. För att omsätta planen i verksamheten behövs eventuellt kompetensutveckling samt genomlysning av behov av andra resurser.	Ej beaktat. Generellt inspel.
Kulturnämnden	
Kulturnämnden anser att planen för den digitala omställningen i grunden är riktig och viktig.	Ej beaktat. Generellt inspel.
I remissen framgår det att tekniska nämnden ska ha ansvaret för den digitala omställningen. Tekniska nämnden kan dock inte ensamt fatta beslut som påverkar en annan nämnds ekonomi och verksamhet. Om inte medel och resurser tillförs till en enskild nämnd måste samråd, samverkan, dialog och yttrande inhämtas från berörd nämnd innan beslut fattas i tekniska nämnden.	Redan beaktat då planen innehåller åtgärder för att tydliggöra ansvarsfördelning vid digital omställning, ett arbete som nämnderna görs delaktiga i. Finansieringsprinciper och ekonomiska konsekvenser är tydliggjorda i planen.
För- och grundskolenämnden & Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden *Nämnderna har inkommit med identiska inspel*	
För- och grundskolenämnden/Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser positivt på en plan för digital omställning tas fram. Planen sätter riktning och skapar förutsättning för långsiktighet i Umeå kommuns digitala omställning. Nämnden är i grunden positiv till de sex strategiska inriktningar som skrivs fram samt till de tillhörande prioriterade områden inom respektive inriktning.	Ej beaktat. Generellt inspel.
På bilden på sid 4 föreslår att siffrorna tas bort då dessa föranleder läsaren att tänka att det finns en hierarki mellan de föreslagna inriktningarnas inbördes betydelse.	Beaktat genom att siffrorna tagits bort i bilden. Däremot kvarstår de i löpande text och i tabellen för åtgärdsplanering.
Nämnden anser att det finns skäl att överväga om inte medborgare är ett bättre begrepp att använda i rubriken än invånare. Detta utifrån att begreppet medborgare används i MÖTS, Umeå kommuns värdegrund. Förslag till ny rubrik, Digitaliseringen ska skapa medborgarnytta i högre utsträckning.	Beaktas genom att begreppen kopplat till målgrupper (de kommunen finns till för) ses över generellt.

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
Begreppet invånare används frekvent och för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden som har elever och deltagare som inte har Umeå som hemkommun blir ordet invånare problematiskt.	
Återkommande behöver För- och grundskolenämnden/Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden stödja elever och vårdnadshavare som lever i digitalt utanförskap utan tillgång till adekvata digitala tjänster. Utanförskapet ökar om det inte finns en plan för de som har skyddade personuppgifter, saknar digitalt bank id (eller motsvarande) samt svenskt medborgarskap. Plan för digital omställnings skulle kunna bidra till ökade möjligheter för dessa individer att ta del av Umeå kommuns välfärd.	Beaktas genom att området Invånarfokus har kompletterats med perspektiv på digitalt utanförskap.
Det är positivt att AI finns med i planen. Däremot anser nämnden att AI- strategier bör få en mer framskjuten position i planen utifrån att: AI-kommission, DIGG och IMY tagit fram riktlinjer och förhållningssätt för offentlig sektor samt att utveckling inom AI är angeläget, efterfrågat och går oerhört snabbt inom nämndens verksamhetsområden.	Beaktat genom att AI lyfts fram tydligare i beskrivningen av inriktning 2 - Digitaliseringen bidrar till en bättre användning av kommunens resurser.
Ansvar och struktur över hur tvärfunktionella samarbeten över organisatoriska gränser ska ske behöver förtydligas i planen. Det framgår inte vem/vilka som har ansvaret att samordna och följa upp detta.	Beaktat genom att förtydliga behovet av att även etablera, utveckla och tillämpa tvärfunktionella samarbeten. TN och samtliga nämnder ansvarar för åtgärden.
En optimerad teknisk miljö poängteras i planen och att skapa en mer enhetlig och effektiv teknisk miljö. En farhåga finns att en optimerad, standardiserad digital miljö inte kommer vara anpassad till verksamheternas behov och riskerar nödvändig flexibilitet. Idag saknas en samordnad robust struktur för att identifiera verksamheternas behov.	Redan beaktat i planen där det beskrivs att den optimerade tekniska miljön ska vara anpassad utifrån verksamheternas behov.
För att chefer inklusive rektorer ska kunna leda omställningsarbetet utifrån verksamhetskunskap krävs utvecklingsinsatser för ökad digital kompetens och adekvat stöd i att leda den digitala omställningsprocessen.	Behovet är redan beaktat i planen inom inriktning 6, områdena Ökad digital kompetens och Ökad digital mognad.
För- och grundskolenämnden/Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser positivt på att nämnder har möjlighet att ta fram egna handlingsplaner, med Plan för digital omställning som utgångspunkt.	Ej beaktat. Generellt inspel.
Plan för digital omställning visar inte hur man har för avsikt att årligen följa upp nämndernas arbete med digitalisering. Här förslår nämnden att Verksamhetsplanen får ett program för digitalisering, nämnderna kan redogöra för sina aktiviteter och utvärdera dessa. Detta skulle skapa eftersträvansvärd systematik och tydlighet.	KS avgör vilka områden som nämnd ska ta hänsyn till och redogöra för i VP. Det är dock upp till varje nämnd att fritt lägga till områden som de anser bör finnas med. Uppföljning kommer också att ske via andra strukturer, såsom samverkansmodell för digitalisering.

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
För- och grundskolenämnde/Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden oroas över att en stark central styrning av digitaliseringen riskerar att verksamheternas behov utifrån grunduppdrag och lagstiftning inte kommer att prioriteras i tillräckligt hög omfattning. En organisation där varje verksamhet har fastslagna resurser som de själva styr över och kan prioritera vore därför önskvärt.	Roll- och ansvarsfördelning kopplat till styrningen av digitaliseringen beaktas inom ramen för inriktningen En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet. En bred samverkan ska ske mellan DoIT och nämnderna kring området.
Sammantaget anser för- och grundskolenämnden/gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att det är bra att kommunen får en plan för digital omställning som innefattar både grundläggande förutsättningar och värdeskapande åtgärder och initiativ.	Ej beaktat. Generellt inspel.
Följande inspel avser enbart Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (ej FGN) Begreppet invånare används frekvent och för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden som har elever och deltagare som inte har Umeå som hemkommun blir ordet invånare problematiskt.	Beaktas genom att begreppen kopplat till målgrupper (de kommunen finns till för) ses över generellt.
Personalnämnden	
Personalnämnden anser att syftet som anges i den föreslagna planen redan till största del reglerats av kommunfullmäktige till verksamhetsansvariga nämnder. Personalnämnden anser därför att den förslagna planen för digital omställning inte tillför det som saknas för styrning och ledning i sin föreslagna form, omfattning och med angivet syfte.	Ej beaktat. Generellt inspel.
En viktig förutsättning för nämnder och verksamheters kompetensförsörjningsarbete är hållbara förutsättningar för digitalisering och att digital omställning ses som en integrerad del och förutsättning för den verksamhet som bedrivs och den verksamhetsomställning som krävs och sker.	Ej beaktat. Generellt inspel.
Planens syfte är redan uppfyllt genom reglemente och andra styrdokument: I reglemente för styrelse och nämnder, fastslaget av kommunfullmäktige, anges bland annat att nämnden ansvarar för sin förvaltning, dess organisation, kompetensförsörjning samt fördelning av arbetsmiljöuppgifter från kommunfullmäktige. Vidare anger fullmäktige att respektive nämnd inom sitt område bland annat svarar för digitala tjänster och informationssystem som stödjer nämndens verksamhet, informationssäkerhet, sin information, dess förvaltning och dess användbarhet. Kommunfullmäktige har därtill fastslagit principer och instruktioner vad gäller prioriteringar av resurser, vilket även bör omfatta digitaliseringsområdet. Reglementet fastslår vidare att ”Nämnderna ska därutöver verka för samverkan med kommunens övriga nämnder och bolag för att gemensamt nå kommunens övergripande mål och uppdrag.”,	Ej beaktat. Generellt inspel.

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
vilket enligt personalnämndens uppfattning även gäller digital omställning. Personalnämnden anser därför att den förslagna planen för digital omställning inte tillför det som saknas för styrning och ledning i sin föreslagna form, omfattning och med angivet syfte.	
Behov att vägleda nämnder och verksamhet finns: Personalnämnden delar samtidigt tekniska nämndens bedömning att kompletterande vägledning och styrning kan krävas för vissa områden som förutsättningar för Umeå kommuns digitala omställning. Personalnämnden önskar uppmärksamma några områden där nämnden ser behov av gemensamt stöd i form av riktlinjer, arbetsformer och/eller kommungemensamma processer för nämnder och verksamheter att ta stöd i vissa av de området och frågeställningar som lyfts i den föreslagna planen. Dessa områden är bland annat: *(se efterföljande tre inspel)*	Ej beaktat. Generellt inspel.
Riktlinjer för medarbetarnas användning av AI i nämndernas verksamheter: Personalnämnden anser att detta arbete skyndsamt behöver komma fram då den snabba utvecklingen både oroar och ger möjligheter i dagens verksamheter. Avsaknaden av stöd till medarbetarna kring förhållningssätt om nyttjande, vad man får och inte, leder till oro, stress och arbetsmiljörisker.	Redan beaktat inom området AI i planen.
Principer och modell för kommungemensam objektsledning inkl. prioritering och investeringsprocess: Det är viktigt att nämnderna ges stöd i kommungemensamma processer för att kunna uppfylla sitt ansvar gentemot kommunfullmäktige om att samverka och ta ansvar inom ramen för principerna för god ekonomisk hushållning.	Generell kommentar. Bedöms vara beaktat i planen i inriktning 3 - En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet.
Tydliggörande av Umeå kommuns ambitionsnivå gällande ansvarstagande för mindre kommuner och länets gemensamma kapacitet för digital omställning utöver nämnds grunduppdrag: Det är viktigt att kommunfullmäktige tydliggör för nämnder, inkl. de gemensamma nämnder som kommunen förvaltar, om det föreligger förväntningar att möjliggöra digital omställning för fler kommuners verksamheter utöver Umeå kommun. Området är viktigt för att personella och ekonomiska resurser ska kunna riktas rätt och ge önskad effekt.	Beaktat genom att planen kompletterats med följande skrivning. ”Digitaliseringsarbetet ska ske i samverkan med relevanta aktörer i de fall det skapar mervärde för invånare kommunens verksamheter och samhället”. Ställningstagande kring samverkan med specifika aktörer bedöms medföra för hög detaljeringsnivå för planen.
Utveckling och digitalisering genom medarbetarinflytande: Personalnämnden vill även uppmärksamma om vikten av likvärdiga förutsättningar för verksamheter och medarbetare att vara en funktionella delar av såväl verksamhetsutveckling som digitalisering. Ska kommunen gemensamt kunna möta kompetensförsörjningsutmaningarna är det av största vikt att förändrade arbetssätt med digitalt stöd kan genomföras utan risk för tillkommande arbetsmiljöproblem. Verksamhetsutveckling, innovation och förändrade arbetssätt med stöd av digital omställning kommer vara avgörande för att klara kompetensförsörjningen och då är det av	Ej beaktat. Generellt inspel.

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
yttersta vikt att medarbetarinflytande och engagemang blir drivkraften även i detta. Här delar personalnämnden tekniska nämndens synpunkt om hur avgörande det är att varje nämnd inom sitt verksamhetsuppdrag skapar en lärande kultur som säkerställer kunskap, förståelse och de färdigheter som medarbetare behöver för att ges möjlighet att bidra i och till den omställning och verksamhet som krävs.	
Jämställdhetsutskottet	
Jämställdhetsutskottet ser behovet av en Plan för digitalisering och tycker i stora delar att det är ett bra dokument.	Ej beaktat. Generellt inspel.
Jämställdhetsutskottet vill särskilt trycka på vikten av att all personbaserad data behöver samlas in på kön, det vill säga säkerställa att det finns riktlinjer och metodstöd för könsuppdelad statistik, samt att system understödjer insamling och hantering av könsuppdelad statistik (ex. genom att ställa krav vid upphandling av system). Könsuppdelad statistik är ett viktigt verktyg i arbetet för ett jämställt samhälle. Umeå kommunfullmäktige har antagit ett övergripande jämställdhetspolitiskt mål och att statistik genomgående presenteras med kön som övergripande indelningsgrund är en förutsättning för att kommunens verksamheter ska kunna arbeta strategiskt med jämställdhet och exempelvis förbättra verksamheten och/eller synliggöra ojämnt fördelade livsvillkor, skillnader i exempelvis bemötande eller handlingsutrymme, diskriminering, etc.	Ej beaktat. Planen fokuserar på att etablera grundläggande förutsättningar för att systematiskt samla, kombinera och använda data för att fatta beslut, uppnå verksamhetsmål och invånarnytta. Kommunens data- och analysförmåga ska kunna hantera könsuppdelad statistik, men planens detaljeringsnivå bedöms bli för hög om specifika datamängder/kategorier av data ska lyftas fram.
Jämställdhetsutskottet anser vidare att kunskap om jämställdhetsarbete behöver genomsyra arbetet med digitalisering.	Redan beaktat. Planens befintliga struktur bedöms möjliggöra perspektiv på jämställdhetsarbete kopplat till digitalisering, exempelvis inom inriktningen "Ökade kunskaper, förståelse och färdigheter för digitaliseringens möjligheter", där ökad kunskap kopplat till jämställdhet och digitalisering kan inrymmas.
I arbete med Plan för digitalisering är det även av stor vikt att kunskap om snedvridning vid insamling av data finnas med. Att datahantering ska vara transparant och säker är viktigt men för att ambitionerna med en hållbar utveckling ska nås behöver det även problemformuleras kring vilken typ av data som samlas in och vem som bestämmer vilken data som ska samlas samt vem som analyserar den data som samlas in. Här ser jämställdhetsutskottet ett behov av en tydlig struktur för att säkerställa att olika kompetenser tillfrågas och bjuds in i samtal kring datainsamling och analys. Utan detta riskerar digitalisering att cementera ojämställda och ojämlika strukturer i stället för	Beaktat genom komplettering med följande skrivning i Inriktning 5 - Data används i högre grad som en strategisk tillgång. ”All användningen av data ske ansvarsfullt, etiskt, och med respekt för individens integritet”

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
att, som den uttryckta ambitionen i förslag till Plan för digitalisering, skapa ett starkare samhällskontrakt.	
Jämställdhetsutskottet ser det som positivt att det i Inriktning 1. Digitaliseringen skapar nytta för invånarna i högre utsträckning skrivs fram att jämställdhet är ett viktigt värde och att digitalisering behöver ske närmare medborgarna. I strategin skrivs att ”Den digitala omställningen i kommunen ska underlätta för invånare att hantera sina rättigheter och skyldigheter utifrån livshändelser och -situationer.” Jämställdhetsutskottet vill här lyfta ett förslag till tillägg: ”Att den digitala omställningen i kommunen ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv”.	Ej beaktat. Det är många perspektiv som ska beaktas vid digital omställning, och föreslaget tillägg bedöms inrymmas i befintlig formulering att "Kommunens digitaliseringsarbete ska bedrivas med ett helhetsperspektiv på invånarna och samhället och underlätta hanteringen av dess rättigheter och skyldigheter. "
Jämställdhetsutskottet ser positivt på de delar i föreslagen plan som lyfter frågor om att involvera invånare och att skapa sammanhållna lösningar som är logiska och till nytta för medborgare. Att invånare som idag av olika anledningar står långt ifrån digitala lösningar som kommunen erbjuder är en viktig grupp att säkerställa nyttan hos och att utveckla lösningar tillsammans med, för att digitalisering ska bli ett verktyg som ökar och inte minskar den sociala hållbarheten. Att minska det digitala utanförskapet bör även det vara något som hanteras i Plan för digitalisering alternativt i efterföljande styrande dokument.	Beaktas genom att planen har kompletterats med perspektiv på digitalt utanförskap.
För en lyckad process med digitalisering krävs inte bara kunskap om verksamheterna och förutsättningarna för arbete inom Umeå kommun utan även kunskap om livsvillkor hos Umeå kommuns invånare. Jämställdhetsutskottet anser det vara viktigt att denna fråga hanteras på ett bra sätt i den framtida handlingsplanen för att säkerställa att det finns en bred kunskap om de många olika liv som levs med olika förutsättningar i Umeå och att därmed de ex. digitala tjänster som skapas utgår från invånare i Umeå. Att öppna upp processer och säkerställa att många kompetenser finns runt bordet vid behovsinventeringar, samt till exempel i framtagande av handlingsplaner för digitalisering kan vara ett sätt att arbeta.	Redan beaktat i planen inom område Ändamålsenliga arbetssätt. Inspelet kommer också att beaktas vid upprättande av handlingsplanen.
Jämställdhetsutskottet håller med om skrivningarna inom Inriktning 5. Data används i högre grad som en strategisk tillgång. Här vill dock utskottet lyfta att erfarenhet från att under lång tid samlat och använt data som en strategisk tillgång i jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och i Sverige som land visar att det inte är tillräckligt att presentera data som visar på orättvisor eller ojämlikhet. För att en förflyttning ska ske behöver data förstås. Till det tillkommer att organisationen behöver ha tilltro till den data som presenteras och fatta beslut som kan gå emot tidigare väl inarbetade rutiner och sätt att arbeta. Jämställdhetsutskottet anser det därför vara av stor vikt att kunskap kring utvecklingsarbete och motstånd utvecklas hos personer som arbetar med digitalisering.	Ej beaktat. Inspelet kommer dock att beaktas vid upprättande av handlingsplanen samt vid etablering och utveckling av struktur för tvärfunktionella arbetssätt kopplat till samverkansmodell för digitalisering.

Förslag/synpunkt	Hantering av förslag/synpunkt
Frågan om digitalisering berör samtliga nämnder och förvaltningar och är inte en teknisk fråga utan en fråga om omställning och utveckling. Jämställdhetsutskottet ställer sig frågande till att en enskild nämnd (TN) görs ansvarig för digitaliseringen av Umeå kommun, en fråga som bör placeras på övergripande nivå under kommunstyrelsen.	Vid sammanslagningen av Digitalisering och verksamhetsutveckling (SLK) och IT-funktionen (ToFF) 2024 flyttades ansvaret för kommunens digitala omställning från KS till TN. Ansvaret finns beskrivet i kommunens reglemente. Frågan om nämndtillhörighet hanteras inte inom ramen för denna plan.

Bilaga 3 - Sammanställning av samtliga nämnders och utskotts protokollsutdrag och yttranden

I denna bilaga följer samtliga nämnders och utskotts fullständiga protokollsutdrag och yttranden.

Remissyttranden har inkommit från följande nämnder/utskott:

Nämnd/utskott
Byggnadsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Kommunstyrelsen
Individ- och familjenämnden
Äldrenämnden
Fritidsnämnden
Kulturnämnden
För- och grundskolenämnden
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Personalnämnden
Jämställdhetsutskottet

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-03-19

§ 51

Diarienr: BN-2024/00495

Yttrande över remiss: Plan för digital omställning

Beslut

Byggnadsnämnden ställer sig bakom förslaget till en gemensam plan för digital omställning och fastställer yttrande enligt nedan samt i bilagt bilaga lämnar kommentarer som mer specifikt rör innehållet i planen.

Ärendebeskrivning

Umeå kommuns nuvarande IT-strategi beslutades av Kommunfullmäktige 2017. Strategin har inte reviderats sedan beslutet och det har sedan dess skett flera större förändringar som påverkar behovet av styrning inom IT och digitalisering/digital omställning.

Utifrån en relevansprövning som gjordes av kommunens IT-strategi och e-servicestrategi beslutade kommunfullmäktige i april 2024 att dessa skulle revideras. Under perioden maj till november 2024 har Digital omställning och IT, med stöd av Ekonomi och styrning/Styrning och samordning, utrett strukturen för styrningen och upprättat förslag till styrande dokument som tydliggör förhållningssätt, inriktning/planering för kommunens arbete med digital omställning. Det styrdokument som upprättats och som nu ska skickas på remiss är:

Plan för digital omställning vars syfte är att:

- Sätta riktning och skapa långsiktighet för Umeå kommuns digitala omställning.
- Vara styrande vid beslut och prioriteringar i kommunens digitaliseringsarbete.
- Skapa samsyn och gemensam förståelse för prioriteringar.
- Tydliggöra gemensamma inriktningar och områden som kommunen behöver samhandla och kraftsamla inom.
- Vara ett stöd för nämnder och verksamheter i den strategiska planeringen och omställningsarbetet.

Sammanfattningsvis ska *Plan för digital omställning* bidra till långsiktighet i kommunens digitaliseringsarbete och skapa stabila grundläggande förutsättningar för kommunens digitala omställning. Allt eftersom de grundläggande förutsättningarna etableras och utvecklas kommer planens fokus att riktas mot åtgärder och initiativ som är direkt värdeskapande för kommunens invånare och verksamheter.

Byggnadsnämnden har getts möjlighet att lämna synpunkter på styrdokumentet Plan för digital omställning senast den 31 mars 2025. Stadsbyggnadsförvaltningens nätverk för utveckling, Forum Utveckling Stadsbyggnad (FUS), har samordnat förslaget till yttrandet.

Byggnadsnämndens yttrande

Byggnadsnämnden anser att det är bra och viktigt med en gemensam riktning för arbetet med digital omställning inom kommunen. Även strävan efter gemensamma prioriteringar och inställningen att omställning är något vi behöver göra tillsammans är föredömligt.

Det nämnden har synpunkter på är att nuvarande upplägg med många prioriterade områden och med utförliga beskrivningar kan upplevas som något spretigt och otydligt. I en strategisk plan önskar nämnden se en tydlig riktning, men i detta fall riskeras att missa riktningen då planen är för detaljerad.

Nämnden utgår ifrån idén att omställning innebär olika saker för verksamheterna och för att en strategisk plan ska vara ett väl fungerande styrmedel för hela kommunen behöver den ge kursen men vara öppen för att vägen dit kan variera. Nämnden ser större nytta av att plan för digital omställning endast innehåller de sex strategiska inriktningarna och tillhörande korta förklaringar. Eventuellt kan ett övergripande mål till varje inriktning läggas till för att skapa än större tydlighet vart kommunen vill. Nämnden anser att det är i en central handlingsplan och senare i nämndernas verksamhetsplaner som de mer detaljerade prioriteringarna och konkreta aktiviteter bör presenteras.

I bilaga till detta beslut lämnar nämnden kommentarer som mer specifikt rör innehållet i planen. Nedan tre synpunkter som är extra angelägna:

- Data, informationsarkitektur och informationsförvaltning är de viktigaste förutsättningarna för i princip alla områden där omställning krävs.
- Planen har stort fokus på invånarperspektivet – nämnden anser att det är viktigt att poängtera att ”kunden” eller användaren inte alltid är invånaren och att det snarare kanske även ska vara fokus på användarinvolvering.
- Cheferna är en viktig pusselbit för att lyckas med omställning, men nämnden anser att medarbetarna också måste vara drivande då de har allra bäst insyn i ”verkligheten”. Chefer på alla nivåer behöver vara möjliggörare av omställningen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2025-03-06
Bilaga med specifika kommentarer, daterad 2025-03-06

Beredningsansvariga

Olivia Lundberg, FUS
Stefan Eriksson, FUS
Kerstin Östberg, FUS
Jennie Vennberg, FUS
Viktor Lundmark, FUS
Marie Häggström, lantmäterichef
Clara Ganslandt, planchef
Nicklas Fryksten, bygglovschef
Fredrik Hedlund, miljö- och hälsoskyddschef
Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör

Föredragande

Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör

Beslutsordning

Ordföranden finner att byggnadsnämnden beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till
Tekniska nämnden, tndiarium@umea.se

2025-03-06

UMEÅ KOMMUN

Bilaga

- Till yttrande över plan för digital omställning med specifika synpunkter

UMEÅ KOMMUN

Remissversion, 2024-12-02, rev 1.01

Kommunövergripande

Plan för digital omställning 2025-2028

Beslutad av: Kommunfullmäktige	**Diarienummer:** XX	**Datum och paragraf för beslutet:** XX
Dokumenttyp: Plan	**Giltighetstid:** 2025-2028	**Dokumentansvarig nämnd:** Tekniska nämnden

Inledning

Synpunkt: *Saknar förklaring att omställning är olika för alla och att en handlingsplan kommer sedan.*

Bakgrund

Umeå kommun står liksom andra offentliga aktörer inför stora utmaningar med demografisk utveckling, kompetensförsörjning, klimatförändringar, säkerhetsläge och nya och ökade krav hos invånare. Utmaningarna leder till att kommunen behöver kunna leverera mer välfärd till fler, utan att resurserna ökar.

Synpunkt*: Liknande inledningar har skrivits i många snarlika dokument tidigare – men vi står inte inför det längre – vi är redan mitt i dessa utmaningar.*

Utvecklingen kräver att kommunen gör en omställning i hur välfärd tillhandahålls vilket ställer krav på förmågan att snabbt anpassa oss till en föränderlig omvärld. Digitaliseringen bedöms vara den viktigaste möjliggöraren i omställningen.

Genom att nyttja digitaliseringens möjligheter kan kommunen optimera och effektivisera befintliga tjänster och utbud, men också radikalt förändra hur välfärd tillhandahålls i ett föränderligt, digitalt ekosystem som vi delar med andra. Det kan handla om allt från att automatisera rutinmässiga arbetsmoment, till att etablera helt nya sätt att leverera välfärd där invånare och andra aktörer är medskapande.

För att en omställning med stöd av digitalisering ska lyckas behöver Umeå kommun, gemensamt och över organisationsgränser, kraftsamla runt att skapa förutsättningar och dra åt samma håll. Plan för digital omställning beskriver de förutsättningar vi behöver skapa och i vilken riktning vi ska gå.

Synpunkt*: Detta är en väldigt viktig del – går det att ännu tydligare trycka på att det gäller över organisationsgränser, förvaltningsgränser och nämndgränser?*

Syfte

Syftet med planen är att skapa struktur och förutsättningar för att kommunens verksamheter ska öka omställningstakten med stöd av digitalisering.

Planen ska:

- Sätta riktning och skapa långsiktighet för Umeå kommuns digitala omställning.
- Vara styrande vid beslut och prioriteringar i kommunens digitaliseringsarbete.
- Skapa samsyn och gemensam förståelse för prioriteringar.
- Tydliggöra gemensamma inriktningar ~~och områden~~ som kommunen behöver samhandla och kraftsamla inom.

UTKAST

- Vara ett stöd för nämnder och verksamheter i den strategiska planeringen och omställningsarbetet.

Initialt kommer planen att ha stort fokus på grundläggande förutsättningar för digital omställning som hela eller stora delar av kommunens verksamheter behöver ha på plats. Förutsättningarna adresseras via planens strategiska inriktningar och prioriterade områden.

Ansvaret för att skapa grundläggande förutsättningar åligger i huvudsak tekniska nämnden och kommunstyrelsen. Arbetet behöver dock ske i nära samverkan med nämnder och förvaltningar.

Allt eftersom de grundläggande förutsättningarna för digitalisering etableras och utvecklas kommer planens fokus att riktas mot åtgärder och initiativ som är direkt värdeskapande för kommunens invånare och verksamheter.

Schematisk bild över kommunens gemensamma genomförande av digital omställning.

Omfattning

Kommunövergripande plan för digital omställning gäller hela Umeå kommuns organisation men specifikt för de egna nämnderna. När de kommunala bolagen använder och ansluter till kommunens digitala infrastruktur och kommungemensamma digitala lösningarna omfattas också dessa av planen i tillämpliga delar. Planen är styrande inom områden där samverkan mellan kommunens nämnder och bolag är en förutsättning för att kunna etablera moderna, effektiva och robusta tjänster och processer. Det kan till exempel gälla när data behöver delas över organisationsgränser för att förstå invånarnas behov och bygga bra digitala tjänster.

Synpunkt: *Är planen inte styrande inom områden där samverkan inte är en förutsättning?*

Om så är fallet – vilka scenarion kan det vara?

Begrepp och definitioner

På *umea.se/digitalomstallning* förklaras facktermer som förkommer i planen.

Övergripande mål

Plan för digital omställning ska bidra till att nämnder och bolag kan tillgodose sina grunduppdrag och nå egna och kommunövergripande mål. Digitaliseringen ska skapa förutsättningar för en attraktiv och hållbar välfärd med fokus på värdeskapande för kommunens invånare, företag, besökare och andra aktörer.

***Synpunkt**: Väldigt vagt mål, gör det svårt att se/förstå konkret vart vi vill nå. Vi tror att ett mål för varje strategisk inriktning skulle kunna peka ut en mycket tydligare riktning och ge bättre stöd vid planering och prioritering för verksamheterna.*

Strategiska inriktningar och prioriterade områden

***Synpunkt:** Den övergripande nivån som visas i illustrationen nedan är tillräcklig för planen och behöver inte någon jättelång förklarande text. Kort och koncist minskar risk för olika tolkningar.*

I denna typ av övergripande strategisk plan upplever vi att de många prioriterade områdena skapar förvirring och otydlighet då de är många till antalet (hur prioritera mellan alla prioriterade områden?) och en blandning mellan att vara direkta val av lösningar/teknik, konkreta aktiviteter och något bredare områden. Det blir svårt att hålla fast vid syftet och förstå hur alla delar ska bidra till att vi uppfyller det. Vi tror det hade blivit mer överskådligt och mer greppbart genom att bryta ut områden och aktiviteter till en separat handlingsplan och möjliggöra för verksamheterna att själva bryta ned inriktningarna till aktiviteter som är tillämpbara och relevanta för dem.

Planen omfattar sex strategiska inriktningar som kommunen behöver förflytta sig inom för att lyckas med digital omställning. Inriktningarna är varaktiga över tid och berör kommunens samtliga verksamheter.

Planens sex strategiska inriktningar.

Förflyttning inom inriktningarna kräver att kommunen utvecklar ett antal områden. Dessa prioriterade områden har i olika omfattning beroenden till varandra och behöver utvecklas parallellt. Sammantaget skapar de nödvändiga förutsättningar för de strategiska inriktningarna.

Områdena kännetecknas av att de berör hela eller stora delar av kommunen, kräver samhandling från flera verksamheter, behöver ett tydligt ledningsstöd och engagemang samt ofta kräver tillgång till dedikerade medel och resurser för utveckling.

Gemensamt för dessa områden är också att nyttorna ofta uppstår först på längre sikt, och att de är nödvändiga fundament för digital omställning.

Till varje strategisk inriktning ges exempel på prioriterade områden som bedöms ha särskilt stor påverkan på förflyttningen inom den specifika inriktningen.

Områdena kan behöva revideras i takt med att kommunens digitala omställning tar steg framåt, att verksamheters förutsättningar förändras, eller att digitala trender eller andra omvärldsfaktorer utvecklas.

Inriktning 1. Digitaliseringen skapar nytta för invånarna i högre utsträckning

Rätt använd bidrar digitaliseringen till att stärka det sociala kontraktet mellan invånare och kommun vilket också främjar demokratin. Kommunens digitaliseringsarbete ska alltid utgå från invånarnas och samhällets behov. Den digitala omställningen i kommunen ska underlätta för invånare att hantera sina rättigheter och skyldigheter utifrån livshändelser och -situationer.

Kommunen ska i högre grad involvera invånare i kommunens digitala omställning. De digitala lösningarna ska bli mer anpassade till individer, behov och situationer. De ska ha en högre och mer sammanhållen kvalitet, till exempel avseende tillgänglighet, säkerhet, användarupplevelse och jämställdhet. Digitaliseringsarbetet ska bedrivas med helhetsperspektiv på invånarnas och samhällets behov. Processer och information behöver samverka över organisatoriska gränser. Kommunen ska öka förmågan att följa och utvärdera om digitaliseringen skapar rätt, och tillräckligt stort, värde för invånare och samhälle.

Synpunkt: *Olika verksamheter inom kommunen har olika ”kunder”/användare, det är inte alltid invånarna som nyttjar/tar del av/söker/är direkta mottagare av våra tjänster (även om invånarna kan bli indirekta mottagare av resultatet). Det finns troligtvis också en stor skillnad i var insatser behöver fokuseras för att göra omställningen i olika verksamheter. Exempelvis kan ett större fokus på att optimera de interna processerna och tjänsterna vara det som ger störst effekt/nytta för samhället/invånarna, och då är det svårt att säga att det är involvering av invånare som är det viktigaste – däremot ser vi att det är viktigt att tänka användarinvolvering.*

Områden som behöver utvecklas för att skapa förflyttning inom inriktningen:

Invånarfokus - Kommunen ska utveckla förutsättningar för delaktighet och transparens i digitaliseringsarbetet. Det krävs systematiskt insiktsarbete, behovsanalys, och uppföljning för att utvärdera nytta. Viktiga metoder är exempelvis dataanalys och uppföljning av användarupplevelser.

Sammanhållen digital service - Processer, information, data och tjänster ska samverka med varandra i ett digitalt ekosystem, inom kommunen och med andra offentliga aktörer. Kommunen ska aktivt verka för att öka invånarnas kunskap och förståelse för hur de digitala tjänsterna kan skapa värde för dem, och hur de används. Kommunen ska följa och implementera nationella lösningar och standarder för verksamhetsprocesser, information och data samt tekniska lösningar.

Synpunkt: *Bör vi inte sträva efter att skapa tjänster som invånarna efterfrågar och direkt förstår är värdeskapande för dem så att vi inte behöver förklara? Och bör vi inte skapa tjänster som är tillräckligt intuitiva, självförklarande och enkla så att vi inte behöver utbilda dem hur de ska användas…?*

Inriktning 2. Digitaliseringen bidrar till en bättre användning av kommunens resurser

Som skattefinansierad aktör har kommunen ett förtroende att förvalta och skapa värde av gemensamma medel. Digitaliseringens möjligheter behöver nyttjas för att verksamheterna

ska kunna använda sina resurser på ett effektivare och mer värdeskapande sätt. Ett bättre resursnyttjande ska gynna såväl kvantitativa faktorer som ekonomi, som kvalitativa faktorer som förtroende, klimat och arbetsförhållanden.

Kommunen behöver arbeta med två parallella perspektiv. Ett är att i närtid effektivisera och optimera befintligt utbud av tjänster och service i större utsträckning, exempelvis automatisera rutinuppgifter i större omfattning för att omfördela eller spara resurser. Det andra perspektivet är att utmana befintliga strukturer och arbetssätt, och öppna för helt nya sätt att leverera välfärd i föränderlig tid.

Områden som behöver utvecklas för att skapa förflyttning inom inriktningen:

Intelligent automation - Kommunen ska utveckla strukturer för att identifiera processer att automatisera och skapa tekniska förutsättningar för intelligent automation, samt öka förmågan att anpassa verksamhet och medarbetare till de förändringar som automatiseringen innebär. Effekterna av automatisering ska mätas, följas upp och ageras på.

Datadriven organisation - Kommunen ska utveckla förmågan att systematiskt samla, kombinera och använda data och analytiska insikter för att fatta beslut, uppnå verksamhetsmål och driva innovation. Gemensamt behöver det skapas en kultur där data och analys blir en central del av verksamheten.

AI - Kommunen ska öka kompetens, förståelse och förmåga kring hur AI kan bidra till att uppnå verksamhetsmål, effektivisera arbetsuppgifter samt främja innovation och verksamhetsutveckling. Teknisk förmåga och erforderliga riktlinjer för användning behöver upprättas.

Synpunkt: *I princip alla prioriterade områden och övrig information i planen är på en övergripande nivå. Här blir det däremot väldigt konkret med val av två specifika tekniker/lösningar. Skulle det eventuellt passa bättre med konkretisering på denna nivå i en handlingsplan? Datadriven organisation hänger nära ihop med flera prioriterade områden under inriktning 4 och en förutsättning för att jobba datadrivet är ju att vi har ordning och reda på data genom informationsarkitektur och fungerande informationsförvaltning.*

Inriktning 3. En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet

Kommunen behöver organisera och styra digitaliseringsarbetet så att det får rätt effekter utifrån invånarnas och hela kommunens bästa. För att skapa en långsiktighet ska det integreras i kommunens övergripande styrmodell.

För att lyckas med omställningen behöver samarbete över organisatoriska gränser ske i större utsträckning. Det är avgörande då vi har gemensamma utmaningar som kräver

gemensamma vägval och sammanhållen styrning på strategisk och taktisk nivå. Genom att beakta gemensamma behov, intressen och ansvarsområden, såväl som enskilda verksamheters förutsättningar, ska inlåsningseffekter undvikas.

Kommunen ska upprätta relevanta mått och indikatorer för att följa upp nyttan av digitaliseringen och lägga en grund för ett effektivt och flexibelt omställningsarbete.

Områden som behöver utvecklas för att skapa förflyttning inom inriktningen:

En sammanhållen styrning - Kommunen ska tydliggöra ansvarsfördelning för digital omställning och vid behov revidera reglementen och ägardirektiv. Principer för finansiering och prioritering ska upprättas för att säkerställa att förutsättningar är kända och att medel nyttjas till det som ger störst nytta. Det gäller både balans mellan driftskapacitet och utvecklingskapacitet, men också mellan grundläggande förutsättningar för digitalisering och direkt värdeskapande åtgärder för invånare och verksamheter.

Kommunen ska etablera strukturer och arbetssätt för det långsiktiga kommunövergripande digitaliseringsarbetet, och upprätta erforderliga styrdokument.

***Synpunkt**: Viktigt område och något som vi verksamheter har efterfrågat för att se resultat i gemensamma förutsättningarna som behöver finnas på plats. Ser en liten risk/utmaning att med gemensamma prioriteringar och finansiering kanske de mindre förvaltningarna prioriteras ned då nyttan som kan skapas där är liten (få användare) i relation till nytta som andra förvaltningar kan skapa (väldigt många användare).*

Ändamålsenliga arbetssätt - Kommunen ska tillämpa tvärfunktionella samarbeten inom ramen för samverkansmodell för digitalisering. Samarbetena ska bygga på systematiskt lärande och arbetsformer som sätter utmaningar i centrum och frångår linjestrukturer. För att lyckas med digitalisering krävs god verksamhetskännedom och invånarkännedom såväl som kompetens inom informationsförvaltning, säkerhet, juridik, förändringsledning, kommunikation och teknik. Kommunens arbetssätt ska säkerställa att kompetens och mandat inom dessa områden tillvaratas för att stärka tvärfunktionellt lärande, leveransförmåga och hållbarhet.

Effekthemtagning och uppföljning - Kommunen ska utveckla och tillämpa metoder för att kontinuerligt följa hur digitaliseringens värdeflöde levererar mot önskade effekter, exempelvis genom att följa nytta, risk och kostnad.

***Synpunkt:** Bra att mäta – men vi ska inte mäta bara för mätandets skull. Vi vill inte ta värdefull utvecklingstid bara för att mäta.*

Inriktning 4. En mer robust och säker digitalisering

I kommunens digitala tillgångar ryms stora värden som måste skyddas. En ökad digitalisering innebär större sårbarheter, samtidigt som hotbilden ökar på grund av ett försämrat globalt säkerhetsläge. Kommunen ska skapa en robust och säker digitalisering som ger förutsättningar att upprätthålla verksamheter vid störningar eller avbrott, upprätthålla förtroendet för kommunens verksamheter och hjälpa dem att nå sina mål.

Kommunen ska utveckla och förstärka strukturer i arbetet med att förebygga och kontinuerligt hantera risker kopplade till säkerhet inom digitalisering. Kommunens verksamheter och specialistfunktioner ska i större utsträckning samarbeta inom området, då det är en förutsättning för ett gott resultat.

Områden som behöver utvecklas för att skapa förflyttning inom inriktningen:

Informationssäkerhet - En säkerhetskultur som genomsyrar hela organisationen behöver byggas genom ledningens engagemang och genom att öka medvetenheten och kunskapen om riskerna med kommunens informationshantering hos både beslutsfattare och medarbetare. Informationssäkerhetsarbetet ska grundas på en kommungemensam informationsarkitektur för att möjliggöra systematiskt informationssäkerhetsarbete och kontinuerlig uppföljning. Genom att arbeta riskbaserat med tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder kan kommunen säkerställa ett adekvat skydd för verksamhetsinformation och att informationshanteringen efterlever lagar och regelverk. Det riskbaserade arbetet möjliggör också en balans mellan säkerhet och användarbarhet.

Synpunkt: *Informationsarkitektur och informationshanteringen är kärnan i säkerhetsarbetet och den viktigaste förutsättningen för att vi tekniskt ska kunna göra en omställning och använda lösningar som kräver god kvalitet och struktur på vår data - tex automation, AI mm. Data och information är den viktigaste förutsättningen i mer eller mindre alla strategiska inriktningarna i denna plan och borde lyftas upp mer, kanske som det högst prioriterade området?*

Cybersäkerhet - Cybersäkerhetsarbetet ska säkerställa ett systematiskt arbete för att minska risker som utgår från externa och/eller antagonistiska hot mot kommunens tekniska miljö. Kommunen ska arbeta systematiskt med att identifiera sårbarheter, höja kompetensen hos samtliga medarbetare inom grundläggande cybersäkerhet, implementera robusta säkerhetsåtgärder och genomföra kontinuerliga tester, upprätta incidenthanteringsplaner och etablera samarbeten mellan offentliga och privata sektorer i syfte att dela information om hot och bästa praxis.

Optimerad teknisk miljö - Kommunens ska samla och standardisera infrastruktur, digitala plattformar och informationssystem för att skapa en mer enhetlig och effektiv teknisk miljö

anpassad till verksamheternas behov. Konsolidera antalet system och säkerställa redundans för att skapa robusthet. Utreda förutsättningar för vad som kan samnyttjas av flera och vad som behöver vara verksamhetsspecifikt.

Arkitektur - Kommunen ska säkerställa att det finns en röd tråd mellan vision, mål och genomförande. Det behöver göras genom att beakta hur processer, information och teknik samspelar för att bidra till maximal nytta för invånare genom att ge förutsättningar för både robusthet och innovation. Principer inom arkitekturområdet ska säkerställa att digitalisering sker med fokus på långsiktighet och helhet genom att inlåsningseffekter och säkerhetsrisker över tid minimeras och elimineras.

Inriktning 5. Data används i högre grad som en strategisk tillgång

Genom ökad användning av data och information kan invånarnas beteenden, behov och preferenser förstås bättre. Mer välgrundade beslut kan fattas, verksamhetsstyrningen optimeras och framtida trender förutses.

För invånarna innebär det exempelvis att insatser och tjänster kan automatiseras och bli mera individ- och situationsanpassade. Användningen av data kan också öka kvalité och tillgänglighet. Tillgång till relevant och kvalitetssäkrade data är också en förutsättning för att kunna skala upp användningen och öka nyttiggörandet av exempelvis automation och AI.

***Synpunkt**: Varför endast invånarperspektiv på användning av data? Det finns stora vinster att göra med data som skapas, hanteras, delas, lagras och används internt som inte rör invånarnas beteenden och behov. Viktigt också att inte tro att ökad användning automatiskt ger bättre kvalitet på data – vi måste ställa krav på hantering av data och prioritera insatser kopplat till ägarskap, städning och kvalitetssäkring.*

Arbetet med att säkerställa ägarskap, kvalité och tillgång till data behöver intensifieras. Att tillgängliggöra och använda data ökar transparensen och stärker invånarnas förtroende genom att göra kommunens verksamheter mer öppna, samtidigt som det främjar innovation och skapar engagemang från externa aktörer.

Områden som behöver utvecklas för att skapa förflyttning inom inriktningen:

Strategi och målbild - Kommunen ska upprätta den styrning som krävs för att möjliggöra värdeskapande genom data.

Informationsförvaltning - För att förenkla Umeås gemensamma värdeskapande och effektivt och tryggt kunna tillgängliggöra och återanvända information, behöver vi intensifiera arbetet med att skapa gemensamma metoder och verktyg för informationsförvaltning och förenkla datadrivet samarbete inom hela kommunkoncernen. Kommunen ska prioritera åtgärder som skapar bättre systematik och struktur för att stödja informationsägarna i deras uppdrag att

garantera att deras information är tillgänglig, säker, samt juridiskt och kvalitetsmässigt korrekt. Informationen ska genom den gemensamma verksamhetsstrukturen enklare och säkrare katalogiseras under rätt verksamhetsprocess och kopplas till aktuella digitala lösningar.

Teknisk infrastruktur och analysförmåga - Kommunen ska tillhandahålla moderna och ändamålsenliga tekniska lösningar för insamling, lagring, analys, tillgängliggörande och visualisering av data. Förmåga behöver skapas för processautomation och optimering i både interna och koncernövergripande processer, samt i interaktion med invånare.
***Synpunkt**: Bör det även läggas viss vikt vid att vi byta ut/avveckla tekniska lösningar som inte är ändamålsenliga och tex låser in vår data?*

Inriktning 6. Ökade kunskaper, förståelse och färdigheter för digitaliseringens möjligheter

För att modernisera och ställa om kommunens verksamheter med stöd av digitalisering behöver beslutsfattare, chefer och ledare ha en god förståelse för digitaliseringens möjligheter, men också kunskap och ökade färdigheter kring de förutsättningar som behöver finnas på plats för att nå önskade effekter.

Förflyttning inom planens inriktningar bidrar till att öka kommunens digitala mognad, dvs kommunens förmåga att förändra och ställa om på basis av digitalisering. En organisation med hög mognadsnivå är bättre positionerad för att uppnå en hög grad av intern effektivitet, transparens, och för att erbjuda offentliga tjänster som motsvarar och potentiellt överträffar invånarnas förväntningar. Kommunens förmåga till omställning och förändring med stöd av digitalisering kommer att vara helt avgörande för att hantera de utmaningar som kommunen står inför. Chefer måste leda omställningsarbetet, och alla medarbetare behöver förstå digitaliseringens möjligheter för att bli motiverade och engagerade.

***Synpunkt**: Chefer ska absolut ha god förståelse för digitaliseringens möjligheter och kunskap kring nödvändiga förutsättningar, men ska de verkligen leda omställningen? Det behövs ur vårt perspektiv snarare ännu mer driv, färdigheter och förståelse bland medarbetare och att cheferna ska vara möjliggörare (genom resurstillsättning, beslutsfattande mm).*

Områden som behöver utvecklas för att skapa förflyttning inom inriktningen:

Ökad digital kompetens - Kommunen ska öka insikterna hos beslutfattare, chefer, ledare och medarbetare för hur digitaliseringen kan bidra till effektivisering och omställning av kommunens verksamheter. Även göra det enkelt för medarbetarna att tillgodogöra sig rätt

digital kompetens och färdighet för att utföra och utveckla sitt arbete inom ramen för vad som förväntas i en digital omställning. Strukturer för att säkerställa tillgång till digital kompetens och färdighet på lång sikt behöver utvecklas.

Ökad digital mognad – Kommunen ska främja en kultur som uppmuntrar till omställning, samt skapa förutsättningar för kontinuerlig omvärldsbevakning som ett led i att arbeta med strategisk framsyn för såväl en föränderlig omvärld som en föränderlig framtid. Förutsättningar för organisatoriskt lärande behöver stärkas.

Genomförande av planen

Tekniska nämnden är ansvarig för genomförande och uppföljning av *Plan för digital omställning*.
Planen ska vara utgångspunkt för nämnders planering och genomförande av digital omställning. Nämnderna ska upparbeta nödvändig styrning och uppföljning för planens genomförande inom sitt verksamhetsområde. Om nämnden fattar beslut om egen handlingsplan för digitalisering bör den utgå från denna kommunövergripande plan för digital omställning.

Tekniska nämnden ansvarar för att, tillsammans med övriga nämnder och förvaltningar, upprätta och koordinera en handlingsplan som konkretiserar hur genomförandet av *Plan för digital omställning* ska ske. I handlingsplanen beskrivs nuläge och önskat läge inom planens prioriterade områden. Utifrån identifierat gap mellan dessa lägen konkretiseras de åtgärder som ger bäst förutsättningar för att bidra med förflyttning mot det önskade läget.

Samverkan kommer att ske med nämnder och förvaltningar i arbetet med att planera, genomföra och följa upp insatser inom handlingsplanen. Insatserna genomförs i etablerade samverkansstrukturer för digitalisering. Tekniska nämnden kommer också att samordna insatser och aktiviteter där flera nämnder och bolag berörs.

Uppföljning

Skriftlig återrapport till tekniska nämnden och kommunstyrelsen sker i slutet av varje verksamhetsår. Planen utvärderas under 2028.

Relaterade styrdokument

Fastställda
Riktlinjer för planerings- och budgetprocess
Policy för informationsförvaltning
Informationssäkerhetspolicy

UTKAST

Riktlinjer för informationssäkerhet
Handlingsplan för digital omställning (under framtagande)

Upphävda

IT-strategi (KF 2017) och Strategi för E-service (KF 2017) upphävs i och med antagande av planen.

UMEÅ KOMMUN

Umeå kommuns planering avseende digital omställning under perioden 2025–2028

Inriktningen för arbetet under perioden utgår från det behov av omställning med stöd av digitalisering som kommunen står inför för att kunna uppnå vision, grunduppdrag, inriktning för omställning samt inriktningsmål och program

Strategisk inriktning	Område	Planering	Ansvar	Uppföljning
1. Digitaliserings skapar nytta för invånarna i högre utsträckning	Invånarfokus	Öka transparens i digitaliseringsarbetet och utveckla förutsättningar för invånarnas delaktighet.	TN	Kartläggning av behov och förutsättningar är genomförd. Metoder för ökad transparens och delaktighet är upprättade.
		Upprätta analysmodell som beaktar fakta kring invånaren för en mera skräddarsydd upplevelse och individ-, behovs- och situationsanpassning.	TN	Analysmodell är upprättad och utvärderad.
		Skapa förutsättningar för att kontinuerligt mäta och följa upp användarupplevelser.	TN	Verktyg/modeller för att mäta och följa upp användarupplevelser är upparbetade och implementerade.
	Sammanhållen digital service	Etablera kommunövergripande struktur och metoder för behovsdriven utveckling.	TN	Vägledning för behovsdriven utveckling är upparbetad och implementerad.
		Utreda och ge förslag på förutsättningar för hur kommunens processer och tjänster kan utgå från livssituationer och livshändelser.	TN/Ansvarig nämnd/Bolag	Utredning är genomförd och förslag till hur livssituationer och livshändelser ska beaktas är upprättat.

Strategisk inriktning	Område	Planering	Ansvar	Uppföljning
		Stärka förmågan hos invånare i respektive livssituation för hur kommunens tjänster och digitala lösningar kan ge stöd, användas och skapa värde för dem.	TN/Ansvarig nämnd	En kartläggning av invånarnas behov i relation till livssituationer och livshändelser är genomförd. Stöd och kompetenshöjande insatser är etablerade för minst en livssituation/livshändelse.
		Upprätta färdplan för beaktande och implementering av nationella lösningar och standarder för verksamhetsprocesser, information och teknik som stödjer invånarnas livssituationer och livshändelser.	TN	Färdplan för hur livssituationer och livshändelser beaktas är upprättad.
2. Digitaliseringen bidrar till en bättre användning av kommunens resursers	Intelligent automation	Upprätta färdplan med nyckelområden att fokusera på för att kraftigt öka införandet av intelligent automation som ett sätt att förbättra i kommunens verksamheter.	TN/KS	Förslag till färdplan är upprättad.
		Etablera sätt att arbeta koncernövergripande inom automationsområdet för att nå skalfördelar.	TN	Koncernövergripande arbetssätt inom automationsområdet är etablerade.
		Etablera förmågor för att erbjuda självservice så att fler verksamheter själva kan bygga egna automationer.	TN	Förmågor för självservice är upprättade. Verksamheter bygger egna automationer.
	Datadriven organisation	Öka medarbetarnas kompetens kring data och dess värdeskapande. Ökad kompetens och förståelse kan bidra till en datadriven kultur och att data blir en central och naturlig del av verksamheten.	KS/TN	Kompetensbehov är kartlagt. Kompetenshöjande insatser är genomförda. Kunskapsstöd för AI är etablerat.
		Skapa förutsättningar att effektivt säkerställa att datahantering följer lagar och regler kring dataskydd och integritet.	KS/TN	Regler och lagar för dataskydd och identitet är identifierade och efterlevs.
	Artificiell Intelligens, AI	Öka medarbetarnas kompetens kring AI och dess tillämpningar.	TN	Kompetensbehov är kartlagda. Kompetenshöjande insatser är genomförda.

Strategisk inriktning	Område	Planering	Ansvar	Uppföljning
		Genomföra pilotprojekt för att i mindre skala testa och utvärdera hur AI-lösningar kan skapa värde i verksamheter.	TN	Pilotprojekt inom AI är genomförda och utvärderade.
		Erbjuda analys- och insiktsprodukter där AI ingår för att förstå och analysera kommunens verksamheter.	TN	Det finns ett utbud av analys- och insiktsprodukter inom AI-området.
		Systematisk omvärldsbevakning av AI-området för att bättre förstå hur, var och med vilken teknik AI bästa tillämpas i kommunens verksamheter.	TN	Omvärldsbevakning tillgängliggörs enligt en upprättad struktur.
3. En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet	En sammanhållen styrning	Tydliggöra ansvarsfördelning för digital omställning och vid behov revidera nämndreglementen och ägarstyrning så att de utrycker nämnders och bolags ansvar och mandat.	TN/KS	Reglementen och ägardirektiv är reviderade.
		Upprätta principer för finansiering, prioritering och balansering för att säkerställa att förutsättningar är kända och att medel nyttjas till de digitaliseringsinitiativ som skapar störst nytta.	TN	Principer för finansiering, prioritering och balansering är upprättade.
		Etablera struktur och arbetssätt för det långsiktiga kommunövergripande digitaliseringsarbetet med utgångspunkt i Plan för digital omställning.	TN/KS	Struktur och arbetssätt är upprättade och tillämpas.
		Etablera relevant styrning genom att upprätta erforderliga styrdokument.	TN/KS	Erforderliga styrdokument är upprättade.
	Ändamålsenliga arbetssätt	Verka för att minimera ledtider i digitaliseringsinitiativ genom att etablera principer för ändamålsenlig taktisk styrning, där beslut fattas med grund i medarbetares kompetens och tillgänglig information.	TN	Principer för beslutsfattande etablerat.
		Etablera och tillämpa tvärfunktionella samarbeten över organisatoriska gränser för att hantera digitaliseringens komplexitet.	TN/Ansvarig nämnd	Tvärfunktionella samarbeten är etablerade och tillämpas vid prioriterade initiativ.
		Skapa förutsättningar för att kompetens inom exempelvis informationsförvaltning, juridik, förändringsledning och teknik tillvaratas för att stärka tvärfunktionellt lärande, leveransförmåga och hållbarhet.	TN/KS	Etablera process för att identifiera och tillvarata specialistkompetens i prioriterade initiativ.

UTKAST

Strategisk inriktning	Område	Planering	Ansvar	Uppföljning
	Effekthemtagning och uppföljning	Utveckla och tillämpa metoder för att kontinuerligt följa hur digitaliseringens värdeflöde levererar mot önskade effekter.	TN	Kontinuerlig rapportering av mätning och uppföljning för hur digitaliseringens värdeflöde bidrar till önskade effekter.
4. En mer robust och säker digitalisering	Informationssäkerhet	Säkerställa att det finns metod och arbetssätt för att systematiskt kartlägga, klassa och riskhantera information i en kommungemensam struktur.	KS	Metod och arbetssätt för att systematiskt kartlägga, klassa och riskhantera information i en kommungemensam struktur är etablerad.
		Säkerställ att alla nämnder har resurser med kompetens att arbeta med kartläggning, klassning och riskhantering av information.	Ansvarig nämnd	Samtliga nämnder har resurser med kompetens att arbeta med kartläggning, klassning och riskhantering av information.
		Tillhandahålla kontinuerliga kompetenshöjande insatser för alla medarbetare i grundläggande informationssäkerhet.	KS	Planera, genomföra och utvärdera kompetenshöjande insatser.
	Cybersäkerhet	Implementera robusta säkerhetsåtgärder och arbeta systematiskt med att identifiera sårbarheter som kan utnyttjas av hotaktör.	TN	Systematiskt arbete med att identifiera sårbarheter som kan utnyttjas av hotaktör är upprättat.
		Utveckla incidenthanteringsplaner för att snabbt kunna reagera på attacker.	TN	Incidenthanteringsplaner är upprättade.
		Tillhandahålla kontinuerliga kompetenshöjande insatser för alla medarbetare i grundläggande cybersäkerhet.	TN	Planera, genomföra och utvärdera kompetenshöjande insatser.
		Stärka samarbete och informationsdelning mellan offentliga och privata sektorer för att dela information om hot och bästa praxis.	TN	Det finns etablerade samarbeten mellan offentliga och privata sektorer i syfte att dela information om hot och bästa praxis.
		Använda nya teknologier som AI och maskininlärning för att förbättra hotdetektering och respons.	TN	Nya teknologier, såsom AI och maskininlärning används för hotdetektering och respons.

Strategisk inriktning	Område	Planering	Ansvar	Uppföljning
		Genomföra kontinuerliga riskanalyser för att identifiera nya sårbarheter och hot.	TN	Riskanalyser för att identifiera nya sårbarheter och hot genomförs kontinuerligt.
		Utveckla och implementera erforderliga styrdokument för cybersäkerhet som är anpassade till verksamhetens specifika behov och riskprofil.	TN/Ansvarig nämnd	Styrdokument anpassade till verksamheternas specifika behov och riskprofil är implementerade.
	Optimerad teknisk miljö	Samla och standardisera infrastruktur, digitala plattformar och informationssystem i syfte att skapa en mera enhetlig och effektiv teknisk miljö.	TN	Kontinuerligt rapportera status avseende robusthet utifrån konsolidering och redundans. Förutsättningar kring vilken infrastruktur och vilka lösningar som kan samnyttjas är kartlagda.
	Arkitektur	Etablera principer inom arkitekturområdet som säkerställer att digitalisering sker med fokus på långsiktighet och helhet.	TN	Arkitekturprinciper med fokus på långsiktighet, helhet och robusthet är etablerade.
		Etablera process för löpande integrering av arkitektur i digitalisering för att säkerställa långsiktighet och helhet i enlighet med gällande arkitekturprinciper.	TN	Process etablerad och testad inom samverkansobjekt.
		Etablera ändamålsenlig dokumentation av arkitektur för att möjliggöra analys och uppföljning på organisationsövergripande nivå.	TN	Dokumentation genomförd i samband med samtliga förändringar i arkitekturen.
5. Data används i högre grad som en strategisk tillgång	Strategi och målbild	Ta fram en strategi och målbild för dataområdet som belyser så väl informationsägarskap, kultur, arbetssätt, teknik och andra förutsättning såsom exempelvis juridik.	TN/KS	Strategi och målbild för dataområdet är upprättad.
		Etablera en API-strategi för att säkerställa dataåtkomst både mot leverantörer och internt mellan samverkansobjekt Etablera samverkansobjekt med bred representation för dataområdet.	TN/KS	En API-strategi är upprättad och beslutad. Samverkansobjekt för dataområdet är etablerat.

Strategisk inriktning	Område	Planering	Ansvar	Uppföljning
	Informationsförvaltning	Säkerställa interoperabilitet i kommunkoncernen genom att dela och utveckla gemensamma strukturer för informationsförvaltning med utgångspunkt i informationsägarnas verksamhetsprocesser.	TN/KS/Ansvarig nämnd/Bolag	En gemensam struktur för informationsförvaltning är etablerad i kommunkoncernen, baserad på processtrukturer och grundbegrepp.
		Utreda och ge förslag på gemensam styrning för informationsförvaltning i hela kommunkoncernen.	KS	Förslag upprättat för gemensam styrning för informationsförvaltning i hela kommunkoncernen.
		Informationsägarna följer avsedd struktur för hantering, gallring och bevarande.	KS/Ansvarig nämn/Bolag	Ett reviderat arkivreglemente är upprättat som ställer krav på att informationsägarna följer avsedd struktur för hantering, gallring och bevarande.
		Genomförande av kontinuerliga kompetenshöjande insatser inom informationshantering/förvaltning/ägarskap.	KS/Ansvarig nämn	Kartlägga behov samt upprätta och förankra plan för kompetenshöjning, genomföra kompetenshöjande insatser, följa upp resultatet.
		Genomförande av kontinuerliga mätningar av informationsanvändning.	KS/TN	Rutin för mätning samt hantering av resultat är upprättad.
		Utveckla kommunövergripande datamodeller för nyckelområden för att säkerställa att information kan återanvändas och delas på ett enhetligt sätt inom kommunen.	KS/TN	Kommunövergripande datamodeller för nyckelområden är upprättade och används.
	Teknisk infrastruktur och analysförmåga	Etablera modern och skalbar teknisk infrastruktur för att effektivt samla in, tillgängliggöra och analysera data.	TN	En modern och skalbar teknisk infrastruktur är etablerad.
		Erbjuda ökat stöd till analysförmåga kring användning av data för kommunens verksamheter.	TN/Ansvarig nämnd	Produkter, tjänster och stöd kopplat till dataområdet erbjuds.

UTKAST

Strategisk inriktning	Område	Planering	Ansvar	Uppföljning
6. Öka kunskaper, förståelse och färdigheter för digitaliseringens möjligheter	Ökad digital kompetens	Öka insikter, förståelse och färdigheter hos beslutfattare, chefer, ledare och medarbetare för hur digitaliseringen kan bidra till effektivisering och omställning av kommunens verksamheter.	TN/KS	Behov och förväntningar är kartlagda, aktuell kompetensnivå är kartlagd, kompetensplan för olika yrkesroller är upprättad och fastställd, kompetenshöjande insatser är genomförda och utvärderade, förslag till hur digital kompetens säkerställs på längre sikt är upprättat.
		Paketera och tillgängliggöra material och utbildningar på ett enkelt och intuitivt sätt.	TN/KS	Förutsättningar kring utbildningsplattform och strukturer för tillgängliggörande av material är utredda.
	Ökad digital mognad	Utreda förutsättning för hur kommunen främjar en kultur som uppmuntrar till digital omställning.	TN/KS	Förutsättningar är utredda.
		Skapa förutsättningar för omvärldsbevakning och strategisk framsyn.	TN/KS	Förslag upprättat och implementerat för hur omvärldsbevakning och strategisk framsyn ska beaktas inom digitaliseringen.
		Etablera förutsättningar för organisatoriskt lärande inom digitaliseringsområdet.	TN/KS	Förslag till etablering av förutsättningar för organisatoriskt lärande inom digitaliseringsområdet är upprättat.

§ 34
Ärendenr: 2024-5979

Yttrande över förslag till plan för digital omställning

Beslut
Nämnden beslutar att ställa sig bakom förslaget till en gemensam plan för digital omställning och lämnar följande yttrande på vägen.

Ärendebeskrivning
Nämnden har fått ett förslag till plan för digital omställning för yttrande till senast 2025-03-31. Stadsbyggnadsförvaltningens nätverk för utveckling (FUS Forum Utveckling Stadsbyggnad) har samordnat förslaget till yttrandet.

Yttrande
Nämnden anser att det är bra och viktigt med en gemensam riktning för arbetet med digital omställning inom kommunen. Även strävan efter gemensamma prioriteringar och inställningen att omställning är något vi behöver göra tillsammans är föredömligt.

Det nämnden har synpunkter på är att nuvarande upplägg med många prioriterade områden och med utförliga beskrivningar kan upplevas som något spretigt och otydligt. I en strategisk plan önskar nämnden se en tydlig riktning, men i detta fall riskeras att missa riktningen då planen är för detaljerad.

Nämnden utgår ifrån idén att omställning innebär olika saker för verksamheterna och för att en strategisk plan ska vara ett väl fungerande styrmedel för hela kommunen behöver den ge kursen men vara öppen för att vägen dit kan variera. Nämnden ser större nytta av att plan för digital omställning endast innehåller de sex strategiska inriktningarna och tillhörande korta förklaringar. Eventuellt kan ett övergripande mål till varje inriktning läggas till för att skapa än större tydlighet vart kommunen vill. Nämnden anser att det är i en central handlingsplan och senare i nämndernas verksamhetsplaner som de mer detaljerade prioriteringarna och konkreta aktiviteter bör presenteras.

I bilaga till detta beslut lämnar nämnden kommentarer som mer specifikt rör innehållet i planen. Nedan tre synpunkter som är extra angelägna:
• Data, informationsarkitektur och informationsförvaltning är de viktigaste förutsättningarna för i princip alla områden där omställning krävs.
• Planen har stort fokus på invånarperspektivet – nämnden anser att det är viktigt att poängtera att ”kunden” eller användaren inte alltid är invånaren och att det snarare kanske även ska vara fokus på användarinvolvering.

• Cheferna är en viktig pusselbit för att lyckas med omställning, men nämnden anser att medarbetarna också måste vara drivande då de har allra bäst insyn i ”verkligheten”. Chefer på alla nivåer behöver vara möjliggörare av omställningen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2025-03-06
Bilaga med specifika kommentarer daterad 2025-03-06
Protokollsutdrag Tekniska nämnden 2024-12-19
Plan för digital omställning, Remissversion 2024-12-02, rev 1.01

Beredningsansvariga

Olivia Lundberg, FUS (Forum Utveckling Stadsbyggnad)
Stefan Eriksson, FUS
Kerstin Östberg, FUS
Jennie Vennberg, FUS
Viktor Lundmark, FUS
Marie Häggström, lantmäterichef
Clara Ganslandt, planchef
Nicklas Fryksten, bygglovschef
Fredrik Hedlund, miljö- och hälsoskyddschef
Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör

Beslutet ska skickas till

Tekniska nämnden, tndiarium@umea.se

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-03-18

§ 41

Diarienr: KS-2024/01116

Kommunstyrelsens yttrande över förslag till plan för digitalisering

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att yttra sig i enlighet med förvaltningens förslag.

Ärendebeskrivning

Tekniska nämnden har under 2024 upparbetat ett förslag till kommungemensam Plan för digital omställning. Tekniska nämnden beslutade 19 dec 2024 att överlämna förslaget för remissyttrande till kommunstyrelse, nämnder och kommunala bolag. Stadsledningskontoret har därefter upparbetat förslag till remissyttrande från Kommunstyrelsen. Remissyttrande ska vara tekniska nämnden tillhanda senast 31 mars 2025.

Om förslaget till plan för digital omställning

Mot bakgrund av att inriktningsmål/program för digitalisering fasats ut och beslut om att omarbeta IT-strategi/E-servicestrategi etc saknar kommunen idag kommungemensam inriktning/styrning inom området.

Plan för digital omställning ska ge inriktning för kommunens digitaliseringsarbete och skapa stabila grundläggande förutsättningar för kommunens digitala omställning.

Allt eftersom grundläggande förutsättningarna etableras och utvecklas kommer planens fokus att riktas mot åtgärder och initiativ som är direkt värdeskapande för kommunens invånare och verksamheter.

Stadsledningskontorets yttrande

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunstyrelsen 2025-03-18

Ett flertal representanter från Stadsledningskontorets olika avdelningar har läst och lämnat synpunkter på förslaget. Dessa synpunkter kan i korthet sammanfattas till:

- Principiella inriktningar kan utryckas mer distinkt
- Alltför detaljerad åtgärdsplanering
- Avgränsning/omfattning behöver bli mer distinkt
- Angränsande styrning är ej beskriven
- Avsaknad av beskrivning av ekonomiska konsekvenser
- Avsnitten om informationssäkerhet och cybersäkerhet överlappar
- Innovationsperspektiv saknas

För stadsledningskontorets förslag till yttrande i sin helhet se bilaga 1.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 - Förslag till yttrande över förslag till Plan för digital omställning

Beredningsansvariga

Dan Gideonsson

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Beslutet och yttrandet ska skickas till
Tekniska nämnden

UMEÅ KOMMUN

Förslag till yttrande över remiss Plan för digital omställning

Tekniska nämnden har överlämnat förslag till Plan för digital omställning på remiss till kommunstyrelse, nämnder och bolag. Förslag till remissyttrande från Kommunstyrelsen har upparbetats genom sammanställning av synpunkter från Stadsledningskontorets olika avdelningar.

1. Generella synpunkter

Stadsledningskontoret ställer sig positiva till och ser behovet av en kommunövergripande plan för digital omställning. I och med kommunfullmäktiges beslut om att fasa ut inriktningsmål och program för digitalisering samt beslutet att på grund av inaktualitet omarbeta tidigare kommungemensam styrning på området (IT-strategi, E-servicestrategi m fl) så saknas idag kommunövergripande styrning som tydliggör kommunens inriktning och prioritering inom området.

Stadsledningskontoret ställer sig även positiv till planens intention att under åren 2026-2028 särskilt prioritera de grundläggande förutsättningar för digital omställning som hela eller stora delar av kommunen behöver ha på plats för att möjliggöra en effektiv och rationell digitalisering.

Principiella inriktningar kan utryckas mer distinkt
Stadsledningskontoret ställer i sak bakom de 6 strategiska inriktningar som planen lyfter fram, de är väl avvägda och sätter fokus på väsentliga områden som behöver utvecklas för att ge goda förutsättningar för att ta till vara digitaliseringens möjligheter.

Att de fyra inriktningar som syftar till att skapa förutsättningar för digitalisering åtskiljs från de två inriktningar som syftar till att ta tillvara digitaliseringens möjligheter är bra. Det tydliggör behovet av att kommunen behöver få rälsen på plats innan tågen kan börja rulla.

Samtliga strategiska inriktningar och de beskrivningar som åtföljer kan dock utryckas på ett mer distinkt sätt. I sin nuvarande form är både strategiska inriktningar och underliggande beskrivningar allt för omfattande och yvigt beskrivna.

Alltför detaljerad åtgärdsplanering
Förslagets nuvarande åtgärdsplanering bedöms vara alltför detaljerad för att fastställas på fullmäktigenivå. Kommunfullmäktige bör snarare fastställa inriktning och överlåta till nämnder/styrelse att planera och skapa förutsättningar för att sagda inriktning ska uppnås. Förslaget med dess nuvarande detaljeringsnivå riskerar frånta ansvariga nämnder och styrelse planerings- och prioriteringsansvaret genom att i hög detalj slå fast vad

nämnd/styrelse ska åstadkomma. Utifrån tidigare erfarenhet kan detta medföra att planen blir ngt av en papperstiger.

Utifrån ovanstående resonemang är stora delar av den planering som redovisas på sid 12-18 för högdetaljerad för att antas av Kommunfullmäktige. Även om huvuddelen av alla de **53** åtgärder som nu ingår i förslaget skulle vara adekvata, relevanta och högprioriterade så är det nämnd/styrelse som bör fatta beslut om planering på denna detaljeringsnivå.

En rimlig detaljering skulle vara att kommunfullmäktige destinerar de utvecklingsområden som beskrivs i anslutning till respektive inriktning till styrelse eller nämnd.

Flertalet av de åtgärder/aktiviteter som framgår i planeringsavsnittet (sid 12-18) kan med fördel istället utgöra underlag för planering (förankring, prioritering och resurssättning) i Kommunstyrelse eller nämnd.

2. Synpunkter på formalia/styrperspektiv

Stadsledningskontoret anser att formuleringarna kring planens omfattning/avgränsning kan specificeras för att undvika oklarhet kring vilka delar av koncernen som styrs.

Stadsledningskontoret saknar även en beskrivning av hur planen relaterar till annan styrning på området. I förslaget ingår flera delar som idag är reglerade i egna styrdokument, ex vis informationssäkerhet och informationsförvaltning som har egna styrdokument. För att undvika dubbelstyrning eller otydlighet om vad som gäller kan planen med fördel kompletteras med ett avsnitt om relaterad styrning där samband/beroende till annan styrning/andra styrdokument kortfattat beskrivs. Detta möjliggör även att de beskrivningar som finns inom dessa specifika områden kan kortas ner och kompletteras med hänvisningar till annan relevant styrning.

3. Synpunkter avseende Ekonomi/finansiering

Stadsledningskontoret saknar förslag/beskrivning av hur ekonomiska konsekvenser av planen ska hanteras. Ska föreslagna inriktningar uppnås inom de befintliga ramar som kommunfullmäktige tilldelat nämnder/styrelse? Förväntas nämnder/styrelse ansvara för att frigöra de medel som behövs för att åstadkomma förflyttning i enlighet med inriktning eller ska styrelse/nämnd förvänta sig att kommunfullmäktige avdelar medel för planens förverkligande?

Otydlighet om hur resurstilldelning/finansiering ska ske, riskerar leda till att styrelse/nämnd ej prioriterar eller skapar de förutsättningar som krävs för att planen ska realiseras inom angiven tidsperiod.

4. Informationssäkerhet och cybersäkerhet

Stadsledningskontoret förstår behovet av och ställer sig positiva till att planen lyfter fram vikten av informationssäkerhet och cybersäkerhet. Förändringar i omvärlds- och säkerhetsläge tillsammans med det kritiska beroende som kommunens verksamheter har av att data/information är tillgänglig, tillförlitlig och hanterad på ett rättssäkert och korrekt sätt innebär att området bör vara högt prioriterat.

Ett bekymmer är dock att begreppen informationssäkerhet kontra cybersäkerhet inte definierats inom kommunen vilket kan skapa otydlighet och göra det svårt för läsaren att förstå skillnaden mellan de två avsnitten i planen. Myndigheter definierar i större utsträckning om dessa begrepp, från att cybersäkerhet och IT-säkerhet har ansetts vara en del av informationssäkerheten till att nu mena att informationssäkerhet och IT-säkerhet är en del av cybersäkerheten, detta kan på längre sikt påverka hur kommunen valt att organisera sig i dessa frågor.

Detta återspeglas också i handlingsplanen där aktiviteter beskrivna för informationssäkerhet respektive cybersäkerhet överlappar varandra med följd att det blir otydligt vad som är informationssäkerhet resp. cybersäkerhetsrelaterade aktiviteter.

Förändrade behov av styrning på området informationssäkerhet och kommande lagstiftning gör att detta område är föränderligt över tid och kan behöva justeras. Stadsledningskontoret föreslår att båda avsnitten kortas ner och kompletteras med hänvisningar till befintliga styrdokument.

5. Innovationsperspektivet

I beskrivningen av strategiska inriktningar samt prioriterade områden (s. 4-5) bör det framgå att för att förflyttning ska ske krävs både verksamhetsutveckling och innovation. En viktig förutsättning för innovation är ett medvetet och övervägt risktagande samt utrymme och förutsättningar för systematiskt experimenterande. Kommunen måste våga testa i lämplig skala trots viss osäkerhet om önskat utfall kommer att uppnås.

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag
2025-03-19

§ 54

Diarienr: IFN-2024/00307

Remiss - Plan för digital omställning

Beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Ärendebeskrivning

Tekniska nämnden har 2024-12-19 beslutat att skicka Plan för digital omställning 2025-2028 på remiss till individ- och familjenämnden för yttrande. Denna plan inkluderar sex strategiska inriktningar som kommunen behöver förflytta sig inom för att lyckas med digital omställning. Inriktningarna är varaktiga över tid och berör kommunens samtliga verksamheter.

Syftet med planen för digital omställningen är att:

- sätta riktning och skapa långsiktighet för Umeå kommuns digitala omställning,
- vara styrande vid beslut och prioriteringar i kommunens digitaliseringsarbete,
- skapa samsyn och gemensam förståelse för prioriteringar
- tydliggöra gemensamma inriktningar och områden som kommunen behöver samhandla och kraftsamla inom
- vara ett stöd för nämnder och verksamheter i den strategiska planeringen och omställningsarbetet.

Individ- och familjen nämnden är positiva till planens disposition och innehåll, men önskar tillägg och revideringar i enlighet med yttrandet.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag
2025-03-19

Individ- och familjenämnden beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutsunderlag

Yttrande till tekniska nämnden 250113

Remiss - Plan för digital omställning

Protokollsutdrag tekniska nämnden 2024-12-19 § 118

Beredningsansvariga

Verksamhetschef Emil Forsberg

Verksamhetsutvecklare Peter Svanbeck

Beslutet ska skickas till

Tekniska nämnden

Socialdirektör Karolina Lundqvist

UMEÅ KOMMUN

Yttrande Sida 1 av 4

2025-01-13 Dnr: IFN-2024/00307

Tekniska nämnden

Remiss - Plan för digital omställning

Individ- och familjenämnden står inför omfattande utmaningar där behoven hos individer och familjer ökar samtidigt som tillgänglig arbetskraft minskar. Umeå kommuns arbete med digitalisering har delvis saknat enhetlighet och samverkan över förvaltningsgränser något begränsad. Individ och familjenämnden ser därför mycket positivt på *Plan för digital omställning* och dess ansats att strukturera, prioritera och kraftsamla kring digitaliseringens möjligheter och ser fram emot en stärkt samverkan och gemensamma ansatser att öka omställningstakten.

Individ- och familjenämnden är positiv till planens disposition och innehåll och noterar ett välbalanserat omfång av såväl relevanta tekniskt orienterade fokusområden som bredare strategiskt och strukturellt viktiga frågor. Specifikt vill individ- och familjenämnden belysa och ställa sig bakom planens fokus på grundläggande förutsättningar vilka bedöms som ytterst väsentliga för ett hållbart och uthålligt omställningsarbete.

Individ- och familjenämnden vill betona behovet av att tidigt i denna process tydliggöra var ansvaret för hårdvara ligger i planen för digitala omställning. Tillsammans med förändrade arbetssätt kommer ett ökat behov av teknik och denna ökning behöver hanteras, ansvaret för support och förvaltning bör tydliggöras och resurstillsättas både för teknik hos våra arbetstagare och för teknik hos våra brukare. Individ- och familjenämnden anser att detta behöver klargöras tidigt i omställningsprocessen och ser att behoven kan variera men bör utformas och resurssättas utifrån behoven i respektive förvaltning och bolag. Individ- och familjenämnden föreslår att detta perspektiv inkluderas i Planen för digital omställning 2025-2028.

Individ- och familjenämnden ser positivt på att samverka med övriga förvaltningar för det digitala omställningsarbetet.

Nedan följer individ- och familjenämndens mer specifika synpunkter kring planens innehåll med tillhörande förslag till revidering.

Umeå Kommun

Postadress 901 84 Umeå
Besöksadress Skolgatan 31A
Tel växel 090-16 10 00 (växel)

Ledning och stab IFN

Emil Forsberg

emil.forsberg@umea.se

Inriktning 1. Digitaliseringen skapar nytta för invånarna i högre utsträckning

Sammanhållen digital service

Individ- och familjenämnden föreslår följande tillägg:

Tydliggöra ansvaret för support och förvaltning av den hårdvara som den digitala omställningen medför

Individ- och familjenämnden föreslår följande revidering:
Upprätta färdplan för nationella lösningar och standarder ska ansvaret delas mellan TN/ansvarig nämnd och bolag. Detta för att beakta de olika nationella standarder som finns inom respektive bolag och förvaltning.

Invånarfokus

Individ- och familjenämnden föreslår följande revidering:

Individ- och familjenämnden anser att ansvarig nämnd och bolag ska läggas till i ansvar för samtliga planeringspunkter för att säkerställa att använda och utgå från den kompetens som finns inom respektive förvaltning och bolag.
.

Inriktning 2. Digitaliseringen bidrar till en bättre användning av kommunens resurser

Individ- och familjenämnden ser inga behov av tillägg eller revidering.

Inriktning 3. En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet

Sammanhållen styrning

Individ- och familjenämnden föreslår följande tillägg:

Säkerställa att det finns erforderlig kompetens inom förvaltning för att kunna återge behov för att samverkan ska ligga i linje med de behov som finns inom respektive förvaltning/bolag. Ansvar: bolag/ansvarig nämnd

Individ- och familjenämnden föreslår följande revidering:

Individ- och familjenämnden föreslår att ansvarsfördelning delas mellan TN, ansvarig nämnd och bolag inom alla områden förutom de tre områden där TN delar ansvaret med KS.

Effekthemtagning och uppföljning

Individ- och familjenämnden föreslår följande tillägg:

Säkerställa att ansvaret för effekthemtagning och uppföljning genomförs utifrån verksamhetens mål och processer (Ansvar: bolag/ansvarig nämnd)

Inriktning 4. En mer robust och säker digitalisering

Individ- och familjenämnden föreslår följande tillägg:

Individ- och familjenämnden ser behov av ett tillägg att kommunen ska utveckla, förstärka och **förenkla** strukturer för att skapa en mer robust och säker digitalisering.

Individ- och familjenämnden föreslår följande revidering:

Kommunen bör säkerställa att säkerhetsåtgärder är proportionerliga och balanserade mot andra risker, för att skydda information och samtidigt möjliggöra effektiv användning av digitala lösningar

Inriktning 5. Data används i högre grad som en strategisk tillgång

Individ- och familjenämnden föreslår följande revidering:

Individ- och familjenämnden föreslår att ansvaret delas mellan TN, KS, ansvarig nämnd och bolag gällande att ta fram en strategi och målbild för dataområdet.

Inriktning 6. Ökade kunskaper, förståelse och färdigheter för digitaliseringens möjligheter

Individ- och familjenämnden föreslår följande revidering:

Ansvarsfördelning delas mellan TN, KS, ansvarig nämnd och bolag inom alla områden förutom de två områden där TN delar ansvaret med KS.

Emil Forsberg
Verksamhetschef

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-03-27

§ 43
Diarienr: ÄN-2024/00213

Yttrande över remiss - Plan för digital omställning

Beslut

Äldrenämnden yttrar sig till tekniska nämnden i enlighet med yttrande 2024-12-13.

Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

Tekniska nämnden har 2024-12-19 beslutat att skicka ”Plan för digital omställning 2025–2028” på remiss till äldrenämnden för yttrande. Denna plan inkluderar sex strategiska inriktningar som kommunen behöver förflytta sig inom för att lyckas med digital omställning. Inriktningarna är varaktiga över tid och berör kommunens samtliga verksamheter.

Syftet med planen för digital omställningen är att:

- sätta riktning och skapa långsiktighet för Umeå kommuns digitala omställning,
- vara styrande vid beslut och prioriteringar i kommunens digitaliseringsarbete,
- skapa samsyn och gemensam förståelse för prioriteringar
- tydliggöra gemensamma inriktningar och områden som kommunen behöver samhandla och kraftsamla inom
- vara ett stöd för nämnder och verksamheter i den strategiska planeringen och omställningsarbetet.

Äldrenämnden är positiva till planens disposition och innehåll, men önskar tillägg och revideringar i enlighet med nämndens yttrande.

Beslutsunderlag

Yttrande 2024-12-23
Remiss – Plan för digital omställning 2025-2028

Beredningsansvariga

Emil Forsberg, digitaliseringschef

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-03-27

Beslutet ska skickas till
Pernilla Henriksson, äldreomsorgsdirektör
Tekniska nämnden

UMEÅ KOMMUN

Yttrande

2024-12-23 Dnr: ÄN-2024/00213-3

Tekniska nämnden

Yttrande över Remiss - Plan för digital omställning

Äldrenämnden står inför omfattande utmaningar där andelen äldre ökar samtidigt som andelen tillgänglig arbetskraft minskar. Digitalisering är en av Äldrenämndens strategier och ett fokuserat arbete inom området har pågått under lång tid vilket tydligt bidrar till nämndens förmåga att tillgodose den enskildes behov med god kvalitet och resurseffektivitet.

Umeå kommuns arbete med digitalisering har delvis varit splittrat och samverkan över förvaltningsgränser något begränsad. Äldrenämnden ser därför mycket positivt på *Plan för digital omställning* och dess ansats att strukturera, prioritera och kraftsamla kring digitaliseringens möjligheter och ser fram emot en stärkt samverkan och gemensamma ansatser att öka omställningstakten.

Äldrenämnden är positiv till planens disposition och innehåll och noterar ett välbalanserat omfång av såväl relevanta tekniskt orienterade fokusområden som bredare strategiskt och strukturellt viktiga frågor via planens strategiska inriktningar. Specifikt vill äldrenämnden belysa och ställa sig bakom planens fokus på grundläggande förutsättningar vilka bedöms som ytterst väsentliga för ett hållbart och uthålligt omställningsarbete samt en förutsättning för mer omfattande effekter.

Gällande ansvarsfördelning för planens aktiviteter delar Äldrenämnden bilden av att den övergripande sammanhållningen behöver stärkas men anser även att respektive nämnds och kommunbolags ansvar och delaktighet bör förtydligas. Respektive nämnd och kommunbolags ansvar framgår tydligt utifrån rollen som informationsägare men framstår som mer diffus gällande aspekter som rör styrning och uppföljning. Äldrenämnden är av uppfattningen att det är av vikt att dessa aspekter av

Umeå Kommun

Postadress 901 84 Umeå
Besöksadress Skolgatan 31A
Tel växel 090-16 10 00 (växel)

Ledning och stab ÄN

Anna Karlander

anna.karlander@umea.se

omställningen inte separeras från berörd nämnds eller bolags ansvar och grunduppdrag. Äldrenämnden har omfattande erfarenhet inom digitalisering med utvecklade processer och arbetssätt vilket bör beaktas, och om så bedöms relevant, komma andra förvaltningar till godo.

Äldrenämnden ser positivt på kommande samverkan i den digitala omställningen tillsammans med övriga förvaltningar och kommunbolag.

Nedan följer äldrenämndens specifika synpunkter kring planens innehåll med tillhörande förslag till revideringar och tillägg.

Inriktning 1. Digitaliseringen skapar nytta för invånarna i högre utsträckning

Gällande inriktningen att skapa nytta för invånarna bör respektive nämnd och kommunbolags kunskap och kompetens om sitt ansvarsområde beaktas och inkluderas som ansvarig tillsammans med TN.

Äldrenämnden föreslår följande revidering:

- Under samtliga planeringsområden gällande invånarfokus anser Äldrenämnden att TN/Ansvarig nämnd och bolag bör anges som ansvarig.

Inriktning 3. En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet

Sammanhållen styrning

Äldrenämnden anser att det är av största vikt att digitalisering som område inte särskiljs från övrig strategisk styrning inom nämndens ansvar och önskar därav förtydligande gällande ansvarsfördelning och involvering.

Äldrenämnden föreslår följande tillägg:

- Säkerställa att det finns erforderlig kompetens inom nämnden/bolaget för att aktivt bidra i samverkan och säkerställa att denna sker i linje med nämndens/bolagets mål och strategier (Ansvar: bolag/ansvarig nämnd)

Effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet

Äldrenämnden föreslår följande revidering:

- Ansvarsfördelning bör delas mellan TN, ansvarig nämnd och bolag inom alla områden med undantag för de fyra områden där TN delar ansvaret med KS.

Effekthemtagning och uppföljning

Äldrenämnden föreslår följande tillägg:

- Säkerställa att effekthemtagning och uppföljning genomförs utifrån nämndens/bolagets prioriteringar, mål och processer (Ansvar: bolag/ansvarig nämnd)

Inriktning 4. En mer robust och säker digitalisering

Äldrenämnden föreslår följande tillägg:

- Äldrenämnden ser behov av ett tillägg att kommunen ska utveckla, förstärka och **effektivisera** strukturer för att skapa en mer robust och säker digitalisering.

Äldrenämnden föreslår följande tillägg:

- Utveckla risk- och bedömningsprocesser utifrån ett helhetsperspektiv där informationssäkerhet viktas i förhållande till andra risker och perspektiv (så som följd av utebliven omställning) i

syfte att upprätthålla adekvat informationssäkerhet och samtidigt möjliggöra effektiv användning av digitala lösningar.

Inriktning 5. Data används i högre grad som en strategisk tillgång

Äldrenämnden föreslår följande revidering:

- Äldrenämnden föreslår att ansvaret delas mellan TN, KS, ansvarig nämnd och bolag gällande att ta fram en strategi och målbild för dataområdet.

Genomförande av planen

Äldrenämnden önskar ett tydliggörande av att ansvarig nämnd/bolag behöver säkerställa att det finns interna resurser för att möjliggöra den digitala omställningen i samverkan.

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Emil Forsberg
Verksamhetschef

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2025-02-19

§ 11
Diarienr: FN-2024/00057

Svar på remiss: Plan för digital omställning

Beslut

Fritidsnämnden beslutar

att godkänna yttrande enligt nedan.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun står liksom andra offentliga aktörer inför stora utmaningar med demografisk utveckling, kompetensförsörjning, klimatförändringar, säkerhetsläge och nya och ökade krav hos invånare. Utmaningarna leder till att kommunen behöver kunna leverera mer välfärd till fler, utan att resurserna ökar.

Utvecklingen kräver att kommunen gör en omställning i hur välfärd tillhandahålls vilket ställer krav på förmågan att snabbt anpassa oss till en föränderlig omvärld. Digitaliseringen bedöms vara den viktigaste möjliggöraren i omställningen.

Syftet med planen är att skapa struktur och förutsättningar för att kommunens verksamheter ska öka omställningstakten med stöd av digitalisering. Planen ska:

- Sätta riktning och skapa långsiktighet för Umeå kommuns digitala omställning.
- Vara styrande vid beslut och prioriteringar i kommunens digitaliseringsarbete.
- Skapa samsyn och gemensam förståelse för prioriteringar.
- Tydliggöra gemensamma inriktningar och områden som kommunen behöver samhandla och kraftsamla inom.
- Vara ett stöd för nämnder och verksamheter i den strategiska planeringen och omställningsarbetet.

Planen för digital omställning gäller hela Umeå kommuns organisation men specifikt för de egna nämnderna. Planen är utformad med ett övergripande mål med sex strategiska inriktningar:

1. Digitaliseringen skapar nytta för invånarna i högre utsträckning.
2. Digitaliseringen bidrar till en bättre användning av kommunens resurser.
3. En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet.
4. En mer robust och säker digitalisering.
5. Data används i högre grad som en strategisk tillgång.
6. Ökade kunskaper, förståelse och färdigheter för digitaliseringens möjligheter.

Tekniska nämnden är ansvarig för genomförande och uppföljning av *Plan för digital omställning*. Planen ska vara utgångspunkt för nämnders planering och genomförande av digital omställning. Skriftlig återrapport till tekniska nämnden och kommunstyrelsen sker i slutet av varje verksamhetsår

Plan för digital omställning ersätter kommunens *IT-strategi* (KF 2017) och *Strategi för E-service* (KF 2017).

Fritidsnämndens yttrande
Fritidsnämnden anser att planen för digital omställning i sin helhet är ett dokument som blir en bra ersättning för befintliga styrdokument.
Planen ger en tydlig riktning och skapar långsiktighet för Umeå kommuns digitala omställning.

Fritidsförvaltningen har varit delaktig vid framtagandet av planen via kommunens digitaliseringsråd och har därigenom framfört synpunkter på planen vilket har tagits hänsyn till.

För att omsätta planen i verksamheten behövs eventuellt kompetensutveckling samt genomlysning av behov av andra resurser.

Umeå kommun | **Protokollsutdrag**
Fritidsnämnden | 2025-02-19

Beslutsunderlag

Beslut om remiss i tekniska nämnden 2024-12-19
Plan för digital omställning 2025-2028

Beredningsansvariga

Fredrik Röst, fritidskonsulent

Beslutet ska skickas till
TN diarium senast 2025-03-31, märkning TN-2024/00770

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2025-03-20

§ 9

Diarienr: KU-2025/00011

Remiss - Plan för digital omställning

Beslut

Kulturnämnden beslutar

att ställa sig bakom yttrandet i tjänsteskrivelsen.

Ärendebeskrivning

Umeå kommuns nuvarande IT-strategi beslutades av kommunfullmäktige 2017. Strategin har inte reviderats sedan beslutet och det har sedan dess skett flera större förändringar som påverkar behovet av styrning inom IT och digitalisering/digital omställning.

Under 2023 fanns exempelvis inriktningsmål och program digital transformation på kommunövergripande nivå vars syfte var att skapa riktning och förändring inom området. Från och med 2024 är programmet och inriktningsmålet borttaget vilket har en betydande påverkan på styrningen inom området, men också på högsta politiska ledningens insikter, delaktighet och engagemang kopplat till digital omställning.

Under 2023 utfördes en genomlysning av organisering och ansvar för kommunens IT- och digitaliseringsverksamheter. Genomlysningen resulterade i att IT-funktionen och Digitalisering och verksamhetsutveckling från och med 2024 finns i den gemensamma verksamheten Digital omställning och IT inom Teknik- och fastighetsförvaltningen. Ansvaret för kommunens digitala omställning flyttades i samband med det från kommunstyrelsen till tekniska nämnden.

Teknikutvecklingen i omvärlden går också extremt fort och nya områden som exempelvis AI, dataanalys och automation skapar nya möjligheter men också utmaningar. Viktiga förutsättningar som arkitekturstyrning har

under många år varit eftersatt i kommunen vilket skapat inlåsningseffekter, fördyringar och undermåliga systemstöd.

Ovanstående, tillsammans med en förväntan på att öka takten i kommunens digitala omställning, resulterar i behovet av att etablera en styrning som skapar förmåga att effektivt realisera framtidssäkra lösningar och skapa nytta för kommunens invånare och verksamheter i snabbare takt och med större effekt.

Utifrån en relevansprövning som gjordes av kommunens IT-strategi och e-servicestrategi beslutade kommunfullmäktige i april 2024 att dessa skulle revideras. Under perioden maj till november 2024 har Digital omställning och IT, med stöd av Ekonomi och styrning/Styrning och samordning, utrett strukturen för styrningen och upprättat förslag till styrande dokument som tydliggör förhållningssätt, inriktning/planering för kommunens arbete med digital omställning. Det styrdokument som upprättats och som nu ska skickas på remiss är:

Plan för digital omställning vars syfte är att:
• Sätta riktning och skapa långsiktighet för Umeå kommuns digitala omställning.
• Vara styrande vid beslut och prioriteringar i kommunens digitaliserings-arbete.
• Skapa samsyn och gemensam förståelse för prioriteringar.
• Tydliggöra gemensamma inriktningar och områden som kommunen behöver samhandla och kraftsamla inom.
• Vara ett stöd för nämnder och verksamheter i den strategiska planeringen och omställningsarbetet.

Utöver ovanstående styrdokument, som ska antas av kommunfullmäktige, finns även behov av att upprätta ett operativt styrdokument som konkretiserar hur ambitionerna i planen ska nås. Styrdokumentet kommer sannolikt att benämnas Handlingsplan för digital omställning och ska beskriva hur Digital omställning och IT, och andra stödjande och förutsättningsskapande verksamheter, tillsammans med kommunens förvaltningar skapar de förutsättningar som krävs. Handlingsplanen kommer att upprättas efter att Plan för digital omställning är beslutad.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kulturnämnden 2025-03-20

Sammanfattningsvis ska Plan för digital omställning bidra till långsiktighet i kommunens digitaliseringsarbete och skapa stabila grundläggande förutsättningar för kommunens digitala omställning. Allt eftersom de grundläggande förutsättningarna etableras och utvecklas kommer planens fokus att riktas mot åtgärder och initiativ som är direkt värdeskapande för kommunens invånare och verksamheter.

Plan för digital omställning gäller hela kommunens organisation, men specifikt de egna nämnderna.

Yttrande

Kulturnämnden anser att planen för den digitala omställningen i grunden är riktig och viktig.

I remissen framgår det att tekniska nämnden ska ha ansvaret för den digitala omställningen. Tekniska nämnden kan dock inte ensamt fatta beslut som påverkar en annan nämnds ekonomi och verksamhet. Om inte medel och resurser tillförs till en enskild nämnd måste samråd, samverkan, dialog och yttrande inhämtas från berörd nämnd innan beslut fattas i tekniska nämnden.

Beslutsunderlag

Remiss – Plan för digital omställning. Remissversion, rev 1.01

Beredningsansvariga

Leif Mårtensson

Beslutsordning

Propositionsordning som godkänns
Bifall till tjänsteskrivelsens förslag till yttrande.
Ordförande finner att nämnden beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till yttrande.

Beslutet ska skickas till
TNdiarium

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kulturnämnden 2025-03-20

Umeå kommun
För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag
2025-03-27

§ 24
Diarienr: SK-2024/00660

Yttrande om internremiss från tekniska nämnden - Plan för digital omställning - TN-2024/00770

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att ställa sig bakom förvaltningens remissyttrande till tekniska nämnden avseende *Plan för digital omställning- TN 2024/0070*, i enlighet med nedanstående.

Nämnden beslutar vidare att ärendet förklaras omedelbart justerat.

Ärendebeskrivning

För- och grundskolenämnden har fått i uppdrag att besvara *Internremiss Plan för digital omställning 2025–2028*. Remissen är kommunövergripande och syftar till att skapa struktur och förutsättningar för att kommunens verksamheter ska öka omställningstakten med stöd av digitalisering. Planen ska ge riktning, skapa långsiktighet och vara styrande vid beslut och prioriteringar för Umeå kommuns digitaliseringsarbete. Kommunen står inför demografiska utmaningar, klimatförändringar och ökade krav från invånare. Digitalisering ses som en nyckel för att optimera och effektivisera tjänster samt förändra hur välfärd tillhandahålls.

Det övergripande målet med planen är att den ska bidra till att nämnder och bolag ska tillgodose sina grunduppdrag samt nå egna och kommunövergripande mål. Planen fokuserar på både grundläggande förutsättningar för digitalisering samt värdeskapande åtgärder och initiativ.

Planen omfattar sex strategiska inriktningar som kommunen bedöms behöva utveckla för att lyckas med den digitala omställningen.

- Digitaliseringen skapar nytta för invånarna i högre utsträckning
- Digitalisering bidrar till en bättre användnings av kommunens resurser

- En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet
- En mer robust och säker digitalisering
- Data användas i högre grad som en strategisk tillgång
- Ökade kunskaper, förståelse och färdigheter för digitaliseringens möjligheter

Tekniska nämnden ansvarar för genomförandet och uppföljningen av plan för digital omställning. Nämnder ska använda planen som utgångspunkt för sin digitala omställning genom att upprätta nödvändig styrning och uppföljning.

Tanken är att Tekniska nämnde i nästa steg ansvarar för att, tillsammans med nämnder och förvaltningar, upprätta och koordinera en konkretiserad handlingsplan, via redan etablerade samverkansstrukturer för digitalisering.

Skriftlig återrapportering från nämnder ska ske årligen till tekniska nämnden och kommunstyrelsen. Planen ska utvärderas under 2028.

Yttrande

För- och grundskolenämnden ser positivt på en plan för digital omställning tas fram. Planen sätter riktning och skapar förutsättning för långsiktighet i Umeå kommuns digitala omställning. Nämnden är i grunden positiv till de sex strategiska inriktningar som skrivs fram samt till de tillhörande prioriterade områden inom respektive inriktning.

Några synpunkter och kommentarer på detaljnivå redovisas nedan.

Strategiska inriktningar: På bilden på sid 4 föreslår att siffrorna tas bort då dessa föranleder läsaren att tänka att det finns en hierarki mellan de föreslagna inriktningarnas inbördes betydelse.

1 Digitaliseringen skapar nytta för invånare i större utsträckning:
Nämnden anser att det finns skäl att överväga om inte medborgare är ett bättre begrepp att använda i rubriken en invånare. Detta utifrån att begreppet medborgare används i MÖTS, Umeå kommuns värdegrund. Förslag till ny rubrik, *Digitaliseringen ska skapa medborgarnytta i högre utsträckning.*

Återkommande behöver för- och grundskolenämnden stödja elever och vårdnadshavare som lever i digitalt utanförskap utan tillgång till adekvata

digitala tjänster. Utanförskapet ökar om det inte finns en plan för de som har skyddade personuppgifter, saknar digitalt bank id (eller motsvarande) samt svenskt medborgarskap. Plan för digital omställnings skulle kunna bidra till ökade möjligheter för dessa individer att ta del av Umeå kommuns välfärd.

2 Digitaliseringen bidrar till en bättre användning av kommunens resurser:
Det är positivt att AI finns med i planen. Däremot anser nämnden att AI-strategier bör få en mer framskjuten position i planen utifrån att: AI-kommission, DIGG och IMY tagit fram riktlinjer och förhållningssätt för offentlig sektor samt att utveckling inom AI är angeläget, efterfrågat och går oerhört snabbt inom nämndens verksamhetsområden.

3 En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet:
Ansvar och struktur över hur tvärfunktionella samarbeten över organisatoriska gränser ska ske behöver förtydligas i planen. Det framgår inte vem/vilka som har ansvaret att samordna och följa upp detta.

4 En mer robust och säker digitalisering:
En optimerad teknisk miljö poängteras i planen och att skapa en mer enhetlig och effektiv teknisk miljö. En farhåga finns att en optimerad, standardiserad digital miljö inte kommer vara anpassad till verksamheternas behov och riskerar nödvändig flexibilitet. Idag saknas en samordnad robust struktur för att identifiera verksamheternas behov.

5 Data används i högre grad som strategisk tillgång
Inga synpunkter

6 Ökade kunskaper, förståelse och färdigheter för digitaliseringens möjligheter:
För att chefer inklusive rektorer ska kunna leda omställningsarbetet utifrån verksamhetskunskap krävs utvecklingsinsatser för ökad digital kompetens och adekvat stöd i att leda den digitala omställningsprocessen.

Genomförande av planen: För-och grundskolenämnde ser positivt på att nämnder har möjlighet att ta fram egna handlingsplaner, med *Plan för digital omställning* som utgångspunkt.

Plan för digital omställning visar inte hur man har för avsikt att årligen följa upp nämndernas arbete med digitalisering. Här förslår nämnden att Verksamhetsplanen får ett program för digitalisering, nämnderna kan redogöra för sina aktiviteter och utvärdera dessa. Detta skulle skapa eftersträvansvärd systematik och tydlighet.

För- och grundskolenämnde oroas över att en stark central styrning av digitaliseringen riskerar att verksamheternas behov utifrån grunduppdrag och lagstiftning inte kommer att prioriteras i tillräckligt hög omfattning. En organisation där varje verksamhet har fastslagna resurser som de själva styr över och kan prioritera vore därför önskvärt.

Sammantaget anser för-och grundskolenämnden att det är bra att kommunen får en plan för digital omställning som innefattar både grundläggande förutsättningar och värdeskapande åtgärder och initiativ.

Beslutsunderlag

Bilaga: Plan för digital omställning 2025 – 2028

Beredningsansvarig

Fredrik Strandgren, enhetschef

Yrkanden

Jens Backman (S) och Lucas Nilsson (KD) för bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Inga motyrkanden finns.

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag, bifall mot avslag, och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Beslutet ska skickas till

Tndiarium@umea.se tillhanda senast 31 mars 2025 kl 12.00,

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

För- och grundskolenämnden 2025-03-27

dnr TN-2024/00770

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-03-26

§ 36
Diarienr: SK-2024/00660

Yttrande om internremiss från tekniska nämnden - Plan för digital omställning - TN-2024/00770

Beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att ställa sig bakom förvaltningens remissyttrande till tekniska nämnden gällande internremiss *Plan för digital omställning 2025–2028.*

Nämnden beslutar vidare att ärendet förklaras omedelbart justerat.

Ärendebeskrivning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått i uppdrag att besvara *Internremiss Plan för digital omställning 2025–2028*. Remissen är kommunövergripande och syftar till att skapa struktur och förutsättningar för att öka omställningstakten med stöd av digitalisering. Planen ska ge riktning, skapa långsiktighet och vara styrande vid beslut och prioriteringar inom Umeå kommun. Kommunen står inför demografiska utmaningar, klimatförändringar och ökade krav från invånare. Digitalisering ses som en nyckel för att optimera och effektivisera tjänster samt förändra hur välfärd tillhandahålls.

Det övergripande målet med planen är att den ska bidra till att nämnder och bolag ska tillgodose sina grunduppdrag samt nå egna och kommunövergripande mål. Planen fokuserar på både grundläggande förutsättningar för digitalisering samt värdeskapande åtgärder och initiativ.

Planen omfattar sex strategiska inriktningar som kommunen bedöms behöver utvecklas för att lyckas med den digitala omställningen.

- Digitaliseringen skapar nytta för invånarna i högre utsträckning.
- Digitalisering bidrar till bättre användning av kommunens resurser.
- En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet.
- En mer robust och säker digitalisering.

- Data används i högre grad som en strategisk tillgång.
- Ökade kunskaper, kompetens och förståelse för digitaliseringens möjligheter.

Tekniska nämnden ansvarar för genomförandet och uppföljningen av planen för att tillsammans med nämnder och förvaltningar, upprätta och koordinera en konkretiserad handlingsplan.

Skriftlig återrapportering från nämnder ska ske årligen till tekniska nämnden och kommunstyrelsen. Planen ska utvärderas under 2028.

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser positivt på att en ny digitaliseringsplan för Umeå kommun tas fram. Planen sätter riktning och skapar förutsättning för långsiktighet i Umeå kommuns digitala omställning. Nämnden är i grunden positiv till de sex strategiska inriktningar som skrivs fram samt tillhörande prioriterade områden inom respektive inriktning. Några synpunkter och kommentarer på detaljnivå redovisas nedan.

Strategiska inriktningar:
På bilden på sidan 4 föreslår vi att siffrorna tas bort då dessa föranleder läsaren att tänka att det finns en hierarki mellan de föreslagna inriktningarna.

1. Digitaliseringen skapar nytta för invånare i större utsträckning.
Nämnden anser att det finns skäl att överväga om inte medborgare är ett bättre begrepp att använda i rubriken. Detta utifrån att begreppet medborgare till exempel används i MÖTS Umeå kommuns värdegrund. Förslag till ny rubrik, *Digitalisering ska skapa medborgarnytta i högre utsträckning.*

Begreppet invånare används frekvent och för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden som har elever och deltagare som inte har Umeå som hemkommun blir ordet invånare problematiskt.

Återkommande behöver gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamheter stödja elever, vårdnadshavare och deltagare som lever i digitalt utanförskap utan tillgång till adekvata digitala tjänster. Utanförskapet ökar om det inte finns en plan för de som har skyddade personuppgifter, saknar digitalt bank id (eller motsvarande) samt svenskt

medborgarskap. *Plan för digital omställning* skulle kunna bidra till ökade möjligheter för dessa invånare att ta del av Umeå kommuns välfärd.

2. Digitalisering bidrar till en bättre användning av kommunens resurser.

Det är positivt att AI finns med i planen. Däremot anser nämnden att AI-strategier bör få en mer framskjuten position i planen utifrån att AI-kommission, DIGG och IMY har tagit fram riktlinjer och förhållningssätt för offentlig sektor samt att utvecklingen inom AI är angeläget, efterfrågat och går oerhört snabbt inom nämndens verksamhetsområden.

3. En effektivare styrning och samordning inom digitaliseringsområdet.
Ansvar och struktur över hur tvärfunktionella samarbeten över organisatoriska gränser ska ske behöver förtydligas i planen. Det framgår inte vem/vilka som har ansvaret att samordna och följa upp detta.

4. En mer robust och säker digitalisering.
En optimerad teknisk miljö poängteras i planen och att skapa en mer enhetlig och effektiv teknisk miljö. En farhåga finns att en optimerad, standardiserad digital miljö inte är anpassad till verksamheternas skilda behov och riskerar att nödvändig flexibilitet uteblir. Idag saknas en samordnad robust struktur för att identifiera verksamheternas behov

5. Data används i högre grad som strategisk tillgång.
Inga synpunkter.

6. Ökade kunskaper, förståelse och färdigheter för digitaliseringens möjligheter.
För att chefer inklusive rektorer ska kunna leda omställningsarbetet utifrån verksamhetskunskap krävs utvecklingsinsatser för ökad digital kompetens och adekvat stöd i att leda den digitala omställningsprocessen.

Genomförande av planen:
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser positivt på att nämnder har möjlighet att ta fram egna handlingsplaner för digital omställning med *Plan för digital omställning* som utgångspunkt.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-03-26

Plan för digital omställning visar inte hur man årligen har för avsikt att följa upp nämndernas arbete med digitalisering. Här föreslår nämnden att Verksamhetsplanen får ett program för digitalisering där nämnderna kan redogöra för sina aktiviteter och utvärdera dessa. Detta skulle skapa eftersträvansvärd systematik och tydlighet.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden oroas över att en stark central styrning av digitalisering riskerar att verksamheternas behov utifrån grunduppdrag och lagstiftning inte kommer att prioriteras i tillräckligt hög omfattning. En organisation där varje verksamhet har fastslagna resurser som de själva styr över och kan prioritera vore önskvärt.

Sammantaget anser gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att det är bra att kommunen får en plan för digital omställning som innefattar grundläggande förutsättningar och värdeskapande åtgärder och initiativ.

Beslutsunderlag

Bilaga: Plan för digital omställning - Remissversion1

Beredningsansvarig

Cathrin Backman Löfgren, utbildningsstrateg

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Beslutet ska skickas till

Tndiarium@umea.se, märk ämnesraden med diarienr: TN-2024/00770

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2025-03-18

§ 10

Diarienr: PN-2025/00005

Remiss: Plan för digital omställning 2025-2028

Beslut

Personalnämnden beslutar

att avge yttrande enligt bifogad skrivelse med föreslagen ändring

Ärendebeskrivning

Syftet med förslaget till Plan för digital omställning är, enligt tekniska nämnden, att skapa struktur och förutsättningar för att kommunens verksamheter ska öka omställningstakten med stöd av digitalisering.

Planen ska bland annat sätta riktning och skapa långsiktighet för Umeå kommuns digitala omställning och vara styrande vid beslut och prioriteringar i kommunens digitaliseringsarbete.

Personalnämnden anser att syftet som anges i den föreslagna planen redan till största del reglerats av kommunfullmäktige till verksamhetsansvariga nämnder. Personalnämnden anser därför att den förslagna planen för digital omställning inte tillför det som saknas för styrning och ledning i sin föreslagna form, omfattning och med angivet syfte.

Beslutsunderlag

Personalnämndens yttrande över Plan för digital omställning 2025–2028

Beredningsansvariga

Karin Ahnqvist, SLK HR

Personalnämndens beslutsordning

Yrkanden

Tomas Wennström (S) – Bifall till yttrandet med ändringen att stryka meningen ”Personalnämnden önskar att tekniska nämnden finner andra vägar, än en samlad plan fastslagen i kommunfullmäktige, för att ge stöd och styrning för området digital omställning.” i yttrandet.

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2025-03-18

Propositionsordning som godkänns
Ordförande finner att det finns ett förslag till beslut. Personalnämnden beslutar att ge bifall till yttrandet med ändringen att stryka meningen ”Personalnämnden önskar att tekniska nämnden finner andra vägar, än en samlad plan fastslagen i kommunfullmäktige, för att ge stöd och styrning för området digital omställning.” i yttrandet.

Beslutet ska skickas till
tndiarium@umea.se
Märk ämnesraden med diarienummer TN-2024/00770

Personalnämndens yttrande över Plan för digital omställning 2025–2028

Personalnämnden har tagit del av tekniska nämndens underlag och lämnar ett yttrande utifrån personalnämndens uppdrag i reglementet att samordna och verka för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt att samordna kommunens övergripande kompetensförsörjningsarbete. En viktig förutsättning för nämnder och verksamheters kompetensförsörjningsarbete är hållbara förutsättningar för digitalisering och att digital omställning ses som en integrerad del och förutsättning för den verksamhet som bedrivs och den verksamhetsomställning som krävs och sker.

Syftet med förslaget till Plan för digital omställning, är enligt tekniska nämnden, att skapa struktur och förutsättningar för att kommunens verksamheter ska öka omställningstakten med stöd av digitalisering.

Planen ska:

- Sätta riktning och skapa långsiktighet för Umeå kommuns digitala omställning
- Vara styrande vid beslut och prioriteringar i kommunens digitaliseringsarbete
- Skapa samsyn och gemensam förståelse för prioriteringar
- Tydliggöra gemensamma inriktningar och områden som kommunen behöver samhandla och kraftsamla inom
- Vara ett stöd för nämnder och verksamheter i den strategiska planeringen och omställningsarbetet

Planens syfte är redan uppfyllt genom reglemente och andra styrdokument

Personalnämnden anser att syftet som anges i den föreslagna planen redan till största del reglerats av kommunfullmäktige till verksamhetsansvariga nämnder.

I reglemente för styrelse och nämnder, fastslaget av kommunfullmäktige, anges bland annat att nämnden ansvarar för sin förvaltning, dess organisation, kompetensförsörjning samt fördelning av arbetsmiljöuppgifter från kommunfullmäktige. Vidare anger fullmäktige att respektive nämnd inom sitt område bland annat svarar för digitala tjänster och informationssystem som stödjer nämndens verksamhet, informationssäkerhet, sin information, dess förvaltning och dess användbarhet. Kommunfullmäktige har därtill fastslagit principer och instruktioner vad gäller prioriteringar av resurser, vilket även bör omfatta digitaliseringsområdet. Reglementet fastslår vidare att ”Nämnderna ska därutöver verka för samverkan med kommunens övriga nämnder och bolag för att gemensamt nå kommunens övergripande mål och uppdrag.”, vilket enligt personalnämndens uppfattning även gäller digital omställning.

Personalnämnden anser därför att den förslagna planen för digital omställning inte tillför det som saknas för styrning och ledning i sin föreslagna form, omfattning och med angivet syfte.

Behov att vägleda nämnder och verksamhet finns

Personalnämnden delar samtidigt tekniska nämndens bedömning att kompletterande vägledning och styrning kan krävas för vissa områden som förutsättningar för Umeå kommuns digitala omställning. Personalnämnden önskar uppmärksamma några områden där nämnden ser behov av gemensamt stöd i form av riktlinjer, arbetsformer och/eller kommungemensamma processer för nämnder och verksamheter att ta stöd i vissa av de området och frågeställningar som lyfts i den föreslagna planen. Dessa områden är bland annat:

- **Riktlinjer för medarbetarnas användning av AI i nämndernas verksamheter.**
  Personalnämnden anser att detta arbete skyndsamt behöver komma fram då den snabba utvecklingen både oroar och ger möjligheter i dagens verksamheter. Avsaknaden av stöd till medarbetarna kring förhållningssätt om nyttjande, vad man får och inte, leder till oro, stress och arbetsmiljörisker.

- **Principer och modell för kommungemensam objektsledning inkl. prioritering och investeringsprocess.**
  Det är viktigt att nämnderna ges stöd i kommungemensamma processer för att kunna uppfylla sitt ansvar gentemot kommunfullmäktige om att samverka och ta ansvar inom ramen för principerna för god ekonomisk hushållning.

- **Tydliggörande av Umeå kommuns ambitionsnivå gällande ansvarstagande för mindre kommuner och länets gemensamma kapacitet för digital omställning utöver nämnds grunduppdrag.**
  Det är viktigt att kommunfullmäktige tydliggör för nämnder, inkl. de gemensamma nämnder som kommunen förvaltar, om det föreligger förväntningar att möjliggöra digital omställning för fler kommuners verksamheter utöver Umeå kommun. Området är viktigt för att personella och ekonomiska resurser ska kunna riktas rätt och ge önskad effekt.

Utveckling och digitalisering genom medarbetarinflytande

Personalnämnden vill även uppmärksamma om vikten av likvärdiga förutsättningar för verksamheter och medarbetare att vara en funktionella delar av såväl verksamhets-utveckling som digitalisering. Ska kommunen gemensamt kunna möta kompetens-försörjningsutmaningarna är det av största vikt att förändrade arbetssätt med digitalt stöd kan genomföras utan risk för tillkommande arbetsmiljöproblem. Verksamhetsutveckling, innovation och förändrade arbetssätt med stöd av digital omställning kommer vara avgörande för att klara kompetensförsörjningen och då är det av yttersta vikt att medarbetarinflytande och engagemang blir drivkraften även i detta. Här delar personal-nämnden tekniska nämndens synpunkt om hur avgörande det är att varje nämnd inom sitt verksamhetsuppdrag skapar en lärande kultur som säkerställer kunskap, förståelse och de färdigheter som medarbetare behöver för att ges möjlighet att bidra i och till den omställning och verksamhet som krävs.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2025-02-13

§ 8

Diarienr: KS-2024/01116

JUSK yttrande på plan för digital omställning

Beslut

Jämställdhetsutskottet antar yttrande enligt tjänsteskrivelsen

Ärendebeskrivning

Umeå kommuns nuvarande IT-strategi beslutades av Kommunfullmäktige 2017. Strategin har inte reviderats sedan beslutet och det har sedan dess skett flera större förändringar som påverkar behovet av styrning inom IT och digitalisering/digital omställning. Teknikutvecklingen i omvärlden går också extremt fort och nya områden som exempelvis AI, dataanalys och automation skapar nya möjligheter men också utmaningar. Från och med 2024 finns i den gemensamma verksamheten Digital omställning och IT inom Teknik- och fastighetsförvaltningen. Ansvaret för kommunens digitala omställning flyttades i samband med det från Kommunstyrelsen till Tekniska nämnden. Ovanstående, tillsammans med en förväntan på att öka takten i kommunens digitala omställning, resulterar i behovet av att etablera en styrning som skapar förmåga att effektivt realisera framtidssäkra lösningar och skapa nytta för kommunens invånare och verksamheter i snabbare takt och med större effekt. Utifrån en relevansprövning som gjordes av kommunens IT-strategi och e-servicestrategi beslutade kommunfullmäktige i april 2024 att dessa skulle revideras. Syftet med Plan för digital omställning är att:

- Sätta riktning och skapa långsiktighet för Umeå kommuns digitala omställning.
- Vara styrande vid beslut och prioriteringar i kommunens digitaliseringsarbete.
- Skapa samsyn och gemensam förståelse för prioriteringar.
- Tydliggöra gemensamma inriktningar och områden som kommunen behöver samhandla och kraftsamla inom.
- Vara ett stöd för nämnder och verksamheter i den strategiska planeringen och omställningsarbetet.

Plan för digital omställning ska bidra till långsiktighet i kommunens digitaliseringsarbete och skapa stabila grundläggande förutsättningar för kommunens digitala omställning. Plan för digital omställning gäller hela kommunens organisation men specifikt de egna nämnderna. Utifrån Plan för digital omställning kommer ett operativt styrdokument tas fram som konkretiserar hur ambitionerna i planen ska nås. Styrdokumentet kommer sannolikt att benämnas *Handlingsplan för digital omställning* och kommer att upprättas efter att *Plan för digital omställning* är beslutad.

Jämställdhetsutskottets yttrande
Jämställdhetsutskottet ser behovet av en Plan för digitalisering och tycker i stora delar att det är ett bra dokument. Jämställdhetsutskottet vill särskilt trycka på vikten av att all personbaserad data behöver samlas in på kön, det vill säga säkerställa att det finns riktlinjer och metodstöd för könsuppdelad statistik, samt att system understödjer insamling och hantering av könsuppdelad statistik (ex. genom att ställa krav vid upphandling av system). Könsuppdelad statistik är ett viktigt verktyg i arbetet för ett jämställt samhälle. Umeå kommunfullmäktige har antagit ett övergripande jämställdhetspolitiskt mål och att statistik genomgående presenteras med kön som övergripande indelningsgrund är en förutsättning för att kommunens verksamheter ska kunna arbeta strategiskt med jämställdhet och exempelvis förbättra verksamheten och/eller synliggöra ojämnt fördelade livsvillkor, skillnader i exempelvis bemötande eller handlingsutrymme, diskriminering, etc. Jämställdhetsutskottet anser vidare att kunskap om jämställdhetsarbete behöver genomsyra arbetet med digitalisering.

I arbete med Plan för digitalisering är det även av stor vikt att kunskap om snedvridning vid insamling av data finnas med. Att datahantering ska vara transparant och säker är viktigt men för att ambitionerna med en hållbar utveckling ska nås behöver det även problemformuleras kring vilken typ av data som samlas in och vem som bestämmer vilken data som ska samlas samt vem som analyserar den data som samlas in. Här ser jämställdhetsutskottet ett behov av en tydlig struktur för att säkerställa att olika kompetenser tillfrågas och bjuds in i samtal kring datainsamling och analys. Utan detta riskerar digitalisering att cementera ojämställda och ojämlika strukturer i stället för att, som den uttryckta ambitionen i förslag till Plan för digitalisering, skapa ett starkare samhällskontrakt.

Jämställdhetsutskottet ser det som positivt att det i *Inriktning 1. Digitaliseringen skapar nytta för invånarna i högre utsträckning* skrivs fram att jämställdhet är ett viktigt värde och att digitalisering behöver ske närmare medborgarna. I strategin skrivs att ”Den digitala omställningen i kommunen ska underlätta för invånare att hantera sina rättigheter och skyldigheter utifrån livshändelser och -situationer.”
Jämställdhetsutskottet vill här lyfta ett förslag till tillägg: ”Att den digitala omställningen i kommunen ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv”

Jämställdhetsutskottet ser positivt på de delar i föreslagen plan som lyfter frågor om att involvera invånare och att skapa sammanhållna lösningar som är logiska och till nytta för medborgare. Att invånare som idag av olika anledningar står långt ifrån digitala lösningar som kommunen erbjuder är en viktig grupp att säkerställa nyttan hos och att utveckla lösningar tillsammans med, för att digitalisering ska bli ett verktyg som ökar och inte minskar den sociala hållbarheten. Att minska det digitala utanförskapet bör även det vara något som hanteras i Plan för digitalisering alternativt i efterföljande styrande dokument.

För en lyckad process med digitalisering krävs inte bara kunskap om verksamheterna och förutsättningarna för arbete inom Umeå kommun utan även kunskap om livsvillkor hos Umeå kommuns invånare. Jämställdhetsutskottet anser det vara viktigt att denna fråga hanteras på ett bra sätt i den framtida handlingsplanen för att säkerställa att det finns en bred kunskap om de många olika liv som levs med olika förutsättningar i Umeå och att därmed de ex. digitala tjänster som skapas utgår från invånare i Umeå. Att öppna upp processer och säkerställa att många kompetenser finns runt bordet vid behovsinventeringar, samt till exempel i framtagande av handlingsplaner för digitalisering kan vara ett sätt att arbeta.

Jämställdhetsutskottet håller med om skrivningarna inom *Inriktning 5. Data används i högre grad som en strategisk tillgång.* Här vill dock utskottet lyfta att erfarenhet från att under lång tid samlat och använt data som en strategisk tillgång i jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och i Sverige som land visar att det inte är tillräckligt att presentera data

som visar på orättvisor eller ojämlikhet. För att en förflyttning ska ske behöver data förstås. Till det tillkommer att organisationen behöver ha tilltro till den data som presenteras och fatta beslut som kan gå emot tidigare väl inarbetade rutiner och sätt att arbeta. Jämställdhetsutskottet anser det därför vara av stor vikt att kunskap kring utvecklingsarbete och motstånd utvecklas hos personer som arbetar med digitalisering.

Frågan om digitalisering berör samtliga nämnder och förvaltningar och är inte en teknisk fråga utan en fråga om omställning och utveckling. Jämställdhetsutskottet ställer sig frågande till att en enskild nämnd (TN) görs ansvarig för digitaliseringen av Umeå kommun, en fråga som bör placeras på övergripande nivå under kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Plan för digital omställning - remissversion

Beredningsansvariga

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg
Annika Dalén, jämställdhetsstrateg

Beslutet ska skickas till
tndiarium@umea.se

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2025-05-22

§ 52
Diarienr: TN-2024/00770

Beslut Plan för digital omställning

Beslut

Tekniska nämnden beslutar

att föreslå Kommunfullmäktige besluta att fastställa Plan för digital omställning för Umeå kommun enligt bilaga.

att anse ärendet justerat.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade i april 2024 att kommunens befintliga IT-strategi och e-servicestrategi skulle revideras. Under perioden maj till november genomförde Digital omställning och IT, med stöd av Styrning och samordning inom Stadsledningskontoret, en genomlysning med fokus på vilken styrning som behöver upprättas för kommunens arbete med digital omställning. Det resulterade i framtagande av en remissversion av en kommunövergripande plan för digital omställning.

Tekniska nämnden skickade den 19 december 2024 ut förslaget till plan för digital omställning på remiss för att inhämta yttranden från nämnder och koncernbolag. Tio nämnder och jämställdhetsutskottet inkom med yttranden.

Merparten av nämnderna ställer sig positiva till planen och framhåller bland annat dess fokus och ambitioner kring gemensam strategisk riktning, fokus på grundläggande förutsättningar, prioritering och kraftsamling inom relevanta områden samt samverkan och gemensamma ansatser för att öka omställningstakten med stöd av digitalisering.

Totalt inkom cirka 100 förslag och synpunkter på remissversionens innehåll. Synpunkter på att planens detaljeringsnivå var för hög inkom från flera nämnder, liksom behovet att tydliggöra hur fördelning av roller och ansvar kopplat till digital omställning ska ske. Det inkom även inspel

kring behov av att förtydliga hur digitaliseringen bidrar till att lösa kommunens utmaningar genom de inriktningar och områden som finns i planen.

För att skapa en bred förståelse kring kommunens digitaliseringsarbete och digitaliseringens roll i omställningsarbetet behöver planens innehåll och syfte även kommuniceras via andra kanaler och strukturer efter att den är fastställd, exempelvis via kommunens intranät.

Bilaga 1 utgör förslag till plan för digital omställning som kommunfullmäktige föreslås fastställa. I bilaga 2 redovisas inkomna remissyttranden samt hur dessa omhändertagits. Bilaga 3 innehåller protokollsutdrag och fullständiga yttranden från nämnder och utskott.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 – Plan för digital omställning. Bilaga.
Bilaga 2 – Sammanställning och omhändertagande av remissyttranden avseende plan för digital omställning. Bilaga.
Bilaga 3 – Sammanställning av samtliga nämnders och utskotts protokollsutdrag och yttranden. Bilaga.

Checklista för handläggning av ärenden inför politiska beslut bedöms inte tillämpbar.

Beredningsansvariga

Thomas Molén, digitaliseringsstrateg, Digital omställning och IT
Mattias Wallmark, verksamhetschef, Digital omställning och IT

Beslutet ska skickas till
KSdiarium för vidare behandling i KF

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-04-04

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00337

Revidering av förenings- och tävlingstaxor för badanläggning 2026

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar att:

- fastställa föreningstaxor för badanläggning enligt förslag i bilaga 1
- fastställa tävlingstaxor för Navet enligt förslag i bilaga 2
- de nya förenings- och tävlingstaxorna träder i kraft 1 januari 2026

Ärendebeskrivning

Förändring av föreningstaxor
För Umeå kommuns idrottsanläggningar (t ex inomhushallar, ishallar, fotbollsplaner m.m.) ska en årlig indexhöjning av taxorna ske. På badanläggningarna har dock ingen höjning skett gällande föreningstaxan mellan 2016 och 2024. För att hantera den uteblivna justeringen av taxorna föreslår fritidsnämnden att föreningstaxorna höjs. Förslaget innebär en genomsnittlig höjning med 17 % som motsvarar den ungefärliga höjning som övriga föreningar fått i andra anläggningar.

Utöver engångshöjningen kommer även den ordinarie årliga indexhöjningen att adderas till de föreslagna taxorna (se förslaget i bilaga 1). Beslut om årlig indexuppräkning för 2026 tas av fritidsnämnden i november 2025 enligt rutin.

Förändring av tävlingstaxor
Tävlingstaxorna för Navet har varit oförändrade sedan 2016 och följer inte Umeå kommuns principer för tävlingar på andra idrottsanläggningar. Den nuvarande prissättningen innebär i praktiken en subventionering av taxor för banor vid tävling i stället för ett påslag som gäller vid tävling på övriga anläggningar inom Umeå kommun. Förslaget på nya tävlingstaxor innebär att ett påslag med 30 %.

Information
Fritidsnämnden ansvarar för att informera berörda föreningar om beslutet.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00337

Samtliga taxor och avgifter som Umeå kommun tar ut ska också publiceras på www.umea.se/styrdokument som motsvarar kommunallagens krav på författningssamling.

Ärendet har beretts innan Kommunstyrelsen fastställt anvisning avseende hantering av taxor & avgifter. Anvisning ska tillämpas fullt ut från 1 jan 2026.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Förslag till föreningstaxor
Bilaga 2. Förslag till tävlingstaxor
Bilaga 3. Fritidsnämndens förslag till beslut

Beredningsansvariga

Sara Nordström

Beslutet ska skickas till

Fritidsnämnden

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

2025-03-10

Översikt förslag reviderade föreningstaxor 2026

	Taxa 2016-2024	**Taxa 2025**	**Taxa from 1/1 2026. Index tillkommer.**
Navet 25 m per bana	45 kr	46 kr	54 kr
Navet 50 m per bana	90 kr	92 kr	106 kr
Navet Hoppbassäng	180 kr	184 kr	210 kr
Navet 50 m, höj- och sänkbar del	420 kr	428 kr	488 kr
Navet Multibassäng	600 kr	612 kr	697 kr
Navet Konferens	400 kr	408 kr	464 kr
Storsjö 25 m* per bana	40 kr	46 kr	54 kr
Storsjö hel bassäng	240 kr	245 kr	281 kr
Umelagun 25 m utomhus per bana	45 kr	46 kr	54 kr
Hemgården**	600 kr	637 kr	637 kr
Sävar simhall	130 kr	133 kr	152 kr
Vallabadet inomhus	130 kr	133 kr	152 kr
Vallabadet 25 m utomhus*** per bana	130 kr	46 kr	54 kr

*Storsjö 25 m höjs till samma pris som 25 m på Navet och Umelagun from 1/6–25.

** På Hemgården har indexökning skett under perioden, därav oförändrad taxa, endast index tillkommer.

*** Vallabadet har tidigare endast hyrt ut hela bassängen utomhus, detta justeras from 1/6–25 till samma pris per bana som Navet, Umelagun och Storsjöhallen.

2025-03-10

Förslag reviderade tävlingstaxor Navet 2026

Nuvarande tävlingstaxa på Navet

Heldag 10 000 kr

Halvdag 7 000 kr

I denna avgift ingår tillgång till hela 50-metersbassängen, hoppbassängen samt konferensrum.

Taxa för tävling i enbart hoppbassängen finns ej.

Nuvarande tävlingstaxa på Navet har varit densamma sedan 2016 och är kraftigt rabatterad. Om föreningar skulle betala ordinarie taxa för bokade banor, hoppbassäng och konferens skulle kostnaden för en heldag uppgå till 15 120 kr (enligt 2025 års taxa räknat på 10 banor och konferensrum under 10 timmar).

Förslag reviderad tävlingstaxa på Navet

Tävlingar bokas till ordinarie taxa plus ett påslag om 30% per tävlingsbana.

Påslaget ska täcka merkostnader som uppstår för anläggningen vid tävling, och följer principen som gäller vid tävling på övriga kommunala idrottsanläggningar.

Vid tävling för seniorer på övriga idrottsanläggningar görs ett påslag utöver ordinarie timtaxa med 20% eller 40% beroende på typ av tävling. Simtävlingar innefattar ett åldersspann från juniorer till seniorer, varför påslaget föreslås bli 30%.

Yta för eventuellt avsim samt konferensrum bokas till ordinarie taxa utan påslag.

Interntävlingar och juniortävlingar sker till ordinarie taxa utan påslag.

Förslaget innebär också att det införs en tävlingstaxa för hoppbassängen vilket saknas idag.

Förslag tävlingstaxa 25 m					
	Pris per bana*	Inkl. tävlingspåslag 30%	Antal banor	Antal timmar	Summa
25 m bana	54	70	10	10	7 000
Avsim 22 m	54	-	4	5	1 080
Konferens	464	-		10	4 640
Enligt förslag				**Total kostnad:**	**12 720 kr**
Nuvarande taxa					10 000 kr

*enligt förslag prissättning 2026.

2025-03-10

Förslag tävlingstaxa 50 m					
	Pris per bana*	Inkl. tävlingspåslag 30%	Antal banor	Antal timmar	Summa
50 m bana	106	138	10	10	13 800
Avsim hoppbassäng	210	-	1	5	1 050
Konferens	464	-		10	4 640
Enligt förslag				**Total kostnad:**	**19 490 kr**
Nuvarande taxa					10 000 kr

*enligt förslag prissättning 2026.

Förslag tävlingstaxa hoppbassäng					
	Pris per bassäng*	Inkl. tävlingspåslag 30%	Antal banor	Antal timmar	Summa
Hoppbassäng	210	273	1	5	1 365
Konferens	464			5	2 320
				Total kostnad:	**3 685 kr**

*enligt förslag prissättning 2026.

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2025-03-19

§ 18
Diarienr: FN-2024/00055

Revidering av föreningstaxor inom Bad 2026

Beslut

Fritidsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar

att anta nya föreningstaxor för badanläggningarna Navet, Storsjöhallen, Umelagun, Hemgården, Sävar simhall och Vallabadet enligt bilaga 1.

att anta nya tävlingstaxor för Navet enligt bilaga 2.

att de nya förenings- och tävlingstaxorna träder i kraft 1 januari 2026.

Ärendebeskrivning

För Umeå kommuns idrottsanläggningar (t ex inomhushallar, ishallar, fotbollsplaner och badanläggningar) ska en årlig indexhöjning av taxorna ske. På badanläggningarna har dock ingen höjning skett gällande föreningstaxan mellan 2016 och 2024 vilket behöver hanteras.

Samlad höjning för åren 2016–2024
Då badanläggningarnas taxor inte har justerats för perioden 2016–2024 har fritidsförvaltningen tagit fram ett förslag som innebär en samlad höjning i enlighet med fritidsnämndens beslut för perioden (1–3 % årligen för perioden 2017–2024).

För att hantera den uteblivna justeringen av taxorna föreslår förvaltningen att taxorna höjs i enlighet med de höjningar som övriga föreningar fått i andra anläggningar under samma period. Förslaget innebär en genomsnittlig höjning med 17 % av föreningstaxorna.

Utöver engångshöjningen kommer även den ordinarie årliga indexhöjningen att adderas till de föreslagna taxorna (se förslaget i bilaga). Beslut om årlig indexuppräkning för 2026 tas av fritidsnämnden i november 2025 enligt rutin.

Umeå kommun | **Protokollsutdrag**
Fritidsnämnden | 2025-03-19

Berörda föreningar har fått information om förslaget och erbjudits möjlighet att inkomma med synpunkter.

Tävlingstaxor
Tävlingstaxorna för Navet har varit oförändrade sedan 2016 och följer inte Umeå kommuns principer för tävlingar på andra idrottsanläggningar. I nuläget betalar föreningarna en klumpsumma för heldag respektive halvdag. Den nuvarande prissättningen innebär i praktiken en subventionering av taxor för banor vid tävling i stället för ett påslag som gäller vid tävling på övriga anläggningar inom Umeå kommun.

Förslaget på nya tävlingstaxor innebär att ett påslag om 30 % införs per hyrd bana vid simtävlingar på Navet. Banor för avsim och konferenslokal hyrs till ordinarie taxa.

Berörda föreningar har fått information om förslaget och erbjudits möjlighet att inkomma med synpunkter.

Beslutsunderlag
Bilaga 1 Översikt förslag reviderade föreningstaxor 2026
Bilaga 2 Förslag reviderade tävlingstaxor Navet 2026

Beredningsansvariga
Åsa S Boman, verksamhetschef

Beslutet ska skickas till
KS diarium

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-04-04

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00340

Höjning av avgifter för parkeringsanmärkning i Umeå kommun

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att fastställa avgiften för parkeringsanmärkning från och med 1 jan 2026 för:

- nivå ett till 600 kr
- nivå två till 900 kr
- nivå tre till 1 200 kr

Ärendebeskrivning

Avgiften för parkeringsanmärkning har varit oförändrad i Umeå sedan den senast reviderades 2017. Efter åtta år med oförändrad avgift har det uppstått ett behov av en justering av avgiften till en nivå som är jämförbar med liknande städer.

Det finns tre nivåer på avgiften för parkeringsanmärkning. Förenklat kan de kategoriseras som:

- nivå ett - ej erlagd avgift
- nivå två - parkering på förbudsområde
- nivå tre - parkering på plats för rörelsehindrad utan tillstånd

Föreslagen ändring innebär att:

- Nivå ett ändras från 450kr till 600kr
- Nivå två ändras från 650kr till 900kr
- Nivå tre ändras från 900kr till 1200kr

Samtliga taxor och avgifter som Umeå kommun tar ut ska publiceras på www.umea.se/styrdokument som motsvarar kommunallagens krav på författningssamling.

Ärendet har beretts innan Kommunstyrelsen fastställt anvisning avseende hantering av taxor & avgifter. Anvisning ska tillämpas fullt ut från 1 jan 2026.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00340

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Förslag till beslut tekniska nämnden

Beredningsansvariga

Sara Nordström

Beslutet ska skickas till

Tekniska nämnden, UPAB

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2025-03-20

§ 22
Diarienr: TN-2025/00145

Höjning av avgifter för parkeringsanmärkning i Umeå kommun

Beslut

Tekniska nämnden beslutar

att föreslå Kommunfullmäktige att besluta om höjning av avgifter för parkeringsanmärkning i Umeå kommun enligt bilaga.

att föreslå Kommunfullmäktige att besluta att de nya avgifterna ska gälla från och med 1/1 2026.

Ärendebeskrivning

Senast en höjning av avgiften för parkeringsanmärkning genomfördes var 2017 då den nuvarande nivån beslutades. Nivån låg då i paritet med avgifterna i jämförbara städer i landet. Det finns ett behov av justering av avgiften för att upprätthålla detta.

Beslutsunderlag

Parkeringsanmärkning UPAB. Bifogas.
Checklista för handläggning av ärenden inför politiska beslut bedöms inte tillämpbar.

Beredningsansvariga

Annika Ljungblad, UPAB

Beslutet ska skickas till
KSdiarium för vidarebehandling i Kommunfullmäktige

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2025-03-20

Upab

Tjänsteskrivelse

Umeå 2025-02-14

Tekniska nämnden
Umeå Kommun

Höjning av avgifter för parkeringsanmärkning i Umeå Kommun

Bakgrund

Senast en höjning av avgiften för parkeringsanmärkning genomfördes var 2017 då den nuvarande nivån beslutades. Då hade vi en god nivå på avgifterna i förhållande mot våra jämförda städer i landet. Nu när åtta år passerat har det uppstått ett upplupet behov av en justering av avgiften till den nivå som är jämförbar med liknande städer. Vi har idag tre nivåer på avgiften för parkeringsanmärkning där vi förenklat kan kategorisera dem som:
Ej erlagd avgift/Parkering på förbudsområde/Parkering på plats för rörelsehindrad utan tillstånd
En jämförelse av avgifterna är genomförd och ses nedan i detta dokument.

Jämförelse:

Skellefteå	400/700/1000
Västerås	500/900/1200
Stockholm	900/1100/1300
Lund	500/800/1300
Malmö	600/800/1000/1300
Helsingborg	600/800/1000/1300
Jönköping	800/1050/1200
Norrköping	700/1000/1300
Östersund	600/800/1000

Umeå 2017-	450/650/900
Index 2017 – 2024 28%	575/831/1150
Förslag 2025	600/900/1200

Umeå Parkerings Ab föreslår Tekniska nämnden att besluta om höjning av avgiften för parkeringsanmärkning enligt nedan:

Nivå 1	450kr till 600kr
Nivå 2	650kr till 900kr
Nivå 3	900kr till 1200kr

Umeå Parkerings Ab

Annika Ljungblad VD

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2024-05-21

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2024/00541

Revidering av taxa för utlämnande av allmän handling för Umeå kommunkoncern samt fastställande av taxa för utlämnande av allmän handling för stadsarkivet

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa revidering av Umeå kommunkoncerns taxa för allmänna handlingar enligt bilaga att gälla från 2025-09-01

att fastställa taxa för utlämnande av allmän handling vid stadsarkivet enligt bilaga att gälla från 2025-09-01.

Ärendebeskrivning
Föreslagen revidering av Umeå kommunkoncerns taxa för allmänna handlingar har gjorts dels utifrån avgiftsförordningens regler, som gäller för statliga myndigheter, samt vissa förtydliganden och redaktionella ändringar. Det som har ändrats eller lagts till är markerat i gult. Den primära skillnaden i den reviderade versionen är att det finns en angivelse om uttag av avgift vid begäran om att få ut allmänna handlingar elektroniskt, exempelvis via mejl. Ytterligare revidering som föreslås är att begreppen videobandsupptagning och ljudbandsupptagning ersätts av de mer tidsenliga begreppen videoupptagning respektive ljudupptagning.

Sammanfattning
Huvudregeln i Umeå kommunkoncern är att kopior av allmänna handlingar lämnas ut i pappersform och att en avgift tas ut om begäran omfattar tio sidor eller mer. Avgiften för en beställning på 10 sidor är 50 kronor och avgiften för varje sida därutöver är 2 kronor. Avgift ska även tas ut när en kopia av en allmän handling lämnas ut i elektronisk form (exempelvis en inskannad PDF-fil som skickas via mejl). Avgiften ska vara densamma, och beräknas på samma sätt (sidovis), som för kopior i pappersform. Denna regel ska tillämpas om det efter en sekretessprövning har beslutats dels att handlingen kan lämnas ut, dels att det är lämpligt att handlingen lämnas ut

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/00541

i elektronisk form, någon skyldighet att lämna ut i elektronisk form finns inte.

Beslutsmotivering

En handling enligt terminologin i 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen (TF) är en framställning i skrift eller bild samt en upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas med tekniskt hjälpmedel. Ordet handling betyder alltså inte bara ett papper med skrift eller en bild på utan också exempelvis en bandinspelning, en CD-romskiva eller någon annan upptagning för automatisk databehandling. Av SOU 2001:3 s. 225-226 framgår att elektroniskt lagrade allmänna handlingar ska omfattas av begreppet kopia. Vidare hänvisar utredningen till prop. 1975/76:160 s. 189 där en elektronisk handling bedöms vara en form av avskrift.

Enligt 2 kap. 15 § TF ska en allmän handling vid begäran lämnas ut skyndsamt. Den som önskar ta del av allmän handling kan göra det på två sätt. Genom att ta del av handlingen avgiftsfritt genom att myndigheten tillhandahåller handlingen på stället eller genom att få en avskrift eller en kopia direkt i handen alternativt skickad till sig per post mot en avgift (observera att detta inte gäller elektroniskt utskick) enligt 2 kap. 16 § TF.

Enligt 2 kap. 16 § TF är en myndighet endast skyldig att lämna ut kopia av allmänna handlingar på papper. Det finns alltså ingen skyldighet för kommunen att lämna ut en elektroniskt lagrad handling i elektronisk form via exempelvis mejl. Myndighet är inte heller skyldig att omvandla handlingar i pappersform till elektronisk form. Myndighet kan dock välja att lämna ut handlingar på detta sätt.

En avskrift eller en kopia av allmän handling får förenas med en avgift enligt bestämmelserna i 15-22 §§ avgiftsförordningen (AvgF). Av 16 § AvgF framgår att en avgift ska tas ut om en beställning omfattar tio sidor eller mer och att avgiften för en beställning som omfattar tio sidor är 50 kronor samt att avgiften för varje sida därutöver är 2 kronor. Avgiftsförordningen innehåller dock ingen fastställd avgift för att lämna ut kopior i elektronisk form.

Likställighetsprincipen innebär att om man inför avgifter för allmänna handlingar ska dessa omfatta samtliga allmänna handlingar. Det godtas inte att vissa allmänna handlingar är avgiftsbelagda och andra är gratis. Det skulle kunna innebära att vissa kommunmedlemmar obehörigen gynnas på bekostnad av andra. Likställighetsprincipen torde också innebära att samtliga förvaltningar inom kommunen konsekvent ska ta ut avgifter. Det kan inte godtas att beslutet bara tillämpas ibland eller mot vissa, men inte andra.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/00541

Med stöd av ovan föreslås att samma taxa som idag tillämpas vid utlämnande av allmän handling i pappersform ska gälla även vid utlämnande av allmänna handlingar i elektronisk form. Ett sådant beslut innebär ett enkelt förfarande för kommunens handläggare, det blir tydligt för enskilda och andra som begär ut handlingar och samma regler gäller för alla och för samtliga handlingar.

Beslutsunderlag

Taxa för kopiering av allmänna handlingar i Umeå kommunkoncern.
Taxa för utlämnande av allmän handling vid stadsarkivet.

Beredningsansvariga

Lennart Nilsson
Johan Silverfred

Beslutet ska skickas till
Nämnder och bolag

Margaretha Alfredsson
stadsdirektör

Lennart Nilsson
kommunjurist

UMEÅ KOMMUN

Taxa för utlämnande av allmän handling

Revideringen träder i kraft 2025-09-01

Dokumenttyp: Taxa	
Dokumentansvarig: Stadsledningskontoret, Demokrati och juridik	**Beslutsdatum:** ~~2019-09-30~~ Rev. 2025-06-16
Beslutad av: Kommunfullmäktige	**DNR:** KS-2024/00541

Taxa för kopiering av allmänna handlingar i Umeå kommunkoncern

En förvaltning ska ta ut avgift enligt nedanstående taxa för att lämna ut

- kopia eller avskrift av allmän handling
- digital kopia av allmän handling som tillhandhålls elektroniskt eller via digitalt lagringsmedia
- utskrift av upptagning för automatisk databehandling
- kopia av video- eller ljudupptagning eller avskrift av ljudupptagning
- bestyrkta avskrifter eller kopior av handlingar som getts in till myndigheten
- Ifall en begäran enligt artiklarna 15-22 i dataskyddsförordningen, EU 2016/679, är uppenbart ogrundad eller orimlig får avgift enligt nedanstående taxa tas ut av personuppgiftsansvarig.

1. Kopia av allmän handling och utskrift av upptagning för automatisk databehandling. Detta gäller även när en handling skickas med telefax.

Antal sidor	**Kronor**
1-9	gratis
10	50
11	50 + 2
12	50 + 4
13	50 + 6 o.s.v.

2. Digital kopia av allmän handling som tillhandhålls elektroniskt eller via digitalt lagringsmedia: Samma taxa som ovan angivits gäller. Tillhandahålls kopia via digitalt lagringsmedia tillkommer en avgift för denna.

3. Avskrift av allmän handling eller utskrift av ljudupptagning: 90 kronor per påbörjad fjärdedels arbetstimme.

4. Kopia av videoupptagning: 600 kronor (förvaltningen tillhandahåller digitalt lagringsmedia).

5. Kopia av ljudupptagning 125 kronor per påbörjad fjärdedels arbetstimme (förvaltningen tillhandahåller digitalt lagringsmedia).

6. Bestyrkta avskrifter eller kopior av handlingar som getts in till myndigheten: 90 kronor per påbörjad fjärdedels arbetstimme och 2 kronor för varje framställd kopia, dock lägst 50 kronor.

   Utöver de angivna avgifterna tillkommer portoavgift om mottagaren önskar få begärd handling skickad via fysisk post

   Om kopior skickas med post ska portoavgift tas ut om försändelsen väger mer än 20 gram och avgift för kopiorna tas ut. Detta gäller även för eventuell postförskottsavgift eller annan särskild kostnad för att med post, bud eller liknande sända den begärda handlingen eller kopian till mottagaren.

   Avgifter avseende papperskopior gäller per sida och inte per papper, ett papper med dubbelsidig text räknas alltså som två sidor. Med sida avses en A4-sida. På motsvarande sätt beräknas avgiften för digitala kopior.

   Utlämnande av kopior av allmänna handlingar till interna förvaltningar är avgiftsfritt.

   Förvaltningen får besluta om undantag från ovanstående taxor om det finns särskilda skäl.

Taxa för utlämnande av handlingar och arkivarbete vid Stadsarkivet

UMEÅ KOMMUN

UMEÅ KOMMUN

Avgifter för Umeå stadsarkiv

Gäller fr o m 1 september 2025

		Kostnad
1.	**Information om uppgifter ur handlingar som försvaras i Umeå stadsarkiv**	Ingen avgift
1.1	**Information om arkivbestånd och arkivförhållanden**	Ingen avgift
1.2	**Information ur allmänna handlingar**	Ingen avgift

Anmärkning: Avser svar på förfrågningar som inte kräver omfattande efterforskning.

1.3 Övriga förfrågningar (ej moms)

Per påbörjad kvarts timmes arbetstid	125 kr

Anmärkning: Förfrågningar från myndigheter bevaras gratis. Med myndighet likställs kommunala bolag och stiftelser i Umeå kommun.

2. Bevis, utdrag och avskrifter (ej moms)	125 kr

3. Kopior (ej moms)

3.1 Enklare läsbar kvalité

A4

Skrifter/digitala kopior från Stadsarkivets eget ämbetsarkiv, 1-9 sidor	Ingen avgift
Den tionde sidan kostar	50 kr
Varje sida därutöver	2 kr/sida
Skrifter/digitala kopior från privata arkivsamlingar	4 kr/styck
A3	5 kr/styck
Format A2, A1, A0	Avtalas separat

3.2 Kvalificerad reproduktion

Skanning upp till A3/foto	150kr/styck
Utskrift, alla format	150 kr/styck
USB-minne	100 kr/styck

Anmärkning: Om beställaren begär att önskat material lagras och lämnas ut digitalt, om möjligt, utgår avgift beroende på lagringsmedia. Utlämnande görs endast på lagringsmedium som Umeå Kommun tillhandahåller utifrån informationssäkerhetsskäl.

3.3 Fotografier (ej moms)

Utskrift av fotografier på blankt kopiatorpapper (färg eller svartvitt)

A4	20 kr/styck
A3	40 kr/styck

4. Kopia av ljudupptagningar (ej moms)	
Per påbörjad kvarts timmes arbetstid	125 kr

UMEÅ KOMMUN

5. Visningar av Stadsarkivet (moms tillkommer)

Mån-fre kl 10-17:	350 kr
Övriga tider:	600 kr

Anmärkning: Visningar för grupper från myndigheter och skolelever/universitetsstuderande är avgiftsfri.

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-08

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00429

Taxa för byggnadsnämndens verksamheter

Förslag till beslut

Fullmäktige beslutar att
- Fastställa *Taxa för byggnadsnämndens verksamheter* enligt bilaga 2 med ikraftträdande den 1 juli 2025

Ärendebeskrivning

Förändringen avser mindre justering av byggnadsnämndens taxor för digitala kopior ur kartdatabasen. Lantmäteriet har tidigare tagit ut sagda taxa men den togs bort när taxorna reviderades inför 2025. Anledningen var lagkrav på att särskilt värdefulla datamängder ska tillgängliggöras avgiftsfritt.

Avdelningen juridik på SKR har gjort en rättsutredning och kommit fram till att Öppna datalagstiftningen inte är tillämplig på kommunernas geodata och att regler om värdefulla datamängder inte är tillämpliga på kommunerna. Det finns därför inget som hindrar att kommunfullmäktige beslutar om att återinföra en avgift när geodata tillhandahålls för vidarenyttjande.

Eftersom förändringen innebär en återgång till samma läge som före årsskiftet bedöms den korta införandetiden inte påverka intressenter nämnvärt. Förändringarna i taxa föreslås träda i kraft 1 juli 2025.

Följande justeringar föreslås i taxa för byggnadsnämndens verksamheter:
- Kilobyte-pris på rad D1.09 ”Digital kopia ur kartdatabas, vektorformat, dwg, tab, shape”.
- Tabell 2, ”Vektordata från storskalig kartdatabas. Kronor per kilobyte (beräknat på dwg-format)”.
- Raderna för kommunala bolag samt ideella föreningar, icke kommersiella sammanslutningar eller privatpersoner i ”Tabell 3. Prisreduktion avseende avgifter till Tabell D”.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Protokollsutdrag byggnadsnämnden
Bilaga 2. Förslag taxa för byggnadsnämndens verksamheter

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00429

Beredningsansvariga
Sara Nordström

Beslutet med underlag ska skickas till
Byggnadsnämnden

Margaretha Alfredsson
stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-04-16

§ 77

Diarienr: BN-2024/00222

Revidering av taxa för byggnadsnämndens verksamheter gällande avgift för geodata

Beslut

1. **Byggnadsnämnden godkänner en justering av *Taxa för byggnadsnämndens verksamheter* och återinför kilobyte-pris för digital kopia ur kartdatabasen med samma siffror som för 2024 samt tillhörande prisreduktioner.**

2. **Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta den reviderade *Taxan för byggnadsnämndens verksamheter* med ikraftträdande den 1 juli 2025.**

Ärendebeskrivning

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv, (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn samt Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/138 av den 21 december 2022 om fastställande av en förteckning över särskilda värdefulla dataset (HVD), ska vissa angivna värdefulla dataset tillgängliggöras avgiftsfritt.

Byggnadsnämnden beslutade den 18 oktober 2023 att medge undantag från kravet på avgiftsfritt tillgängliggörande för i ärendet beskrivna särskilt värdefulla dataset, i enlighet med 4 kap. 6 § lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data. Undantaget gällde till den 9 februari 2025.

I samband med att ”Taxa för byggnadsnämndens verksamheter” reviderades inför 2025 togs därför avgifter som kilobyte-pris rörande digital kopia ur kartdatabasen bort eftersom undantaget då skulle sluta gälla.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Byggnadsnämnden 2025-04-16

Avdelningen Juridik på SKR har nu gjort en rättsutredning och kommit fram till att Öppna datalagstiftningen inte är tillämplig på kommunernas geodata och att regler om HVD inte är tillämpliga på kommunerna. Därför är det inget som hindrar kommuner från att fortsättningsvis ta ut avgifter när geodata tillhandahålls för vidareutnyttjande.

Lantmäteri önskar därför att möjligheten att ta betalt för dessa geodata återinförs.

Byggnadsnämnden föreslås godkänna att återinföra avgifter för uttag av geodata ur kartbasen från 2024 genom att göra följande justeringar till Tabell D i Taxa för byggnadsnämndens verksamheter 2025:

- Kilobyte-pris på rad D1.09 ”Digital kopia ur kartdatabas, vektorformat, dwg, tab, shape”.
- Tabell 2, ”Vektordata från storskalig kartdatabas. Kronor per kilobyte (beräknat på dwg-format)”.
- Raderna för kommunala bolag samt ideella föreningar, icke kommersiella sammanslutningar eller privatpersoner i ”Tabell 3. Prisreduktion avseende avgifter till Tabell D”.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2025-04-08
Taxa byggnadsnämndens verksamheter – Gäller från 2025-07-01

Beredningsansvariga

Marie Häggström, lantmäterichef
Veronica Grahn, delprocessledare Geografiska data

Beslutsordning

Ordföranden finner att byggnadsnämnden beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till
Lantmäteri, Umeå kommun
Kommunfullmäktige, Umeå kommun

Taxa för byggnadsnämndens verksamheter

Innehåll

Inledning 4

Lagstöd för tillämpning av taxan 4

Beslutad av:	**Diarienummer:**	**Datum och paragraf för beslutet:**
Kommunfullmäktige	BN-2024/00222, KS-2024/00894	KF 2024-11-25 §203
	KS-2025/00429	KF 2025-06-19 §
Dokumenttyp:	**Giltighetstid:**	**Dokumentansvarig:**
Taxa	Från 1 juli 2025 tills vidare	Byggnadsnämnden

Avgifter 4
Allmänna regler om kommunala avgifter 5
Kommunallagen 5
Självkostnadsprincipen 5
Likställighetsprincipen 6
Retroaktivitetsförbudet 6
Allmänna bestämmelser om taxa 7
Kommunfullmäktiges beslut om taxa 7
Indexuppräkning 7
Avgiftsbestämning 7
Avgiftsreducering 7
Nedsättning av avgift 8
Avgift vid avslag, avskrivning, avvisning samt nekat startbesked 8
Betalning av avgift 8
Återbetalning av avgift 9
Handläggningskostnad 9
Mervärdesskatt 9
Upplysning om överklagande 9
Ikraftträdande 9
Särskilda bestämmelser om taxa 10
Avgift för lov och genomförande 10
Tidsbegränsade bygglov och bygglov för ändamål av säsongskaraktär 10
Extra tekniskt samråd, startbesked med mera 10
Tillsyn strandskydd 10
Byggsanktionsavgift 10
Planbesked 11
Avgift för detaljplanearbete, planprogram och områdesbestämmelser 11
Utlämning av allmänna handlingar 12
Taxetabeller 12

Tabell A - Taxetabeller för lov, anmälan med mera 13
Tabell B - Taxetabeller för planavgift vid bygglov 21
Tabell C – Planbesked, planprogram, detaljplaner och områdesbestämmelser 21
Tabell D - Taxetabeller för geografisk information, lantmäteri och mätning 22
Bilaga till Tabell D 24
Tabell E – Taxetabell för utlämning av allmän handling 25
Förklaringar av begrepp 26

Inledning

Lagstöd för tillämpning av taxan

Taxan för byggnadsnämndens verksamheter är framtagen och anpassad utifrån Umeå kommuns ärenden i enlighet med 12 kap. 8–11 §§ plan- och bygglagen (2010:900), PBL, 2 kap. 5 § kommunallagen (2017:725), KL, samt 7 kap. 13–18 §§ miljöbalken (MB) och taxan är unik för byggnadsnämnden i Umeå kommun. Tabeller och beräkningssätt har med förslag från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) som grund anpassats så att avgifterna ska täcka kommunens kostnader för det arbete som utförs i byggnadsnämndens olika ärendetyper.

Avgifter

Särskilda föreskrifter om avgifter för kommunernas verksamhet inom byggnadsnämndens ansvarsområde återfinns i 12 kap. PBL.

12 kap. 8 § PBL anger att byggnadsnämnden får ta ut avgifter för:

- beslut om planbesked, förhandsbesked, villkorsbesked, startbesked, slutbesked och ingripandebesked
- beslut om lov
- tekniska samråd och slutsamråd
- arbetsplatsbesök och andra tillsynsbesök på byggarbetsplatsen
- upprättande av nybyggnadskartor
- framställning av arkivbeständiga handlingar
- expediering och kungörelser enligt 9 kap. 41–41 b §§ PBL
- andra tid- eller kostnadskrävande åtgärder.

Taxan omfattar även andra avgifter i byggnadsnämndens verksamhet såsom:

- arkivservice
- geografisk information, lantmäteri och mätning
- ärenden angående strandskyddsdispenser.

Byggnadsnämnden får enligt 12 kap 9 § PBL ta ut en planavgift för att täcka programkostnader och kostnader för andra åtgärder som behövs för att upprätta eller ändra detaljplaner eller områdesbestämmelser, om

1. nämnden ger bygglov för nybyggnad eller ändring av en byggnad, och
2. den fastighet som bygglovet avser har nytta av planen eller områdesbestämmelserna.

För ärendetyper där en genomsnittlig kostnad inte är möjlig att bestämma, anges timdebitering i tillämplig taxetabell. Avgiften beräknas i de ärendetyperna genom att tillämplig handläggningskostnad per timme multipliceras med kommunens nedlagda tid för handläggning av ärendet. Med ärendetyp avses i detta dokument exempelvis besked, beslut, handläggning, produkter, tjänster eller serviceåtgärd.

Allmänna regler om kommunala avgifter

Kommunallagen

Kommunernas rätt att ta ut avgifter allmänt sett framgår av 2 kap. 5 § KL, som har följande lydelse:

”Kommuner och regioner får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning.”

Av paragrafen framgår kommuners och regioner rätt att ta ut avgifter. Paragrafen motsvarar huvudsakligen 8 kap. 3 b § i den äldre kommunallagen, med hänvisning till prop. 1993/94:188 s. 107 f.

Första stycket ger kommunerna rätt att ta ut avgifter inom hela den sektor som regleras i kommunallagen. Det enda kravet är att kommunen tillhandahåller en tjänst eller nyttighet som motprestation. Det gäller även ”frivilliga uppgifter” som tillhandahålls inom ramen för en obligatorisk verksamhet (se prop. 1993/94:188 s.79–80 samt prop. 2016/17:171 sid. 301). Detta innebär att kommunerna har möjlighet att ta ut avgifter för frivillig uppdragsverksamhet.

Självkostnadsprincipen

För byggnadsnämndens verksamhet reglerar 12 kap. 10 § PBL att en avgift inte får överstiga kommunens genomsnittliga kostnad för den typ av besked, beslut eller handläggning som avgiften avser. För all kommunal verksamhet gäller dessutom allmänt självkostnadsprincipen som uttrycks i 2 kap. 6 § KL.

”Kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än vad som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller.”

Självkostnadsprincipen som uttrycks i denna paragraf syftar på det totala avgiftsuttaget per verksamhet. Kostnaderna i det enskilda fallet eller ärendet har inte någon betydelse för tillämpningen av självkostnadsprincipen. Vid beräkningen av självkostnaderna får alla relevanta kostnader som verksamheten ger upphov till tas med. Exempel på kostnader är personalkostnader, material, utrustning, lokalkostnader med mera. Verksamhetens andel av kommunens centrala service- och administrationskostnader räknas också med i kostnaden.

Likställighetsprincipen

Plan- och bygglagen innehåller inte några särskilda regler om hur avgifternas storlek i det enskilda fallet ska bestämmas, dvs. hur de totala kostnaderna ska fördelas på dem som är avgiftsskyldiga. Av betydelse för avgiftsuttaget i enskilda fall i kommunal verksamhet är däremot den s.k. likställighetsprincipen, som uttrycks i 2 kap. 3 § KL.

”Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat”.

Bestämmelsen innebär att särbehandling av vissa kommunmedlemmar eller grupper av kommunmedlemmar endast är tillåten på objektiva grunder. Likställighetsprincipen innebär vid fördelning av avgifter att lika avgift ska utgå för lika prestation eller att kommunmedlemmar som befinner sig i motsvarande läge ska betala samma avgifter.

Retroaktivitetsförbudet

Kommunfullmäktige ska ha fattat beslut om en specifik taxa innan den börjar tillämpas. Det anses alltså otillåtet att ge avgiftsbestämmelser retroaktiv verkan – annat än i vissa speciella undantagsfall. Retroaktivitetsförbudet framgår direkt av 2 kap. 4 § KL, vilken har följande lydelse:

”Kommuner och landsting får inte fatta beslut med tillbakaverkande kraft till nackdel för medlemmarna. Sådana beslut får dock fattas om det finns synnerliga skäl för det.”

Allmänna bestämmelser om taxa

Kommunfullmäktiges beslut om taxa

Enligt 12 kap. 10 § PBL är det kommunfullmäktige som ska fatta beslut om grunderna hur avgifterna ska beräknas. Kommunfullmäktige kan inte delegera rätten att besluta om taxan till nämnd. Detta innebär att taxan, dess konstruktion och omfattning så väl som ändring av taxan måste beslutas av kommunfullmäktige.

Indexuppräkning

Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) oktober månad året före det år taxan börjar gälla.

Så länge denna taxa gäller uppdrar kommunfullmäktige till byggnadsnämnden för varje nytt avgiftsår (kalenderår) att justera taxan i enlighet med den procentsats som anges i den version av PKV som finns publicerad på SKR:s webbplats i oktober månad före avgiftsåret.

Avgiftsbestämning

Avgift tas ut enligt den taxa som gäller vid tidpunkten då ärendet inkommer till byggnadsnämnden. Detta gäller dock inte för detaljplaner, för dessa gäller att avgift tas ut enligt den taxa som gäller då planavtal tecknas. Om ett ärende påbörjats men inte avslutats före antagandet av denna taxa, har byggnadsnämnden rätt att tillämpa den nya taxan i ärendet om det innebär en lägre avgift för den sökande.
Om det finns särskilda skäl, som motiverar en höjning eller minskning av avgiften, får nämnden besluta detta för viss typ av ärenden eller för ett särskilt ärende.
Vid två eller flera åtgärder debiteras i normalfallet den mest tidskrävande utav dem.

Avgiftsreducering

Avgiftsreducering för taxetabell A innebär för bygglov, marklov och rivningslov samt förhandsbesked där beslut inte fattats inom lagstadgad tidsfrist att avgiften för beslutet reduceras med 20 % per överskriden vecka. Lagstadgad tidsfrist är 10 veckors handläggning från det att ansökan bedömdes vara komplett, enligt 12 kap. 8 a § PBL.
Avgiftsreducering innebär för ett ärende gällande en eller flera anmälningspliktiga åtgärder där beslut inte fattats inom lagstadgad tidsfrist att avgiften reduceras för beslutet med 20 % per överskriden vecka. Lagstadgad tidsfrist är 4 veckors handläggningstid från det att anmälan bedömdes vara komplett, enligt 12 kap. 8 a § PBL.
Handläggningstiderna i båda ovanstående fall kan i särskilt beslut förlängas till 20 respektive 8 veckor.

Nedsättning av avgift

Avgiften för ett lov där det finns ett beviljat lov som gått ut, eller håller på att gå ut, är detsamma som för ett helt nytt lov. Bygglovspliktiga ändringar i ett beviljat och gällande lov hanteras också som ett nytt beslut och debiteras enligt taxan för åtgärden som ändras.

För en ansökan gällande en åtgärd som innebär en förändring av motsvarande underlag tillhörande ett tidigare beslutat lov, förhandsbesked eller dispens kan byggnadsnämnden om det är motiverat med hänsyn tagen till arbetsinsats, reducera avgiften med 25, 50 alternativt 75 %. Nämnden har även möjlighet att reducera avgiften med ovan nämnda nivåer vid ny prövning av ett tidigare beslutat ärende om giltighetstiden gått ut, där inga eller endast mindre ändringar är gjorda.

Det förekommer nedsättning av vissa avgifter i tabell D, dessa framgår av Bilaga till tabell D (Tabell 2).

Avgift vid avslag, avskrivning, avvisning samt nekat startbesked

Avgift för handläggningen utgår även om ansökan avslås, avskrivs, avvisas eller om startbesked nekas. Om en ansökan avslås, avskrivs, avvisas eller om startbesked nekas tas avgift ut för de handläggningsåtgärder enligt tillämplig tidsuppskattning som sammanlagt vidtagits i ärendet.

För detaljplaner reglerar planavtalet betalningsskyldigheten i händelse av att planarbetet avbryts med mera.

Betalning av avgift

Avgift enligt denna taxa förutom detaljplanerna betalas av sökanden eller beställaren mot faktura när denne tillställts byggnadsnämndens beslut, beställd handling levererats eller beställd åtgärd vidtagits. Avgift för utstakning i samband med bygglovsprocess faktureras i samband med avgiften för lov. Betalning av avgift ska ske till nämnden inom den tid som anges i fakturan. Betalas inte avgiften vid den förfallodag som anges i fakturan utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635) från förfallodagen tills betalning sker. Vad gäller krav och inkasso tillämpar nämnden de rutiner som framgår av kommunens "*Riktlinjer för kredit- och krav verksamhet*" (2018-04-20). Avgifter kan tas ut som förskott.

Betalning av planavgift enligt avtal för upprättandet av ny detaljplan/planprogram ska ske enligt de villkor som anges i avtalet.

Om slutlig avgift för bygglov eller avgift för genomförande är högre än förskottsbetalad avgift kommer tilläggsdebitering att ske.

Återbetalning av avgift

Åtgärder som debiterats men ej utförts återbetalas om sökanden så begär och endast under förutsättning att det är omständigheter som sökanden inte rår eller kunnat rå över. Avgift återbetalas då för de handläggningsåtgärder enligt tillämplig tidsuppskattning som inte vidtagits i ärendet. Återbetalning kan tidigast ske när lovet upphört att gälla.
Ränta utgår inte på belopp som återbetalas.

För planavgift enligt avtal gäller, utöver vad som anges i denna taxa, de villkor som anges i avtalet.

Handläggningskostnad

Handläggningskostnaden är 1 249 kronor per timme för ärenden som avses i denna taxa. Minsta tid för debitering är en timme.

Mervärdesskatt

Mervärdesskatt utgår inte för avgifter i samband med myndighetsutövning.

Mervärdesskatt 25 % tillkommer på tjänster och produkter som inte är myndighetsutövning. Undantag för kartor i tryckt form, där mervärdeskatt 6 % tillkommer.

Upplysning om överklagande

Byggnadsnämndens beslut om debitering kan överklagas enligt 13 kap 3, 8–9 §§ PBL samt 42 § förvaltningslagen (2017:900), FL. Överklagan skall ske skriftligt till byggnadsnämnden och ska ha inkommit inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Byggnadsnämnden prövar om skrivelsen med överklagandet har kommit in i rätt tid. Om överklagan inte avvisas, överlämnas den till länsstyrelsen beträffande bygglov m.fl. ärenden och mark- och miljödomstolen beträffande planavgifter, som har rätt att pröva överklagandet som första instans.

Ikraftträdande

Denna taxa ska tillämpas från och med den 1 januari 2025. Justeringar i tabell D börjar gälla från och med den 1 juli 2025.

Särskilda bestämmelser om taxa

Avgift för lov och genomförande

För ärenden gällande bygglov, marklov eller rivningslov består avgiften av två delar, en som täcker lovprövningen och en del som täcker genomförandet av bygg-, mark- eller rivningsåtgärderna. Avgiften för lov tas ut i samband med beslut om lov. Avgiften för genomförande tas ut i förskott antingen i samband med beslut om lov eller i samband med startbeskedet för åtgärden.

För anmälningspliktiga åtgärder tas avgiften för genomförande ut i förskott i samband med beslut om startbesked.

Tidsbegränsade bygglov och bygglov för ändamål av säsongskaraktär

Vid ansökan om ett tidsbegränsat bygglov eller om ett bygglov för ändamål av säsongskaraktär tas samma avgift ut som för ett permanent bygglov för motsvarande åtgärd. Planavgift utgår inte vid tidsbegränsat bygglov.

Extra tekniskt samråd, startbesked med mera

I avgiften för genomförande i projekt som kräver tekniskt samråd ingår ett arbetsplatsbesök, ett slutsamråd och ett interimistiskt slutbesked. Om fler lovbeslut än ett behövs i samma ärende tas kostnad ut för den del som ingår i varje nytt beslut.

I de fall det behövs eller önskas fler startbesked, arbetsplatsbesök, slutsamråd, interimistiska slutbesked eller slutbesked debiteras dessa separat enligt taxetabell A 15. Eventuella beslut om kompletterande villkor eller beslut om ny kontrollansvarig debiteras separat enligt taxetabell A 15.

Tillsyn strandskydd

Tillsyn strandskydd sker enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) 7 kap och 27 kap MB (1998:808). Avgift enligt denna taxa tas inte ut för tillsyn som föranleds av klagomål som visar sig vara obefogade.

Byggsanktionsavgift

Om någon utför en åtgärd utan tillstånd utgår byggsanktionsavgift enligt 9 kap Plan- och byggförordningen (PBF).

Planbesked

En begäran om planbesked får enligt 5 kap 2 § PBL göras av den som har för avsikt att vidta en åtgärd som kan förutsätta att en detaljplan eller områdesplan antas, ändras eller upphävs. Byggnadsnämndens avgift för planbesked framgår av tabell C.1. Beloppen i tabellen har beräknats genom att framräknad handläggningskostnad per timme för verksamheten har multiplicerats med en genomsnittlig tidsåtgång för den typ av ärende som åtgärden avser. Avgift utgår även vid negativt besked. Vid återtagande av ansökan om planbesked utgår avgift för nedlagd tid.

Avgift för detaljplanearbete, planprogram och områdesbestämmelser

Planavgifter tas ut för att täcka kostnader som uppstått för att upprätta, ändra eller upphäva detaljplan eller områdesbestämmelser, separat eller i anslutning till handläggning av ett annat ärende. Byggnadsnämndens kostnader för att ta fram detaljplaner och områdesbestämmelser ska ersättas av den som har nytta av åtgärden. Fakturering sker löpande under arbetet.

En planavgift ska motsvara kommunens självkostnad för arbete utfört av egen personal, inhyrd personal eller annan som utför arbete för kommunens räkning. Kostnaden beräknas enligt den tid (antal timmar) som erfordrats för arbetet och en genomsnittlig timkostnad för handläggningen.

Avgift för detaljplanearbete regleras genom avtal mellan exploatör och byggnadsnämnden.

För uppdragets nedlagda arbetstid debiteras tidsersättning enligt handläggningskostnad per timme. Utöver nedlagd arbetstid reglerar planavtalet exploatörens betalningsansvar för övriga med planarbetet sammanhängande kostnader. Samtliga utredningar som behövs för prövning av detaljplan ska bekostas av exploatören.

Det är byggnadsnämnden som avgör vilka utredningar som krävs för planarbetet. Det är även byggnadsnämnden som avgör vilka utredningar exploatören kan beställa alternativt tillhandahålla respektive vilka utredningar som det är lämpligt att byggnadsnämnden utför eller beställer. Handläggning som krävs för hantering av utredningar debiteras exploatören baserat på tidsåtgång.

Om byggnadsnämnden bedömer att det behövs ett program för att underlätta planarbetet, ska nämndens självkostnad för detta bekostas av exploatör. Fakturering sker löpande under arbetet. Om ett program har upprättats i förväg ska hela eller delar av kostnaden ingå i planavgiften om programmet fortfarande är aktuellt och bidrar till att planarbetet underlättas.

Om ett planarbete har flera exploatörer fördelas planavgiften schablonmässigt mellan de olika exploatörerna i förhållande till deras nytta av planen i enlighet med vad byggnadsnämnden tillsammans med exploatörer i övrigt överenskommer.

För gällande planer, som inte betalats genom planavtal, ska planavgift betalas av den som söker bygglov för åtgärder enligt gällande bestämmelse i samband med beslut om lov och senast vid beslut om startbesked. Planavgift tas ut baserat på area i kvadratmeter (bruttoarea) enligt tabell B1.

Utlämning av allmänna handlingar

Utlämning av allmänhandling debiteras med stöd av Umeå kommuns rutin KS-2019/00299–4 *"Taxa för utlämnande av allmän handling".* Vid utlämning via digital lagringsmedia gäller samma taxa som vid papperskopior. Se tabell E.

Taxetabeller

Byggnadsnämndens taxa för tjänster inom bygglov utgår från Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) standardiserade modell för bygglovtaxa. Beslutade avgifter framgår av tabellerna nedan. Byggnadsnämndens taxa för planer och områdesbestämmelser baseras på beräknad handläggningstid och ingångna planavtal.

Taxa för nybyggnadskarta, utstakning och lägeskontroll, kartor och geodata, arkiv samt övrigt utgår från beräknad handläggningstid och framgår av tabeller nedan.

Tabell A - Taxetabeller för lov, anmälan med mera

A1 Bygglov och teknisk kontroll för en- och tvåbostadshus och komplementbyggnader

	Ärendetyp		Avgift lov	Avgift genomförande	Total avgift
A1.01	Nybyggnad av ett en- eller tvåbostadshus. Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovspliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Planenligt	16 237 kr	19 984 kr	36 221 kr
A1.02		Avviker från detaljplan	23 106 kr	19 984 kr	43 090 kr
A1.03		Utanför planlagt område	21 233 kr	19 984 kr	41 217 kr
A1.04	Nybyggnad av ett fritidshus med högst två bostäder. Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovspliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Planenligt	14 988 kr	19 984 kr	34 972 kr
A1.05		Avviker från detaljplan	21 857 kr	19 984 kr	41 841 kr
A1.06		Utanför planlagt område	19 984 kr	19 984 kr	39 968 kr
A1.07	Nybyggnad av komplementbyggnad, med tekniskt samråd	Planenligt	12 490 kr	7 494 kr	19 984 kr
A1.08		Avviker från detaljplan	17 486 kr	7 494 kr	24 980 kr
A1.09		Utanför planlagt område	17 486 kr	7 494 kr	24 980 kr
A1.10	Nybyggnad av komplementbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 118 kr	1 249 kr	9 367 kr
A1.11		Avviker från detaljplan	13 739 kr	1 249 kr	14 988 kr
A1.12		Utanför planlagt område	13 739 kr	1 249 kr	14 988 kr
A1.13	Nybyggnad av komplementbyggnad, utan tekniskt samråd	Planenligt	11 865 kr	1 249 kr	13 114 kr
A1.14		Avviker från detaljplan	16 861 kr	1 249 kr	18 110 kr
A1.15		Utanför planlagt område	16 861 kr	1 249 kr	18 110 kr
A1.16	Tillbyggnad, med tekniskt samråd	Planenligt	12 490 kr	7 494 kr	19 984 kr
A1.17		Avviker från detaljplan	17 486 kr	7 494 kr	24 980 kr
A1.18		Utanför planlagt område	17 486 kr	7 494 kr	24 980 kr
A1.19	Tillbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 118 kr	1 249 kr	9 367 kr
A1.20		Avviker från detaljplan	13 739 kr	1 249 kr	14 988 kr
A1.21		Utanför planlagt område	13 739 kr	1 249 kr	14 988 kr
A1.22	Tillbyggnad, utan tekniskt samråd	Planenligt	11 865 kr	1 249 kr	13 114 kr
A1.23		Avviker från detaljplan	16 861 kr	1 249 kr	18 110 kr
A1.24		Utanför planlagt område	16 861 kr	1 249 kr	18 110 kr
A1.25	Fasadändring, med tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planenligt	8 118 kr	4 996 kr	13 114 kr
A1.26		Avviker från detaljplan	13 739 kr	4 996 kr	18 735 kr
A1.27		Inom kulturmiljöområde	12 490 kr	4 996 kr	17 486 kr

A1.28	Fasadändring, utan tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planenligt	7 494 kr	1 249 kr	8 743 kr
A1.29		Planenligt – mycket enkel åtgärd	4 996 kr	1 249 kr	6 245 kr
A1.30		Avviker från detaljplan	13 114 kr	1 249 kr	14 363 kr
A1.31		Inom kulturmiljöområde	11 865 kr	1 249 kr	13 114 kr
A1.32	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	Planenligt	2 498 kr	4 996 kr	7 494 kr
A1.33	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	Avviker från detaljplan	3 747 kr	4 996 kr	8 743 kr
A1.34	Ändrad användning av småhus och tillhörande komplementbyggnader från bostad (1–2 lägenheter) till annan användning med tekniskt samråd	Planenligt	12 490 kr	7 494 kr	19 984 kr
A1.35		Avviker från detaljplan	17 486 kr	7 494 kr	24 980 kr
A1.36		Utanför planlagt område	17 486 kr	7 494 kr	24 980 kr
A1.37	Ändrad användning av småhus och tillhörande komplementbyggnader från bostad (1–2 lägenheter) till annan användning utan tekniskt samråd	Planenligt	12 490 kr	1 249 kr	13 739 kr
A1.38		Avviker från detaljplan	17 486 kr	1 249 kr	18 735 kr
A1.39		Utanför planlagt område	17 486 kr	1 249 kr	18 735 kr

A2	**Bygglov och teknisk kontroll för byggnader som inte hör till ett småhus enligt tabell A 1**				
	Ärendetyp		**Avgift lov**	**Avgift genomförande**	**Total avgift**
A2.01	Nybyggnad och tillbyggnad 0–100 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd	Planenligt	12 490 kr	11 241 kr	23 731 kr
A2.02		Avviker från detaljplan	19 984 kr	11 241 kr	31 225 kr
A2.03		Utanför planlagt område	19 984 kr	11 241 kr	31 225 kr
A2.04	Nybyggnad och tillbyggnad 0–100 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	Planenligt	11 865 kr	1 873 kr	13 738 kr
A2.05		Avviker från detaljplan	19 359 kr	1 873 kr	21 232 kr
A2.06		Utanför planlagt område	19 359 kr	1 873 kr	21 232 kr
A2.07	Nybyggnad och tillbyggnad 101–1000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	25 604 kr	32 474 kr	58 078 kr
A2.08		Avviker från detaljplan	33 098 kr	32 474 kr	65 572 kr
A2.09		Utanför planlagt område	33 098 kr	32 474 kr	65 572 kr
A2.10	Nybyggnad och tillbyggnad 1001–5000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	47 462 kr	42 466 kr	89 928 kr
A2.11		Avviker från detaljplan	56 205 kr	42 466 kr	98 671 kr
A2.12		Utanför planlagt område	52 458 kr	42 466 kr	94 924 kr
A2.13	Nybyggnad och tillbyggnad ≥ 5001 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	51 209 kr	48 711 kr	99 920 kr
A2.14		Avviker från detaljplan	59 952 kr	48 711 kr	108 663 kr
A2.15		Utanför planlagt område	56 205 kr	48 711 kr	104 916 kr
A2.16	Nybyggnad och tillbyggnad ≥101 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd ex. vis tälthall	Planenligt	14 363 kr	2 498 kr	16 861 kr
A2.17		Avviker från detaljplan	21 857 kr	2 498 kr	24 355 kr

A2.18		Utanför planlagt område	21 857 kr	2 498 kr	24 355 kr
A2.19	Fasadändring, med tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande som påverkar byggnadens utseende	Planenligt	8 118 kr	8 743 kr	16 861 kr
A2.20		Avviker från detaljplan	16 237 kr	8 743 kr	24 980 kr
A2.21		Inom kulturmiljöområde	13 739 kr	8 743 kr	22 482 kr
A2.22	Fasadändring, utan tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande som påverkar byggnadens utseende	Planenligt	8 118 kr	1 873 kr	9 991 kr
A2.23		Avviker från detaljplan	15 612 kr	1 873 kr	17 485 kr
A2.24		Inom kulturmiljöområde	13 114 kr	1 873 kr	14 987 kr
A2.25	Ändrad användning, inredning av ytterligare bostad eller någon ytterligare lokal för handel, hantverk eller industri, med tekniskt samråd	Planenligt	13 739 kr	22 482 kr	36 221 kr
A2.26		Avviker från detaljplan	21 233 kr	22 482 kr	43 715 kr
A2.27		Utanför planlagt område	18 735 kr	22 482 kr	41 217 kr
A2.28	Ändrad användning, inredning av ytterligare bostad eller någon ytterligare lokal för handel, hantverk eller industri, utan tekniskt samråd	Planenligt	13 739 kr	1 873 kr	15 612 kr
A2.29		Avviker från detaljplan	21 233 kr	1 873 kr	23 106 kr
A2.30		Utanför planlagt område	18 735 kr	1 873 kr	20 608 kr

A3	**Bygglov och teknisk kontroll för skyltar och ljusanordningar**			
	Ärendetyp	**Avgift lov**	**Avgift genomförande**	**Total avgift**
A3.01	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med liten omgivningspåverkan	8 743 kr	1 873 kr	10 616 kr
A3.02	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med stor omgivningspåverkan	11 241 kr	1 873 kr	13 114 kr
A3.03	Ytterligare skylt eller ljusanordning utöver den första	1 249 kr	0 kr	1 249 kr

A4	**Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 1**	
	Ärendetyp	**Avgift**
A4.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av nöjesparker, djurparker, idrottsplatser, skidbackar med liftar, kabinbanor, campingplatser, skjutbanor, småbåtshamnar, friluftsbad, motorbanor och golfbanor	Timdebitering
A4.02	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av upplag och materialgårdar	Timdebitering
A4.03	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av tunnlar och bergrum som inte är avsedda för väg, järnväg, tunnelbana eller gruvdrift	Timdebitering
A4.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av fasta cisterner och andra fasta anläggningar för kemiska produkter som är hälso- och miljöfarliga och för varor som kan medföra brand eller andra olyckshändelser	Timdebitering
A4.05	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av radio- eller telemaster eller torn	Timdebitering
A4.06	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av vindkraftverk som a) är högre än 20 meter över markytan b) placeras på ett avstånd från gränsen som är mindre än kraftverkets höjd över marken c) monteras fast på en byggnad, eller d) har en vindturbin med en diameter som är större än tre meter	Timdebitering

A4.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av begravningsplatser	Timdebitering

A5	**Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 2** (murar och plank, parkeringsplatser utomhus och transformatorstationer)				
	Ärendetyp		**Avgift lov**	**Avgift genomförande**	**Total avgift**
A5.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, med tekniskt samråd	Planenligt	9 368 kr	4 996 kr	14 364 kr
A5.02		Avviker från detaljplan	15 613 kr	4 996 kr	20 609 kr
A5.03		Utanför planlagt område	15 613 kr	4 996 kr	20 609 kr
A5.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, utan tekniskt samråd	Planenligt	9 367 kr	1 249 kr	10 616 kr
A5.05		Avviker från detaljplan	15 612 kr	1 249 kr	16 861 kr
A5.06		Utanför planlagt område	15 612 kr	1 249 kr	16 861 kr
A5.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, med tekniskt samråd	Planenligt	8 118 kr	4 996 kr	13 114 kr
A5.08		Avviker från detaljplan	15 612 kr	4 996 kr	20 608 kr
A5.09		Utanför planlagt område	13 114 kr	4 996 kr	18 110 kr
A5.10	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 118 kr	1 249 kr	9 367 kr
A5.11		Avviker från detaljplan	15 612 kr	1 249 kr	16 861 kr
A5.12		Utanför planlagt område	13 114 kr	1 249 kr	14 363 kr
A5.13	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av transformatorstation	Planenligt	7 494 kr	1 249 kr	8 743 kr
A5.14		Avviker från detaljplan	14 363 kr	1 249 kr	15 612 kr
A5.15		Utanför planlagt område	12 490 kr	1 249 kr	13 739 kr

A6	**Förlängning av tidsbegränsat bygglov**	**Avgift**
A6.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov	12 490 kr

A7	**Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär**	**Avgift**
A7.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär	12 490 kr

A8	**Anmälningspliktiga åtgärder**	
	Ärendetyp	**Avgift**
A8.01	Rivning av byggnad eller en del av byggnad, med tekniskt samråd	11 241 kr
A8.02	Rivning av byggnad eller del av en byggnad, utan tekniskt samråd	6 245 kr
A8.03	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, med tekniskt samråd	11 241 kr
A8.04	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, utan tekniskt samråd	6 245 kr
A8.05	Större inre ombyggnation/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventilation och installationer, med tekniskt samråd	24 980 kr
A8.06	Större inre ombyggnation/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventilation och installationer, utan tekniskt samråd	9 992 kr

A8.07	Installation eller väsentlig ändring av hiss, med tekniskt samråd	12 490 kr
A8.08	Installation eller väsentlig ändring av hiss, utan tekniskt samråd	6 245 kr
A8.09	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, med tekniskt samråd	4 371 kr
A8.10	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, utan tekniskt samråd	3 122 kr
A8.11	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, med tekniskt samråd	12 490 kr
A8.12	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, utan tekniskt samråd	6 245 kr
A8.13	Installation eller väsentlig ändring av anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, med tekniskt samråd	12 490 kr
A8.14	Installation eller väsentlig ändring av en anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, utan tekniskt samråd	3 122 kr
A8.15	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, med tekniskt samråd	12 490 kr
A8.16	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, utan tekniskt samråd	6 245 kr
A8.17	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, med tekniskt samråd	12 490 kr
A8.18	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, utan tekniskt samråd	6 245 kr
A8.19	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, med tekniskt samråd	12 490 kr
A8.20	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, utan tekniskt samråd	6 245 kr
A8.21	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, med tekniskt samråd	11 241 kr
A8.22	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, utan tekniskt samråd	6 245 kr
A8.23	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, med tekniskt samråd	12 490 kr
A8.24	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, utan tekniskt samråd	6 245 kr
A8.25	Uppförande eller tillbyggnad av sådan komplementbyggnad som avses i 9 kap. 4 a § PBL, med tekniskt samråd (attefallshus i form av komplementbyggnad)	9 992 kr
A8.26	Uppförande eller tillbyggnad av sådan komplementbyggnad som avses i 9 kap. 4 a § PBL, utan tekniskt samråd (attefallshus i form av komplementbyggnad)	6 245 kr
A8.27	Uppförande eller tillbyggnad av sådant komplementbostadshus som avses i 9 kap. 4 a § PBL, med tekniskt samråd (attefallshus i form av komplementbostadshus)	14 988 kr
A8.28	Uppförande eller tillbyggnad av sådant komplementbostadshus som avses i 9 kap. 4 a § PBL, utan tekniskt samråd (attefallshus i form av komplementbostadshus)	9 992 kr
A8.29	Ändring av sådan komplementbyggnad som avses i 9 kap. 4 a § PBL så att den blir ett sådant komplementbostadshus som avses i 9 kap. 4 a § PBL, med tekniskt samråd (ändring av attefallshus i form av komplementbyggnad till attefallshus i form av komplementbostadshus)	12 490 kr
A8.30	Ändring av sådan komplementbyggnad som avses i 9 kap. 4 a § PBL så att den blir ett sådant komplementbostadshus som avses i 9 kap. 4 a § PBL, utan tekniskt samråd (ändring av attefallshus i form av komplementbyggnad till attefallshus i form av komplementbostadshus)	7 494 kr
A8.31	Göra sådan anmälningspliktig tillbyggnad som avses i 9 kap. 4 b § 1 st. 1 PBL, med tekniskt samråd (attefallstillbyggnad)	11 241 kr
A8.32	Göra sådan anmälningspliktig tillbyggnad som avses i 9 kap. 4 b § 1 st 1 PBL, utan tekniskt samråd (attefallstillbyggnad)	6 245 kr
A8.33	Bygga sådan anmälningspliktig takkupa som avses i 9 kap. 4 b § 1 st. 2 PBL, med tekniskt samråd (attefallstakkupa)	11 241 kr
A8.34	Bygga sådan anmälningspliktig takkupa som avses i 9 kap. 4 b § 1 st. 2 PBL, utan tekniskt samråd (attefallstakkupa)	6 245 kr
A8.35	Sådan anmälningspliktig inredning av ytterligare en bostad som avses i 9 kap. 4 c § PBL, med tekniskt samråd	13 739 kr

A8.36	Sådan anmälningspliktig inredning av ytterligare en bostad som avses i 9 kap. 4 c § PBL, utan tekniskt samråd	7 494 kr

A9	Marklov och teknisk kontroll för marklovpliktiga åtgärder			
	Ärendetyp	Avgift lov	Avgift genomförande	Total avgift
A9.01	Marklovpliktig åtgärd, med tekniskt samråd	9 367 kr	7 494 kr	16 861 kr
A9.02	Marklovpliktig åtgärd, utan tekniskt samråd	9 367 kr	2 498 kr	11 865 kr

A10	Rivningslov och teknisk kontroll för åtgärder som kräver rivningslov			
	Ärendetyp	Avgift lov	Avgift genomförande	Total avgift
A10.01	Åtgärd som kräver rivningslov, med tekniskt samråd	9 367 kr	8 743 kr	18 110 kr
A10.02	Åtgärd som kräver rivningslov, utan tekniskt samråd	9 367 kr	2 498 kr	11 865 kr

A11	Förhandsbesked	Avgift
A11.01	Förhandsbesked	18 735 kr

A12	Villkorsbesked	Avgift
A12.01	Villkorsbesked	Timdebitering

A13	Ingripandebesked	Avgift
A13.01	Ingripandebesked	Timdebitering

A14	Strandskyddsdispens	Avgift
A14.01	Strandskyddsdispens	12 490 kr

A15	Extra arbetsinsatser under genomförandet	Avgift
A15.01	Extra tekniskt samråd, utöver det första, per styck	7 494 kr
A15.02	Extra beslut om startbesked, utöver det första, per styck	2 498 kr
A15.03	Extra arbetsplatsbesök, utöver det första, per styck	6 245 kr
A15.04	Beslut om kompletterande villkor, per styck	2 498 kr
A15.05	Extra slutsamråd, utöver det första, per styck	6 245 kr
A15.06	Beslut om interimistiskt slutbesked, per styck	2 498 kr
A15.07	Extra beslut om slutbesked, utöver det första, per styck	2 498 kr
A15.08	Beslut om byte av kontrollansvarig, per styck	2 498 kr

A16	Nybyggnadskarta	Avgift
A16.01	Nybyggnadskarta ≤ 2000 m²	11 865 kr
A16.02	Nybyggnadskarta, enkelt förfarande ≤ 2000 m² *Enkelt förfarande kan tillämpas utanför planlagt område och kommunalt VA*	9 992 kr
A16.03	Tillägg för varje extra 1000 m²	1 873 kr
A16.04	Revidering av nybyggnadskarta *Revidering görs för ärenden som är upp till 5 år gammal. Vid revidering kan mätning enligt timdebitering tillkomma.*	5 620 kr
A16.05	Övriga tidskrävande åtgärder *Tex extra utredning eller mätning*	Timdebitering

Alternativ till Nybyggnadskarta se tabell D, D 1.7 Enkelt underlag till situationsplan.

A17	Utstakning i samband med bygglovsprocess	Avgift
A17.01	Grundavgift finutstakning	2 810 kr*
A17.02	Tillägg per byggnad	4 059 kr*
A17.03	Lägeskontroll	5 620 kr
A17.04	Avgift för utstakning i egen regi	2 498 kr

För andra typer av mätuppdrag se tabell D 5 Mätningstjänster

* Mervärdesskatt (moms) tillkommer

A18	Lov för åtgärder som inte kräver lov (frivilliga lov)	Avgift
A18.01	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd finns i någon av taxans övriga tabeller	I enlighet med tillämplig tabell
A18.02	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd inte finns i någon av taxans övriga tabeller	Timdebitering

A19	Andra tids- och kostnadskrävande åtgärder	Avgift
A19.01	Andra tids- och kostnadskrävande åtgärder	Timdebitering

A20	Avslag	Avgift
A20.01	Beslut om att avslå en ansökan eller anmälan	Timdebitering

A21	Avskrivning	Avgift
A21.01	Beslut om att avskriva en ansökan eller anmälan	Timdebitering

A22	Avvisning	Avgift
A22.01	Beslut om att avvisa en ansökan eller anmälan	Timdebitering

A23	Neka startbesked	Avgift
A23.01	Beslut om att neka startbesked	Timdebitering

A24	Tillsyn	Avgift
A24.01	Tillsyn enligt lagen om energimätning i byggnader	Timdebitering
A24.02	Tillsyn strandskydd	Timdebitering

A25	Kungörelse	Avgift
A25.01	Kungörelse (lokaltidning)	7 500 kr

Tabell B - Taxetabeller för planavgift vid bygglov

B 1 Planavgift vid bygglov för byggnader

I de fall planavgiften inte reglerats genom planavtal, tas avgift ut i samband med bygglov och senast vid beslut om startbesked.
Planavgift tas ut baserat på area i kvadratmeter enligt tabell B1 nedan.
Planavgift tas endast ut i samband med bygglovspliktiga åtgärder, alltså inte för exempelvis friggebodar.
Planavgift tas inte ut vid tidsbegränsat bygglov (9 kap. 33 § PBL).

	Ärendetyp	Avgift
B1.01	Nybyggnad 0 - 100 kvm	12 000 kr
B1.02	Nybyggnad 101 - 1000 kvm	24 000 kr
B1.03	Nybyggnad 1001 - 5000 kvm	36 000 kr
B1.04	Nybyggnad ≥ 5001 kvm	48 000 kr
B1.05	Tillbyggnad 0 - 50 kvm	6 000 kr
B1.06	Tillbyggnad ≥ 51 kvm	12 000 kr

Tabell C – Planbesked, planprogram, detaljplaner och områdesbestämmelser

C1 Planbesked

Avgiften debiteras i samband med beslut om planbesked oavsett om beslutet är positivt eller negativt och avräknas inte från kommande planavgift vid upprättande av detaljplan. Skulle ärendet återkallas innan beslut fattats debiteras nedlagd tid.

	Ärendetyp	Avgift
C1.01	Planbesked kategori 1 (alla åtgärder som inte omfattas av kategori 2 eller 3)	22 500 kr
C1.02	Planbesked kategori 2 (komplexa åtgärder eller åtgärder som kräver miljöbedömning)	33 700 kr
C1.03	Planbesked kategori 3 (åtgärder som innebär mindre ändring av gällande detaljplan, förlängning av genomförandetid för gällande detaljplan eller andra åtgärder av motsvarande komplexitet)	12 500 kr

C2 Detaljplaner, planprogram och områdesbestämmelser

Avgifter debiteras löpande och regleras som huvudregel genom avtal mellan exploatör och kommunen, se kapitel *Särskilda bestämmelser om taxa*

	Ärendetyp	Avgift
C 2.01	Program, detaljplaner och områdesbestämmelser	Timdebitering
C 2.02	Tillkommande handläggningskostnad per timme	Timdebitering

Tabell D - Taxetabeller för geografisk information, lantmäteri och mätning

Avgifter exklusive 25% mervärdesskatt (moms) om inte annat anges.
Mediakostnad anges i tabell 1, Bilaga till tabell D.
Kilobyte-pris anges i tabell 2, Bilaga till tabell D.
Prisreduktion anges i tabell 3, Bilaga till tabell D.

D1 Kartdata och produkter ur kartdatabasen

	Ärendetyp		Avgift
D1.01	Enkelt utdrag ur fastighetssystemet *Servitut och rättigheter är inte utredda*		Se tabell E, E.1.1
D1.02	Tomtkarta		0 kr
D1.03	Bykarta *Skala 1:5000*	A4	57 kr
D1.04		A3	81 kr
D1.05		A2	148 kr
D1.06		A1	193 kr
D1.07	Enkelt underlag till situationsplan (när nybyggnadskarta ej krävs) *Vid behov av inmätning tillkommer timdebitering*		2 498 kr + ev timdebitering
D1.08	Digital kopia ur kartdatabas, rasterformat, jpg, gif, tif, pdf		Timdebitering
D1.09	Digital kopia ur kartdatabas, vektorformat, dwg, tab, shape		Timdebitering + kilobyte-pris (se tabell 2)
D1.10	Grundkarta *Underlag till detaljplan, enbart interna beställningar*	Nivå A: <9 ha, alt. ursprung D2 el bättre Revidering 1 ingår	16 237 kr
D1.11		Nivå A: revidering 2 och framåt	7 494 kr
D1.12		Nivå B: >9 ha, alt. ursprung D3 el sämre Revidering 1 ingår	23 106 kr
D1.13		Nivå B: revidering 2 och framåt	9 992 kr
D1.14		Nivå C: >24 ha Revidering 1 ingår	28 727 kr
D1.15		Nivå C: revidering 2 och framåt	13 739 kr
D1.16	Fastighetsförteckning *Underlag till detaljplan, enbart interna beställningar*	Nivå A: <9 ha, alt. ursprung D2 el bättre Revidering 1 ingår	11 241 kr
D1.17		Nivå A: revidering 2 och framåt	6 245 kr
D1.18		Nivå B: >9 ha, alt. ursprung D3 el sämre Revidering 1 ingår	16 861 kr
D1.19		Nivå B: revidering 2 och framåt	9 367 kr
D1.20		Nivå C: >24 ha Revidering 1 ingår	21 233 kr
D1.21		Nivå C: revidering 2 och framåt	9 992 kr
D1.22	Övriga tidskrävande åtgärder *Tex extra utredning eller mätning*		Timdebitering

D 2	Kartprodukter	
	Ärendetyp	**Avgift**
D2.01	Stadskarta Umeå (inkl. moms), vektor dwg *Skala 1:10 000*	10 240 kr

D 3	Flygfoton	
	Ärendetyp	**Avgift**
D3.01	Kopia av äldre s/v flygfoto, analog, flygstråk 1956-2011 *Flyghöjd 800 meter*	5 kr/ha + timdebitering + mediakostnad (se tabell 1)
D3.02	Kopia av äldre flygfoto s/v, jpg, tif,, flygstråk 1956-2011 *Flyghöjd 800 meter*	24 kr/ha + timdebitering

D 4	GIS-relaterade produkter och tjänster		
	Ärendetyp		**Avgift**
D4.01	Stadsmodell - 3D fasaddraperad *Avser endast färdigdraperade byggnader inom centrumfyrkanten*		48 kr/kb + timdebitering
D4.02	3D konstruktion *Exempel skuggstudier, visualiseringar* *Avser leverans i jpg*		Timdebitering
D4.03	Kartframställning, databearbetning, 3D modellering		Timdebitering
D4.04	Webbkarta 2D/3D *Gäller endast de kommunala bolagen, denna tjänst säljs ej externt*	Framtagande	Timdebitering
D4.05		Drift standard	2 225 kr/år
D4.06		Drift utökad	4 340 kr/år
D4.07		Formulärfunktion	3 670 kr/karta

D 5	Mätningstjänster	
	Ärendetyp	**Avgift**
D5.01	Mätuppdrag *Exempel grovutstakning, inmätning, gränsutvisning med stakkäpp, etc.*	Timdebitering

D 6	Stompunkter	
	Ärendetyp	**Avgift**
D6.01	Stompunkter, triangelpunkter, polygonpunkter, väggpunkter, fixar, samt punktbeskrivningar *Web-lösning där kunden själv kan hämta ner punkter samt anmäla till oss om någon punkt är borta.* www.umea.se/stomnatskarta	0 kr

D 7	Publicering och spridning av produkt	
	Ärendetyp	**Avgift**
D7.01	Nyttjanderätt för karta - avser tryckt och digital form, infoga ”© Umeå kommun” *Gäller både intern (inkl. bolag) och extern kund*	0 kr

D 8	Fastighetsrättsliga uppdrag och tjänster	
	Ärendetyp	**Avgift**
D8.01	Fastighetsrättsliga uppdrag *Exempel värdeintyg, fastighetsutredning, sakägareförteckning, andelsutredning med flera uppdrag*	Timdebitering
D8.02	Bildande av samfällighetsförening – ingen mervärdesskatt (moms) tillkommer	4 600 kr (registreringsavgift) + timdebitering

Bilaga till Tabell D

Tabell 1. Mediakostnad

Storlek	Papper		Fotopapper	
	s/v	Färg		
A4	6 kr*			* Avgifter för utlämnande av allmän handling se Tabell E, E.1.1
A4		29 kr	40 kr	
A3	40 kr	68 kr	91 kr	
A2	63 kr	103 kr	130 kr	
A1	81 kr	125 kr	171 kr	
A0	108 kr	148 kr	352 kr	

Tabell 2. Vektordata från storskalig kartdatabas. Kronor per kilobyte (beräknat på dwg-format).

Antal kilobyte	Fastigheter/rättigheter byggnader	Landskapsinfo/PB	Höjdinformation		
			T1-T2, F1	F2, D1-D3	D4-D6
1–499	20,5	10,5	7,5	4,5	-
500–749	18,5	8,5	6,0	4,0	-
750–999	16,5	7,5	4,5	3,0	-
> 1000	14,0	6,5	3,5	2,5	-

Tabell 3. Prisreduktion avseende avgifter till Tabell D.

Kommunens verksamheter (ej bolag)	Ingen debitering förutom vid myndighetsutövning
Kommunala bolag (gäller vid kommunal service och inom Umeå kommun)	Inget kilobyte-pris tas ut för vektordata
Ideella föreningar, icke kommersiella sammanslutningar eller privatpersoner	50 % på digitalt material ur kartdatabas. 75 % på digitalt material utanför tätorten.
Studenter	Studenter kan erhålla digitala kartfiler inom specificerat område för examens- eller studiearbete kostnadsfritt. Vid ev. bearbetning tillämpas timdebitering med 50 % rabatt.

Tabell E – Taxetabell för utlämning av allmän handling

E 1 Arkiv - utlämning av allmän handling

Utlämning av allmänhandling debiteras med stöd av Umeå kommuns rutin KS-2019/00299–4 *"Taxa för utlämnande av allmän handling".*
Avgifter avseende papperskopior gäller per sida och inte per papper, ett papper med dubbelsidig text räknas alltså som två sidor. Med sida avses en A4-sida.
Vid utlämning via digital lagringsmedia gäller samma taxa som vid papperskopior.

	Ärendetyp	Avgift
E 1.1	Grundavgift för utlämning vid fler än 9 sidor. (<9 sidor gratis)	50 kr
	Kostnad per sida vid fler än 9 sidor.	2 kr/sida
E 1.2	Lagringsmedia	(kostnad för lagringsmedia debiteras)

Förklaringar av begrepp

Listan nedan innehåller förklaringar av vissa begrepp som finns i taxan. När begreppen avser handläggningsmoment, är det den genomsnittliga tiden för arbetet med respektive moment som anges i tids- och kostnadsuppskattningarna.

Arbetsplatsbesök
I detta ingår såväl för- som efterarbete som det faktiska arbetsplatsbesöket, samt den genomsnittliga restiden till och från ett arbetsplatsbesök i kommunen.

Avskrivning
Avskrivning av ett ärende sker om sökanden återkallar sin ansökan.

Avslut av ärende
I detta ingår exempelvis rensning, fakturering och arkivering.

Avvikelse från detaljplan
Den föreslagna åtgärden överensstämmer inte med gällande detaljplan eller gällande områdesbestämmelser.

Avvisning
Om en ansökan är så ofullständig att ärendet inte går att pröva i sak, ska ansökningen avvisas.

Expediering och kungörelse
Den genomsnittliga tiden för detta, utslaget på alla ärenden av respektive typ.

Kulturmiljö eller kulturområde
Område eller miljö som bedöms vara historiskt, kulturhistoriskt, miljömässigt eller konstnärligt värdefulla.

Liten avvikelse
Sådan liten avvikelse från gällande detaljplan eller gällande områdesbestämmelser som avses i 9 kap. 31b § PBL.

Lovprövning
I detta ingår exempelvis inläsning av material, prövning och beslutsfattande, den genomsnittliga tiden för eventuella platsbesök, att skriva beslut, grannehörande, remittering och att skriva fram ärenden till nämnden.

Mycket enkel åtgärd
En åtgärd som efter utförd handläggning tagit avsevärt kortare tid än det genomsnittliga ärendet.

Nybyggnad
Uppförande av en ny byggnad eller flyttning av en tidigare uppförd byggnad till en ny plats (definition enligt 1 kap. 4 § PBL).

Planenligt
Den föreslagna åtgärden överensstämmer med gällande detaljplan, gällande områdesbestämmelser eller givet förhandsbesked.

Slutbesked
I detta ingår exempelvis för- och efterarbete och det faktiska slutbeskedet.

Slutsamråd
I detta ingår exempelvis för- och efterarbete och det faktiska slutsamrådet, samt den genomsnittliga restiden till och från en byggarbetsplats.

Start av ärende
I detta ingår exempelvis registrering, upprättande av ärende, kontroll av inkomna handlingar, fördelning av ärenden.

Startbesked
I detta ingår exempelvis för- och efterarbete och det faktiska startbeskedet.

Tekniskt samråd
I detta ingår exempelvis för- och efterarbete och det faktiska samrådet.

Tillbyggnad
Ändring av en byggnad som innebär en ökning av byggnadens volym (definition enligt 1 kap. 4 § PBL).

Utanför planlagt område
Den föreslagna åtgärden ligger utanför område med detaljplan och omfattas inte heller av ett tidigare givet förhandsbesked.

Ändring av en byggnad
En eller flera åtgärder som ändrar en byggnadskonstruktion, funktion, användningssätt, utseende eller kulturhistoriska värde (definition enligt 1 kap. 4 § PBL).

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-15

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00492

Uppföljning av kommunstyrelsens verksamheter jan-april 2025

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att:

- godkänna verksamhetsuppföljning för perioden januari-april 2025
- godkänna uppföljning av kommunstyrelsens internkontrollplan för perioden jan-april 2025.

Ärendebeskrivning

Alla nämnder i Umeå kommun, även kommunstyrelsen, ska lämna underlag för en sammanställd rapportering till kommunfullmäktige. Enligt fastställd anvisning ska rapporten för januari till april innehålla ekonomi- och personalförhållanden. Uppföljning av grunduppdrag, inriktningsmål och program samt tilläggsuppdrag görs vid tertial två och tre.

Rapporteringen innefattar även uppföljning av kommunstyrelsens plan för intern styrning och kontroll för perioden jan-april 2025

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Kommunstyrelsens rapport för jan-april 2025
Bilaga 2. Uppföljning av internkontrollplan

Beredningsansvariga

Sofia Westin, Malin Degerman, Sara Nordström

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

Kommunstyrelsens rapport januari–april 2025

Personaluppföljning

Personalpolitiska mål
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.

Åtgärder och viktig utveckling/viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 5)

Kompetensförsörjningen är en fortsatt utmaning för verksamheterna inom Stadsledningskontoret. Det är därför av stor vikt att förvaltningen utvecklar och arbetar för att behålla de medarbetare som finns. Med utgångspunkt i behållaperspektivet, deltar förvaltningen i det EU-finansierade projektet *SAMBA, Samverkansmodell för att behålla arbetskraft*. Projektet syftar till att finna nya former för att knyta samman rehabiliterings- och kompetensförsörjningsprocesserna och därigenom skapa förutsättningar att finna nya vägar tillbaka till arbete för medarbetare som drabbats av ohälsa.

Ledarskap (mål 6)

Under perioden har det, utöver de ordinarie erbjudandeutbildningar som finns för chefer i kommunen, funnits möjlighet för chefer inom Stadsledningskontoret att delta på tre frukostseminarier med tema; välfärdsbrott och organiserad brottslighet, praktisk konflikthantering samt presentationsteknik.

Med syfte att erbjuda chefer vid Stadsledningskontoret ett utökat stöd och bättre förutsättningar för sitt ledarskap, har HR-funktionen inom förvaltningen utökats från 50 till 100 procent. En HR-chef på heltid har nu därför kunnat anställas och anställningen tillträddes under april månad 2025.

Friskfaktorer (mål 7)

Ett förslag till uppdaterad handlingsplan för systematiskt arbetsmiljöarbete och aktiva åtgärder har under perioden tagits fram för Stadsledningskontoret. Fokus i den uppdaterade

planen är fortsatt återhämtning och arbetsbelastning. Ett material har tagits fram av SLK-HR som ger ett stöd för chefer att på arbetsplatsträffar arbeta med frågan om återhämtning.

Vid tidig signal om ohälsa initierar och genomför chef ett samtal med medarbetaren och om det krävs görs därefter anpassningar av medarbetarens arbetsuppgifter. Vid behov utarbetar chef och medarbetare tillsammans även en rehabiliteringsplan.

Den totala sjukfrånvaron inom Stadsledningskontoret har under perioden varit relativt oförändrad jämfört med samma period förra året, dock har sjukfrånvaron bland kvinnor minskat något medan sjukfrånvaron för män har ökat i motsvarande omfattning. Eftersom antalet anställda är förhållandevis få inom Stadsledningskontoret och jämförelsetalen är från förra året, bör dock inte alltför långtgående slutsatser dras än av förändringen av sjuktal för kvinnor respektive män. Sjukfrånvaron för Stadsledningskontoret ligger väl under det av personalnämnden fastställda målvärdet för 2025, se tabell nedan.

Resultatmått	Målvärde 2025	Utfall jan–april 2025			Utfall jan–april 2024		
		Kvinnor	Män	Totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro, totalt i procent av anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	6,5	5,0	2,7	4,3	5,5	2,2	4,4
Andel långtidsfriska (%)	60	76	78	77	75	89	79
Andel heltidsanställda (%)	92	95	92	94	95	90	93

Ekonomiuppföljning

Budgetavvikelse, åtgärder och årsprognos

Kommunstyrelsen redovisar för första tertialen 2025 en positiv budgetavvikelse på 26,2 mnkr. Intäkterna avviker positivt med 39,6 mnkr vilket främst förklaras av högre intäkter än budgeterat från försäljning av mark. Kostnaderna avviker negativt med 16,6 mnkr, vilket främst avser mark och exploatering där anskaffningskostnaderna för såld mark samt kostnader för marksanering avviker negativt mot budget. Även näringslivsavdelningen redovisar högre kostnader än budgeterat som följd av att man betalt årsbidraget för genomförandet av Svenska Rallyt. Pensionskostnaderna redovisar en 15,7 mnkr lägre kostnader än budget.

Årsprognosen för kommunstyrelsen är en positiv budgetavvikelse på 21,0 mnkr. Överskottet förklaras främst av lägre pensionskostnader än budgeterat, vilket är en följd av den lägre inflationen. Även mark och exploatering väntas redovisa ett bättre resultat än budget, framför allt till följd av högre nettointäkter från markförsäljningar. Överskotten från markförsäljningar och pensionskostnader möts av lägre nettointäkter än budgeterat inom krafthandeln, vilket förklaras av låga elpriser. Även budgeten för kommungemensamma avgifter och bidrag väntas avvika negativt mot budget som följd av högre bidrag för drift av resecentren.

(mnkr med en decimal)	Budget jan−apr 2025	Utfall jan−apr 2025	Budget-avvikelse jan−apr 2025	Budget-avvikelse jan−apr 2024	Budget helår 2025	Prognos helår 2025	Årsprognos budget-avvikelse 2025
Verksamhetens intäkter	102,7	142,6	39,8	47,5	307,5	317,5	10,0
Verksamhetens kostnader	-577,3	-590,9	-13,7	-38,5	-1 623,2	-1 612,2	11,0
Verksamhetens nettokostnader	-474,5	-448,4	26,2	8,9	-1 315,7	-1 294,7	21,0

Investeringar

Investeringarna redovisar en positiv budgetavvikelse på 54,5 mnkr för perioden. Den positiva avvikelsen avser främst mark- och exploateringsprojekt.

Årsprognos för kommunstyrelsens investeringsbudget beräknas till en positiv budgetavvikelse på 106,0 mnkr vilket avser mark och exploateringsprojekt, som följd av förskjutningar orsakade av förseningar i planeringsprocessen. Avvikelsen avser främst förseningar av projekten Klockarbäcken, Olofsdal och Obbola. För övriga investeringsprojekt inom kommunstyrelsen är prognosen att utfall blir i enlighet med budget.

(mnkr med en decimal)	Budget 30 april 2025	Utfall 30 april 2025	Budget-avvikelse 30 april 2025	Utfall helår 2024	Budget helår 2025	Prognos helår 2025	Årsprognos budgetavvikelse 2025
Verksamhetens nettoinvesteringar	-108,1	-53,6	54,5	-431,2	-324,4	-218,4	106,0

UMEÅ KOMMUN

Kommunstyrelsen 2025

Riskinventering, riskvärdering och internkontrollplan

Samråd genomfördes vid KSnau:s sammanträde den 22 oktober 2024. Riskvärdering har skett i enlighet med nedanstående definitioner:

Riskinventering/riskanalys

Sannolikhet	Definition	Värde
Osannolik	praktisk taget obefintlig risk att fel uppstår	1
Mindre sannolik	mycket liten risk att fel uppstår	2
Möjlig	det finns en möjlig risk att fel uppstår	3
Sannolik	det är mycket troligt att fel uppstår	4

Konsekvens	Definition	Värde
Försumbar	konsekvensen av ett fel är obetydlig för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	1
Lindrig	konsekvensen av ett fel är liten för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	2
Kännbar	konsekvensen av ett fel uppfattas som besvarande för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	3
Allvarlig	konsekvensen av ett fel är så stor att felet inte får uppstå	4

Riskhantering

Riskvärde	Rekommendation till hur risken ska hanteras	Innebär
12–16	Minimera risk	*Direkta och omfattande åtgärder ska finnas med i internkontrollplan*
4–11	Reducera risk	*Åtgärder för att minska risk ska finnas med i internkontrollplan*
1–3	Acceptera risk	*Inget agerande krävs – åtgärder tas ej med i internkontrollplan*

Beslutad av:	**Diarienummer:**	**Datum och paragraf för beslutet:**
Kommunstyrelsen	KS-2024/00926	2024-11-12
Dokumenttyp:	**Giltighetstid:**	**Dokumentansvarig:**
Plan	jan- dec 2025	SLK, Ekonomi och styrning

Del 1. Riskvärdering Kommunstyrelsen 2025

Kontrollområde	Identifierad risk	Nr	Sannolikhet	Konsekvens	Risk-värde	Rekommenderad riskhantering
Kompetensförsörjning	Risk att kompetensbrist för yrkesgrupper och/eller nyckelkompetenser leder till begränsningar i måluppfyllelse, annan verksamhetspåverkan och brister i arbetsmiljö.	R1	Möjlig	Kännbar	9	Reducera risk
Säkerhet och krisberedskap	Risk för att förtroendevalda och tjänstemän utsätts för hot och påtryckningar som leder till otillbörlig påverkan på verksamhet eller beslutsprocess.	R2	Möjlig	Allvarlig	12	Minimera risk
Säkerhet och krisberedskap	Risk för att kommunala medel finansierar organiserad brottslighet.	R3	Sannolik	Allvarlig	16	Minimera risk
Säkerhet och krisberedskap	Risk för bristande efterlevnad av cybersäkerhetslagen	R4	Möjlig	Allvarlig	12	Minimera risk
God ekonomisk hushållning	Risk för att kostnadsutveckling överstiger tillgängliga medel.	R5	Möjlig	Kännbar	9	Reducera risk
God ekonomisk hushållning	Risk för att kommunens investeringsplan inte genomförs	R6	Möjlig	Kännbar	9	Reducera risk
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Risk för bristande efterlevnad av fastställda representationsregler.	R7	Möjlig	Lindrig	6	Reducera risk
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Risk för bristande kunskap om och/eller efterlevnad av fastställda regler för förtjänstgåvor och kommunala uppvaktningar.	R8	Möjlig	Lindrig	6	Reducera risk
Kontroll av efterlevnad av regler, policys och beslut	Låg insyn i extern beredning (beredning som utförs av annan myndighet/samhällsaktör) kan innebära negativa konsekvenser för Umeå kommuns utvecklingskapacitet.	R9	Möjlig	Kännbar	9	Reducera risk

Kontroll av efterlevnad av regler, policys och beslut	Risk för att information inte kategoriseras och bevaras på korrekt sätt, att hanteringen av allmänna handlingar fördröjs och att arkivlagen inte efterlevs.	R10	Möjlig	Kännbar	9	Reducera risk
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Otydlig roll- och ansvarsfördelning får negativ inverkan på kommunens förmåga att genomföra upphandling (inkl. direktupphandling) och följa upp ingångna avtal. Bristande förmåga kan medföra att kommunen tvingas betala skadestånd eller upphandlingsskadeavgift.	R11	Möjlig	Kännbar	9	Reducera risk
Kontroll av system och rutiner	Risk för att brister i kunskap och rutiner kan leda till att felaktiga löner betalas ut.	R12	Sannolik	Kännbar	12	Minimera risk
Kontroll av system och rutiner	Risk för brister i attesthantering (inköp, löner och bokföringsordrar) kan leda till bristande regelefterlevnad och felaktig redovisning.	R13	Möjlig	Lindrig	6	Reducera risk

Del 2. Uppföljning internkontrollplan Kommunstyrelsen 2025

Nr.	Inriktning för riskhantering från nämnd	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Ansvarig	Åter-rapporteras	Uppföljning T1 jan-april 2025
R1	Reducera risk	Verkställa och vid behov komplettera KS kompetensförsörjningsplan med relevant aktivitetsplanering	Kontroll av att KS kompetensförsörjningsplan är uppdaterad och att aktiviteter genomförs enligt plan	HR-chef SLK	T2, T3	Rapporteras senare
R2	Minimera risk	Säkerställa tydlig ansvarsfördelning och metoder för hur otillbörlig påverkan genom hot, påtryckningar eller påverkanskampanjer ska motverkas och hanteras samt att stärka kompetensen inom området.	Kontroll av att styrande dokument och rutiner inom området är uppdaterade och att kompetenshöjande åtgärder är genomförda.	Beredskapsdirektör	T3	Rapporteras senare
R3	Minimera risk	Säkerställa tydlig kommungemensam inriktning kring ansvarsfördelning och arbetssätt/metoder för hur välfärdsbrott ska motverkas. Utveckla samverkan med andra aktörer.	Kontroll av att kommungemensamma styrande dokument inom området är fastställda samt att strukturer för samverkan finns upprättade.	Beredskapsdirektör	T2, T3	Rapporteras senare
R4	Minimera risk	Säkerställa att det finns ett kommungemensamt stöd för att efterleva lagkrav.	Kontroll av att utbildningar i systematiskt informationssäkerhetsarbete för ledningsgrupper är genomförda och att implementering av ett systemstöd för informationssäkerhet är påbörjad.	Beredskapsdirektör	T2, T3	Rapporteras senare
R5	Reducera risk	Månatlig uppföljning av ekonomiskt utfall i KS (ej juli). Vid avvikelse tillämpas rutin för avvikelse i nämnd.	Kontroll och rapport av ekonomiskt utfall i kommunens nämnder tillställs kommunstyrelsen månatligen (ej juli). Kontroll av att rutin för avvikelse nyttjats vid befarat underskott i nämnd.	Ekonomidirektör	T1, T2, T3	Ekonomirapport har tillställts KSnau varje månad. IFN och FN är kallade till KSnau i maj m.a.a. bedömda avvikelser.

Nr.	Inriktning för riskhantering från nämnd	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Ansvarig	Åter-rapporteras	Uppföljning T1 jan-april 2025
R6	Reducera risk	Fortsätta pågående arbete med att öka kunskap om lägesbild, orsaker och åtgärder som vidtas för att realisera antagen investeringsbudget.	Kontroll av att KSnau/KS under 2025 fortlöpande får information om status i realisering av investeringsplan samt redovisning av de åtgärder som vidtas för att hantera eventuella avvikelser.	Ekonomidirektör	T2	Rapporteras senare
R7	Reducera risk	Säkerställa att chefer och granskare inom stadsledningskontoret efterlever gällande regelverk.	Grundkontroll av bilaga och kontering genom att rapport tas ut. Stickprov genomförs för att verifiera att gällande regelverk efterlevs.	Ekonomidirektör	T2, T3	Rapporteras senare
R8	Reducera risk	Säkerställa att chefer och granskare inom stadsledningskontoret efterlever gällande regelverk.	Grundkontroll av bilaga och kontering genom att rapport tas ut. Stickprov genomförs för att verifiera att gällande regelverk efterlevs.	Ekonomidirektör	T2, T3	Rapporteras senare
R9	Reducera risk	Verka för ökad insyn/kännedom/kunskap om vilka externa beredningar som kommer att initieras, vilka som pågår och status i dessa beredningar.	Kontroll av att Umeå kommun har insyn i och kunskap om pågående externa beredningar som påverkar kommunen och att kommunen ges möjlighet att hantera dessa på korrekt sätt.	Stadsdirektör	T1, T2, T3	Veckovisa tjänstepersonsberedningar har införts för att säkerställa detta. Dialog med externa parter för att uppmärksamma behov av tillräcklig beredningstid, i synnerhet för ärenden som ska beslutas i politisk instans.
R10	Reducera risk	Arkivtillsyn av förvaltningar enligt tillsynsplan. Återkoppla ev. brister till förvaltningar. Bidra i förvaltningarnas arbete med dokumenthanteringsplaner enligt årsplan. Tydliggöra ansvarsfördelning i arkivreglemente och rutiner.	Prioritera löpande arkivtillsyn av förvaltningars handlingar. Fortsatt verka för framtagande av dokumenthanteringsplaner och tydliggöra ansvarsfördelning mellan förvaltning och stadsarkiv.	Avdelningschef DoJ	T3	Rapporteras senare
R11	Reducera risk	Styrande dokument inom upphandlingsområdet revideras för att säkerställa att roll- och ansvarsfördelning är tydliggjord. Plan för implementering upprättad och implementering påbörjad.	Kontroll av att styrande dokument inom upphandlingsområdet är reviderade och att roll- och ansvarsfördelning är tydliggjord. Kontroll av att plan för implementering upprättad och implementering påbörjad	Ekonomidirektör	T1, T2, T3	Förslag på reviderade styrdokument är ute på remiss hos nämnderna. Beslut förväntas efter sommaren.

Nr.	Inriktning för riskhantering från nämnd	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Ansvarig	Åter-rapporteras	Uppföljning T1 jan-april 2025
R12	Minimera risk	Verka för att utbildningsnivån höjs och rutiner blir kända och tydliga för medarbetare och chefer, för att reducera risken för felaktiga löneutbetalningar.	Kontroll av; - antal löneskulder tertialvis och - andel extrautbetalningar i procent/år.	HR-direktör	T1, T2, T3	Rutiner är uppdaterade och kommunicerade via fördjupad information intranät och självservice. Utbildning av chefer via fysiska träffar och i digitalt format, kompetenshöjande insatser inom HR och Lön. Process och stödmaterial har uppdaterats löpande under årets första månader. Att antalet löneskulder ökar i jämförelse med samma period förra året är väntat. Umeå kommun har tidigare inte hanterat processen helt korrekt vilket gör att fler löneavvikelser bedöms som löneskulder idag än tidigare. Kunskapsnivån har höjts i flera led och på sikt förväntas antalet sjunka igen. Antal löneskulder T1 = 331st
R13	Reducera risk	Säkerställa att kontrollmetoder/rutiner för attesthantering är implementerade inom stadsledningskontoret.	Kontroll av attester (inköp, lön och bokföringsordrar) genomförs genom stickprov.	Ekonomidirektör	T1, T2, T3	Kontroller har införts för KS egen verksamhet. Arbetssätt och strukturer håller på att implementeras i hela kommunen.

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-19

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00468

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnder och övrig verksamhet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att:
- uppsikten över nämnder och övriga verksamhetsformer varit tillräcklig
- inte föreslå fullmäktige att vidta åtgärder

Ärendebeskrivning
Kommunstyrelsen har ansvar för att på ett systematiskt sätt följa utvecklingen inom nämnder och kommunala bolag. Uppsiktsplikten innefattar även verksamheter där det finns avtalssamverkan och verksamhet i kommunalförbund som kommunen är medlem i. Kommunstyrelsen ska kontrollera att kommunens verksamhet bedrivs och utvecklas i enlighet med lagar, förordningar och beslutade styrdokument, samt att dessa efterlevs. Uppsiktsplikten regleras både i kommunallagen och i av fullmäktige fastställt reglemente.

Kommunstyrelsen har rätt att göra påpekanden, lämna råd och anvisningar till de som den har uppsikt över. Om det är nödvändigt med andra åtgärder ska kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att agera. Ett stort antal underlag utgör grunden för bedömning av uppsiktsplikten och redovisas i bifogat rapport.

Beslutsunderlag
Rapport kommunstyrelsen uppsikt över nämnder och övrig verksamhet inkl. bilagan - Underlag för bedömning av kommunstyrelsens uppsikt

Beredningsansvariga
Sara Nordström

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

Uppsiktsplikten framför allt

- en rapport om kommunstyrelsens ansvar för att utöva uppsikt över nämnder och övrig verksamhet 2024

UMEÅ KOMMUN

Innehållsförteckning

Inledning ... 3
Syfte med rapporten ... 3
Disposition ... 3
Kommunstyrelsens ansvar för uppsiktsplikten och vilka berörs ... 3
Kommunstyrelsens skyldigheter ... 3
Kommunstyrelsens möjligheter ... 4
Ansvar för de som Kommunstyrelsen har uppsikt över ... 4
Genomförande av uppsiktsplikten ... 4
Kommunstyrelsens uppsikt över särskilda verksamhetsformer ... 5
Uppsiktsplikt över egna nämnder ... 5
Kommungemensamma nämnder ... 6
Privata utförare ... 7
Avtalssamverkan ... 7
Övrig verksamhet ... 8
Uppsiktsplikt över verksamhet i bolag ... 9
Resultat av genomförd uppsiktsplikt ... 9
Diskussion och rekommendationer ... 9
Styrdokument som relaterar till uppsiktsplikten ... 10
Bilagor ... 10
Bilaga 1. Underlag för bedömning av uppsikt över nämnder och övriga verksamhetsformer ... 11

Inledning

Uppsiktsplikten innebär att kommunstyrelsen på ett systematiskt sätt ska följa utvecklingen inom nämnder och kommunala bolag. Uppsiktsplikten innefattar även verksamheter där det finns avtalssamverkan och verksamhet i kommunalförbund som kommunen är medlem i.

Kommunstyrelsen ska kontrollera att kommunens verksamhet bedrivs och utvecklas i enlighet med lagar, förordningar och beslutade styrdokument, samt att dessa efterlevs.

Syfte med rapporten

Syftet med rapporten är att:

- Tydliggöra vad kommunstyrelsens uppsiktsplikt innebär och vilka regler och ramverk som gäller
- Beskriva de delar som utgör underlag för uppsiktsplikten idag
- Utgöra ett underlag för beslut om uppsikten över kommunens verksamheter är ändamålsenlig och tillräcklig
- Utgöra underlag för beslut om, i det fall det behövs, att rekommendera fullmäktige att vidta åtgärder
- Utgöra ett underlag för beslut om ev. rekommendationer och förbättringsåtgärder kring kommunstyrelsens hantering av uppsiktsplikten.

Disposition

Själva rapporten innehåller generella beskrivningar av uppsiktsplikten. Rapporten avslutas med diskussion och förslag till förbättringar.

Därefter följer en bilaga som detaljerat redovisar vilka underlag som ligger till grund för bedömningen av uppsikten över nämnder och övriga verksamhetsformer under verksamhetsår 2024. Uppsikten över bolagen beskrivs och hanteras separat.

Kommunstyrelsens ansvar för uppsiktsplikten och vilka berörs

Kommunstyrelsens skyldigheter

Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders verksamhet, verksamhet enligt avtalssamverkan, verksamhet i kommunala bolag samt verksamheter i kommunalförbund som kommunen är medlem i.

Kommunstyrelsen har en så kallad förstärkt uppsiktsplikt över kommunala bolag. Det innebär att kommunstyrelsen i årliga beslut, för varje kommunalt aktiebolag, ska pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet samt utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om kommunstyrelsen finner att så inte är fallet, ska kommunstyrelsen lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Kommunstyrelsens ansvar för att utöva uppsikt över andra kommunala verksamheter finns inskrivet i styrelsens reglemente. Uppsiktsplikten är nära sammankopplad med kommunstyrelsens uppgift att styra, leda och samordna kommunens verksamheter i stort. Kommunstyrelsen har till uppgift att följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Ansvaret för uppsiktsplikten åligger samtliga ledamöter i kommunstyrelsen. Det är därför viktigt att hela kommunstyrelsen får del av underlag och information som rör uppsiktsplikten.

Kommunstyrelsens möjligheter

Kommunstyrelsen har utifrån uppsiktsplikten rätt att göra påpekanden, lämna råd och anvisningar till de som den har uppsikt över. Om det är nödvändigt med andra åtgärder ska kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att agera.

Uppsiktsplikten innebär dock inte att kommunstyrelsen ska gå in och granska enskilda ärenden hos nämnder, bolag med flera. Detta gäller särskilt andra nämnders myndighetsutövning, tillämpning av lag eller ärenden som i övrigt rör enskilda. I dessa ärenden får inte kommunstyrelsen agera.

Ansvar för de som Kommunstyrelsen har uppsikt över

Det åligger nämnderna, de kommunala bolagen och kommungemensamma nämnder att:

- regelmässigt rapportera till kommunstyrelsen hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.
- delge kommunstyrelsen underlag som krävs i planerings- och uppföljningssyfte enligt anvisning
- delge kommunstyrelsen protokoll från sammanträden, och vid uppmaning även annan dokumentation - dock inte i enskilda ärenden av individkaraktär (exempelvis gällande myndighetsutövning),
- om det är aktuellt, delta vid dialoger av uppsiktspliktkaraktär (gäller kommunala nämnder och bolag)
- om det är aktuellt, särskilt meddela kommunstyrelsen om det finns påtagliga risker för att en verksamhet inte ska kunna efterleva lagstiftning, författningar eller kommunal styrning.

Genomförande av uppsiktsplikten

Förutom det lagen kräver kan varje kommun själv bestämma vilka moment som ska ingå i uppsiktsplikten. Många kommuner har specificerat detta i en politiskt fastställd riktlinje för

uppsiktsplikt eller i en plan för uppföljning eller liknande. I Umeå saknas styrdokument men det finns inarbetade arbetssätt och metoder. Kommunstyrelsen har många olika sätt att få information och insyn i olika verksamheter, till exempel genom andra politiska uppdrag. Det är däremot viktigt att uppsiktsplikten genomförs med systematik och att kommunstyrelsen årligen gör en bedömning ifall åtgärder behöver vidtas.

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt genomförs genom en rad strukturerade åtgärder och processer för att säkerställa att kommunens verksamheter bedrivs enligt lagar, regler och kommunens styrdokument. Här är några centrala delar:

- Verksamhetsplanering och budget – Kommunstyrelsen säkerställer att det finns en verksamhetsplanering och budget som överensstämmer med fastställda krav och riktlinjer
- Regelbunden rapportering – Kommunstyrelsen säkerställer att det finns en regelbunden rapportering och uppföljning enligt fastställda krav och riktlinjer.
- Riskhantering och åtgärder –Kommunstyrelsen säkerställer att det finns system för att identifiera och hantera risker inom verksamheten. (internkontroll)
- Årlig prövning - Kommunstyrelsen ska varje år bedöma om bolagens verksamhet är förenlig med det kommunala ändamålet och inom ramen för kommunens befogenheter. (förstärkt uppsiktsplikt)
- Dialoger och möten – Regelbundna möten med kommunala bolag och andra verksamheter används för att följa upp verksamhetens utveckling och identifiera eventuella avvikelser.
- Hantering av revisionssynpunkter – Kommunstyrelsen beslutar om åtgärder och förbättringsförslag utifrån revisionens synpunkter
- Fördjupad uppföljning – Kommunstyrelsen kan uppdra till utskott, presidie eller förvaltning att initiera en fördjupad uppföljning och dialog i särskild fråga. Det kan också handla om att begära in yttranden eller upplysningar från berörda verksamheter.

Kommunstyrelsens uppsikt över särskilda verksamhetsformer

Uppsiktsplikt över egna nämnder

I Umeå finns det utöver kommunstyrelsen tio egna nämnder. Samtliga nämnder ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de grunduppdrag, mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelserna i reglementet. Nämnden ansvarar inom denna ram för upprättande av verksamhetsplan och budget. Nämnden ska regelmässigt rapportera till fullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Uppsikten utövas i huvudsak genom ansvar för planerings- och uppföljningsprocesserna. I planeringsprocessen sker uppsikten i samband med framtagande av planeringsdirektiv, dialog med

budgetberedningen (Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott, KSnau) och genom anvisningar för framtagande av nämndens verksamhetsplan samt internkontrollplan. Nämnder som nyttjar privata utförare i större utsträckning ska också ha en egen plan för styrning och uppföljning av privata utförare. Det kan också vara en del av nämndens verksamhetsplan. Nämndernas verksamhetsplaner anmäls till fullmäktige i januari samma år som genomförandet.

Inom ramen för uppföljningsprocessen genomförs systematisk ekonomi- och verksamhetsuppföljning tertialvis. Den första tertialen gör nämnderna en förenklad rapport med personal- och ekonomiuppföljning. Inför delårsrapporten görs en fördjupad uppföljning som också innehåller en verksamhetsrapport som inkluderar en bedömning av nämndes grunduppdrag. Detsamma görs inför årsbokslutet som summerar året. Nämndernas uppföljning återrapporteras samlat till fullmäktige genom förenklad rapport, delårsrapport och årsredovisning.

Ekonomin följs upp månadsvis genom löpande ekonomirapporter. Nämnder som inte har en ekonomi i balans kallas till dialogmöten med KSnau och kan också uppmanas att lämna en plan för åtgärder. Genomförda dialogmöten dokumenteras i protokollen.

Varje kommun ska säkerställa att det finns system för att identifiera och hantera risker inom verksamheten (intern kontroll). Samtliga nämnder ska årligen bedöma om den interna kontrollen är ändamålsenlig och tillräcklig. Kommunfullmäktige har antagit riktlinjer för nämnders arbete med riskhantering och internkontroll. Uppsikt över nämndernas arbete med internkontroll är därför en viktig del av uppsiktsplikten.

Viktiga beståndsdelar i kommunstyrelsens uppsikt över nämnderna är verksamhetsplaner, internkontrollplaner, uppföljningsrapporter, uppföljning av internkontroll, revisionsrapporter, uppföljningar av styrdokument som program och planer med mera. Den samlade bedömningen är att inga åtgärder behöver föreslås till fullmäktige. Se bilaga 1 för en sammanställning över vilka underlag som ligger till grund för bedömningen.

Kommungemensamma nämnder

Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsens ha löpande uppsikt över verksamhet som sker i gemensam nämnd. Samverkan i gemensam nämnd möjliggör gemensam ledning och samordning av resurser. Umeå delar fyra nämnder med andra kommuner. I samtliga fall är Umeå värdkommun vilket innebär att nämndernas förvaltningsorganisation är en del av kommunorganisationen. Det underlättar uppsikten över verksamheten. Samtidigt har fullmäktige i samverkande kommuner rätt att begära upplysningar av nämnden, dess presidie och tjänstepersoner. Ledamöter i samtliga fullmäktige har rätt att ställa interpellationer. Verksamheten ska också granskas av revisor i alla samverkande kommuner.

Utöver vad som följer av lag ska nämnderna se till att verksamheten bedrivs i enlighet med reglemente och det samverkansavtal som fastställts av fullmäktige i samtliga samverkande

kommuner. Verksamheten ska bedrivas i enlighet med de riktlinjer som har beslutats av värdkommunen och är av relevans för nämnden.

Uppsikten över gemensamma nämnder sker främst genom planerings- och uppföljningsprocess på samma sätt som för egna nämnder, det vill säga, genom verksamhetsplaner, internkontrollplaner, uppföljningsrapporter, uppföljning av internkontroll, revisionsrapporter med mera. Utöver detta finns också samverkansavtal mellan samverkande kommuner som reglerar verksamheten. Den samlade bedömningen är att inga åtgärder behöver föreslås till fullmäktige. Se bilaga 1 för en sammanställning över vilka underlag som ligger till grund för bedömningen.

Privata utförare

En kommun får besluta att överlämna skötseln av en kommunal uppgift till privata utförare, såvida det inte är lagstadgat att den ska utföras av en kommunal nämnd. Gentemot kommuninvånarna är kommunen fortsatt ansvarig, på samma sätt som för verksamhet som bedrivs i egen regi. Om verksamheten innefattar myndighetsutövning får den endast överlämnas om det finns stöd för det i lag.

Om verksamhet överlämnas till privata utförare ska kommunen följa upp och kontrollera verksamheten samt säkerställa allmänhetens insyn. Kommunstyrelsen ska inom ramen för sin uppsiktsplikt övervaka att verksamheter som bedrivs av privata utförare kontrolleras och följs upp i enlighet med lag, avtal och av fullmäktige fastställda program och direktiv. Kommunfullmäktige ska varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för samtliga utförare av sådana verksamheter. I Umeå benämns dokumentet ”riktlinje för externa utförare” och det håller på att revideras. Riktlinjen ställer krav på att varje nämnd som har en väsentlig del privata utförare ska besluta om en plan för styrning och uppföljning av dessa.

Samtliga nämnder som behöver har upparbetat en sådan plan. Däremot finns inga krav från kommunstyrelsen på att den ska följas upp. Ett möjligt förbättringsområde inom uppsiktsplikten är att kommunstyrelsen också säkerställer att planen följs upp och att de får ta del av uppföljningen.

Avtalssamverkan

Enligt kommunallagen finns möjlighet att ingå avtal med andra kommuner för att de ska genomföra hela eller delar av en kommunal uppgift, så kallad avtalssamverkan. Sådan verksamhet hindras inte av bestämmelser kring att en kommun ska bedriva verksamhet med anknytning till kommunen geografiska område eller dess medlemmar. Inom ramen för avtalssamverkan finns möjlighet att också uppdra åt en anställd i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Rätten att delegera beslut följer då samma regler som för egna nämnder.

Tre nämnder redovisar avtalssamverkan med andra kommuner. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har avtalssamverkan med andra kommuner, primärt i Umeåregionen, kring

gymnasieskolans utbildningar. Det är ett nytt avtal som tecknades under 2024. Miljö- och hälsoskyddsnämnd har avtalssamverkan inom tillsyn och kontroll med syfte att möjliggöra samverkan utifrån kommunernas skyldigheter och arbetet i övrigt på miljö- och hälsoskyddsområdet samt alkohol och livsmedelsområdet. Avtalet har inte nyttjats under 2024.

Kulturnämnden samverkar med kranskommunerna kring gemensam biblioteksverksamhet. Beslut om samverkan togs redan 2000. Avtalet kommer att ses över.

Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen en gång årligen rapportera till fullmäktige om kommunens avtalssamverkan och det görs i årsredovisningen. I årsredovisningen redogörs för större förändringar och därmed är de formella kraven uppfyllda.

Däremot finns ingen förteckning i kommunen över aktuella avtal. Ett möjligt förbättringsområde inom uppsiktsplikten är att upprätta en förteckning över befintliga avtal som även inkluderar om det förekommer vidaredelegering av beslut till eller från annan kommun. Det finns också otydligheter kring roll- och ansvarsfördelning till exempel när fullmäktige ska besluta om avtalssamverkan och när nämnd kan fatta beslut.

Övrig verksamhet

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen också ha uppsikt över sådan verksamhet som bedrivs i kommunalförbund. För närvarande är Umeå kommun inte med i något sådant förbund.

Kommuner får också lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en stiftelse eller en förening om det inte finns hinder i lag. I sådana fall finns bestämmelser i kommunallagen men inga krav på att kommunstyrelsen ska utöva uppsikt. Kommunen är stiftelsebildare i ett fall och det är Umeå kommuns pensionsstiftelse. Stiftelsen leds av en styrelse där hälften väljs av arbetsgivarsidan och hälften från arbetstagarsidan. Förvaltningen sköts av extern part.

Kommunen förvaltar också ett antal stiftelser där annan part är stiftare och enligt reglementet har kommunstyrelsen också uppsikt över dessa. Åtta av dessa har avslutats under 2024 och fler utreds för att kunna avslutas eller sammanläggas.

Fristående stiftelser eller ideella föreningar som kommunen inte har stiftat eller förvaltar har kommunstyrelsen ingen uppsiktsplikt över.

Sedan ett antal år förekommer också Idéburet Offentligt Partnerskap, I.O.P som verksamhetsform. Mycket av den verksamhet som genomförs inom ramen för I.O.P. omfattar inte kommunala angelägenheter utan kan mer beskrivas som traditionell föreningsverksamhet som tidigare stöttats genom föreningsbidrag. Självständiga ideella föreningar har kommunstyrelsen ingen uppsiktsplikt över. Däremot kan det finnas exempel där kommunal verksamhet drivs i form av I.O.P och då bör verksamheten ingå i uppsiktsplikten. Generellt råder det stor otydlighet kring roll- och ansvarsfördelning kring I.O.P.

Uppsikten över övriga verksamhetsformer sker bland annat genom årsredovisningar och årssammanställningar samt genom kontroll av efterlevnad av föreskrifter, stadgar och andra regler som är aktuella. Den samlade bedömningen är att inga åtgärder behöver föreslås till fullmäktige. Se bilaga 1 för en sammanställning över vilka underlag som ligger till grund för bedömningen.

Uppsiktsplikt över verksamhet i bolag

Den förstärkta uppsiktsplikten över kommunala bolag innebär att kommunstyrelsen i årliga beslut, för varje kommunalt bolag, ska pröva om den verksamhet som bedrivits varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Kommunala bolag hanterar ofta stora ekonomiska resurser och erbjuder viktiga samhällstjänster (t.ex. bostäder, kollektivtrafik, energi. Därför är det viktigt att kommunen har kontroll och insyn i verksamheten. Uppsiktsplikten är ett verktyg för demokratisk styrning och ansvarsutkrävande.

Genomförande och resultat av uppsiktsplikten över bolagen redovisas separat och hanteras som ett eget ärende i kommunstyrelsen.

Resultat av genomförd uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen har utifrån uppsiktsplikten rätt att göra påpekanden, lämna råd och anvisningar. Om det är nödvändigt med andra åtgärder ska kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att agera.

Genomgång av delmoment som utgör underlag för uppsiktsplikten för respektive verksamhetsform visar ingen anledning till att föreslå kommunfullmäktige att vidta åtgärder.

- Nämnder – Ingen anledning att föreslå åtgärd
- Kommungemensamma nämnder - Ingen anledning att föreslå åtgärd
- Privata utförare – Uppsikt sker genom nämnderna
- Avtalssamverkan – Uppsikt sker genom nämnderna
- Övriga verksamhetsformer – Ingen anledning att föreslå åtgärd

Se bilaga 1. för en detaljerad genomgång av vilka underlag som utgör grunden för bedömningen.

Diskussion och rekommendationer

Idag finns inget styrdokument som direkt reglerar hur uppsiktsplikten ska gå till och vilka moment som ska ingå. Många kommuner har ett sådant styrdokument. Arbetssätten kring uppsiktsplikten är däremot inarbetade och det är tveksamt om ett styrdokument skulle tillföra något. Om kommunstyrelsen vill förändra nuvarande arbetssätt för att bättre kunna fullgöra sitt ansvar för

uppsikten, finns stora möjligheter att göra rekommendationer och föreslå förbättringsåtgärder. Ett bra tillfälle för dialog kring arbetsformerna är när kommunstyrelsen årligen hanterar uppsiktsplikten.

Om fullmäktige har synpunkter och vill förändra vilka delar som ska ingå i kommunstyrelsens uppsiktsplikt bör ett styrdokument fastställas i fullmäktige.

Uppsikten av nämnderna utövas främst genom planerings- och uppföljningsprocesserna och de är väl inarbetade. En liten justering som skulle kunna göras är att kommunstyrelsen bör ställa krav på, och säkerställa att nämndernas planer för styrning och uppföljning av privata utförare ska följas upp och återrapporteras. Uppföljning av planen bör delges kommunstyrelsen som del i uppsikten över privata utförare.

Även när det gäller avtalssamverkan sker uppsikten genom nämndernas rapportering. I årsredovisningen görs sedan kort sammanställning över väsentliga förändringar. Däremot saknas en förteckning över vilka avtal som finns i Umeå kommun. En sådan förteckning skulle också kunna innehålla information om det förekommer vidaredelegering till eller från tjänstepersoner i annan kommun. Även roll- och ansvarsfördelningen kring avtalssamverkan är otydlig. Ibland har fullmäktige beslutat om avtalssamverkan och ibland är beslutet taget i nämnd. Detta skulle kunna tydliggöras för att säkerställa en likvärdig hantering. Det gäller också verksamhetsformen I.O.P. (Idéburet, Offentligt Partnerskap) där också beslutsmandat, roller och ansvarsfördelning är otydlig.

Styrdokument som relaterar till uppsiktsplikten

- Riktlinje för god ekonomisk hushållning
- Riktlinje för planeringsprocess
- Riktlinje för aktiverande styrning
- Anvisning för verksamhetsplanering och för verksamhetsuppföljning
- Riktlinje och handledning för internkontroll
- Riktlinje för ägarstyrning
- Riktlinje för styrning och uppföljning av externa utförare
- Reglemente för styrelse och nämnder samt reglementen för kommungemensamma nämnder
- Bolagsordningar och ägardirektiv
- Planeringsdirektiv och budget

Bilagor

Bilaga 1: Underlag för bedömning av uppsikt över nämnder och övriga verksamhetsformer

,

Bilaga 1. Underlag för bedömning av uppsikt över nämnder och övriga verksamhetsformer 2024

Uppsikt över kommunens egna nämnder

Moment	Delmoment	Byggnadsnämnden	Fritidsnämnden	För- och grundskolenämnden	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Individ- och familjenämnden	Kommunstyrelsen	Kulturnämnden	Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Personalnämnden	Teknisk nämnd	Valnämnd	Äldrenämnd
Grunduppdrag	Bedömning av grunduppdrag	Delvis upp-fyllt	I hög grad upp-fyllt	I hög grad uppfyllt	I hög grad uppfyllt	I hög grad uppfyllt	I hög grad upp-fyllt	I hög grad upp-fyllt	Delvis uppfyllt	I hög grad upp-fyllt	I hög grad upp-fyllt	I hög grad upp-fyllt	I hög grad upp-fyllt
Planering	Verksamhetsplan KS-2023/00479	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	Ja	ja	ja	ja
	Internkontrollplan KS-2023/00479	Ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	Ja	ja	ja	ja
	Plan styrning och uppföljning externa utförare	Inte aktuellt	Inte aktuellt	Inte aktuellt	Del av VP	ja	Del av vp	Inte aktuellt	Inte aktuellt	Inte aktuellt	Del av VP	Inte aktuellt	ja
Uppföljning	Uppföljning till KS tertialvis KS-2023/00890	T1, T2, T3	T1, T2, T3	T1, T2	T1, T2	T1, T2, T3	T1, T2, T3	T1, T2, T3	T1, T2, T3	T1, T2, T3	T1, T2, T3	T1,T2, T3	T1, T2, T3
	Uppföljning Internkontroll KS-2023/00890	T1, T2, T3	T1, T2, T3	T1, T2	T1, T2	T1, T2, T3	T1, T2, T3	T1, T2,T3	T1, T2, T3	T1, T2, T3	T1, T2, T3	T1, T2, T3	T1, T2, T3
	Dialog med Ksnau av uppsiktsplikt-karaktär KS-202	Nej	Nej	Nej	Nej	23/4, 10/9	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Privata utförare		Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Ja
Avtals-samverkan	Se förklaring nedan	Nej	Nej	Nej	Ja*	Nej	Nej	Ja**	Ja***	Nej	Nej	Nej	Nej
Revisions-kommentar	Se förklaring nedan	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Anledning att föreslå åtgärd		**Nej**	**Nej**	**Nej**	**Nej**	**Nej**	**Nej**	**Nej**	**Nej**	**Nej**	**Nej**	**Nej**	**Nej**

* Beslut FGN 2024-09-25 SK-2024/00355

** Beslut i KSau 2000-10-31

*** Beslut i KF 2022-08-29 KS-2022/00548 samt 2024-06-17 KS-2024/00383

Synpunkter från revisionen

Sedan 2023 görs en samlad återrapportering av kommunens inriktningsmål och program. Samtliga nämnder har uppmanats av revisionen att säkerställa att de får del av den programuppföljning som återrapporteras till kommunstyrelsen. Det är åtgärdat genom att rapporterna formellt expedieras till kommunens nämnder efter att de behandlats i kommunstyrelsen. Det är sedan upp till varje nämnd att anmäla eller på övrigt sätt hantera återrapporteringen i nämnd.

Revisionen har också uppmanat samtliga nämnder, förutom Byggnadsnämnden och Miljö- och hälsoskyddsnämnden att tydliggöra på vilka grunder nämnden bedömer om grunduppdraget uppfylls eller inte. Förbättringsarbete pågår i berörda nämnder, det tar dock tid innan genomslag syns eftersom det handlar om långa processer.

Uppsikt över kommungemensamma nämnder som delas med andra kommuner

Kommungemensamma nämnder	Delmoment	Brand och räddningsnämnden (Robertsfors, Vindeln)	It-kapacitetsnämnden (Skellefteå)	PA-nämnden (Bjurholm, Nordmaling, Robertsfors, Vindeln, Vännäs)	Överförmyndarnämnden (Bjurholm, Nordmaling, Robertsfors, Vindeln, Vännäs, Örnsköldsvik)
Grunduppdrag	Bedömning grunduppdrag	Delvis uppfyllt	I hög grad uppfyllt	I hög grad uppfyllt	Delvis uppfyllt
Planering	Verksamhetsplan	ja	Ja	ja	ja
	Internkontrollplan	ja	Ja	ja	ja
	Plan uppföljning externa utförare	Inte aktuellt	Inte aktuellt	Inte aktuellt	Inte aktuellt
Uppföljning	Uppföljning till KS tertialvis KS-2023/00890	T1,T2,T3	T1, T2, T3	T1,T2, T3	T1, T2, T3
	Uppföljning Internkontroll tertialvis KS-2023/00890	T1,T2,T3	T1, T2, T3	T1, T2, T3	T1, T2, T3
	Dialog med Ksnau av uppsiktsplikt-karaktär	Nej	Nej	Nej	Nej
Revisionskommentar	Se förklaring nedan	Ja*	Ja**	Nej	Ja***
Anledning att föreslå årgärd		**Nej**	**Nej**	**Nej**	**Nej**

Synpunkter från revisionen

* Brand och räddningsnämnden rekommenderas att säkerställa en tydlig uppföljning av nämndens mål med bedömning av utfall och prognos för måluppfyllelse samt att säkerställa ändamålsenliga åtgärder för budget i balans

**It-kapacitetsnämnden rekommenderas att tydliggöra vad som ligger till grund för bedömning av grunduppdrag och mål samt att säkerställa att det sker en uppföljning av nämndens grunduppdrag och mål i samband med tertial 2.,

*** Överförmyndarnämnden rekommenderas att tydliggöra på vilka grunder nämnden bedömer om grunduppdraget uppfylls eller inte samt att säkerställa att årsräkningar granskas i tid

Uppsikt över privata utförare och avtalssamverkan

Sker genom uppsikten över nämnderna

Uppsikt över andra verksamhetsformer

Stiftelser	Stiftare	Förvaltningsform	Styrelse	Årsredovisning/årssamm anställning	Ansvar för utdelning åligger annan nämnd	Utdelning enligt syfte	Registrerad hos länsstyrelesen	Utreds för avslut eller sammanläggning	Anledning till åtgärd
Umeå kommuns pensionsstiftelse	Umeå kommun	Egen förvaltning	ja	Ja	Inte aktuellt	Inte aktuellt	Ja	Nej	**Nej**
Augusta Karlsson donationsfond								Avslutad under 2024	
Stiftelsen Biståndsfonden	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Individ- och familjenämnden	Ja	Ja	Nej	**Nej**
Blomsterfonden	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Äldrenämnden	Ja	Nej	Nej	**Nej**
Elementärläroverket för flickors fond								Avslutad under 2024	
Elsa Swenssons stiftelse vid Umeå stadsbibliotek								Avslutad under 2024	
G.A. Grubbströms minnesfond Sävar	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja	Avslut pågår	**Nej**
Invalid- och beväringsfonden	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja	**Nej**
J.G Rothoffs donationsfond	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Nej	Ja	Ja	Nej	**Nej**
K.A. Bjärups och Margit Bjärups Premiefond	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja	**Nej**
Luftvärnsfonden								Avslutad under 2024	
Nyckelfonden	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja	**Nej**
Per Nordströms donationsfond								Avslutad under 2024	
Rektor John Onaeus stipendiefond	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Nej	Nej	Handläggning pågår	Ja	**Nej**
Rotekassan	Annan	Anknuten förvaltning	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja	**Nej**
Samfonden	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja	Avslut pågår	**Nej**
Scharinska samstiftelsen	Annan	Anknuten förvaltning	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja	**Nej**
Stiftelsen stipendier vid Östra Gymnasiet	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja	**Nej**
Stipendiefonden vid Umeå kommuns grundskola	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	För- och grundskolenämnden	Nej	Ja	Nej	**Nej**
Sävar kommuns stipendie och premiefond	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja	**Nej**
Tegs medborgarhusfond	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja	**Nej**
Umeåpojkarnas stipendiefond	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja	**Nej**
Ungdomsfonden	Annan	Anknuten förvaltning	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja	Avslut pågår	**Nej**

Övriga stiftelser där kommunen varken är stiftare eller förvaltare är inte med i sammanställningen.

Rapporteras till:
Kommunstyrelsen
Dokumenttyp:
Rapport

Diarienummer:
KS-2025/00468
Dokumentansvarig:
Stadsledningskontoret/ Ekonomi och styrning

Datum och paragraf för beslut:
2025-06-03 §

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-09

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00468

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över bolagen verksamhetsår 2024

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar
att följande bolag har bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för verksamheten och i enlighet med de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten under verksamhetsåret 2024:

- Umeå kommunföretag AB
- Umeå Energi AB
- Infrastruktur i Umeå AB
- Umeå hamn AB
- Umeå Parkering AB
- AB Bostaden i Umeå
- DÅVA Deponi och AvfallsCenter i Umeå AB
- Umeå vatten och avfall AB
- Västerbottens Museum AB
- Science park i Umeå AB
- Väven i Umeå AB
- Nolia AB
- Norrlandsoperan AB
- Kvarken Link OY
- Uminova innovation AB
- Uminova Expression AB
- Umeå Biotec Incubator AB
- Visit Umeå AB

Under året beslutade fullmäktige att majoritetsägda Kompetensspridning i Umeå AB fusioneras in i moderbolaget Umeå Kommunföretag AB (KF 2024-08-28 § 132).

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnder och bolag
Enligt 6:e kapitlet 1§ i kommunallagen ska kommunstyrelsen ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska enligt samma paragraf också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i bolagsform.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00468

Särskild uppsiktsplikt över kommunala bolag

Kommunstyrelsen ska vidare för varje aktiebolag som kommunen äger pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

De krav som KS inom sin uppsiktplikt ska kontrollera enligt 10 kapitlet 3–4§ i kommunallagen är:

- 3§ Att fullmäktige fastställt det kommunala ändamålet med verksamheten
- 3§ Att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen
- 3§ Att fullmäktige utsett samtliga styrelseledamöter
- 3§ Att det i bolagsordningen anges att fullmäktige får ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas
- 3§ Att fullmäktige utsett minst en lekmannarevisor
- 3§ Att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.
- 4§ Att delägt bolag blir bundet av de villkor som avses i 3 § i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt
- 4§ Att fullmäktige verkat för att allmänheten ska ha rätt att ta del av allmänna handlingar i delägda kommunala bolag som inte omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
- Kommunstyrelsen ska vidare vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att dessa krav är uppfyllda i de bolag som avses i kommunallagen.

Verkställande av uppsiktsplikt för verksamhetsåret 2024

Till grund för bedömning och verkställande av kommunstyrelsens uppsiktplikt för verksamhetsåret 2024 har bolagsordningar, lekmannarevisionens granskningsrapporter, årsredovisningar, protokoll från bolagstämmor och bolagsstyrningsrapporter för majoritetsägda bolag nyttjats. En sammanställning över de underlag och kriterier som nyttjats vid bedömning bifogas tillsammans med granskningsrapporter och bolagsstyrningsrapporter som beslutsunderlag till ärendet. Övriga underlag såsom årsredovisningar och protokoll från bolagstämmor för kommunens helägda bolag är införda i kommunstyrelsens diarium. Fem delägda bolag håller sina årsstämmor för 2024 efter detta ärendes beredning, underlag från dessa införs i kommunstyrelsens diarium så snart som möjligt.

Lekmannarevisorerna bedömer i granskningsrapporterna att respektive majoritetsägt bolags verksamhet har skötts ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt på ett tillfredställande sätt samt att den interna kontrollen i respektive bolag varit ändamålsenlig.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00468

För att ge kommunstyrelsen och kommunfullmäktige information och insyn har representanter för de helägda bolagen haft föredragning vid kommunfullmäktiges sammanträde den 26 februari 2024 och vid kommunstyrelsens sammanträden 16 januari, 13 februari, 14 maj, 4 juni, 13 augusti, 17 september, 15 oktober samt 3 december 2024. Representanter för delägda bolag har haft föredragning vid kommunstyrelsens sammanträde den 12 mars 2024.

Beslutsunderlag

Sammanställning underlag till Kommunstyrelsens uppsiktsplikt bolag 2024
Lekmannarevisionens granskningsrapporter för majoritetsägda bolag
Bolagsstyrningsrapporter för majoritetsägda bolag

Beredningsansvariga

Lina Renfors

Beslutet ska skickas till

Umeå kommun företag AB
Kommunrevisionen

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Lina Renfors
Koordinator

Bilaga - Sammanställning underlag till Kommunstyrelsens uppsiktsplikt 2024

Sammanställning upprättad 21 maj 2025

	Underlag för uppsiktsplikt					Kriterier uppsiktsplikt (6:1 samt 10:2-4 KL)									
Bolag (ägarandel)	Granskningsrapporter överlämnade till KS	Årsredovisning överlämnad till KS	Protokoll fr bolagsstämma överlämnade till KS	Bolagstyrnings-rapporter överlämnade till KS	Verksamhets-rapporter överlämnade till KS	Negativa beslut och delåg bolag under 2024 lyft en föredragning och lägg bund på kommunstyrelse/kommunfullmäktige	beslut av väsentlig karaktär bolagsåtgärderna som ska till kommunfullmäktige har hanterats av kommunstyrelsens för att säkerställa ägarr	§3 Fullmäktige fastställt det kommunala ändamålet med verksamheten	§3 Att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala verksamheterna som utgör cen för verksamheten ryms i bolagsordningen	§3 Att fullmäktige antagit samtliga styrdokumenten (om sådana finns)	§3 Att det i bolagsordningen anges att fullmäktige får ta ställning till ändring av bolagsordningen innan de fattas	§3 Att fullmäktige utsett minst en ledamot/suppleant som är principiell beskaffenhet eller annars av större	§5 Att bolaget har allmännyttiga uppdrag som fullmäktige har satt upp till bolaget att utföra	§5 att delåg bolag blir bundet av de villkor som avses i 3 § i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt	§5 att fullmäktige verkat för att allmännyttan ska ha ett sätt att ta del i av alm	§5 att fullmäktige verkat för att kommunala bolag, som inte omfattas av offentlighets- och sekretesslagen
Umeå kommunföretag AB (100%)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	KF 2024-02-26	Ja	KF 2016-02-29	KF 2016-02-29	KS-2018/00722	KF 2016-02-29	Ja	Not 1	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Umeå Energi AB (100%)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	KF 2024-02-26	Ja	KF 2021-09-27	KF 2021-09-27	KS-2018/00722	KF 2021-09-27	Ja	Not 1	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Infrastruktur i Umeå AB (100%)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	KF 2024-02-26	Ja	KF 2023-02-27	KF 2021-09-27	KS-2018/00722	KF 2023-02-27	Ja	Not 1	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Umeå hamn AB (100%)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	KF 2024-02-26	Ja	KF 2021-09-27	KF 2021-09-27	KS-2018/00722	KF 2021-09-27	Ja	Not 1	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Umeå Parkering AB (100%)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	KF 2024-02-26	Ja	KF 2021-09-27	KF 2021-09-27	KS-2018/00722	KF 2021-09-27	Ja	Not 1	Ej aktuellt	Ej aktuellt
AB Bostaden i Umeå (100%)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	KF 2024-02-26	Ja	KF 2021-09-27	KF 2021-09-27	KS-2018/00722	KF 2021-09-27	Ja	Not 1	Ej aktuellt	Ej aktuellt
DÅVA Deponi och AvfallsCenter i Umeå AB (100%)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	KF 2024-02-26	Ja	KF 2021-09-27	KF 2021-09-27	KS-2018/00722	KF 2021-09-27	Ja	Not 1	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Umeå vatten och avfall AB (100%)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	KF 2024-02-26	Ja	KF 2021-09-27	KF 2021-09-27	KS-2018/00722	KF 2021-09-27	Ja	Not 1	Ej aktuellt	Ej aktuellt
Västerbottens Museum AB (60%)	Ja	Ja	Not 3	Ja	Ja	Ingår i UKF	Ja	KF 2021-05-31	KF 2021-05-31	KS-2018/00722	KF 2021-05-31	Ja	Not 1	Ja	Ja
Science park i Umeå AB (51%)	Ja	Ja	Not 3	Ja	Ja	Ingår i UKF	Ja	KF 2024-12-16	KF 2024-12-16	KS-2018/00722	KF 2024-12-16	Ja	Not 1	Ja	Ja
Intressebolag															
Väven i Umeå AB (50%)	Ja	Ja	Ja	Not 4	-	Ingår i UKF	Not 4	KF 2011-06-28	KF 2011-06-28	KS-2018/00722	Not 2	Ja	Not 2	Ja	Not 2
Nolia AB (50%)	Ja	Ja	Ja	Not 4	Ja	Ingår i UKF	Not 4	KF 2021-06-21	KF 2021-06-21	KS-2018/00722	KF 2021-06-21	Ja	Not 2	Ja	Ja
Norrlandsoperan AB (40%)	Ja	Ja	Not 3	Not 4	Ja	Ingår i UKF	Not 4	KF 2021-05-31	KF 2021-05-31	KS-2018/00722	KF 2021-05-31	Ja	Not 2	Ja	Not 2
Kvarken Link OY (50%)	Ja (ej lekm)	Ja	Ja	Not 4	Ja	Ingår i UKF	Not 4	KF 2015-10-26	KF 2015-10-26	KS-2018/00722	KF 2015-10-26	-	Not 2	Ja	Not 2
Uminova innovation AB (25,15%)	Ja (ej lekm)	Ja	Not 3	Not 4	Ja	Ingår i UKF	Not 4	KF 2003-08-25	KF 2003-08-25	KS-2018/00722	Not 2	-	Not 2	Ja	Not 2
Uminova Expression AB(25%)	Ja (ej lekm)	Ja	Not 3	Not 4	Ja	Ingår i UKF	Not 4	KF 2012-12-17	KF 2012-12-17	KS-2018/00722	Not 2	-	Not 2	Ja	Not 2
Umeå Biotec Incubator AB (25,2 %)	Ja (ej lekm)	Ja	Not 3	Not 4	Ja	Ingår i UKF	Not 4	KF 2020-08-31	KF 2020-08-31	-	Not 2	-	Not 2	Ja	Not 2
Visit Umeå AB (28%)	Ja (ej lekm)	Ja	Not 3	Not 4	Ja	Ingår i UKF	Not 4	KF 2011-11-28	KF 2011-11-28	-	Not 2	-	Not 2	Ja	Not 2

Not 1: Umeå kommuns riktlinje för styrning och uppföljning av externa utförare fastställdes av kommunfullmäktige 25 okt 2021, dvs efter kommunfullmäktiges beslut om bolagsordning. Ägardirektiv och bolagsordningar kompletteras succesivt

Not 2: I enlighet med KL 10:4, dvs att delägat bolag blir bundet av de villkor som avses i KL 10:3 i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Not 3: Årsstämma hålls efter beredning av beslut i KS/KF

Not 4: Kan inte bedömas då bolagsstyrningsrapport inte har skickats till KS vid tidpunkten för sammanställningen

Lekmannarevisorerna i
Umeå Kommunföretag AB
Org.nr. 556051-9562

Till fullmäktige i Umeå kommun
Till årsstämman i Umeå Kommunföretag AB

Granskningsrapport för år 2024

Vi av fullmäktige i Umeå kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Umeå Kommunföretags AB:s verksamhet 2024. Vi har biträtts av sakkunniga från EY i vår granskning.

Styrelsen och VD svarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorernas ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, kommunens revisionsreglemente, kommunfullmäktiges ägardirektiv och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Under året har vi följt styrelsens arbete via styrelseprotokoll och andra väsentliga ledningsdokument samt årsredovisningen för 2024. Vi har också träffat den auktoriserade revisorn i bolaget för att stämma av våra respektive granskningsinsatser och resultatet av dessa.

Vår granskning omfattar en grundläggande granskning av den verksamhet som bolaget bedrivit under året. Den grundläggande granskningen har avrapporterats i en särskild granskningsredogörelse.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Umeå (den dag som framgår av digital signering)

Per-Erik Evaldsson
Lekmannarevisor

Ewa Miller
Lekmannarevisor

Bilaga: ”Grundläggande granskning Umeå Kommunföretag AB”, april 2025.

Penneo dokumentnyckel: JECI0-HQ86I-79Y80-4X7PA-4H8Q1-1LLYY

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

Per-Erik Evaldsson
Lekmannarevisor
På uppdrag av: EY
Serienummer: c3046fdaa36c29[…]7be6d1d01d2fa
IP: 5.150.xxx.xxx
2025-04-08 09:56:20 UTC

EWA MILLER
Lekmannarevisor
På uppdrag av: EY
Serienummer: 2910f283c7a96e[…]0873732b9e1b2
IP: 82.134.xxx.xxx
2025-04-08 14:32:29 UTC

Penneo dokumentnyckel: JECI0-HQ86I-79Y80-4X7PA-4H8Q1-1LLYY

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:
När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, **https://penneo.com/validator**, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

Lekmannarevisorerna i Umeå Energi AB

2025-04-08

Till
Bolagsstämman i Umeå Energi AB
Organisationsnummer 556097–8602

Fullmäktige i Umeå kommun

Granskningsrapport för år 2024

Vi, av fullmäktige i Umeå kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Umeå Energi AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan ”Grundläggande granskning 2024”.

Utöver uppdraget i aktiebolagslagen har ägaren genom de generella ägardirektiven för Umeå kommuns helägda och majoritetsägda kommunala bolag uppdragit till lekmannarevisorerna att yttra sig om huruvida bolaget bedrivits på ett ändamålsenligt sätt utifrån det syfte som angivits i bolagsordningen och i ägardirektiv, samt de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten.

Vi har under året genomfört en grundläggande granskning, med utgångspunkt i det uppdrag som anges i kommunallagen och aktiebolagslagen. Vi har träffat bolagets ledning vid två tillfällen under året, samt granskat väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Resultatet av vår granskning redovisas i separat granskningsrapport, se bilaga.

Penneo dokumentnyckel: XV0YL-GI04K-91ICT-XIC2Z-FOGCF-81TL9

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Enligt särskilt uppdrag till lekmannarevisorerna, i de generella ägardirektiven, bedömer vi att bolaget bedrivits på ett ändamålsenligt sätt utifrån det syfte som angivits i bolagsordningen och i ägardirektiv, samt inom ramen för de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten.

Umeå, 2025-04-08

Marie Sandström-Öhberg
Lekmannarevisor

Per-Erik Evaldsson
Lekmannarevisor

Bilaga: Grundläggande granskning 2024

Penneo dokumentnyckel: XV0YL-GI04K-91ICT-XIC2Z-FOGCF-81TL9

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

Per-Erik Evaldsson
Undertecknare
Serienummer: c3046fdaa36c29[…]7be6d1d01d2fa
IP: 5.150.xxx.xxx
2025-04-08 09:10:36 UTC

Kally Marie Sandström-Öhberg
Undertecknare
Serienummer: 286adb55104877[…]98076b436e451
IP: 194.132.xxx.xxx
2025-04-08 09:22:35 UTC

Penneo dokumentnyckel: XV0YL-GI04K-91ICT-XIC2Z-FOGCF-81TL9

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:
När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, **https://penneo.com/validator**, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

Lekmannarevisorerna i Infrastruktur i Umeå AB

2025-04-08

Till
Bolagsstämman i Infrastruktur i Umeå AB
Organisationsnummer 556040-6315

Fullmäktige i Umeå kommun

Granskningsrapport för år 2024

Vi, av fullmäktige i Umeå kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Infrastruktur i Umeå AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan ”Grundläggande granskning 2024”.

Utöver uppdraget i aktiebolagslagen har ägaren genom de generella ägardirektiven för Umeå kommuns helägda och majoritetsägda kommunala bolag uppdragit till lekmannarevisorerna att yttra sig om huruvida bolaget bedrivits på ett ändamålsenligt sätt utifrån det syfte som angivits i bolagsordningen och i ägardirektiv, samt de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten.

Vi har under året genomfört en grundläggande granskning, med utgångspunkt i det uppdrag som anges i kommunallagen och aktiebolagslagen. Vi har träffat bolagets ledning vid två tillfällen under året, samt granskat väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Resultatet av vår granskning redovisas i separat granskningsrapport, se bilaga.

Penneo dokumentnyckel: MKCR2-G24ZO-84I7B-QSQQZ-OPTOL-JUW2P

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Enligt särskilt uppdrag till lekmannarevisorerna, i de generella ägardirektiven, bedömer vi att bolaget bedrivits på ett ändamålsenligt sätt utifrån det syfte som angivits i bolagsordningen och i ägardirektiv, samt inom ramen för de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten.

Umeå, 2025-04-08

Ewa Miller
Lekmannarevisor

Per-Erik Evaldsson
Lekmannarevisor

Bilaga: Grundläggande granskning 2024

Penneo dokumentnyckel: MKCR2-G24ZO-8417B-QSQQZ-OPTOL-JUW2P

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

Per-Erik Evaldsson
Undertecknare
Serienummer: c3046fdaa36c29[…]7be6d1d01d2fa
IP: 5.150.xxx.xxx
2025-04-08 09:16:23 UTC

EWA MILLER
Undertecknare
Serienummer: 2910f283c7a96e[…]0873732b9e1b2
IP: 82.134.xxx.xxx
2025-04-08 14:26:07 UTC

Penneo dokumentnyckel: MKCR2-G24ZO-8417B-QSQQZ-OPTOL-JUW2P

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:
När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, **https://penneo.com/validator**, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

Lekmannarevisorerna i
Umeå Hamn AB
Org.nr. 556366-0335

Till fullmäktige i Umeå kommun
Till årsstämman i Umeå Hamn AB

Granskningsrapport för år 2024

Vi av fullmäktige i Umeå kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Umeå Hamn AB:s verksamhet 2024. Vi har biträtts av sakkunniga från EY i vår granskning.

Styrelsen och VD svarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorernas ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, kommunens revisionsreglemente, kommunfullmäktiges ägardirektiv och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Under året har vi träffat bolagets ledning samt styrelsens presidium och gått igenom och följt upp väsentliga frågor i syfte att bedöma om bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Vidare har vi följt styrelsens arbete via styrelseprotokoll och andra väsentliga ledningsdokument samt årsredovisningen för 2024. Vi har också träffat den auktoriserade revisorn i bolaget för att stämma av våra respektive granskningsinsatser och resultatet av dessa.

Vår granskning omfattar en grundläggande granskning av den verksamhet som bolaget bedrivit under året. Den grundläggande granskningen har avrapporterats i en särskild granskningsredogörelse.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet delvis har skötts på ett ändamålsenligt sätt samt att bolaget skötts på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Umeå (den dag som framgår av digital signering)

Per-Erik Evaldsson
Lekmannarevisor

Ewa Miller
Lekmannarevisor

Bilaga: ”Grundläggande granskning Umeå Hamn AB 2024”, mars 2025.

Penneo dokumentnyckel: I2PFG-PXVZC-23H4S-XT16S-J1XBI-SV0O1

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

Per-Erik Evaldsson
Lekmannarevisor
På uppdrag av: EY
Serienummer: c3046fdaa36c29[…]7be6d1d01d2fa
IP: 5.150.xxx.xxx
2025-04-08 07:03:12 UTC

EWA MILLER
Lekmannarevisor
På uppdrag av: EY
Serienummer: 2910f283c7a96e[…]0873732b9e1b2
IP: 82.134.xxx.xxx
2025-04-08 14:29:17 UTC

Penneo dokumentnyckel: I2PFG-PXVZC-23H4S-XT16S-J1XBI-SV0O1

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:
När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, **https://penneo.com/validator**, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

Lekmannarevisorerna i
Umeå Parkerings AB
Org.nr. 556131-0573

Till fullmäktige i Umeå kommun
Till årsstämman i Umeå Parkerings AB

Granskningsrapport för år 2024

Vi av fullmäktige i Umeå kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Umeå Parkerings AB:s verksamhet 2024. Vi har biträtts av sakkunniga från EY i vår granskning.

Styrelsen och VD svarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorernas ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, kommunens revisionsreglemente, kommunfullmäktiges ägardirektiv och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Under året har vi träffat bolagets ledning samt styrelsens presidium och gått igenom och följt upp väsentliga frågor i syfte att bedöma om bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Vidare har vi följt styrelsens arbete via styrelseprotokoll och andra väsentliga ledningsdokument samt årsredovisningen för 2024. Vi har också träffat den auktoriserade revisorn i bolaget för att stämma av våra respektive granskningsinsatser och resultatet av dessa.

Vår granskning omfattar en grundläggande granskning av den verksamhet som bolaget bedrivit under året. Den grundläggande granskningen har avrapporterats i en särskild granskningsredogörelse.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Umeå (den dag som framgår av digital signering)

Ulla-Britt Lindholm
Lekmannarevisor

Ewa Miller
Lekmannarevisor

Bilaga 1: ”Grundläggande granskning Umeå Parkerings AB 2024”, mars 2025

Penneo dokumentnyckel: BVYUQ-DZWUM-JP93P-MRLMR-RVUJW-H100M

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

EWA MILLER
Lekmannarevisor
På uppdrag av: EY
Serienummer: 2910f283c7a96e[…]0873732b9e1b2
IP: 82.134.xxx.xxx
2025-04-08 14:30:46 UTC

ULLA-BRITT LINDHOLM
Lekmannarevisor
På uppdrag av: EY
Serienummer: 4a6709f4b7c974[…]04e7f0a14e6b3
IP: 217.211.xxx.xxx
2025-04-08 15:24:30 UTC

Penneo dokumentnyckel: BVYUQ-DZWUM-JP93P-MRLMR-RVUJW-H100M

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:
När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, **https://penneo.com/validator**, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

Lekmannarevisorer i
AB Bostaden i Umeå

Till fullmäktige i Umeå kommun

Till årsstämman i AB Bostaden i Umeå
org.nr. 556500-2408

Granskningsrapport för år 2024

Vi av fullmäktige i Umeå kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat AB Bostadens i Umeås verksamhet 2024. Vi har biträtts av sakkunniga från EY i vår granskning.

Styrelsen och VD svarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorernas ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, kommunens revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Under året har vi träffat bolagets ledning samt styrelsens presidium och gått igenom och följt upp väsentliga frågor i syfte att bedöma om bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Vidare har vi följt styrelsens arbete via styrelseprotokoll och andra väsentliga ledningsdokument samt årsredovisningen för 2024. Vi har också träffat den auktoriserade revisorn i bolaget för att stämma av våra respektive granskningsinsatser och resultatet av dessa.

Vår granskning omfattar en grundläggande granskning av den verksamhet som bolaget bedrivit under året. Den grundläggande granskningen har avrapporterats i en särskild granskningsredogörelse.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Umeå den dag som framkommer av digital signering

Per-Erik Evaldsson
Lekmannarevisor

Ewa Miller
Lekmannarevisor

Bilaga: ”Grundläggande granskning AB Bostaden 2024”, mars 2025.

Penneo dokumentnyckel: 4RJ6V-W5V4Q-68DSW-9NO6H-UV15B-DBHQC

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

Per-Erik Evaldsson
Undertecknare 1
På uppdrag av: EY
Serienummer: c3046fdaa36c29[…]7be6d1d01d2fa
IP: 5.150.xxx.xxx
2025-03-19 07:31:39 UTC

EWA MILLER
Undertecknare 1
På uppdrag av: EY
Serienummer: 2910f283c7a96e[…]0873732b9e1b2
IP: 193.181.xxx.xxx
2025-03-19 07:39:31 UTC

Penneo dokumentnyckel: 4RJ6V-W5V4Q-68DSW-9NO6H-UV15B-DBHQC

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:
När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, **https://penneo.com/validator**, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

Lekmannarevisionen i
Dåva Deponi och Avfallscenter i Umeå AB
Org.nr. 556500-2408

Till fullmäktige i Umeå kommun
Till årsstämman i Dåva Deponi och Avfallscenter i Umeå AB

Granskningsrapport för år 2024

Vi av fullmäktige i Umeå kommun utsedda lekmannarevisor, har granskat Dåva Deponi och Avfallscenter i Umeå AB:s verksamhet 2024. Vi har biträtts av sakkunniga från EY i vår granskning.

Styrelsen och VD svarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorernas ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, kommunens revisionsreglemente, kommunfullmäktiges ägardirektiv och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Under året har vi träffat bolagets ledning samt styrelsens ordförande och gått igenom och följt upp väsentliga frågor i syfte att bedöma om bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Vidare har vi följt styrelsens arbete via styrelseprotokoll och andra väsentliga ledningsdokument samt årsredovisningen för 2024. Vi har också träffat den auktoriserade revisorn i bolaget för att stämma av våra respektive granskningsinsatser och resultatet av dessa.

Vår granskning omfattar en grundläggande granskning av den verksamhet som bolaget bedrivit under året. Den grundläggande granskningen har avrapporterats i en särskild granskningsredogörelse.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet delvis har skötts på ett ändamålsenligt sätt samt att bolaget skötts på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer därtill att bolagets interna kontroll varit tillräcklig.

Umeå (den dag som framgår av digital signering)

Hans-Christer Jonsson
Lekmannarevisor

Anders Rålin
Lekmannarevisor

Bilaga:
”Grundläggande granskning av Dåva Deponi och Avfallscenter i Umeå AB 2024”, april 2025.

Penneo dokumentnyckel: JC9AY-PPSW9-YL1R4-H3RT1-AAMVI-M27XM

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

HANS CHRISTER JONSSON
Lekmannarevisor
På uppdrag av: EY
Serienummer: 48a26ee84d6aa3[…]4c8be4ef57dda
IP: 83.219.xxx.xxx
2025-04-08 13:16:02 UTC

ANDERS RÅLIN
Lekmannarevisor
På uppdrag av: EY
Serienummer: bbffec9af70b34[…]635e91d84a26e
IP: 213.204.xxx.xxx
2025-04-08 15:09:08 UTC

Penneo dokumentnyckel: JC9AY-PPSW9-YL1R4-H3RT1-AAMVI-M27XM

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:
När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, **https://penneo.com/validator**, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

Lekmannarevisorerna i
Umeå Vatten och Avfall AB

2025-04-08

Till
Bolagsstämman i Umeå Vatten och Avfall AB
Organisationsnummer 556492-0287

Fullmäktige i Umeå kommun

Granskningsrapport för år 2024

Vi, av fullmäktige i Umeå kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Umeå Vatten och Avfall AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan ”Grundläggande granskning 2024”.

Utöver uppdraget i aktiebolagslagen har ägaren genom de generella ägardirektiven för Umeå kommuns helägda och majoritetsägda kommunala bolag uppdragit till lekmannarevisorerna att yttra sig om huruvida bolaget bedrivits på ett ändamålsenligt sätt utifrån det syfte som angivits i bolagsordningen och i ägardirektiv, samt de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten.

Vi har under året genomfört en grundläggande granskning, med utgångspunkt i det uppdrag som anges i kommunallagen och aktiebolagslagen. Vi har träffat bolagets ledning vid två tillfällen under året, samt granskat väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Resultatet av vår granskning redovisas i separat granskningsrapport, se bilaga.

Penneo dokumentnyckel: Q6NZZ-F6PZD-5Z079-VT527-B61GJ-PF352

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Enligt särskilt uppdrag till lekmannarevisorerna, i de generella ägardirektiven, bedömer vi att bolaget bedrivits på ett ändamålsenligt sätt utifrån det syfte som angivits i bolagsordningen och i ägardirektiv, samt inom ramen för de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten.

Umeå, 2025-04-08

Ulla-Britt Lindholm
Lekmannarevisor

Hans-Christer Jonsson
Lekmannarevisor

Bilaga: Grundläggande granskning 2024

Penneo dokumentnyckel: Q6NZZ-F6PZD-5Z079-VT527-B61GJ-PF352

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

HANS CHRISTER JONSSON
Undertecknare
Serienummer: 48a26ee84d6aa3[…]4c8be4ef57dda
IP: 83.219.xxx.xxx
2025-04-08 08:31:44 UTC

ULLA-BRITT LINDHOLM
Undertecknare
Serienummer: 4a6709f4b7c974[…]04e7f0a14e6b3
IP: 217.211.xxx.xxx
2025-04-08 09:36:47 UTC

Penneo dokumentnyckel: Q6N7Z-F6PZD-5Z079-VT527-B61GJ-PF352

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:
När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, **https://penneo.com/validator**, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

Lekmannarevisionen i
Västerbottens Museum AB
Org.nr. 556534-0527
Umeå kommun

Till fullmäktige i Umeå kommun
Till årsstämman i Västerbottens Museum AB

Granskningsrapport för år 2024

Jag av fullmäktige i Umeå kommun utsedd lekmannarevisor, har granskat Västerbottens Museum AB:s verksamhet 2024. Jag har biträtts av sakkunniga från EY i min granskning.

Styrelsen och VD svarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorns ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, kommunens revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Under året har möten genomförts med bolagets ledning samt styrelsens ordförande för att gå igenom och följa upp väsentliga frågor i syfte att bedöma om bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Vidare har jag följt bolaget genom styrelseprotokoll och andra väsentliga ledningsdokument samt årsredovisningen för 2024. Samordning med bolagets auktoriserade revisor har också skett.

Min granskning omfattar en grundläggande granskning av den verksamhet som bolaget bedrivit under året. Den grundläggande granskningen har avrapporterats i en särskild rapport.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Jag bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Umeå (den dag som framkommer av digital signering)

Ulla-Britt Lindholm
Lekmannarevisor

Bilaga 1: ”Grundläggande granskning Västerbottens Museum AB 2024”, mars 2025

Penneo dokumentnyckel: LFBSP-7DZ6M-FRL8C-VM5AY-2YN8G-BB1M3

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

ULLA-BRITT LINDHOLM
Lekmannarevisor
På uppdrag av: EY
Serienummer: 4a6709f4b7c974[…]04e7f0a14e6b3
IP: 217.211.xxx.xxx
2025-04-01 19:01:38 UTC

BankID

Penneo dokumentnyckel: LFBSP-7DZ6M-FRL8C-VM5AY-2YN8G-BB1M3

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:
När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, **https://penneo.com/validator**, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

Lekmannarevisorn i Science Park i Umeå AB

2025-04-08

Till
Bolagsstämman i Science Park i Umeå AB
Organisationsnummer 559085-0276

Fullmäktige i Umeå kommun

Granskningsrapport för år 2024

Jag, av fullmäktige i Umeå kommun utsedd lekmannarevisor, har granskat Science Park i Umeå AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorn.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorn ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan ”Grundläggande granskning 2024”.

Utöver uppdraget i aktiebolagslagen har ägaren genom de generella ägardirektiven för Umeå kommuns helägda och majoritetsägda kommunala bolag uppdragit till lekmannarevisorn att yttra sig om huruvida bolaget bedrivits på ett ändamålsenligt sätt utifrån det syfte som angivits i bolagsordningen och i ägardirektiv, samt de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten.

Jag har under året genomfört en grundläggande granskning, med utgångspunkt i det uppdrag som anges i kommunallagen och aktiebolagslagen. Jag har träffat bolagets ledning vid två tillfällen under året, samt granskat väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Resultatet av min granskning redovisas i separat granskningsrapport, se bilaga.

Penneo dokumentnyckel: T3UZK-L7MM2-PPJRH-WABIW-CRNRN-D5YWN

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Jag bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Enligt särskilt uppdrag till lekmannarevisorn, i de generella ägardirektiven, bedömer jag att bolaget bedrivits på ett ändamålsenligt sätt utifrån det syfte som angivits i bolagsordningen och i ägardirektiv, samt inom ramen för de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten.

Umeå, 2025-04-08

Marie Sandström-Öhberg
Lekmannarevisor

Bilaga: Grundläggande granskning 2024

Penneo dokumentnyckel: T3UZK-L7MM2-PPJRH-WABIW-CRNRN-D5YWN

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

Kally Marie Sandström-Öhberg
Undertecknare
Serienummer: 286adb55104877[…]98076b436e451
IP: 194.132.xxx.xxx
2025-04-08 09:19:16 UTC

Penneo dokumentnyckel: T3UZK-L7MM2-PPJRH-WABIW-CRNRN-D5YWN

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:
När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, **https://penneo.com/validator**, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

Flik 4-5

Umeå kommunföretag

2025-01-20

Bolagsstyrningsrapport 2024

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Umeå Kommunföretag AB har under 2024 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Ansvaret för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören (VD). Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, genom att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur bolagsstyrningen i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

Umeå Kommunföretag AB är ett moderbolag och har under året bedrivit verksamheten i enlighet med den kommunala kompetensen. Förutom att fungera som moderbolag finns ansvaret för kollektivtrafiken och företagsinkubatorn BIC Factory. Bolaget har under året överlämnat de frågor till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige som varit av principiell karaktär eller ärenden av större vikt.

Styrelse och VD

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Den tillsätter/avsätter även VD. Styrelsen består av 7 ledamöter och 7 suppleanter. Nuvarande könsfördelning är 1 kvinna och 6 män, Under året hölls 10 ordinarie styrelsemöten. Styrelsebesluten har i huvudsak fattats enhälligt. Beslut avseende avgift i kollektivtrafiken har en ledamot inlämnat avvikande mening.

Aktuella frågor under året har bl. a varit:

- Det säkerhetspolitiska läget.
- Fortsatt utbyggnad av infrastruktur, Umeå Hamn.
- Frågor rörande kollektivtrafiken har avhandlats på varje styrelsemöte.
- Löpande uppföljning av verksamheten i koncernen och moderbolaget samt koppling mot inriktningsmålen och omställningsarbetet.
- Utmaningen för hur koncernen skall klara de stora investeringsbehoven.
- Effektivisering via ökad samordning mellan de kommunala bolagen samt med kommunens förvaltningar.
- Budget/VPL 2025 och årsredovisning för 2023, Kreditlimitar mm.
- Besök och presentation av de helägda bolagen.
- Ingått Letter of Intent (LOI) tillsammans med Umeå Energi och det norska utvecklingsbolaget Mana ang en förstudie för;
    - Hållbara och cirkulära materialflöden
    - Produktion av e-bränsle
    - Reducera utsläpp av CO2.

VD ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastställt. Aktuella frågor under året har bl. a varit: Löpande förvaltning, miljötillståndsfrågor, etableringar, investeringar, finansieringsfrågor samt näringslivsfrågor.

Umeå Kommunföretag AB
Rådhusesplanaden 8, 903 28 UMEÅ, Sweden
Tel växel +46(0)90-16 10 00
Org.nr: 55 60 51-9562
www.ukf.umea.se

Umeå kommunföretag

2025-01-20

En jämn könsfördelning eftersträvas över tid inom Umeå Kommunföretags styrelse. Bland anställda i Umeå Kommunföretag AB råder en jämn könsfördelning både vad gäller medarbetare och chefer.

Enligt bolagets ägardirektiv skall moderbolaget samordna och optimera verksamheterna inom de kommunala bolagen samt tillhandahålla en miljömässig och konkurrenskraftig kollektivtrafik samt medverka till utvecklingen av unga entreprenörer. Det ansvaret har bolaget genomfört väl under 2024.

Styrelsens utvärdering av det egna arbetet och VD:s arbete för 2023 genomfördes vid styrelsemötet i februari 2024. VD och styrelseutvärdering för verksamhetsåret genomfördes i januari 2025. Vid utvärderingarna används sedvanliga formulär, numera i digital format via Team Engine.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk, en öppen och ärlig bolagskultur samt en organisationsstruktur där ansvar och befogenheter är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformats för att hantera de risker som bedöms som väsentliga. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, i syfte att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och VD:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett 2 lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål samt om verksamheten bedrivits effektivt och att den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

VD	Fredrik Lundberg
Födelseår	1963
Revisor	Joakim Åström
Födelseår	1976
Bolag	EY

Styrelsens sammansättning, se bilagt registreringsbevis

Umeå Kommunföretag AB
Rådhusesplanaden 8, 903 28 UMEÅ, Sweden
Tel växel +46(0)90-16 10 00
Org.nr: 55 60 51-9562
www.ukf.umea.se

UE-2025-0177-130

UMEÅ ENERGI

Bolagsstyrningsrapport Umeå Energi AB 2024

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Umeå Energi AB har under 2024 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Bolagsstyrningen handlar om att säkerställa att bolaget sköts hållbart och ansvarsfullt och på ett så effektivt sätt som möjligt. Ansvaret för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.
Nedan beskriver styrelsen hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

Umeå Energi AB är ett moderbolag och i koncernen ingår sex helägda dotterbolag. Dessa är Umeå Energi Elnät AB, Umeå Energi Elhandel AB, Umeå Energi UmeNet AB, Umeå Energi Sol Vind och Vatten AB, BioEndev AB och Norrslam AB. Bolaget överlämnar de frågor till kommunfullmäktige som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Under året har enbart förvärv av Modity lyfts till kommunfullmäktige.

Styrelse och VD

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Den tillsätter/avsätter VD. Styrelsen består av 11 ledamöter och 4 arbetstagarrepresentanter. En jämn könsfördelning eftersträvas över tid. Nuvarande fördelning är 5 kvinnor och 6 män. Under året hölls 10 ordinarie möten, samtliga i Umeå.

Styrelsebesluten har fattats enhälligt. Aktuella frågor har bl. a varit: bolagsförvärv, koncernplan inklusive, vägval och övergripande mål, resultatbudget för 2025 och investeringsbudget 2025-2027, årsredovisning för 2023, intern styrning och kontroll, riskhantering, fastställande av policys, prisnivåer, delegationer samt kreditlimitar.

Bolaget stödjer och är aktivt i uppfyllandet av Umeå kommuns vision och övergripande mål 2022-2025. Bolagets verksamhet bedrivs särskilt utifrån de inriktningsmål och tilläggsuppdrag som kommunfullmäktige särskilt destinerat till bolaget genom det generella och särskilda ägardirektiven.

VD ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastlagt. Vid varje ordinarie sammanträde har vd rapporterat om aktuellt läge för bolaget och dotterbolagen, ekonomiskt läge, måluppfyllelse och utveckling.

Därutöver har följande områden behandlats under året: omvärldsbevakning, styrelseutbildning, utveckling av bolagets affärer och verksamhet, investeringar, utveckling av bolagets transformativa affärer, information om säkerhetsläget, tillsyn och revisioner, varumärke, information om de delägda bolagen, Utvecklingsklustret Energi AB, AC Net Internservice AB och AC Net Externservice AB samt Sekab/Nekab.

Styrelsens utvärdering av eget och VD:s arbete för 2024 har gjorts. Resultatet av styrelseutvärderingen och utvärderingen av VD har diskuterats och följts upp i styrelsen.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och andra krav, en öppen och ärlig bolagskultur, ansvar och befogenheter som är tydligt definierade och kommunicerade. Under 2024 har ett ramverk för intern kontroll tagits fram.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande nivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformats i syfte att minska och begränsa de risker som bedöms som väsentliga, styrande dokument, policys, vidareutveckling av internrevision samt arbetssätt och kompetens för styrning, risk och efterlevnad. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, för att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och VD:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett två lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits ändamålsenligt och effektivt och om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

Koncern VD	Jan Ridfeldt
Födelseår	1970
Revisorer	Joakim Åström
Födelseår	1976
Bolag	EY, Ernst & Young

Styrelsens sammansättning

Emma Vigren	Gunilla Berglund
Ordförande	Vice ordförande
Jörgen Boström	Jan Olov Carlsson
Lars Hammarstedt	Åsa Lundmark
Alireza Mozahafi	Birgitta Nordvall
Birgitta Persson Ståhl	Nils-Erik Pettersson
Torbjörn Wennebro	

INFRASTRUKTUR I UMEÅ

Bolagsstyrningsrapport 2024

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Infrastruktur i Umeå AB (INAB) med dotterbolagen Umeå Vagnverkstad AB och Dåva Terminal AB har under 2024 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Ansvaret för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, genom att utse styrelse, revisor och lekmannarevisorer samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur bolagsstyrningen i huvudsak fungerat under året

Bolagets verksamhet

INAB är moderbolag i en underkoncern till UKF och har under året bedrivit verksamheten i enlighet med den kommunala kompetensen. Bolaget har under året överlämnat de frågor till styrelsen för Umeå Kommunföretag AB (UKF), Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige som varit av principiell karaktär eller ärenden av större vikt.

Styrelse och VD

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. INAB:s styrelse består av nio ledamöter. Nuvarande könsfördelning är tre kvinnor och sex män, Under året hölls sju ordinarie sammanträden i Umeå.

Styrelsens utvärdering av det egna arbetet och vd:s arbete för 2024 genomfördes vid styrelsemötet 2024-12-13. Utvärderingen sker genom en digital enkät som används inom samtliga UKF-koncernen. Resultatet utvärderas i styrelsen.

VD ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastställt.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk, en öppen och transparent bolagskultur, samt en organisationsstruktur där ansvar och befogenheter är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformats för att hantera de risker som bedöms som väsentliga. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, i syfte att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

INAB - Infrastruktur i Umeå AB
903 47 UMEÅ, Sweden
Org.nr. 556040-6315
www.inab.umea.se

INAB
INFRASTRUKTUR I UMEÅ

Revision

Bolagsstämman har efter sedvanlig upphandling utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och vd:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett två lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits effektivt samt om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

VD	Fredrik Lundberg
Födelseår	1963
Revisorer	Joakim Åström
Födelseår	1976
Bolag	EY

Styrelsens sammansättning:

Lennart Holmlund, ordförande
Sven-Olov Edvinsson, vice ordförande
Gabriel Farrysson
Greger Knutsson
Lars Brännström
Lina Farhat
Sandra Jakobsson
Ulf Pantzare
Åsa Bäckström

Umeå Hamn AB

Bolagsstyrningsrapport 2024

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Umeå Hamn AB har under 2024 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Bolagsstyrningen handlar om att säkerställa att bolaget sköts hållbart och ansvarsförfullt och på ett så effektivt sätt som möjligt. Ansvaret för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.
Bolagets verksamhet regleras, utöver av lag och av bolagsordningen, av direktiv utfärdade av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen, fastställda av bolagsstämma. Nedan beskriver styrelsen hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

Bolaget ansvarar för planerade investeringar i hamnområdet enligt vision ”2024”. Dotterbolaget (sedan 1/1 - 2020) Kvarkenhamnar AB bedriver hamnrörelse i Umeå. med ett brett utbud av tjänster för transport- och sjöfartsnäringens behov. Bolaget har under året drivit verksamheten i enlighet med den kommunala kompetensen. Bolaget överlämnar de frågor till kommunfullmäktige som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Det har under året inte varit aktuellt.

Styrelse och VD

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Den tillsätter/avsätter VD. Styrelsen består av 9 ledamöter. Nuvarande fördelning är 1 kvinna och 8 män. Under året hölls 6 ordinarie möten samt 2 extra möten, samtliga i Umeå. Styrelsebesluten har fattats enhälligt. Aktuella frågor har bl. a varit: investeringar i anläggningar, tillstånd och avtal, utvecklingsplaner, budget 2025 och årsredovisning för 2024.

VD ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastlagt. Aktuella frågor under året har bl. a varit: löpande förvaltning, investeringar i anläggningar, tillstånd och avtal samt utredning och projektering av hamninfrastruktur.

Styrelsens utvärdering av eget och VD:s arbete för 2024 har hanterats på styrelsemöte nr 65. Resultatet av styrelseutvärderingen och utvärderingen av VD har diskuterats och följs upp i styrelsen.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk, en öppen och ärlig bolagskultur, samt en organisationsstruktur, ansvar och befogenheter som är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformats för att hantera de risker som bedöms som väsentliga, styrande dokument med delegationsordning, policys och attestreglemente. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Umeå Hamn

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, för att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och VD:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett 2 lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits ändamålsenligt och effektivt, och om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

VD	Mikael Isaksson
Födelseår	1960
Revisorer	Joakim Åström
Födelseår	1976
Bolag	EY, Ernst & Young

Styrelsens sammansättning, tillträdande 7/12–2022:

Gunnar Dahlberg Ordförande	Leif Lundgren Vice ordförande
Eric Bergner	Ronny Kassman
Stefan Nordström	Joakim Mörk
Lina Vänglund	Tomas Helleberg
Daniel Andersson	

2025-02-21

Bolagsstyrningsrapport 2024 för Umeå Parkerings AB

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Umeå Parkerings AB har under 2024 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler. Ansvaret för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören, VD. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

Umeå Parkerings AB är ett dotterbolag till Umeå Kommunföretag AB och har under året drivit verksamheten i enlighet med bolagsordning och ägardirektiv.

Styrelse och VD

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Den tillsätter/avsätter även VD. Styrelsen består av sju ledamöter, ingen arbetstagarrepresentant. En jämn könsfördelning eftersträvas över tid. Fördelningen vid årets slut var tre kvinnor och fyra män. Under året hölls fem ordinarie styrelsemöten samt en strategidag. Samtliga ordinarie styrelsemöten hölls fysiskt på plats på Upabs kontor och strategidagen hölls i Clarion hotels konferenslokal. Styrelsebesluten har fattats enhälligt.

Aktuella frågor under året har bl. a varit, strategiarbete, strategiska vägval och beslut om affärsplan 2025, godkännande av risk- och konsekvensanalys för 2025 med uppföljning av 2024, beslut om alkohol och drogpolicy, policy kränkande särbehandling, brandskyddspolicy, beslut om bolagsstyrningsrapport, beslut om VD-instruktion och styrelsens arbetsordning, beslut om verksamhetsrapport för T1 och T2, beslut om bokslut och rapportpaket inklusive prognos för T1 och T2, beslut om budget 2025 och investeringsplan, beslut om verksamhetsplan, bokslut och årsredovisning 2023. Val av ny ordförande till Umeå C och beslut om försäljning av aktierna i bolaget.

VD ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastlagt. Aktuella frågor under året har bl. a varit löpande förvaltning, genomförande av aktiviteter i enlighet med beslutad affärsplan och mål, investeringskalkylering, framtagande av avsiktsförklaring (LOI) samt programhandling för kv Renen och Östra station, framtagande av risk- och konsekvensanalys med uppföljning av föregående år, uppdatering av policys rörande alkohol och droger, kränkande särbehandling och brandskydd, arbete i programstyrgrupp för social hållbarhet, koncerngemensamma samverkansprojekt exempelvis inom områdena framtidens mobilitet, stadsutveckling

och klimatneutral kommunkoncern, leverantörsuppföljning och omförhandling av avtal, upphandling och tilldelning, affärsutveckling, rekrytering, organisationsförändring, omvärldsbevakning, sponsring, samt styrelsearbete i de bolagsstyrelser där VD representerar Upab.

Året inleddes med en tillförordnad VD och ny VD tillträdde i februari.

Styrelsen har under december månads styrelsesammanträde gjort en utvärdering av sitt eget och VD:s arbete för 2024.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk, en öppen och ärlig bolagskultur, samt en organisationsstruktur, ansvar och befogenheter som är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformats för att hantera de risker som bedöms som väsentliga. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, för att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och VD:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett två lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits effektivt, och om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

VD	Annika Ljungblad
Födelseår	1972
Revisorer	Joakim Åström
Födelseår	1976
Bolag	Ernst & Young AB

Styrelsens sammansättning, se bilaga registreringsbevis.

Bolagsstyrningsrapporten har godkänts av Upabs styrelse 2024-02-28

Bolagsstyrningsrapport AB Bostaden i Umeå - 2024

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i AB Bostaden har under 2024 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler. Ansvaret för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören, vd:n. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

AB Bostaden i Umeå är en koncern som förutom moderbolaget AB Bostaden innefattar två dotterbolag; Kommunicera i Umeå AB och AB Bostaden Parkering i Umeå. All personal är samlad i moderbolaget. Bolaget har under året drivit verksamheten i enlighet med den kommunala kompetensen, och inom ramen för givna ägardirektiv. Bolagets generella- och särskilda ägardirektiv gäller från 2021-11-29.

Styrelse och vd

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Den tillsätter/avsätter även vd. Styrelsen består av 11 ledamöter, utsedda av fullmäktige. Samtliga är ordinarie ledamöter och i styrelsen ingår även två arbetstagarrepresentanter. Styrelsen är vald från 1 december 2022 och utgörs av 6 män och 5 kvinnor.

Under året hölls sex ordinarie styrelsemöten, ett extra styrelsemöte samt strategidagar i oktober med genomgång av förslag på ändringar/tillägg i Affärsplanen utifrån omvärldsförändringar och mål för 2025.

Styrelsens utvärdering av eget och vd:s arbete för 2024 genomfördes under perioden 241127–241204 och presenterades samt utvärderades på styrelsemötet den 10 december. På decembermötet fastställdes även en skriftlig arbetsordning för styrelsens arbete 2025 samt en skriftlig vd-instruktion för att ge vd rätt handlingsutrymme för 2025.

Aktuella frågor under året har bland annat varit:

Genom att arbeta med långsiktig och hållbar samhälls- och boendeutveckling är Bostaden med och verkar för ett bättre Umeå. Under året uppgick investeringar i ny- och ombyggnadsprojekt till 395 miljoner kronor. Det har pågått en nyproduktion av totalt 534 lägenheter varav 502 lägenheter blev färdigställda. Vi undersöker och bevakar även möjligheten till nyproduktion utanför de centrala stadsdelarna.

På Östra Dragonfältet färdigställdes 144 lägenheter fördelat på sex byggnader med fem våningar plus vindsvåning samt ett underjordiskt garage. Inflyttning skedde i juni och september 2024.

Vårt nyproduktionsprojekt på Västteg innefattande 364 bostäder med såväl vård- och omsorgsboende som Seniorboende plus och vanliga lägenheter som blev färdigställt under året. Första inflyttningen av 46 lägenheter skedde i mars och sedan etappvis under året. Sista inflyttning sker i januari 2025 av 23 lägenheter.

På Marieberg i kvarteret Igelkotten avslutades ett större underhåll av lägenheterna samt en tillbyggnad av en gemensamhetslokal för att utvecklats till ett Seniorboende plus med 61 lägenheter.

Parallellt med satsningar på den äldre målgruppen har Bostaden även fokus på den yngre generationen. Bostaden har fortsatt att erbjuda ungdomslägenheter till sökande i ålder 18–25 år och har under året hyrt ut 114 ungdomslägenheter.

Ombyggnationsprojekt riktat till studenter har fortsatt under året. På Ålidhem, kvarteret Professorn fortsätter renoveringen av enkelrum som byggs om till ettor med eget kök. I projektet har enkelrum och korridorernas gemensamhetsytor byggts om till totalt 263 små lägenheter. En inflyttning av 9 lägenheter återstår och kommer att ske i januari 2025.

Vi planerar ett byggprojekt på kvarteret Töreln på Ersboda med en stor hållbarhetsprofil där både stomme och fasader kommer att utföras i trä. Det handlar om två byggnader med totalt cirka 45 lägenheter med planerad byggstart hösten 2025. Detaljplanen är dock överklagad till Mark- och Miljödomstolen så byggstarten är beroende på att detaljplanen vinner laga kraft.

Vår lokaluthyrning står för en fortsatt mycket positiv utveckling. Vi har för närvarande inte några lediga lokaler för uthyrning. För att förbättra trivseln och minska risken för vakanser fortsätter vi att göra anpassningar för våra lokalhyresgäster. Under 2024 genomförde vi 80 projekt.

För nionde året i rad har vi mätt engagemang och förtroende hos medarbetarna och 2024 års resultat visade att 89 procent av personalen tycker att Bostaden är en mycket bra arbetsplats och vi belönades även 2024 med certifieringen ”Great Place to Work”.

Under hösten genomfördes årets kundundersökning. Vårt serviceindex uppmätte 86,7 procent, vilket är en ökning med 0,7 procent från förra året och det högsta uppmätta resultatet hittills. Vårt höga serviceindex gav oss en kundkristall som Sveriges bästa hyresvärd.

De nya rapporteringskraven för hållbarhet, CSRD, börjar gälla för räkenskapsåret 2025 och rapporteringsskyldigheten ligger hos moderbolaget Umeå Kommunföretag. Under året har vi både deltagit i ett utbildningsprogram med Sveriges allmännytta och i en arbetsgrupp inom Umeå kommunföretag. Representanter från moderbolaget har också besökt Bostadens styrelse och informerat om det nya rapporteringskravet.

Arbete med att tillskapa ytor som gynnar den biologiska mångfalden i våra bostadsområden har fortsatt under året. Vi har även arbetat med de nya rapporteringskraven som kräver ökad kunskap inom framför allt biologisk mångfald och insikt om arbetsvillkoren för arbetstagare längre upp i värdekedjan.

Vårt samarbete med Huskurage, polisen och socialtjänsten för att förhindra våld i nära relationer fortsätter. Bostaden är också medlem i Rättvist Byggande där vi tillsammans med andra medlemmar samverkar för att upptäcka, motverka och förebygga arbetslivskriminalitet och osund konkurrens i byggprojekt.

Arbetet med att öka det cirkulära materialflödet i byggprojekt med ABC Umeå har fortsatt under året. Uppstarten av Byggåterbruket är den första viktiga satsningen med branschbredd i Umeå för att öka cirkulärt byggande med återanvändning av byggmaterial. Bygghandeln, som heter Byggåterbruket och drivs av Returbutiken, invigdes i januari 2025.

Under året har vi fortsatt att driva vårt pilotprojekt med målet att skapa möjligheter för våra hyresgäster att dela i stället för att äga då vår första delningspool med cyklar, bilar och verktyg öppnades intill parkeringshuset på Magistervägen, Ålidhem. Under 2024 har fler fått tillgång till delningspoolen och vi har utökat med en bil då intresset och efterfrågan varit stor. Utöver detta har en cykelservicestation byggts upp på Liljansberget för att förenkla valet av cykel som transportmedel.

I år anordnades vår tredje Återbruksdag på Pedagoggränd och nästan alla möbler från våra studentrum fick nya hem. Under 2024 har ytterligare ett återbruksrum på Ersboda öppnat.

Våra mål i affärsplanen kopplat till minskad klimatpåverkan gav även bra resultat under 2024. Vi har minskat våra fossila utsläpp från interna transporter med 74 procent jämfört med år 2017. Vi har ökat mängden HVO 100 och fortsatt utbytet till elbilar, samt effektiviserat våra körningar.

Inom Umeå Kommunföretag AB (UKF) har det bildats en arbetsgrupp som kallas Team Green. Här deltar koncernens helägda dotterbolag, där Bostaden ingår, med ambitionen att öka omställningstakten med en minskad klimatpåverkan genom att tillsammans hjälpas åt med de praktiska frågorna i det koncerngemensamma omställningsarbetet.

Solcellsproduktionen har ökat till cirka 350 000 kWh och förväntas öka kraftigt under 2025. Vi har installerat solceller på nyproduktionsprojekten på Västteg och Östra Dragonfältet. Vi har även installerat batterilagring av egenproducerad el på Västteg. Bostaden har minskat elanvändningen 6 år i följd och med cirka 6 miljoner kWh totalt under perioden vilket genererar stora kostnadsbesparingar.

Arbete har fortsatt med att säkra att vi har en rättvis förmedling av bostäder och att lägenheter inte hyrs ut på felaktiga grunder. Genom studentprövningar samt utredning om olovlig andrahandsuthyrning har vi återtagit 187 hyreskontrakt under 2024. Av dessa gällde 13 olovliga andrahandsuthyrningar och 174 studentprövningar.

I april fastställde styrelsen en ny uthyrningspolicy för bostäder från och med 1/1 2025 och i november antog styrelsen ändringar och tillägg för 2025 års affärsplan. En alltid aktuell fråga under året i styrelsen har varit stigande kostnader i vår verksamhet och särskilt i våra pågående nyproduktionsprojekt. Även hur vi kommer att klara av vår planerade nyproduktionstakt de kommande åren utifrån kostnadsläget och framskridandet av detaljplaner.

Digitaliseringstakten är en av de stora utmaningarna organisationen står inför. Det kommer att innebära förändrade arbetssätt och nya kompetensbehov. Som en del i våra digitala satsningar påbörjades under 2023 en processkartläggning av verksamheten. Kartläggningen har fortsätt under 2024. Syftet är att hitta de delar som bäst kan effektiviseras och förbättras genom digitalisering så att dessa kan prioriteras. Digitalisering av våra fastighetssystem har skett under året med bland annat uppkopplade undercentraler. Även arbete med AI-styrning av några värmeundercentraler pågår.

De lokala hyresförhandlingarna resulterade i en genomsnittlig hyreshöjning på 4,79 procent. De nya hyrorna gäller från och med den 1 januari 2025.

Intern kontroll och riskhantering
Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk, en öppen och ärlig bolagskultur, samt en organisationsstruktur, ansvar och befogenheter som är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformats för att hantera de risker som bedöms som väsentliga. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, för att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

Revision
Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och vd:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett två lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits effektivt, och om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

Vd	2024-01-01 – 2024-12-31 Jerker Eriksson
Födelseår	1965
Revisorer	Joakim Åström
Födelseår	1976
Bolag	Ernst & Young

Styrelsens sammansättning, se bilagor registreringsbevis.

DÅVA D·A·C

Bolagsstyrningsrapport 2024

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Dåva deponi och avfallscenter i Umeå AB har under 2024 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Ansvaret för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören, vd:n. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

Bolaget är ett dotterbolag direkt under Umeå kommunföretag AB. Bolaget har under året drivit verksamheten i enlighet med den kommunala kompetensen och har överlämnat de frågor till kommunfullmäktige som varit av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Styrelse och vd

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Den tillsätter/avsätter även vd. Styrelsen består av 7 ledamöter, ingen arbetstagarrepresentant. En jämn könsfördelning eftersträvas över tid. Nuvarande fördelning är 3 kvinnor och 4 män, Under året hölls 7 möten. Styrelsebesluten har fattats enhälligt. Aktuella frågor under året har bl. a varit: budget 2025, bokslut och årsredovisning 2023, affärsplan, markköp, bolagsnamn, strategi och mål m.m.

Vd ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastlagt. Aktuella frågor under året har bl. a varit: investeringar, utveckling av lakvattenrening, utvecklingen av Umeå Eco Industrial Park, marknadsstrategi och marknadsområde.

Styrelsens utvärdering av eget och vd:s arbete genomfördes i februari 2025 och avsåg 2024. Vid utvärderingen användes verktyget Survey manager. Resultatet av styrelseutvärderingen och vd-utvärderingen redovisades och diskuterades i styrelsen.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk, en öppen och ärlig bolagskultur, samt en organisationsstruktur, ansvar och befogenheter som är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Bolagets verksamhetssystem är ISO-certifierat för miljö, kvalitet och arbetsmiljö. Systemet är utformat för att hantera de risker som bedöms vara väsentliga. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, för att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

Dåva Deponi och Avfallscenter i Umeå AB
Postadress: 901 84 Umeå
Besöksadress: Dåva Energiväg 10, 905 95 Umeå
Telefonkontakt: 090-16 15 20
Fax: 090-16 15 21
Hemsida: www.avfallscenter.se
Org.nr: 556911-1338

DÅVA D·A·C

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och vd:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett 2 lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits effektivt, och om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

Vd	Jörgen Aronsson
Födelseår	1977
Revisorer	Joakim Åström
Födelseår	1976
Bolag	EY

Styrelsens sammansättning se bilagor registreringsbevis.

VAKIN	**Bolagsstyrningsrapport 2024**	Utgåva: 1.0	Datum: 2025-02-27
		Upprättad av: Robert Hansson	
		Fastställd av: Styrelsen XXXX-XX-XX	

Bolagsstyrningsrapport 2024 för Vakin/Umeva/Vinva/Nordva

Bolagsstyrningen inom Vatten och Avfallskompetens i Norr AB (Vakin), Umeå Vatten och Avfall AB (Umeva), Vindeln Vatten och Avfall AB (Vinva) och Nordmaling Vatten och Avfall AB (Nordva) har under 2024 skett utifrån ägarnas intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Ansvaret för bolagsstyrningen har fördelats mellan respektive ägare, bolagsstyrelserna och den verkställande direktören. Ägarnas formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelserna hur styrningen i bolagen i huvudsak fungerat under året.

Bolagens verksamhet

Respektive bolag (Vakin, Umeva, Vinva, Nordva) har under året drivit verksamheten i enlighet med den kommunala kompetensen. Umeva, Vinva och Nordva äger de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna samt är huvudmän för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Umeå, Vindelns och Nordmalings kommuner.

Umeva, Vinva och Nordva äger återvinningscentraler i Umeå, Vindelns och Nordmalings kommun och sköter det kommunala avfallsansvaret inom respektive ägarkommun.

Umeva och Vinva har från och med 2016-01-01och Nordva från och med 2021-01-01, genom uppdragsavtal godkänt av respektive Kommunfullmäktige, uppdragit till det samägda bolaget Vakin att utföra samtliga de uppgifter som ankommer på Umeva, Vinva och Nordva. Vakin ägs till 90% av Umeva, till 5% av Vinva och 5% av Nordva

Vakin har att, inom av respektive kommunfullmäktige fastställt verksamhetsområde, tillhandahålla väl fungerande vatten- och avloppstjänster, att sköta de delar av avfallshanteringen som faller under kommunens ansvar samt att vara kommunens kompetensresurs inom va- och avfallsområdet.

Umeva, Vinva och Nordva har under året överlämnat de frågor till kommunfullmäktige som varit av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Styrelser och VD

Styrelserna ansvarar för bolagens organisation och förvaltning. Styrelsen för Vakin tillsätter/avsätter även vd. Styrelserna för bolagen består av 13 ledamöter för Vakin, 7 ledamöter för Umeva, 5 ledamöter för Vinva och 5 ledamöter för Nordva. En jämn könsfördelning eftersträvas över tid. Nuvarande fördelning är 3 kvinnor och 4 män i Umeva, 1 kvinna och 4 män i Vinva samt 2 kvinnor och 3 män i Nordva. Vakin styrelse består av 6 kvinnor och 7 män.

VAKIN	**Bolagsstyrningsrapport 2024**	Utgåva: 1.0	Datum: 2025-02-27
		Upprättad av: Robert Hansson	
		Fastställd av: Styrelsen XXXX-XX-XX	

Under året hölls 4 ordinarie möten samt en strategidag i respektive bolag. Styrelsebesluten har fattats enhälligt. Aktuella frågor under året har bl. a varit: VA ekonomi, verksamhets- och nyckeltalsuppföljning, avfallstaxa och avfallsföreskrifter, hållbar vattenförsörjning, fastighetsförvärv, kommunernas nya ansvar för förpackningsinsamling samt tillkommande ansvar för insamling av textilier och omvärldsbevakning. Under Vakin strategidag träffade styrelseledamöterna representanter från Svenskt Vatten och Avfall Sverige som berättade om branschernas utmaningar. Därefter besökte styrelsen Stockholm Vatten och Avfall AB som berättade om sina stora pågående VA-projekt samt visade det stora avloppsreningsverket i Henriksdal.

Utöver ordinarie styrelsemöten hölls 2 extra styrelsemöten i Umeva, Vinva och Nordva för att godkänna förvaltningsberättelse och delårsrapporter innan de överlämnades till ägarkommunerna.

Vd ansvarar för den löpande förvaltningen av bolagen inom de ramar som styrelserna fastlagt. Aktuella frågor under året har bland annat inkluderat: den löpande förvaltningen och investeringar inom anläggningsbolagen, arbete med att förbereda införandet av ett system för fastighetsnära insamling av förpackningsmaterial, utredningar av framtida investeringsbehov i kommunernas tekniska vatten- och avloppsanläggningar samt gemensamma operativa frågor inom Vakin. Frågor rörande beredskap, informationssäkerhet samt fysiskt skydd av anläggningar ökar i omfattning. Det kommer också tydligt skärpta krav på hållbarhetsrapportering för 2025 till följd av ny lagstiftning som träffar verksamheten.

Styrelsernas utvärdering av eget och vd:s arbete för 2024 utfördes december 2024. Vid utvärderingen används sedvanliga formulär.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar, externa regelverk, internationella standarder en öppen och ärlig bolagskultur, samt en organisationsstruktur, ansvar och befogenheter som är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas i enlighet med de standarder som Vakin är certifierade mot (ISO 9001, ISO 14001 samt ISO 45 001), på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformas för att hantera de risker som bedöms som väsentliga och att täcka alla kravelement som standarderna föreskriver. I vissa fall kräver identifierade risker direkta åtgärder eller handlingsplaner. Externa revisorer reviderar kontinuerligt bolaget Vakin och dess efterlevnad av standarderna. Resultatet av revisionerna föredras för Vakin styrelse.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, för att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt. Detta lyfts i samband med ledningens genomgång.

VAKIN	**Bolagsstyrningsrapport 2024**	Utgåva: 1.0	Datum: 2025-02-27
		Upprättad av: Robert Hansson	
		Fastställd av: Styrelsen XXXX-XX-XX	

Revision
Bolagsstämmorna har utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och vd:s förvaltning. Kommunfullmäktige i Umeå har utsett 2 lekmannarevisorer, 1 lekmannarevisor är utsedd av Vindelns Kommunfullmäktige och 1 lekmannarevisor är utsedd av Nordmalings Kommunfullmäktige.

De utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarnas/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits effektivt, och om den interna kontrollen i respektive bolag har varit tillräcklig.

Vd	Robert Hansson
Revisorer	Joakim Åström
Bolag	Ernst & Young
Lekmannarevisorer	Ulla-Britt Lindholm (Umeva, Vakin) Hans Christer Jonsson (Umeva, Vakin) Rune Johansson (Vinva, Vakin) Hardy Eriksson (Nordva, Vakin
Styrelsernas sammansättning	se Bolagsverkets registreringsbevis.

Bolagsstyrningsrapport 2024

Västerbottens museum AB

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Västerbottens museum AB har under 2024 skett utifrån ägarnas intentioner via bolagsordningen och ägardirektiv och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.
Ansvaret för bolagsstyrningen har fördelats mellan bolagsstyrelsen och den verkställande direktören, VD:n. Styrelsen för Västerbotten museum AB har prövat och intygar att den verksamhet som bedrivits inom bolaget under 2024 har bedrivits i enlighet med ägardirektiven och bolagets uppdrag. Styrelsen har följt verksamheten via arbetsutskott, styrelsemöten och övriga tillfällen under året.

Nedan beskriver styrelsen hur bolagsstyrningen i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

Enligt ägardirektiven som gällde för år 2024 utgör Västerbottens museum länsmuseum i Västerbottens län. Västerbottens museum ska verka för att en bred allmänhet kan ta del av regionens kulturarv i syfte att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Sune Jonsson Centrum för dokumentärfotografi är från och med 2014 en del av Västerbottens museum AB. Verksamheten ska präglas av hög kunskap och kvalitet, mångfald, jämställdhet och tillgänglighet. Mot bakgrund av ändamålet i bolagsordningen ska Västerbottens museum

- Samla, bevara, utveckla, levandegöra och öka tillgängligheten till länets materiella och immateriella kulturarv och därvid knyta samman historia, nutid och framtid
- Bidra till samhället och dess utveckling
- Utveckla museet som besöksmål
- Bidra till forskning och kunskapsuppbyggnad inom museets verksamhetsområden
- Ansvara för kulturmiljöverksamheten i egenskap av länsmuseum
- Utifrån ett barnperspektiv utveckla verksamheten för barn och unga
- Utveckla museet i ett nationellt och internationellt perspektiv
- Förvalta bolagets fastigheter samt därtill förvalta samlingarna och byggnaderna tillhörande Stiftelsen Västerbottens museums samlingar

Bolaget ansvarar, genom avtal med Stiftelsen Västerbottens museums samlingar, 894003-5390, för vård av samlingar, arkiv och antikvariska byggnader som ägs av stiftelsen

Styrelse och VD

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Bolaget antar årligen en arbets- och delegationsordning som också reglerar styrelsens respektive VD.s ansvar och uppdrag. VD ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastställt
Styrelsen består av 6 ledamöter och 6 suppleanter samt därtill adjungerade ledamöter och fackliga representanter. Nuvarande könsfördelning i styrelsen är 7 kvinnor och 5 män. Under hösten avsade sig Kuno Morén uppdraget som suppleant i styrelsen och ersattes senare av Ulf Figaro. Under året hölls 5 ordinarie möten.

Aktuella frågor under året har bl. a varit:

- Den ekonomiska utmaningen efter det att de statliga förstärkningsmedlen under pandemiåren upphört

- Samlingsverksamhetens fokus på att förbättra lokaler för hantering av samlingarna
- Fortsatt samverkan för att förverkliga en gemensam arkivsatsning på Gammlia.
- Nationell samverkan inom länsmuseernas samarbetsråd där ordförande är styrelseledamot och VD finns med i rådets sekretariat
- I januari antog styrelsen nya strategiska mål för museet för åren 2024 - 2027

I enlighet med styrelsens arbets- och delegationsordning har styrelsen utvärderat det egna arbetet och VD:s arbete för 2024, detta genomfördes vid styrelsemötet i december 2024.

Intern kontroll

Museet följer under året antagen internkontrollplan, under året utvärderas även föregående års internkontrollplan samt att en plan för kommande år antas under hösten. Styrelsen antar och följer upp internkontrollplanerna. Internkontrollplanens aktiviteter har utformats för att hantera de risker som bedöms som väsentliga. Planen innehåller kontrollområden under rubrikerna; Ekonomi/administration, fastighet, personal samt säkerhet.

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och VD:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett 1 lekmannarevisor, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål samt om verksamheten bedrivits effektivt och att den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

VD	Ulrika Grubbström
Födelseår	1968
Revisor	Frida Lundgren
Bolag	KPMG

Styrelsens sammansättning, se bilaga.

2025-03-11

Bolagsstyrningsrapport 2024

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Science Park i Umeå AB har under 2024 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Ansvaret för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören, VD:n. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, genom att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur bolagsstyrningen i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

Science Park ägs till 51% av Umeå kommun via Umeå kommunföretag, 40% Region Västerbotten och 9% Umeå Universitet via Umeå Universitet Holding AB. Bolagets uppdrag är att:

- Delta i planerings- och utvecklingsprocesser inom området Universitetsstaden.
- Utveckla samarbeten till nytta för bolagets ägare och samarbetspartners.
- Profilera satsningsområden där universitetets forskning och universitetssjukhusets verksamheter tillsammans med start ups, företag och aktörer i innovationssystemet gemensamt attraherar externa etableringar, investerare och utvecklingssamarbeten till området.
- Stödja utvecklingen av en attraktiv miljö med mötesplatser för start ups, företag, forskare, studenter och anställda i syfte att stärka Universitetsstadens attraktionskraft.
- Arbeta med utvecklingen av Science Park.

Styrelse och VD

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Den tillsätter/avsätter även VD. Styrelsen består av 6 ledamöter. Nuvarande könsfördelning är en kvinna och fem män. Under året hölls fyra ordinarie styrelsemöten. Styrelsebesluten har alltid fattats enhälligt.

Aktuella frågor under året har bl. a varit:

- Avslutande av utredning om möjlighet till nya byggnader vid universitetsstaden. Förstudie färdigställdes under början av 2024.
- Förhandling om lokaler för kort- och medellång sikt samt
- Granskning av beläggning samt finansiering av lokaler som eventuellt ska hyras.

VD ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastställt. Aktuella frågor under året har bl. a varit: Löpande förvaltning, finansiering, nytt uppdragsavtal.

Science Parks styrelse består till största delen av män. Av 6 styrelseledamöter finns 5 män och 1 kvinna. Bland de anställda i Science Park är könsfördelningen däremot jämn då den består till 50 % av män och 50 % kvinnor. Bolaget har två anställda.

2025-03-11

Enligt bolagets ägardirektiv är ändamålet med bolagets verksamhet att med beaktande av den kommunala kompetensen och kommunalrättsliga principer såsom självkostnadsprincipen, likställighetsprincipen och lokaliseringsprincipen skapa gynnsamma fysiska förutsättningar för att start ups, företag och innovationer ska kunna utvecklas till nytta för ägarnas enskilda och gemensamma intressen. Detta ska åstadkommas genom samordnad planering och utveckling av Science Park-området.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår från lagar och externa regelverk, en öppen och ärlig bolagskultur samt en organisationsstruktur där ansvar och befogenheter är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformats för att hantera de risker som bedöms som väsentliga. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor som granskar årsredovisningen och bokföring samt styrelsens och VD:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett 1 lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål samt om verksamheten bedrivits effektivt och att den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

VD under 2024	Anders Kjellander
Födelseår	1963
Revisor	Joakim Åström
Födelseår	1976
Bolag	EY

Styrelsens sammansättning, se bilagt registreringsbevis.

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-04-23

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00240

Nämndernas verksamhetsplaner för 2026

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att:

- fastställa anvisning för verksamhetsplanering i nämnder och bolag 2026 enligt bilaga 1

Ärendebeskrivning

När kommunfullmäktige har fattat beslut om planeringsdirektivet fortsätter arbetet i nämnder och bolag med att ta fram en mer detaljerad verksamhetsplanering och budget för sin organisation. Kommunstyrelsen beslutar om anvisning/regler för verksamhetsplanering. Anvisningen utgår från de förhållningsätt och krav som framgår i kommunfullmäktiges riktlinjer för:

- Riktlinjer för planeringsprocess (KF 2023-04-24)
- Riktlinjer för aktiverande styrning (KF 2021-03-29)
- Riktlinjer för ägarstyrning (KF 2021-03-29)
- Riktlinjer för styrning och uppföljning av verksamhet som utförs av externa utförare (KF 2021-10-25)
- Riktlinjer för Intern styrning och kontroll (KF 2011-05-28)

Innehållet i anvisningen är i stort sett detsamma som föregående år. Kraven på egna nämnder har till viss del justerats för att lyfta fram nämndernas ansvar för inriktningsmål och program. Kommunstyrelsen har under året arbetat med ett tilläggsuppdrag med syfte att ta fram förslag på hur målstyrning och planering som tillkom före införandet av kommunens nuvarande styrmodell kan inordnas i fullmäktiges styrning genom inriktningsmål och program. I enlighet med framtaget förslag har följande tillägg gjorts under rubriken planering för inriktningsmål och program: *Under förutsättning att fullmäktige avdelat medel för arbete med destinerade inriktningsmål ska fördelning av dessa medel och de medel nämnden själv avsätter framgå i budgeten.*

Formuleringen påverkas av att anvisningen beslutas innan planeringsdirektiv och budget är fastställda i fullmäktige.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00240

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Anvisning för verksamhetsplanering

Beredningsansvariga

Sara Nordström

Beslutet med underlag ska skickas till

Nämnder, egna samt kommungemensamma
Umeå kommunföretag

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

UMEÅ KOMMUN

Anvisning för nämnder och bolags verksamhetsplanering 2026

Inledning och bakgrund 2
Syfte 2
Vilka styrs 2
Krav på planeringsprocess i kommunens egna nämnder 2
Tidplan 3
Anmälan till kommunfullmäktige/kommunstyrelse 3
Verksamhetsplanens innehåll för egna nämnder 3
Riskanalys och plan för internkontroll 5
Krav på planeringsprocess i gemensamma nämnder 5
Krav på planeringsprocess i kommunens helägda bolag 6
Krav på planeringsprocess i delägda bolag 6
Relaterade styrdokument 7

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Diarienummer:
KS-2025/00240

Datum och paragraf för beslutet:
2025-06-03

Dokumentet styr
Nämnder/bolag

Dokumenttyp:
Anvisning

Giltighetstid:
Giltig för planering inför 2026

Dokumentansvarig:
SLK avd för Ekonomi och styrning

Inledning och bakgrund

Kommunfullmäktige beslutar varje år om planeringsdirektiv och budget. Det är ett politiskt beslutat dokument som lägger grunden för kommunens planering av verksamhet och ekonomi. Det beskriver bland annat hur kommunens pengar ska fördelas mellan olika nämnder och ger dem uppdrag att arbeta med.

Fullmäktiges beslutade planeringsdirektiv och budget utgör grunden för fortsatt planering i nämnder och bolag.

Syfte

Syftet med denna anvisning är att tydliggöra hur nämnder och bolag ska upprätta verksamhetsplan/affärsplan och budget för kommande verksamhetsår.

Vilka styrs

Denna anvisning gäller för kommunens nämnder och bolag. Observera att specifik anvisning för gemensamma nämnder och delägda bolag återfinns i slutet på dokumentet.

Krav på planeringsprocess i kommunens egna nämnder

I verksamhetsplan och budget konkretiserar och beskriver nämnden den styrning och planering som ska vara gällande för nämndens verksamheter under kommande verksamhetsår. Utgångspunkter för verksamhetsplanering är;

- det planeringsdirektiv och den budgetram kommunfullmäktige fastställt för kommande år
- nämndreglemente fastställt av kommunfullmäktige
- övriga styrdokument som är gällande för nämnden

Efter att kommunfullmäktige fastställt planeringsdirektiv och budget för kommande år ska varje nämnd upprätta/revidera verksamhetsplan och budget för nämnden. Nämnden beslutar om hur budgetram fördelas mellan nämndens verksamheter. Nämnd ansvarar för att det finns en aktuell nämndbudget som överensstämmer med kommunfullmäktiges beslutade ram, kompletterad med eventuella tilläggsanslag. Som stöd tillhandahåller stadsledningskontoret en mall på intranätet som är frivillig att använda.

Tidplan

Samtliga nämnder ska fatta beslut om verksamhetsplan och budget för kommande verksamhetsår **senast 26 november**.

För att möjliggöra hantering i enlighet med skollagens bidrag på lika villkor ska Tekniska nämnden fastställa budgetfördelning på verksamhetsnivå senast i september och skyndsamt expediera sin fastställda budgetfördelning till För- och grundskolenämnd samt Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd.

Anmälan till kommunfullmäktige/kommunstyrelse

Nämndens fastställda verksamhetsplan och budget med eventuella bilagor expedieras till KS diarium via e-post och döps till *xxx-nämndens verksamhetsplan och budget för 2026*, vid expediering till KS diarium ska e-postmeddelandets ämnesrad inledas med diarienummer KS-2025/00240. Samtliga verksamhetsplaner anmäls sedan till Kommunfullmäktige i januari.

Verksamhetsplanens innehåll för egna nämnder

Nämnden har befogenhet att utifrån nämndens behov och förutsättningar avgöra utformning och detaljeringsnivå i nämndens verksamhetsplan. Nämndens verksamhetsplan ska däremot alltid innehålla följande delar.

- **Grunduppdrag samt nämndens planering för grunduppdragets genomförande.**

I verksamhetsplanen ska av kommunfullmäktige fastställt grunduppdrag för nämnden infogas. Nämnden har mandat att:

- fastställa utformning och detaljeringsnivå i den styrning och planering som krävs för att verkställa grunduppdraget.
- Bedöma behov av och fastställa nämndspecifika mål, tilläggsuppdrag, indikatorer/nyckeltal (process-, resurs, resultat och /eller effektmått)
- Bedöma och infoga den planering som behövs för att styra och följa att nämndens verksamheter utvecklas i önskad riktning.

Nämndens prioritering och fördelning av resurser för verkställande av nämndens grunduppdrag ska framgå av nämndens budget.

I verksamhetsplanen ska det framgå på vilket sätt nämnden avser att följa upp sitt grunduppdrag och vilka underlag som nämnden tänker nyttja för att bedöma grunduppdragets genomförande. Observera att om nämnd väljer att använda

nyckeltal/indikatorer i sin styrning och uppföljning bör nämnden prioritera sådana nyckeltal/indikatorer som kan följas över tid och som är möjliga att följa utan kostsam administration. Specifika nyckeltal/indikatorer och statistikuppgifter som nämnden kontinuerligt avser nyttja vid rapportering till Kommunstyrelse och Kommunfullmäktige bör synliggöras med kommentar, fotnot eller liknande.

Större verksamhetsutvecklingsinsatser eller andra åtgärder som syftar till att förbättra förutsättningarna att genomföra nämndens grunduppdrag kan med fördel beskrivas i nämndens verksamhetsplan och framgå i nämndens budget.

Om kommunfullmäktige fattat beslut som förändrar nämndens grunduppdrag, åtaganden eller ansvar ska nämndens verksamhetsplan särskilt belysa den omställning detta innebär samt översiktlig beskrivning av planeringen för denna omställning.

- **Planering avseende inriktningsmål och program**

I verksamhetsplan ska eventuella inriktningsmål som tilldelats nämnden, samt beskrivning av eventuella åtaganden/satsningar som nämnden tänker genomföra, framgå. Nämnden bör kortfattat beskriva hur den avser arbeta med dessa och hur återrapportering till nämnd ska ske. Under förutsättning att fullmäktige avdelat medel för arbete med destinerade inriktningsmål ska fördelning av dessa medel och de medel nämnden själv avsätter framgå i budgeten.

- **Planering avseende tilläggsuppdrag**

I verksamhetsplanen ska eventuella tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige som tilldelats nämnden framgå. Nämnden bör kortfattat beskriva hur den tänker verkställa dessa.

- **Drift- och investeringsbudget**

Nämnden ska upprätta nämndbudget (ekonomisk plan) för kommande verksamhetsår. I nämndens budget ska fördelning mellan verksamheter framgå. När nämnden väljer att avdela medel för specifika satsningar och åtaganden ska det belysas för att klargöra fördelning och påvisa prioritering.

- **Arbete med personalpolitiska mål**

Nämnden ska i sin verksamhetsplan beskriva planering samt eventuell nämndspecifik styrning och konkretisering av de personalpolitiska mål kommunfullmäktige fastställt. Nämndens ska analysera nämndspecifika förutsättningar som utgångspunkt för nämndens planering. Om nämnd tilldelats specifika tilläggsuppdrag inom det personalpolitiska områden ska dessa framgå i verksamhetsplanen.

- **Nämndens kompetensförsörjningsplan**

Nämnden ska i sin verksamhetsplan beskriva sin planering för kompetensförsörjning. Om nämnden avdelar specifika medel för kompetensförsörjning bör dessa framgå i nämndens detaljbudget. Har nämnden utarbetat en separat kompetensförsörjningsplan kan den med fördel biläggas till verksamhetsplanen.

- **Styrning och uppföljning av externa utförare**

I de fall nämnden nyttjar externa utförare för att utföra verksamhet som den ansvarar för[1] ska det i verksamhetsplanen framgå hur nämnden avser styra och följa upp dessa externa utförare under kommande verksamhetsår. Om nämnden har utarbetat en separat plan för styrning och uppföljning av externa utförare ska den biläggas till verksamhetsplanen.

- **Utmaningar och möjligheter på 3-5 års sikt**

Nämnden ska med utgångspunkt i sitt grunduppdrag kortfattat beskriva arbetet med väsentliga utmaningar och möjligheter på medellång sikt (3-5 år). Beskrivningen ska uppgå till max 2 sidor A4 och biläggas verksamhetsplanen.

Riskanalys och plan för internkontroll

Nämnden ska i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för intern styrning och kontroll (KF 2011-05-26) samt i enlighet med kommunstyrelsens handledning (KS 2019-01-15) upprätta riskanalys och plan för intern kontroll för kommande verksamhetsår.

Tidplan och anmälan

Samtliga nämnder ska fastställa riskanalys och internkontrollplan för kommande verksamhetsår senast i november för anmälan till Kommunstyrelsen.

Av nämnd fastställd riskanalys och internkontrollplan expedieras till KS diarium via e-post och döps till *xxx-nämndens riskanalys och internkontrollplan för 2026,* vid expediering ska e-postmeddelandets ämnesrad inledas med diarienummer KS-2025/00240.

Krav på planeringsprocess i gemensamma nämnder

Kommungemensamma nämnder upprättar verksamhetsplan och budget i enlighet med ovanstående anvisning för nämnd med hänsyn tagen till de förhållanden nämnden verkar i

[1] I enlighet med den definition som framgår av kommunfullmäktiges riktlinjer för Styrning och uppföljning av verksamhet som utförs av externa utförare.

och de specifika reglementen och avtal som upprättats för att reglera styrning och uppföljning av den gemensamma nämndens verksamhet.

Samtliga gemensamma nämnder ska även upprätta och fastställa riskanalys och internkontrollplan för kommande verksamhetsår.

Gemensam nämnds fastställda verksamhetsplan och budget samt riskanalys och internkontrollplan överlämnas till de kommuner som ingår i den gemensamma nämnden när de fastställts, dock senast innan november månads utgång.

Anmälan

Av gemensam nämnd fastställd verksamhetsplan och budget samt riskanalys och internkontrollplan expedieras till KS diarium via e-post och döps till *xxx-nämndens verksamhetsplan och budget för 2026*, vid expediering ska e-postmeddelandets ämnesrad inledas med diarienummer KS-2025/00240.

Krav på planeringsprocess i kommunens helägda bolag

Arbetet med att genomföra översyn och eventuell revidering av ägardirektiv inleds direkt efter kommunfullmäktiges årliga beslut om Planeringsdirektiv och de inriktningsmål/program och eventuella tilläggsuppdrag kommunfullmäktige tilldelat specifika bolag.

Revidering av ägardirektiv sker om kommunfullmäktiges beslut bedöms föranleda väsentliga förändringar i bolagets inriktning och åtaganden. Revidering av ägardirektiv sker i enlighet med kommunfullmäktiges Riktlinje för Ägarstyrning (KF 2021-03-29 §57).

Arbetet med att upprätta/revidera verksamhetsplan/affärsplan i de kommunala bolagen inleds parallellt med arbetet att bedöma och vid behov revidera ägardirektiv.

Krav på planeringsprocess i delägda bolag

När det gäller delägda bolag upprättas verksamhetsplan/affärsplan i enlighet med de ägardirektiv och aktieägaravtal som gäller för respektive bolag. Observera att Umeå kommuns inflytande över delägt bolag påverkas av ägarförhållande och den rådighet över bolaget som följer av dessa ägarförhållanden.

Relaterade styrdokument

Överordnade styrdokument

Riktlinjer för planeringsprocess (KF 2023-04-24)

Riktlinjer för aktiverande styrning (KF 2021-03-29)

Riktlinjer för ägarstyrning (KF 2021-03-29)

Riktlinjer för styrning och uppföljning av verksamhet som utförs av externa utförare (KF 2021-10-25)

Riktlinjer för Intern styrning och kontroll (KF 2011-05-28)

Övriga styrdokument

Handledning för intern styrning och kontroll (KS 2019-01-15)

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-16

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00477

Bolagens rapportering till kommunstyrelsen 2025

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen föreslås besluta att:

- Fastställa anvisning för bolagens rapportering till kommunstyrelsen 2025

Ärendebeskrivning
Kommunen upprättar årligen en delårsrapport och en årsredovisning och överlämnar dessa till kommunfullmäktige. Delårsrapporten avser perioden januari-augusti 2025 och årsredovisningen avser perioden januari-december 2025. Dessa rapporter ska sammanställas och beredas av kommunstyrelsen inför fastställande i kommunfullmäktige.

För att tydliggöra kommunstyrelsens förväntningar och krav på kommunens bolag avseende rapportering av underlag till delårsrapport och årsredovisning föreslås kommunstyrelsen fastställa bilagd anvisning. Anvisningen innehåller två mallar; en för bolagens underlag till delårsrapporten och en för bolagens underlag till årsredovisningen.

Nytt för 2025 är att bolagen åläggs bedöma och rapportera genomförande av grunduppdrag samt arbete med, till bolaget destinerade inriktningsmål och tilläggsuppdrag från fullmäktige. Förslag till anvisning har tagit fram i dialog med Umeå kommunföretags VD.

Beslutsunderlag
Anvisning för bolagens rapportering till kommunstyrelsen 2025

Beredningsansvariga
Maria Edlund
Dan Gideonsson
Lina Renfors

Beslutet ska skickas till
Alla bolag

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00477

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Lina Renfors
Koordinator

UMEÅ KOMMUN

Anvisning

Bolagens rapportering till kommunstyrelsen 2025

Nytt 2025 2
Bakgrund 2
Syfte 2
Avgränsning 2
Tidplan för rapportering 3
Anvisning för rapportering 3
Typsnitt och radavstånd 3
Namnge rapport 3
Inrapportering till SLK ekonomi 4
Mer information 4
Mallar för rapporter 4

Nytt 2025

- En gemensam anvisning för uppföljningsrapporter T2 och T3
- Två mallar – en för rapporteringstillfälle T2, en för T3
- Bolaget bedömer uppfyllelse av grunduppdrag, inriktningsmål och tilläggsuppdrag

Bakgrund

Kommunen upprättar årligen en förenklad rapport och en delårsrapport och en årsredovisning för hela kommunkoncernen. Innehållet styrs av kommunallagen (KL), lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och riktlinjer som utfärdas av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

- Förenklade rapporten avser perioden januari till april 2025. Den innehåller information om nämndernas personalförhållanden, ekonomiskt resultat, ställning och prognos för kommunens nämnder och bolag. Den förenklade rapporten är inte ett delårsbokslut och innehåller inte ett konsoliderat bokslut.
- Delårsrapporten upprättas för perioden januari till augusti 2025. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en delårsrapport som kommunfullmäktige därefter fastställer.
- Årsredovisningen avser helåret 2025. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en årsredovisning som ska överlämnas till kommunfullmäktige för att fastställas senast 15 april året efter det verksamhetsår som avses.

Samtliga rapporter baseras på uppgifter från kommunens nämnder och bolag. Innehåll i bolagens rapporter till kommunstyrelsen framgår i anvisning och mallar i det här dokumentet. Mallarna skiljer sig åt eftersom rapporteringskraven är olika för respektive rapport.

Syfte

Anvisningen ska möjliggöra sammanställning och bedömning av följande uppgifter från kommunens bolag:

- väsentliga händelser i verksamhet
- ekonomi
- grunduppdrag, arbete med fullmäktiges inriktningsmål och tilläggsuppdrag

Avgränsning

Anvisningen gäller för kommunens bolag. Anvisning till kommunens nämnder hanteras separat.

Tidplan för rapportering

Datum för rapport jan-aug	Datum för rapport jan-dec	Aktivitet	Ansvar
03-jun	**03-jun**	Tidplan och anvisningar fastställs och expedieras till kommunens bolag	KSNAU/KS
31-aug	**31-dec**	Bokslutsdag	Respektive bolag
15-sep	**13-feb**	Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi enligt bifogad mall och instruktion • Rapportpaket Cognos/mail	Respektive bolag
15-sep	**23-feb**	Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi enligt bifogad mall och instruktion • Utkast till bolagsrapport till KS/KF	Respektive bolag
29-sep	**16-mar**	Av respektive bolagsstyrelse fastställd rapport till KS/KF (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) skickas till UKF för överlämning till KS diarium och SLK ekonomi i enlighet med bifogad mall och instruktion.	Respektive bolag
29-sep	**16-mar**	Styrelsen för Umeå Folkets Husförening skickar rapport till KS diarium och SLK ekonomi i enlighet med bifogad mall och instruktion.	UFH
01-okt	**19-mar**	Delårsrapport/årsredovisning klar för granskning av revisionen	Revisionen
16-okt	**09-apr**	Delårsrapport/årsredovisning inlagd i public360	SLK ekonomi
20-okt	**14-apr**	KSNAU hanterar delårsrapport/årsredovisning	KSNAU
20-okt	**14-apr**	KS hanterar delårsrapport/årsredovisning	KS
xx-okt	**xx-apr**	Revisionen lämnar yttrande	Revisionen
27-okt	**27-apr**	KF beslutar om delårsrapport/årsredovisning	KF
06-nov	**10-apr**	Information till CSG	Stadsdirektör

Anvisning för rapportering

Typsnitt och radavstånd

Rapport från bolag till KS ska skrivas i typsnitt Calibri, storlek 12 enligt bifogad mall.

Namnge rapport

Namnge rapporterna så här:

- KS-2025/00477 *bolagsnamns* rapport till kommunstyrelsen för perioden januari till augusti
- KS-2025/00477 *bolagsnamns* rapport till kommunstyrelsen för perioden januari till december.

Inrapportering till SLK ekonomi

Bolag lämnar enligt tidplan underlag samt av bolagsstyrelsen fastställd rapport till UKF (olof.jansson@umea.se) med cc: till SLK ekonomi (maria.edlund@umea.se).

Umeå Folkets Husförening lämnar enligt tidplan underlag samt av styrelsen fastställd rapport till SLK ekonomi (maria.edlund@umea.se och malin.blom@umea.se). Alla siffror redovisas i miljoner kronor.

- Rapportpaket Cognos/mail enligt separat utskickad instruktion
- Bolagsrapport till KS/KF enligt bifogad mall och instruktion

Mer information

Kontakta:

Maria Edlund maria.edlund@umea.se SLK ekonomi

Olof Jansson olof.jansson@umea.se Ekonomichef UKF

Lina Renfors lina.renfors@umea.se SLK Ekonomi och styrning angående rapportering grunduppdrag, inriktningsmål och tilläggsuppdrag

Mallar för rapporter

Mall för respektive rapport följer i varsin bilaga.

- Spara ner respektive mall som ett separat dokument och namnge enligt ovan.
- Fyll mallen med nämndens rapport enligt anvisning.

[Bolagsnamns] rapport till KS, januari–augusti 2025

Förenklad förvaltningsberättelse

1. Verksamhetsuppföljning

I avsnittet beskrivs bolagets bedömning av sitt grunduppdrag enligt bolagsordning samt bedömning av arbete med till bolaget destinerade inriktningsmål och tilläggsuppdrag från fullmäktige.

1.1 Bolagets grunduppdrag

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad bolaget har verkställt sitt grunduppdrag under perioden. Ange också prognos för perioden januari-december 2025.]

Grunduppdrag	Bedömning januari-augusti 2025	Prognos för januari-december 2025
[Bolagets grunduppdrag i sin helhet]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Eventuell uppdelning av bolagets grunduppdrag med bedömning per verksamhet/huvudprocess:]		
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]

Bedömningskriterium	Definition
I hög grad uppfyllt	Bolaget har under perioden verkställt sitt grunduppdrag helt eller i hög omfattning i enlighet med planeringsdirektivet, bolagets planering och givna förutsättningar.
I viss grad uppfyllt	Bolaget har under perioden verkställt delar av sitt grunduppdrag, men bolaget behöver vidta åtgärder inom vissa områden.
Inte uppfyllt	Bolaget har under perioden inte alls eller i liten omfattning uppfyllt sitt grunduppdrag.

Bedömning och motivering

[Lämna en kortfattad skriftlig beskrivning över vad som ligger till grund för bolagets bedömning enligt ovan och motivera bedömningen. Bolaget ska vid behov kunna styrka bedömningen med underlag.]

1.2 Bolagets arbete med fullmäktiges inriktningsmål

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad bolaget har genomfört planerade åtaganden i enlighet med de, till bolaget destinerade inriktningsmålen under perioden. Ange också prognos för januari-december 2025.]

Inriktningsmål	Bedömning januari-augusti 2025	Prognos för januari-december 2025
Mål 1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]
Mål 2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]
Mål 3. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]
Mål 4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]

Bedömningskriterium	Definition
Enligt plan	Bolaget har under perioden i hög omfattning genomfört planerat arbete i enlighet med de inriktningsmål som är destinerade till bolaget.
Mer arbete krävs	Bolaget har under perioden genomfört delar av planerat arbete med destinerade inriktningsmål men behöver vidta ytterligare åtgärder inom vissa områden.
N/A	Målet destineras inte till bolaget.

Bedömning och motivering

[Lämna en kortfattad skriftlig beskrivning över vad som ligger till grund för bolagets bedömning enligt ovan och motivera bedömningen. Bolaget ska vid behov kunna styrka bedömningen med underlag.]

1.3 Tilläggsuppdrag från fullmäktige

[Använd tabell och lämna upplysningar om utfall och förväntad utveckling när det gäller uppdrag som destinerats till bolaget från kommunfullmäktige. Gör även en bedömning av uppdragets status vid årets slut.]

Uppdrag	Status, jan–aug	Motivering/kommentar	Prognos, status helår
[Uppdrag xx från KF till bolag]	Genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]	Genomfört
[Uppdrag yy från KF till bolag]	Delvis genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]	Delvis genomfört

[Uppdrag zz från KF till bolag]	Inte genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]	Inte genomfört

2. Översikt över verksamhetens utveckling i tabellform (mnkr)

Nyckeltal *)	Utfall jan-aug 2025	Utfall jan-aug 2024	Prognos 2025	Budget 2025	Utfall 2024	Utfall 2023
Resultat efter finansiella poster						
Nettoinvesteringar						
Självfinansieringsgrad nettoinvesteringar %						
Soliditet %						

*) Nyckeltalsdefinitioner, heltal:
Soliditet = (eget kapital + eget kapital andel av obeskattade reserver) / totala tillgångar
Självfinansieringsgrad = (resultat efter finansiella poster + avskrivningar) / nettoinvesteringar

2.1 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning innevarande år

[Här lämnas kommentarer till tabellen ovan.

- Beskriv orsaker till stora differenser mellan perioden och föregående år samma period.
- Kommentera årsprognos för resultat och investeringar
- Beskriv kortfattat väsentliga förändringar under innevarande år.
- Kommentera även orsaken till väsentliga förändringar till exempel yttre omständigheter, demografi, bostadsmarknaden osv.
- Redogör för om eventuella politiska beslut och lagstiftning påverkat verksamheten.
- Finns det några behovsförändringar som påverkat verksamheten?
- Beskriv de tre största investeringarna (mnkr). Investeringar som har ett lägre totalbelopp än 1 mnkr anges inte.]

3. Händelser av betydelse som inträffat under delårsperioden eller dess slut, men innan delårsrapporten upprättas

[I detta avsnitt beskrivs händelser av betydelse som inträffat under perioden jan-aug (eller händelser som inträffat efter augusti men innan bolagsstyrelsen fastställt sin rapport).

Exempel på händelser av betydelse kan vara:

- händelser som påverkat bolagets verksamhet i hög omfattning
- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som bolaget genomfört eller påbörjat
- betydande rättstvister]

4. Redovisning av hur helårsprognosen förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

[Kommentera orsakerna till större avvikelser.]

5. Upplysning om förväntad utveckling avseende ekonomi och verksamhet

[Upplysningar om vad som är känt, risker och osäkerhetsfaktorer som är förknippade med dessa, ev. större investeringar, behovsförändringar, kommande lagstiftning, miljökrav.]

6. Övriga upplysningar

[Har samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder använts i delårsrapporten som i senaste årsredovisningen? Om de har ändrats, en beskrivning av vad som förändrats och hur det påverkat redovisningen inklusive vilken effekten är. Vilka poster och belopp berörs. Hur har detta påverkat redovisningen. Beskriv detta.
Skäl om avvikelser görs från RKRs rekommendationer (www.rkr.se)

Upplysning om säsongsvariationer eller cykliska effekter som har påverkat verksamheten

Karaktären och storleken på jämförelsestörande poster samt deras effekt på tillgångar, skulder, eget kapital och resultat

Effekter av ändrade uppskattningar och bedömningar som har redovisats under tidigare räkenskapsår, om de har en väsentlig effekt på den aktuella rapportperioden;

Förändringar i väsentliga ansvarsförbindelser som inträffat efter räkenskapsårets början]

Bilaga 2

[Bolagsnamns] rapport till KS, januari–december 2025

Förvaltningsberättelse

Styrelseordförande: [namn]

Verkställande direktör: [namn]

1. Verksamhetsuppföljning

I avsnittet beskrivs bolagets bedömning av sitt grunduppdrag enligt bolagsordning samt bedömning av arbete med till bolaget destinerade inriktningsmål och tilläggsuppdrag från fullmäktige.

1.1 Bolagets grunduppdrag

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad bolaget har verkställt sitt grunduppdrag under perioden. Ange också prognos för perioden januari-december 2025.]

Grunduppdrag	Bedömning för januari-december 2025
[Bolagets grunduppdrag i sin helhet]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
Eventuell uppdelning av bolagets grunduppdrag med bedömning per verksamhet/huvudprocess:]	
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]

Bedömningskriterium	Definition
I hög grad uppfyllt	Bolaget har under perioden verkställt sitt grunduppdrag helt eller i hög omfattning i enlighet med planeringsdirektivet, bolagets planering och givna förutsättningar.
I viss grad uppfyllt	Bolaget har under perioden verkställt delar av sitt grunduppdrag, men bolaget behöver vidta åtgärder inom vissa områden.
Inte uppfyllt	Bolaget har under perioden inte alls eller i liten omfattning uppfyllt sitt grunduppdrag.

Bedömning och motivering

[Lämna en kortfattad skriftlig beskrivning över vad som ligger till grund för bolagets bedömning enligt ovan och motivera bedömningen. Bolaget ska vid behov kunna styrka bedömningen med underlag.]

1.2 Bolagets arbete med fullmäktiges inriktningsmål

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad bolaget har genomfört planerade åtaganden i enlighet med de, till bolaget destinerade inriktningsmålen under perioden.]

Inriktningsmål	Bedömning för januari-december 2025
Mål 1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]
Mål 2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]
Mål 3. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]
Mål 4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]

Bedömningskriterium	Definition
Enligt plan	Bolaget har under perioden i hög omfattning genomfört planerat arbete i enlighet med de inriktningsmål som är destinerade till bolaget.
Mer arbete krävs	Bolaget har under perioden genomfört delar av planerat arbete med destinerade inriktningsmål men behöver vidta ytterligare åtgärder inom vissa områden.
N/A	Målet destineras inte till bolaget.

Bedömning och motivering

[Lämna en kortfattad skriftlig beskrivning över vad som ligger till grund för bolagets bedömning enligt ovan och motivera bedömningen. Bolaget ska vid behov kunna styrka bedömningen med underlag.]

1.3 Tilläggsuppdrag från fullmäktige

[Använd tabell och lämna upplysningar om utfall och förväntad utveckling när det gäller uppdrag som destinerats till bolaget från kommunfullmäktige. Gör även en bedömning av uppdragets status vid årets slut.]

Uppdrag	Status, jan–dec	Motivering/kommentar
[Uppdrag xx från KF till bolag]	Genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]
[Uppdrag yy från KF till bolag]	Delvis genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]
[Uppdrag zz från KF till bolag]	Inte genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]

2. Översikt över verksamhetens utveckling i tabellform (mnkr)

Nyckeltal *)	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter					
Rörelsens kostnader					
Resultat efter finansiella poster					
Nettoinvesteringar					
Självfinansieringsgrad nettoinvesteringar					
Soliditet					

Långfristig låneskuld					
Medelantal anställda					

*) Nyckeltalsdefinitioner:
Soliditet = (eget kapital + eget kapital andel av obeskattade reserver) / totala tillgångar
Självfinansieringsgrad = (årets resultat + avskrivningar) / nettoinvesteringar

3. Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning innevarande år

3.1 Upplysning om viktiga förhållanden

[Beskriv kortfattat förhållanden under innevarande år som anses vara viktigt för bedömningen av resultat eller ekonomisk ställning. Förhållanden som är viktiga för bedömningen av bolagets resultat och ställning men som inte redovisas i balansräkningen eller resultaträkningen.

Exempel på förhållanden som kan vara viktiga:

- Väsentliga förändringar i verksamheten
- Kommentera även orsaken till väsentliga förändringar till exempel yttre omständigheter, demografi, bostadsmarknaden osv.
- Redogör för om eventuella politiska beslut och lagstiftning påverkat verksamheten.
- Finns det några behovsförändringar som påverkat verksamheten]

3.2 Väsentliga risker

[Analys av väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer avseende gjorda uppskattningar och bedömningar samt vilka åtgärder som vidtagits. Exempelvis omvärldsrisker, verksamhetsrisker, ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten, nya stora projekt, befolkningsutveckling, miljörisker, förändrad lagstiftning, ökad arbetslöshet, finansiella risker.]

3.3 Identifierade risker

Omvärldsrisk	Beskrivning	Organisatorisk enhet	Hantering av risk

Verksamhetsrisk	**Beskrivning**	**Organisatorisk enhet**	**Hantering av risk**
Finansiell risk	**Beskrivning**	**Organisatorisk enhet**	**Hantering av risk**

4. Händelser av väsentlig betydelse som inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

[I detta avsnitt beskrivs händelser av betydelse som inträffat under perioden januari-december (eller händelser som inträffat efter december men innan bolagsstyrelsen fastställt sin rapport).

Upplysning ska lämnas om hur händelser av väsentlig betydelse påverkar de finansiella rapporterna. Upplysningen kan innehålla beskrivningar utifrån nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader och årets resultat.

Exempel på händelser av betydelse kan vara:

- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som bolaget genomfört eller påbörjat
- betydande rättstvister]

5. Upplysning om förväntad utveckling avseende ekonomi och verksamhet

[Upplysningar om vad som är känt om framtiden, de förväntningar som finns och som är baserade på konkreta, kända förhållanden, risker och osäkerhetsfaktorer som är förknippade

med dessa, ev. större investeringar, behovsförändringar, kommande lagstiftning, miljökrav, avtal och konjunkturförändringar.]

6. Kommentarer till årets resultat och investeringar

[Kommentera kortfattat väsentliga avvikelser mellan periodens resultat och föregående år. Detsamma gäller utfall för investeringar jämfört med föregående år.

Beskriv de tre största investeringsprojekten (mnkr). Investeringsprojekt som har ett lägre totalbelopp än 1 mnkr anges inte.]

7. Övriga upplysningar

[Har samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder använts som i senaste årsredovisning? Om redovisningsprinciperna har ändrats, beskriv vad som har förändrats och hur det påverkat redovisningen inklusive vilken effekten är. Vilka poster och belopp berörs. Hur har detta påverkat redovisningen.

Upplysning om säsongsvariationer eller cykliska effekter som har påverkat verksamheten

Karaktären och storleken på jämförelsestörande poster samt deras effekt på tillgångar, skulder, eget kapital och resultat

Om uppskattningar och bedömningar från tidigare räkenskapsår har ändrats, beskriv effekterna av förändringen om de har en väsentlig effekt på den aktuella rapportperioden.]

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-20

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00517

Donationsförfrågan Solgläntan

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar

- att avböja donationsförfrågan från Föräldrakooperativet förskolan Solgläntan
- att ge förvaltningen i uppdrag att utreda möjliga arbetssätt för att hantera framtida gåvor och donationer

Ärendebeskrivning

Donationsförfrågan
Föräldrakooperativet förskolan Solgläntan i Yttersjö har avslutat sin verksamhet och föreningen ska avslutas. I föreningens stadgar står det att om föreningen upplöses ska eventuellt överskott tillfalla bygdens barn för kultur- och idrottsaktiviteter och att medlen skall fonderas till Umeå Kommun och disponeras av rektor i Kasamarks skola. Föreningen har genom kassör ställt en fråga om hur det rent praktiskt kan hanteras. Det handlar om en donation på ca 1,2 mnkr.

Ändamålet med donationen är allmännyttigt och det finns ett gott syfte med att låta återstående medel tillfalla bygdens barn.

För att särskilja medlen kan donationen hanteras som en stiftelse/fond. Då kan föreningen sätta upp villkor för hur medlen ska användas. Det innebär att kommunen blir förvaltare och ansvarar för förvaltning, administration och uppsikt över verksamheten. För tillfället pågår ett uppdrag att avsluta och sammanlägga nuvarande stiftelser som kommunen förvaltar eftersom de är både tidskrävande, resurskrävande och i många fall inte uppfyller sina ändeamål. Donationen har också ett smalt användningsområde, vilket gör att användningen av medel är begränsad ur ett kommunperspektiv. Sammanfattningsvis är bedömningen att det inte är lämpligt att bilda en ny stiftelse/fond.

Donationen kan också hanteras som en gåva utan villkor och hanteras då inom ramen för För- och grundskolenämndens budget. Föreningen accepterar detta om medlen kan hållas åtskilda. Det alternativet

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00517

rekommenderas inte heller eftersom det inte går att hålla medlen åtskilda på det sätt som önskas.

Det finns flera alternativ till att kommunen förvaltar medlen som föreningen kan ta ställning till. Det kan till exempel handla om att:

- föreningen hittar annan aktör som kan förvalta donationen som en stiftelse enligt villkor i stadgar, till exempel en bank.
- föreningen donerar gåvan till annan aktör som till exempel ideell förening (Yttersjö fritidsförening, Kasamarks IF, EFS Yttersjö m.fl.)
- föreningen donerar gåvan till en befintlig stiftelse som kommunen förvaltar med ett brett eller liknande ändamål. Dessa har dock en kapitalspärr som gör att endast avkastningen kan användas till ändamålet.

Samtliga alternativ förutsätter att föreningen hanterar frågan enligt sina stadgar och vid behov genomför nödvändiga stadgeförändringar.

Uppdrag till förvaltningen
Som redan beskrivits ovan pågår ett arbete vid Stadsledningskontoret för att avsluta och sammanlägga befintliga stiftelser då förvaltningen av stiftelserna är resurskrävande. Ibland kan inte heller stiftelsernas ändamål uppfyllas.

Umeå kommun behöver utveckla och tydliggöra hanteringen av framtida donationer och gåvor för att möjliggöra en rättssäker, effektiv och förutsebar hantering. Förvaltningen bör därför ges ett uppdrag att utreda hur hantering av framtida gåvor och donationer skulle kunna ske strukturerat samt se över hur de befintliga stiftelser som kvarstår bättre kan nyttjas.

Beredningsansvariga

Maria Törnblom, Malin Blom, Sara Nordström

Beslutet ska skickas till
Föräldrakooperativet förskolan Solgläntan, Fredrik Dahlberg
Rektor Kasamarks skola, Maria Järf

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-14

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00475

Plan för kommersiell service på Umeås landsbygder

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta Plan för kommersiell service på Umeås landsbygder.

Ärendebeskrivning

Plan för kommersiell service på Umeås landsbygder fungerar som ett verktyg för Umeå kommuns långsiktiga och strategiska planering av kommersiell service på landsbygderna.

Mer konkret syftar planen till att stärka kommunens handlingsberedskap inom servicefrågor och att öka kunskapen om den kommersiella servicens betydelse i arbetet med hållbar näringslivs- och landsbygdsutveckling. Planen syftar även till att ge en helhetsbild av vilken kommersiell service som finns på Umeås landsbygder idag, samt ge förslag på hur den kan både upprätthållas och utvecklas.

Serviceplanen är också viktig för att skapa tydliga förutsättningar för stödgivande myndigheter som Region Västerbotten att ta beslut om och prioritera kring ekonomiska stöd till butiker och/eller annan kommersiell service på Umeås landsbygder. Detta görs genom att kommunen i denna plan pekar ut orter som är strategiskt viktiga för kommunens varuförsörjning.

Serviceplanens övergripande målsättningar är:

- Att stärka utvecklingen av dagligvarubutiker och annan kommersiell service på Umeås landsbygder
- Att kunskapen om kommersiell service och dess betydelse för landsbygdsutvecklingen höjs både inom kommunorganisationen och hos allmänheten
- Att Region Västerbotten har tydligt underlag för att kunna bevilja stöd till servicegivare på Umeås landsbygder

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00475

Plan för kommersiell service på Umeå landsbygder är en del av genomförandet av Program för hållbar landsbygdsutveckling i Umeå kommun (antagen av KF augusti 2024).

Plan för kommersiell service på Umeås landsbygder beslutades första gången 2019. Planen har nu reviderats under åren 2024–2025 och arbetet har framför allt skett genom enskilda dialogträffar med samtliga åtta dagligvarubutiker på Umeås landsbygder.

Serviceplanen bygger också på lärdomar från det serviceprojekt som Strategisk utveckling genomförde åren 2022–2024, Lokal Samverkan för Stärkt Service på Umeås landsbygder. Även här har kommunen fått till sig viktiga inspel, behov och idéer från såväl butiker, lokala föreningar, boende och verksamma, som format serviceplanens fokusområden.

Umeå Kommuns landsbygdsutvecklingsråd har också hållits uppdaterade under revideringsprocessen och en styrgrupp bestående av Umeå Kommuns strategichef och näringslivsdirektör har fungerat som stöd i arbetet.

Det färdiga förslaget till serviceplan har skickats ut till samtliga butiker samt Umeå kommuns landsbygdsutvecklingsråd för ytterligare synpunkter. Inspelen som inkommit har framför allt varit av redaktionell karaktär.

Beslutsunderlag

Plan för kommersiell service på Umeå landsbygder

Beredningsansvariga

Linn Alexandersson, Strategisk Utveckling
Jennie Bergvall Kalén, Strategisk Utveckling

Beslutet ska skickas till

Linn Alexandersson, Strategisk Utveckling
Jennie Bergvall Kalén, Strategisk Utveckling
Thomas Jonsson, Region Västerbotten:
thomas.jonsson@regionvasterbotten.se

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00475

Förnamn, Efternamn	Linn Alexandersson
Befattning	Landsbygdsstrateg

Plan för kommersiell service på Umeås landsbygder

Antagandeversion 2025

UMEÅ KOMMUN

www.umea.se

Produktion
Umeå kommun

Statistik
Peter Thuresson, statistiker
Linnéa Persson, statistiker

Layout
Mia Han, kommunikatör

Kartor
Thomas Ebenspanger, GIS-ingenjör

Text
Jennie Bergvall Kalén, utvecklingsstrateg landsbygdsfrågor
Strategisk utveckling

Linn Alexandersson, utvecklingsstrateg landsbygdsfrågor
Strategisk utveckling

Foto
Nathalie Hjalmarson, kommunikatör Umeå kommun, där inget annat anges.
Besök vår webbplats: www.umea.se/landsbygd

Innehållsförteckning

Inledning 4
Om serviceplanen 5
Service på Umeås landsbygder 10
Strategiskt viktiga orter 11
- Bodbyn 12
- Botsmark 13
- Bullmark 14
- Hissjö 15
- Holmön 16
- Sörmjöle 17
- Tavelsjö 18
- Täfteå 19
- Överboda 20

Möjligheter och utmaningar 22
Tillgänglighet till service och känslighet vid förändringar 28
Omvärldsspaning 30
Fokusområden till 2030 32

Inledning

Kommersiell service, som dagligvarubutiker, post- och paketombud och drivmedelanläggningar, är viktiga för lokalsamhället och inte minst för näringslivet. Tillgången till olika former av service är dessutom avgörande för att vardagslivet ska fungera, var vi än bor.

På Umeås landsbygder finns idag åtta dagligvarubutiker som alla verkar i olika slags landsbygdsmiljöer: allt från den tätortsnära till mer glesbebodda och skärgården. Långa avstånd och glest befolkningsunderlag skapar utmaningar för flera av landsbygdernas serviceutbud. Även konkurrensen med staden och de större tätorternas serviceutbud är påtaglig.

Umeå kommun har en viktig roll i att säkra och stärka den kommersiella servicen på landsbygderna. Åren 2022–2024 har Umeå kommun därför bedrivit ett projekt som syftat till att säkra och stärka den kommersiella servicen på Umeås landsbygder, med förhoppningen att sätta ljus på den viktiga roll som dagligvarubutikerna spelar för landsbygdsutvecklingen. Genom nära samverkan med lokalsamhällen har kommunen erbjudit stöd och hjälp till butikerna i orterna Botsmark, Holmön, Sörmjöle och Överboda.

Projektets övergripande mål har handlat om att Umeå kommun ska bli bättre på att möta, stötta och samverka med lokala aktörer inom serviceutveckling, till nytta för alla servicegivare på Umeås landsbygder. Förutom butikerna så har det lokala föreningslivet varit viktiga samverkansparter. Detta eftersom föreningarna driver utvecklingsfrågor och lägger ner mycket kraft och ideell tid på att stötta sina butiker, som också är naturliga mötesplatser att samlas i och kring.

Under projektets gång identifierades servicebehov genom både workshops, dialogmöten och digitala enkäter. Nya servicelösningar testades, till exempel paketskåp i Överboda och matleveranser från butiken i Sörmjöle till campingen i grannbyn Norrmjöle. En annan uppskattad aktivitet har varit möjligheten för butiker att inspireras och utbyta erfarenheter med varandra. Även kommunens närvaro på plats i byarna och stöttning i svåra dialoger har uppskattats.

Allt som allt, har projektet resulterat i flera lärdomar och ny kunskap som vi tar med oss in i serviceplanen som du nu läser. Planen sätter nämligen ramarna för kommunens arbete med serviceutveckling på Umeås landsbygder. Just därför är det viktigt att lyfta in det vi sett och lärt oss de senaste åren. Det bidrar både till att arbetet med kommersiell service görs på ett mer strukturerat och långsiktigt sätt och att landsbygdsutvecklingen i Umeå kommun stärks.

Om serviceplanen

Plan för kommersiell service på Umeås landsbygder fungerar som ett verktyg för Umeå kommuns långsiktiga och strategiska planering av kommersiell service på landsbygderna.

Mer konkret syftar planen till att stärka kommunens handlingsberedskap inom servicefrågor och att öka kunskapen om den kommersiella servicens betydelse i arbetet med hållbar näringslivs- och landsbygdsutveckling. Planen syftar även till att ge en helhetsbild av vilken kommersiell service som finns på Umeås landsbygder idag, samt ge förslag på hur den kan både upprätthållas och utvecklas.

Serviceplanen är också viktig för att skapa tydliga förutsättningar för stödgivande myndigheter som Region Västerbotten att ta beslut om och prioritera kring ekonomiska stöd till butiker och/eller annan kommersiell service på Umeås landsbygder. Detta görs genom att kommunen i denna plan pekar ut orter som är strategiskt viktiga för kommunens varuförsörjning.

Serviceplanens övergripande målsättningar är:

- Att stärka utvecklingen av dagligvarubutiker och annan kommersiell service på Umeås landsbygder
- Att kunskapen om kommersiell service och dess betydelse för landsbygdsutvecklingen höjs både inom kommunorganisationen och hos allmänheten
- Att Region Västerbotten har tydligt underlag för att kunna bevilja stöd till servicegivare på Umeås landsbygder

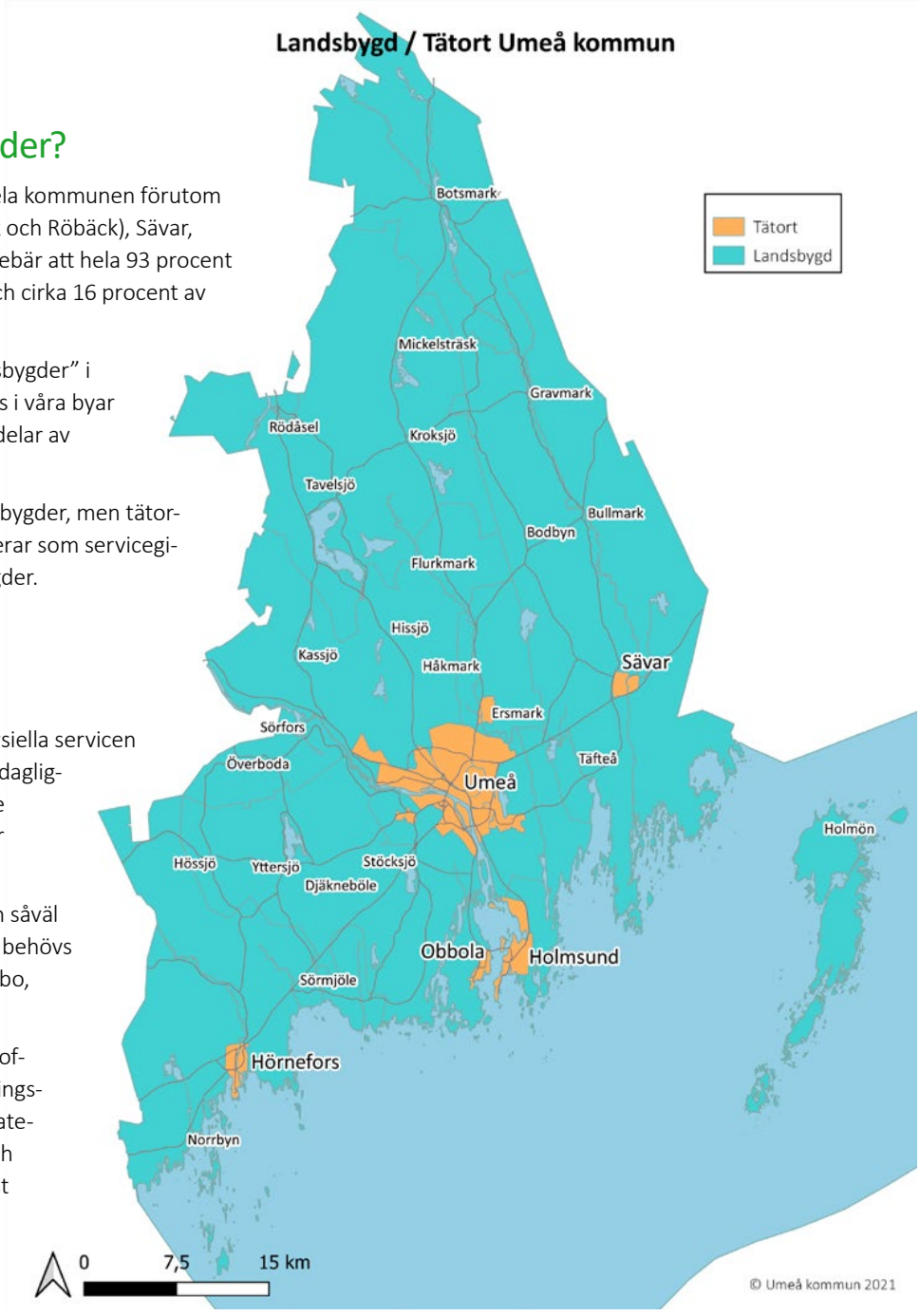

Vad menar vi med landsbygder?

Umeå kommun definierar landsbygd som hela kommunen förutom de stora tätorterna Umeå (inklusive Ersmark och Röbäck), Sävar, Holmsund, Obbola och Hörnefors. Detta innebär att hela 93 procent av kommunens yta utgörs av landsbygder och cirka 16 procent av kommunens invånare bor här.

Vi väljer också att använda begreppet ”landsbygder” i plural, för att visa på den mångfald som finns i våra byar och att förutsättningarna ser olika ut i olika delar av kommunen.

Serviceplanen omfattar endast Umeås landsbygder, men tätorterna är viktiga i sammanhanget då de fungerar som servicegivare för stora delar av kommunens landsbygder.

Vad menar vi med kommersiell service?

Serviceplanen omfattar endast den kommersiella servicen på Umeås landsbygder, med tyngdpunkt på dagligvarubutiker. I begreppet kommersiell service ingår även drivmedel och ombudsfunktioner som post, paket, apotek och betaltjänster.

Olika former av service verkar stärkande och såväl kommersiell som offentlig och ideell service behövs för att skapa miljöer där det är attraktivt att bo, arbeta och driva företag.

I arbetet med serviceplanen har utbudet av offentlig och ideell service samt det lokala näringslivet tagits i beaktning vid utpekandet av strategiskt viktiga orter. Planens fokusområden och genomförande i sin helhet berör dock endast kommersiell service.

Olika aktörers roller inom kommersiell service

Dagligvarubutiker

Dagligvarubutikerna på Umeås landsbygder har en viktig roll för att säkra varuförsörjningen i kommunen. De har oftast en bred serviceroll med flera ombudstjänster till nytta för byn. Dessutom är de viktiga mötesplatser att samlas i och kring. Butikerna har också möjlighet att erbjuda hemsändning till kunder samt delta i regionala och kommunala erfarenhets- och utbytesträffar, exempelvis den regionala handlardagen.

Ideella krafter
Föreningar som verkar i orter med en dagligvarubutik kan genomföra aktiviteter och initiativ som stärker den lokala butiken, exempelvis genomföra arrangemang där butiken involveras eller genom att handla fika och varor lokalt. På så vis stärks samverkan kring servicefrågor i byn.

Umeå kommun
Kommunen har en viktig roll i att stötta och stärka kommersiell service lokalt. Detta kan göras på flera sätt, bland annat genom regelbunden dialog med butiksägare om aktuella frågor, kartlägga servicebehov lokalt och genom att stötta lokala utvecklingsprojekt och nya servicelösningar. Kommunen har också en viktig roll i att lyfta de lokala behoven och förutsättningarna i regionala och nationella sammanhang, samt bevaka utvecklingen inom området kommersiell service. Kommunen kan också stötta butiker i dialoger med myndigheter och andra serviceaktörer. En annan viktig insats handlar om att lyfta betydelsen av kommersiell service för landsbygdsutvecklingen i Umeå kommun.

Umeå kommun finansierar ett hemsändningsbidrag tillsammans med Region Västerbotten, där dagligvarubutiker får ekonomisk ersättning för att leverera varor till boende på landsbygd som har svårt att handla själva.

Region Västerbotten
Regionen är regionalt utvecklingsansvarig och driver och samordnar servicefrågor i hela länet tillsammans med Länsstyrelsen Västerbotten och kommunerna. Detta görs inom ramen för ett regionalt serviceprogram där samtliga jobbar tillsammans i ett partnerskap. Regionen är också stödgivande myndighet inom kommersiell service och erbjuder olika slags stöd till aktörer och företag, exempelvis investeringsstöd, särskilt driftstöd och hemsändningsbidrag.

Länsstyrelsen Västerbotten
Länsstyrelsen ansvarar för att bevaka utvecklingen kring grundläggande betaltjänster samt området kris och beredskap.

Tillväxtverket
Tillväxtverket är en statlig myndighet som arbetar för att främja tillgängligheten till grundläggande kommersiell service till företag och medborgare i serviceglesa områden. Tillväxtverket har en samordnande roll och fördelar medel till regionerna, så att de i sin tur kan ta beslut om stöd i större utsträckning.

Samarbetet mellan myndigheterna på alla nivåer, lokalt, regionalt och nationellt, är en förutsättning för ett framgångsrikt arbete med kommersiell service.

Foto: Emma Fogelström.

Koppling till andra styrdokument

Plan för kommersiell service på Umeås landsbygder är en del av Umeå kommuns landsbygdsprogram, *Program för hållbar landsbygdsutveckling*, som antogs i kommunfullmäktige år 2024. Landsbygdsprogrammet är ett slags handlingsprogram som visar hur kommunen ska jobba för att nå sina landsbygdsmål som finns utpekade i en särskild översiktsplanedel för landsbygderna, *Tematisk tillägg för landsbygden* (2018).[1]

Landsbygdsprogrammet är indelat i fem tematiska områden: livsmiljöer, näringsliv, offentlig service, infrastruktur och transporter samt lokal utveckling. Avsnitten avslutas med en sammanfattande tabell som visar kommunens viljeriktning och prioriteringar inom varje målområde fram till 2030.

Inom målområdet näringsliv lyfts kommersiell service särskilt, bland annat kommunens roll i att informera och aktivt arbeta med de stödmöjligheter som finns inom serviceområdet. Här finns också två utpekade prioriteringar som har direkt koppling till kommersiell service. Det handlar både om att utveckla långsiktiga arbetssätt och strukturer internt för hur kommunen ska jobba med kommersiell service på Umeås landsbygder, och att samverka lokalt och regionalt för att stärka och utveckla kommersiell service.

Utöver landsbygdsprogrammet och den särskilda översiktsplanedelen för landsbygderna, så finns flera andra delar av Umeå kommuns översiktsplan som har bäring på den kommersiella servicen.

- **Översiktsplan Umeå kommun – vägvisning till planens delar, teman och aktualitet:** här beskrivs utvecklingen av de stora tätorterna Sävar, Holmsund, Obbola och Hörnefors samt deras roll för service i omlandet.
- **Översiktsplan Umeå kommun – fördjupning för Umeå:** här beskrivs hur handel och service generellt ska utvecklas inom kommunen.
- **Översiktsplan Umeå kommun – tematiskt tillägg, strandskydd i Umeåregionen:** här beskrivs utpekade LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) samt hur dessa ska användas för att bland annat stärka service i bygden.

I Översiktsplanen finns även utpekade utvecklingsområden och besöksmål för besöksnäringen, vilket är en viktig del av serviceplaneringen. Detta då besöksnäringen ofta är starkt kopplad till utveckling av servicefunktioner lokalt.[2]

Plan för kommersiell service på Umeå landsbygder har också en särskild koppling till Region Västerbottens regionala serviceprogram. Syftet med programmet är att samordna insatser mellan regionen, kommuner och näringsliv inom området kommersiell service. Prioriteringen av statliga stöd till kommersiell service i länets gles- och landsbygder styrs också av detta program.[3]

[1] *Ta del av plan och program: www.umea.se/landsbygdsprogram*
[2] *Ta del av översiktsplanen och de olika tilläggen: www.umea.se/oversiktsplan*
[3] *Regionalt serviceprogram för Västerbotten 2025–2030: www.regionvasterbotten.se/foretags-och-projektfinansiering/regionala-serviceprogrammet*

Hur har serviceplanen tagits fram?

Plan för kommersiell service på Umeås landsbygder har reviderats åren 2024–2025. Det har framför allt skett genom enskilda dialogträffar med samtliga åtta dagligvarubutiker på Umeås landsbygder. Under dessa dialoger har flera viktiga inspel och förslag på åtgärder lyfts fram. Butiksägarna fick bland annat svara på frågor om vilka utmaningar de ser med sina verksamheter, om de ser någon potential för utveckling, om det finns särskilda frågor som de önskar stöttning med och hur de upplever kontakten med leverantörer och ombudsaktörer. Butikerna har också fått lyfta vilka frågor de önskar att Umeå kommun fokuserar särskilt på under kommande år.

Inspelen från butikerna har sammanställts och tagits om hand och fungerar som viktiga utgångspunkter för innehållet i serviceplanen. Träffarna har inte bara gett en tydligare bild över de lokala förutsättningarna som råder, utan också bidragit till att serviceplanen är väl förankrad med servicegivarna på Umeås landsbygder.

Serviceplanen bygger också på lärdomar från det serviceprojekt som Umeå kommun genomförde åren 2022–2024, Lokal Samverkan för Stärkt Service på Umeås landsbygder. Även här har kommunen fått till sig viktiga inspel, behov och idéer från såväl butiker, lokala föreningar, boende och verksamma, som format serviceplanens fokusområden.

Umeå Kommuns landsbygdsutvecklingsråd har också hållits uppdaterade under revideringsprocessen och en styrgrupp bestående av Umeå Kommuns strategichef och näringslivsdirektör har också fungerat som stöd i arbetet.

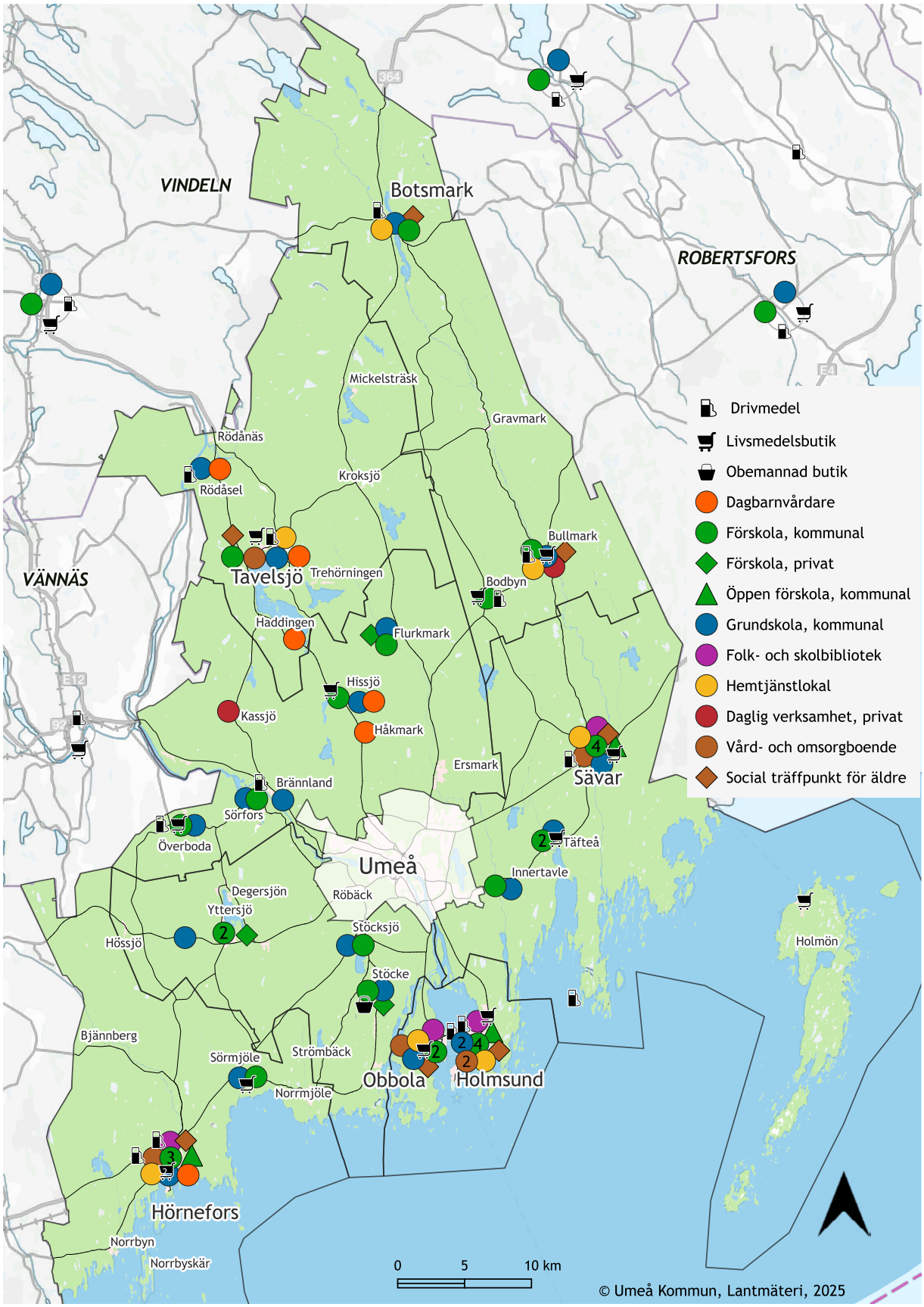

På besök hos Ica Nära Överboda.

Service på Umeås landsbygder

Figur 1 visar vilken service som finns på Umeås landsbygder i form av både offentlig och kommersiell service.

Figur 1. Service på Umeås landsbygder (2025)

Strategiskt viktiga orter

Orterna på Umeås landsbygder som pekas ut som strategiskt viktiga här nedan, erbjuder olika typer av service, som kommersiell, offentlig och ideell. Orterna har stor betydelse för varuförsörjningen och tillgången till service inom den egna byn, för omgivande byar samt för Umeås landsbygder i stort. Det är viktigt att samordna och stärka serviceutbudet för att både behålla och vidareutveckla servicen i dessa orter, till nytta för boende, verksamma och besökande.

Den offentliga servicen i de utpekade orterna är framför allt närvarande genom för- och grundskolor, men i vissa fall finns lokaler för hemtjänst samt sociala träffpunkter för äldre.[4] I Tavelsjö finns ett särskilt boende i kommunal regi och i Bullmark, Bodbyn och i Kassjö finns särskilda boenden i privat regi.

Två av orterna bör lyftas upp som särskilt strategiskt viktiga ut framför allt geografisk synpunkt och upptagningsområdenas storlek. Botsmark är en av dessa, och fungerar idag som en viktig servicenod för boende i norra delen av kommunen och där avståndet till närmsta grannort med dagligvarubutik är långt. Under 2023 stängde byns butik igen och sedan dess har lokala aktörer jobbat med att hitta en lösning för att säkra varuförsörjningen på orten. Detta är viktigt, inte minst för att vända den befolkningssvaga trenden i kommunens norra delar och för att underlätta vardagslivet för boende och verksamma i Botsmark och ett stort omland.

Holmön är den andra orten som är särskild viktigt att lyfta fram. Butiken på Holmön är ett viktigt nav för boende och verksamma och utgör idag öns enda serviceinrättning. Butiken är också en förutsättning för att kunna leva och verka på ön året runt. Ingen annan ort på Umeås landsbygder motsvarar Holmön vad gäller avstånd, befolkningsunderlag och geografiskt läge. Ön utgör på så vis en exceptionell del av Umeå kommun och dess särskilda behov av service är viktiga att belysa, inte minst då påtagliga brister i trafiken försvårar serviceutvecklingen och försämrar möjligheterna att bo och verka på ön.

[4] *Läs mer om kommunens sociala träffpunkter på www.umea.se/motesplatser*

Bodbyn

I Bodbyn bor cirka 200 personer, men med omlandet inräknat är det närmare 300 invånare.[5] Hit räknas oftast byarna Växtholm, Degerbyn, Nybyn, Storliden, Fjäderbäck, Grundbäck samt Åkerbäck. Tidigare fanns både för- och grundskola i Bodbyn, men idag bedrivs endast förskoleverksamhet. År 2019 invigdes ett gruppboende i byn för personer med funktionsvariationer, vilket drivs av den ideella föreningen Furan som också har daglig verksamhet i grannbyn Bullmark.

I byn finns butiken ICA Börsen i Bodbyn, som engagerar sig i lokalsamhället och tar initiativ till olika sociala sammankomster. Butiken är ombud för Ica paket, har paketskåp via Instabox och erbjuder hemsändning till behövande hushåll. Vid butiken finns även en bränslepump.

Ica Börsen är också den enda butiken på Umeås landsbygder med installerade solceller, vilket bidragit till minskade driftkostnader. Butiken har också batterilagring med möjlighet att lagra vid strömtoppar.

Ica Börsen i Bodbyn har funnits sedan slutet på 80-talet och startades upp av den ekonomiska föreningen Bodbyns Fastighetsförening, som fortfarande äger fastigheten. Fastighetsföreningen är en drivande kraft i bygden och äger även två mindre villor, så kallade ”pensionärshus”, bredbandsnätet samt ett flertal avstyckade tomter. I byn finns även Föreningen Bodbyn, som jobbar för att utveckla byn för boende och besökare. En ny grillstuga, discgolfbana och vandringsstigar i skogen är några exempel på insatser som gjorts senaste åren.

Ica Nära Börsen, Bodbyn. *Foto: Tomas Andersson*

[5] *SCB 2023, med bearbetning av Umeå kommun.*

Botsmark

I Botsmark bor idag cirka 260 personer, men med omlandet inräknat är det cirka 320 invånare.[6] Här finns en förskola och F–3 skola. Barn i årskurs 4–6 går i Flurkmark, efter beslut i för- och grundskolenämnden år 2016.

Under flera år har det funnits en dagligvarubutik i Botsmark, både som ICA-butik och senast som Handlar'n. Under 2023 stod det dock klart att butiken gått i konkurs, vilket ledde till att lokala aktörer i byn bildade en arbetsgrupp med syfte att titta på olika lösningar för en ny butik i byn. Alternativ som undersökts är bland annat möjligheten att driva en filialverksamhet via en befintlig butik, för att på så vis säkra varuförsörjningen på orten. Enkätundersökningar och lokala samtal har också förts med boende för att identifiera köpbeteenden och behov.

Avsaknaden av butik har påverkat byn negativt och med butiken försvann också ombudstjänster som post- och paket samt apotek. Konkursen bidrog också till en förflyttning av bränslestationen från centrala Botsmark till byns industriområde.

Från Botsmark är det förhållandevis långt till närmaste butik som finns i Bygdsiljum, Skellefteå kommun. Sedan konkursen har boende i Botsmark dock haft möjlighet att beställa varuleveranser av ICA Nära Börsen i Bodbyn, vilket varit en mycket uppskattad tjänst.

Att säkerställa en långsiktig servicelösning för Botsmark är mycket viktigt, inte minst i ett område där det glesa befolkningsunderlaget gör det utmanande att driva en traditionell butik. En långsiktig lösning tryggar varuförsörjningen i kommunens norra delar, underlättar vardagslivet för boende och verksamma och bidrar till att vända den befolkningssvaga trenden i området.

Bygdegården i Botsmark. *Foto: Fredrik Larsson*

[6] *SCB 2023, med bearbetning av Umeå kommun.*

Bullmark

Idag bor det cirka 480 invånare i Bullmark med omland, varav 370 personer bor i huvudorten.[7] År 2022 invigdes byns nya skola som inrymmer två förskoleavdelningar, en F-3 skola, en matsal, ett produktionskök och lokaler för hemtjänsten. De äldre skollokalerna har också renoverats och anpassats till en mellanstadieskola för årskurs 4–6 och kompletterats med en ny idrottshall.

Förutom för- och grundskola finns här en aktiv kyrka med församlingsgård samt föreningen Furan som sedan många år driver särskilda boenden och daglig verksamhet i byn. I Bullmark finns alltså flera viktiga arbetsplatser för hela Sävarådalen.

I byn finns butiken Ica Nära Bullmark som utgör såväl apoteks-, systembolags-, bussgods- och DHL-ombud. Här finns också en drivmedelstation. Butiken erbjuder hemsändningar till de hushåll som inte har möjlighet att handla själva.

Sedan april 2025 drivs butiken av samma ägare som driver Ica Bodbyn. Detta efter att de tidigare butiksägarna valt att stänga ner butiken till följd av svag lönsamhet och minskat kundflöde till butiken.

Ica Nära, Bullmark. *Foto: Therese Burström*

[7] *SCB 2023, med bearbetning av Umeå kommun.*

Hissjö

I Hissjö bor idag cirka 530 personer, men med Håkmark och övrigt omland inräknat handlar det om närmare 915 personer.[8] I byn finns både för- och grundskola samt ESF som bedriver öppen förskola på fredagar. Ortens idrottsförening, Hissjö SK, sköter flera idrottsanläggningar som konstgräsplan, hockey-rink, beachvolleybollplan, tennisplan och paddelbana. Under 2022 beviljades föreningen också bidrag från Arvsfonden för att utveckla en aktivitetsyta, bland annat för skate, cykel, boule och utegym. Utöver det har byns samfällighetsförening de senaste åren rustat upp friluftsområdet Byviksudden, som är ett populärt utflyktsmål mitt i byn.

I Hissjö finns ICA Nära Hissjö Handel, centralt placerat längst väg 363 och som utgör ett naturligt handelsstopp för pendlingstråket mellan Umeå och Vindeln. Tidigare fanns också en drivmedelsanläggning, men denna togs bort under 2021. Numera finns en laddstolpe utanför butiken.

Butiken erbjuder flera ombudstjänster, som Systembolaget, lotter, Bring och Bussgods, samt har paketboxar via Postnord utanför butiken. Sedan 2023 drivs butiken som en så kallad hybridbutik, vilket gjort att butikens omsättning ökat markant. Butiken har också energieffektiviserat sin verksamhet med hjälp av stöd från Region Västerbotten, bland annat genom byte av kylar och installation av LED-belysning som släcks automatiskt om det inte är någon i butiken.

Ica Nära Hissjö.

[8] *SCB 2023, med bearbetning av Umeå kommun.*

Holmön

På Holmön bor cirka 55 året runt boende, men antalet varierar kraftigt mellan årstiderna.[9] Som mest vistas närmare 580 personer under sommarens mest besöka veckor. Vintertid tvingas många att bo på fastlandet på grund av otillräcklig färjetrafik, trots att både deltidsboende och fritidsboende vill vistas mer på ön året om.

På ön finns ett stort engagemang bland föreningar och företagare som arrangerar välbesökta evenemang och bedriver projekt i syfte att utveckla ön. Idag finns tre vandrarhem på Holmön och ett på ön Stora Fjäderägg. Holmön lockar besökare från såväl närområdet som nationellt och internationellt och är idag den enda skärgården i Västerbotten med en året runt-befolkning.

På ön finns Holmöns lanthandel som har öppet året runt och som utgör ett så kallat lantbrevbärarombud. Butiken är även ombud för apotek, bussgods, systembolag och inrymmer en biblioteksfilial och en mindre café-del där kunder kan sitta och dricka en kopp kaffe och fika. Butiken ägs och drivs genom Holmöaffären Ekonomisk Förening (HAEF) och har en utsedd bolagsstyrelse som driver butiken. Butiken är en förutsättning för att kunna leva och verka på Holmön året runt och utgör på så vis en viktig mötesplats och servicegivare för boende och besökare.

Trots att det idag inte finns någon offentlig service på ön är den ideella servicen stark och butikens roll som servicegivare bred. Frågan om offentlig service som barnomsorg och äldreomsorg är nyckelfrågor för öns utveckling och behovet att samordna servicefrågorna på ön är stort. Samtidigt finns idag försvårande omständigheter kopplat till brister i färjetrafiken, som skapar stora utmaningar för möjligheten att tillgängliggöra offentlig service.

Holmöns lanthandel har länge drivit frågan om att få bli postombud, eftersom de idag upplever problem med paketleveranser där vissa paket hittar ut till ön och vissa fastnar på fastlandet. Dialoger har förts med Postnord tillsammans med kommunen för att reda ut post- och paketgången och förutsättningarna att bli ett postombud, hittills utan framgång.

Holmöns lanthandel.

[9] *SCB 2023, med bearbetning av Umeå kommun.*

Sörmjöle

Idag bor cirka 350 året runt-boende i Sörmjöle, men med omlandet inräknat är det drygt 1330 personer.[10] Beläget vid kusten och med sitt relativa korta avstånd till stadskärnan utgör orten ett mycket attraktivt område för fritidsboende och sommarvistelse. I Sörmjöle finns både för- och grundskola, men del ämnen ges i Hörnefors där även närmaste högstadieskola finns. Bygden har också en fin bagarplats, äreport, grillstuga, motionsspår, kulturvandring och en multiidrottsarena utomhus.

I Sörmjöle finns butiken Handlar'n som även inrymmer en restaurang och som fungerar som byns servicenav och en viktig naturlig mötesplats att samlas i och kring. Butiken arrangerar bland annat tisdagsfika för dagledigа i butikens café-del. Tidsdagsfikat har blivit så pass populärt att platserna inte räcker till. Detta har gjort att butiken tillsammans med det lokala föreningslivet funderar på att skapa en ny uteplats utanför butiken, i syfte att vidareutveckla butiken som en viktig mötesplats.

Handlarn i Sörmjöle har under flera år kämpat med lönsamheten, då konkurrensen med såväl Umeå som Hörnefors är stor. Försäljningen är också starkt säsongsbetonad med ökad försäljning under sommarmånaderna. Det gör verksamheten väderberoende och en kall och regnig sommar blir ett hårt slag.

Trots att butiken inte uppfyller avståndskriteriet för statligt kommersiellt stöd, har Region Västerbotten kunnat göra undantag eftersom butiken befunnit sig i ett kritiskt läge. År 2019 beviljades ett investeringsstöd som möjliggjorde ett efterlängtat kylbyte. Under 2024 beviljades ytterligare stöd för att installera en hybridlösning, så att butiken kan ha öppet även under obemannade tider. Sedan januari 2025 drivs nu butiken som hybridbutik och förhoppningen är att den nya lösningen ska kunna spara på personalkostnader och öka butikens omsättning.

Handlar'n i Sörmjöle.

[10] *SCB 2023, med bearbetning av Umeå kommun.*

Tavelsjö

I Tavelsjö tätort bor cirka 620 invånare, men inräknat med omlandet handlar det om cirka 1760 personer.[11] Här finns både förskola, grundskola, ett särskilt boende, hemtjänstlokaler, en kyrka med aktiv församlingsgård och ett träningscenter som drivs av Tavelsjö Idrottsklubb (TAIK). Starka föreningar som TAIK utgör drivande krafter i bygden med initiativ som Tavelsjö Halvmaraton och isbanan som plogas upp på Tavelsjön under vintertid.

I byn finns också Tavelsjö wärdshus som ägs av föreningen Tavelsjö-och Rödåbygdens utveckling (TuRe) och där entreprenörer bedriver restaurang- och caféverksamhet året runt. TuRe bedriver flera projekt för att stärka näringslivet och servicen i bygden, bland annat inom autonoma transporter.

ICA Nära Matboa i Tavelsjö utgör ombud för såväl post, bussgods, Ica paket, Schenker och DHL, Svenska Spel, Systembolaget och Apoteket. I anslutning till butiken finns en drivmedelstation. De senaste åren har butiken byggt ut, bytt ut kyl och frysar samt blivit en så kallad hybridbutik, vilket gör det möjligt att handla även när butiken är obemannad. De stora investeringarna har gjorts med stöd från Region Västerbotten. Butiken erbjuder hemsändningar och har de senaste tre åren gjort cirka 800 leveranser per år.

Tavelsjö utgör med sitt rika serviceutbud en viktig servicenod för ett stort upptagningsområde, framför allt kommunens norra delar.

Ica Matboa i Tavelsjö. *Foto: Therese Burström*

[11] *SCB 2023, med bearbetning av Umeå kommun.*

Täfteå

I Täfteå bor 1430 personer och med omlandet inräknat cirka 1760 personer. Byn präglas av stark befolkningstillväxt och under 2023 antogs en ny fördjupad översiktsplan som visar riktningen för Täfteås framtida utveckling. I byn finns två förskolor och en grundskola, barn i högstadieålder läser i Sävar.

I Täfteå finns ett engagerat föreningsliv, inte minst Täfteå idrottsklubb som erbjuder fotboll, innebandy och längdåkning och står bakom arrangemanget Täfteådagen. Idrottsklubben äger också bolaget Täfteå Fastigheter AB som bidrar till byns utveckling och som bland annat förvaltar Täfteå Gym och Fitness, Täfteåborg och Täfteå logen. I byn finns även en hamn som lockar såväl lokala som långväga besökare. Byns historia som fiskeby är tydlig än idag, men yrkesfisket har flyttat till grannbyn Rovögern där det även finns restaurang, sjömack, gästhamn, sjöbodar och ställplatser.

I Täfteå finns även en aktiv kyrka, Sävar-Holmön församling, som samverkar med föreningslivet. Bland annat har en digital skärm satts upp på byns butik, Ica Nära Täfteå, där alla föreningar kan marknadsföra vad som är på gång.

ICA Nära Täfteå utgör ombud för Bring, DHL, Schenker, PostNord, Ica paket och Svenska spel. Under 2023 har parkeringen utanför butiken asfalterats om och butiksfastigheten fått ny färg. Framöver planerar butiken att sätta upp nya skyltar med belysning på fasaden. Eftersom pakethanteringen ökat finns också tankar på att bygga ut med ett paketrum.

Ica Nära Täfteå. *Foto: Wiktoria Mollwing.*

Överboda

Överboda är en av kommunens äldre jordbruksbyar och finns belägen i kommunens västra del, gränsat till Vännäs kommun. Idag bor cirka 280 personer på orten, men med omlandet inräknat cirka 445 personer.[12]

I Överboda finns det populära friluftsområdet Stora Stenen som erbjuder grill- och övernattningsmöjligheter samt aktiviteter för barn. Namnet kommer det stora flyttblocket från istiden som är högt beläget i området uppe på en ås.

Överboda är en företagstät bygd och här finns både för- och grundskola samt dagligvarubutiken ICA Nära Blomqvist. Butiken har utgjort en viktig mötesplats i bygden under många år och servar ett stort omland för både året runt- och fritidsboende. Under 2024 utvecklades en ny samverkan mellan butiken och Överboda Intresseförening, som resulterat i att en ny mötesplats skapats i en av butikens tidigare tomma lokaler. Mötesplatsen har sedan invigningen fyllts av aktiviteter som gynnat både byn och butiken.

Butiken erbjuder hemsändningar av varor och har också under flera år gjort leveranser inom Vännäs kommun. Under 2023 blev det återigen möjligt att tanka i Överboda, efter att butiken investerat i en ny drivmedelspump. Detta till glädje för många bybor och förbipasserande skoteråkare.

Ica Nära Blomqvist Diversehandel Överboda.

[12] *SCB 2023, med bearbetning av Umeå kommun.*

Annan betydelsefull service

Utöver dagligvarubutiker så finns en mängd olika företag och aktörer som bidrar till annan betydelsefull service för såväl boende som verksamma och besökande. Det kan exempelvis handla om gårdsbutiker, caféer, restauranger, vandrarhem, bed and breakfast med mera.

Som lokala exempel kan nämnas Rödå Spis och bröd i Rödåsel, upplevelsegården Häljegård i Holmnäs, inredningsbutiken Borghällagård i Norrmjöle, Smultronstället vid Holmsjön som kombinerar café och handelsträdgård, Café Storudden i Gravmark som arrangerar livemusik och veteranbilsträffar och Mickelbo gård i Mickelträsk som erbjuder djurpark, café, restaurang och gårdsbutik.

Gemensamt för samtliga är att de erbjuder olika former av service, utgör viktiga sociala mötesplatser och besöksmål och kan vara både säsongs- som året runt-baserade.

Det finns också goda exempel där digitaliseringen skapat möjligheter att bedriva kommersiell service trots att det inte sker i traditionella former. I Stöcke har exempelvis byns lokala förening implementerat en modell där boende kan handla via Coops E-handel och hämta ut sina matkassar i byns allaktivitetshus. Under 2023 öppnades också en obemannad matbutik i allaktivitetshuset – den första helt obemannade butiken på Umeås landsbygder.

Obemannade drivmedelstationer utgör också en viktig service. På Umeås landsbygder finns sådana i Botsmark, Brännland och Rödå. Hos Kvarken fisk i Rovögern finns en året-runt sjömack.

På samma sätt utgör laddstationer för elbilar en viktig infrastruktur, inte minst för besökare. Idag finns de flesta publika laddsstationerna inom tätort och endast ett fåtal finns i byarna. Samtidigt ökar efterfrågan av laddmöjligheter i landsbygdsområden och sedan 1 januari 2025 finns ett krav att fastigheter med mer än 20 parkeringsplatser ska tillhandahålla en laddpunkt. Kravet omfattar dock inte ideella fastighetsägare, som exempelvis bygdegårdar.

Utlämning av matkassar till Mötesplats Stöcke.

Möjligheter och utmaningar

Ekonomiska stöd

Många butiker på Umeås landsbygder håller hög standard och ligger långt fram i utvecklingen. Detta kan delvis förklaras av en hög investeringsnivå, där flera av butikerna ansökt om stöd hos Region Västerbotten för att utveckla sina verksamheter. I Tavelsjö lyfter exempelvis butiksägaren investeringsstödet och menar att detta bidragit till den goda lönsamhet som butiken har idag.

Även i Sörmjöle lyfter butiksägaren fram vikten av stöd, inte minst det särskilda driftstöd som butiken beviljats årligen sedan 2019. Driftstödet är ett långsiktigt stöd till särskilt utsatta dagligvarubutiker i landsbygd. Med hjälp av stödet har Handlar'n i Sörmjöle kunnat anställa en till person till butiken, vilket hjälpt verksamheten att komma på fötter igen.

De ekonomiska stöden är otroligt värdefulla för dagligvarubutikerna på landsbygd. Idag styrs dock stöden av ett avståndskriterium som innebär att det måste vara minst 10 kilometer till närmsta dagligvarubutik för att kunna erhålla servicebidrag, särskilt driftstöd och investeringsstöd. I tätortsnära landsbygder som i Umeå kommun innebär det att en del butiker inte kan erhålla stöd, även om behovet finns. I dagsläget är det butikerna i Bodbyn, Bullmark, Sörmjöle och Täfteå som inte uppfyller avståndskriteriet. Flera av dessa menar att avståndskriteriet utgör ett hinder och hämmar önskade investeringar och utveckling.

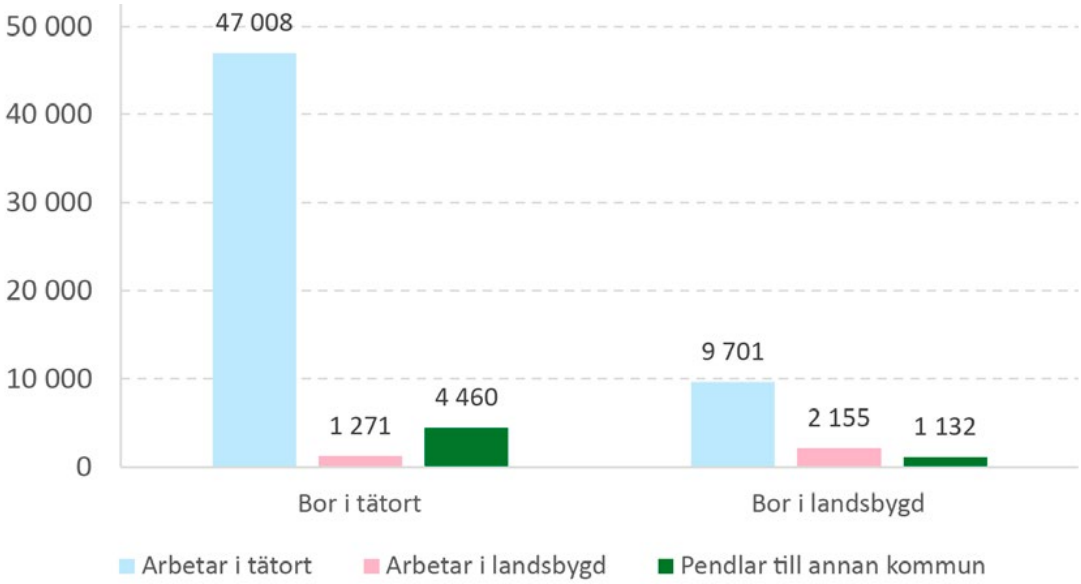
Riktlinjerna säger dock att undantag från avståndskriteriet kan göras om det finns särskilda skäl och efter dialog med respektive kommun. Detta har också gjorts för butiken i Sörmjöle, som beviljats stöd fastän avståndet till Hörnefors är under 10 kilometer. Det är positivt och viktigt att öppningen för undantag finns, men här har Umeå kommun en viktig roll i att fortsätta föra dialog med Region Västerbotten om behovet av en mer flexibel utformning av de ekonomiska stöden. Genom detta skulle stöden kunna användas mer proaktivt och förebygga långt gångna kritiska situationer, samt lättare kunna möta upp förändringar som sker inom området kommersiell service, exempelvis nya servicelösningar, ny teknik och demografiska förändringar.

Köptrohet

Flera av butiksägarna på Umeås landsbygder uppger att en av de största utmaningarna handlar om att få fler att handla i sin lokala butik. Detta kan vara särskilt utmanande i tätortsnära landsbygder, där konkurrensen med staden och de stora tätorternas utbud är stor. De små butikerna har oftast inte möjlighet att konkurrera med priserna i stan. Eftersom de flesta landsbygdsbor arbetar inom tätort, passar också många på att handla där innan de åker hem. Det blir också allt vanligare att beställa färdiga matkassar från stormarknaderna.

Figur 1 visar hur arbetspendlingen ser ut i Umeå kommun fördelat på tätort och landsbygd. Majoriteten av de som bor i landsbygd arbetspendlar till någon av kommunens stora tätorter, endast 17 procent har sitt arbete i landsbygd. För boende i tätort går också majoriteten av pendlingsströmmarna inom de stora tätorterna och det är vanligare att arbeta i en annan kommun än att arbeta i landsbygd.

Figur 2. Arbetsställe efter bostadsområde år 2023 i Umeå kommun.

Under pandemin upplevde de flesta butiksägarna på Umeås landsbygder att köptroheten ökade, detta eftersom många jobbade hemifrån och uppskattade att handla i en mindre butik utan trängsel. Så här några år efter pandemin upplever de flesta att köptroheten sjunkit igen.

Flera butiksägare har förståelse för att det är svårt att konkurrera med stormarknadernas utbud, men menar också att det hade gjort skillnad om fler bybor gjorde fler av sina inköp i den lokala butiken. Här nämns olika tankar på hur köptroheten skulle kunna öka, bland annat genom online-lösningar där kunder kan beställa sina varor digitalt. Sådana online-lösningar kräver dock stora insatser i såväl arbete som finansiering, samtidigt som det oftast krävs stora kundflöden för att kunna löna sig.

I flera av butikerna görs olika insatser för att locka köpare. I Bodbyn erbjuds exempelvis en pensionärsrabatt på onsdagar och på Holmön finns ett bonussystem för medlemmar.

Handlar'n i Sörmjöle.

Hybridlösningar och nya driftsformer

Det har blivit allt vanligare med delvis obemannade butiker, så kallade hybridbutiker. En hybridbutik går att handla i både under bemannade och obemannade tider med hjälp av ny teknik, som självscannings-kassor och smarta kamerasystem. Det gör att fler kan handla på tider som passar de själva, samtidigt som butikerna sparar in personalkostnader.

Ica Nära Hissjö och Ica Nära Matboa i Tavelsjö drivs idag båda som hybridbutiker med hjälp av konceptet ICA to go. Även Handlar'n i Sörmjöle drivs som hybridbutik med hjälp av systemet HonestBox och Holmön är på gång att installera en hybridlösning under 2025.

Potentialen med hybridbutiker kan vara särskilt stor för butiker på landsbygd, där kundunderlaget generellt är mindre och köptroheten en större utmaning än i tätorterna. Särskilt stor potential kan finnas i orter med stark besöksnäring. Hybridkonceptet kan också vara en lösning för andra slags företag med inslag av service, exempelvis gårdsbutiker.

Andra driftsformer för kommersiell service kan handla om satellitbutiker, vilket innebär att en befintlig butik driver en annan butik som en filialverksamhet. På så vis kan satellitbutiker vara ett sätt att säkra service i byar där butiksverksamheten riskerar att upphöra eller på annat sätt är hotad. Andra sätt att säkra service på kan vara genom smarta frys- och kylskåp, där matkassar som beställs online smidigt kan hämtas upp lokalt i byn.

Förändrade logistikmönster

Många butiker på Umeås landsbygder uppger att de under senaste åren påverkats av förändringar i varuleveranserna. Exempelvis har Norrmejerier sett över sina leveranser och infört förändringar som innebär att antalet butiksleveranser baseras på hur mycket butikerna säljer. I praktiken har det inneburit att flera mindre butiker som inte säljer stora volymer fått färre leveranser. De butiker på Umeås landsbygder som påverkats av detta uppger att de numera behöver beräkna försäljningen av mejerivaror för flera dagar framåt, vilket är svårt. Det skapar en situation där de antingen riskerar att sälja för lite och därmed stå med ökat svinn, eller sälja slut och stå med tomma hyllor. Flera butiker lyfter också utmaningen med att ha tillräckligt med utrymme för att kunna ta emot färre men större leveranser.

Handlar'n i Sörmjöle har exempelvis gått från fyra till två leveranser i veckan. Det innebär att butiken redan under veckan behöver planera för hur mycket som kommer att säljas under helgen, vilket är utmanande eftersom helgförsäljningen är väldigt väderberoende.

Ett annat exempel är Ica Nära Täfteå, som gått från fem till tre leveranser i veckan. Här är även tiderna för leveranser en utmaning, då en av leveranserna kommer på söndagsmorgon. Det gör det svårt att ha personal på plats som kan hantera leveransen, samtidigt som det blir kostsamt att ha personal på plats innan butiken öppnar.

Trots utmaningarna med förändrade logistikmönster lyfter många butiker det positiva i att Norrmejerier numera erbjuder färre varor i sina förpackningar, vilket gynnar små butiker. De är också positiva till att leveranser av frys- och kylvaror samordnas genom samma leverans.

Post, paket och ombudstjänster

Post- och ombudstjänster lyfter butikerna fram som en viktig kringservice som uppskattas av boende och som lockar folk till butiken. Samtidigt har den växande E-handeln blivit kännbar med allt större volymer paket som hanteras.

Flera butiksägare menar att det periodvis kan vara svårt att rymma paketen. Både butiken i Täfteå och i Tavelsjö uppskattar att de hanterar omkring 100 paket om dagen måndag till fredag, vilket är en svår mängd att hantera. I Täfteå finns tankar på att bygga ut ett paketrum för att möta upp behovet. Ibland uppstår även kommunikationsmissar där vissa ombud skickar ut information till kunderna om att deras paket kommit till Umeå, men där det inte framgår att det tar ett par dagar innan paketen slutligen kommer fram till den lokala butiken. I dessa fall riskerar kunderna att tro att det är butikens hantering av paketet som gör att det dröjer.

Flera butiker erbjuder paketskåp i eller intill butikerna. Butikerna får ingen ersättning för detta, men är positiva till tjänsten trots att det kräver visst underhåll, som snöskottning.

För de butiker som drivs som ICA-butiker finns numera möjlighet att erbjuda tjänsten ICA-paket, vilket exempelvis butiken i Bodbyn gör. Tjänsten bygger på att paketen levereras samtidigt som Icas varuleve-reraser.

En generell problematik kring många ombudstjänster är att de styrs av ett avståndskriterium. Det innebär att butiker som ligger för nära en annan butik som redan erbjuder tjänsten inte har möjlighet att bli ett ombud. Handlar'n i Sörmjöle kan exempelvis inte erbjuda DHL eller Schenker eftersom butikerna i Hörnefors erbjuder detta. Detsamma gäller för Ica Bullmark som ligger för nära Ica Sävar.

Samma princip gäller för Systembolagsombud, där varken Sörmjöle, Bodbyn, Täfteå eller Överboda kan erbjuda detta då de ligger för nära ett befintligt ombud. För Systembolagetombud ställs också krav på att butikspersonalen som hanterar leveranserna ska vara minst 20 år gamla. Det gör att vissa butiker kan ha svårt med bemanningen under sommartid, då många ungdomar sommarjobbar.

Tillsyn

Flera av butikerna menar att kommunens tillsynsavgifter är orimligt höga och att de slår hårt mot små butiker på landsbygd. De upplever också att de åläggs göra allt fler egenkontroller av sina verksamheter, vilket är tidskrävande. Ett tydligt önskemål och medskick till kommunen handlar därför om att samordna tillsynsbesöken på färre personer för att minska kostnaderna.

Butikerna lyfter att de är positiva till att det blivit färre tillsynstillfällen och att de nu endast betalar för de gånger det faktiskt görs en tillsyn, i stället för att betala en schablonkostnad som tidigare.

Flera är dock kritiska till att små butiker på landsbygderna betalar lika mycket i tillsynskostnader som butiker i centrala Umeå. Ett förslag som lyfts fram är i stället för en fast avgift betala en tillsynskostnad motsvarande en viss procentandel på det butiken säljer. Samtidigt är lagstiftningen kring tillsyn nationell, vilket gör att kommunens möjligheter till förändringar är begränsade.

Ägarskiften

Ett antal butiker lyfter en generell utmaning med att rekrytera personal till butiken. När butiker står inför ägarskiften kan utmaningen dessutom vara än mer påtaglig.

För en ICA-butik på landsbygd kan ett ägarskifte innebära svårigheter att bibehålla ICA som branschorganisation. Ica Nära Överboda är ett exempel på detta, där butiksägaren under flera års tid försökt lämna över till någon ny. Om någon annan tar över är risken stor att butiken inte längre får drivas som ICA-butik, eftersom ICA Sverige villkorar överlåtelser med bland annat särskilda omsättningskrav. Dessa krav kan i sin tur vara svåra att nå upp till för små butiker på landsbygder.

ICA Sverige arbetar dock efter en modell där butiker kan gå i arv till ICA-handlarens barn. Men finns det inga barn som vill ta över så har ICA möjlighet att neka överlåtelsen, med hänvisning till gällande kravprofiler.

För Ica Nära Överboda innebär det att butiken, när nuvarande butiksägare väl kliver av, förmodligen behöver drivas i annan regi, som Tempo eller Handlar'n. Det skulle innebära en rad förändringar, som förutom annat sortiment och andra inköpspriser, även handlar om byte av kassasystem, programvara och profilering i butiken, vilket kan bli kostsamt.

Både butiksägaren och bybor är måna om att behålla butiken som en ICA-butik och situationen har lett till att det lokala föreningslivet engagerar sig i frågan. Dialoger har hållits med ICA Sverige tillsammans med Umeå kommun, hittills utan framgång.

Hemsändning

Idag erbjuder de flesta av butikerna på Umeås landsbygder hemleverans av varor via så kallad hemsändning. Hemsändning är en service som riktar sig till boende på landsbygd som har svårt att ta sig till butiken för att handla. De butiker som gör hemsändningar får en ersättning av Umeå kommun och Region Västerbotten som kallas för hemsändningsbidrag. I Umeå kommun är hemsändningsbidraget 200 kronor per leverans.

Hemsändning gäller dagligvaror, det vill säga livsmedel och övriga produkter som normalt förekommer i en dagligvarubutik. För den som vill ha varor hemlevererade gäller att personen bor minst två kilometer från närmaste butik. Undantag kring avståndet kan göras om personen inte själv kan ta sig till butiken, till exempel på grund av hälsoskäl eller avsaknad av körkort. Det är butikerna själva som bestämmer om de vill erbjuda hemsändning eller inte. Hemsändning kan beviljas max en gång per vecka och hushåll.

I dialog med butiksägare blir det tydligt att hemsändningarna skapar stora sociala mervärden. För boende som nyttjar tjänsten innebär hemleveranserna inte bara en hjälp i vardagen, utan även ett socialt möte. I vissa byar fungerar hemsändningen som ett slags informellt trygghetsnät, där butikspersonal larmar till hemtjänsten om kunderna inte öppnar/svarar när hemsändningen levereras. Hemsändningarna beskrivs som en slags ”win-win”-service, där boende på landsbygd får hjälp i vardagen samtidigt som den lokala butiken stärks.

Flera av butikerna på Umeås landsbygder lyfter fram ett önskemål om att se över ersättningen för hemsändningsbidraget, eftersom bränslekostnaderna har stigit mycket de senaste åren.

I Tavelsjö pågår under 2024–2027 ett spännande projekt som har beröring på hemsändningar, där en autonom transportrobot kommer testas för att leverera matkassar från byns butik Ica Matboa. Detta skulle på sikt kunna personaleffektivisera för butiken som inte behöver köra ut varor på traditionellt sätt med bil. Dessutom är transportroboten eldriven, vilket också skulle bli ett mer miljömässigt hållbart alternativ.

Hemsändning i Norrmjöle och i Överboda

Tillgänglighet till service och känslighet vid förändringar

Förutsättningarna för kommersiell service ser olika ut i Umeås landsbygder, både vad gäller avstånd, befolkningstäthet, upptagningsområde, utbud av övrig service och leverantörer samt branschorganisationer.

Figur 3 (sida 29) visar hur tillgången till kommersiell service ser ut. De olika intervallerna i kartan baseras på folkbokfördas avstånd till kommersiell service. Datat är hämtat från Tillväxtverkets serviceanalys PIPOS.

Generellt är tillgången som lägst i kommunens norra delar och framför allt kring Botsmark med omland. På Holmön skattas tillgängligheten till kommersiell service som god enligt figur 3, men det bygger på Holmöns lanthandel som idag är öns enda serviceinrättning. Butikens existens är avgörande för att det ska vara möjligt att bo och verka på ön året runt. Det skapar en särskild sårbarhet som inte finns i kommunens övriga landsbygder.

Tabell 1 visar hur folkbokförda invånare på Umeås landsbygder påverkas vid en eventuell nedläggning av dagligvarubutiker. Här syns hur medelavståndet till närmaste dagligvarubutik förändras om den lokala butiken lägger ner, samt hur det kan tänkas påverka mängden koldioxidutsläpp genom längre transportsträckor.

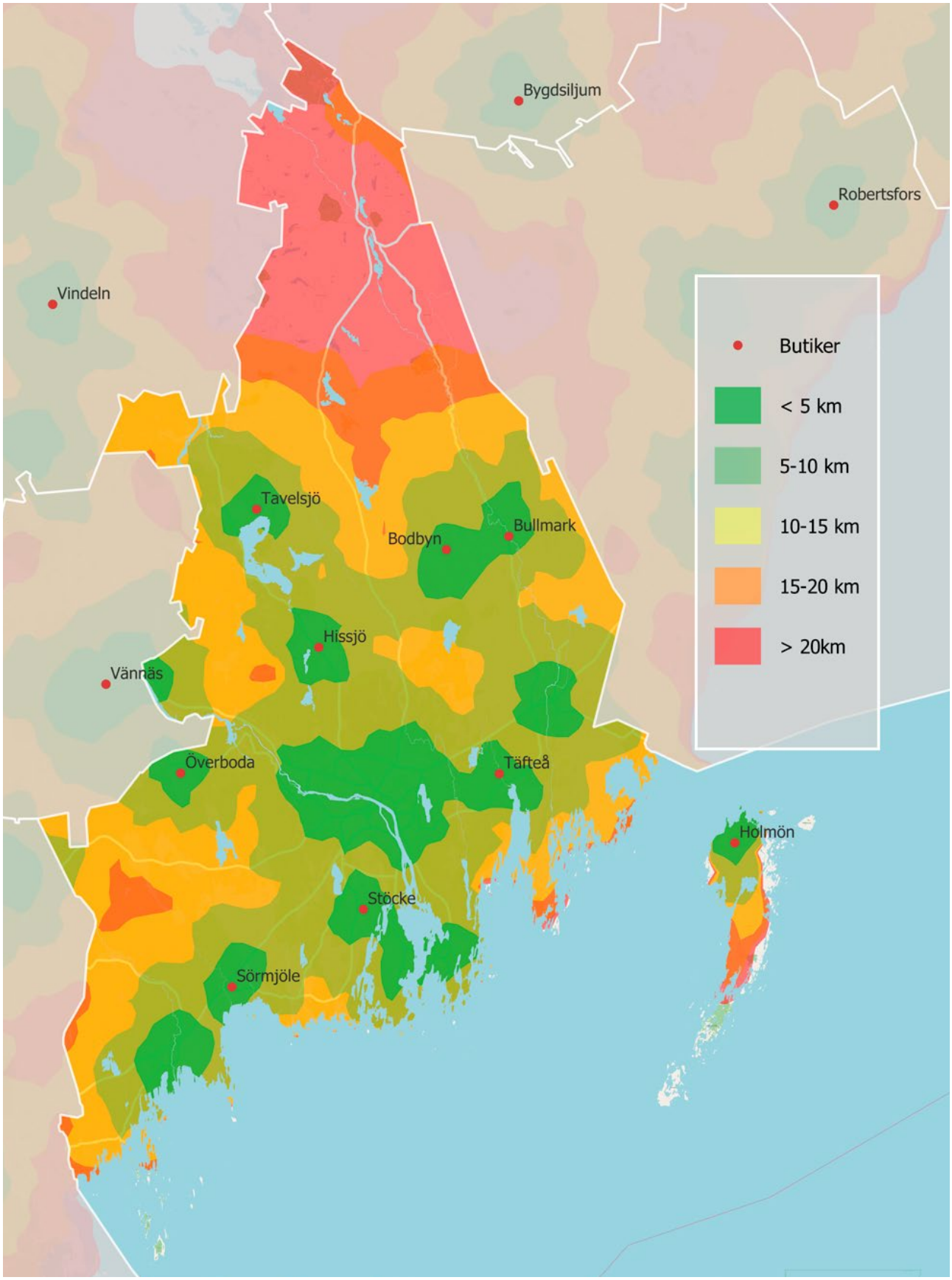
Avståndsberäkningarna är gjorda i verktyget serviceanalys som handlar om att mäta folkbokfördas avstånd till olika typer av service, via vägnätet. Beräkningarna speglar kortaste vägavstånd, enkel väg, till olika typer av service med bil.

Botsmark är inte med i tabellen, detta eftersom byns butik la ner under 2023. Baserat på dessa beräkningsmodeller kan dock konstateras att folkbokförda i Botsmark med omnejd i genomsnitt fått cirka 13 kilometer längre till närmaste dagligvaruhandel efter nedläggningen. När butiken fortfarande fanns var genomsnittsavståndet 9 kilometer, idag beräknas det till 22 kilometer. Koldioxidutsläppen beräknas också ha ökat från 38 ton/år till 103 ton per år.

Tabell 1. Påverkan för invånare vid en eventuell nedläggning av dagligvarubutiker. *Källa: serviceanalysverktyget Pipos, 2023.*

Folkbokförda som påverkas vid nerstängning		**Medelavstånd till närmaste dagligvaruhandel**		**Antal som har längre än 10 km till dagligvaruhandel**		**Koldioxidutsläpp**	
		Idag	*Efter nerstängning*	*Idag*	*Efter nerstängning*	*Idag*	*Efter nerstängning*
Bodbyn	434	3,4 km	8,2 km	23	94	10 ton/år	26 ton/år
Bullmark	755	5,3 km	10,3 km	188	293	28 ton/år	56 ton/år
Hissjö	1812	5,7 km	11,4 km	283	1375	67 ton/år	147 ton/år
Holmön	59	2,3 km	22,5 km	4	59	1 ton/år	5 ton/år
Sörmjöle	1557	4,9 km	9,4 km	78	681	46 ton/år	103 ton/år
Tavelsjö	2457	6,9 km	15,1 km	680	2235	108 ton/år	271 ton/år
Täfteå	2317	3,1 km	8,9 km	222	389	51 ton/år	136 ton/år
Överboda	2472	7,4 km	11,3 km	686	1566	127 ton/år	200 ton/år

Figur 3. Tillgänglighet till kommersiell service i Umeå kommun. *Källa: serviceanalysverktyget Pipos.*

Omvärldsspaning

Servicepunkter

Flera kommuner runt om i landet arbetar med så kallade servicepunkter, ett koncept som ursprungligen utvecklades av Örnsköldsvik kommun. Konceptet innebär att lokala butiker erbjuder ett antal tjänster som kommunen betalar för, exempelvis samhälls- och turistinformation, café-möjligheter och aktiviteter som gynnar bygden. Servicepunkterna bidrar till en utökad och samordnad service till nytta för bygden, samtidigt som butiken får en extra inkomst.

Servicepunkter innehåller ofta caféhörna, dator eller surfplatta för enklare ärenden, möjlighet till kopiering, turistinformation och broschyrer, kommunal information, hjärtstartare och trådlöst wifi. Det är också vanligt att servicepunkterna erbjuder hemleverans av dagligvaror, tillsyn av återvinningstation och anslagstavla.

Utvecklingen av servicepunkternas utbud blir ett sätt att öka butikernas överlevnad och säkra tillgången av dagligvaror och drivmedel för företag, boende och besökare på landsbygd. En utökad service lokalt bidrar till en enklare vardag för boende och minskar behovet av att åka in till tätorten för att utföra sina ärenden.

Tisdagsfika hos Handlar'n i Sörmjöle.

I Örnsköldsviks kommun får de näringsidkare som utgör servicepunkter en grundersättning på 70 000 kronor per år. Utöver detta finns ett antal valbara aktiviteter som kan ge ytterligare 10 000 kronor per aktivitet och år, exempelvis hemsändning. Det behöver inte vara näringsidkaren själv som utför alla avtalspunkter, utan näringsidkaren kan ta hjälp av andra parter så som det lokala föreningslivet.[13]

[13] *För näringsidkare - uppdrag servicepunkt - Välkommen till Örnsköldsviks kommun*

Butiken som nav vid kris

Butiker på landsbygder kan ha en strategiskt viktig roll som både servicegivare och mötesplats vid samhällskriser. Det kan exempelvis handla om strömavbrott, skogsbränder eller andra samhällskriser. Samtidigt blir långvariga strömavbrott snabbt ett problem för många butiker, eftersom kassasystemen slutar fungera, butiken släcks ner och varor riskerar att bli dåliga.

Detta fick Holmöns lanthandel känna på i november 2024, då en storm som drabbade norrlandskusten slog ut all ström på ön. Butiken var strömlös i tre dagar innan ett reservaggregat kunde slås i gång. Många hushåll stod utan ström i närmare tio dagar och under tiden var butiken en viktig plats att träffas på och inhandla förnödenheter.

Det finns exempel på kommuner som kartlagt butikernas el- och effektbehov, liksom hur extern elförsörjning bäst skulle kunna kopplas in. Det har också blivit allt vanligare med butiker som tillhandahåller digitala skärmar som både kan nyttjas för turistinformation och för samhällsviktig information vid eventuella kriser. Örnsköldsvik kommun är ett exempel på detta, som utrustat sina servicepunkter med digitala skärmar.

Ett annat exempel är Torsby kommun, som vidareutvecklat servicepunkts-konceptet genom att upprätta särskilda service-, kris och trygghetspunkter tillsammans med lokala butiker. Kommunen och butikerna tecknar då särskilda avtal där butikerna åtar sig att utföra vissa uppdrag i utbyte mot en ersättning på 30 000 kronor per år. I Torsby kommun har även civilförsvarsförbundet överlämnat en krislåda för hemberedskap till butikerna, att användas som exempel och inspiration. Mycket av innehållet i lådan kan också köpas i butikerna.

Ett klart försämrat säkerhetspolitiskt läge gör att många kommuner i Sverige nu höjer arbetet med beredskap på flera plan. Här finns potential i att samordna beredskapsarbetet inom kommunen med satsningar inom kommersiell service.

Skafferiavtal

Det har blivit allt vanligare att kommuner runt om i landet använder upphandlingar som ett sätt att stötta lokala matbutiker. Ett koncept som testats på flera platser är så kallade skafferiavtal, vilket innebär att den lokala butiken ges möjlighet att sälja mindre volymer av livsmedel till kommunala verksamheter som exempelvis förskolor, skolor och äldreboenden. Detta görs bland annat i Bodens kommun.

En utmaning med skafferiavtal är att hänsyn behöver tas till kommunallagen, eftersom kommuner inte får stötta enskilda aktörer. Därför omfattar konceptet endast mindre volymer. Exempelvis kan det handla om mindre inköp av till exempel frukt och grönt, kolonialvaror, kylvaror, djupfryst. Avtalen blir på så vis ett komplement till kommunens befintliga livsmedelavtal.

Inom Västerbotten har bland annat Sorsele kommun tecknat skafferiavtal med butikerna i Ammarnäs, Blattnicksele och Gargnäs.

Flera butiker på Umeå landsbygder är positivt inställda till att exempelvis kunna leverera frukt och grönt till intilliggande skolor. Idag levererar Överboda frukt och grönt samt fika till äldrecentret i Vännäsby.

Fokusområden till 2030

I tabellen nedan listas ett antal områden som Umeå kommun ska fokusera på fram till år 2030 för att stötta den kommersiella serviceutvecklingen på Umeås landsbygder.

Fokusområden	Åtgärder	Ansvarig förvaltning
Ekonomiska stöd för kommersiell service	Samverka med Region Västerbotten kring stödmöjligheter	Stadsledningskontoret
	Föra dialog med Region Västerbotten kring avståndskriteriets utmaningar för Umeås landsbygder	
Hemsändningsbidrag	Föra dialoger med Region Västerbottens och Tillväxtverket kring hemsändnings-bidragets betydelse och möjligheter till justering av ersättningsnivåer	Stadsledningskontoret
	Samverkan internt kring hemsändningsbi-drag, exempelvis med äldreomsorgen	
Kommunikation och påverkansarbete	Lyfta betydelsen av kommersiell service, både som viktiga mötesplatser, som ser-vicegivare och som möjliggörare för nä-ringsliv, besöksnäring och lokal utveckling	Stadsledningskontoret
Samordning och samverkan	Samverka och aktivt delta i partnerskapet för Regionalt Serviceprogram för Väster-botten	Stadsledningskontoret
	Samverka med lokalsamhällen i syfte att stötta och stärka butiker på Umeås lands-bygder samt medverka till utvecklingen av nya servicelösningar	
	Skapa forum för kunskaps- och erfaren-hetsutbyte mellan butiker och Umeå kommun	
Undersöka service-punkt-koncept	Undersöka hur ett servicepunkt-koncept kan införas inom Umeå kommun, utifrån Örnsköldsviks kommuns modell	Stadsledningskontoret
Utveckla lokal upphandling av varor och tjänster	Undersöka möjligheten att använda kommunala upphandlingar för att stötta dagligvarubutiker på Umeås landsbygder, exempelvis genom så kallade skafferiavtal	Stadsledningskontoret

Produktion: Umeå kommun 2025-04.

Om serviceplanen

Plan för kommersiell service på Umeås landsbygder är ett strategiskt verktyg för att stärka kommunens beredskap och kunskap inom servicefrågor. Den ger en helhetsbild av befintlig kommersiell service och föreslår hur den kan upprätthållas och utvecklas. Planen skapar också tydliga förutsättningar för Region Västerbotten att prioritera ekonomiskt stöd till butiker och annan service. Målen är att stärka utvecklingen av dagligvarubutiker, öka kunskapen om serviceens betydelse för landsbygdsutveckling, och ge Region Västerbotten underlag för att bevilja stöd.

Vill du veta mer om Umeås landsbygder? Besök vår webbplats: www.umea.se/landsbygd

UMEÅ KOMMUN

Strategisk utveckling
Besök: Stadshuset, Skolgatan 31A
Postadress: 901 80 Umeå
090–16 10 00
umea.kommun@umea.se
www.umea.se

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-09

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00402

Granskningsrapport: Hantering av personuppgiftsincidenter i kommunstyrelsen 2024

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen

att godta och vidta åtgärder i enlighet med de rekommendationer som lämnats av dataskyddsombudet såvitt punkterna 1-4 nedan

att uppdra till förvaltningen att närmare bestämma hur åtgärderna ska utföras.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen är personuppgiftsansvarig och är ansvarig för personuppgiftsbehandlingen vid nämnden. Det externt upphandlade Dataskyddsombudet (Insatt AB) har granskat kommunstyrelsens hantering av personuppgiftsincidenter 2023. Dataskyddsombudets sammanfattande slutsats är att kommunstyrelsen har en god process för att hantera personuppgiftsincidenter. Det finns en incidenthanteringsplan, riktlinjer och en rutin. Dataskyddsombudet har noterat en minskning av dokumenterade personuppgiftsincidenter under 2023.

Dataskyddsombudet har lämnat rekommendationer för den fortsatta hanteringen som sammanfattas enligt följande:

1. Följ upp incidenter som inträffar inom verksamheten och analysera dessa
2. Informera nyanställda och även befintliga anställda om vad en personuppgiftsincident är och vad som anställd ska göra om man misstänker en incident
3. Involvera Dataskyddsombudet vid behov för att bedöma om det är en incident
4. Se över personuppgiftsbiträdesavtal när det gäller kontaktuppgifter
5. Se över riktlinje och rutin för personuppgiftsincidenthantering

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00402

De föreslagna rekommendationerna (punkterna 1–4) är bra och tillvägagångssättet bör bestämmas närmare av förvaltningen. När det gäller punkt 5 uttalar Dataskyddsombudet i rapporten att riktlinjen uppfyller sitt syfte, se bilaga i beslutsunderlag. Kommunstyrelsen bedömer därför att de språkliga revideringar som rekommenderas är så marginella att det inte krävs någon revidering i nuläget. När det gäller rutinen är det ett dokument som inte beslutas av kommunstyrelsen utan på tjänstepersonsnivå.

Beslutsunderlag

Granskningsrapport Dataskyddsförordningen

Beredningsansvariga

Tordleif Hansson
Carina Frohm Larsson

Beslutet ska skickas till

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör

Tordleif Hansson
Utredare

GRANSKNINGSRAPPORT

Dataskyddsförordningen

KOMMUN

Umeå kommun

PERSONUPPGIFTSANSVARIG

Kommunstyrelsen

GRANSKAT OMRÅDE

Hantering av personuppgiftsincidenter

DATUM

2025-01-09

Erik Österberg
Dataskyddsjurist
erik.osterberg@insatt.com

Gustav Elvhage
Dataskyddsjurist
gustav.elvhage@insatt.com

Insatt AB
Parkgatan 6
553 16 Jönköping
www.insatt.com

©Copyright Insatt AB all rights reserved

Innehållsförteckning

1. Inledning 3
1.1 Granskningens innehåll och omfattning 3
1.2 Syfte 3
1.3 Disposition 3
2. Sammanfattning 4
2.1 Dataskyddsombudets sammanfattande slutsatser 4
2.2 Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att... 4
3. Juridisk utgångspunkt för granskningen 5
3.1 Definitionen av en personuppgiftsincident 5
3.2 Exempel på personuppgiftsincidenter 5
3.3 Regler för hantering av personuppgiftsincidenter 5
3.3.1 När en incident ska anmälas? 5
3.3.2 Kraven på anmälan och intern dokumentation 5
3.3.3 Att informera de registrerade 6
4. Granskningen 7
4.1 Svarsformuläret 7
4.1.1 Incidenthanteringsplan 7
4.1.2 Incidentlogg/dokumentation över samtliga incidenter 7
4.1.3 Antal dokumenterade personuppgiftsincidenter per kalenderår 8
4.1.4 Utbildning/information 8
4.1.5 Personuppgiftsbiträdesavtal 9
4.2 ”Riktlinjer för Personuppgiftsincidenthantering” 9
4.3 ”Rutin vid personuppgiftsincident för stadsledningskontorets verksamheter” ... 10
4.3.1 ”Inledning” 10
4.3.2 ”1. Upptäckt och rapportering” 10
4.3.3 ”2. Bevakning och bedömning” 10
4.3.4 ”7. Information till nämnd och verksamhet vid nämndöverskridande incident” 11
4.3.5 Dokumentation 11

©Copyright Insatt AB all rights reserved

1. Inledning

Umeå kommun har en egen funktion för intern juridisk rådgivning i frågor om dataskyddsförordningen och ett utsett dataskyddsombud. I uppdraget som dataskyddsombud ingår även att övervaka efterlevnaden av dels dataskyddsförordningen, dels nationella kompletterande dataskyddsbestämmelser och organisationens arbete och implementerade styrdokument för skydd av personuppgifter (granskning). Umeå kommun har upphandlat Insatt AB för att oberoende utföra granskningsdelen och därigenom uppfylla det lagstadgande kravet på dataskyddsombud enligt dataskyddsförordningen. Insatts granskning utförs oberoende men samråd sker med kommunens (utsedda) dataskyddsombud när så bedöms nödvändigt. Som en del av ovanstående uppdrag har en sådan riktad granskning genomförts och resultatet av granskningen presenteras i den här rapporten. I rapporten benämns Insatt AB fortsättningsvis "Dataskyddsombud".

1.1 Granskningens innehåll och omfattning

Granskningen omfattar den personuppgiftsansvariges hantering av personuppgiftsincidenter och därtill kopplad dokumentation.

Granskningen utgår från följande underlag:

- kommunstyrelsens svar i utskickat fråge-och svarsformulär angående incidenthantering och
- dess styrdokument för incidenthantering/incidenthanteringsplan (plan, riktlinje, rutin eller motsvarande) samt eventuell intern incidentslogg och instruktion/informationstext på intranätet angående hur kommunens medarbetare ska rapportera internt.

1.2 Syfte

Syftet med granskningen är att granska de personuppgiftsansvariga nämndernas hantering av personuppgiftsincidenter, sammanställa granskningsresultatet och om det finns brister i det granskade underlaget komma med åtgärdsförslag. Granskningsresultatet redovisas i denna rapport vilken tillställs den personuppgiftsansvarige och dess ledning.

1.3 Disposition

I kapitel 2 sammanfattas dataskyddsombudets slutsatser och rekommenderade åtgärder. Kapitel 3 utgörs av den juridiska utgångspunkten för granskningen. Kapitel 4 innefattar själva granskningen och dess resultat med dataskyddsombudets löpande slutsatser och rekommendationer på åtgärder.

©Copyright Insatt AB all rights reserved

2. Sammanfattning

2.1 Dataskyddsombudets sammanfattande slutsatser

Det kan konstateras att den personuppgiftsansvarige har en god process för att hantera personuppgiftsincidenter. Den personuppgiftsansvarige har upprättat en incidenthanteringsplan. I planen ingår Riktlinjen ”Riktlinjer för Personuppgiftsincidenthantering”, som verkar ha nyttjats som ”en ram” för respektive nämnd och dessas incidenthanteringsplaner. I planen ingår även Rutinen ”Rutin vid Personuppgiftsincident för stadsledningskontorets verksamheter”, som beskriver hur personuppgiftsincidenter ska hanteras i praktiken och ansvarsfördelning. Det finns utrymme för förtydliganden och förbättringar i dessa styrdokument.

Dataskyddsombudet har noterat en minskning av dokumenterade personuppgiftsincidenter under 2023. Eftersom det krävs väldigt lite för att kvalificera en händelse som en personuppgiftsincident är det högst sannolikt att kommunstyrelsen har haft incidenter som inte identifierats. De anställda bör därför i större utsträckning utbildas/informeras både om vad en personuppgiftsincident är och om hur den ska hanteras enligt incidenthanteringsplanen.

Sammanfattningsvis har vi vissa rekommendationer till den personuppgiftsansvarige.

2.2 Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att...

- följa upp incidenter som inträffar inom verksamheten och analysera dessa. Genom att lära från inträffade incidenter kan verksamheterna vidta förebyggande åtgärder för att minimera risken för att liknande händelser sker igen.
- regelbundet informera och påminna anställda om vad en personuppgiftsincident är och vad man som anställd ska göra om man misstänker att en incident har skett.
- involvera dataskyddsombudet när det råder tvekan vid bedömningen av huruvida en händelse ska klassas som en personuppgiftsincident.
- som en del av onboarding-processen informera nyanställda medarbetare om dels vad en personuppgiftsincident är, dels hur incidenter ska hanteras enligt incidenthanteringsplanen.
- säkerställa att biträdesavtalen antingen anger kontaktuppgifter som inte är kopplade till en specifik person hos kommunstyrelsen eller att berörda biträden informeras om byte av kontaktuppgifter vid personalbyte (som en del av offboarding-processen?!)

För detaljerade rekommendationer avseende Riktlinjen och Rutinen, se kap. 4.2–4.3.

©Copyright Insatt AB all rights reserved

3. Juridisk utgångspunkt för granskningen

Granskningen har genomförts med beaktande av dataskyddsförordningen:

- artikel 4 (12): definitionen av en personuppgiftsincident
- artikel 5: grundläggande principer inklusive ansvarsskyldigheten,
- artikel 24.1: krav att kunna visa att organisationen lever upp till kraven i dataskyddsförordningen,
- artiklarna 33 och 34 och skälen 85–86: regler för hantering av personuppgiftsincidenter.

3.1 Definitionen av en personuppgiftsincident

En personuppgiftsincident innebär enligt artikel 4 (12) i dataskyddsförordningen ”en säkerhetsincident som leder till oavsiktlig eller olaglig förstöring, förlust eller ändring eller till obehörigt röjande av eller obehörig åtkomst till de personuppgifter som överförts, lagrats eller på annat sätt behandlats”.

3.2 Exempel på personuppgiftsincidenter

- En obehörig part får tillgång till personuppgifter, till exempel om någon via mejl, sms eller brev skickar personuppgifter till en mottagare som inte ska ha dem.
- Datorer, mobiltelefoner eller surfplattor som innehåller personuppgifter förloras eller stjäls.
- Någon ändrar personuppgifter utan tillstånd.
- Personuppgifter är inte längre tillgängliga för den som behöver dem och det leder till negativa konsekvenser för de registrerade genom att tillgång till exempelvis ett IT-system inte kan ges på grund av tekniskt fel eller antagonistiskt angrepp.

3.3 Regler för hantering av personuppgiftsincidenter

3.3.1 När en incident ska anmälas?

I enlighet med artikel 33 i GDPR ska en personuppgiftsincident anmälas till behörig tillsynsmyndighet om det inte är osannolikt att incidenten medför risk för fysiska personers fri- och rättigheter. Den personuppgiftsansvariga ska utan onödigt dröjsmål och inte senare än 72 timmar efter att den fått vetskap om personuppgiftsincidenten anmäla den till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY). I de fall anmälan inte inkommer till IMY inom 72 timmar ska en motivering till förseningen lämnas av den personuppgiftsansvarige.

3.3.2 Kraven på anmälan och intern dokumentation

Anmälan till IMY ska åtminstone beskriva personuppgiftsincidentens art, inbegripet, om så är möjligt, de kategorier av och det ungefärliga antalet registrerade som berörs samt de

©Copyright Insatt AB all rights reserved

kategorier av och det ungefärliga antalet personuppgiftstyper som berörs. Anmälan ska likväl förmedla namnet på och kontaktuppgifterna för dataskyddsombudet eller andra kontaktpunkter där mer information kan erhållas samt innehålla en beskrivning av de sannolika konsekvenserna av personuppgiftsincidenten. Vidare ska anmälan beskriva de åtgärder som den personuppgiftsansvarige har vidtagit eller föreslagit för att åtgärda personuppgiftsincidenten och när det är möjligt åtgärder för att mildra dess potentiella negativa konsekvenser. Om och i den utsträckning det inte är möjligt att tillhandahålla informationen samtidigt, får informationen tillhandahållas i omgångar utan onödigt ytterligare dröjsmål.

Personuppgiftsansvarig ska enligt artikel 33.5 dokumentera alla personuppgiftsincidenter och dess omständigheter internt. Dokumentationen ska göra det möjligt för tillsynsmyndigheten att kontrollera att reglerna presenterade ovan följs.

3.3.3 Att informera de registrerade

I de fall personuppgiftsincidenten sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers fri- och rättigheter ska den personuppgiftsansvariga utan onödigt dröjsmål informera den registrerade om personuppgiftsincidenten. Enligt artikel 34 GDPR ska en tydlig och klar beskrivning av personuppgiftsincidentens art och åtminstone namnet på och kontaktuppgifterna för dataskyddsombudet eller andra kontaktpunkter där mer information kan erhållas, beskrivning av de sannolika konsekvenserna av personuppgiftsincidenten samt beskrivning av de åtgärder som den personuppgiftsansvarige har vidtagit eller föreslagit för att åtgärda personuppgiftsincidenten, lämnas till den registrerade.

Undantag från informationskravet gäller bland annat om den personuppgiftsansvarige

- har gjort uppgifterna oläsbara exempelvis genom kryptering,
- har vidtagit ytterligare åtgärder som säkerställer att den höga risken för registrerades fri- och rättigheter sannolikt inte längre kommer att uppstå, eller om
- det skulle inbegripa en oproportionell ansträngning (i så fall ska i stället allmänheten informeras).

©Copyright Insatt AB all rights reserved

4. Granskningen

4.1 Svarsformuläret

Representanter för kommunstyrelsen har svarat på dataskyddsombudets frågor om dess incidenthantering i utskickat svarsformulär. Av svaren framgår i huvudsak följande.

Kommunstyrelsen har en incidenthanteringsplan som utgår från dels riktlinjen ”Riktlinjer för Personuppgiftsincidenthantering”, hädanefter benämnd ”Riktlinjen”, dels en rutin ”Rutin vid Personuppgiftsincident för stadsledningskontorets verksamheter”, hädanefter benämnd ”Rutinen”. Riktlinjen och Rutinen är publicerade i ”rutinbiblioteket” och på kommunens intranät finns samlad information om personuppgiftsincidenter tillgänglig för samtliga medarbetare inom verksamheten.

Verksamhetens anställda kan rapportera incidenter via intranätet eller direkt i personuppgiftsincidenthanteringssystemet, Easit, som även används för dokumentation och hantering av rapporterade personuppgiftsincidenter.

Personuppgiftskoordinatorerna fungerar som en länk mellan stadsledningskontoret, förvaltningens avdelningar och enheter, vilket underlättar informationsflödet och incidenthanteringen.

Samtliga biträdesavtal inkluderar information om hur biträdet ska meddela kommunstyrelsen och bistå om en personuppgiftsincident upptäcks, samt vilka åtgärder som ska vidtas för att hantera situationen i enlighet med gällande regler.

Här följer dataskyddsombudets slutsatser och åtgärdsförslag enligt (i stort) samma rubriksättning som i svarsformuläret.

4.1.1 Incidenthanteringsplan

Kommunstyrelsen har en incidenthanteringsplan, som utgår från Riktlinjen, som beskriver hur personuppgiftsincidenter på ett övergripande sätt ska hanteras. I kommunstyrelsens incidenthanteringsplan ingår även en mer handfast rutin som omfattar verksamheten, dess anställda och hur dessa ska hantera och dokumentera incidenter. Dataskyddsombudet ser positivt på att det finns en incidenthanteringsplan för verksamheten.

Dataskyddsombudet har vissa synpunkter på innehållet i Riktlinjen, se 4.2, och i Rutinen, se 4.3 nedan.

4.1.2 Incidentlogg/dokumentation över samtliga incidenter

Av dataskyddsförordningen följer att alla personuppgiftsincidenter ska dokumenteras internt av den personuppgiftsansvarige. Det som ska dokumenteras är omständigheterna kring personuppgiftsincidenten, effekterna av incidenten, vad som gjorts för att åtgärda incidenten och vad som gjorts för att en liknande incident inte ska inträffa igen. Dokumentationen möjliggör också för verksamheten att till exempel identifiera eventuella utbildningsbehov eller behov av nya eller förtydligande rutiner. Verksamhetens anställda rapporterar potentiella personuppgiftsincidenter via kommunens intranät och kommunstyrelsen har en incidentlogg och dokumentation över personuppgiftsincidenter som inträffat i incidenthanteringssystemet Easit. kommunstyrelsen (och kommunen i stort) har

©Copyright Insatt AB all rights reserved

således en fungerande process för internrapportering, hantering och dokumentation av personuppgiftsincidenter. Av svaren i utskickat frågebatteri framgår dock att incidenterna inte lett till att generella åtgärder för att förebygga eller förhindra liknande nya incidenter vidtagits.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- följa upp incidenter som inträffar inom verksamheten och analysera dessa. Genom att lära från inträffade incidenter kan verksamheterna vidta förebyggande åtgärder för att minimera risken för att liknande händelser sker igen.

4.1.3 Antal dokumenterade personuppgiftsincidenter per kalenderår

Tabell *Antal dokumenterade personuppgiftsincidenter per år*

Antal dokumenterade personuppgiftsincidenter per år		
2021	**2022**	**2023**
7	**4**	**3**

Mot bakgrund av kommunstyrelsens verksamhet och mängden personuppgifter som behandlas dagligen är det rimligt att det har skett och kommer att ske personuppgiftsincidenter. Redovisningen av antal upptäckta incidenter i tabellen ovan visar att incidenter upptäcks och dokumenteras. Det är viktigt att upprätthålla en kultur där incidentrapportering uppmuntras. Respondenten har visserligen uppskattat att cirka 7 av 10 kollegor har kännedom om incidenter vilket får anses utgöra en relativt god kunskapsnivå. Antalet dokumenterade incidenter sedan 2021 har däremot sjunkit, vilket kan indikera och sjunkande medvetenhet och att vissa av de anställda har svårt att identifiera personuppgiftsincidenter. För att undvika och kunna upptäcka incidenter krävs det att alla anställda vet vad en incident är. Anställda behöver därför regelbundet informeras om vad en incident är och vad man ska göra vid en misstänkt incident. Obligatoriska, korta, digitala utbildningar brukar vara ett bra sätt att påminna om och hålla uppe kunskapsnivån. Trots viss kunskapsnivå kan det vara svårt att avgöra om en händelse kvalificeras som en personuppgiftsincident i Dataskyddsförordningens mening och stöd i bedömningen kan behöva sökas hos dataskyddsombudet.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- regelbundet informera och påminna anställda om vad en personuppgiftsincident är och vad man som anställd ska göra om man misstänker att en incident har skett.
- involvera dataskyddsombudet när det råder tvekan vid bedömningen av huruvida en händelse ska klassas som en personuppgiftsincident.

4.1.4 Utbildning/information

Kommunstyrelsen har angett att dataskyddsombudet håller årlig utbildning, antingen fysiskt eller digitalt, och att personuppgiftskoordinatorerna har ett nätverk som träffas månadsvis. Bland annat diskuteras generella frågor relaterade till incidenthantering. Dessa

©Copyright Insatt AB all rights reserved

utbildningsåtgärder tillsammans med att det finns en film på intranätet är ser dataskyddsombudet positivt på. Ofta sänks kunskapsnivån i samband med personalomsättning. Det är därför ofta fördelaktigt att fånga upp nyanställda och som en del av onboarding-processen utbilda dessa både om vad en personuppgiftsincident är och hur den utifrån incidenthanteringsplanen hanteras på kommunstyrelsen.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- som en del av onboarding-processen informera nyanställda medarbetare om dels vad en personuppgiftsincident är, dels hur incidenter ska hanteras enligt incidenthanteringsplanen.

4.1.5 Personuppgiftsbiträdesavtal

Kommunstyrelsen använder PUB-avtal baserade på Umeå kommuns mall när den agerar personuppgiftsansvarig. Mallen innehåller specifika formuleringar som verksamheten tillämpar för att säkerställa att information om hur biträdet ska informera kommunstyrelsen och vara den behjälplig om biträdet upptäcker en personuppgiftsincident. Dataskyddsombudet vill upplysa om vikten av uppdaterade kontaktvägar till kommunstyrelsen och att biträdets information om att en incident inträffat inte fördröjs på grund av till exempel personalomsättning hos kommunstyrelsen. Dessutom finns en rutin från stadsledningskontoret som ger instruktioner för hantering av personuppgiftsincidenter vid ett gemensamt personuppgiftsansvar.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- säkerställa att biträdesavtalen antingen anger kontaktuppgifter som inte är kopplade till en specifik person hos kommunstyrelsen eller att berörda biträden informeras om byte av kontaktuppgifter vid personalbyte (som en del av offboarding-processen?!).

4.2 ”Riktlinjer för Personuppgiftsincidenthantering”

Kommunstyrelsen har antagit Riktlinjen, beslutad den 16 oktober 2018, vars syfte är att förtydliga ansvarsroller och det sätt som kommunstyrelsen ska hantera personuppgiftsincidenter enligt de krav som finns i dataskyddsförordningen för att upptäcka de personuppgiftsincidenter som sker, hantera personuppgiftsincidenter skyndsamt och åtgärda orsaken till att personuppgiftsincidenter sker. Chefer på alla nivåer har ett ansvar att aktivt verka för en positiv attityd och kultur kring att incidenter lyfts upp till ytan. Riktlinjen är övergripande och verkar ha kommit att fungera som ”en ram” för de övriga nämnderna när de utformat rutiner för dessas respektiveverksamheter. Riktlinjen uppfyller dess syfte och endast ett fåtal språkliga förtydliganden rekommenderas.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- byta hänvisningarna till ”Datainspektionen” till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY),
- överväga att genomgående använda begreppet ”rapportera” i stället för ”anmäla” (personuppgiftsincidenter till personuppgiftsansvarig) när det handlar om den interna rapporteringen för att undvika missförstånd med den (externa) eventuella anmälan till IMY,
- förtydliga att 72-timmars fristen (för anmälan till tillsynsmyndigheten) börjar löpa från den tidpunkt då personuppgiftsansvarig ”fått vetskap om incidenten” (se art. 33 Dataskyddsförordningen) och inte som nu ” från det att händelsen rapporterats”, och

©Copyright Insatt AB all rights reserved

- säkerställa att frekvensen då kommunstyrelsen (politiken) ska informeras om inträffade incidenter är samma i Riktlinjen (föreskriver kvartalsvis) och Rutinen (föreskriver tertialvis), se även nedan under 4.3.1.

4.3 ”Rutin vid personuppgiftsincident för stadsledningskontorets verksamheter”

Rutinen, som antogs den 14 mars 2022, beskriver processen för hur en personuppgiftsincident ska hanteras inom stadsledningskontorets verksamheter. Rutinen är gedigen och omfattar de olika stegen i incidenthanteringsprocessen; upptäckt och internrapportering, dokumentation, anmälan till tillsynsmyndigheten samt information till den registrerade. Det är även positivt att det uppmuntras att involvera dataskyddsombudet vid behov. Dataskyddsombudet har vissa förslag på förtydliganden och förbättringar av Rutinen, vilka presenteras efter uppdelning i enlighet med Rutinens rubriksättning.

4.3.1 ”Inledning”

Det framgår visserligen av Riktlinjen att det är alla anställdas ansvar att undvika, upptäcka och rapportera incidenter internt. Med tanke på att en incident kan ske varsomhelst i organisationen kan vikten av detta ansvar inte betonas tillräckligt.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- överväga att även i Rutinen förtydliga att det är alla anställdas ansvar att upptäcka och intern-rapportera incidenter.

4.3.2 ”1. Upptäckt och rapportering”

Olika uppgifter förekommer i Rutinen och Riktlinjen angående hur ofta politiken ska informeras om inträffade incidenter.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- säkerställa att frekvensen då kommunstyrelsen (politiken) ska informeras om inträffade incidenter är samma i Riktlinjen (föreskriver kvartalsvis) och Rutinen (föreskriver tertialvis), se även 4.2 ovan.

4.3.3 ”2. Bevakning och bedömning”

Personuppgiftskoordinatorerna bevakar inkomna incidenter i Easit. Notifiering om inrapporterad incident går också till kommunstyrelsens diarium. Det finns en plan och ansvarsfördelningen vid exempelvis semestrar, vilket är bra. Däremot sker ”ingen bevakning av personuppgiftsincidenter utanför kontorstid”. 72-timmars fristen är absolut och Dataskyddsförordningen tar inte hänsyn till arbetstider eller eventuell frånvaro såsom sjukdom hos enskilda anställda. Vid framför allt större incidenter kan akuta riskminimerande åtgärder behöva vidtas och snabba bedömningar göras. Vidare saknas rekvisitet för när en personuppgiftsincident är anmälningspliktig.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

©Copyright Insatt AB all rights reserved

- säkerställa att incidenthanteringen inte är strikt kopplad till ordinarie kontorstid, utan att den i vart fall tar höjd för att personuppgiftsincidenter kan uppstå och behöva hanteras även utanför ordinarie kontorstid.
- förtydliga att en personuppgiftsincident ska anmälas till tillsynsmyndigheten ”såvida det inte är osannolikt att personuppgiftsincidenten medför risk för fysiska personers rättigheter och friheter”.

4.3.4 ”7. Information till nämnd och verksamhet vid nämndöverskridande incident”

”Personuppgiftskoordinator/er och vid behov dataskyddsombud, ska medverka på nämndsmöte vid återkoppling av inträffade och anmälda incidenter i enlighet med antagen riktlinje.” Det är positivt att nämndöverskridandeincidenter följs upp i nämnden. Dataskyddsombudet saknar däremot perspektivet att följa upp incidenter (även sådana som inte är nämndöverskridande) för att förebygga att liknande incidenter händer igen. Det är oklart vilken riktlinje som åsyftas. Är det ”Riktlinjer för Personuppgiftsincidenthantering” som åsyftas är det oklart vilken del i denna som det hänvisas till.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- förtydliga vilken riktlinje samt del i riktlinjen som åsyftas,
- säkerställ att Rutinen även omfattar ett arbete med uppföljning av inträffade incidenter (på förvaltningsnivå) för att kunna vidta åtgärder för att undvika att liknande incidenter sker igen.

4.3.5 Dokumentation

Ett grundkrav i Dataskyddsförordningen är att alla incidenter, oavsett risknivå, ska dokumenteras internt. En del av dokumentationen görs genom anställds inrapportering i Easit. Vidare förtydligar Rutinen att de olika bedömningarna också ska dokumenteras i Easit. Dataskyddsombudet saknar dock en tydlig skrivning om det övergripande dokumentationsansvaret, vilket riskerar leda till att någon del i dokumentationen förbises.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- förtydliga Rutinen med en skrivning om att varje inträffad personuppgiftsincident, oavsett risknivå, ska dokumenteras i Easit samt vem som har det övergripande dokumentationsansvaret (lämpligen personuppgiftskoordinatorn).

Erik Österberg Gustav Elvhage

©Copyright Insatt AB all rights reserved

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-22

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00160

Svar på remiss: En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess - KN2023/02, SOU 2024:98

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar

att svara på remissen enligt miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande

Ärendebeskrivning
Umeå kommun har fått rubricerad remiss för yttrande. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har 2025-04-16 yttrat sig.

Utredningens uppdrag har varit att förenkla och förkorta miljöbalksprövningen och göra processen mer flexibel, effektiv och förutsebar. En utgångspunkt i utredningen har varit att ändra regelverket så Sverige inte ska ställa högre krav eller överlappande krav i förhållande till vad de relevanta EU-regelverken kräver. Syftet med utredningsuppdraget har varit att säkra näringslivets konkurrenskraft, öka investeringsviljan och främja en effektiv industriell klimatomställning. Ändringarna i förslaget planeras träda i kraft 1/1 2028.

Yttrande

Allmänt
Det föreslås stora förändringar i prövningsprocessen. Bland annat förändras prövningshierarkin till fyra grundläggande nivåer, en ny särskild prövningsmyndighet införs, prövningen av miljöfarliga verksamheter (miljöpåverkande) och vattenverksamheter samlas, processtegen tydliggörs.

En stor förändring blir att undersökningssamråd och avgränsningssamråd tas bort för tillståndspliktiga verksamheter samt att miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocessen integreras så det bara blir kvar ett obligatoriskt offentligt samråd. Det offentliga samrådet hålls först när ansökan är fullständig. Samrådet kan ges olika form (fysiskt, digitalt eller

skriftligt). Skriftliga synpunkter kommer alltid att kunna lämnas oavsett form på samrådet. Möjligheter kommer att finnas att ha flera samråd om det finns sådana särskilda behov. Myndigheter som t.ex. Miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer dock fortfarande att komma in i ett tidigare skede för att avge ett yttrande i avgränsningsskedet innan ansökan kommer in och det kan även ges viss möjlighet till något kompletterande yttrande efter samrådstiden. Det kan bli svårare för tillsynsmyndigheten att påverka i och med att man för granskningspliktiga verksamheter oftast kommer att komma in först i skedet då ansökan är inlämnad och då även kommer att ha en relativt kort remisstid att förhålla sig till. För granskning- och för tillståndspliktiga verksamheter sker heller normalt sett inte någon kompletteringsremiss utan det är huvudsakligen prövningsmyndigheten som avgör om ansökan är komplett. Det innebär att det kan bli en mer omfattande handläggning för tillsynsmyndigheten i samrådsskedet.

Om man vill få en reell nedkortning och effektivisering av processen är det viktigt att det görs mycket tydligt vad materialet i ansökan ska innehålla så att ansökan blir så bra och komplett som möjligt. Annars riskerar processen att förlängas genom att kompletteringsdelen blir extra lång. Det kan röra detaljfrågor som t.ex. rätt metodikval och genomförandetidpunkt för inventeringar.

Avsaknad av tidiga samråd innebär att enskilda inte yttrar sig förrän i remisskedet när ansökan redan lämnats in. Det skulle kunna innebära en risk att prövningsprocessen förlängs genom att det blir fler överklaganden. Det kan därför finnas skäl till att bättre tydliggöra för prövningsmyndigheten i vilka sammanhang som det kan finnas en fördel med att det frivilligt även hålls tidigt samråd.

Det är viktigt att relevanta synpunkter kan komma fram under processen från alla berörda. Det kan därför vara viktigt ur ett demokratiperspektiv att inte begränsa processen till enbart skriftliga samråd. Bland allmänheten finns många som inte yttrar sig om det endast ges möjlighet till skriftligt yttrande. Det är därför bra om fysiska samråd kan hållas i de prövningsärenden där sådana synpunkter kan förväntas finnas, främst när det gäller tillståndspliktiga verksamheter, men ibland kanske även för vissa granskningspliktiga verksamheter.

Tidsfrister
Tidsbestämda steg i prövningsprocessen blir t.ex. 30 dagar för Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande om avgränsning och 30 dagar för yttrande över ansökan (från bl.a. Miljö- och hälsoskyddsnämnden) under tiden för det offentliga samrådet. Det kommer att finnas vissa möjligheter att förlänga olika steg, men det är oklart hur långa förlängningar som kommer

att tillåtas. När det gäller avgränsningsyttrandet kommer beslut att kunna tas på delegation enligt nuvarande delegationsordning, vilket, även om handläggningstiden kan tyckas vara ganska kort, ger möjlighet att hålla sig inom tidsfristen.

När det gäller yttrande över ansökan tillåter däremot inte nuvarande delegationsordning att beslut tas på delegation vid prövning av nyetablering av miljöfarlig verksamhet med betydande miljöpåverkan. Liknande konstruktioner av delegering finns i många kommuner. Det kommer i så fall att medföra stora problem för nämnden att hinna yttra sig inom föreskriven tidsram om nämnden i de fallen inte vill släppa ifrån sig beslutanderätten genom delegation. I andra fall än nyetablering av miljöfarlig verksamhet med betydande miljöpåverkan kan dock yttrande tas på delegation över ansökan enligt nuvarande delegationsordning vilket det ger större möjligheter att hinna med ett yttrande inom tidsfristen.

Tiden på 30 dagar är alldeles för kort för tillsynsmyndigheten (nämnden) att hinna med både ärendeberedning och beslut om yttrande över ansökan i ärenden som inte kan tas på delegation. Det gäller även om man tillämpar omedelbar justering. Det skulle i stället behövas 50-70 dagar. Om en remiss kommer in efter det att det är möjligt att hinna bereda ärendet måste ärendet i stället skjutas till nästa nämndssammanträde som ligger minst en månad längre fram i tiden. Det är i sådana fall som det blir tydligt att längre tider än 30 dagar behövs. Det nämns i utredningen att förlängningar ska kunna vara möjliga, men eftersom det kan förväntas att handläggningstiden i merparten av fallen kommer att överstiga 30 dagar är det orimligt att föreskriva en normal grundläggande tidsfrist till 30 dagar.

Det är sällan svårt att hinna och även sällan praktiskt möjligt och knappast heller ekonomiskt skäligt att hålla ett extrainsatt nämndssammanträde med kort varsel. Att som utredaren nämner det skulle gå att lösa med delegation är inte möjligt om delegation inte ges. En påtvingad delegation är knappast politiskt gångbar. Utredaren nämner alternativet att sätta in ett extra sammanträde t.ex. på sommaren. Det är oklart om sådana omplaneringar hinns med eftersom det är först i skedet när ansökan är komplett som prövningsmyndigheten till berörda ställer i ordning en tidsplan för ärendet (innefattandes bl a start- och slutdatum för remisstid).

Kortare processer ger kortare tid för alla att inkomma med synpunkter och vinsten med en kortare process kommer i ett visst skede att undergrävas av att ansökan inte hinner bearbetas tillräckligt. Det är därför viktigt att processens delar ger tillräcklig tid för de inblandade (både myndigheter och allmänhet).

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00160

Övrigt

Prövningshierarkin föreslås ändras till fyra steg (tillståndsplikt, granskningsplikt, anmälningsplikt och registreringsplikt) Tillstånds- och granskningsplikt ska prövningsmyndigheten sköta, övriga är tillsynsmyndighetens sak att hantera. Själva prövningen föreslås ske på en ny miljöprövningsmyndighet lokaliserad på 6 lokalkontor (bl.a. i Umeå) eller på sex länsstyrelser (samma orter). Införande av registreringsplikt innebär att vi slipper ägna tid åt att leta rätt på dessa verksamheter, vilket ju är bra. Dock kommer ske förändringar gällande nuvarande klassningar av miljöfarliga verksamheter, vilket också kommer att påverka vilka tillsynsavgifter som kan tas ut. Risken är stor att andelen tillsynsavgifter för kommunens räkning kommer att minska i omfattning, delvis då en ökning av remissarbete kommer att krävas, som inte kan finansieras med avgift.

Eftersom man ser de generella föreskrifterna som kompletterande till villkor i domar föreslår man att bemyndigandet i miljöprövningsförordningen om att meddela generella föreskrifter utökas med fler branscher, t ex förfordonstvättar och fordonsverkstäder. Branscherna som avses läggas till i listan över de som kan komma att få generella föreskrifter ingår nog sällan i prövningssammanhang men sådana föreskrifter kan nog ändå underlätta för oss i ett tillsynsperspektiv, vilket kan vara bra. Utredningen nämner att vissa frågor bör regleras i tillsyn i stället för i tillståndsvillkor dock utan att föreslå några konkreta författningsändringar. Det är frågor om energi och resurshushållning, kemikalieanvändning, invallningar, dagvattenhantering, släckvattenhantering och transporter. De frågor som utredningen anser skulle kunna hanteras i tillsynen i stället för att regleras genom villkor kan inverka på vår tillsynsverksamhet. Det kan å ena sidan ge en större flexibilitet – positiv för verksamhetsutövaren, men å andra sidan kan det skapa en osäkerhet för verksamhetsutövaren då denne får färre saker klarlagda i tillståndet och att fler krav än tidigare kommer att läggas på denne i efterhand. Tillståndets vikt och värde kan därmed upplevas minska.

Ändringarna i förteckningar över var i prövningshierarkin olika verksamheter ska placeras och ändringar i processer kommer att innebära att stora ändringar behöver ske i taxor och delegationsordningar, men även så klart i många e-tjänster, rutiner och mallar. Ett stort administrativt arbete kommer därför att behöva genomföras om detta förslag fastställs.

Beslutsunderlag

Remissen
MHN yttrande 2025-04-16, § 40
En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess - Regeringen.se

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00160

Beslutet ska skickas till

Klimat- och näringslivsdepartementet senast den 15 juni 2025.
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kristin.skeppsby@regeringskansliet.se
Ange KN2025/00288 och remissinstansens namn

Margaretha Alfredsson
stadsdirektör

Tomas Jakobsson
kommunsekreterare

§ 46
Ärendenr: 2025-671

Yttrande över remiss av SOU 2024:98 – En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess

Beslut
Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att yttra sig enligt tjänsteskrivelsen, gällande en ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess.

Ärendebeskrivning
Miljö- och hälsoskyddsnämnden har via Kommunstyrelsen fått denna remiss för yttrande senast 2025-05-13. Kommunens yttrande kommer senare att skicks till Klimat- och näringsdepartementet.

Utredningens uppdrag har varit att förenkla och förkorta miljöbalksprövningen och göra processen mer flexibel, effektiv och förutsebar. En utgångspunkt i utredningen har varit att ändra regelverket så Sverige inte ska ställa högre krav eller överlappande krav i förhållande till vad de relevanta EU-regelverken kräver.

Syftet med utredningsuppdraget har varit att säkra näringslivets konkurrenskraft, öka investeringsviljan och främja en effektiv industriell klimatomställning.
Ändringarna i förslaget planeras träda i kraft 1/1 2028.

Yttrande

Allmänt
Det föreslås stora förändringar i prövningsprocessen. Bland annat förändras prövningshierarkin till fyra grundläggande nivåer, en ny särskild prövningsmyndighet införs, prövningen av miljöfarliga verksamheter (miljöpåverkande) och vattenverksamheter samlas, processtegen tydliggörs.

En stor förändring blir att undersökningssamråd och avgränsningssamråd tas bort för tillståndspliktiga verksamheter samt att miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocessen integreras så det bara blir kvar ett obligatoriskt offentligt samråd. Det offentliga samrådet hålls först när ansökan är fullständig. Samrådet kan ges olika form (fysiskt, digitalt eller skriftligt). Skriftliga synpunkter kommer alltid att kunna lämnas oavsett form på samrådet. Möjligheter kommer att finnas att ha flera samråd om det finns sådana särskilda behov. Myndigheter som t.ex. Miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer dock fortfarande att komma in i ett tidigare skede för att avge ett yttrande i avgränsningsskedet innan ansökan kommer in och det kan även ges viss möjlighet till något kompletterande yttrande efter samrådstiden.

Det kan bli svårare för tillsynsmyndigheten att påverka i och med att man för granskningspliktiga verksamheter oftast kommer att komma in först i skedet då ansökan är inlämnad och då även kommer att ha en relativt kort remisstid att förhålla sig till. För gransknings- och för tillståndspliktiga verksamheter sker heller normalt sett inte någon kompletteringsremiss utan det är huvudsakligen prövningsmyndigheten som avgör om ansökan är komplett. Det innebär att det kan bli en mer omfattande handläggning för tillsynsmyndigheten i samrådsskedet.

Om man vill få en reell nedkortning och effektivisering av processen är det viktigt att det görs mycket tydligt vad materialet i ansökan ska innehålla så att ansökan blir så bra och komplett som möjligt. Annars riskerar processen att förlängas genom att kompletteringsdelen blir extra lång. Det kan röra detaljfrågor som t.ex. rätt metodikval och genomförandetidpunkt för inventeringar.

Avsaknad av tidiga samråd innebär att enskilda inte yttrar sig förrän i remisskedet när ansökan redan lämnats in. Det skulle kunna innebära en risk att prövningsprocessen förlängs genom att det blir fler överklaganden. Det kan därför finnas skäl till att bättre tydliggöra för prövningsmyndigheten i vilka sammanhang som det kan finnas en fördel med att det frivilligt även hålls tidigt samråd.

Det är viktigt att relevanta synpunkter kan komma fram under processen från alla berörda. Det kan därför vara viktigt ur ett demokratiperspektiv att inte begränsa processen till enbart skriftliga samråd. Bland allmänheten finns många som inte yttrar sig om det endast ges möjlighet till skriftligt yttrande. Det är därför bra om fysiska samråd kan hållas i de prövningsärenden där sådana synpunkter kan förväntas finnas, främst när det gäller tillståndspliktiga verksamheter, men ibland kanske även för vissa granskningspliktiga verksamheter.

Tidsfrister
Tidsbestämda steg i prövningsprocessen blir t.ex. 30 dagar för Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande om avgränsning och 30 dagar för yttrande över ansökan (från bl.a. Miljö- och hälsoskyddsnämnden) under tiden för det offentliga samrådet. Det kommer att finnas vissa möjligheter att förlänga olika steg, men det är oklart hur långa förlängningar som kommer att tillåtas.

När det gäller avgränsningsyttrandet kommer beslut att kunna tas på delegation enligt nuvarande delegationsordning, vilket, även om handläggningstiden kan tyckas vara ganska kort, ger möjlighet att hålla sig inom tidsfristen. När det gäller yttrande över ansökan tillåter däremot inte nuvarande delegationsordning att beslut tas på delegation vid prövning av nyetablering av miljöfarlig verksamhet med betydande miljöpåverkan. Liknande konstruktioner av delegering finns i många kommuner. Det kommer i så fall att medföra stora problem för nämnden att hinna yttra sig inom föreskriven tidsram om nämnden i de fallen inte vill släppa ifrån sig beslutanderätten genom delegation. I andra fall än nyetablering av miljöfarlig verksamhet med betydande miljöpåverkan kan dock yttrande tas på delegation över ansökan enligt

nuvarande delegationsordning vilket det ger större möjligheter att hinna med ett yttrande inom tidsfristen.

Tiden på 30 dagar är alldeles för kort för tillsynsmyndigheten (nämnden) att hinna med både ärendeberedning och beslut om yttrande över ansökan i ärenden som inte kan tas på delegation. Det gäller även om man tillämpar omedelbar justering. Det skulle i stället behövas 50-70 dagar. Om en remiss kommer in efter det att det är möjligt att hinna bereda ärendet måste ärendet i stället skjutas till nästa nämndssammanträde som ligger minst en månad längre fram i tiden. Det är i sådana fall som det blir tydligt att längre tider än 30 dagar behövs. Det nämns i utredningen att förlängningar ska kunna vara möjliga, men eftersom det kan förväntas att handläggningstiden i merparten av fallen kommer att överstiga 30 dagar är det orimligt att föreskriva en normal grundläggande tidsfrist till 30 dagar.

Det är sällan svårt att hinna och även sällan praktiskt möjligt och knappast heller ekonomiskt skäligt att hålla ett extrainsatt nämndssammanträde med kort varsel. Att som utredaren nämner det skulle gå att lösa med delegation är inte möjligt om delegation inte ges. En påtvingad delegation är knappast politiskt gångbar. Utredaren nämner alternativet att sätta in ett extra sammanträde t.ex. på sommaren. Det är oklart om sådana omplaneringar hinns med eftersom det är först i skedet när ansökan är komplett som prövningsmyndigheten till berörda ställer i ordning en tidsplan för ärendet (innefattandes bl a start- och slutdatum för remisstid).

Kortare processer ger kortare tid för alla att inkomma med synpunkter och vinsten med en kortare process kommer i ett visst skede att undergrävas av att ansökan inte hinner bearbetas tillräckligt. Det är därför viktigt att processens delar ger tillräcklig tid för de inblandade (både myndigheter och allmänhet).

Övrigt
Prövningshierarkin föreslås ändras till fyra steg (tillståndsplikt, granskningsplikt, anmälningsplikt och registreringsplikt) Tillstånds- och granskningsplikt ska prövningsmyndigheten sköta, övriga är tillsynsmyndighetens sak att hantera. Själva prövningen föreslås ske på en ny miljöprövningsmyndighet lokaliserad på 6 lokalkontor (bl.a. i Umeå) eller på sex länsstyrelser (samma orter). Införande av registreringsplikt innebär att vi slipper ägna tid åt att leta rätt på dessa verksamheter, vilket ju är bra. Dock kommer ske förändringar gällande nuvarande klassningar av miljöfarliga verksamheter, vilket också kommer att påverka vilka tillsynsavgifter som kan tas ut. Risken är stor att andelen tillsynsavgifter för kommunens räkning kommer att minska i omfattning, delvis då en ökning av remissarbete kommer att krävas, som inte kan finansieras med avgift.
Eftersom man ser de generella föreskrifterna som kompletterande till villkor i domar föreslår man att bemyndigandet i miljöprövningsförordningen om att meddela generella föreskrifter utökas med fler branscher, t ex förfordonstvättar och fordonsverkstäder. Branscherna som avses läggas till i listan över de som kan komma att få generella föreskrifter ingår nog sällan i prövningssammanhang men sådana föreskrifter kan nog ändå underlätta för oss i ett tillsynsperspektiv, vilket kan vara bra.

Utredningen nämner att vissa frågor bör regleras i tillsyn i stället för i tillståndsvillkor dock utan att föreslå några konkreta författningsändringar. Det är frågor om energi och resurshushållning, kemikalieanvändning, invallningar, dagvattenhantering, släckvattenhantering och transporter. De frågor som utredningen anser skulle kunna hanteras i tillsynen i stället för att regleras genom villkor kan inverka på vår tillsynsverksamhet. Det kan å ena sidan ge en större flexibilitet – positiv för verksamhetsutövaren, men å andra sidan kan det skapa en osäkerhet för verksamhetsutövaren då denne får färre saker klarlagda i tillståndet och att fler krav än tidigare kommer att läggas på denne i efterhand. Tillståndets vikt och värde kan därmed upplevas minska.

Ändringarna i förteckningar över var i prövningshierarkin olika verksamheter ska placeras och ändringar i processer kommer att innebära att stora ändringar behöver ske i taxor och delegationsordningar, men även så klart i många e-tjänster, rutiner och mallar. Ett stort administrativt arbete kommer därför att behöva genomföras om detta förslag fastställs.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-04-02
Remissmissiv – Remiss av SOU 2024:98 – En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess
Remiss av SOU 2024:98 – En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess

Beredningsansvariga

Fredrik Hedlund, Miljö- och hälsoskyddschef
Joakim Linder, Miljöinspektör

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen, ksdiarum@umea.se

Regeringskansliet

Remiss

2025-02-04
KN2025/00288

Klimat- och näringslivsdepartementet
Miljöprövningsenheten
Departementssekreterare
Kristin Skeppsby
08-405 80 11

Remiss av SOU 2024:98 - En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess

Remissinstanser

1. AB Volvo
2. Advokatfirman Delphi KB
3. Advokatfirman Åberg & Co AB
4. Advokatsamfundet
5. Affärsverket svenska kraftnät
6. Arbetsgivarverket
7. Avfall Sverige
8. Billerud AB
9. Bodens kommun
10. Boliden AB
11. Boverket
12. Branschföreningen Svensk Torv
13. Branschrådet för Lantbrukets Rådgivningsföretag
14. Byggföretagen
15. Byggmaterialindustrierna
16. Chalmers tekniska högskola
17. De Recirkulerande Vattenbrukarna Sverige
18. Domstolsverket
19. Drivkraft Sverige

20. Ekonomistyrningsverket
21. El-kretsen Energiföretagen Sverige
22. Energiföretagen
23. Energigas Sverige
24. Energimarknadsinspektionen
25. Enköpings kommun
26. Enviloop AB
27. Folkhälsomyndigheten
28. Formas
29. Fortifikationsverket
30. Fortum Waste Solutions AB
31. Foyen Advokatfirma KB
32. Fältbiologerna
33. Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige (SveMin)
34. Företagarna
35. Försvarets materielverk
36. Försvarets radioanstalt
37. Försvarsmakten
38. Gislaveds kommun
39. Gjuteriföreningen
40. Grafiska företagen
41. Grisföretagarna
42. Gävle kommun
43. Göteborgs kommun
44. Göteborgs universitet, Juridiska Institutionen
45. Havs- och vattenmyndigheten
46. Heidelberg Materials Cement Sverige AB
47. Hela Sverige ska leva
48. Helsingborgs kommun

49. Hjelmco Oil AB
50. Huddinge kommun
51. Hushållningssällskapens förbund
52. Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, IKEM
53. Jernkontoret
54. Jokkmokks kommun
55. Jägarnas Riksförbund
56. Kalmar kommun
57. Kammarkollegiet
58. Karlstads kommun
59. Karolinska Institutet
60. Kemikalieinspektionen
61. Konkurrensverket
62. Kungsbacka kommun
63. Köpings kommun
64. Landsorganisationen i Sverige
65. Lantbrukarnas riksförbund
66. Livsmedelsföretagen
67. Livsmedelsverket
68. LKAB
69. Luftfartsverket
70. Lysekils kommun
71. Länsstyrelsen i Blekinge län
72. Länsstyrelsen i Dalarnas län
73. Länsstyrelsen i Gotlands län
74. Länsstyrelsen i Gävleborgs län
75. Länsstyrelsen i Hallands län
76. Länsstyrelsen i Jämtlands län
77. Länsstyrelsen i Jönköpings län
78. Länsstyrelsen i Kalmar län

79. Länsstyrelsen i Kronobergs län
80. Länsstyrelsen i Norrbottens län
81. Länsstyrelsen i Skåne län
82. Länsstyrelsen i Stockholms län
83. Länsstyrelsen i Södermanlands län
84. Länsstyrelsen i Uppsala län
85. Länsstyrelsen i Värmlands län
86. Länsstyrelsen i Västerbottens län
87. Länsstyrelsen i Västernorrland
88. Länsstyrelsen i Västmanlands län
89. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
90. Länsstyrelsen i Örebro län
91. Länsstyrelsen i Östergötlands län
92. Malmö kommun
93. Mannheimer Swartling Advokatbyrå
94. Mariestads kommun
95. Matfiskodlarna
96. Mobility Sweden
97. Mora kommun
98. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
99. Måleriföretagen
100. Nacka kommun
101. Nacka tingsrätt (mark- och miljödomstol)
102. Naturvårdsverket
103. NCC Sverige AB
104. Nordion Energi AB
105. Norrtälje kommun
106. Näringslivets Producentansvar i Sverige AB, NPA
107. Näringslivets Regelnämnd (NNR)
108. Olofströms kommun

109. Piteå kommun
110. Polismyndigheten
111. Post- och telestyrelsen
112. Ragn-Sells
113. Regelrådet
114. Region Norrbotten
115. Region Skåne
116. Region Stockholm
117. Region Örebro län
118. Renova AB
119. Research Institutes of Sweden (RISE)
120. Riksdagens Ombudsmän
121. Riksförbundet Enskilda Vägar
122. Riksidrottsförbundet
123. Sametinget
124. Scania
125. Setterwalls Advokatbyrå
126. Simrishamns kommun
127. Sjöfartsverket
128. Skanska Sverige AB
129. Skara kommun
130. Skogforsk
131. Skogsentreprenörerna
132. Skogsindustrierna
133. Skogsstyrelsen
134. SmåKom
135. Sollentuna kommun
136. SSAB
137. Statens energimyndighet
138. Statens geotekniska institut

139. Statens jordbruksverk
140. Statskontoret
141. Stegra AB
142. Stockholms kommun
143. Stockholms universitet, Juridiska fakulteten
144. Stora Enso AB
145. Strålsäkerhetsmyndigheten
146. Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstol)
147. Svensk Fågel
148. Svensk Mjölk
149. Svensk solenergi
150. Svensk Vattenkraftförening
151. Svensk Vindenergi
152. Svensk Ytbehandlingsförening
153. Svenska Botaniska Föreningen
154. Svenska byggnadsvårdsföreningen
155. Svenska Jägareförbundet
156. Svenska Kyl & Värmepumpföreningen
157. Svenska köttföretagen
158. Svenska Naturskyddsföreningen
159. Svenska Samernas Riksförbund
160. Svenska Ägg
161. Svenskt Näringsliv
162. Svenskt vatten
163. Svenskt vattenbruk och sjömat
164. Sveriges Bergmaterialindustri, SBMI
165. Sveriges Fiskares Producentorganisation
166. Sveriges geologiska undersökning
167. Sveriges Grisföretagare
168. Sveriges Hamnar

169. Sveriges Kommuner och Regioner
170. Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund
171. Sveriges lantbruksuniversitet
172. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
173. Sveriges Mjölkbönder
174. Sveriges Nötköttsproducenter
175. Sveriges textil- och modeföretag, TEKO
176. Sveriges Tvätteriförbund
177. SWECO
178. Swedavia AB
179. Säkerhets- och försvarsföretagen (SOFF)
180. Söderhamns kommun
181. Södra Skogsägarna ekonomisk förening
182. Tillväxtverket
183. Tomelilla kommun
184. Totalförsvarets forskningsinstitut
185. Trafikverket
186. Transportföretagen
187. Transportstyrelsen
188. Trelleborgs kommun
189. Trossamfundet Svenska kyrkan
190. Tyréns AB
191. Täby kommun
192. Umeå kommun
193. Umeå tingsrätt (mark- och miljödomstol)
194. Umeå universitet
195. Uppsala kommun
196. Uppsala universitet, Juridiska fakulteten
197. VA Syd
198. Verket för innovationssystem (Vinnova)

199. Vingåkers kommun
200. Volvo Cars
201. Vänersborgs kommun
202. Vänersborgs tingsrätt (mark- och miljödomstol)
203. Vännäs kommun
204. Världsnaturfonden i Sverige
205. Västra Götalandsregionen
206. Växjö tingsrätt (mark- och miljödomstol)
207. Åklagarmyndigheten
208. Åre kommun
209. Återvinningsindustrierna
210. Östersunds tingsrätt (mark- och miljödomstol)
211. Övertorneå kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet **senast den 15 juni 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till kn.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till kristin.skeppsby@regeringskansliet.se. Ange diarienummer KN2025/00288 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Betänkandet kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Remissinstanserna kan utan kostnad beställa tryckta exemplar av betänkandet via ett beställningsformulär hos Elanders Sverige AB.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss (SB PM 2021:1). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Magnus Moreau
Departementsråd

Kopia till

Elanders Sverige AB, e-postadress: betankande@elanders.com

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-22

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00261

Svar på remiss av promemorian Avveckling av studiestartsstödet, U2025/00711

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar

att yttra sig över remissen enligt gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande.

Ärendebeskrivning
Umeå kommun har fått rubricerad remiss för yttrande. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har 2025-04-23 yttrat sig.

Regeringen föreslår att lagen om studiestartsstöd upphävs eftersom stödet går till fel målgrupp. Studiestartsstödet syftar till att hjälpa personer med kort utbildning att komma in på arbetsmarknaden, men många mottagare har redan gymnasie- eller eftergymnasial utbildning. Riksrevisionen har visat att hälften av mottagarna har gymnasieutbildning och 30% har eftergymnasial utbildning. Regeringen föreslår att stödet avvecklas till 2026, eftersom det inte används som avsett och det finns andra finansieringsalternativ för målgruppen. Studiemedel och aktivitetsstöd erbjuder liknande eller bättre villkor för studiefinansiering. Avvecklingen förväntas minska felaktiga utbetalningar och administration för myndigheter och kommuner. Umeå kommun bereds möjlighet att lämna synpunkter på förslagen i promemorian.

Yttrande
Umeå kommun har granskat regeringens förslag att upphäva lagen om studiestartsstöd och framföra nedan sina synpunkter på förslaget. Det har noterats att studiestartsstödet har spelat en betydelsefull roll för vissa grupper, särskilt de som har utnyttjat sina tillgängliga studiemedelsveckor och har studieskulder. Det är positivt att promemorian bedömer att dessa individer kan omfattas av alternativa stödformer, vilket säkerställer att deras behov fortsatt kan tillgodoses. Det är emellertid beklagligt att det har förekommit brister i rättssäkerheten, där olika kommuner har gjort varierande bedömningar av elevers rätt till stöd. Detta har skapat en osäkerhet som inte är önskvärd. Förslaget om att avveckla stödet kan

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00261

därmed leda till minskad administration och en mer enhetlig hantering av studiefinansiering.

Umeå kommun ställer sig positiv till förslaget om avveckling, då detta kan bidra till en mer effektiv och rättssäker hantering av studiestöd. Det kan även medföra en viss lättnad i den administrativa processen för kommunens studie- och yrkesvägledare.

Beslutsunderlag

Remissen
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens protokoll 2025-04-23, § 51

Beslutet ska skickas till
Utbildningsdepartementet senast den 4 juni 2025.
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.uh.remissvar@regeringskansliet.se

Margaretha Alfredsson
stadsdirektör

Tomas Jakobsson
kommunsekreterare

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-05-22

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00393

Svar på remiss: Genomförande av bestämmelser i förnybartdirektivet om tillståndsförfaranden för förnybar energi

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar

att Umeå kommun inte lämnar några synpunkter.

Ärendebeskrivning
Umeå kommun har fått rubricerad remiss för yttrande. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har 2025-05-15 beslutat att föreslå att Umeå kommun inte lämnar några synpunkter.

Beslutsunderlag
Remiss
Miljö- och hälsoskyddsnämnden har 2025-05-15, § 64.

Beslutet ska skickas till
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se
med kopia till johan.malinen@regeringskansliet.se
Ange KN2025/00895 och remissinstansens namn

Margaretha Alfredsson
stadsdirektör

Tomas Jakobsson
kommunsekreterare

Regeringskansliet

Remiss

2025-04-10
KN2025/00895

Klimat- och näringslivsdepartementet
Energienheten, Säker tillförsel och marknader
Departementssekreterare
Johan Malinen
johan.malinen@regeringskansliet.se

Remiss av promemorian Genomförande av bestämmelser i förnybartdirektivet om tillståndsförfaranden för förnybar energi

Remissinstanser

1. Advokatsamfundet
2. Affärsverket svenska kraftnät
3. Avfall Sverige
4. Boden kommun
5. Boverket
6. Branschföreningen Svensk Torv
7. Branschrådet för Lantbrukets Rådgivningsföretag
8. Chalmers tekniska högskola
9. Domstolsverket
10. Drivkraft Sverige
11. Energiföretagen Sverige
12. Energigas Sverige
13. Energimarknadsinspektionen
14. Enköpings kommun
15. Folkhälsomyndigheten
16. Formas
17. Fortifikationsverket

18. Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige (SveMin)
19. Försvarets materielverk
20. Försvarets radioanstalt
21. Försvarsmakten
22. Gislaved kommun
23. Gjuteriföreningen
24. Gävle kommun
25. Göteborgs kommun
26. Göteborgs universitet, Juridiska Institutionen
27. Havs- och vattenmyndigheten
28. Hela Sverige ska leva
29. Helsingborg kommun
30. Huddinge kommun
31. Hushållningssällskapens förbund
32. Implementeringsrådet
33. Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, IKEM
34. Jernkontoret
35. Jokkmokk kommun
36. Kalix kommun
37. Kalmar kommun
38. Kammarkollegiet
39. Karlstad kommun
40. Karolinska Institutet
41. Konkurrensverket
42. Kungsbacka kommun
43. Kustbevakningen
44. Köping kommun
45. Lantbrukarnas riksförbund
46. Lysekils kommun

47. Länsstyrelsen i Blekinge län
48. Länsstyrelsen i Dalarnas län
49. Länsstyrelsen i Gotlands län
50. Länsstyrelsen i Gävleborgs län
51. Länsstyrelsen i Hallands län
52. Länsstyrelsen i Jämtlands län
53. Länsstyrelsen i Jönköpings län
54. Länsstyrelsen i Kalmar län
55. Länsstyrelsen i Kronobergs län
56. Länsstyrelsen i Norrbottens län
57. Länsstyrelsen i Skåne län
58. Länsstyrelsen i Stockholms län
59. Länsstyrelsen i Södermanlands län
60. Länsstyrelsen i Uppsala län
61. Länsstyrelsen i Värmlands län
62. Länsstyrelsen i Västerbottens län
63. Länsstyrelsen i Västernorrland
64. Länsstyrelsen i Västmanlands län
65. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
66. Länsstyrelsen i Örebro län
67. Länsstyrelsen i Östergötlands län
68. Malmö kommun
69. Mariestad kommun
70. Mora kommun
71. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
72. Nacka tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
73. Naturvårdsverket
74. Nordion Energi AB
75. Norrtälje kommun
76. Olofström kommun

77. Piteå kommun
78. Regelrådet
79. Riksantikvarieämbetet
80. Riksdagens Ombudsmän
81. Riksförbundet Enskilda Vägar
82. Sametinget
83. Simrishamns kommun
84. Sjöfartsverket
85. Skara kommun
86. Skogforsk
87. Skogsindustrierna
88. Skogsstyrelsen
89. Sollentuna kommun
90. Statens energimyndighet
91. Statens fastighetsverk
92. Statens geotekniska institut
93. Statens jordbruksverk
94. Statskontoret
95. Stockholms universitet, Juridiska fakulteten
96. Strålsäkerhetsmyndigheten
97. Svea hovrätt (mark- och miljööverdomstolen)
98. Svensk solenergi
99. Svensk Vattenkraftförening
100. Svensk Vindenergi
101. Svenska Botaniska Föreningen
102. Svenska byggnadsvårdsföreningen
103. Svenska Kyl & Värmepumpföreningen
104. Svenska Naturskyddsföreningen
105. Svenska samernas riksförbund
106. Svenskt Näringsliv

107. Sveriges Kommuner och Regioner
108. Sveriges lantbruksuniversitet
109. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
110. Söderhamns kommun
111. Tillväxtverket
112. Tomelilla kommun
113. Totalförsvarets forskningsinstitut
114. Trafikverket
115. Trelleborgs kommun
116. Täby kommun
117. Umeå kommun
118. Umeå tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
119. Umeå universitet
120. Uppsala kommun
121. Uppsala universitet
122. Vingåker kommun
123. Vänersborgs kommun
124. Vänersborgs tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
125. Vännäs kommun
126. Världsnaturfonden i Sverige
127. Växjö tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
128. Åre kommun
129. Östersunds tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
130. Övertorneå kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet **senast den 13 augusti 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till kn.remissvar@regeringskansliet.se och kn.e.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till johan.malinen@regeringskansliet.se. Ange diarienummer **KN2025/00895** och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss (SB PM 2021:1). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Magnus Blümer
Departementsråd

Promemoria

Genomförande av bestämmelser i förnybartdirektivet om tillståndsförfaranden för förnybar energi

Klimat- och näringslivsdepartementet

April 2025

Dnr 2025/00000

Innehållsförteckning

1 Promemorians huvudsakliga innehåll 6

2 Författningsförslag 7

2.1 Förslag till lag med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi 7

2.2 Förslag till lag om ändring i miljöbalken 9

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln 12

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar 14

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon 16

2.6 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857) 18

2.7 Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403) 20

2.8 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900) 22

2.9 Förslag till lag om upphävande av lagen (2021:755) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi 27

2.10 Förslag till förordning om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi 28

2.11 Förslag till förordning om ändring i kontinentalsockelförordningen (1966:315) 31

2.12 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1978:164) om vissa rörledningar 34

2.13 Förslag till ändring i kulturmiljöförordningen (1988:1188) 37

2.14 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1992:1226) om Sveriges ekonomiska zon 40

2.15 Förslag till förordning om ändring i skogsvårdsförordningen (1993:1096) 43

2.16 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd 46

2.17 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket 50

2.18 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. 56

2.19 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter 59

2.20 Förslag till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660) 62

2.21 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter 65

2.22 Förslag till förordning om ändring i naturgasförordningen (2006:1043) 67
2.23 Förslag till förordning om ändring i artskyddsförordningen (2007:845) 70
2.24 Förslag till förordning om ändring i vägförordningen (2012:707) 74
2.25 Förslag till förordning om ändring i miljöbedömningsförordningen (2017:966) 77
2.26 Förslag till förordning om upphävande av förordningen (2021:757) om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi 80
2.27 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2021:808) om nätkoncession 81

3 Förnybartdirektivet och andra EU-rättsakter på området 85

4 Förnybartdirektivets bestämmelser om tillståndsförfaranden, tidsfrister och kontaktpunkt 87

5 Utgångspunkter för genomförandet av förnybartdirektivets bestämmelser om tillståndsförfaranden i svensk lagstiftning 90
5.1 Bestämmelser om tillståndsförfaranden för förnybar energi genomförs i varje berört regelverk 90
5.2 Det behövs fortfarande en sektorsövergripande reglering 91
5.3 Energimyndigheten ska fortsatt ansvara för en kontaktpunkt för ärenden som gäller förnybar energi 94
5.4 Planer för att utse infrastrukturområden för utveckling av nät- och lagringsprojekt ska inte antas 96

6 Tillståndsförfaranden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi 97
6.1 Vad är ett tillståndsförfarande enligt förnybartdirektivet? 97
6.2 I vilka författningar behövs bestämmelser om handläggning av ärenden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi? 99

7 Tidsfrister för tillståndsförfaranden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi 104
7.1 Huvudregeln är en tidsfrist om högst två år i första instans 104
7.2 Tidsfrist om ett år för vissa ärenden om förnybar el 106
7.3 Tidsfrister för ärenden om havsbaserad förnybar energi 108
7.4 Tidsfrist för ansökan om ändring av en lednings högsta tillåtna spänning efter uppgradering 111
7.5 Tidsfrister för ärenden om installation av solenergiutrustning på byggnader 112
7.6 Tidsfrister för ärenden om värmepumpar 117
7.7 Skäl för att förlänga en tidsfrist 120
7.8 Tidsfristen börjar gälla när ansökan är fullständig 121

8 Den specifika miljöbedömningen av verksamheter och åtgärder för förnybar energi 124
8.1 Den specifika miljöbedömningen ska utföras i ett enda förfarande och omfatta alla relevanta bedömningar 124
8.2 Delar av den specifika miljöbedömningen ska ingå i tidsfristerna 129
8.3 Länsstyrelsens bedömning av miljökonsekvensbeskrivningens omfattning 130
9 Förnybartdirektivet förutsätter ett mer effektivt avgränsningssamråd 136
9.1 Underlaget ska ges in till och bedömas av länsstyrelsen innan avgränsningssamråd inleds 136
9.2 Det ska ställas högre krav på det underlag som tas fram inför avgränsningssamråd 138
10 Artskydd och verksamheter och åtgärder för förnybar energi 141
10.1 Verksamheter och åtgärder för förnybar energi ska presumeras vara av ett allt överskuggande allmänintresse 141
10.2 En verksamhet eller åtgärd för förnybar energi ska inte anses avsiktligt störa eller döda skyddade arter 145
11 Rätt till domstolsprövning 146
12 Bemyndigande om att bedöma betydande miljöpåverkan 150
13 Anmälan behöver inte göras om tillstånd söks 151
14 Utrymmet för digital handläggning ska öka 152
15 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser 152
16 Konsekvensanalys 153
16.1 Det aktuella problemet och vilken förändring som eftersträvas 153
16.2 Vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas 153
16.3 De olika alternativ som finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa 153
16.4 Det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl 153
16.5 Kostnader som förslaget medför 154
16.5.1 För staten 154
16.5.2 För kommuner 155
16.5.3 För regioner 155
16.5.4 För företag och andra enskilda 155
16.6 Konsekvenser för miljön 156
16.7 Åtgärder som har vidtagits för att förslaget eller beslutet inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt 156
17 Författningskommentar 157

17.1 Förslag till lag (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi 157
17.2 Förslag till lag om ändring i miljöbalken 160
17.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln 165
17.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar 168
17.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon 170
17.6 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857) 172
17.7 Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403) 175
17.8 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900) 177

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas författningsförslag som genomför bestämmelserna om tillståndsförfaranden i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652. Promemorian innehåller även författningsförslag som syftar till att förenkla och förtydliga regelverket för miljöbedömning.

Förslagen innebär bl.a. att det införs tidsfrister för handläggningen av ärenden som rör förnybar energi. Hur lång tid som handläggningen av ett ärende får pågå beror på vilken typ av anläggning för produktion av förnybar energi som avses i en tillståndsansökan och varierar mellan en månad och tre år. Vidare föreslås nya bestämmelser som innebär att en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi ska ges en större tyngd vid den bedömning som ska som ska göras enligt 7 kap. miljöbalken av om en verksamhet eller åtgärd genomförs av orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse. Det föreslås även nya bestämmelser i lagen om vissa rörledningar, lagen om Sveriges ekonomiska zon, lagen om kontinentalsockeln och naturgaslagen som innebär att en specifik miljöbedömning bara ska behöva göras en gång för en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Om en specifik miljöbedömning som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har slutförts i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken ska den gälla även i tillståndsärenden enligt dessa lagar.

Det föreslås därutöver bestämmelser som syftar till att förbättra det underlag som tas fram inför ett avgränsningssamråd. Bestämmelserna gäller för alla typer av verksamheter och inte bara för förnybar energi.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 § I denna lag finns bestämmelser som genomför rådets och Europaparlamentets direktiv 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

Ord och uttryck

2 § I lagen avses med *förnybar energi*: vindenergi, termisk solenergi, fotovoltaisk solenergi, geotermisk energi, osmotisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, och vattenkraft samt energi från biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk och biogas.

3 § I lagen avses med *uppgradering*: utbyte av utrustning i en anläggning för produktion av förnybar el i syfte att

1. bibehålla eller ändra anläggningens kapacitet, eller
2. öka anläggningens effektivitet.

4 § I lagen avses med *samlokaliserad energilagringsanläggning*: en energilagringsanläggning som är lokaliserad på samma plats, drivs tillsammans med och är ansluten till samma nätanslutningspunkt, som en anläggning för produktion av förnybar energi.

5 § I lagen avses med *verksamhet eller åtgärd för förnybar energi*: en verksamhet eller en åtgärd som

1. innebär uppförande eller drift av

a) en anläggning för produktion av förnybar energi, eller

b) en samlokaliserad energilagringsanläggning,

2. behövs för att en anläggning som avses i 1 ska kunna uppföras, drivas eller anslutas till ett nät, eller

3. innebär uppgradering av en anläggning för produktion av förnybar energi.

Bemyndiganden

6 § Regeringen får meddela föreskrifter om

1. tidsfrister för kommuners handläggning av ärenden om tillstånd, anmälan eller dispens som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi, och

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

2. kommuners arbete med att bistå en kontaktpunkt i uppgiften att vägleda sökande i ärenden om tillstånd, anmälan eller dispens som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för kommunala myndigheter att årligen lämna statistikuppgifter över handläggningstider i ärenden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2.2 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om miljöbalken

dels att 6 kap. 29 § och 7 kap. 29 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 6 kap. 29 a, 32 a och 32 b §§ och 7 kap. 29 c §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	6 kap.
	25 a § *Regeringen får meddela föreskrifter om* *1. att det, för vissa slags verksamheter och åtgärder, ska göras en bedömning av om de kan antas medföra betydande miljöpåverkan, och* *2. hur en bedömning om betydande miljöpåverkan ska göras.*
29 §[2]	
Avgränsningssamrådet ska genomföras inför arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen *och* innebära att den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden samråder om verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning och utformning, de miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser samt om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning.	Avgränsningssamrådet ska genomföras inför arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen. *Samrådet ska* innebära att den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden *1. ger in det underlag som ska ligga till grund för avgränsningssamrådet till länsstyrelsen innan samrådet inleds eller information till ett annat land lämnas enligt 33 §, och* *2.* samråder om verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning och utformning, de miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser samt om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning.

Om samrådet avser en verksamhet eller åtgärd som omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor ska samrådet även avse hur allvarliga

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande v användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

[2] Senaste lydelse 2017:955.

kemikalieolyckor till följd av verksamheten eller åtgärden ska kunna förebyggas och begränsas.

29 a §

Länsstyrelsen ska, efter dialog med den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden, bedöma om underlaget inför avgränsningssamrådet är tillräckligt för att inleda samrådet eller informera ett annat land enligt 33 §. Bedömningen ska göras innan avgränsningssamråd med övriga som ska ingå i samrådskretsen inleds och innan ett annat land informeras.

32 a §

Om ett avgränsningssamråd rör en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi är länsstyrelsens bedömning enligt 32 § avseende miljökonsekvensbeskrivningens omfattning bindande för prövningsmyndigheten.

Ett sådant beslut av länsstyrelsen som avses i första stycket får inte överklagas.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

32 b §

Trots 32 a § första stycket får prövningsmyndigheten begära att den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden ska komplettera miljö-konsekvensbeskrivningens omfattning, om

1. uppgifterna i målet eller ärendet om tillstånd inte stämmer överens med de uppgifter som länsstyrelsen har lagt till grund för sin bedömning, eller

2. det är nödvändigt för att uppfylla Sveriges förpliktelser till följd av EU-medlemskapet.

7 kap.

29 §[3]

Trots bestämmelserna i 28 b § får tillstånd enligt 28 a § lämnas, om

1. det saknas alternativa lösningar,

2. verksamheten eller åtgärden måste genomföras av tvingande orsaker som har ett *väsentligt* allmänintresse och

2. verksamheten eller åtgärden måste genomföras av tvingande orsaker som har ett *allt överskuggande* allmänintresse, och

3. de åtgärder vidtas som behövs för att kompensera för förlorade miljövärden så att syftet med att skydda det berörda området ändå kan tillgodoses.

Ett beslut om tillstånd med stöd av första stycket får lämnas endast efter regeringens tillåtelse.

29 c §

Vid tillämpningen av 29 § ska en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi anses genomföras av orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse, utom i de fall det kan antas att verksamheten eller åtgärden har en betydande negativ miljöpåverkan på det berörda området.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller förnybar energi.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för mål och ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

[3] Senaste lydelse 2001:437.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln

Härigenom föreskrivs[1] att det i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln ska införas två nya paragrafer, 3 e och 3 f §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	3 e §
	Trots 3 a § tredje stycket 3 och 4 krävs det inte en specifik miljöbedömning om en ansökan om tillstånd enligt 3 § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, och om det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken
	1. finns en miljökonsekvens-beskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som den verksamhet eller åtgärd som omfattas av en tillståndsansökan enligt 3 § kan medföra, och
	2. har gjorts en slutlig och samlad bedömning enligt 6 kap. 43 § miljöbalken av verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter.
	Den bedömning av miljöeffekter som avses i 2 får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.
	Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.
	3 f §
	Det som sägs i 3 e § hindrar inte att ett beslut om tillstånd enligt 3 § förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

och miljön mot skador och olägenheter.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre förskrifter gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar

Härigenom föreskrivs[1] att det i lagen (1978:160) om vissa rörledningar ska införas två nya paragrafer, 4 a och 6 b§§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 a §
	Trots 4 § fjärde stycket 2 krävs det inte en specifik miljöbedömning om en ansökan om tillstånd enligt 1 § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, och om det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken
	1. finns en miljökonsekvens-beskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som rörledningen kan medföra, och
	2. har gjorts en slutlig och samlad bedömning av rör-ledningens miljöeffekter enligt 6 kap. 43 § miljöbalken.
	Den bedömning av miljöeffekter som avses i 2 får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.
	Uttrycket verksamhet eller åt-gärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.
	6 b §
	Det som sägs i 4 a § hindrar inte att en koncession förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter.

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2025.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon

Härigenom föreskrivs[1] att det i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon ska införas två ny paragraf, 6 b och 6 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	6 b §
	Trots 6 § andra stycket 2 krävs det inte en specifik miljöbedömning om en ansökan om tillstånd enligt 5 § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, och om det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken
	1. finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som den verksamhet eller åtgärd som omfattas av en tillståndsansökan enligt 5 § kan medföra, och
	2. har gjorts en slutlig och samlad bedömning av verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter enligt 6 kap 43 § miljöbalken.
	Den bedömning av miljöeffekter som avses i 2 får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.
	Uttrycket <u>verksamhet eller åtgärd för förnybar energi</u> har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.
	6 c §
	Det som sägs i 6 b § hindrar inte att ett tillstånd förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter som

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

åtgärden eller verksamheten kan medföra.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

2.6 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om ellagen (1997:857),

dels att nuvarande 2 kap. 17 a § ska betecknas 2 kap. 17 b §,

dels att rubriken närmast före nuvarande 2 kap. 17 a § ska placeras närmast före den nya 2 kap. 17 b §,

dels att 2 kap. 17 och 18 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf. 2 kap. 17 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

2 kap.

17 §[2]

Vid en prövning av frågor om beviljande av nätkoncession för linje ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För en starkströmsledning som ska prövas för en nätkoncession för linje ska

1. frågan om huruvida byggandet eller användandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Trots första och andra styckena behöver frågor som har prövats i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken inte prövas på nytt i ärendet om nätkoncession. Om det i målet eller ärendet om tillstånd enligt miljöbalken finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som ledningen kan medföra, behöver det inte finnas någon särskild miljökonsekvens-beskrivning i koncessionsärendet.

17 a §

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

[2] Senaste lydelse 2024:969.

Trots 17 § ska följande gälla:

1. Frågor som har prövats i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken behöver inte prövas på nytt i ärendet om nätkoncession.

2. Det krävs inte en specifik miljöbedömning om det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken

a) finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som ledningen kan medföra, och

b) har gjorts en slutlig och samlad bedömning av ledningens miljöeffekter enligt 6 kap. 43 § miljöbalken.

Den bedömning av miljöeffekter som avses i 2 b får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.

18 §[3]

En nätkoncession ska förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt samt med de villkor för anläggningens utförande och nyttjande som behövs av säkerhetsskäl eller för att i övrigt skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter och främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser eller som av annat skäl behövs från allmän synpunkt.

Det som sägs i 17 a § hindrar inte att en nätkoncession förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa eller miljön mot skador och olägenheter.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2026.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

[3] Senaste lydelse 2021:741.

2.7 Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

Härigenom föreskrivs[1] att det i naturgaslagen (2005:403) ska införas tre nya paragrafer, 1 kap. 8 b § och 2 kap. 7 a och 9 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 kap.
	8 b §
	Med verksamhet eller åtgärd för förnybar energi avses detsamma som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.
	2 kap.
	7 a §
	Trots 7 § andra stycket 2 krävs det inte en specifik miljöbedömning om en ansökan om tillstånd enligt 1 § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, och om det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken
	1. finns en miljökonsekvens-beskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som gasledningen, och de åtgärder som vidtas för att bereda plats för den, kan medföra, och
	2. har gjorts en slutlig och samlad bedömning enligt 6 kap. 43 § miljöbalken av miljöeffekterna av naturgasledningen och av de åtgärder som vidtas för att bereda plats för den.
	Den bedömning av miljöeffekter som avses i 2 får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

9 a §

Det som sägs i 7 a § hindrar inte att en koncession förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa eller miljön mot skador och olägenheter.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

2.8 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om plan- och bygglagen (2010:900)

dels att nuvarande 9 kap. 27 b § ska betecknas 9 kap. 27 h §,

dels att, 9 kap. 22, 27 a och 46 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sju nya paragrafer, 1 kap. 4 a §, 9 kap. 27 b–27 g §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
	4 a §
	Med åtgärd för förnybar energi avses i denna lag en åtgärd som
	1. kräver bygglov, marklov eller anmälan enligt denna lag, och
	2. som omfattas av 5 § lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi,
9 kap.	
22 §	
Om ansökningen är ofullständig, får byggnadsnämnden förelägga sökanden att avhjälpa bristerna inom en viss tid. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas eller att ärendet kan komma att avgöras i befintligt skick om föreläggandet inte följs.	
	Om ansökningen avser en åtgärd för förnybar energi, ska föreläggandet beslutas inom tre veckor från den dag då ansökan kom in till nämnden.
Om föreläggandet inte följs, får byggnadsnämnden avvisa ansökan eller avgöra ärendet i befintligt skick.	

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

27 a §[2]

När en ansökan om lov eller förhandsbesked har kommit in till byggnadsnämnden, ska nämnden skriftligen informera sökanden om

1. vilka tidsfrister som gäller för beslut *om* ansökan,

1. vilka tidsfrister som gäller för beslut *med anledning av* ansökan,

2. att den avgift som nämnden får ta ut reduceras om tidsfristen för beslut överskrids, och

3. möjligheterna att överklaga nämndens beslut.

Om tidsfristen för beslut börjar löpa vid en annan tidpunkt än när ansökan kom in till nämnden, ska skriftlig information lämnas om ändringen.

Om tidsfristen förlängs enligt 27 § tredje stycket, ska skriftlig information om förlängningen och skälen för den lämnas innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Om en ansökan gäller en sådan solenergianläggning som avses i 27 e § första stycket 1 ska nämnden, när information lämnas enligt första stycket, skriftligen informera om att åtgärden ska anses ha fått lov om ärendet inte har avgjorts inom fyra veckor från det att ansökan är fullständig.

27 b §

Byggnadsnämnden ska skriftligen informera sökanden om att ansökan är fullständig inom tre veckor från det att

1. ansökan kom in, om den då var fullständig, eller

2. ansökan blev fullständig efter att bristerna i den har avhjälpts.

27 c §

Om tidsfristen för beslut om lov eller förhandsbesked börjar löpa vid en annan tidpunkt än när ansökan kom in till nämnden, ska byggnadsnämnden skriftligen in-

[2] Senaste lydelse 2018:1136.

formera sökanden om när tidsfristen börjat löpa.

27 d §

Om tidsfristen förlängs enligt 27 § tredje stycket, ska byggnadsnämnden skriftligen informera sökanden om förlängningen och skälen för den. Information ska lämnas innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

27 e §

Den tidsfrist som anges i 27 § första stycket ska i stället vara fyra veckor, räknas från den dag byggnadsnämnden informerar sökanden om att ansökan är fullständig, och får inte förlängas om ansökan avser en åtgärd för förnybar energi som innebär installation av

1. en solenergianläggning med en installerad effekt på högst elva kilowatt i eller på ett byggnadsverk som inte är avsett att främst användas för att producera solenergi, eller

2. en värmepump med en installerad effekt som understiger 50 megawatt som inte är en jord- eller bergvärmepump.

Första stycket gäller inte åtgärder som rör historiskt eller kulturhistoriskt värdefulla byggnadsverk eller områden, eller åtgärder som rör totalförsvarets intressen.

27 f §

Om en ansökan om en åtgärd för förnybar energi avser en sådan solenergianläggning som anges i 27 e § första stycket 1 och ärendet inte är avgjort inom fyra veckor, ska åtgärden anses ha fått lov. Byggnadsnämnden ska i så fall utfärda ett beslut med den innebörden.

Första stycket gäller inte åtgärder som avser historiskt eller kulturhistoriskt värdefulla byggnadsverk eller områden, eller åtgärder som rör totalförsvarets intressen.

27 g §

Den tidsfrist som anges i 27 § första stycket får förlängas en gång och med högst två veckor, om ansökan avser en åtgärd för förnybar energi som innebär installation av en solenergianläggning som inte omfattas av 27 f i eller på ett byggnadsverk som inte är avsett att främst användas för att producera solenergi.

Första stycket gäller inte åtgärder som rör historiskt eller kulturhistoriskt värdefulla byggnadsverk eller områden, eller åtgärder som rör totalförsvarets intressen.

27 b §

Om ett ärende har återförvisats till byggnadsnämnden för förnyad handläggning, tillämpas *bestämmelserna i 27 och 27 a §§.*

27 h §[3]

Om ett ärende har återförvisats till byggnadsnämnden för förnyad handläggning, *ska 27–27 g §§* tillämpas. *Vid tillämpningen ska det som sägs om den dag ansökan kom in avse den dag beslutet om återförvisning fick laga kraft.*

46 §[4]

Vid handläggningen av en anmälan *tillämpas* bestämmelserna om ansökans innehåll i 21 §, föreläggande i 22 §, information om tidsfrister i *27 a §* och *återförvisning för förnyad handläggning i 27 b §.* Vid tillämpningen av *27 a §* tredje stycket ska hänvisningen till 27 § tredje stycket avse 45 § tredje stycket.

Vid handläggningen av en anmälan s*ka byggnadsnämnden tillämpa* bestämmelserna om

– ansökans innehåll i 21 §,
– föreläggande i 22 §, *och*
– information om tidsfrister i *27 a–d §§ och 27 h* §.

Vid tillämpningen ska det som sägs om ansökan avse anmälan och

[3] Senaste lydelse av tidigare 9 kap. 27 b § 2018:1136.
[4] Senaste lydelse 2019:412.

det som sägs om sökanden ska avse anmälaren. Vid tillämpningen av *27 d §* ska hänvisningen till 27 § tredje stycket *i stället* avse 45 § tredje stycket.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

2.9 Förslag till lag om upphävande av lagen (2021:755) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi

Härigenom förskrivs att lagen (2021:755) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi ska upphöra att gälla vid utgången av december 2025.

2.10 Förslag till förordning om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi

Härigenom föreskrivs[1] följande.

Inledande bestämmelser

1 § I denna förordning finns kompletterande bestämmelser till lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

2 § Förordningen är meddelad med stöd av
– 6 § 2 lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi i fråga om 8 §, i fråga om kommunerna,
– 7 § samma lag i fråga om 9 §, i fråga om kommunerna, och
– 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

Ord och uttryck

3 § Ord och uttryck i förordningen har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

4 § Med ärenden som rör förnybar energi avses i denna förordning följande tillstånds-, dispens- och anmälningsförfaranden om de avser eller behövs för en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi eller en ändring av en sådan verksamhet:

1. ansökan om tillstånd eller dispens enligt 7 kap. miljöbalken eller enligt förordningen (1998:1252) om områdesskydd,
2. ansökan om tillstånd eller anmälan enligt 11 kap. miljöbalken eller enligt 19 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter,
3. anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken,
4. ansökan om tillstånd eller anmälan enligt 8 kap. 5 §, 20 kap. 2 eller 4 §, 21 kap. 2, 3, 4, 5,6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 eller 17 §, 29 kap. 5–17, 40, 41, 65 eller 67–72 §§ miljöprövningsförordningen (2013:251) eller enligt 17 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd,
5. anmälan enligt 3 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket,
6. ansökan om tillstånd enligt 3 eller 15 a § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln,
7. ansökan om tillstånd enligt 39, 43, 44, 45, 47 eller 48 § väglagen (1971:948),
8. ansökan om koncession enligt 1 § lagen (1978:160) om vissa rörledningar,
9. ansökan om tillstånd eller anmälan enligt 15 eller 27 § skogsvårdslagen (1979:429),

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

10. ansökan om tillstånd enligt 2 kap. 12 § kulturmiljölagen (1988:950),
11. ansökan om tillstånd enligt 5 § lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon,
12. ansökan om koncession enligt 2 kap. ellagen (1997:857),
13. ansökan om koncession för att bygga eller använda en naturgasledning eller en förgasningsanläggning enligt 2 kap. 1 eller 2 § naturgaslagen (2005:403),
14. ansökan om lov enligt 9 kap. plan- och bygglagen (2010:900),
15. ansökan om godkännande enligt 9 b § förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter.

Kontaktpunkt för ärenden som rör förnybar energi

5 § Statens energimyndighet ska ansvara för en digital kontaktpunkt för vägledning och information om ärenden som rör förnybar energi.

6 § Statens energimyndighet ska genom kontaktpunkten tillhandahålla
1. generell information om de krav som gäller för ärenden som rör förnybar energi,
2. direktlänkar till vägledning och specifik information om ärenden som rör förnybar energi,
3. kontaktuppgifter och direktlänkar till de myndigheter som ska handlägga ärenden som rör förnybar energi, och
4. en digital handbok om förfarandet för utvecklare av projekt för förnybar energi som uppfyller kraven i artikel 16.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023.

7 § Kommunerna och följande myndigheter ska bistå Statens energimyndighet i arbetet med kontaktpunkten:
– Boverket,
– Energimarknadsinspektionen,
– Havs- och vattenmyndigheten,
– länsstyrelserna,
– Naturvårdsverket
– Skogsstyrelsen,
– Statens jordbruksverk,
– Regeringskansliet,
– Riksantikvarieämbetet.

Kommunerna och myndigheterna ska inom sina respektive ansvarsområden se till
1. att det på den egna webbplatsen finns uppdaterad vägledning och specifik information om de tillstånd, anmälningar och dispenser som myndigheten prövar, och
2. att handlingar kan lämnas in digitalt till de myndigheter som prövar ärenden som rör förnybar energi.

Statistik om handläggningstider för ärenden som rör förnybar energi

8 § Kommunerna och de myndigheter som anges i 9 § ska senast den 1 april varje år till Statens energimyndighet lämna uppgifter om

1. antal ärenden som rör förnybar energi som kommunen eller myndigheten har avgjort under föregående kalenderår, och
2. i fråga om de ärenden som avses i 1, hur lång tid som gått från det att tidsfristen har börjat löpa till dess att ärendet har avgjorts av kommunen eller myndigheten.

9 § Statens energimyndighet ska

1. ta emot, sammanställa och analysera de uppgifter som avses i 9 §, och
2. senast den 15 juni varje år till regeringen redovisa den sammanställda statistiken och en analys av hur tidsåtgången för prövning av ärenden som rör förnybar energi förhåller sig till kraven om tidsfrister i direktiv (EU) 2018/2000.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.

2.11 Förslag till förordning om ändring i kontinentalsockelförordningen (1966:315)

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om kontinentalsockelförordningen (1966:315)

dels att 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 5 b–5 d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4§[2]	
Regeringen prövar frågor om tillstånd att utvinna naturtillgångar från kontinentalsockeln, om inte annat följer av 5 §. Regeringen prövar även frågor om tillstånd till geologisk lagring av koldioxid samt utläggning av undervattenskablar och rörledningar enligt 2 b § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.	
En ansökan om tillstånd ska ges in till Regeringskansliet och innehålla	
1. uppgift om sökandens hemvist och postadress samt, när sökanden är ett utländskt företag, om den filial som sökanden har eller avser att inrätta i Sverige för den planerade verksamheten,	
2. uppgift om den planerade verksamhetens art och omfattning samt om det område och den tid ansökan avser,	
3. ett arbetsprogram för verksamheten,	
4. de uppgifter som behövs för att bedöma hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken följs,	
5. uppgift om de åtgärder sökanden anser nödvändiga för att förebygga vattenförorening och intrång på sjöfart, fiske och andra allmänna och enskilda intressen,	
6. uppgift om sökandens tekniska och ekonomiska förutsättningar för verksamheten,	
7. en karta, upprättad enligt Sveriges geologiska undersöknings anvisningar, tillsammans med en beskrivning över det område som avses med ansökan,	
8. intyg som sökanden vill åberopa för att styrka uppgifter som avses i 3–6, *och*	8. intyg som sökanden vill åberopa för att styrka uppgifter som avses i 3–6,
9. den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 3 a § tredje stycket 3 eller 4 lagen om kontinentalsockeln.	9. den miljökonsekvensbeskrivning *eller det förenklade underlag* som krävs enligt 3 a § tredje stycket 3 eller 4 lagen om kontinentalsockeln*, och*
	10. i fall som avses i 3 e § lagen om kontinentalsockeln, den miljökonsekvensbeskrivning som har

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

[2] Senaste lydelse 2023:279.

tagits fram i målet eller ärendet om tillstånd enligt miljöbalken.

5 b §

Om en ansökan om tillstånd enligt 4, 4 a eller 5 a § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, ska ärendet avgöras inom tre år. Tidsfristen börjar löpa den dag myndigheten skickar information till sökanden enligt 5 c § om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

Trots första stycket ska ärendet avgöras inom två år om det avser

1. uppgradering av en havsbaserad anläggning för produktion av förnybar el,

2. uppförande av en havsbaserad anläggning för förnybar el med en lägre installerad elektrisk effekt än 150 kilowatt,

3. uppförande av en samlokaliserad energilagringsanläggning i anslutning till att en anläggning som avses i 1, uppgraderas eller att en anläggning som avses i 2 uppförs,

4. anslutning till ett nät av en anläggning som avses i 2 eller 3 eller, efter uppgradering, av en anläggning som avses i 1, eller

5. anslutning av en landbaserad anläggning för förnybar energi till ett nät.

Uttrycken uppgradering, samlokaliserad energilagringsanläggning och verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har i denna förordning samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

5 c §

Den myndighet som tar emot en ansökan som avses i 5 b § ska, så

snart som möjligt och senast 45 dagar efter att ansökan kom in,

1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller

2. om ansökan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.

När bristerna har avhjälpts ska myndigheten, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna har avhjälpts, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

5 d §

En tidsfrist enligt 5 b § första stycket får förlängas en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen har börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som myndigheten inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet i EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

En tidsfrist enligt 5 b § andra stycket får förlängas en gång med högst tre månader om det finns sådana skäl som anges i första stycket.

Om en tidsfrist förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för mål och ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

2.12 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1978:164) om vissa rörledningar

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om förordningen (1978:164) om vissa rörledningar

dels att 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 4 a, 7 b och 7 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[2]	
En ansökan om koncession enligt lagen (1978:160) om vissa rörledningar ska vara skriftlig. Ansökan ska ges in till Energimarknadsinspektionen och innehålla uppgifter om	
1. sökandens namn, yrke, hemvist och adress,	
2. den tid för vilken koncession begärs,	
3. de fastigheter som berörs av ansökan samt namn och adress på fastighetsägare, förvaltare av trafikleder och övriga sakägare,	
4. markanvändning och planförhållanden i berörda områden,	
5. hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken iakttas.	
6. den inverkan på allmänna och enskilda intressen som den avsedda verksamheten kan bedömas få samt de åtgärder som sökanden anser behövliga för att skydda allmänna intressen eller enskild rätt,	
7. planen för den avsedda verksamheten samt sökandens tekniska och ekonomiska förutsättningar att fullfölja planen,	
8. de huvudsakliga villkor som enligt sökandens mening bör gälla för verksamheten, *och*	8. de huvudsakliga villkor som enligt sökandens mening bör gälla för verksamheten,
9. den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 4 § fjärde stycket 2 eller 3 lagen *(1978:160)* om vissa rörledningar.	9. den miljökonsekvensbeskrivning *eller det förenklade underlag* som krävs enligt 4 § fjärde stycket 2 eller 3 lagen om vissa rörledningar*, och*
	10. i fall som avses i 4 a § lagen om vissa rörledningar, den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i målet eller ärendet om tillstånd enligt miljöbalken.
	4 a §
	Om en ansökan om koncession avser en verksamhet eller en åtgärd för förnybar energi och det finns sådana brister som anges i 4 §, ska

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

[2] Senaste lydelse 2022:1407.

ett föreläggande om att avhjälpa bristerna ges så snart som möjligt och senast 45 dagar från den dag då ansökan kom in till myndigheten.

Om det inte finns skäl för ett föreläggande enligt första stycket ska Energimarknadsinspektionen, så snart som möjligt och senast 45 dagar från det att en ansökan kom in till myndigheten eller en brist har avhjälpts, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har i denna förordning samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

7 b §

I ärenden som avser en verksamhet eller en åtgärd för förnybar energi ska ärendet avgöras inom

1. två år om den anläggning som ska anslutas är landbaserad, och

2. tre år, om den anläggning som ska anslutas är havsbaserad.

Tidsfristen börjar löpa den dag Energimarknadsinspektionen skickar information till sökanden enligt 4 a § om att handläggningen av ärendet har påbörjats

7 c §

Trots 7 a § tredje stycket får en tidsfrist enligt 7 b § förlängas vid högst ett tillfälle med högst sex månader om det

1. efter att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre

omständighet som myndigheten inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

Om tidsfristen förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

2.13 Förslag till ändring i kulturmiljöförordningen (1988:1188)

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om kulturmiljöförordningen (1988:1188)[2]

dels att nuvarande 36 § ska betecknas 40 §,

dels att rubriken närmast före nuvarande 36 § ska sättas närmast före den nya 40 §,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 36–39 §§, och närmast före 36 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Handläggning av ärenden som rör förnybar energi
	36 §
	Om en ansökan om tillstånd enligt 2 kap. 12 § kulturmiljölagen avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, ska länsstyrelsen, om inte annat följer av 37 §, avgöra ärendet inom
	1. två år om ärendet gäller en anläggning som är landbaserad, och
	2. tre år om gäller en anläggning som är havsbaserad.
	Tidsfristen börjar löpa den dag länsstyrelsen skickar information till sökanden enligt 37 § om att handläggningen av ärendet har påbörjats.
	Uttrycken uppgradering, samlokaliserad energilagrings-anläggning och verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.
	37 §

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

[2] Senaste lydelse av 36 § 2013:554.

Trots 36 § första stycket ska länsstyrelsen avgöra ett ärende som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi inom

1. ett år om ärendet gäller

a) uppgradering av en landbaserad anläggning för produktion av förnybar el,

b) uppförande av en landbaserad anläggning för produktion av förnybar el med en lägre installerad elektrisk effekt än 150 kilowatt,

c) uppförande av en samlokaliserad energilagrings-anläggning i anslutning till att en anläggning som avses i a uppgraderas eller att en anläggning som avses i 1 b uppförs eller

d) anslutning till ett nät av en anläggning som avses i b eller c eller, efter uppgradering, av en anläggning som avses i a, och

2. två år, om ärendet gäller uppgradering av en sådan anläggning som avses i 1 a som i stället är havsbaserad eller uppförande eller anslutning av en sådan anläggning som avses i 1 b, c, eller d och som i stället är havsbaserad.

38 §

Länsstyrelsen ska, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att en ansökan som avses i 36 § kom in,

1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller

2. om ansökan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.

När bristerna har avhjälpts ska tillståndsmyndigheten, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna har avhjälpts, skicka information till sökanden om

att handläggningen av ärendet har påbörjats.

39 §

Tidsfristen enligt 36 § första stycket får förlängas en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som länsstyrelsen inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet i EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. det finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

En tidsfrist enligt 37 § får förlängas en gång med högst tre månader om det finns sådana skäl som anges i första stycket.

Om tidsfristen förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

2.14 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1992:1226) om Sveriges ekonomiska zon

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om förordningen (1992:1226) om Sveriges ekonomiska zon,

dels att 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 3–6 §§, och närmast före 3 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[2]	
Denna förordning är meddelad med stöd av	
– 2 § andra stycket lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon i fråga om 2 §,	
– 9 § första stycket *lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon* i fråga om 7 §,	– 9 § första stycket *samma lag* i fråga om 7 §,
– 11 § *lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon* i fråga om 8 §, och	– 11 § *samma lag* i fråga om 8 §, och
– 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om *9 §.*	– 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om *övriga bestämmelser*
	Tillståndsprövning för förnybar energi
	3 §
	Om en ansökan om tillstånd enligt 5 § lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon avser en verksamhet eller en åtgärd för förnybar energi ska ärendet avgöras inom tre år.
	Trots första stycket ska ärendet avgöras inom två år om ansökan avser
	1. uppgradering av en anläggning för produktion av förnybar el,
	2. uppförande av anläggning för förnybar el med en lägre installerad elektrisk effekt än 150 kilowatt,

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

[2] Senaste lydelse 2024:153.

3. uppförande av en samlokaliserad energilagringsanläggning i anslutning till att en anläggning som avses i 1 uppgraderas, eller att en anläggning som avses i 2 uppförs, eller

d) anslutning till ett nät av en anläggning som avses i b eller c eller, efter uppgradering, av en anläggning som avses i a.

Tidsfristen börjar löpa den dag sökanden informeras enligt 4 § om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

Uttrycken uppgradering, samlokaliserad energilagringsanläggning och verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har i denna förordning samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

4 §

Den myndighet som tar emot en ansökan som avses i 3 § ska, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att ansökan kom in,

1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller

2. om ansökan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.

När bristerna har avhjälpts ska myndigheten, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna har avhjälpts, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

5 §

En tidsfrist enligt 3 § får förlängas en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av

kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som myndigheten inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. det finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

Om en tidsfrist förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

2.15 Förslag till förordning om ändring i skogsvårdsförordningen (1993:1096)

Härigenom föreskrivs[1] att det i skogsvårdsförordningen (1993:1096) ska införas tre nya paragrafer, 28, 28 a och 28 b §§, och närmast före 28 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Handläggning av ärenden som rör förnybar energi
	28 §
	Om en ansökan om tillstånd till avverkning enligt 15 eller 27 § skogsvårdslagen (1979:429) eller en anmälan enligt 15 § denna förordning avser en verksamhet eller en åtgärd för förnybar energi, ska Skogsstyrelsen avgöra ärendet inom två år. Tidsfristen börjar löpa den dag myndigheten skickar information till sökanden enligt 28 a § om att handläggningen av ärendet har påbörjats.
	Trots första stycket ska ärendet avgöras inom ett år ärendet gäller
	1. uppgradering av en anläggning för produktion av förnybar el,
	2. uppförande en anläggning för produktion av förnybar el som har en lägre installerad elektrisk effekt än 150 kilowatt,
	3. uppförande av en samlokaliserad energilagrings-anläggning i anslutning till att en anläggning som avses i 1 uppgraderas eller att en anläggning som avses i 2 uppförs, eller
	4. anslutning till ett nät av en anläggning som avses i 2 eller 3 eller, efter uppgradering, av en anläggning som avses i 1.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

Uttrycken uppgradering, samlokaliserad energilagringsanläggning och verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har i denna förordning samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

28 a §

Skogsstyrelsen ska, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att en ansökan som avses i 28 § kom in,

1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller

2. om ansökan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.

När bristerna har avhjälpts ska Skogsstyrelsen, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna har avhjälpts, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

28 b §

En tidsfrist enligt 28 § första stycket får förlängas en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som myndigheten inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

En tidsfrist enligt 28 § andra stycket får förlängas en gång med högst tre månader om det finns sådana skäl som anges i första stycket.

Om tidsfristen förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

2.16 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

dels att 23, 25 e och 25 f §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 21 § ska sättas närmast före 22 §,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 21–21 d §§, och närmast före 21 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Handläggning av ärenden som rör förnybar energi
	21 §
	Om en ansökan om tillstånd eller anmälan avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, ska den myndighet som prövar ärendet i första instans, om inte annat anges i 21 a eller b §, avgöra ärendet inom
	1. två år om det avser en anläggning som är landbaserad, och
	2. tre år om det avser en anläggning som är havsbaserad.
	Tidsfristen börjar löpa den dag myndigheten skickar information till sökanden enligt 21 c § om att handläggningen av ärendet har påbörjats.
	Uttrycken uppgradering, samlokaliserad energilagrings-anläggning och verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har i denna förordning samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

21 a §

Trots 21 § första stycket ska ett ärende som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi avgöras inom

1. ett år om ärendet gäller

a) uppgradering av en landbaserad anläggning för produktion av förnybar el,

b) uppförande av en ny landbaserad anläggning för produktion av förnybar el med en installerad effekt som är lägre än 150 kilowatt,

c) uppförande av en samlokaliserad energilagringsanläggning i anslutning till att en anläggning som avses i a uppgraderas eller att en anläggning som avses i b uppförs, eller

d) anslutning till ett nät av en anläggning som avses i b eller c eller, efter uppgradering, av en anläggning som avses i a, och

2. två år, om ärendet gäller uppgradering av en anläggning som avses i 1 a och som i stället är havsbaserad, eller uppförande eller anslutning av en anläggning som avses i 1 b, c, eller d och som i stället är havsbaserad.

21 b §

Trots 21 § första stycket får handläggningen av en anmälan som avser installation av en värmepump, med en installerad effekt som understiger 50 megawatt, inte pågå längre än

1. tre månader, om anmälan avser installation av en värmepump för utvinning av värme ur mark, och

2. en månad, om anmälan avser installation av en värmepump för utvinning av värme ur ytvatten, grundvatten eller avloppsvatten.

När tidsfristen har löpt ut ska tillsynsmyndigheten meddela sökanden att verksamheten får påbörjas eller åtgärden vidtas.

21 c §

Den myndighet som handlägger en ansökan eller anmälan som avses i 21, 21 a eller 21 b § ska, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att en ansökan eller anmälan kom in,

1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller

2. om ansökan eller anmälan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.

När bristerna har avhjälpts ska myndigheten, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna har avhjälpts, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

21 d §

En tidsfrist enligt 21 § får förlängas en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som den myndigheten inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

En tidsfrist enligt 21 a § får förlängas en gång med högst tre månader om det finns skäl som anges i första stycket. En tidsfrist enligt 21 § b får inte förlängas.

Om tidsfristen förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

23 §[2]

Om tillstånd enligt 9 kap. *6 §* miljöbalken söks till en verksamhet eller åtgärd som avses i 1 kap. *3* § miljöprövningsförordningen (2013:251) behöver anmälan inte göras.	Om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken söks till en verksamhet eller åtgärd som avses i 1 kap. *10 eller 11* § miljöprövningsförordningen (2013:251) behöver anmälan inte göras.

25 e §[3]

En anmälan *som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken* ska *ges* in i *tre* exemplar, *om den avser en verksamhet eller åtgärd som enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) omfattas av "tillståndsplikt A", och i två exemplar i övriga fall.*	En anmälan *om miljöfarlig verksamhet* ska *lämnas* in i *det antal* exemplar *och i det format som tillsynsmyndigheten anger*.

25 f §[4]

När en anmälan som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken har *getts* in ska	När en anmälan om miljöfarlig verksamhet har *lämnats* in ska
1. den kommunala nämnden genast skicka *ett exemplar av* handlingarna till länsstyrelsen, om anmälan har getts in till nämnden, och	1. den kommunala nämnden genast skicka handlingarna till länsstyrelsen, om anmälan har getts in till nämnden, och
2. länsstyrelsen genast skicka *ett exemplar* av handlingarna till den kommunala nämnden, om anmälan har getts in till länsstyrelsen.	2. länsstyrelsen genast skicka handlingarna till den kommunala nämnden, om anmälan har getts in till länsstyrelsen.
Om anmälan avser en verksamhet som enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) omfattas av ”tillståndsplikt A”, ska nämnden eller länsstyrelsen också skicka *ett exemplar av anmälan* till Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.	Om anmälan avser en verksamhet som enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) omfattas av ”tillståndsplikt A”, ska nämnden eller länsstyrelsen också skicka *handlingarna* till Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

[2] Senaste lydelse 2013:262.
[3] Senaste lydelse 2018:2005.
[4] Senaste lydelse 2018:2005.

2.17 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:904) om anmälan för samråd

Härigenom föreskrivs[1] att det i förordningen (1998:904) om anmälan för samråd ska införas tre nya paragrafer, 8 a –8 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	8 a §
	Om en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken avser en verksamhet eller en åtgärd för förnybar energi ska den myndighet som prövar ärendet, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att anmälan kom in till myndigheten,
	1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller
	2. om anmälan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.
	När bristerna har avhjälpts ska myndigheten, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna har avhjälpts, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.
	Uttrycken uppgradering, samlokaliserad energilagrings-anläggning och verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har i denna förordning samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi
	8 b §
	Tillsynsmyndigheten ska slutföra handläggningen av ett ärende som avses i 8 a § inom två år från den

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

dag då sökanden informerades enligt 8 a § om att handläggningen har påbörjats.

Trots första stycket ska handläggningen slutföras inom ett år om ärendet avser

1. uppgradering av en anläggning för produktion av förnybar el,

2. uppförande av en ny anläggning för produktion av förnybar el med en installerad effekt som är lägre än 150 kilowatt,

3. uppförande av en samlokaliserad energilagringsanläggning i anslutning till att en anläggning som avses i 1 uppgraderas eller en anläggning som avses i 2 uppförs, eller

4. anslutning till ett nät av en anläggning som avses i 2 eller 3 eller, efter uppgradering, av en anläggning som avses i 1.

8 c §

En tidsfrist enligt 8 b § första stycket får förlängas en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som myndigheten inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

En tidsfrist enligt 8 b § andra stycket får förlängas en gång med högst tre månader om det finns skäl som anges i första stycket.

Om tidsfristen förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

2.18 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket

Härigenom föreskrivs[1] att det i förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket ska införas fyra nya paragrafer, 2 a och 3 a–3 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 a §
	Uttrycken uppgradering, samlokaliserad energilagrings-anläggning och verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har i denna förordning samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.
	3 a §
	Om en anmälan enligt 3 § avser en verksamhet eller en åtgärd för förnybar energi ska länsstyrelsen, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att anmälan kom in till myndigheten,
	1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller
	2. om anmälan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.
	När bristerna har avhjälpts ska länsstyrelsen, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna har avhjälpts, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.
	3 b §

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

Länsstyrelsen ska slutföra handläggningen av ett ärende som avses i 3 a § inom två år från den dag länsstyrelsen skickade information till sökanden enligt 3 a § om att handläggningen har påbörjats.

Trots första stycket ska handläggningen slutföras inom ett år om ärendet avser

1. uppgradering av en anläggning för produktion av förnybar el,

2. uppförande av en ny anläggning för produktion av förnybar el med en installerad effekt som är lägre än 150 kilowatt,

3. uppförande av en samlokaliserad energilagringsanläggning i anslutning till att en anläggning som avses i 1 uppgraderas eller en anläggning som avses i 2 uppförs, eller

4. anslutning till ett nät av en anläggning som avses i 2 eller 3 eller, efter uppgradering, av en anläggning som avses i 1.

3 c §

En tidsfrist enligt 3 b § första stycket får förlängas en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som länsstyrelsen inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

En tidsfrist enligt 3 b§ andra stycket får förlängas en gång med högst tre månader om det finns skäl som anges i första stycket.

Om tidsfristen förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

2.19 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Härigenom föreskrivs[1] att det i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken ska införas fem nya paragrafer, 23 b–23 f §§, och närmast före 23 b § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Handläggning av ärenden som rör förnybar energi
	23 b §
	Om ett ärende enligt 23 § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, ska den myndighet som prövar ärendet i första instans, om inte annat anges i 23 c eller 23 d §, avgöra det inom
	1. två år, om det avser en anläggning som är landbaserad, och
	2. tre år om det avser en anläggning som är havsbaserad.
	Tidsfristen börjar löpa den dag myndigheten skickar information till sökanden enligt 23 d § om att handläggningen har påbörjats.
	Uttrycken uppgradering, samlokaliserad energilagrings-anläggning och verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har i denna förordning samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.
	23 c §
	Trots 23 b § första stycket ska ett ärende som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi avgöras inom
	1. ett år om ärendet gäller

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

a) uppgradering av en landbaserad anläggning för produktion av förnybar el,

b) uppförande av en ny landbaserad anläggning för produktion av förnybar el med en installerad effekt som är lägre än 150 kilowatt,

c) uppförande av en samlokaliserad energilagringsanläggning i anslutning till att en anläggning som avses i a uppgraderas eller att en anläggning som avses i b uppförs, eller

d) anslutning till ett nät av en anläggning som avses i b eller c eller, efter uppgradering, av en anläggning som avses i a, och

2. två år, om ärendet gäller, uppgradering av en anläggning som avses i 1 a och som i stället är havsbaserad eller uppförande eller anslutning av en anläggning som avses i 1 b, c, eller d och som i stället är havsbaserad.

23 d §

Trots 23 b § första stycket och 23 c § ska ett ärende som avser en strandskyddsdispens för installation av en värmepump med en installerad effekt som understiger 50 megawatt, avgöras inom

1. en månad, om ärendet avser installation av en värmepump för utvinning av värme ur ytvatten, grundvatten eller avloppsvatten, eller

2. tre månader, om ärendet avser installation av en värmepump för utvinning av värme ur mark.

23 e §

Den som prövar en ansökan som avses i 23 b, 23 c eller 23 d §§ ska, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att ansökan kom in,

1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller

2. om ansökan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.

När bristerna har avhjälpts ska den som prövar ansökan, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna har avhjälpts, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

23 f §

En tidsfrist enligt 23 b § första stycket får förlängas en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som den beslutande myndigheten inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

En tidsfrist enligt 23 c § andra stycket förlängas en gång med högst tre månader om det finns skäl som anges i första stycket. En tidsfrist enligt 23 d § får inte förlängas.

Om tidsfristen förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

2.20 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter

Härigenom föreskrivs[1] att det i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter ska införas tre nya paragrafer, 23 a–23 c §§, och närmast före 23 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Handläggning av ärenden som rör förnybar energi
	23 a §
	Om en ansökan om tillstånd till markavvattning enligt 5 § eller en anmälan enligt 19 § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, ska länsstyrelsen avgöra ärendet inom två år. Tidsfristen börjar löpa den dag länsstyrelsen skickar information till sökanden enligt 23 b § om att handläggningen har påbörjats.
	Trots första stycket ska ärendet avgöras inom ett år om det avser
	1) uppgradering av en anläggning för produktion av förnybar el,
	b) uppförande en anläggning för produktion av förnybar el med en lägre installerad effekt än 150 kilowatt,
	c) uppförande av en samlokaliserad energilagringsanläggning i anslutning till att en anläggning som avses i 1 uppgraderas eller att en anläggning som avses i 2 uppförs, eller
	d) anslutning till ett nät av en anläggning som avses i 2 eller 3 eller, efter uppgradering, av en anläggning som avses i 1.
	Uttrycken uppgradering, samlokaliserad energilagrings-

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

anläggning och verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har i denna förordning samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

23 b §

Länsstyrelsen ska, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att en ansökan som avses i 23 a § kom in till myndigheten,

1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller

2. om ansökan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.

När bristerna har avhjälpts ska länsstyrelsen, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna har avhjälpts, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

23 c §

En tidsfrist enligt 23 a § första stycket får förlängas en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som myndigheten inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

En tidsfrist enligt 23 a § andra stycket får förlängas en gång med högst tre månader om det finns

sådana skäl som anges i första stycket.

Om tidsfristen förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

2.21 Förslag till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660)

Härigenom föreskrivs[1] att det i vattenförvaltningsförordningen (2004:660) ska införas fyra nya paragrafer, 4 kap. 12 a–12 c §§, av följande lydelse.

4 kap.

12 a §

Vid tillämpningen av 12 § ska en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi anses tillgodose ett allmänintresse av större vikt utom i de fall det kan antas att verksamheten eller åtgärden har en betydande negativ miljöpåverkan.

Uttrycken uppgradering, samlokaliserad energilagrings-anläggning och verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har i denna förordning samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

12 b §

Om en ansökan om tillstånd enligt 11 § avser en verksamhet eller en åtgärd för förnybar energi ska den förvaltningsmyndighet som prövar ärendet i första instans, om inte annat anges i 12 c §, avgöra det

1. inom två år om det avser en anläggning i inlandsvatten, och

2. inom tre år om det avser en anläggning i kustvatten.

Tidsfristen börjar löpa den dag myndigheten skickar information till sökanden enligt 12 d § om att handläggningen har påbörjats.

12 c §

Trots 12 b § ska ett ärende som avser en verksamhet eller en åtgärd för förnybar energi avgöras

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

1. inom ett år om ärendet gäller

a) uppgradering av en anläggning för produktion av förnybar el i inlandsvatten,

b) uppförande en anläggning för produktion av förnybar el med en lägre installerad effekt än 150 kilowatt i inlandsvatten,

c) uppförande av en samlokaliserad energilagringsanläggning i anslutning till att en anläggning som avses i a uppgraderas eller att en anläggning som avses i b uppförs, eller

d) anslutning till ett nät av en anläggning som avses i b eller c eller, efter uppgradering, av en anläggning som avses i a, och

2. inom två år, om ärendet gäller uppgradering av en anläggning som avses i a och som i stället är lokaliserad i kustvatten eller uppförande eller anslutning av en anläggning som avses i 1 b, c eller d och som i stället är lokaliserad i kustvatten.

12 d §

Den myndighet som prövar en ansökan som avses i 12 b eller 12 c § ska, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att ansökan kom in,

1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller

2. om ansökan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.

När bristerna har avhjälpts ska den som prövar ansökan, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna har avhjälpts, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

12 e §

En tidsfrist enligt 12 b § får förlängas en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som den myndighet som prövar ärendet inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

En tidsfrist enligt 12 c § får förlängas en gång med högst tre månader om det finns skäl som anges i första stycket.

Om tidsfristen förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

2.22 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter[2]

dels att 9 b och 9 e §§ ska betecknas 9 e § och 9 f §§,

dels att den nya 9 e § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 9 b § ska sättas närmast före den nya 9 f §,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 9 b–9 d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	9 b §
	Om en ansökan om godkännande enligt artikel 24 i förordning (EG) nr 1069/2009 avser en anläggning för energiproduktion ska Jordbruksverket avgöra ärendet inom två år.
	Trots första stycket ska ärendet avgöras inom ett år om ansökan avser en anläggning för produktion av el med en lägre installerad effekt än 150 kilowatt.
	Tidsfristen börjar löpa den dag Jordbruksverket skickar information till sökanden enligt 9 c § om att handläggningen har påbörjats.
	9 c §
	Jordbruksverket ska, så snart som möjligt och senast 45 dagar från den dag då en ansökan som avses i 9 b § kom in till myndigheten,
	1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller
	2. om ansökan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.
	När bristerna har avhjälpts ska Jordbruksverket, så snart som

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

[2] Senaste lydelse av 9 c § 2009:1267.

	möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna har avhjälpts, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.
	9 d §
	En tidsfrist enligt 9 b § första stycket får förlängas en gång med högst sex månader om det
	1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,
	2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som Jordbruksverket inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,
	3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller
	4. finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.
	En tidsfrist enligt 9 b § andra stycket förlängas en gång med högst tre månader om det finns skäl som anges i 1–3.
	Om tidsfristen förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.
9 b §[3]	*9 e §*
Jordbruksverket får meddela föreskrifter om den tid inom vilken en myndighet ska fatta beslut i ärenden om godkännande eller tillstånd.	Jordbruksverket får *i fråga om andra ärenden än de som avses i 9 b §* meddela föreskrifter om den tid inom vilken en myndighet ska fatta beslut i ärenden om godkännande eller tillstånd.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

[3] Senaste lydelse av 9 b § 2009:1267.

2.23 Förslag till förordning om ändring i naturgasförordningen (2006:1043)

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om naturgasförordningen (2006:1043)

dels att 6 och 10 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 7 a, 10 b, 10 c och 12 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §[2]	
En ansökan enligt 4 eller 5 § ska vara skriftlig och ges in till Energimarknadsinspektionen. Utöver det som följer av 4 och 5 §§ ska ansökan innehålla	
1. en teknisk beskrivning av den planerade ledningen, stationen eller anläggningen samt en kostnadsberäkning	
2. en karta över ledningens föreslagna sträckning eller stationens eller anläggningens föreslagna placering samt en beskrivning av den mark som behöver tas i anspråk för ledningen, stationen eller anläggningen,	
3. bestyrkta förteckningar över ägare och innehavare av fastigheter över vilka ledningen avses dras fram eller på vilka stationen eller anläggningen avses placeras eller av fastigheter som på annat sätt behövs för anläggningen,	
4. uppgift om de överenskommelser som träffats om upplåtelse av mark för ledningen, stationen eller anläggningen eller de hinder som finns mot sådana överenskommelser,	
5. en redogörelse för sökandens organisation,	
6. en redogörelse för hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken följs, *och*	6. en redogörelse för hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken följs,
7. den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 2 kap. 7 § andra stycket 2 eller 3 naturgaslagen (2005:403).	7. den miljökonsekvensbeskrivning *eller det förenklade underlag* som krävs enligt 2 kap. 7 § andra stycket 2 eller 3 naturgaslagen (2005:403), *och*
	8. i fall som avses i 2 kap. 7 a § naturgaslagen, den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i målet eller ärendet om tillstånd enligt miljöbalken.
	7 a §
	Om ett ärende rör en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi ska Energimarknadsinspektionen, så snart som möjligt och senast 45

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

[2] Senaste lydelse 2017:1036.

	dagar efter att en ansökan kom in till myndigheten,
	1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller
	2. om ansökan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.
	När bristerna har avhjälpts ska Energimarknadsinspektionen, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna avhjälptes, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

10 a §[3]

I ärenden enligt 4 och 5 §§ ska beslut meddelas av regeringen inom fem år efter det att en fullständig ansökan kom in till Energimarknadsinspektionen.	I ärenden enligt 4 och 5 §§ ska beslut meddelas av regeringen inom fem år efter det att en fullständig ansökan kom in till Energimarknadsinspektionen *om inte annat följer av 10 b eller 10 c §.*

I ett ärende enligt 13 § ska beslut meddelas av regeringen inom tio år efter det att en fullständig ansökan kom in till Energimarknadsinspektionen.

Om det är nödvändigt på grund av utredningen av ärendet, får handläggningstiden vid högst ett tillfälle förlängas med högst den ursprungliga tidsfristens längd. Sökanden ska informeras om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

I 8 § lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden finns bestämmelser om att ett mottagningsbevis ska skickas till sökanden när fullständig ansökan kommit in och om innehållet i ett sådant bevis.

	10 b §
	Om ett ärende enligt 4 eller 5 § rör en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi ska Energimarknadsinspektionen avgöra ärendet inom två år.
	Tidsfristen börjar löpa den dag myndigheten skickar information till sökanden enligt 7 a § om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

[3] Senaste lydelse 2009:1099.

10 c §

En tidsfrist enligt 10 b § får förlängas en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som Energimarknadsinspektionen inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. det finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

Om tidsfristen förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

12 a §

Om en ansökan om drifttillstånd avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, ska Energimarknadsinspektionen avgöra ärendet så snart som möjligt och senast inom två år efter det att en anmälan om ledningens färdigställande kom in till Energimarknadsinspektionen.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre föreskrifter ska fortfarande tillämpas på ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

2.24 Förslag till förordning om ändring i artskyddsförordningen (2007:845)

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om artskyddsförordningen (2007:845)

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 4 b §, 14 a § och 15 a – 15 d §§, och närmast före 15 a § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[2]	
I förordningen avses med	
1. fågeldirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar,	
2. art- och habitatdirektivet: rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom rådets direktiv 2006/105/EG	
3. rådets förordning (EG nr 338/97): rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem,	
4. kommissionens förordning (EG) nr 865/2006: kommissionens förordning (EG) nr 865/2006 av den 4 maj 2006 om närmare föreskrifter för tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem,	
5. CITES-konventionen: konventionen den 3 mars 1973 om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter (SÖ 1974:41),	
6. import: införsel till Sverige från ett område utanför Europeiska unionen,	
7. export: utförsel från Sverige till ett område utanför Europeiska unionen,	
8. reexport: återutförsel från Sverige till ett område utanför Europeiska unionen,	
9. djurpark: permanent anläggning, som inte är en cirkus eller djuraffär, där levande djur av vilda arter förvaras i syfte att förevisas för allmänheten under minst sju dagar per år.	9. djurpark: permanent anläggning, som inte är en cirkus eller djuraffär, där levande djur av vilda arter förvaras i syfte att förevisas för allmänheten under minst sju dagar per år,
	10. verksamhet eller åtgärd för förnybar energi: en verksamhet eller åtgärd som avses i 5 § lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

[2] Senaste lydelse 2011:197.

11. uppgradering: den innebörd ordet har enligt 3 § lagen med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

12. samlokaliserad energilagringsanläggning: den innebörd ordet har enligt 4 § lagen med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

4 b §

Vid tillämpningen av 4 och 4 a §§ ska sådant dödande eller sådan störning av vilda fåglar eller vilda djur, eller störning av deras livsmiljöer, som sker till följd av en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi inte anses som avsiktlig, om verksamhetsutövaren har vidtagit nödvändiga åtgärder för att förhindra att en betydande negativ påverkan på en arts population uppstår.

14 a §

Vid tillämpningen av 14 § ska en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi anses genomföras av skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, utom i de fall det kan antas att verksamheten eller åtgärden har en betydande negativ miljöpåverkan.

Handläggning av ärenden som rör förnybar energi

15 a §

Om en ansökan om dispens avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, ska länsstyrelsen, om inte annat anges i 15 b §, avgöra ärendet

1. inom två år, om det avser en anläggning som är landbaserad, och

2. inom tre år, om det avser en anläggning som är havsbaserad.

Tidsfristen börjar löpa den dag länsstyrelsen skickar information till sökanden enligt 15 c § om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

15 b §

Trots 15 a § första stycket ska ett ärende som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi avgöras inom

1. ett år om ärendet gäller

a) uppgradering av en landbaserad anläggning för produktion av förnybar el,

b) uppförande av en landbaserad anläggning för produktion av förnybar el med en lägre installerad elektrisk effekt än 150 kilowatt,

c) uppförande av en samlokaliserad energilagrings-anläggning i anslutning till att en anläggning som avses i a uppgraderas eller att en anläggning som avses i b uppförs, eller

d) anslutning till ett nät av en anläggning som avses i b eller c eller, efter uppgradering av en anläggning som avses i a, eller

2. två år om ärendet gäller uppgradering av en anläggning som avses i 1 a och som i stället är havsbaserad, eller uppförande eller anslutning av en anläggning som avses i 1 b, c eller d och som i stället är havsbaserad.

15 c §

Länsstyrelsen ska, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att en ansökan som avses i 15 a eller 15 b § kom in till myndigheten,

1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller

2. om ansökan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.

När bristerna har avhjälpts ska länsstyrelsen, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna avhjälptes, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

15 d §

En tidsfrist enligt 15 a § får förlängas en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som länsstyrelsen inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

En tidsfrist enligt 15 b § får förlängas en gång med högst tre månader om det finns skäl som anges i första stycket.

Om tidsfristen förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

2.25 Förslag till förordning om ändring i vägförordningen (2012:707)

Härigenom föreskrivs[1] att det i vägförordningen (2012:707) ska införas tre nya paragrafer, 6 kap. 6 a–c §§, och närmast före 6 a §, en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	6 kap.
	Handläggning av ärenden om förnybar energi
	6 a §
	Om en ansökan om tillstånd enligt 39, 43–45, 47 eller 48 §§ väglagen (1971:948) avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, ska den beslutande myndigheten avgöra ärendet inom två år. Tidsfristen börjar löpa den dag den beslutande myndigheten skickar information till sökanden enligt 6 b § om att handläggningen av ärendet har påbörjats.
	Trots första stycket ska ärendet avgöras inom ett år, om det avser
	1. uppgradering en anläggning för produktion av förnybar el,
	2. uppförande en anläggning för produktion av förnybar el med en lägre installerad elektrisk effekt än 150 kilowatt,
	3. uppförande av en samlokaliserad energilagrings-anläggning i anslutning till att en anläggning som avses i 1 uppgraderas eller en anläggning som avses i 2 uppförs, eller
	4. anslutning till ett nät av en anläggning som avses i 2 eller 3 eller, efter uppgradering, av en anläggning som avses i 1.
	Uttrycken uppgradering, samlokaliserad energilagrings-anläggning och verksamhet eller

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

åtgärd för förnybar energi har i denna förordning samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

6 b §

Den beslutande myndigheten ska, så snart som möjligt, och senast 45 dagar efter att en ansökan som avses i 6 a § kom in till myndigheten,

1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller

2. om ansökan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.

När bristerna har avhjälpts ska den beslutande myndigheten, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna har avhjälpts, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

6 c §

En tidsfrist enligt 6 a § första stycket får förlängas en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som myndigheten inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. om det finns andra synnerliga skäl.

En tidsfrist enligt 6 a § andra stycket får förlängas en gång med högst tre månader om det finns

sådana skäl som anges i första stycket.

Om tidsfristen förlängs ska den beslutande myndigheten skriftligen informera sökanden om förlängningen och skälen för den.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet

2.26 Förslag till förordning om ändring i miljöbedömningsförordningen (2017:966)

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbedömningsförordningen (2017:966)

dels att 1, 8 och 9 §§ och rubriken närmast före 8 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 14 a och 14 b §§, och närmast före 14 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Denna förordning innehåller bestämmelser om miljöbedömningar enligt 6 kap. miljöbalken. Förordningen är meddelad med stöd av – 6 kap. 4 § miljöbalken i fråga om 2–4 §§, – 6 kap. 21 § miljöbalken i fråga om 6 och 7 §§, – 6 kap. 14 och 34 §§ miljöbalken i fråga om 23 och 24 §§, – 6 kap. 38 § miljöbalken i fråga om 15 och 19 §§, och	– 6 kap. 38 § miljöbalken i fråga om *14 a*–15 och 19 §§, *och*
– 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.	
Samrådsunderlag för verksamheter och åtgärder	***Underlag inför undersöknings-samråd***
8 §	
Samrådsunderlaget enligt 6 kap. 24 § första stycket 1 *och 30 § andra stycket* miljöbalken ska innehålla uppgifter om	Samrådsunderlaget enligt 6 kap. 24 § första stycket 1 miljöbalken ska innehålla uppgifter om

1. verksamhetens eller åtgärdens utformning och omfattning,
2. rivningsarbeten, om sådana kan förutses,
3. verksamhetens eller åtgärdens lokalisering,
4. miljöns känslighet i de områden som kan antas bli påverkade,
5. vad i miljön som kan antas bli betydligt påverkat,
6. de betydande miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser, i den utsträckning sådana uppgifter finns tillgängliga,
7. åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter, i den utsträckning sådana uppgifter finns tillgängliga, och
8. den bedömning som den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden gör i frågan om huruvida en betydande miljöpåverkan kan antas.

Om samrådsunderlaget avser en verksamhet eller åtgärd som omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna

av allvarliga kemikalieolyckor, ska underlaget innehålla en upplysning om detta.

9 §

De uppgifter som ska finnas med i samrådsunderlaget ska ha den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för att kunna ta ställning till *1.* om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan utifrån sådana omständigheter som avses i 10–13 §§*, om samrådsunderlaget tas fram inför undersöknings-samrådet, och* *2. vilken omfattning och detaljeringsgrad miljökonsekvens-beskrivningen bör ha, om samrådsunderlaget tas fram inför avgränsningssamrådet.*	De uppgifter som ska finnas med i samrådsunderlaget ska ha den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för att kunna ta ställning till om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan utifrån sådana omständigheter som avses i 10–13 §§.
	Underlag inför avgränsningssamrådet *14 a §* *Samrådsunderlaget enligt 6 kap. 29 § andra stycket miljöbalken ska ha den omfattning och detaljerings-grad som behövs för att länsstyrelsen ska kunna göra en bedömning enligt 6 kap. 32 § miljöbalken av vad en miljökonse-kvensbeskrivning ska innehålla.* *14 b §* *Underlaget ska utöver den information som anges i 8 § innehålla* *1. kartor som visar* *a) den mark som planeras att tas i anspråk under verksamhetens drifts- och uppförandefas, och* *b) skyddade områden enligt 7 kap. 2, 4, 9–13, 19, 21 eller 28 § miljöbalken, i eller intill det område där verksamheten avses att lokaliseras eller åtgärden vidtas,* *2. tekniska beskrivningar av*

a) verksamhetens olika faser från uppförande till återställande av miljön,

b) byggnader och andra anläggningar som planeras att uppföras, och

c) vilka byggmaterial och byggmetoder som planeras att användas,

3. uppgift om alternativa lokaliseringar som övervägts,

4. en beskrivning av verksamhetens eller åtgärdens sannolika påverkan på de faktorer som listas i 6 kap. 2 § miljöbalken samt påverkans art, omfattning, komplexitet, frekvens och reversibilitet, i den mån sådana uppgifter finns tillgängliga,

5. uppgift om andra åtgärder som har koppling till verksamheten eller åtgärden och vilka andra tillstånd, dispenser och lov som behövs för verksamheten eller åtgärden, och

6. projektets gränsöverskridande påverkan.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

2.27 Förslag till förordning om upphävande av förordningen (2021:757) om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi

Härigenom föreskrivs att förordningen (2021:757) om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi ska upphöra att gälla.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Bestämmelserna i 3 och 5–11 §§ gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

2.28 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2021:808) om nätkoncession

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om förordningen (2021:808) om nätkoncession

dels att 6 § ska ha följande lydelse,

dels att ska införas fyra nya paragrafer, 20 a–20 d §§, och närmast före 20 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	6 §
Sökanden ska, utöver det som anges i 5 §, lämna in	
1. den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 2 kap. 17 § andra stycket 2 eller 3 ellagen (1997:857),	1. den miljökonsekvensbeskrivning *eller det förenklade underlag* som krävs enligt 2 kap. 17 § andra stycket 2 eller 3 ellagen (1997:857),
	2. den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i målet eller ärendet om tillstånd enligt miljöbalken i de fall som avses i 2 kap. 17 a § ellagen,
2. en teknisk beskrivning av den planerade ledningen, vilken bland annat ska innehålla en ritning över ledningens konstruktion och anslutning till en produktionsanläggning, station eller befintlig ledning,	*3*. en teknisk beskrivning av den planerade ledningen, vilken bland annat ska innehålla en ritning över ledningens konstruktion och anslutning till en produktionsanläggning, station eller befintlig ledning,
3. en kostnadsberäkning	*4*. en kostnadsberäkning,
4. en karta över ledningens föreslagna sträckning,	*5*. en karta över ledningens föreslagna sträckning,
5. bestyrkta förteckningar över ägare och innehavare av särskild rätt till de fastigheter som ledningen ska dras fram över eller av fastigheter som på något annat sätt berörs av anläggningen, och	*6*. bestyrkta förteckningar över ägare och innehavare av särskild rätt till de fastigheter som ledningen ska dras fram över eller av fastigheter som på något annat sätt berörs av anläggningen, och
6. uppgifter om vilka överenskommelser som har träffats om upplåtelse av mark för ledningen eller de hinder som finns mot sådana överenskommelser.	*7*. uppgifter om vilka överenskommelser som har träffats om upplåtelse av mark för ledningen eller de hinder som finns mot sådana överenskommelser.
Sökanden ska lämna in en samhällsekonomisk lönsamhetsbedömning, om ledningen ingår i ett transmissionsnät.	

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

Med en bestyrkt förteckning jämställs ett elektroniskt dokument som har undertecknats med en elektronisk underskrift.

Handläggning av ärenden som rör förnybar energi

20 a §

Om en ansökan om nätkoncession avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi ska ärendet, om inte annat följer av 20 b §, avgöras inom

1. två år, om ledningen ansluter till en produktionsanläggning som är landbaserad, och

2. tre år om ledningen ansluter till en produktionsanläggning som är havsbaserad.

Tidsfristen börjar löpa den dag nätmyndigheten skickar information till sökanden enligt 20 b § om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

Uttrycken uppgradering, samlokaliserad energilagring-sanläggning och verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

20 b §

Trots i 20 a § första stycket ska ett ärende avgöras inom

1. tre månader om ärendet avser en ändring av en lednings högsta tillåtna spänning efter att en produktionsanläggning har uppgraderats och den installerade effekten har höjts med högst 15 procent,

2. ett år om ärendet avser en ledning som ansluter till en landbaserad anläggning för förnybar el och om anläggningen

a) har uppgraderats och den installerade effekten har höjts med mer än 15 procent,

b) är ny och har en lägre installerad elektrisk effekt än 150 kilowatt, eller

c) är en samlokaliserad energilagringsanläggning som har uppförts i anslutning till en anläggning som avses i a) eller b, och

3. två år om ärendet avser en ledning som ansluter till en anläggning för produktion av förnybar el som avses i 2 a, b eller c och som i stället är havsbaserad.

20 c §

Nätmyndigheten ska, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att en ansökan som avses i 20 a eller 20 b § kom in till myndigheten,

1. skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats, eller

2. om ansökan är bristfällig, förelägga sökanden att komplettera ansökan.

När bristerna har avhjälpts ska nätmyndigheten, så snart som möjligt och senast 45 dagar efter att bristerna avhjälptes, skicka information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats.

20 d §

Trots 19 § tredje stycket får en tidsfrist enligt 20 a § förlängas endast en gång med högst sex månader om det

1. efter det att tidsfristen börjat löpa uppstår behov av kompletteringar på grund av nya bestämmelser eller ny information,

2. uppstår en försening vid handläggningen av ärendet och förseningen beror på någon yttre omständighet som Nätmyndigheten

inte hade kunnat påverka eller förutse när tidsfristen började löpa,

3. är nödvändigt för att pröva en skyldighet som följer av EU-lagstiftning på miljöområdet, eller

4. finns andra synnerliga skäl än de som anges i 1–3.

En tidsfrist enligt 20 b § andra stycket 2 och 3 får förlängas en gång med högst tre månader om det finns skäl som anges i första stycket. En tidsfrist enligt 20 b § andra stycket 1 får inte förlängas.

Om tidsfristen förlängs ska sökanden skriftligen informeras om förlängningen och skälen för den.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

3 Förnybartdirektivet och andra EU-rättsakter på området

I Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (2018 års förnybartdirektiv) finns bestämmelser om främjande av förnybar energi. Direktivet innehåller bl.a. bestämmelser som rör tillståndsförfaranden för anläggningar för produktion av förnybar energi och för anslutning av dessa till ett nät. I direktivet åläggs medlemsstaterna att införa tidsfrister för tillståndsförfaranden för kraftverk, dvs. anläggningar som producerar förnybar el, och att skapa minst en kontaktpunkt som ska vägleda exploatörer genom tillstånds-förfarandena.

Den 22 december 2022 antog rådet förordning (EU) 2022/2577 om fastställande av en ram för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi (nödförordningen). Genom förordningen infördes riktade åtgärder för viss teknik och vissa projekt som bedömdes ha störst potential när det gäller snabb utbyggnad av förnybar energi. Förordningen innehåller bl.a. tidsfrister för handläggning av ärenden som gäller viss solenergi-utrustning, uppgradering av befintliga anläggningar för produktion av förnybar el och installation av värmepumpar. Förordningen var ursprungligen avsedd att tillämpas under en period om 18 månader från ikraftträdandet. Genom rådets förordning (EU) 2024/223 av den 22 december 2023 om ändring av nödförordningen förlängdes giltigheten av vissa artiklar till den 30 juni 2025.

Den 18 oktober 2023 antog Europaparlamentet och rådet direktiv (EU) 2023/2413 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652 (i det följande kallat ändringsdirektivet). Ändringsdirektivet är en del av 55-procentspaketet som innehåller ny eller uppdaterad lagstiftning på klimat-, energi- och transportområdena och som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser med minst 55 procent till 2030, jämfört med 1990 års nivåer. Under pågående förhandlingar av ändringsdirektivet kompletterades 55-procentspaketet med den så kallade RePowerEU-planen som syftar till att snabbt fasa ut beroendet av energiimport från Ryssland. Planen innebär en höjd ambitionsnivå och ett högre mål för energieffektivitet och förnybar energi på EU-nivå.

Det övergripande målet med ändringsdirektivet är att öka andelen förnybar energi inom EU snabbare än vad som tidigare varit planerat. Genom direktivet höjs målet för andelen förnybar energi till 2030 från 40 procent till 42,5 procent. I syfte att snabba på utbyggnaden av förnybar energiproduktion och nät innehåller ändringsdirektivet bestämmelser för att effektivisera och förkorta tillståndsförfaranden för uppförande, uppgradering och drift av anläggningar för förnybar energi och för de tillgångar som krävs för att ansluta dem till ett nät. Vissa av

bestämmelserna i ändringsdirektivet permanentar bestämmelser i nödförordningen.

I denna promemoria föreslås författningsändringar för att genomföra artikel 1.7 i ändringsdirektivet. Bestämmelserna skulle ha genomförts senast den 1 juli 2024. Utöver dessa bestämmelser skulle även en bestämmelse om särskilda infrastrukturområden för utveckling av nät- och lagringsprojekt som krävs för att integrera förnybar energi i elsystemet ha genomförts senast den 1 juli 2024 (artikel 1.6). Artikeln är inte tvingande för medlemsstaterna att genomföra och föreslås inte genomföras i Sverige.

I ändringsdirektivet finns bestämmelser som innebär att medlemsstaterna senast den 21 maj 2025 ska ha genomfört en nationell kartläggning för utbyggnaden av förnybar energi och senast den 21 februari 2026 ha antagit en eller flera planer för utpekande av s.k. accelerationsområden för förnybar energi. Inom dessa accelerationsområden ska särskilda krav på tillståndsförfaranden gälla. Med accelerationsområde avses en särskild plats eller ett särskilt område, på land, till havs eller på inlandsvatten, som av en medlemsstat har utsetts som särskilt lämplig eller lämpligt för uppförande av verk för förnybar energi. Som ett led i genomförandet av direktivet, i den del det avser accelerationsområden, har Statens Energimyndighet (Energimyndigheten) på uppdrag av regeringen genomfört en kartläggning av Sveriges territorium och ekonomiska zon för att identifiera områden med potential för utbyggnad av fossilfri energiproduktion och tillhörande energidistribution (Statens Energimyndighets rapport - Potentiella områden för fossilfri energi – delredovisning av uppdraget att kartlägga områden med energipotential inom Sverige). Uppdraget delredovisades den 25 oktober 2024. Frågan om utpekande av accelerationsområden bereds inom Regeringskansliet.

Övriga bestämmelser i direktivet ska vara genomförda den 21 maj 2025 (se [lagrådsremiss/prop] Nya regler för datacenter och hållbara bränslen samt en ny reduktionsplikt.

I denna promemoria föreslås inte tidsfrister för den handläggning som sker i mark- och miljödomstol i första instans. Miljötillståndsutredningen har föreslagit en ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess, SOU 2024:98). Frågan om domstolarnas roll i tillståndsprocessen bereds för närvarande i Regeringskansliet. Ansökningar om tillstånd som prövas av mark- och miljödomstol i första instans, t.ex. tillstånd enligt miljöbalken för att anlägga eller driva ett vattenkraftverk, omfattas därmed inte av denna promemoria.

4 Förnybartdirektivets bestämmelser om tillståndsförfaranden, tidsfrister och kontaktpunkt

Syfte med direktivet

I promemorian avses fortsättningsvis med förnybartdirektivet den lydelse direktivet har enligt ändringsdirektivet. Direktivet i dess tidigare lydelse benämns 2018 års förnybartdirektiv.

Ett övergripande mål med förnybartdirektivet är att påskynda utbyggnaden av förnybar energi. I direktivet finns därför bestämmelser som syftar till att effektivisera tillståndsförfaranden för projekt för förnybar energi. Det handlar bl.a. om fler och kortare tidsfrister för fler tillståndsförfaranden än i 2018 års förnybartdirektiv. Förnybartdirektivet innehåller också bestämmelser som rör ärendehandläggning och miljöbedömning.

Bestämmelser om tillståndsförfaranden i förnybartdirektivet

Bestämmelserna om tillståndsförfaranden i förnybartdirektivet omfattar alla relevanta administrativa tillstånd för uppförande, uppgradering och drift av verk för förnybar energi och tillgångar som krävs för anslutning av sådana verk till nätet och för att integrera förnybar energi i värme- och kylnät. Verk för förnybar energi inbegriper enligt direktivet anläggningar för el och värme, värmepumpar, anläggningar som kombinerar olika energikällor men även anläggningar där energi lagras och som är lokaliserade i anslutning till en anläggning som producerar förnybar energi (samlokaliserad energilagring).

I tillståndsförfarandet ingår enligt förnybartdirektivet alla administrativa steg från bekräftelsen av en tillståndsansökans fullständighet till den relevanta behöriga myndighetens meddelande om det slutliga beslutet i första instans. Tillstånd för nätanslutning och miljöbedömningar ingår i tillståndsförfarandet enligt direktivet.

Bestämmelser om tidsfrister i förnybartdirektivet

En viktig del i förnybartdirektivet är tidsfristerna för handläggning av ansökningar som rör projekt för förnybar energi. I 2018 års förnybartdirektiv gällde tidsfristerna ansökningar om tillstånd för uppförande, uppgradering och drift av kraftverk, dvs. anläggningar som producerar förnybar el. Ändringsdirektivet innebär att tidsfristerna gäller för anläggningar som producerar förnybar energi. Till skillnad från vad som gällde enligt 2018 års förnybartdirektiv gäller bestämmelserna om tidsfrister därmed även ansökningar som rör anläggningar som producerar biogas och förnybart framställd vätgas.

Huvudregeln är att tiden för att få en tillståndsansökan prövad i första instans inte ska överskrida två år. Kortare tidsfrister än två år gäller för anläggningar för produktion av förnybar el med en installerad effekt som understiger 150 kilowatt och för uppgradering av anläggningar för produktion av förnybar el, för energilagring som är samlokaliserad med sådana anläggningar, för solenergianläggningar och för värmepumpar. Huvudregeln för tillståndsförfaranden som gäller havsbaserad produktion av förnybar energi är att handläggningen av ärendet i första instans inte ska pågå längre än tre år. Tidsfristerna kan i vissa fall förlängas.

Den behöriga myndigheten ska enligt direktivet bekräfta en ansökans fullständighet inom 45 dagar från det att ansökan har mottagits. Tidsfristen för handläggningen av ansökan räknas från den dag då den behöriga myndigheten har bekräftat ansökans fullständighet.

Tiden för överklagande av beslut om tillstånd räknas inte med i tidsfristens längd. Detsamma gäller den tid under vilken en anläggning uppförs eller uppgraderas. De bestämmelser om tidsfrister som föreslås i denna promemoria gäller därför endast förvaltningsmyndigheternas prövning i första instans.

Förhållandet till EU:s miljölagstiftning

Enligt direktivet ska miljöbedömningen ingå i tillståndsförfarandet. Tidsfristerna börjar dock räknas efter att en fullständig ansökan har lämnats in till en behörig myndighet, dvs när en miljökonsekvensbeskrivning har getts in till prövningsmyndigheten. Av direktivet framgår vidare att om det krävs en miljöbedömning, ska den utföras i ett enda förfarande som omfattar alla relevanta bedömningar för ett visst projekt för förnybar energi.

Till skillnad från vad som gäller enligt 2018 års förnybartdirektiv är det inte möjligt att förlänga en tidsfrist med den tid det tar att pröva en skyldighet enligt EU:s miljölagstiftning. Det finns dock en generell möjlighet att förlänga en tidsfrist i högst tre eller sex månader på grund av exceptionella omständigheter. I direktivet ges som exempel på en sådan omständighet att en prövning enligt tillämplig unionsmiljörätt kräver en längre tidsfrist.

Innan en miljökonsekvensbeskrivning tas fram, ska den behöriga myndigheten avge ett yttrande om omfattningen av och detaljnivån för den information som ska lämnas i miljökonsekvensbeskrivningen. Yttrandet ska avges med beaktande av den information som har lämnats av projektexploatören och omfattningen av miljökonsekvensbeskrivningen får därefter inte utökas.

Förnybartdirektivet innehåller bestämmelser om att planering, uppförande och drift av verk för förnybar energi ska presumeras vara av ett allt överskuggande allmänintresse vid avvägning av olika rättsliga intressen i samband med tillämpning av Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet), Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG

av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (ramdirektivet för vatten). En liknande bestämmelse fanns även i nödförordningen och har igenom ändringsdirektivet gjorts permanent.

Förnybartdirektivet innebär vidare att i de fall nödvändiga skyddsåtgärder har vidtagits i ett projekt för förnybar energi ska dödande eller störning av de arter som skyddas i artikel 12.2 i art- och habitatdirektivet och artikel 5 i fågeldirektivet inte betraktas som avsiktlig.

Kontaktpunkt för ärenden som gäller förnybar energi

Kontaktpunkten för ärenden som gäller förnybar energi har i förhållande till 2018 års förnybartdirektiv fått ett utökat ansvar. Kontaktpunkten ska alltjämt på begäran av en sökande tillhandahålla vägledning och underlätta för sökanden under hela det administrativa ansöknings- och tillståndsförfarandet. Det utökade ansvaret handlar om att kontaktpunkten även ska vägleda sökanden i de delar av ansöknings- och tillståndsförfarandet som rör miljöskydd. Vidare anges i förnybartdirektivet att kontaktpunkten ska säkerställa att prövningsmyndigheterna håller tidsfristerna.

Regeringen har, i samband med genomförandet av 2018 års förnybartdirektiv, i förordningen (2021:757) om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi utsett Statens energimyndighet (Energimyndigheten) till ansvarig myndighet för att inrätta och ansvara för en digital kontaktpunkt för vägledning och information om ärenden som gäller förnybar el.

Överklagande och tvisteförfarande

Medlemsstaterna ska säkerställa att sökanden och allmänheten har tillgång till enkla förfaranden för tvistlösning avseende tillståndsförfarandet och beviljandet av tillstånd att uppföra och driva verk för förnybar energi. Medlemsstaterna ska även säkerställa att administrativa och rättsliga överklaganden i samband med ett projekt för utveckling av ett verk för förnybar energi, anslutningen av verket till nätet och de tillgångar som krävs för utvecklingen av infrastrukturnät som behövs för att integrera energi från förnybara energikällor i energisystemet är föremål för det snabbaste administrativa och rättsliga förfarande som finns tillgängligt på relevant nationell, regional och lokal nivå. Detta ska även innefatta överklaganden som rör miljöaspekter.

5 Utgångspunkter för genomförandet av förnybartdirektivets bestämmelser om tillståndsförfaranden i svensk lagstiftning

5.1 Bestämmelser om tillståndsförfaranden för förnybar energi genomförs i varje berört regelverk

Bedömning: Bestämmelserna om handläggning av ärenden som rör förnybar energi och tidsfrister för sådan handläggning bör genomföras i varje berört regelverk som avser kommunala och statliga myndigheters samt regeringens prövning i tillstånds-, dispens- och anmälningsärenden som gäller förnybar energi.

Skälen för bedömningen: Lagen (2021:755) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi (bemyndigandelagen) och förordningen (2021:757) om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi innehåller en sektorsövergripande reglering som genomför 2018 års förnybardirektiv. Bemyndigandelagen innehåller bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter om tidsfrister för kommunernas handläggning av ärenden om tillstånd, anmälningar och dispenser som gäller förnybar energi samt om kommunernas medverkan i arbetet med kontaktpunkt. Förordningen innehåller bestämmelser om tidsfrister för myndigheternas handläggning av ärenden som gäller förnybar energi. Vidare finns bestämmelser om kontaktpunkt för vägledning och information om ärenden som avser uppförande, uppgradering eller drift av anläggningar för tillförsel av förnybar energi.

Lösningen med ett sektorsövergripande regelverk motiveras i förarbetena med att bestämmelserna i 2018 års förnybartdirektiv träffar olika typer av tillstånd och anmälningar med olika komplexitet och att regleringen skulle bli svåröverskådlig om den delades upp på flera regelverk (prop. 2020/21:181, s. 9).

Ändringsdirektivet träffar inte bara fler typer av tillståndsförfaranden än 2018 års direktiv utan innehåller också mer detaljerade bestämmelser om handläggningen av tillståndsärenden. Det finns olika tidsfrister för olika projekt för förnybar energi. Dessutom är möjligheterna att förlänga en tidsfrist och tiden för förlängningen beroende av vilken typ av anläggning för förnybar energi som avses i en ansökan. Direktivet innehåller också detaljerade bestämmelser om handläggningen som sådan, t.ex. hur och när en prövningsmyndighet ska informera om att en ansökan är fullständig. Bestämmelserna om handläggning av ärenden som gäller förnybar energi är så detaljerade att det i många fall krävs anpassningar av sektorslagstiftningen för att direktivets krav ska få genomslag. Detsamma gäller bestämmelserna i direktivet som avser den intresseavvägning som ska göras i samband med tillämpningen av art- och habitatdirektivet, fågeldirektivet och ramdirektivet för vatten.

För det fall ändringsdirektivets bestämmelser om handläggning av ärenden som gäller förnybar energi skulle genomföras sektorsövergripande skulle de bestämmelser som styr en myndighets handläggning och prövning av sådana ärenden bli svåröverskådliga och svårtillämpade. En sektorsövergripande lösning bedöms därför inte längre vara ändamålsenlig för att genomföra ändringsdirektivet. Bestämmelserna om tillståndsförfarandet i förnybartdirektivet bör därför genomföras i respektive sektorslagstiftning och anpassas till de där reglerade förfarandena. Den horisontella regleringen bör endast innehålla bemyndiganden, ordförklaringar samt bestämmelser om kontaktpunkt och uppgiftsskyldighet (se avsnitt 5.2).

5.2 Det behövs fortfarande en sektorsövergripande reglering

Förslag: Det ska införas en ny lag med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi och en ny förordning om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

Regeringen ska med stöd av den nya lagen få meddela föreskrifter om tidsfrister för kommuners handläggning av ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi samt föreskrifter om kommuners medverkan i arbetet med en kontaktpunkt. Regeringen ska även få meddela föreskrifter om skyldighet för kommuner som prövar ärenden som gäller förnybar energi att årligen rapportera uppgifter om handläggningstider. Lagen ska vidare innehålla förklaringar av uttrycken ”förnybar energi”, ”uppgradering”, ”samlokaliserad energilagring” och ”verksamhet eller åtgärd för förnybar energi”.

Den nya förordningen ska innehålla bestämmelser om kontaktpunkt för ärenden som gäller förnybar energi och närmare föreskrifter om skyldighet för kommuner och myndigheter som handlägger ärenden som gäller förnybar energi att rapportera uppgifter om handläggningstider.

Skälen för förslaget

Behov av en ny sektorsövergripande reglering

Som framgått av avsnitt 5.1 bör förnybartdirektivet genomföras i berörd sektorslagstiftning. Det behöver dock alltjämt finnas en sektorsövergripande lag som innehåller ordförklaringar och bemyndiganden. Lagen bör kompletteras av en sektorsövergripande förordning som innehåller bestämmelser om kontaktpunkt och om skyldighet för myndigheter som handlägger ärenden som gäller förnybar energi att lämna uppgift om handläggningstider. Eftersom detta skulle kräva genomgripande ändringar i den nu gällande bemyndigandelagen och förordningen om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi är det ändamålsenligt att dessa författningar upphävs och ersätts av en ny lag och förordning. Den nya lagen bör benämnas lag med bemyndiganden att

meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi. Namnet på den nya förordningen bör vara förordning om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

Ordförklaringar i den nya lagen

Bestämmelserna om tidsfrister i förnybartdirektivet träffar ett stort antal förfaranden för tillståndsansökningar, anmälningar och dispenser (se avsnitt 6.2 nedan). Ett enhetligt genomförande av direktivet förutsätter att ord och uttryck som är centrala i direktivet ges samma innebörd i alla sektorslagstiftningar som berörs. För att inte tynga dessa med ett flertal paragrafer med ordförklaringar bör ord och uttryck som är relevanta för genomförandet förklaras i den nya lagen med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi. Sektorslagstiftningarna bör innehålla hänvisningar till ordförklaringarna i den nya lagen.

De uttryck som bedöms vara centrala för ett genomförande av förnybartdirektivet och som bör förklaras i den nya lagen är ”förnybar energi”, ”uppgradering”, ”samlokaliserad energilagring” och ”verksamhet eller åtgärd för förnybar energi”.

Uttrycket ”förnybar energi” innebär enligt förnybartdirektivet energi från förnybara, icke-fossila energikällor, det vill säga vindenergi, solenergi (både termisk solenergi och fotovoltaisk solenergi), geotermisk energi, osmotisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas (artikel 2.1). Uppräkningen i direktivet är uttömmande. Även om innebörden av uttrycket ”förnybar energi” kan antas vara lätt att förstå, är det lämpligt att införa en ordförklaring i svensk rätt eftersom innebörden av uttrycket har en rättslig betydelse. Ordförklaringen bör överensstämma med den definition som ges av uttrycket förnybar energi i direktivet.

Ordet ”uppgradering” avser enligt direktivet uppgradering av kraftverk som producerar förnybar energi, inklusive helt eller devis utbyte av anläggningar eller driftssystem och driftsutrustning i syfte att ersätta kapacitet eller att öka anläggningens effektivitet eller kapacitet (artikel 2.10). Med kraftverk avses en anläggning för produktion av el. Ordet uppgradering har inte fått en ny innebörd genom ändringsdirektivet. Innebörden av ordet uppgradering berörs dock i skälen till ändringsdirektivet där det anges, som motiv för kortare tidsfrister för uppgradering av kraftverk, att uppgradering säkerställer fortsatt användning av sådana anläggningar samtidigt som behovet av att utse nya platser för projekt för förnybar energi minskar (se skäl 38 till ändringsdirektivet). Av detta kan slutsatsen dras att en uppgradering ska syfta till att säkerställa fortsatt drift av en anläggning och att rivning och uppförande av en ny anläggning därmed inte är att anse som en uppgradering. Uppgradering förklaras i dag i förordningen om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi som ”helt eller delvist utbyte av utrustning i syfte att i anläggningar för produktion av förnybar el, ersätta eller öka kapaciteten eller öka anläggningens effektivitet’’. Ordförklaringen bör föras över till den nya lagen.

Med ”samlokaliserad energilagring” avses enligt direktivet en energilagringsanläggning som är kombinerad med en anläggning som

producerar förnybar energi och som är ansluten till samma nätanslutningspunkt som produktionsanläggningen (artikel 2.44d i förnybartdirektivet). Redan av uttrycket ”samlokaliserad” följer att det ska finnas ett geografiskt samband mellan produktionsanläggningen och energilagringsanläggningen. Den ska alltså vara lokaliserad på samma plats som produktionsanläggningen. Att anläggningen ska vara kombinerad innebär att energilagringsanläggningen ska ha ett tekniskt samband med och därmed drivas tillsammans med produktionsanläggningen. Innebörden av samlokaliserad energilagringsanläggning bör därför vara en energilagringsanläggning som är lokaliserad på samma plats som en anläggning för produktion av förnybar energi och som drivs tillsammans med och är ansluten till samma nätanslutningspunkt som den anläggningen. Med ordet anslutningspunkt avses den punkt på ett el- eller rörnät där den som producerar energin enligt avtal med nätägaren matar in energi på nätet. En samlokaliserad energilagringsanläggning kan till exempel vara ett värmelager vid ett fjärrvärmeverk eller ett batterilager vid en elproduktionsanläggning. Energilagringsanläggningar som inte är lokaliserade på samma plats som en anläggning för produktion av förnybar energi är inte att anse som samlokaliserade energilagringsanläggningar i förnybartdirektivets mening, t.ex. ett upplag av biomassa som inte är lokaliserat vid produktionsanläggningen utan vid ett centrallager.

I flera av de sektorslagstiftningar som berörs av bestämmelserna om tillståndsförfaranden i direktivet är orden verksamhet eller åtgärd centrala. Det gäller t.ex. miljöbalken, plan- och bygglagen och lagen om Sveriges ekonomiska zon. Det är lämpligt att systematiken i dessa författningar respekteras och att de ord och uttryck som används i dessa också används vid genomförandet av direktivet. Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi bör därför användas som en sammanfattande benämning på de aktiviteter som omfattas av bestämmelserna om tillståndsförfaranden i förnybartdirektivet och uttrycket bör förklaras i den nya lagen. Enligt direktivet ska bestämmelserna om tillståndsförfaranden gälla för alla relevanta administrativa tillstånd för uppförande, uppgradering och drift av verk för förnybar energi, inbegripet sådana som kombinerar olika förnybara energikällor, värmepumpar och samlokaliserad energilagring, inbegripet anläggningar för el och värme samt tillgångar som krävs för anslutning av sådana verk och värmepumpar och sådan lagring till nätet (artikel 16 i förnybartdirektivet). För att genomföra direktivet bör uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi bör ges en vid innebörd. Det bör inte bara innefatta uppförande, uppgradering och drift av anläggningar för produktion av förnybar energi och samlokaliserade energilagringsanläggningar utan även åtgärder som behövs för att sådana anläggningar ska kunna uppföras, drivas eller anslutas till ett nät. Med verksamhet eller åtgärd för förnybar energi avses således alla åtgärder som krävs för att möjliggöra uppförande eller drift av en anläggning för produktion av förnybar energi på en viss plats och anslutning av anläggningen till ett nät, t.ex. avverkning skog för att uppföra en vindkraftspark.

Bemyndiganden i den nya lagen

I den nu gällande bemyndigandelagen ges regeringen rätt att meddela föreskrifter om kommunernas medverkan i arbetet med en kontaktpunkt

och om tidsfrister för kommunala myndigheters prövning av ärenden som gäller förnybar energi. Bemyndigandena är alltjämt nödvändiga för att genomföra förnybartdirektivet och bör föras över till den nya lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör även ges ett bemyndigande att meddela föreskrifter om skyldighet för kommuner som prövar ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi att årligen rapportera uppgifter om handläggningstider i sådana ärenden. Bemyndigandet krävs för att genomföra kravet i förnybartdirektivet att kontaktpunkten ska säkerställa att tidsfristerna i direktivet respekteras (artikel 16.3 i förnybartdirektivet). Kravet i förnybartdirektivet i denna del bör genomföras på så sätt att kommuner och myndigheter som prövar ärenden som rör förnybar energi åläggs en skyldighet att rapportera uppgifter om handläggningstider till kontaktpunkten. Kontaktpunkten bör sammanställa uppgifterna och årligen redovisa den sammanställda statistiken till regeringen. För det fall handläggningstiderna inte respekteras kan regeringen vidta åtgärder.

Naturvårdsverket sammanställer i dag statistik över handläggningstider i fråga om ansökningar om tillstånd för miljöfarlig verksamhet. Statistiken omfattar inte samtliga ärenden som rör verksamheter eller åtgärder för förnybar energi. Statistiken är inte heller utformad så att det är möjligt att följa upp handläggningstiden för olika typer av ärenden som rör förnybar energi. Den statistik som Naturvårdsverket tar fram är således inte tillräcklig för att det ska vara möjligt att kontrollera att tidsfristerna i direktivet följs.

Regleringen på förordningsnivå

Den nya förordningen bör innehålla en bestämmelse som listar vilka ärenden som är att anse som ärenden som rör förnybar energi. Den ovan beskrivna bestämmelsen om uppgiftsskyldighet för kommuner och myndigheter bör gälla sådana ärenden. Uppgiftsskyldigheten bör omfatta antal ärenden som rör förnybar energi som kommunen eller myndigheten har avgjort under föregående kalenderår och tidsåtgången för prövningen från det att tidsfristen har börjat löpa till dessa att ärendet har avgjorts av kommunen eller myndigheten. För att det ska vara möjligt att kontrollera att tidsfristerna respekteras behöver uppgifterna lämnas till kontaktpunkten årligen.

Förordningen bör vidare innehålla bestämmelser om kontaktpunktens uppgifter och att kommunerna ska bistå kontaktpunkten i arbetet med att vägleda sökanden i ärenden som gäller förnybar energi (se avsnitt 5.2).

5.3 Energimyndigheten ska fortsatt ansvara för en kontaktpunkt för ärenden som gäller förnybar energi

Förslag: Energimyndigheten ska ansvara för en kontaktpunkt som ska tillhandahålla vägledning för sökanden i ärenden som gäller förnybar energi och tillhandahålla nödvändig information. Statliga myndigheter och kommuner ska medverka i arbetet med kontaktpunkten genom att

tillhandahålla information och vägledning om de tillstånd, anmälningar och dispenser som de svarar för. Energimyndigheten ska årligen sammanställa statistik över handläggningstider i ärenden som rör förnybar energi och redovisa statistiken till regeringen.

Skälen för förslaget

Krav i förnybartdirektivet

I 2018 års förnybartdirektiv finns krav på att medlemsstaterna ska inrätta en kontaktpunkt för att vägleda en sökande i fråga om tillstånd för uppförande, uppgradering och drift av anläggningar för produktion av energi från förnybara energikällor och tillgångar som krävs för anslutning av anläggningarna till elnätet. Bestämmelsen finns kvar i förnybart-direktivet men kontaktpunktens uppdrag har ändrats på så sätt att det även innefattar en skyldighet att vägleda om de delar av tillståndsförfarandena som rör miljöskydd. Därutöver ska kontaktpunkten säkerställa att tidsfristerna i direktivet respekteras (artikel 16.3 i förnybartdirektivet). En sökande ska kunna lämna in handlingar i digital form och kontaktpunkten ska tillhandahålla en digital handbok om tillståndsförfaranden för exploatörer av verk för förnybar energi. I ändringsdirektivet anges att handboken särskilt ska rikta sig till småskaliga projekt för förnybar energi, projekt som avser egenanvändare av förnybar energi och gemenskaper för förnybar energi (artikel 16.4 i förnybartdirektivet).

Gällande rätt

Enligt den nu gällande förordningen om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi ska Energimyndigheten inrätta och ansvara för en digital kontaktpunkt för vägledning och information i ärenden som avser uppförande, uppgradering eller drift av anläggningar för tillförsel av förnybar energi och utrustning som krävs för anslutning av dessa till nätet samt nätkoncession enligt 2 kap. ellagen. Genom kontaktpunkten ska det tillhandahållas generell information om ärenden som avser uppförande, uppgradering eller drift av anläggningar för tillförsel av förnybar energi, direktlänkar till vägledning och specifik information om sådana ärenden, kontaktuppgifter och direktlänkar till myndigheter som ska handlägga ett ärende samt en digital handbok om förfarandet för utvecklare av projekt för förnybar energi.

Kommunerna och de statliga myndigheter som prövar ärenden om förnybar energi ska bistå Energimyndigheten i arbetet med kontakt-punkten genom att lämna information på den egna webbplatsen om de tillstånd, anmälningar och dispenser som myndigheten prövar. De statliga myndigheter som på så sätt ska bistå kontaktpunkten är Boverket, Energimarknadsinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten, Statens jordbruksverk, länsstyrelserna, Regeringskansliet, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen.

Behov av författningsändringar

Energimyndigheten bör fortsatt ansvara för den digitala kontaktpunkten och tillhandahålla den information som krävs enligt förnybartdirektivet.

På samma sätt som i dag bör statliga myndigheter och kommuner medverka i arbetet med kontaktpunkten genom att på den egna webbplatsen lämna information och vägledning om de tillstånd, anmälningar och dispenser som myndigheten eller kommunen svarar för.

I ändringsdirektivet sägs uttryckligen att kontaktpunktens uppdrag att vägleda sökanden genom den administrativa ansökningsdelen även ska inbegripa de delar som rör miljöskydd. Enligt den nu gällande förordningen om tidsfrister och kontaktpunkt i vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi ska Energimyndigheten bl.a. ge generell information om de krav som gäller för ärenden som rör förnybar energi och direktlänkar till vägledning och specifik information om sådana ärenden. Detta bedöms även innefatta vägledning i de delar som rör miljöskydd. Den bestämmelse som finns i nuvarande förordning om kontaktpunktens uppdrag bör därför tas in i den nya förordningen om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

Energimyndigheten ska enligt nuvarande förordning tillhandahålla en digital handbok. Genom bestämmelserna i ändringsdirektivet får den digitala handboken ett nytt fokus. Den ska tydligt ska rikta sig till småskaliga projekt för förnybar energi, projekt som avser egenanvändare av förnybar energi och gemenskaper för förnybar energi (artikel 16.4 i direktivet). Det bör därför anges i förordningen om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi att den digitala handboken som Energimyndigheten ska tillhandahålla ska uppfylla kraven i artikel 16.4 i förnybartdirektivet.

Energimyndigheten bör ges uppgiften att ta emot och sammanställa uppgifter från kommuner och myndigheter om antal ärenden som rör förnybar energi som har handlagts under föregående år och om handläggningstider för dessa ärenden (se avsnitt 5.2). Den sammanställda statistiken bör redovisas till regeringen årligen. I anslutning till redovisningen bör Energimyndigheten även analysera hur tidsåtgången för prövningen av ärenden som rör förnybar energi förhåller sig till kraven i förnybartdirektivet.

5.4 Planer för att utse infrastrukturområden för utveckling av nät- och lagringsprojekt ska inte antas

Bedömning: Det finns inget behov av att anta planer för att utse särskilda infrastrukturområden för utveckling av nät- och lagringsprojekt i syfte att integrera förnybar energi i elsystemet.

Skälen för bedömningen

Kraven i förnybartdirektivet

Medlemsstaterna får enligt förnybartdirektivet anta en eller flera planer för att utse särskilda infrastrukturområden för den utveckling av nät- och lagringsprojekt som krävs för att integrera förnybar energi i elsystemet

(artikel 15e i förnybartdirektivet). Syftet med sådana områden ska vara att stödja och komplettera accelerationsområden för förnybar energi.

Det finns inget behov av att utse särskilda infrastrukturområden

Nätinfrastruktur byggs i regel ut över längre linjer snarare än inom avgränsade områden, vilket gör att ett särskilt avsatt område för nätinfrastruktur för utveckling av nät- och lagringsprojekt i de flesta fall endast skulle fylla en begränsad funktion samtidigt som det skulle kräva stora administrativa resurser att upprätta. När det gäller lagringsprojekt eller ledningar som syftar till att ansluta nya anläggningar till ett befintligt nät bör i stället sådan infrastruktur som huvudregel rymmas inom accelerationsområdena för förnybar energiproduktion och det fåtal fall som inte omfattas motiverar inte att lagstiftning utarbetas och att områden upprättas specifikt för dem.

Eftersom infrastrukturområdena, liksom accelerationsområdena, dessutom är begränsade till endast förnybar energi begränsas den potentiella nyttan med dem ytterligare.

6 Tillståndsförfaranden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi

6.1 Vad är ett tillståndsförfarande enligt förnybartdirektivet?

Bedömning: Bestämmelserna om tillståndsförfaranden i förnybartdirektivet bör gälla för alla administrativa förfaranden som innebär att en myndighet tar ställning till om en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi får utföras eller vidtas.

Förfarandet för att ansluta en anläggning till ett el-, värme- eller gasnät och förfarandet för att få ett start- och slutbesked enligt plan- och bygglagen är inte administrativa tillstånd i den mening som avses i förnybartdirektivet och omfattas därmed inte av direktivets bestämmelser om tillståndsförfaranden.

Skälen för bedömningen

Krav i förnybartdirektivet

I förnybartdirektivet finns bestämmelser om tillståndsförfarandets huvudprinciper och organisation (artikel 16 i förnybartdirektivet). Med tillståndsförfarande avses i direktivet alla relevanta administrativa tillstånd för uppförande, uppgradering och drift av verk för förnybar energi, inbegripet tillstånd för nätanslutning och miljöbedömning (artikel 16.1 i förnybartdirektivet). Innebörden av ordet tillstånd förklaras inte i direktivet.

Vad är ett administrativt tillstånd?

En viktig avgränsning i direktivet är att bestämmelserna om tillståndsförfaranden endast omfattar administrativa tillstånd. Innebörden av uttrycket administrativa tillstånd (eng. *administrative permits*) förklaras inte i direktivet. Normalt avses med administrativa tillstånd beslut om tillåtlighet eller godkännande som meddelas av en myndighet. Det saknas skäl att anta att uttrycket skulle ha en annan innebörd i detta sammanhang. Med administrativt tillstånd bör därför förstås alla förfaranden som innebär att en myndighet tar ställning till om en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi får utföras. Överenskommelser med privata aktörer, t.ex. överenskommelser om markåtkomst för att t.ex. få uppföra en vindkraftpark, är inte att anse som administrativa tillstånd och omfattas därför inte av direktivets bestämmelser om tillståndsförfaranden.

Med tillstånd avses inte bara sådana förfaranden som benämns tillstånd i svensk rätt utan även förfaranden som benämns koncession samt förfaranden som avser anmälan och ansökningar om dispens.

Mot bakgrund av att målet med förnybartdirektivet är att påskynda utbyggnaden av projekt för förnybar energi och tillhörande infrastruktur genom regler som förenklar och förkortar tillståndsförfarandena (skäl 20 till ändringsdirektivet) bör uttrycket ’alla relevanta administrativa tillstånd’ ges en vid innebörd. Uttrycket bör inte bara omfatta sådana tillstånd som avser rätt att uppföra, driva eller uppgradera en anläggning för förnybar energi utan även tillstånd som avser åtgärder som behövs för att möjliggöra uppförandet, uppgraderingen eller driften på den aktuella platsen. Exempel på sådana tillstånd är tillstånd enligt väglagen (1971:948) för att ansluta en enskild väg till en allmän väg om den enskilda vägen leder till en anläggning för produktion av förnybar energi eller tillstånd enligt kulturmiljölagen (1988:950) för att skada en fornlämning vid uppförande av en anläggning för produktion av förnybar energi.

Tillstånd för nätanslutning är inte ett administrativt tillstånd enligt förnybartdirektivet

I Sverige hanteras frågor om anslutning av en elektrisk anläggning till nätet av elnätsföretagen. Även om det finns bestämmelser som reglerar förfarandet och förutsättningarna för att genomföra anslutningen i 4 kap. ellagen (1997:857) hanteras frågan om anslutning till nätet i ett avtal mellan en enskild och elnätsföretaget och inte genom ett tillstånd som meddelas av en myndighet. Motsvarande gäller för anslutning till värme- och gasnät. Förfarandet för godkännande av anslutning till nätet bedöms därför inte vara ett administrativt tillstånd och omfattas därmed inte av bestämmelserna om tillståndsförfarandet förnybartdirektivet.

En ansökan om nätkoncession enligt 2 kap. ellagen prövas dock av nätmyndigheten och är ett sådant tillståndsförfarande som omfattas av bestämmelserna om tillståndsförfarandet i förnybartdirektivet.

Start- och slutbesked enligt plan- och bygglagen är inte ett administrativt tillstånd enligt förnybartdirektivet

Efter att ett bygglov, rivningslov eller marklov har lämnats av byggnadsnämnden enligt plan- och bygglagen (2010:900) inleds byggprocessen som styrs av byggherren. Byggprocessen innehåller att antal

tillsynsmoment som syftar till att säkerställa att de åtgärder som byggherren vidtar är förenliga med tillståndet (lovet) och gällande regler. Tillsynen under byggprocessen innehåller två kontrollstationer – en i början och en i slutet – som resulterar i startbesked respektive slutbesked. En åtgärd som kräver lov eller omfattas av anmälningsplikt får inte påbörjas förrän byggnadsnämnden har gett ett startbesked (10 kap. 3 § plan- och bygglagen). Slutbeskedet innebär en kontroll av att byggherren har följt de krav som gäller för åtgärderna enligt lovet, kontrollplanen, startbeskedet eller beslut om kompletterande villkor (10 kap. 34 § plan- och bygglagen).

Byggnadsnämndens prövning av en ansökan om startbesked avser inte projektets tillåtlighet utan frågan om byggprojektet kan antas komma att uppfylla kraven i det administrativa tillståndet och gällande regelverk. I startbeskedet ska byggnadsnämnden bl.a. fastställa den kontrollplan som ska gälla för åtgärderna och villkor för att påbörja åtgärderna. Med slutbeskedet godkänner byggnadsnämnden att åtgärderna är slutförda och att byggnadsverket får tas i bruk.

Start- och slutbeskeden ges efter att det slutliga beslutet om tillståndsförfarandets resultat har meddelats och innefattar ingen prövning av projektets tillåtlighet. Det är fråga om besked som ges under byggprocessen och som rör byggherrens utförande av projektet. Start- och slutbesked bedöms mot bakgrund härav inte vara administrativa tillstånd för uppförande, uppgradering eller drift av anläggningar för produktion av förnybar energi och omfattas därmed inte av förnybartdirektivet bestämmelser om tillståndsförfaranden.

6.2 I vilka författningar behövs bestämmelser om handläggning av ärenden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi?

I avsnitt 5.2 föreslås att de aktiviteter som träffas av förnybartdirektivets bestämmelser om tillståndsförfaranden ska benämnas verksamheter eller åtgärder för förnybar energi. En verksamhet eller åtgärd för förnybar energi kan kräva många olika tillstånd, anmälningar och dispenser. Förutom tillstånd för att uppföra eller driva en produktionsanläggning som sådan kan det krävas tillstånd för att möjliggöra uppförandet eller driften på den aktuella platsen t.ex. tillstånd för att avverka fjällnära skog för att uppföra en vindkraftspark eller för att ansluta en enskild väg som leder till en sådan anläggning till en allmän väg. Det kan också krävas tillstånd för att skada en fornlämning som ligger på en plats där en produktions-anläggning för förnybar energi planeras att uppföras. De tillstånds-, anmälnings- och dispensförfaranden som bedöms kunna bli aktuella för att få utföra en verksamhet eller vidta en åtgärd för förnybar energi listas nedan. I tabellen beskrivs även i korthet vilka ändringar som behöver göras i den aktuella författningen med anledning av bestämmelserna i förnybartdirektivet.

Författning	Tillståndsförfarande	Författningsändring
Miljöbalken och förordningen (1998:1252) om områdesskydd	Ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 § miljöbalken och ansökan om dispens enligt 7 kap. 29 § miljöbalken	Ny bestämmelse med presumtion för allt övervägande samhällsintresse vid tillämpning av 7 kap. 29 § miljöbalken bör införas i miljöbalken. Ny bestämmelse om presumtion för allt övervägande samhällsintresse, samt bestämmelser om handläggning av ärenden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi, inklusive tidsfrister, bör införas i förordningen om områdesskydd.
Miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845)	Dispens från förbud meddelade med stöd av 8 kap. miljöbalken	Ny bestämmelse i artskyddsförordningen om att dödande och störning av skyddade arter inte ska anses som avsiktlig om det är fråga om en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Ny bestämmelse om presumtion för allt övervägande samhällsintresse vid tillämpning av 14 § artskyddsförordningen samt nya bestämmelser om handläggning av sådana ärenden, inklusive tidsfrister, bör införas i artskyddsförordningen.
Miljöbalken och förordningen (1988:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899)	Ansökan om tillstånd eller anmälan enligt 9 kap. miljöbalken	Nya bestämmelser om handläggning av ärenden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi, inklusive tidsfrister, bör införas i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Miljöbalken, förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter och vattenförvaltningsförordningen (2004:600)	Ansökan om tillstånd eller anmälan enligt 11 kap. miljöbalken och frågor om miljökvalitetsnormer och tillåtlighet enligt 5 kap. miljöbalken	Nya bestämmelser om handläggning av ärenden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi, inklusive tidsfrister för handläggningen, bör införas i förordningen om vattenverksamheter. Ny bestämmelse med presumtion för allt övervägande samhällsintresse vid ansökan om tillstånd enligt 4 kap. 11 § vattenförvaltningsförordningen samt bestämmelser om handläggning av sådana ärenden bör införas i den förordningen.
Miljöbalken, förordningen (1998:904) om anmälan för samråd	Anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken	Nya bestämmelser om handläggning av ärenden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi, inklusive tidsfrister för handläggningen, bör införas i förordningen om anmälan för samråd.
Miljöbalken och förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket	Anmälan om miljöhänsyn i jordbruket enligt 3 § förordningen om miljöhänsyn i jordbruket	Nya bestämmelser om handläggning av ärenden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi, inklusive tidsfrister för handläggningen, bör införas i förordningen om miljöhänsyn i jordbruket.

Lagen (1966:314) om kontinentalsockeln och kontinentalsockel-förordningen (1966:315)	Ansökan om tillstånd enligt 3 § lagen om kontinentalsockeln	Nya bestämmelser om samordning med en miljöbedömning som har gjorts för samma verksamhet eller åtgärd enligt miljöbalken bör införas i lagen. Nya bestämmelser om handläggning av ärenden som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, inklusive tidsfrister för handläggningen, bör införas i kontinentalsockel-förordningen.
Väglagen (1971:948)	Ansökan om tillstånd enligt 39, 43–45 eller 47 §§ väglagen	Nya bestämmelser om handläggningen av ärenden som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, inklusive tidsfrister för handläggningen, bör införas i vägförordningen (2012:707).
Lagen (1978:160) om vissa rörledningar och förordningen (1978:164) om vissa rörledningar	Ansökan om koncession enligt 4 § lagen om vissa rörledningar	Nya bestämmelser om samordning med en miljöbedömning som har gjorts för samma verksamhet eller åtgärd enligt miljöbalken bör införas i lagen. Nya bestämmelser om handläggning av ärenden som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, inklusive tidsfrister för handläggningen, bör införas i förordningen om vissa rörledningar.
Skogsvårdslagen (1979:429) och skogsvårdsförordningen (1993:1096)	Ansökan om tillstånd enligt 15 eller 27 § skogsvårdslagen och anmälan enligt 15 § skogsvårdsförordningen	Nya bestämmelser om handläggning av ärenden som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, inklusive tidsfrister för handläggningen, bör införas i skogsvårdsförordningen.

Kulturmiljölagen och kulturmiljöförordningen (1988:1188)	Ansökan om tillstånd enligt 2 kap. 12 § kulturmiljölagen	Nya bestämmelser om handläggning av ärenden som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, inklusive tidsfrister för handläggningen, bör införas i kulturmiljöförordningen.
Lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon och förordningen (1992:1226) om Sveriges ekonomiska zon	Ansökan om tillstånd enligt 5 § lagen om Sveriges ekonomiska zon	Nya bestämmelser om samordning med en miljöbedömning som har gjorts för samma verksamhet eller åtgärd enligt miljöbalken bör införas i lagen. Nya bestämmelser om handläggning av ärenden som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, inklusive tidsfrister för handläggningen, bör införas i förordningen om Sveriges ekonomiska zon.
Ellagen (1997:857) och förordningen (2021:808) om nätkoncession	Ansökan om nätkoncession enligt 2 kap. 1 § ellagen	Nya bestämmelser om samordning med den miljöbedömning som ska göras enligt miljöbalken bör ändras i ellagen. Nya bestämmelser om handläggningen av ärenden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi, inklusive tidsfrister för handläggningen, bör införas i förordningen om nätkoncession.
Naturgaslagen (2005:403) och naturgasförordningen (2006:1043)	Ansökan om koncession enligt 2 kap. 1 § naturgaslagen	Nya bestämmelser om samordning med den miljöbedömningen som görs enligt miljöbalken bör införas i naturgaslagen. Nya bestämmelser om handläggningen av ärenden om tillstånd, inklusive tidsfrister för handläggningen, bör införas i naturgasförordningen.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 och förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter	Ansökan om godkännande enligt artikel 24 i förordning nr 1069/2009	Nya bestämmelser om handläggningen av ärenden om godkännande av en anläggning för energiproduktion, inklusive tidsfrister för handläggningen, införs i förordningen om foder och animaliska biprodukter.
Plan- och bygglagen (2010:900)	Ansökan om bygg- och marklov enligt 9 kap. plan- och bygglagen	Nya bestämmelser om handläggningen av ärenden om tillstånd, inklusive tidsfrister för handläggningen, bör införas i lagen.

7 Tidsfrister för tillståndsförfaranden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi

7.1 Huvudregeln är en tidsfrist om högst två år i första instans

Förslag: En förvaltningsmyndighet ska avgöra en ansökan om tillstånd som gäller en landbaserad verksamhet eller åtgärd för förnybar energi inom två år i första instans, om åtgärden eller verksamheten inte omfattas av bestämmelser om ännu kortare tidsfrister. Bestämmelser med en sådan innebörd ska tas in i följande förordningar. Förordningen om vissa rörledningar, kulturmiljöförordningen, skogsvårdsförordningen, förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, förordningen om anmälan för samråd, förordningen om områdesskydd, förordningen om vattenverksamheter, vattenförvaltningsförordningen, förordningen om foder och animaliska biprodukter, naturgasförordningen, vägförordningen, artskyddsförordningen samt förordningen om nätkoncession.

Skälen för förslaget

Krav i förnybartdirektivet

Huvudregeln i direktivet är att tillståndsförfaranden som avser förnybar energi inte får pågå längre än två år (artikel 16b.1 i förnybartdirektivet). Tidsfristen räknas från den dag den myndighet som prövar ansökan informerar sökanden om att ansökan är fullständig (se avsnitt 7.8) och kan förlängas om det finns synnerliga skäl (se avsnitt 7.7). Tidsfristen avser handläggning och prövning i första instans och omfattar inte handläggning och prövning efter överklagande. Det beror på att tiden för överklaganden

och rättsmedel, andra domstolsförfaranden eller alternativa tvistlösningsmekanismer inte räknas med i längden på tillståndsförfarandet (artikel 16.8).

I direktivet finns bestämmelser om längre tidsfrister för havsbaserade anläggningar för förnybar energi samt kortare tidsfrister för vissa landbaserade anläggningar för förnybar energi (artikel 16b.1), bl.a. anläggningar för produktion av förnybar el som har en installerad elektrisk effekt som understiger 150 kilowatt (artikel 16b.2 andra stycket) och solenergiutrustning på vissa byggnader (artikel 16d).

Vilka anläggningar omfattas av tvåårsfristen?

De verksamheter eller åtgärder för vilka ansökningar om tillstånd ska avgöras inom två år kan identifieras genom en läsning av bestämmelserna om längre och kortare tidsfrister i direktivet (se avsnitt 7.2–7.6). En sådan läsning ger vid handen att tvåårsfristen gäller för handläggning av ansökningar om tillstånd som avser, eller behövs för, följande verksamheter eller åtgärder för förnybar energi.

1. Uppförande eller drift av en landbaserad anläggning för produktion av förnybar el om anläggningen har en installerad effekt om minst 150 kilowatt. Exempel på sådana anläggningar är landbaserade vindkraftsparker och solelparker på mark. För solenergiutrustning på byggnader gäller kortare tidsfrister (se avsnitt 7.5).
2. Uppförande eller drift av en landbaserad anläggning som producerar förnybar energi i annan form än el, oavsett installerad effekt. Exempel på sådana anläggningar är anläggningar som producerar biogas som bränsle till fjärrvärme och värmeproduktionsanläggningar som använder förnybara bränslen. För värmepumpar med en installerad effekt som understiger 50 megawatt gäller en kortare tidsfrist (se avsnitt 7.6).
3. Uppförande eller drift av en anläggning för energilagring som är samlokaliserad med en anläggning som avses i 1 eller 2 ovan, t.ex. ett batterilagringssystem i anslutning till en landbaserad vindkraftspark.
4. Uppgradering av en anläggning som avses i 2 eller av en energilagringanläggning som är samlokaliserad med en sådan anläggning.

Behov av författningsändringar

En tvåårig tidsfrist för handläggningen av ärenden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi bör genomföras på förordningsnivå. Tidsfristen bör endast gälla förvaltningsmyndighets prövning i första instans av sådana ärenden.

Bestämmelser bör införas i följande förordningar. Förordningen om vissa rörledningar, kulturmiljöförordningen, skogsvårdsförordningen, förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, förordningen om anmälan för samråd, förordningen om områdesskydd, förordningen om vattenverksamheter, vattenförvaltningsförordningen, förordningen om foder och animaliska biprodukter, naturgasförordningen, artskyddsförordningen, vägförordningen samt förordningen om nätkoncession. Den tvååriga tidsfristen för handläggningen av ärenden om förnybar energi bär gälla om ärendet inte omfattas av en bestämmelse med en kortare tidsfrist.

De anläggningar som omfattas av den tvååriga fristen är de som listas i punkterna 1–4 ovan. Om t.ex. en tillståndsansökan enligt väglagen avser

anslutning av en enskild väg till en allmän väg är tidsfristen för beslutsmyndighetens handläggning av ärendet två år om den enskilda vägen leder till en sådan anläggning.

En verksamhet eller åtgärd för förnybar energi kan kräva bygglov enligt plan- och bygglagen. Den handläggningstid som följer av plan- och bygglagen uppfyller redan kraven i förnybartdirektivet att en ansökan ska prövas inom två år i första instans. Av 9 kap. 27 § plan- och bygglagen följer att beslut om bygglov ska meddelas inom tio veckor från det att ansökan kom in, med möjlighet till tio veckors förlängning om det är nödvändigt på grund av handläggningen eller utredningen i ärendet. Det är därför inte nödvändigt att göra ändringar i plan- och bygglagen med anledning av kravet att tillståndsförfaranden som rör förnybar energi ska pågå i högst två år.

7.2 Tidsfrist om ett år för vissa ärenden om förnybar el

Förslag: En förvaltningsmyndighet ska avgöra en ansökan om tillstånd som gäller en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi inom ett år i första instans om ansökan avser

1. uppförande av en landbaserad anläggning för produktion av förnybar el med en installerad effekt som understiger 150 kilowatt,
2. uppgradering av en landbaserad anläggning som producerar förnybar el oavsett installerad effekt, eller
3. uppförande av en anläggning för energilagring som är samlokaliserad med en anläggning som avses i 1 eller 2.

Bestämmelser med en sådan innebörd ska tas in i följande förordningar. Kulturmiljöförordningen, skogsvårdsförordningen, förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, förordningen om anmälan för samråd, förordningen om områdesskydd, förordningen om vattenverksamheter, vattenförvaltningsförordningen, förordningen om foder och animaliska biprodukter, vägförordningen, artskyddsförordningen samt förordningen om nätkoncession.

Skälen för förslaget

Krav i förnybartdirektivet

Ett tillståndsförfarande som avser förnybar energi ska avgöras inom ett år om det avser uppgradering av ett kraftverk för förnybar energi, uppförande av en ny landbaserad anläggning med en elkapacitet på mindre än 150 kilowatt eller uppförande av en samlokaliserad energilagringsanläggning (artikel 16b.2 andra stycket i förnybartdirektivet). För havsbaserade sådana anläggningar är tidsfristen två år. Ettårsfristen gäller om projektet för förnybar energi inte omfattas av bestämmelser om kortare tidsfrister i direktivet. Sådana bestämmelser finns för installation av solenergiutrustning på byggnader och för värmepumpar (artikel 16d och 16e).

Tidsfristen räknas från den dag den myndighet som prövar ansökan informerar sökanden om att ansökan är fullständig (se avsnitt 7.8) och kan

förlängas om det finns synnerliga skäl (se avsnitt 7.7). Tidsfristen avser handläggning och prövning i första instans och omfattar inte handläggning och prövning efter överklagande (artikel 16.8).

Vilka anläggningar omfattas?

Ettårsfristen gäller för handläggningen av ansökningar om tillstånd för uppförande av en anläggning som har en elkapacitet som understiger 150 kilowatt. Med elkapacitet avses installerad elektrisk effekt som är ett mått på anläggningens maximala förmåga att producera el. Följaktligen ska anläggningen producera el för att komma i fråga för den korta tidsfristen. Om ansökan rör uppgradering av en anläggning som producerar värme, t.ex. en biogasanläggning som enbart producerar värme, gäller huvudregeln att ärendet ska avgöras inom två år.

Ettårsfristen gäller vidare för handläggning av ansökningar om tillstånd för uppgradering av kraftverk för förnybar energi, oavsett dess installerade effekt. Eftersom ordet kraftverk omfattar anläggningar som producerar el gäller ettårsfristen endast handläggning av ansökningar om tillstånd för uppgradering av anläggningar som producerar förnybar el. Ordet uppgradering omfattar åtgärder som vidtas i syfte att ersätta en anläggnings kapacitet eller öka eller ersätta dess effektivitet eller kapacitet (se avsnitt 5.2). Detta innefattar bl.a. helt eller delvist utbyte av driftssystem eller driftsutrustning i ett kraftverk som utförs i ett sådant syfte. En uppgradering ska säkerställa fortsatt drift av en anläggning, vilket innebär att rivning och uppförande av en ny anläggning inte är att anse som en uppgradering.

Den ettåriga fristen gäller också ansökningar om tillstånd för uppförande och uppgradering av samlokaliserade energilagringsanläggningar. Bestämmelsen bör förstås så att tidsfristen gäller energilagrings-anläggningar som är samlokaliserade med en anläggning som omfattas av ettårsfristen. Att anläggningen ska vara samlokaliserad innebär att det ska finnas ett tekniskt samband med produktionsanläggningen. Därutöver ska energilagringsanläggningen och produktionsanläggningen vara anslutna till samma anslutningspunkt till ett nät (se avsnitt 5.2). Med ordet anslutningspunkt avses den punkt på ett el- eller rörnät där den som producerar energin enligt avtal med nätägaren matar in energi på nätet.

Eftersom det finns en särskild tidsfrist för havbaserade anläggningar gäller ettårsfristen enbart för landbaserade anläggningar.

Sammanfattningsvis avser ettårsfristen handläggning av ansökningar om tillstånd som avser följande verksamheter eller åtgärder.

1. Uppförande av en landbaserad anläggning för produktion av förnybar el och som har en installerad elektrisk effekt som understiger 150 kilowatt, t.ex. småskaliga vindkraftverk, mindre solcellsanläggningar på mark och mindre biogasanläggningar som producerar el. Ärenden som avser anläggningar som producerar energi i annan form än el, t.ex. värme, omfattas inte av den kortare tidsfristen.
2. Uppgradering av en landbaserad anläggning som producerar förnybar el oavsett anläggningens installerade elektriska effekt. Ärenden som avser anläggningar som producerar energi i annan form än el t.ex. värme, omfattas inte av den kortare tidsfristen.

3. Uppförande eller uppgradering av en energilagringsanläggning som är samlokaliserad med en anläggning som avses i 1 eller 2.

Behov av författningsändringar

En ettårig tidsfrist för handläggning av ärenden som gäller sådana verksamheter eller åtgärder för förnybar energi som listas i punkterna 1–3 ovan bör införas i bestämmelser på förordningsnivå. Tidsfristen bör endast gälla förvaltningsmyndighets prövning i första instans av sådana ärenden.

Bestämmelser bör införas i följande förordningar. Kulturmiljöförordningen, skogsvårdsförordningen, förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, förordningen om anmälan för samråd, förordningen om områdesskydd, förordningen om vattenverksamheter, förordningen om foder och animaliska biprodukter, vägförordningen, artskyddsförordningen samt förordningen om nätkoncession.

Det saknas skäl att införa en bestämmelse om en ettårsfrist för handläggning av vissa ärenden om förnybar energi i förordningen om vissa rörledningar. Det som är tillståndspliktigt enligt lagen om vissa rörledningar är framdragande eller användning av en rörledning för transport av vätska eller gas, t.ex. vätgas, som är ägnad att användas som bränsle. En anläggning som producerar gas för användning som bränsle är inte en anläggning för produktion av el och den ettåriga tidsfristen blir därför inte aktuell.

Av samma skäl bör det inte heller införas en ettårsfrist för handläggning av ärenden som gäller förnybar energi i naturgasförordningen. Naturgas används främst som processbränsle (eller råvara) i industrin. En anläggning som producerar biogas för inmatning på stamnätet för naturgas (transmissionsledningen) bör därför inte anses som en anläggning för produktion av el. En ansökan om koncession för inmatning av uppgraderad biogas på transmissionsledningen ska därför alltid handläggas inom två år.

Plan- och bygglagen uppfyller redan direktivets krav att tillståndsförfarandet inte ska pågå längre än ett år i första instans. Av 9 kap. 27 § plan- och bygglagen följer att beslut om bygglov ska meddelas inom 10 veckor från det att ansökan kom in, med möjlighet till 10 veckors förlängning om det är nödvändigt på grund av handläggningen eller utredningen i ärendet. Det är därför inte nödvändigt att göra några ändringar i plan- och bygglagen med anledning direktivet i denna del.

7.3 Tidsfrister för ärenden om havsbaserad förnybar energi

Förslag: En ansökan om tillstånd som avser en havsbaserad verksamhet eller åtgärd för förnybar energi ska avgöras inom tre år i första instans om åtgärden eller verksamheten inte omfattas av bestämmelser om ännu kortare tidsfrister. Om ansökan avser uppgradering av en havsbaserad anläggning som producerar förnybar el, uppförande av en havsbaserad anläggning som har en installerad effekt som understiger 150 kilowatt eller uppförande eller uppgradering av en energilagringsanläggning som är samlokaliserad med en sådan anläggning ska ärendet avgöras inom två år.

Bestämmelser med tidsfrister för ansökningar om tillstånd som gäller havsbaserade anläggningar för produktion av förnybar energi ska införas i kontinentalsockelförordningen, förordningen om vissa rörledningar, kulturmiljöförordningen, förordningen om Sveriges ekonomiska zon, förordningen om områdesskydd, förordningen om vattenverksamhet, vattenförvaltningsförordningen, artskyddsförordningen och förordningen om nätkoncession.

Skälen för förslaget

Krav i förnybartdirektivet

Tillståndsförfaranden som rör havsbaserad förnybar energi får inte pågå längre än tre år (artikel 16b.1 i förnybartdirektivet). En tvåårsfrist gäller dock för ärenden som avser uppgradering av ett havsbaserat kraftverk för förnybar energi, uppförande av en ny havsbaserad anläggning med en elkapacitet på mindre än 150 kilowatt och för uppförande av en samlokaliserad energilagringsanläggning (artikel 16b.2). Tidsfristen räknas från den dag den myndighet som prövar ansökan informerar sökanden om att ansökan är fullständig (se avsnitt 7.8). Tidsfristen kan förlängas om det finns synnerliga skäl (se avsnitt 7.7). Tidsfristen avser handläggning och prövning i första instans och omfattar inte handläggning och prövning efter överklagande (artikel 16.8).

Vilka anläggningar omfattas av tvåårsfristen?

Tvåårsfristen gäller för handläggning av ansökningar om tillstånd för vissa havsbaserade anläggningar för produktion av förnybar el (jfr vad som gäller för vissa landbaserade anläggningar, avsnitt 7.2). De verksamheter och åtgärder för vilka ansökningar ska avgöras inom två år är för det första uppförande av anläggningar som har en elkapacitet som understiger 150 kilowatt. Med elkapacitet avses installerad elektrisk effekt som är ett mått på anläggningens maximala förmåga att producera el. Följaktligen ska anläggningen producera el för att komma i fråga för den korta tidsfristen. Vidare omfattas uppgradering av havsbaserade kraftverk för förnybar energi, oavsett dess installerade effekt. Eftersom ordet kraftverk omfattar anläggningar som producerar el ska den anläggning som uppgraderas producera el för att omfattas av tvåårsfristen. Slutligen ska ansökningar om tillstånd för att uppföra en energilagringsanläggning som är samlokaliserad med en sådan anläggning som omfattas av tvåårsfristen avgöras inom två år.

Tvåårsfristen för handläggning av ansökningar om tillstånd gäller därmed för följande verksamheter eller åtgärder för förnybar energi.

A1. Uppförande av en havsbaserad anläggning för produktion av förnybar el som har en installerad effekt som understiger 150 kilowatt. Det finns inga sådana anläggningar i kommersiell drift i dag, testanläggningar av teknik som ännu inte är färdigutvecklad, t.ex. tidvattenturbiner kan dock omfattas.

A2. Uppgradering av en havsbaserad anläggning som producerar förnybar el, t.ex. vindkraftsparker till havs.

A3. Uppförande av en energilagringsanläggning som är samlokaliserad med en anläggning som avses i A1 eller A2.

Vilka anläggningar omfattas av treårsfristen?

De verksamheter eller åtgärder för vilka ansökningar om tillstånd ska avgöras inom tre år i första instans är de havsbaserade verksamheter och åtgärder som inte omfattas av tvåårsfristen. Treårsfristen gäller därmed för handläggningen av ansökningar om tillstånd som avser följande verksamheter eller åtgärder för förnybar energi.

B1. Uppförande av en havsbaserad anläggning för produktion av förnybar el om anläggningen har en installerad effekt om minst 150 kilowatt. Exempel på sådana anläggningar som är i kommersiell drift i dag är vindkraftparker. Andra exempel är anläggningar för tidvattenkraft och anläggningar för produktion av vätgas i anslutning till en havsbaserad vindkraftpark (om vätgasen är avsedd att användas för elproduktion)

B2. Uppförande av en havsbaserad anläggning som producerar förnybar energi i annan form än el, oavsett installerad effekt, t.ex. produktion av vätgas i anslutning till en havsbaserad vindkraftpark (om vätgasen är avsedd att användas för produktion av värme).

B3. Uppgradering av en havsbaserad anläggning för produktion av förnybar energi i annan form än el.

B4. Uppförande av en anläggning för energilagring som är samlokaliserad med en anläggning som avses i B1, B2 eller B3.

Behov av författningsändringar

Vilka lagar som är tillämpliga beror på i vilken havszon verksamheten eller åtgärden för förnybar energi är avsedd att utföras eller vidtas. En verksamhet som ska utföras i territorialhavet kan kräva tillstånd för både miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet enligt miljöbalken. Vidare kan det krävas tillstånd för att utforska eller utvinna naturtillgångar från kontinentalsockeln enligt 3 § lagen om kontinentalsockeln eller tillstånd för utläggande av kabel och rörledning på havsbotten enligt 15 a § lagen om kontinentalsockeln. Om verksamheten är avsedd att utföras i ett Natura2000-område krävs även tillstånd enligt 7 kap. 28 § miljöbalken. För det fall verksamheten ska utföras i ett område på havsbotten där det finns fornlämningar kan det krävas tillstånd enligt kulturmiljölagen.

En verksamhet som är avsedd att utföras i den ekonomiska zonen kan kräva tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon. Kabeldragningen från en sådan anläggning till land kräver tillstånd enligt lagen om kontinentalsockeln och miljöbalken enligt ovan. Även här gäller att tillstånd för att bedriva verksamhet i ett Natura2000-område kan behövas.

Byggande av en starkströmsledning från en havsbaserad anläggning kräver nätkoncession enligt 2 kap. ellagen.

För att genomföra direktivet behöver det införas bestämmelser som innebär att ärenden som avser havsbaserade verksamheter eller åtgärder för förnybar energi enligt huvudregeln ska avgöras inom tre år, och att tidsfristen i stället är två år om ansökan avser sådana anläggningar som avses i punkterna A1–A3 ovan. Även om de verksamheter och åtgärder för förnybar energi som avses i punkterna ovan inte finns i kommersiell drift i dag behöver tidsfrister införas för att genomföra direktivet.

Bestämmelser om tidsfrister för havsbaserade verksamheter och åtgärder för förnybar energi bör införas i förordningen om kontinentalsockeln, förordningen om vissa rörledningar, kulturmiljöförordningen,

förordningen om Sveriges ekonomiska zon, förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, förordningen om områdesskydd, förordningen om vattenverksamhet, vattenförvaltningsförordningen, artskyddsförordningen samt förordningen om nätkoncession.

En ansökan om nätkoncession kan t.ex. avse en ledning som syftar till att förstärka en befintlig ledning. Det kan inte uteslutas att en sådan ansökan kan behöva ges in i samband med en uppgradering av en havsbaserad vindkraftspark. Bestämmelserna om tidsfrister i förordningen om nätkoncession bör därför inte bara avse en treårsfrist för handläggning av ansökningar om nätkoncession för verksamheter eller åtgärder för förnybar energi utan även en tvåårsfrist för ansökningar som avser en uppgradering av en havsbaserad anläggning för produktion av förnybar el.

Det bör vara tillräckligt att i förordningen om vissa rörledningar införa en bestämmelse om en tidsfrist om tre år för prövning av ansökningar om tillstånd för havsbaserade anläggningar. En verksamhet eller åtgärd för förnybar energi som kan vara tillståndspliktig enligt lagen om vissa rörledningar är t.ex. framdragande och användning av en rörledning för transport av vätgas som är avsedd att användas som bränsle. Vätgas kan i en nära framtid komma att produceras i anläggningar i direkt anslutning till vindkraftverk till havs. Eftersom en anläggning som producerar vätgas för användning som bränsle inte är en anläggning för produktion av el, blir tidsfristen om två år inte aktuell vid en ansökan om tillstånd enligt lagen om vissa rörledningar. En ansökan om tillstånd för en sådan rörledning ska alltid avgöras inom tre år.

Det saknas skäl att i detta ärende föreslå bestämmelser om tidsfrister för prövning av ansökningar om tillstånd för havsbaserade produktions-anläggningar i förordningen om vattenverksamheter. Ansökningar om tillstånd för uppförande och uppgradering av anläggningar för energiproduktion till havs prövas av mark- och miljödomstol i första instans. Tidsfrister för domstolarnas handläggning av mål som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi bereds i ett annat ärende och hanteras därför inte i denna promemoria. Bestämmelserna om tidsfrister i förordningen om vattenverksamheter bör därför endast avse prövning av ansökningar om tillstånd till markavvattning samt anmälningsärenden. Sådana ärenden handläggs av länsstyrelsen.

7.4 Tidsfrist för ansökan om ändring av en lednings högsta tillåtna spänning efter uppgradering

Förslag: Det ska införas en ny bestämmelse i förordningen om nätkoncession som innebär att ett ärende om ändring av en lednings högsta tillåtna spänning efter att en anläggning för förnybar energi har uppgraderats ska avgöras inom tre månader om den installerade effekten har höjts med högst 15 procent. Om nätmyndigheten har farhågor om säkerheten eller om nätmyndigheten bedömer att systemkomponenterna är tekniskt inkompatibla ska ärendet i stället avgöras inom två år.

Skälen för förslaget

Krav i förnybartdirektivet

Om uppgraderingen av ett kraftverk för förnybar energi leder till en kapacitetsökning om högst 15 procent ska tillståndsförfarandet för anslutning till överförings- eller distributionsnätet inte överstiga tremånader (artikel 16c.1 förnybartdirektivet). Den korta tidsfristen gäller inte om det finns berättigade farhågor avseende säkerheten eller om systemkomponenterna är tekniskt inkompatibla.

Gällande rätt

Enligt 2 kap. 19 § förordningen om nätkoncession ska ett beslut om nätkoncession för en ny elledning som huvudregel fattas inom två år från det att en fullständig ansökan kom in. Om det är regeringen som ska besluta i ärendet ska beslut fattas inom fyra år från det att en fullständig ansökan kom in. Spänningshöjning av en befintlig ledning regleras genom 2 kap. 27 § ellagen, om ändring av nätkoncession, men det finns ingen särskild bestämmelse om tidsfrister för sådana ärenden.

Behov av författningsändringar

Förfarandet för godkännande av anslutning till nätet bedöms inte vara ett administrativt tillstånd (se avsnitt 6.1). Det finns därför inte skäl att göra några författningsändringar för att genomföra artikel 16c.1 i förnybartdirektivet i fråga om nätanslutning.

En uppgradering av en anläggning för produktion av förnybar energi kan medföra att en lednings högsta tillåtna spänning behöver höjas. Den ändring av nätkoncession som krävs för att höja en lednings tillåtna spänning kan sägas vara ett förfarande för anslutning av ett effekthöjt kraftverk, eftersom det är nödvändigt för att möjliggöra ökad inmatning av el från kraftverket. För ärenden om spänningshöjning finns det i dag ingen tidsfrist. För att genomföra kravet i direktivet bör det införas en bestämmelse i förordningen om nätkoncession som innebär att tidsfristen för att avgöra ärenden som avser ändring av en lednings högsta tillåtna spänning efter att en anläggning för produktion av förnybar energi har uppgraderats ska vara tre månader. Den korta tidsfristen ska bara gälla om den installerade effekten i anläggningen har höjts med högst 15 procent.

7.5 Tidsfrister för ärenden om installation av solenergiutrustning på byggnader

Förslag: Det ska införas nya bestämmelser i plan- och bygglagen som innebär att en ansökan om bygglov för att installera solenergiutrustning på en byggnad som inte främst är avsedd för att producera el eller lagra energi ska avgöras inom tre månader i första instans. Om solenergiutrustningens installerade effekt är högst elva kilowatt ska ärendet i stället avgöras inom en månad. Tidsfristerna ska inte få förlängas.

Om ärendet avser en solenergiutrustning med en installerad effekt om högst elva kilowatt ska bygglovet anses beviljat om den kommunala

nämnden inte har meddelat ett beslut inom en månad från det att en fullständig anmälan har getts in till nämnden. Byggnadsnämnden ska i ett sådant ärende, efter att tidsfristen har löpt ut, utfärda ett beslut som innebär att bygglov har meddelats.

Tidsfristerna ska inte gälla om ansökan avser installation av solenergiutrustning på en historiskt värdefull byggnad eller i ett område som rör totalförsvarets intressen. I sådana ärenden ska de ordinarie tidsfrister som gäller vid prövning av ärenden enligt plan- och bygglagen gälla.

Skälen för förslaget

Krav i förnybartdirektivet

Förnybartdirektivet innehåller bestämmelser om tidsfrister för installation av solenergiutrustning och samlokaliserad energilagring i befintliga och framtida konstgjorda konstruktioner, med undantag för konstgjorda vattenytor (artikel 16d). Bestämmelserna innebär för det första att tillståndsförfarandet för sådana installationer inte får pågå längre än tre månader förutsatt att det primära syftet med den befintliga eller framtida konstruktionen, där solenergiutrustningen eller den samlokaliserade energilagringsanläggningen ska installeras, inte är solenergiproduktion eller energilagring (artikel 16d.1).

För det andra innebär bestämmelserna i direktivet att tillståndsförfarandet får pågå högst en månad om det är fråga om solenergiutrustning som har en installerad effekt om högst 100 kilowatt (artikel 16d.2). Medlemsstaterna får dock tillämpa ett lägre tröskelvärde om en tillämpning av det högre tröskelvärdet skulle leda till en betydande administrativ börda eller till begränsningar av elnätsdriften. Tröskelvärdet ska dock vara högre än 10,8 kilowatt. Ett uteblivet svar från den behöriga myndigheten inom enmånadsfristen ska leda till att ett tillstånd anses vara beviljat (s.k. tyst godkännande). Bestämmelsen gäller endast om solenergiutrustningens kapacitet inte överskrider befintlig kapacitet för anslutning till distributionsnätet. Tidsfristerna i artikeln får inte förlängas.

Medlemsstaterna får undanta vissa områden eller konstruktioner från tillämpningen av tremånadersfristen i syfte att skydda det kulturella eller historiska arvet eller nationella försvarsintressen, eller av säkerhetsskäl (artikel 16d.1 andra stycket).

Installation av sådan solenergiutrustning som avses i artikeln ska enligt direktivet undantas från kravet på att göra en särskild miljökonsekvensbedömning enligt artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (MKB-direktivet).

Vilka anläggningar omfattas?

De särskilda tidsfristerna i artikeln gäller ärenden som avser tillstånd för installation av solenergiutrustning och samlokaliserad energilagring i befintliga och framtida konstgjorda konstruktioner. Eftersom bestämmelserna är begränsade till förfaranden som avser installation av sådana anläggningar omfattas t.ex. inte förfaranden som krävs för att uppföra en byggnad som ska rymma en sådan anläggning. För sådana

tillståndsförfaranden gäller enligt direktivet en tidsfrist om två eller ett år för prövningen (se avsnitt 7.1 och 7.2).

Innebörden av uttrycket ”konstgjorda konstruktioner” förklaras inte i förnybartdirektivet. I förnybartdirektivet ges dock exempel på vad som avses med det närliggande uttrycket ”konstgjorda och bebyggda ytor” (artikel 15c.1 i förnybartdirektivet). Även om en yta är en annan sak än en konstruktion, kan exemplifieringen ge viss vägledning för förståelsen av vad som avses med uttrycket konstgjord konstruktion. Som exempel på konstgjorda och bebyggda ytor anges bl.a. i direktivet tak, husfasader, transportinfrastruktur och dess omedelbara omgivningar, parkeringsplatser, bondgårdar, avfallsanläggningar, industriområden, gruvor, konstgjorda inlandsvattenförekomster, sjöar eller dammar, och anläggningar för rening av avloppsvatten och skadad mark som inte kan användas för jordbruk (artikel 15c.1 a i förnybartdirektivet).

Skadad mark som inte kan användas för jordbruk och omgivningar vid transportinfrastruktur är inte konstruktioner och bedöms därför inte omfattas av uttrycket konstgjorda konstruktioner. Konstgjorda inlandsvattenförekomster, sjöar eller dammar är inte heller relevanta i detta sammanhang eftersom konstgjorda vattenytor uttryckligen undantas från artikelns tillämpningsområde.

Sammanfattningsvis bedöms uttrycket konstgjorda konstruktioner i den mening som avses i förnybartdirektivet omfatta tak, husfasader, transportinfrastruktur, parkeringsplatser, bondgårdar, avfallsanläggningar, industriområden och andra liknande konstruktioner. Det innebär att uttrycket konstgjorda konstruktioner sammanfaller med innebörden av uttrycket byggnadsverk enligt plan- och bygglagen (1 kap. 4 § plan- och bygglagen).

Eftersom artikeln endast gäller installation av solenergiutrustning på konstgjorda konstruktioner omfattas inte ansökningar om tillstånd för installation av solenergiutrustning på mark, t.ex. jordbruksmark, av tidsfristerna i artikeln. För tillståndsförfaranden som gäller sådana installationer gäller i stället en tidsfrist om ett år om anläggningens installerade elektriska effekt understiger 150 kilowatt och en tidsfrist om två år om anläggningens installerade elektriska effekt är större än så (se avsnitt 7.1 och 7.2.

Gällande rätt

Installation av solenergianläggningar i eller på befintliga byggnadsverk kan kräva bygglov enligt plan- och bygglagen. Inom detaljplanelagt område kan det krävas bygglov om anläggningen innebär att byggnaden byter färg, fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial eller om byggnadens yttre utseende avsevärt påverkas på annat sätt (9 kap. 2 § 3 c plan- och bygglagen). Utanför detaljplanelagt område krävs det normalt inte bygglov för solfångare och solceller på byggnader. Kommunen kan dock i områdesbestämmelser ha infört bygglovsplikt för byte av färg, fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial eller för att vidta en åtgärd som avsevärt påverkar byggnadens yttre utseende (9 kap. 8 § plan och bygglagen). Det kan även ha införts bygglovsplikt för underhåll eller ändring av ett byggnadsverk eller ett bebyggelseområde som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. I normalfallet krävs alltså inte bygglov för att installera en

solenergiutrustning på ett byggnadsverk. Det krävs inte heller några andra tillstånd, anmälningar eller dispenser och en miljökonsekvensbedömning behöver heller inte göras.

Installation av en energilagringsanläggning, t.ex. ett batterilager, i anslutning till en solenergianläggning i eller på en byggnad är inte bygglovspliktigt. Om batterilagret placeras i en ny byggnad eller en container utomhus krävs det dock bygglov för byggnaden eller containern i sig.

Av plan- och bygglagen följer att beslut om bygglov ska meddelas inom tio veckor från det att ansökan kom in, med möjlighet till tio veckors förlängning om det är nödvändigt på grund av handläggningen eller utredningen i ärendet (9 kap. 27 § plan- och bygglagen).

Behov av författningsändringar

För att genomföra direktivets krav på att en ansökan om tillstånd för installation av solenergiutrustning eller samlokaliserade energilagringsanläggningar på eller i en byggnad, ska avgöras inom tre månader bör det införas en bestämmelse i plan- och bygglagen som innebär att tidsfristen i 9 kap. 27 § plan- och bygglagen i sådana ärenden bara kan förlängas två veckor.

När det gäller bestämmelsen om tyst godkännande i direktivet finns det skäl att använda direktivets möjlighet att begränsa tillämpningen av bestämmelsen till solenergiutrustning med en högsta installerad effekt på elva kilowatt. Även om det är få ärenden som kräver bygglov enligt plan- och bygglagen skulle ett införande av en enmånadsfrist för handläggning av ärenden som gäller solenergianläggningar som har en installerad effekt på högst 100 kilowatt innebära en betydande administrativ börda. Solcellsanläggningar kan orsaka elektromagnetiska störningar, vilket innebär att ansökan om bygglov i många fall behöver skickas på remiss till försvarsinspektören för miljö- och hälsa. Det skulle innebära betydande svårigheter för byggnadsnämnderna och försvarsinspektören att organisera arbetet på ett sådant sätt att remittering och prövning av samtliga sådana ansökningar skulle rymmas inom en månad. En gräns vid elva kilowatt omfattar, när det gäller solceller, de flesta villataksanläggningar, men däremot inte anläggningar av större modell som är vanliga på exempelvis ladugårdstak. Även de flesta solvärmeanläggningar som anläggs för hushållsbehov omfattas.

Bestämmelserna i direktivet innebär att en ansökan om bygglov som gäller installation av en solenergiutrustning som har en installerad effekt på högst elva kilowatt ska anses beviljad om byggnadsnämnden inte har avgjort ärendet inom en månad. En bestämmelse med en sådan innebörd bör införas i plan- och bygglagen. För att det ska vara tydligt för sökanden att ansökan om bygglov har avgjorts bör byggnadsnämnden i ett sådant ärende, efter att tidsfristen har löpt ut, utfärda ett beslut som innebär att bygglov har meddelats.

Enligt direktivet gäller inte bestämmelsen om tyst godkännande i de fall solenergiutrustningens kapacitet överskrider befintlig kapacitet för anslutning till distributionsnätet. Frågan om elnätet har kapacitet att ta emot elproduktion från en solenergiutrustning prövas dock inte av byggnadsnämnden i samband med ett beslut om bygglov utan av

nätföretagen i samband med en begäran om anslutning till eller höjt effektuttag från nätet (se avsnitt 6.1). Det finns därför inte någon anledning att begränsa bestämmelsens tillämpning till fall där elnätet har kapacitet att ta emot elproduktionen.

Undantag för att skydda kulturarv och säkerhetsintressen

Förnybartdirektivet ger medlemsstaterna möjlighet att undanta vissa områden eller konstruktioner från tillämpningen av tremånadersfristen för ärendehandläggningen i syfte att skydda det kulturella eller historiska arvet eller nationella försvarsintressen (artikel 16d.1 i förnybartdirektivet). Bestämmelsen bör utnyttjas för att undanta ansökningar om tillstånd för installation av solenergiutrustning på sådana kulturhistoriskt värdefulla byggnader eller byggnadsområden som avses i 8 kap. 13 § plan- och bygglagen från tillämpningen av tremånadersfristen. Detsamma bör gälla ansökningar om tillstånd för att installera solenergiutrustning på en byggnad inom eller i anslutning till ett område som har betydelse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. För sådana ärenden bör den ordinarie tidsfrist som gäller enligt 9 kap. 27 § plan- och bygglagen gälla.

Direktivet ger inte uttryckligen medlemsstaterna samma möjlighet att undanta områden eller konstruktioner från tillämpningen av enmånadsfristen i syfte att skydda det kulturella eller historiska arvet eller nationella försvarsintressen. Den nationella säkerheten är dock varje medlemsstats ansvar (artikel 4.2 i EU-fördraget). Det innebär att medlemsstaterna även utan skrivningen i artikel 16d.1 i direktivet kan göra undantag från kraven i direktivet med hänsyn till nationell säkerhet.

Enmånadsfristen föreslås i denna promemoria gälla för handläggning av ansökningar om tillstånd för installation av solenergiutrustning med en installerad kapacitet som understiger 11 kilowatt. I skälen till direktivet konstateras kort att en sådan anläggning för egenanvändning inte ger upphov till några säkerhetsproblem (skäl 42). Detta motsägs av en utredning som Försvarsmakten har gjort tillsammans med Elsäkerhetsverket av elektromagnetiska störningars försvårande för totalförsvarets intressen eller anläggningar (FM 2020:22728:17). I utredningen konstateras att det i hög grad är tillverkarnas val av komponenter eller installatörernas val av utformning av solenergianläggningen som påverkar störningsnivå och inte en solenergianläggnings storlek. Även mindre solenergianläggningar kan således påverka kommunikationssystem som används inom totalförsvaret negativt. Det finns därför skäl att undanta ärenden som avser installation av en solenergianläggning i ett område som är av intresse för totalförsvaret från tillämpningen av enmånadsfristen.

De skäl som gör sig gällande för att skydda det kulturella och historiska arvet är lika relevanta vid installation av solenergiutrustning med en installerad effekt som understiger elva kilowatt som vid installation av utrustning med en högre effekt. Om en ansökan avser installation av en solenergiutrustning på en kulturhistoriskt värdefull byggnad eller i ett kulturhistoriskt värdefullt område bör därför byggnadsnämnden, oavsett anläggningens installerade effekt, ges längre tid än en månad att ta ställning till ansökan. Risken är annars att en sådan ansökan alltid avslås eftersom det inte finns tid att pröva om anläggningen kan utformas på ett sätt som inte förvanskar byggnaden eller byggnadsområdet.

Det ovan sagda innebär att tidsfristerna om en respektive tre månader för installation av solenergiutrustning på byggnader inte bör gälla om solenergiutrustningen är avsedd att installeras på ett kulturhistoriskt värdefullt byggnadsverk eller i ett kulturhistoriskt värdefullt område eller i ett område som har betydelse för totalförsvaret. För sådana ärenden ska ordinarie tidsfrister vid prövning av ärenden enligt plan- och bygglagen gälla. Byggnadsnämnden bör när den tar ställning till om ett ärende är fullständigt avgöra om undantaget är tillämpligt.

7.6 Tidsfrister för ärenden om värmepumpar

Förslag: Det ska införas nya bestämmelser i plan- och bygglagen som innebär att en ansökan om bygglov för installation av en luftvärmepump med en installerad effekt som understiger 50 megawatt ska avgöras inom en månad i första instans samt att en ansökan om bygglov för installation av en jord- eller bergvärmepump ska avgöras inom tre månader i första instans. Ärenden som avser installation av en värmepump i ett kulturhistoriskt värdefullt byggnadsverk eller område som har betydelse för totalförsvarets intressen ska undantas från dessa bestämmelser.

Det ska införas nya bestämmelser i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd som innebär att handläggningen av en anmälan som avser installation av en jord- eller bergvärmepump med en installerad effekt som understiger 50 megawatt ska slutföras inom tre månader och att handläggningen av en anmälan som avser installation av en vattenvärmepump med en installerad effekt som understiger 50 megawatt ska slutföras inom en månad. Motsvarande bestämmelser ska införas i förordningen om områdesskydd och avse ärenden om strandskyddsdispens för sådana värmepumpar. Ärenden som avser tillstånd för, eller dispens från förbud mot, installation av värmepumpar i vattenskyddsområden ska avgöras inom två år.

Skälen för förslaget

Krav i förnybartdirektivet

Förnybartdirektivet innehåller bestämmelser om särskilda tidsfrister för ansökningar om tillstånd för installation av värmepumpar med en installerad effekt som understiger 50 megawatt (artikel 16e i förnybartdirektivet). Tidsfristen är tre månader för handläggningen av ansökningar om tillstånd för jord- och bergvärmepumpar och en månad för handläggningen av ansökningar om tillstånd för övriga värmepumpar. Tidsfristerna kan inte förlängas. Medlemsstaterna får utesluta vissa områden eller konstruktioner från bestämmelsernas tillämpningsområde i syfte att skydda kulturellt eller historiskt arv eller på grund av nationella försvarsintressen eller av andra säkerhetsskäl (artikel 16e.3 i förnybart-direktivet).

Tillstånd för anslutning till överförings- eller distributionsnätet ska enligt direktivet utfärdas inom två veckor för vissa värmepumpar, om det inte finns berättigade farhågor om säkerheten, ytterligare arbeten behövs

eller systemkomponenterna inte är tekniskt inkompatibla (artikel 16e.2 i förnybartdirektivet).

Vilka anläggningar omfattas?

De särskilda tidsfristerna i direktivet gäller ärenden som avser tillstånd för installation av värmepumpar som har en installerad effekt som understiger 50 megawatt. Om en värmepump har en installerad effekt om 50 megawatt eller mer gäller huvudregeln att ärendet ska avgöras inom två år (se avsnitt 7.1 ovan). Värmepumpar som har en installerad effekt om minst 50 megawatt är mycket stora industriella värmepumpar som t.ex. installeras i värmeverk för att mata in värme i fjärrvärmenätet. Värmepumpar som installeras av hushåll och mindre industrier har en betydligt lägre effekt. Redan värmepumpar som har en effekt om en megawatt är dock att anse som storskaliga värmepumpar.

Eftersom bestämmelserna om tidsfrister för tillståndsförfaranden som avser värmepumpar är begränsade till installation av värmepumpar omfattas t.ex. inte tillståndsförfaranden som avser uppförande av en byggnad som ska rymma en sådan anläggning. För sådana verksamheter gäller huvudregeln i direktivet att ärendet ska avgöras inom två år se avsnitt 7.1.

Gällande rätt

Tillståndsförfarandena i svensk rätt ser olika ut beroende på vilken typ av värmepump som ansökan avser.

Installation av en luftvärmepump kan kräva bygglov enligt 9 kap. 2 § 3 c plan- och bygglagen, om byggnadens yttre utseende påverkas avsevärt av installationen och om byggnaden ligger inom ett detaljplanelagt område. I praktiken är det sällan som byggnadens yttre utseende påverkas avsevärt av en luftvärmepump och bygglovsplikten aktualiseras. Installation av en luftvärmepump kräver inga övriga tillstånd eller anmälningar än lov enligt plan- och bygglagen.

Installation av en jord- eller bergvärmepump eller en värmepump som använder vatten som värmekälla är anmälningspliktig enligt miljöprövningsförordningen om den uttagna eller tillförda effekten är mer än 10 megawatt (21 kap. 16 § miljöprövningsförordningen). Anmälningsplikten gäller dock inte uttag eller tillförsel genom vattentäkt. I ett sådant fall gäller i stället krav på tillstånd (se nedan). Om den installerade effekten i en jord- eller bergvärmepump eller en värmepump som använder vatten som värmekälla är 10 megawatt eller mindre är installationen anmälningspliktig enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (17 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd). Anmälningsplikten gäller inte om en kommun har meddelat föreskrifter om att det i stället ska krävas tillstånd för att inrätta en sådan anläggning. För anmälningspliktiga verksamheter gäller att de inte får påbörjas förrän de har anmälts till tillsynsmyndigheten och det har gått minst sex veckor (9 kap. 6 c § miljöbalken). Tillsynsmyndigheten kan förlänga fristen.

Särskilda bestämmelser kan gälla om en värmepump ska installeras i ett vattenskyddsområde. I vattenskyddsföreskrifter kan det finnas förbud mot att installera värmepumpar i delar av vattenskyddsområdet eller krav på

tillstånd för att utföra sådana åtgärder som krävs för att kunna installera en värmepump. Det kan t.ex. vara förbjudet att borra efter bergvärme eller gräva ner slangar i den primära skyddszonen för en grundvattentäkt. Länsstyrelsen eller kommunen beslutar om tillstånd eller dispens från sådana förbud.

En installation av en sjövärmepump är en vattenverksamhet (11 kap. 3 § miljöbalken). I dag krävs dock inte tillstånd för en vattenverksamhet som avser utförande av en anläggning för utvinning av värme (11 kap. 11 § miljöbalken). Installation av en sjövärmepump kan emellertid kräva strandskyddsdispens enligt 7 kap. 18 § b miljöbalken.

Behov av författningsändringar

Det bör införas en bestämmelse i plan- och bygglagen om att ansökningar om bygglov för installation av luftvärmepumpar som har en installerad effekt som understiger 50 megawatt ska avgöras i första instans inom en månad. Tidsfristen ska inte kunna förlängas. Det bör vidare införas en bestämmelse i plan- och bygglagen om att tidsfristen för att handlägga en ansökan om bygglov för installation av en jord- eller bergvärmepump i första instans bara får förlängas en gång och med högst två veckor.

Direktivets bestämmelser om tidsfrister för ärenden som avser installation av värmepumpar för utvinning av värme ur mark eller vatten bör i övrigt genomföras på förordningsnivå. Det bör införas en ny bestämmelse i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd som innebär att handläggningen av en anmälan som avser installation av en värmepump för utvinning av värme ur mark ska slutföras inom tre månader. De bör vidare införas en ny bestämmelse i samma förordning om att handläggningen av en anmälan som avser installation av en värmepump för utvinning av värme ur ytvatten, grundvatten eller avloppsvatten ska slutföras inom en månad. Tidsfristerna ska inte kunna förlängas. I båda fallen krävs att värmepumpen ska ha en installerad effekt som understiger 50 megawatt. Bestämmelserna bör endast gälla anmälningar om installation av sådana värmepumpar och inte ansökningar om tillstånd. För det fall det finns krav på tillstånd eller dispens i vattenskyddsföreskrifter bör de korta tidsfristerna således inte gälla (se nedan).

Regeringen har i lagrådsremissen Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet föreslagit att ett nytt bemyndigande införs i 9 kap. 6 c § miljöbalken som innebär att regeringen kan meddela föreskrifter om att en verksamhet eller åtgärd får påbörjas tidigare än sex veckor efter att en anmälan har gjorts (se sid 33 i lagrådsremissen). De ovan föreslagna bestämmelserna bör kunna beslutas med stöd av detta bemyndigande.

Det behöver vidare införas en bestämmelse i förordningen om områdesskydd som innebär att en ansökan om strandskyddsdispens för installation av en värmepump ska avgöras inom en månad om ansökan avser utvinning av värme ur vatten och tre månader om ansökan avser utvinning av värme ur mark.

Anslutning av en värmepump till värme- eller kylnät är inte ett administrativt tillståndsförfarande i Sverige. Direktivets bestämmelse om anslutning av värmepumpar till nätet behöver därför inte genomföras i svensk rätt (se avsnitt 6.1).

Undantag för att skydda kulturarv och säkerhetsintressen

Förnybartdirektivet ger medlemsstaterna möjlighet att undanta vissa områden eller konstruktioner från tillämpningen av en- och tremånadersfristen för ärendehandläggningen i syfte att skydda det kulturella eller historiska arvet, nationella försvarsintressen eller säkerhetsskäl (artikel 16e.3 i förnybartdirektivet).

Bestämmelsen bör utnyttjas för att undanta ansökningar om lov enligt plan- och bygglagen för installation av värmepumpar på sådana kulturhistoriskt värdefulla byggnader eller byggnadsområden som avses i 8 kap. 13 § plan- och bygglagen från tillämpningen av tremånadersfristen. Detsamma bör gälla ansökningar om lov för att installera en värmepump på en byggnad inom eller i anslutning till ett område som har betydelse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. För sådana ärenden bör den ordinarie tidsfrist som gäller enligt 9 kap. 27 § plan- och bygglagen gälla.

Bestämmelsen bör vidare utnyttjas för att skydda tillgången på dricksvatten. Vid borrning på och i närheten av sedimentär berggrund finns det en risk för omblandning av grundvattenmagasin i olika delar i berggrunden. Detta kan medföra att vatten från olika vattenlager med olika kemiska och fysikaliska sammansättningar blandas, vilket kan orsaka en försämring av vattenkvaliteten. Om en ansökan om tillstånd avser installation av en värmepump i ett område som omfattas av vattenskyddsföreskrifter bör prövningsmyndigheten ges tid att göra de utredningar som krävs för att kunna ta ställning till om åtgärden innebär en risk för att vattenkvaliteten påverkas negativt. Sådana ärenden bör därför inte omfattas av bestämmelserna om påskyndad utbyggnad av värmepumpar. Om ansökan avser installation av en värmepump i ett vattenskyddsområde gäller huvudregeln att ärendet ska avgöras inom två år (se avsnitt 7.1 ovan).

7.7 Skäl för att förlänga en tidsfrist

Förslag: En tidsfrist om två år för att avgöra ett ärende som avser förnybar energi ska kunna förlängas med upp till sex månader. Om tidsfristen för att avgöra ärendet är ett år ska tidsfristen kunna förlängas med upp till tre månader. En tidsfrist om en månad eller tre månader får inte förlängas. En tidsfrist ska bara kunna förlängas om det finns synnerliga skäl. Prövningsmyndigheten ska informera sökanden om skälen för förlängningen.

Skälen för förslaget

Krav i förnybartdirektivet

Direktivet innebär att tidsfrister kan förlängas i vissa fall. Enligt direktivet kan en sådan tidsfrist som avses i artikel 16b.1 eller 16b.2 i förnybartdirektivet förlängas med sex respektive tre månader när det är vederbörligen motiverat på grund av exceptionella omständigheter. I direktivet sägs uttryckligen att exceptionella omständigheter inbegriper när en bedömning enligt tillämplig unionsmiljörätt kräver mer tid (artikel

16b.1). Medlemsstaterna ska informera projektexploatören om de exceptionella omständigheter som motiverar en förlängning.

Gällande rätt

Enligt förordningen om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi får en tidsfrist för ansökningar om tillstånd eller dispens eller för anmälningar i ärenden som rör förnybar energi förlängas en gång med högst ett år. En förlängning förutsätter att det efter att en tidsfrist har börjat löpa har uppstått ett behov av tidskrävande kompletteringar på grund av nya bestämmelser, ny information eller nya riktlinjer, att det under handläggningen av ett ärende har uppstått en försening och att förseningen beror på någon yttre omständighet som inte kan påverkas och som inte kunde förutses när tidsfristen började löpa, eller om det finns andra synnerliga skäl.

Om tidsfristen för ett ärende är ett år gäller därutöver att den kan förlängas om det finns säkerhetsrelaterade skäl där uppgraderingsprojektet inverkar påtagligt på elnätet eller anläggningens ursprungliga kapacitet, storlek eller prestanda.

Behov av författningsändringar

Bestämmelser om förlängning av tidsfrister bör införas på förordningsnivå.

I likhet med vad som gäller i dag bör det krävas synnerliga skäl för att förlänga en tidsfrist som gäller för prövning av en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Utöver det som gäller i dag kan ett synnerligt skäl vara att det krävs mer tid för att slutföra en bedömning enligt vad som krävs i bestämmelser som genomför EU-lagstiftning på miljöområdet, t.ex. en dispens enligt artskyddsförordningen.

Om en prövningsmyndighet anser att det är nödvändigt att förlänga tiden för handläggningen av ett ärende ska den sökande informeras om förlängningen och skälen för den. Direktivet föreskriver inte hur informationen ska lämnas. Det får överlämnas till prövningsmyndigheten att avgöra hur sökanden ska informeras.

7.8 Tidsfristen börjar gälla när ansökan är fullständig

Förslag: Den myndighet som prövar en ansökan som rör förnybar energi ska, inom 45 dagar från det att myndigheten har mottagit en ansökan, antingen informera sökanden om att tidsfristen har börjat löpa eller begära in den information som krävs för att ansökan ska kunna behandlas. Den tidsfrist som gäller för att avgöra ärenden ska börja löpa när prövningsmyndigheten har skickat information till sökanden om att handläggningen har påbörjats.

Skälen för förslaget

Krav i förnybartdirektivet

Den behöriga myndigheten ska bekräfta en ansökans fullständighet inom 45 dagar från det att myndigheten har tagit emot en ansökan (artikel 16.2 förnybartdirektivet). Om sökanden inte har skickat in all information som krävs för att behandla ansökan ska den behöriga myndigheten inom samma tid begära att sökanden kompletterar ansökan utan onödigt dröjsmål. Den dag den behöriga myndigheten bekräftar ansökans fullständighet ska utgöra startdatum för den tidsfrist som gäller för handläggningen av ärendet.

Gällande rätt

Enligt förordningen om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi börjar en tidsfrist för prövning av ansökningar om tillstånd, anmälan eller dispens som rör förnybar energi löpa när den handläggande myndigheten har tagit emot en fullständig anmälan eller ansökan. Det finns ingen skyldighet i dag att bekräfta ansökans fullständighet eller att begära kompletteringar av en ansökan inom en viss tid.

Enligt plan- och bygglagen ska en ansökan om lov och förhandsbesked avgöras inom tio veckor från den dag ansökan kom in till nämnden (9 kap. 27 § plan- och bygglagen). För det fall byggnadsnämnden inom tre veckor förelägger sökanden att avhjälpa brister i ansökan börjar tiden i stället löpa när bristerna har avhjälpts. En förutsättning för att tidsfristen ska räknas från denna tidpunkt är således att nämnden har meddelat ett föreläggande inom tre veckor från det att ytterligare underlag kom in från sökanden, i annat fall gäller tidsfristen om tio veckor från det att ansökan kom in till nämnden.

Förvaltningslagen (2017:900) innebär att ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts (9 § förvaltningslagen).

Behov av författningsändringar

Det huvudsakliga syftet med bestämmelsen om att den behöriga myndigheten ska bekräfta ansökans fullständighet är att bestämma ett startdatum för tidsfristerna i direktivet. Skyldigheten att bekräfta en ansökans fullständighet inom 45 dagar utgör således första steget i det påskyndande förfarandet för utbyggnaden av förnybar energi.

Av direktivet följer att en ansökan är fullständig när sökanden har gett in den information som krävs för att myndigheten ska kunna behandla ansökan (eng.: *process the application*). Direktivet reglerar inte när en ansökan är så fullständig att den kan behandlas och inte heller vad som är innebörden av att en ansökan är fullständig, förutom att startdatum för tidsfristerna är knuten till detta. Det överlämnas till respektive medlemsstat att, utifrån sitt nationella prövningssystem, bestämma innebörden av att en ansökan är fullständig. Bestämmelsen kan därför inte anses hindra den behöriga myndigheten från att begära kompletteringar efter att den har bekräftat att ansökan är fullständig. Det förhållandet att en

myndighet har begärt in kompletteringar efter att tidsfristen har börjat löpa är dock inte ett skäl för att förlänga tidsfristen (se avsnitt 7.7).

Tidsfristerna är en förmån för sökanden och för att dessa ska gälla behöver sökanden i tillståndsansökan beskriva på vilket sätt ärendet avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. En ansökan är inte fullständig förrän den innehåller den information som krävs för att prövningsmyndigheten ska kunna ta ställning till vilken tidsfrist som gäller för prövningen. För det fall det är oklart vilken typ av anläggning som en tillståndsansökan avser, och följaktligen vilken tidsfrist som gäller för att avgöra ärendet, bör därför prövningsmyndigheten begära att sökanden kompletterar ansökan.

Direktivet innehåller inte någon särskild tidsfrist för prövnings-myndigheten att granska kompletteringar som en sökande lämnar in på begäran av en prövningsmyndighet. Det är dock rimligt och förenligt med direktivets syfte att betrakta sådan inlämnad information som mottagande av en ansökan, vilket innebär att prövningsmyndigheten senast 45 dagar från det att den kompletterande informationen har kommit in bör ta ställning till om ansökan kan börja behandlas eller om det krävs ytterligare information.

Enligt direktivet ska prövningsmyndigheten begära att sökanden kompletterar en ansökan utan onödigt dröjsmål. Detta följer redan av förvaltningslagen, som anger att en myndighet ska handlägga ett ärende så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

Bestämmelser som innebär att prövningsmyndigheten senast 45 dagar från det att en ansökan har mottagits antingen ska informera sökanden om att tidsfristen för ärendet har börjat löpa eller begära in den ytterligare information som krävs för att myndigheten ska behandla ansökan ska tas in i följande förordningar. Kontinentalsockelförordningen, förordningen om vissa rörledningar, kulturmiljöförordningen, förordningen om Sveriges ekonomiska zon, skogsvårdsförordningen, förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, förordningen om anmälan för samråd, förordningen om miljöhänsyn i jordbruket, förordningen om områdesskydd, förordningen om vattenverksamheter, vattenförvaltningsförordningen, förordningen om foder och animaliska biprodukter, naturgasförordningen, vägförordningen och artskyddsförordningen samt förordningen om nätkoncession..

Vid exploatering av mark eller uppförande av byggnader kan det påträffas fornlämningar som kan skadas av byggprojektet. För att fortsätta projektet behöver verksamhetsutövaren ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen att ändra eller skada fornlämningen (2 kap. 12 § kulturmiljölagen). Länsstyrelsen kan i samband med en sådan ansökan besluta att det ska utföras en arkeologisk utredning (2 kap. 11 § kulturmiljölagen). Om en ansökan om att ändra eller skada en fornlämning rör en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi behöver ett sådant beslut fattas inom 45 dagar från det att länsstyrelsen har tagit emot ansökan. I ett sådant fall bör en ansökan om tillstånd att ändra eller skada en fornlämning inte anses som fullständig förrän sökanden har gett in den arkeologiska utredning som krävs enligt länsstyrelsens beslut.

Redan i dag gäller enligt plan- och bygglagen att en komplettering ska begäras in inom tre veckor. Det finns ingen anledning att införa en längre

tidsfrist för ärenden som rör förnybar energi. Det bör dock införas nya bestämmelser i plan och bygglagen om att byggnadsnämnden ska informera sökanden om att en ansökan är fullständig inom tre veckor från det att ansökan kom eller från det att brister i ansökan har avhjälpts.

Hur ansökans fullständighet ska bekräftas framgår inte av direktivet. I kravet på bekräftelse ligger att informationen behöver förmedlas till sökanden på något sätt. Det finns inget krav på att detta ska ske skriftligen, men eftersom rättsverkan av bekräftelsen är att tidsfristen börjar löpa är det lämpligt. Det bör därför anges i berörda förordningar att tidsfristen börjar löpa den dag myndigheten skickar information till sökanden om att handläggningen av ärendet har påbörjats. Informationen kan skickas med post eller elektroniskt.

8 Den specifika miljöbedömningen av verksamheter och åtgärder för förnybar energi

8.1 Den specifika miljöbedömningen ska utföras i ett enda förfarande och omfatta alla relevanta bedömningar

Förslag: Om det har gjorts en specifik miljöbedömning i ett tillståndsärende enligt miljöbalken, som omfattar den verksamhet eller åtgärd för förnybar energi som tillståndsprövas enligt lagen om kontinentalsockeln, lagen om vissa rörledningar, lagen om Sveriges ekonomiska zon, naturgaslagen eller ellagen, krävs det inte att det görs en ny specifik miljöbedömning i tillståndsförfarandet enligt de lagarna. Även om en specifik miljöbedömning har gjorts i ett tillståndsärende enligt miljöbalken ska prövningsmyndigheten vid en prövning enligt dessa lagar få förordna om särskilda villkor för att skydda människors hälsa och miljön.

Skälen för förslaget

Krav i förnybartdirektivet

Enligt förnybartdirektivet ska miljöbedömningen (eng. *environmental assessment,* fra. *évaluation environnementale,* ty. *Umweltverträglichkeitsprüfung)* av ett projekt för förnybar energi, om en sådan krävs enligt MKB-direktivet eller rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet), utföras i ett enda förfarande som omfattar alla relevanta bedömningar för ett visst projekt för förnybar energi (artikel 16b.2 i förnybartdirektivet).

I den svenska översättningen av MKB-direktivet används inte ordet miljöbedömning. Det ord som används är miljökonsekvensbedömning.

Inte heller i de engelska och franska språkversionerna av MKB-direktivet används samma ord som i förnybartdirektivet. I den engelska språkversionen av MKB-direktivet används ordet *environmental impact assessment* och i den franska används ordet *évaluation des incidences sur l'environnement*. I den tyska språkversionen av MKB-direktivet används dock samma ord som i förnybartdirektivet (*Umweltverträglich-keitsprüfung)*. Även om ordet miljökonsekvensbedömning inte används i de svenska, engelska och franska språkversionerna av förnybartdirektivet får det antas att det är den bedömning som EU-lagstiftaren har syftat på.

Gällande rätt

Det förfarande som enligt förnybartdirektivet ska utföras en gång och omfatta alla relevanta bedömningar för ett visst projekt för förnybar energi bedöms vara det som benämns miljökonsekvensbedömning i MKB-direktivet. Enligt MKB-direktivet omfattar detta förfarande exploatörens utarbetande av en miljökonsekvensbeskrivning, genomförande av samråd, den ansvariga myndighetens granskning av informationen i miljö-konsekvensbeskrivningen och eventuell kompletterande information samt integreringen av den ansvariga myndighetens motiverade slutsats i beslutet om att bevilja eller avslå ansökan om tillstånd (se artikel 1.2 g i MKB-direktivet). I svensk rätt används uttrycket specifik miljöbedömning för att beteckna detta förfarande. De steg som ingår i den specifika miljöbedömningen omfattar avgränsningssamråd, framtagande av en miljökonsekvensbeskrivning, ingivande av miljökonsekvensbeskriv-ningen till prövningsmyndigheten, att prövningsmyndigheten ger tillfälle till synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen och att prövnings-myndigheten slutför miljöbedömningen (6 kap. 28 § miljöbalken).

Den som gör en specifik miljöbedömning ska sträva efter att samordna arbetet med andra miljöbedömningar som görs enligt miljöbalken eller med liknande arbete som görs enligt andra författningar (6 kap. 46 § miljöbalken). Bestämmelsen är allmänt utformad på så vis att den inte anger vilka steg i den specifika miljöbedömningen som avses. Det innebär att bestämmelsen riktar sig till såväl prövningsmyndigheter som sökanden. Samordning ska således ske även vid samråd och vid utformning av en miljökonsekvensbeskrivning (prop. 2016/17:200 s. 211).

Den specifika miljöbedömningen ska slutföras när tillståndsfrågan avgörs (6 kap. 43 § miljöbalken). Det sker genom att den som prövar tillståndsfrågan gör en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna med beaktande av innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och det som kommit fram under handläggningen. Den ansvariga myndigheten ska enligt MKB-direktivet alltid förvissa sig om att en motiverad slutsats om en verksamhets betydande miljöpåverkan fortfarande är aktuell när den fattar beslut om att bevilja eller avslå en tillståndsansökan (artikel 8a.6 MKB-direktivet). För detta syfte ger direktivet medlemsstaterna en uttrycklig rätt att fastställa tidsramar för hur länge en motiverad slutsats ska vara giltig. Eftersom den slutliga och samlade bedömningen av miljöeffekterna i svensk rätt sker när tillståndsfrågan avgörs har det hittills inte funnits skäl att ange hur länge den bedömningen ska vara giltig.

Det krävs inte att en ny miljökonsekvensbeskrivning tas fram i varje tillståndsärende där en specifik miljöbedömning ska göras. Om en

miljökonsekvensbeskrivning har upprättats i ett miljöbalksärende och om innehållet uppfyller de krav som ställs enligt en annan författning kan samma miljökonsekvensbeskrivning godtas vid en tillståndsprövning enligt den författningen (prop. 2016/17:200 s. 81). Frågan om miljökonsekvensbeskrivningen är tillräcklig måste alltid avgöras i det enskilda fallet.

Av 16 kap. 7 § miljöbalken följer att prövningsmyndigheten vid en tillståndsprövning enligt miljöbalken ska beakta sådana följdverksamheter som nödvändiggörs av den ansökta verksamheten, dvs. verksamheter som har ett omedelbart samband med den tillståndsprövade verksamheten. Det kan vara fråga om vägar och kraftledningar som kan komma att behövas för att en verksamhet ska komma till stånd eller bedrivas på ett ändamålsenligt sätt. Bestämmelsen omfattar inte bara följdverksamheter under driftsfasen utan även följdverksamheter under anläggningsfasen. De miljöeffekter som kan orsakas av dessa följdverksamheter ska redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen och beaktas i tillståndsprövningen av anläggningen som sådan (prop. 1997/98:45, del 2, s. 208). Se t.ex. Miljööverdomstolens dom den 19 november 2008 (mål nr M 2210-08) i vilken domstolen lämnade tillstånd att uppföra ett antal vindkraftverk och samtidigt förordnade om villkor för anläggande av vägar och framdragande av elnät till anläggningen.

Följdverksamheterna som sådana kan vidare vara tillståndspliktiga enligt annan lagstiftning, t.ex. ellagen och lagen om kontinentalsockeln. Även i sådana tillståndsärenden ska en specifik miljöbedömning göras. Miljöeffekterna av en följdverksamhet kan därmed komma att beaktas i såväl en miljöbalksprövning som vid en tillståndsprövning som ska göras enligt annan lagstiftning.

För nätkoncessioner enligt ellagen har denna dubbelprövning hanterats i 2 kap. 17 § tredje stycket ellagen. Enligt denna bestämmelse behöver frågor som har prövats i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken inte prövas på nytt i ett ärende om nätkoncession. Dessutom behöver det inte finnas en särskild miljökonsekvensbeskrivning i nätkoncessionsärendet om miljökonsekvensbeskrivningen i målet eller ärendet enligt miljöbalken beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som ledningen kan medföra.

Bestämmelsen i ellagen infördes i syfte att uppnå en ökad samordning mellan miljöbalken och ellagen i syfte att underlätta koncessionsprövningen. I förarbetena förs resonemang kring i vilka fall Energimarknadsinspektionen kan underlåta att pröva en fråga. Bl.a. anges att Energimarknadsinspektionen i varje enskilt fall behöver ta ställning till om en ledning varit föremål för prövning i tillståndsärendet enligt miljöbalken och att det förutsätter att sökanden inför miljöbalksprövningen upprättar sin ansökan, tekniska beskrivning och miljökonsekvensbeskrivning på ett sådant sätt att handlingarna täcker in de aspekter som rör ledningsdragningen och som kan ha betydelse från miljö-, natur- eller hälsosynpunkt (Prövning av vindkraft, prop. 2008/09:146 s. 46). Det anges vidare att om prövningsmyndigheten i miljöbalksärendet uttryckligen har beaktat frågan om ledningsdragning, bör det inte behövas någon ytterligare prövning av ledningsdragningens miljöpåverkan i ärendet om nätkoncession och att det ofta bör vara tillräckligt att tillståndsmyndigheten i miljöbalksärendet har resonerat kring den miljöpåverkan som

ledningsdragningen innebär och gett tillstånd med de villkor som bedömts behövliga (a. s.).

Behov av författningsändringar

Bestämmelsen i förnybartdirektivet, om att miljökonsekvensbedömningen ska utföras i ett enda förfarande som omfattar alla relevanta bedömningar för ett visst projekt för förnybar energi, innebär att samtliga steg som ingår i den specifika miljöbedömningen om det är möjligt bara ska behöva göras en gång för ett projekt för förnybar energi.

Svensk rätt innebär redan i dag att en miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i ett miljöbalksärende kan återanvändas i andra tillståndsprocesser om den uppfyller de krav som gäller för den tillståndsprocessen. De två första stegen i den specifika miljöbedömningen, dvs. avgränsningssamråd och framtagande av miljökonsekvensbeskrivningen, behöver därför inte upprepas inför efterföljande tillståndsprocesser under förutsättning att sökanden har utformat avgränsningssamråd och miljökonsekvensbeskrivning så att de omfattar verksamheten eller åtgärden enligt kraven i annan tillämplig författning.

Vidare innebär gällande rätt att den prövning som görs i ett miljöbalksärende även ska omfatta miljöeffekterna av de verksamheter som har ett omedelbart samband med den tillståndsprövande verksamheten. Det är sökanden som i miljökonsekvensbeskrivningen redovisar vilka följdföretag det är fråga om och vilka miljöeffekter dessa har. För att den specifika miljöbedömningen ska kunna utföras i ett enda förfarande som omfattar alla relevanta bedömningar för ett visst projekt för förnybar energi, behöver sökanden således utforma ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen så att handlingarna täcker in de aspekter som rör följdföretagen och som kan ha betydelse från miljö-, natur- eller hälsosynpunkt. Även om det är sökanden som genom sin ansökan anger ramarna för prövningen åligger det dock ytterst prövningsmyndigheten att ta ställning till om den kan ligga till grund för prövningen (jfr MÖD 2006:6). Det är prövningsmyndigheten som slutligt avgör om den avgränsning som sökanden har gjort är lämplig.

Det ovan sagda innebär att svensk rätt möjliggör att den specifika miljöbedömningen omfattar alla relevanta bedömningar för ett projekt för förnybar energi. Det som saknas i svensk rätt är bestämmelser som syftar till att förhindra dubbelprövning, dvs. bestämmelser som innebär att det sista ledet i den specifika miljöbedömningen, nämligen den samlade och slutliga bedömningen av en verksamhets miljöeffekter, bara ska behöva göras en gång. För detta syfte bör det införas en bestämmelse i lagen om kontinentalsockeln, rörledningslagen, lagen om Sveriges ekonomiska zon och naturgaslagen som innebär att det i ett ärende som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi inte behöver göras en samlad och slutlig bedömning enligt 6 kap. 43 § miljöbalken av miljöeffekterna av de åtgärder som är aktuella för tillståndsprövning enligt dessa lagar, om det har gjorts en specifik miljöbedömning i ett tillståndsärende enligt miljöbalken som omfattar åtgärderna. Detta förutsätter att det i miljöbalksärendet finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta miljöeffekter som dessa åtgärder kan medföra. Vidare behöver prövningsmyndigheten i miljöbalksärendet uttryckligen

ha resonerat kring den miljöpåverkan som åtgärderna innebär och gett tillstånd med de villkor som bedömts behövliga. Om så är fallet bör den myndighet som prövar en ansökan om tillstånd enligt lagen om kontinentalsockeln, rörledningslagen, lagen om Sveriges ekonomiska zon eller naturgaslagen inte kunna kräva att det ska göras en ny specifik miljöbedömning i ett tillståndsärende enligt dessa lagar.

För det fall det har kommit in kompletterande uppgifter i miljöbalksärendet som har bäring på det som ska tillståndsprövas enligt annan lagstiftning måste dessa uppgifter ges in även i det tillståndsärendet. I en sådan situation bör sökanden kunna använda miljökonsekvens-beskrivningen från miljöbalksärendet men prövningsmyndigheten måste göra en ny samlad miljöbedömning.

En bedömning som har gjorts enligt 6 kap. 43 § miljöbalken måste vara aktuell för att kunna läggas till grund för ett tillståndsbeslut enligt en annan lag. Det finns därför skäl att ange hur länge en bedömning som har gjorts enligt 6 kap. 43 § miljöbalken ska vara giltig. Vid en avvägning mellan intressena att förenkla tillståndsförfarandet och snabba på tillståndsprocesserna samt intresset att bibehålla en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljö bedöms en tidsram om tre år vara rimlig. En förutsättning för att en specifik miljöbedömning inte ska behöva göras i ett tillståndsärende enligt berörda lagar bör därför vara att den samlade och slutliga bedömning som har gjorts i ett miljöbalksärende inte är äldre än tre år när den läggs till grund för tillståndsbeslutet. Tiden bör räknas från dagen för beslut eller dom om tillstånd enligt miljöbalken.

Även i de fall en samlad och slutlig bedömning enligt 6 kap. 43 § miljöbalken är yngre än tre år behöver den myndighet som prövar en ansökan om tillstånd enligt en annan lag i varje enskilt fall kontrollera att de miljöeffekter som de tillståndspliktiga åtgärderna kan förväntas medföra omfattas av den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i miljöbalksärendet och att de behandlas i domen eller beslutet om tillstånd. I detta krav ligger även att prövningsmyndigheten, med beaktande av de uppgifter som har lämnats i ansökan om tillstånd och övriga uppgifter som har kommit in till myndigheten, tar ställning till om den bedömning av miljöeffekterna som har gjorts i miljöbalksärendet fortfarande är aktuell.

Den som ansöker om ett tillstånd enligt lagen om kontinentalsockeln, rörledningslagen, lagen om Sveriges ekonomiska zon och naturgaslagen bör vara oförhindrad att ta fram en ny miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken om det för sökanden framstår som ändamålsenligt. Så kan t.ex. vara fallet om det finns tveksamheter kring i vilken utsträckning åtgärderna har bedömts i miljöbalksärendet. I stället för att lägga tid på att analysera om en åtgärd omfattas av den specifika miljöbedömningen i ett miljöbalksärende kan sökanden välja att ta fram en ny miljökonsekvensbeskrivning med en utförligare beskrivning av åtgärden. Om så sker behöver prövnings-myndigheten göra en samlad och slutlig bedömning av de miljöeffekter som beskrivs i den nya miljökonsekvensbeskrivningen.

Vid en prövning enligt miljöbalken är det inte alltid möjligt att lämna en detaljerad beskrivning av samtliga verksamheter som har ett omedelbart samband med den tillståndsprövande verksamheten och dess konsekvenser. Även i de fall en åtgärd omfattas av en specifik

miljöbedömning som har gjorts enligt miljöbalken kan det vid en prövning enligt rörledningslagen, naturgaslagen, lagen om kontinentalsockeln eller lagen om Sveriges ekonomiska zon komma fram mer detaljerade uppgifter om åtgärden. Det kan t.ex. vara fråga om mer detaljerade uppgifter om var en ledning ska dras och mark- eller bottenförhållandena på platsen. Sådana mer detaljerade uppgifter om de åtgärder som ska vidtas behöver inte nödvändigtvis innebära att det måste göras en ny specifik miljöbedömning i ärendet. I de fall det handlar om tillkommande uppgifter av mindre betydelse kan det finnas ett utrymme för prövningsmyndigheten att i stället besluta om ytterligare villkor som syftar till att skydda människors hälsa och miljön. Det kan t.ex. handla om villkor för när sprängningar får utföras på havsbotten.

8.2 Delar av den specifika miljöbedömningen ska ingå i tidsfristerna

Bedömning: Den del av miljöbedömningen som sker efter att en fullständig ansökan om tillstånd ges in till prövningsmyndigheten bör omfattas av tidsfristerna.

Skälen för bedömningen

Krav i förnybartdirektivet

Enligt förnybartdirektivet ska tillståndsförfarandet omfatta alla relevanta administrativa tillstånd för uppförande, uppgradering och drift av verk för förnybar energi inbegripet miljöbedömningar. Tillståndsförfarandet omfattas av tidsfrister som börjar löpa den dag då den behöriga myndigheten bekräftar ansökans fullständighet (artikel 16.2 sista meningen i förnybartdirektivet).

Behov av författningsändringar

Med miljöbedömning avses i förnybartdirektivet det som i MKB-direktivet benämns miljökonsekvensbedömning (se avsnitt 8.1). Det uttryck som används i svensk rätt är specifik miljöbedömning. Den specifika miljöbedömningen omfattar avgränsningssamrådet, framtagande av en miljökonsekvensbeskrivning, ingivande av miljökonsekvens-beskrivningen till den som prövar tillståndsfrågan samt att prövnings-myndigheten ger tillfälle till synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen och därefter slutför miljöbedömningen (6 kap. 28 § miljöbalken). Även om samtliga dessa steg omfattas av tillståndsförfarandet i förnybart-direktivet kan direktivet inte läsas som att tidsfristerna i direktivet omfattar miljöbedömningen i sin helhet. Det sägs nämligen uttryckligen i direktivet att tidsfristerna börjar gälla när den behöriga myndigheten har bekräftat att en fullständig ansökan har getts in. Att en ansökan är fullständig innebär att den innehåller de uppgifter som krävs för att en prövning av ärendet i sak ska kunna inledas (se avsnitt 7.8). En ansökan är därför bara fullständig om den, när så krävs, innehåller en miljökonsekvensbeskrivning som kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen. Eftersom avgräns-

ningssamrådet och framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen sker innan en fullständig ansökan har getts in till prövningsmyndigheten kan de stegen inte omfattas av tidsfristerna i direktivet. Direktivet måste därför förstås så att det bara är den del av miljöbedömningen som sker efter att prövningsmyndigheten har bedömt att ansökan är fullständig som omfattas av tidsfristerna.

8.3 Länsstyrelsens bedömning av miljökonsekvensbeskrivningens omfattning

Förslag: Länsstyrelsens bedömning av vilken omfattning en miljökonsekvensbeskrivning ska ha för att kunna ligga till grund för den fortsatta miljöbedömningen, ska vara bindande för prövningsmyndigheten när det är fråga om en miljökonsekvensbeskrivning som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Prövningsmyndigheten ska endast kunna begära kompletteringar av miljökonsekvensbeskrivningens omfattning om uppgifterna i målet eller ärendet om tillstånd inte stämmer överens med de uppgifter som länsstyrelsen har lagt till grund för sin bedömning, eller om det är nödvändigt för att uppfylla Sveriges förpliktelser till följd av EU-medlemskapet. Bestämmelser med en sådan innebörd ska införas i miljöbalken.

Skälen för förslaget

Krav i förnybartdirektivet

I de fall det krävs en miljökonsekvensbedömning ska den ansvariga myndigheten, med beaktande av den information som lämnats av projektexploatören, avge ett yttrande om omfattningen och detaljnivån för den information som projektexploatören ska lämna i miljökonsekvensbeskrivningen (artikel 16b.2 andra stycket i förnybartdirektivet). Därefter får miljökonsekvensbeskrivningens omfattning inte utökas. Syftet med bestämmelsen är att effektivisera tillståndsprocessen genom att verksamhetsutövaren tidigt i processen ska få ett besked om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning som ska stå sig genom hela tillståndsprocessen.

Av bestämmelsen framgår att den ansvariga myndigheten ska avge yttrandet innan projektexploatören har utarbetat miljökonsekvensbeskrivningen. Det framgår också av artikeln att yttrandet ska avse såväl miljökonsekvensbeskrivningens omfattning som dess detaljeringsgrad (eng. *scope and level of detail*) men att yttrandet bara är bindande i fråga om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning. Förnybartdirektivet förklarar inte hur ordet omfattning ska förstås.

Gällande rätt

De uppgifter som ska finnas med i en miljökonsekvensbeskrivning ska ha den omfattning och detaljeringsgrad som är rimlig, med hänsyn till rådande kunskaper och bedömningsmetoder, och som behövs för att en

samlad bedömning ska kunna göras av de väsentliga miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra (6 kap. 37 § miljöbalken). Bestämmelsen tydliggör att en fördjupning och prioritering av relevanta miljöfrågor ska ske i syfte att uppnå största möjliga miljönytta (prop. 2016/17:200 s. 207).

Inför arbetet med att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning ska den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd genomföra ett avgränsningssamråd. Det innebär ett samråd om verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning och utformning, de miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra samt om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning (6 kap. 29 § miljöbalken). Avgränsningssamrådet syftar ytterst till att avgränsa miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad till de frågor som är relevanta ur miljösynpunkt. Avgränsningssamrådet ska ske med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten eller åtgärden samt med de övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten eller åtgärden (6 kap. 30 § miljöbalken). Länsstyrelsen ska under avgränsningssamrådet verka för att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen.

Sedan den 1 januari 2025 gäller att länsstyrelsen ska redovisa en bedömning av vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla för att kunna ligga till grund för den fortsatta miljöbedömningen (6 kap. 32 § miljöbalken). Vidare gäller att länsstyrelsens arbete under avgränsningssamrådet ska ske i dialog med den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden i syfte att få fram en bra miljökonsekvensbeskrivning. Bestämmelsen kopplar till en bestämmelse i MKB-direktivet om att den ansvariga myndigheten ska lämna ett yttrande om miljökonsekvensbeskrivningens omfattande och detaljeringsgrad (artikel 5.2 i MKB-direktivet). Enligt MKB-direktivet ska ett sådant yttrande lämnas om exploatören begär det. Medlemsstaterna kan dock kräva att ett sådant yttrande alltid ska lämnas.

Förnybartdirektivet gäller parallellt med MKB-direktivet

Av MKB-direktivet framgår att den ansvariga myndigheten ska se till att miljökonsekvensbeskrivningen är fullständig och av god kvalitet och att myndigheten för detta syfte vid behov ska be exploatören om kompletterande information som är av direkt relevans för att nå en motiverad slutsats om projektets betydande miljöpåverkan (artikel 5.3 i MKB-direktivet). Det gäller även i de fall exploatören har begärt ett yttrande om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad. Den motiverade slutsatsen ska baseras på den information som läggs fram i miljökonsekvensbeskrivningen, en bedömning av resultatet från samråd och eventuell kompletterande information som har inhämtats från projektexploatören (artikel 1.2 g i MKB-direktivet). I Europeiska kommissionens vägledning till MKB-direktivet framhålls att den motiverade slutsatsen är myndighetens slutsats och att den ska göras fristående från exploatörens bedömning (Environmental Impact

assessment of Projects, Guidance on the preparation of the Environmental Impact Assessment Report, avsnitt 3.2.4).

Förnybartdirektivet innehåller inte någon bestämmelse som ändrar MKB-direktivet. MKB-direktivet gäller därmed oförändrat även i ärenden som rör förnybar energi. Det kan därför konstateras att bestämmelserna i MKB-direktivet är fullt ut tillämpliga när en verksamhet rör förnybar energi. Bestämmelsen i förnybartdirektivet om att yttrandet om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning ska vara bindande måste därför förstås så att den hindrar prövningsmyndigheten från att begära kompletteringar av miljökonsekvensbeskrivningens omfattning men inte från att begära den kompletterande information, i enlighet med bilaga IV till MKB-direktivet, som är av direkt relevans för att nå en motiverad slutsats om projektets betydande miljöpåverkan (jfr artikel 5.3 c i MKB-direktivet).

Det förhållandet att MKB-direktivet gäller fullt ut parallellt med förnybartdirektivet innebär även att EU-domstolens praxis, i fråga om de grundläggande krav som en miljökonsekvensbeskrivning måste uppfylla för att kunna ligga till grund för miljöbedömningen, är fortsatt relevant vid miljökonsekvensbedömningen av verksamheter och åtgärder för förnybar energi (se vidare nedan).

Länsstyrelsens bedömning av miljökonsekvensbeskrivningens omfattning ska vara bindande för prövningsmyndigheten

För att genomföra förnybartdirektivet bör länsstyrelsens bedömning i fråga om verksamheter eller åtgärder för förnybar energi göras bindande för prövningsmyndigheten på så sätt att prövningsmyndigheten endast i undantagsfall får begära att miljökonsekvensbeskrivningens omfattning utökas.

En konsekvens av att prövningsmyndigheten inte får begära kompletteringar som rör miljökonsekvensbeskrivningens omfattning är att prövningsmyndigheten måste godta omfattningen om den överensstämmer med länsstyrelsens redovisning.

Såsom konstaterats ovan innebär bestämmelsen i förnybartdirektivet inte något hinder för prövningsmyndigheten att begära den kompletterande information som är av direkt relevans för att nå en motiverad slutsats om projektets betydande miljöpåverkan. Det är vidare viktigt att understryka att förnybartdirektivet inte innebär någon lättnad i fråga om de materiella krav som ska vara uppfyllda för att ett tillstånd ska kunna ges. Direktivet innebär inte heller någon ändring i fråga om bevisbördan. De materiella kraven för att ett tillstånd ska kunna ges är således oförändrade och det är alltjämt verksamhetsutövaren som har bevisbördan för att dessa krav är uppfyllda. En sökande ska således visa att de förpliktelser som följer av 2 kap. miljöbalken följs. Det gäller bl.a. skyldigheten att vidta försiktighetsmått enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vidare gäller att den plats ska väljas som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön (jfr prop. 1997/98:45 del 2 s. 63)

För det fall en miljökonsekvensbeskrivning, trots att dess omfattning överensstämmer med länsstyrelsens redovisning, inte identifierar och beskriver sådana faktorer som måste bedömas enligt gällande rätt, och om

sökanden inte har lämnat den informationen till prövningsmyndigheten på annat sätt, bör prövningsmyndigheten avslå tillståndsansökan. En brist i miljökonsekvensbeskrivningen kan således få betydelse för bedömningen av en tillståndsansökans materiella hållbarhet och en sådan brist faller tillbaka på sökanden.

Prövningsmyndigheten kan begära kompletteringar som rör detaljeringsgrad och miljökonsekvensbeskrivningens kvalitet

Av förnybartdirektivet följer att länsstyrelsens bedömning är bindande i den del den rör miljökonsekvensbeskrivningens omfattning. Det innebär att prövningsmyndigheten är oförhindrad att begära kompletteringar i frågor som rör miljökonsekvensbeskrivningens detaljeringsgrad. Detsamma gäller kompletteringar som har bäring på miljökonsekvensbeskrivningens tillförlitlighet och adekvans.

Hur termerna omfattning och detaljeringsgrad förhåller sig till varandra klargörs inte i förnybartdirektivet. Både i MKB-direktivet och i det svenska genomförandet av direktivet används ordet detaljeringsgrad tillsammans med omfattning och det har varken i EU-rätten eller i nationell rätt funnits skäl att närmare förklara vad som avses med de olika uttrycken. Innebörden av ordet ”omfattning” berörs visserligen i förarbetena till 6 kap. 32 § miljöbalken men utan att det närmare förklaras hur ordet förhåller sig till ordet ”detaljeringsgrad” (jfr prop. 2016/17:200, s. 204). Inte heller i förnybartdirektivet ges någon ledning. Det kan noteras att kommissionens vägledning till avgränsningsprocessen i MKB-direktivet (Environmental Impact Assessment of Projects, Guidance of Scoping) innehåller råd om vad den behöriga myndighetens yttrande inför framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen bör innehålla men att det i vägledningen inte görs någon åtskillnad mellan omfattning och detaljeringsgrad.

Endast Europeiska unionens domstol har behörighet att tolka EU-rätten med avgörande verkan. Det får därför överlämnas till rättstillämpningen och ytterst till EU-domstolen att avgöra vilka uppgifter som är att hänföra till en miljökonsekvensbeskrivnings omfattning och vilka som är att anse som dess detaljeringsgrad. En rimlig utgångspunkt bör dock vara att ordet omfattning ska tolkas restriktivt mot bakgrund av att yttrandet om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning ska avges i ett tidigt skede av miljökonsekvensbedömningen och att projektexploatören vid den tidpunkten i regel inte har utfört några projektspecifika inventeringar, artskyddsutredningar, modelleringar eller beräkningar. Det ligger i sakens natur att sådana inventeringar och utredningar kan generera information som leder till ändrade bedömningar i fråga om vilka miljöeffekter som är relevanta för projektet. I kommissionens vägledning till avgränsnings-processen i MKB-direktivet sägs bl.a. att det ofta är svårt att i detta tidiga skede identifiera vad som är viktiga effekter eftersom det förutsätter antaganden om sannolika effekter innan det har gjorts några ingående bedömningar av de miljöeffekter som kan uppstå (kommissionens vägledning till avgränsningsprocessen i MKB-direktivet s. 41). I vägledningen erinras det därför om att “scoping”, dvs. avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen, är en process som bör pågå under hela miljökonsekvensbedömningen och att miljökonsekvensbeskrivningens

innehåll bör ändras i ljuset av ny information (s. 25). Den process som MKB-direktivet anvisar för att utarbeta en miljökonsekvensbeskrivning är således en iterativ process som innebär att exploatören under processens gång beaktar den information som kommer fram och anpassar miljökonsekvensbeskrivningen till den. Ett förfarande där stora delar av miljökonsekvensbeskrivningens innehåll låses på ett tidigt stadium skulle inte vara förenlig med denna iterativa process.

Ordet ”omfattning” i artikel 16b.2 bör ges en innebörd som är förenlig med den metodik som förutsätts i MKB-direktivet. En bedömning av en miljökonsekvensbeskrivnings omfattning måste således göras utifrån utgångpunkten att nya frågor kan uppkomma under processens gång och att en beskrivning av dessa kan behöva göras i miljökonsekvensbeskrivningen (se kommissionens vägledning till avgränsningsprocessen i MKB-direktivet sid 25). Det innebär att de delar av miljökonsekvensbeskrivningen som kan påverkas av inventeringar, modelleringar och platsspecifika undersökningar etc. inte bör anses som miljökonsekvensbeskrivningens omfattning utan som dess detaljeringsgrad. Med detta synsätt kan beskrivningen av det aktuella projektet och dess lokalisering samt en beskrivning på en övergripande nivå av de relevanta störningar och olägenheter som verksamheten ger upphov till i sin omgivning vara att anse som en miljökonsekvensbeskrivnings omfattning. Betydelsen av dessa förändringar i miljön, t.ex. ett projekts påverkan på enskilda arter, torde dock vara att anse som miljökonsekvensbeskrivningens detaljeringsgrad.

Det ligger i sakens natur att den närmare gränsdragningen mellan omfattning och detaljeringsgrad i viss mån får avgöras från fall till fall. Ett bra och genomarbetat underlag från den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden ger länsstyrelsen förutsättningar att göra en mer detaljerad bedömning av den omfattning som en miljökonsekvensbeskrivning ska ha för att kunna ligga till grund för den fortsatta miljökonsekvensbedömningen. Omvänt gäller att om de uppgifter länsstyrelsen har att ta ställning till är vaga och oprecisa kommer länsstyrelsens bedömning med nödvändighet att vara av en mer övergripande karaktär.

Prövningsmyndigheten kan begära kompletteringar om det har tillkommit nya uppgifter

Enligt MKB-direktivet ska yttrandet om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad lämnas med beaktande av den information som projektexploatören har lämnat (artikel 5.2). Vidare framgår att den behöriga myndigheten ska samråda med berörda myndigheter innan den lämnar sitt yttrande. Länsstyrelsens redovisning ska alltså utgå från de uppgifter som sökanden har lämnat om verksamheten eller åtgärden samt övriga uppgifter som har kommit in till länsstyrelsen under avgränsningssamrådet. Eftersom länsstyrelsens redovisning ska utgå från dessa uppgifter har yttrandet bara en bindande verkan i förhållande till dessa uppgifter. Om det tillkommer nya uppgifter eller om projektet ändras under processens gång finns det inget som hindrar att en prövningsmyndighet begär att den som ansöker om tillstånd kompletterar miljökonsekvensbeskrivningens omfattning med de

uppgifter som krävs för att de relevanta miljöaspekterna av verksamheten eller åtgärden ska kunna bedömas. Det kan handla om att en komplettering behövs för att det framkommit nya uppgifter som inte var kända för länsstyrelsen eller för att sökanden har justerat sin ansökan. Om bristerna inte kan läkas eller om sökanden inte kompletterar miljökonsekvensbeskrivningens omfattning i tillräcklig utsträckning bör prövningsmyndigheten kunna avvisa ansökan på samma sätt som i dag.

Avgränsningssamrådet sker i ett så tidigt skede av miljöbedömningen att även mer grundläggande förändringar av verksamheten eller åtgärden ska vara praktiskt möjliga. Syftet med avgränsningssamrådet är att ge den berörda allmänheten och myndigheter möjlighet att i ett tidigt skede kunna delta i processen och påverka såväl projektets utformning som beslutsunderlag. För att kunna tjäna detta syfte måste samrådet genomföras innan den som avser att bedriva verksamheten har låst fast verksamheten vid en viss lokalisering och utformning. Det är därför inte ovanligt att den som avser att bedriva verksamheten, under eller efter avgränsningssamrådet, ändrar verksamhetens utformning på ett sätt som kan påverka bedömningen av miljökonsekvensbeskrivningens omfattning. Sådana justeringar kan medföra att länsstyrelsens bedömning avseende omfattning blir inaktuell i den del den bygger på uppgifter som har ändrats.

Komplettering om omfattningen strider mot EU:s miljölagstiftning

Det går inte att utesluta situationer där länsstyrelsen har förbisett information när den har lämnat sin bedömning och att den miljökonsekvensbeskrivningen som ges in till prövningsmyndigheten därför brister i omfattning även om den överensstämmer med bedömningen. Bristerna kan vara så väsentliga att det skulle strida mot EU:s miljölagstiftning att lägga miljökonsekvensbeskrivningen till grund för den fortsatta prövningen. Det kan också innebära rättegångsfel (jfr NJA 2009 s. 321). Ett exempel på en väsentlig brist är en miljökonsekvensbeskrivning som endast beskriver en del av ett planerat projekt men inte de kumulativa effekterna av ett projekt i dess helhet (se t.ex. kommission mot Spanien, mål C-560/08, EU:C:2011:835, punkterna 98–99).

Som har konstaterats ovan kan prövningsmyndigheten begära in den kompletterande information som krävs för att det ska vara möjligt att nå en motiverad slutsats om projektets miljöpåverkan. I vissa fall är möjligheten att begära kompletterande information inte tillräcklig. Om en miljökonsekvensbeskrivnings omfattning är så bristfällig att det skulle strida mot EU:s miljölagstiftning att lägga den till grund för ett beslut i tillståndsärendet bör prövningsmyndigheten kunna begära att en sökande kompletterar miljökonsekvensbeskrivningen även i de delar som avser dess omfattning. Om bristerna inte kan åtgärdas, bör prövningsmyndigheten kunna avvisa ansökan, trots att miljökonsekvensbeskrivningen överensstämmer med länsstyrelsens bedömning.

Länsstyrelsens beslut bör inte kunna överklagas

Länsstyrelsens bedömning i fråga om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning bör redovisas i ett beslut. Beslutet är bindande för verksamhetsutövaren som måste följa yttrandet vid utarbetande av miljökonsekvensbeskrivningen. Det är också till viss del bindande för

prövningsmyndigheten som endast undantagsvis kan begära kompletteringar av miljökonsekvensbeskrivningens omfattning. Eftersom beslutet är avsett att påverka prövningsmyndighetens och verksamhetsutövarens handlade är det, till skillnad från det yttrande som länsstyrelsen ska lämna enligt 6 kap. 32 § miljöbalken, handlingsdirigerande och därmed som utgångspunkt överklagbart.

Beslutet bör dock inte kunna överklagas. Verksamhetsutövaren kan få frågan om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning prövad i samband med ett överklagande av beslutet i tillståndsfrågan. Även när det gäller berörd allmänhet, t.ex. närboende som kan påverkas av en planerad verksamhet eller miljöorganisationer, bedöms det vara tillräckligt att frågan om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning prövas samlat med prövningsmyndighetens beslut i tillståndsfrågan. Prövningsmyndigheten kan begära in kompletterande uppgifter om det är nödvändigt för att göra en samlad och slutlig bedömning i fråga om verksamhetens miljöeffekter. Dessa uppgifter är på samma sätt som miljökonsekvensbeskrivningen en del av prövningsmyndighetens underlag för beslut i tillståndsfrågan.

I sammanhanget bör det beaktas att förnybartdirektivet ålägger medlemsstaterna att säkerställa att sökanden och allmänheten har tillgång till enkla förfaranden för tvistlösning avseende tillståndsförfarandet och beviljandet att uppföra och driva verk för förnybar energi (se avsnitt 11). Ordet tillståndsförfarande har en bred innebörd i förnybartdirektivet och länsstyrelsens yttrande är en del av detta förfarande. En rätt till domstolsprövning av länsstyrelsens beslut om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning skulle dock allvarligt underminera syftet med förnybartdirektivet, vilket är att snabba på utbyggnaden av förnybar energi. Det bedöms därför tillräckligt att det finns en rätt till domstolsprövning av länsstyrelsens beslut i samband med ett överklagande av tillståndsbeslutet.

Länsstyrelsens yttrande om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning bedöms inte röra en civil rättighet eller skyldighet som omfattas av artikel 6.1 i den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR). En rätt till domstolsprövning kan därför inte grundas på EKMR.

9 Förnybartdirektivet förutsätter ett mer effektivt avgränsningssamråd

9.1 Underlaget ska ges in till och bedömas av länsstyrelsen innan avgränsningssamråd inleds

Förslag: Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska ge in det underlag som ska ligga till grund för avgränsningssamrådet till länsstyrelsen innan samråd inleds eller information till ett annat land lämnas.

Länsstyrelsen ska, efter dialog med den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden, bedöma om underlaget inför

avgränsningssamrådet är tillräckligt för att inleda samråd eller lämna information. Bedömningen ska göras innan samråd inleds med övriga som ska ingå i samrådskretsen och innan information till ett annat land lämnas.

Skälen för förslaget

Gällande rätt

I MKB-direktivet anges att den ansvariga myndighetens yttrande inför framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen ska lämnas med beaktande av den information som exploatören har lämnat, i synnerhet i fråga om projektets specifika egenskaper, däribland dess lokalisering och tekniska kapacitet (artikel 5.2 MKB-direktivet).

Syftet med ett avgränsningssamråd enligt 6 kap. 29 § miljöbalken är att ge den berörda allmänheten och de berörda myndigheterna möjlighet att i ett tidigt skede kunna delta i processen och påverka projektets utformning och beslutsunderlaget. Länsstyrelsen ska enligt 6 kap. 32 § miljöbalken under avgränsningssamrådet, i dialog med den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd, verka för att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen.

Avgränsningssamrådet ska ske med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten eller åtgärden samt med de övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda (6 kap. 30 § miljöbalken). Om en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan i ett annat land eller om ett land som kan komma att påverkas betydligt av en verksamhet eller åtgärd begär det ska Naturvårdsverket informera det andra landet och ge det andra landet skälig tid att yttra sig över om det vill delta i miljöbedömningen. Om det andra landet vill delta i miljöbedömningen, ska Naturvårdsverket ge landet möjlighet att delta i ett samrådsförfarande om miljökonsekvensbeskrivningen och den slutliga tillståndsansökan (6 kap. 33 § miljöbalken och 21 § miljöbedömningsförordningen).

Av miljöbalken framgår att den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ansvarar för avgränsningssamrådet och ska se till att de som ingår i samrådskretsen får ett samrådsunderlag. (6 kap. 29 och 30 §§ miljöbalken). I miljöbalken anges i dag att samrådsunderlaget ska lämnas i så god tid att det ger utrymme för ett meningsfullt samråd (6 kap. 31 § miljöbalken).

Behov av författningsändringar

För att avgränsningssamrådet ska bli meningsfullt måste underlaget inför samrådet hålla en tillräckligt god kvalitet. En god kvalitet på underlaget kan förbättra förutsättningarna för att delta i processen och påverka projektets utformning och beslutsunderlag, både i samrådet i Sverige och i dialogen med ett annat land. Ett bra underlag är även viktig för att länsstyrelsen ska ha goda förutsättningar för att göra en bedömning av vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla. Ett gediget samrådsunderlag är särskilt viktigt i avgränsningssamråd som gäller förnybar

energi eftersom länsstyrelsens bedömning om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning i sådana ärenden ska vara bindande för prövningsmyndigheten.

För att säkerställa kvaliteten på underlaget inför avgränsningssamrådet bör det införas en bestämmelse i miljöbalken som innebär att länsstyrelsen ska bedöma om underlaget är tillräckligt. Bedömningen bör, på motsvarande sätt som länsstyrelsens övriga arbete under avgränsningssamrådet, ske i dialog med verksamhetsutövaren. Bedömningen bör göras innan samråd med övriga i samrådskretsen inleds och, i de fall det är aktuellt, inför att information till ett annat land lämnas.

För att möjliggöra en sådan bedömning bör det även införas en bestämmelse som innebär att den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska ge in ett underlag till länsstyrelsen innan samråd med övriga i samrådskretsen inleds eller information till ett annat land lämnas.

Länsstyrelsens bedömning av om underlaget är tillräckligt för att inleda samrådet ska ske utifrån bestämmelserna i miljöbedömningsförordningen om vad ett underlag ska innehålla (se avsnitt 8.2 nedan). Bedömningen bör endast avse om underlaget är tillräckligt för att inleda samråd eller lämna information till ett annat land. Avsikten är att det även fortsättningsvis under avgränsningssamrådet ska vara möjligt att komplettera underlaget under tiden som samrådet genomförs. Om länsstyrelsen bedömer att underlaget inte är tillräckligt bör länsstyrelsen i dialog med verksamhetsutövaren verka för att underlaget kompletteras. Även om länsstyrelsen har bedömt att underlaget var tillräckligt för att inleda samrådet eller lämna informationen till ett annat land kan information som kommer fram senare under avgränsningssamrådet innebära att länsstyrelsen bedömer att ytterligare komplettering av underlaget behövs för att länsstyrelsen ska kunna bedöma vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla.

9.2 Det ska ställas högre krav på det underlag som tas fram inför avgränsningssamråd

Förslag: Nuvarande 8 och 9 §§ miljöbedömningsförordningen ska ändras så att de endast avser underlag inför undersökningssamråd.

Det ska införas två nya bestämmelser (14 a och 14 b §) i miljöbedömningsförordningen om vad som ska ingå i samrådsunderlaget. Samrådsunderlaget vid avgränsningssamrådet ska ha den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för att länsstyrelsen ska kunna göra en bedömning av vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla. Uppgifterna ska vara mer detaljerade än de uppgifter som lämnas i samrådsunderlaget inför undersökningssamrådet och omfatta detaljerade beskrivningar av den planerade verksamheten och dess miljöeffekter. Underlaget ska även innehålla kartor över mark som tas i anspråk och skyddade områden i närheten, en teknisk beskrivning över verksamhetens olika faser, byggnader som planeras att uppföras och byggmaterial och metoder som planeras att användas, uppgifter om följdverksamheter och alternativa lokaliseringar samt en beskrivning av verksamheten sannolika miljöeffekter, i den mån sådana uppgifter finns tillgängliga.

Skälen för förslaget

Gällande rätt

Länsstyrelsen ska i samband med avgränsningssamrådet redovisa sin bedömning av miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad (6 kap. 32 § miljöbalken). Länsstyrelsens bedömning baseras huvudsakligen på de uppgifter som lämnas i samrådsunderlaget. Innehållet i samrådsunderlaget inför avgränsningssamrådet regleras i miljöbedömningsförordningen (8 och 9 §§ miljöbedömningsförordningen). Kraven är i stort sett densamma för de underlag som tas fram inför undersökningssamråd och avgränsningssamråd.

Uppgifterna som lämnas i samrådsunderlaget ska ha den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för att kunna ta ställning om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Underlaget ska bl.a. innehålla uppgift om vad i miljön som kan antas bli betydligt påverkat av den planerade verksamheten, de betydande miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser, i den utsträckning sådana uppgifter finns tillgängliga, och åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter, i den utsträckning sådana uppgifter finns tillgängliga. Om samrådsunderlaget tas fram inför ett avgränsningssamråd ska underlaget därutöver innehålla de uppgifter som behövs för att kunna ta ställning vilken omfattning och detaljeringsgrad miljökonsekvensbeskrivningen bör ha.

Europeiska kommissionen har tagit fram flera vägledningar till MKB-direktivet, bl.a. en vägledning om processen för framtagande av en miljökonsekvensbeskrivning (Environmental Impact Assessment, Guidance on the preparation of the Environmental Impact Assessment) som bl.a. behandlar den s.k. screeningprocessen och en vägledning om scoping (Environmental Impact Assessment of Projects, Guidance on Scoping). Screening är den process som ska utmynna i en bedömning av om ett projekt kan antas ha en betydande miljöpåverkan och motsvarar det som i svensk lagstiftning benämns undersökningssamråd. Scoping är det förfarande som ska utmynna i att identifiera de huvudsakliga miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra. Syftet är ytterst att avgränsa miljökonsekvensbeskrivningen så att den får en lämplig omfattning och detaljeringsgrad. Scoping sker i Sverige genom avgränsningssamrådet.

I kommissionens vägledning Environmental Impact Assessment of Projects, Guidance on Scoping (sid 32 f) sägs att underlaget som ska tas fram inför avgränsningen ska innehålla information om verksamhetens lokalisering och dess tekniska kapacitet samt en översiktlig beskrivning av den planerade verksamhetens sannolika effekter på miljön. Underlaget ska enligt vägledningen ha en sådan omfattning att det kan ligga till grund för en bedömning av vilka miljöeffekter som är mest relevanta för det aktuella projektet så att dessa kan beskrivas på ett lämpligt sätt i miljökonsekvensbeskrivningen. Det framgår av vägledningen att de uppgifter som lämnas i samrådsunderlaget ska ha en högre detaljeringsgrad än de uppgifter som lämnas i underlaget inför screening och att projektexploatören under detta

förfarande kan behöva utföra vissa studier för att kunna bedöma projektets sannolika effekter på miljön. Samtidigt betonas att uppgifterna endast ska behöva lämnas om det är rimligt att anta att projektexploatören har tillgång till uppgifterna i detta tidiga skede av processen.

Kraven på samrådsunderlaget vid avgränsningssamråd behöver tydliggöras

I avsnitt 8.3 föreslås att länsstyrelsens bedömning i fråga om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning ska vara bindande för prövningsmyndigheten om samrådet rör en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Syftet med bestämmelsen är att effektivisera tillståndsprocessen genom att verksamhetsutövaren tidigt i processen ska få ett besked om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning som med vissa undantag ska stå sig genom hela tillståndsprocessen. En förutsättning för att bestämmelsen ska få den effekten är att samrådsunderlaget vid avgränsningssamrådet håller en hög kvalitet. Ett samrådsunderlag av hög kvalitet är viktigt också i andra ärenden än sådana som avser verksamheter och åtgärder för förnybar energi och det kan förväntas leda till mer effektiva tillståndsprocesser.

I dag är kraven på samrådsunderlag vid undersökningssamråd och avgränsningssamråd i stort sett desamma. Det enda tillkommande kravet på samrådsunderlaget inför avgränsningssamrådet är att det underlaget ska innehålla de uppgifter som behövs för att kunna ta ställning vilken omfattning och detaljeringsgrad miljökonsekvensbeskrivningen bör ha. Vad det innebär kan vara svårt att avgöra för verksamhetsutövaren. Det är inte ovanligt att underlaget inför avgränsningssamrådet har brister. Det gör det inte bara svårt för länsstyrelsen att bedöma vilken omfattning och detaljeringsgrad miljökonsekvensbeskrivningen ska ha utan försvårar också för allmänheten att delta i processen. Det kan vidare försvåra dialogen med andra länder i de fall verksamheten har gränsöverskridande effekter.

Det bör därför införas en ny bestämmelse i miljöbedömningsförordningen om vilka uppgifter som ska lämnas i det underlag som verksamhetsutövaren tar fram inför avgränsningssamrådet. Underlaget bör på samma sätt i dag utgå från de uppgifter som ska lämnas i underlaget inför ett undersökningssamråd. Underlaget inför avgränsningssamrådet bör dock innehålla mer detaljerade beskrivningar av den planerade verksamheten och dess effekter. Det bör tydliggöras att underlaget ska innehålla vissa specifika uppgifter. Det bör t.ex. krävas att underlaget ska innehålla kartor som bl.a. visar den mark som planeras att tas i anspråk under projektets olika faser och vilka skyddade områden som finns i närheten. Det bör vidare krävas att den tekniska beskrivningen av verksamheten omfattar verksamhetens olika faser, byggnader och andra strukturer som planeras att uppföras och de byggmaterial och metoder som planeras att användas. Underlaget bör därutöver innehålla uppgifter om andra åtgärder som har en omedelbar koppling till verksamheten (s.k. följdverksamheter), t.ex. anläggning av vägar, avloppsrör och kraftledningar samt de alternativa lokaliseringar som övervägs. Naturligtvis bör underlaget även innehålla en mer detaljerad beskrivning av verksamhetens eller åtgärdens sannolika miljöeffekter utöver det som

följer av 8 § i miljöbedömningsförordningen, som t.ex. effekter på människors hälsa, djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kap. miljöbalken, och biologisk mångfald i övrigt (jfr 6 kap. 2 § miljöbalken). När det gäller dessa effekter bör påverkans art, omfattning, komplexitet, frekvens och reversibilitet beskrivas i den mån sådana uppgifter finns tillgängliga. Slutligen bör underlaget innehålla uppgift om vilka andra tillstånd, dispenser och lov som behövs för verksamheten eller åtgärden, och projektets gränsöverskridande.

Att uppgifterna ovan bör ingå i underlaget inför avgränsningssamrådet framgår redan av vägledningar på området. Genom att införa dessa krav på förordningsnivå ges en tydlig signal om att underlaget vid avgränsningssamrådet behöver vara mer genomarbetat än underlaget vid undersökningssamrådet. Det underlättar också för länsstyrelsen att begära kompletteringar av underlaget (se avsnitt 9.1).

10 Artskydd och verksamheter och åtgärder för förnybar energi

10.1 Verksamheter och åtgärder för förnybar energi ska presumeras vara av ett allt överskuggande allmänintresse

Förslag: Orden ”väsentligt allmänintresse” i 7 kap. 29 § miljöbalken ska ersättas av orden ”ett allt överskuggande allmänintresse”. Vid prövning av en ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 29 § miljöbalken för att bedriva verksamhet i ett särskilt skyddat område ska en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi presumeras genomföras av skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse. Presumtionen ska kunna motbevisas om verksamheten eller åtgärden har en betydande miljöpåverkan.

Det ska införas en ny bestämmelse i artskyddsförordningen som innebär att en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi vid en tillämpning av 14 § artskyddsförordningen ska presumeras genomföras av skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse. En ny bestämmelse ska också införas i vattenförvaltningsförordningen och innebära att en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, vid en tillämpning av 4 kap. 12 § i den förordningen, ska presumeras tillgodose ett allmänintresse av större vikt. Presumtionerna ska kunna motbevisas om verksamheten eller åtgärden har en betydande miljöpåverkan.

Skälen för förslaget

Krav i förnybartdirektivet

Förnybartdirektivet innebär att medlemsstaterna ska säkerställa att planering, uppförande och drift av verk för förnybar energi, anslutning av sådana verk till nätet, det tillhörande nätet i sig och lagringstillgångar ska

presumeras vara av ett allt överskuggande allmänintresse (eng.: *overriding public interest*) och av vikt för människors hälsa och säkerhet vid avvägning av olika rättsliga intressen i enskilda fall i samband med tillämpning av vissa artiklar i direktiv på miljöområdet (artikel 16f förnybartdirektivet). De artiklar som nämns är artiklarna 6.4 och 16.1 c i rådets direktiv 92/43/EG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer och vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet), artikel 4.7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (ramvattendirektivet) och artikel 9.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet). Medlemsstaterna får under vederbörligen motiverade och särskilda omständigheter begränsa tillämpningen av denna artikel till vissa delar av sina territorier eller vissa typer av teknik eller till projekt med vissa tekniska egenskaper, i enlighet med prioriteringarna i deras integrerade nationella energi- och klimatplaner som lämnats in enligt artiklarna 3 och 14 i förordning (EU) 2018/1999.

Gällande rätt

Enligt miljöbalken krävs det tillstånd för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett skyddat naturområde, ett s k Natura 2000-område (7 kap. 28 a § miljöbalken). Tillstånd får endast lämnas om verksamheten eller åtgärden inte kan medföra skada på skyddade livsmiljöer eller inte medför att skyddade arter utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av arterna i området (7 kap. 28 b § miljöbalken). Trots sådan otillåten påverkan kan tillstånd ges i vissa fall. För detta krävs bl.a. att verksamheten eller åtgärden måste genomföras av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse (7 kap. 29 § miljöbalken).

Ovan nämnda bestämmelser genomför artikel 6.4 första stycket i art- och habitatdirektivet. Artikeln innebär att en plan eller ett projekt kan godkännas i vissa fall även om planen eller projektet bedöms ge negativa effekter på området. Men det förutsätter bl.a. att det saknas alternativa lösningar och att planen eller projektet måste genomföras av tvingande (eng. *imperative*) orsaker som har ett väsentligt allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär.

Om ett område innehåller en livsmiljötyp eller art som enligt direktivet är särskilt prioriterat får man vid bedömningen av om planen eller projektet kan godkännas endast beakta sådana faktorer som rör människors hälsa eller den allmänna säkerheten, betydelsefulla konsekvenser för miljön, eller, efter ett yttrande från kommissionen, andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse (artikel 6.4 andra stycket art- och habitatdirektivet). Denna bestämmelse genomförs i 20 § förordningen om områdesskydd. I bestämmelsen används uttrycket ”allt överskuggande allmänintresse”.

I den engelska språkversionen av art- och habitatdirektivet används uttrycket *imperative overriding public interest* i såväl första som andra stycket i artikel 6.4. I den svenska språkversionen har emellertid uttrycket, när det används i artikel 6.4 första stycket, översatts med ”tvingande

orsaker som har ett väsentligt allmänintresse” och när det används i andra stycket översatts med ”tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse”. I de danska, engelska, italienska och tyska språkversionerna används samma uttryck i de båda styckena.

Förutsättningar för att få artskyddsdispens regleras i artikel 16.1 i art- och habitatdirektivet. Artikeln ger medlemsstaterna rätt att i vissa fall göra undantag från bestämmelserna om artskydd i direktivet om det inte finns någon annan lämplig lösning och om undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde. Ett sådant undantag kan bl.a. göras av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet, eller av andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön. I det svenska genomförandet av den bestämmelsen används uttrycket ”allt övervägande allmänintresse” (14 § artskyddsförordningen).

Uttrycket *overriding public interest* används även i artikel 4.7 i ramvattendirektivet. Uttrycket har i den svenska språkversionen översatts med ”allmänintresse av större vikt”. Bestämmelsen innebär att medlemsstaterna inte gör sig skyldiga till en överträdelse av direktivet om en god grundvattenstatus, god ekologisk status eller, i förekommande fall, god ekologisk potential inte uppnås eller om försämring av statusen hos en yt- eller grundvattenförekomst inte förebyggs, när detta beror på modifieringar av vattenförekomsten till följd av en åtgärd som är ett allmänintresse av större vikt. Bestämmelsen genomförs i 4 kap. 12 § vattenförvaltningsförordningen. I den bestämmelsen används uttrycket allmänintresse av större vikt.

Behov av författningsändringar

I svensk rätt används uttrycket väsentligt allmänintresse i 7 kap. 29 § miljöbalken. I övriga författningar som genomför berörda artiklar i art- och habitatdirektivet används uttrycket allt överskuggande allmänintresse. Det saknas skäl att använda olika uttryck för att beskriva den bedömning som ska göras enligt berörda bestämmelser. Uttrycket ”allt överskuggande allmänintresse” bör därför användas även i 7 kap. 29 § miljöbalken. Det innebär ingen ändring i sak.

I vattenförvaltningsförordningen, som genomför ramdirektivet för vatten, används uttrycket allmänintresse av större vikt. Det saknas skäl att i detta lagstiftningsärende ändra detta till allt överskuggande allmänintresse.

För att genomföra förnybartdirektivet bör det i miljöbalken och artskyddsförordningen införas bestämmelser som innebär att verksamheter och åtgärder för förnybar energi ska presumeras genomföras av orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse. I vattenförvaltningsförordningen bör det införas en bestämmelse om att en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi ska anses tillgodose ett allmänintresse av större vikt vid en tillämpning av 12 § i den förordningen.

I dag har medlemsstaterna ett visst utrymme för eget skön när de ska avgöra om ett särskilt projekt genomförs av orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse eller allmänintresse av större vikt vid

tillämpning av ramvattendirektivet, art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Av rättspraxis från EU-domstolen följer att det är förenligt med ramdirektivet för vatten att anse att verksamheter och åtgärder för förnybar energi genomförs av orsaker som har ett allmänintresse av större vikt (se dom den 4 maj 2016 i mål C-346/14 Europeiska kommissionen mot Republiken Österrike [ECLI:EU:C:2016:322], p. 69 och 71–73). Förnybartdirektivet innebär att medlemsstaternas utrymme för egna bedömningar begränsas på så sätt att verksamheter och åtgärder för förnybar energi ska presumeras genomföras av orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse.

Bestämmelsen i förnybartdirektivet om att förnybar energi och deras tillhörande infrastruktur ska presumeras vara av ett allt överskuggande allmänintresse innebär således inte att en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi alltid ska ha företräde framför miljöintressen. Av förnybartdirektivet framgår att presumtionen bryts när det finns tydliga bevis för att en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har en betydande negativ miljöpåverkan som inte kan begränsas eller kompenseras, dvs. när det finns tillräckliga bevis för att det finns motstående intressen av en viss tyngd (se skäl 44 till ändringsdirektivet). Att presumtionen är motbevisbar framgår också av Rådets förordning 2024/233 av den 22 december 2023 om ändring av rådets förordning (EU) 2022/2577 om fastställande av en ram för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi där det anges att presumtionen inte gäller när det finns tydliga belägg för att sådana projekt har betydande negativa miljökonsekvenser som inte kan avhjälpas eller kompenseras (se skäl 13 till den förordningen). Det ska således fortfarande göras en intresseavvägning och den kan utmynna i att verksamheten eller åtgärden inte tillåts om projektet medför betydande negativa effekter i miljön.

Fortfarande gäller också att en dispens förutsätter att övriga krav i 7 kap. 29 § miljöbalken, 4 kap. 12 § vattenförvaltningsförordningen och 14 § artskyddsförordningen är uppfyllda. Vid tillämpning 7 kap. 29 § miljöbalken och 14 § artskyddsförordningen krävs t.ex. att det ska finnas tvingande orsaker (jfr artikel 6.4 och 16 i art- och habitatdirektivet. Bestämmelsen i förnybartdirektivet innebär alltså inte en presumtion för att en viss verksamhet eller åtgärd för förnybar energi verksamhet för förnybar energi ska anses behöva genomföras av tvingande orsaker. För att tillåta undantag enligt nämnda författningar krävs vidare en åtgärder vidtas kompenserar för förlorade miljövärden.

Enligt förnybartdirektivet får medlemsstaterna under vederbörligen motiverade och särskilda omständigheter begränsa tillämpningen av artikel 16 f till vissa delar av sina territorier eller vissa typer av teknik eller till projekt med vissa tekniska egenskaper, i enlighet med prioriteringarna i deras integrerade nationella energi- och klimatplaner som lämnats in enligt artiklarna 3 och 14 i förordning (EU) 2018/1999. Regeringen antog en uppdaterad nationell energi- och klimatplan för 2021–2030 i juni 2024 (KN2024/0036). Det finns inget skäl att i enlighet med prioriteringarna i planen begränsa tillämpningen av bestämmelserna om allt överskuggande allmänintresse till vissa delar av Sverige eller till vissa typer av teknik eller till projekt med vissa tekniska egenskaper.

10.2 En verksamhet eller åtgärd för förnybar energi ska inte anses avsiktligt störa eller döda skyddade arter

Förslag: Om en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi medför störning eller dödande av skyddade arter ska störningen inte anses vara avsiktlig om nödvändiga skyddsåtgärder utförs och en dispens enligt 14 § artskyddsförordningen krävs därför inte. Skyddsåtgärderna ska medföra att inga betydande negativa följder uppstår för de berörda arternas populationer.

Skälen för förslaget

Kraven i förnybartdirektivet

Enligt förnybartdirektivet ska dödande eller störning av de arter som skyddas genom artikel 12.1 i art- och habitatdirektivet och artikel 5 i fågeldirektivet inte betraktas som avsiktlig om nödvändiga skyddsåtgärder har vidtagits i ett projekt för förnybar energi (artikel 16b.2 första stycket)). Med lämpliga skyddsåtgärder avses åtgärder för att undvika sådant dödande, för att förhindra störningar och för att bedöma sådana åtgärders ändamålsenlighet genom lämplig övervakning samt ytterligare åtgärder som krävs för att säkerställa att inga betydande negativa följder uppstår för de berörda arternas populationer (skäl 37 till ändringsdirektivet).

Gällande rätt

Enligt artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt döda eller störa vilda fåglar och vissa skyddade arter (4 och 4 a §§ artskyddsförordningen). Dispens kan ges för förbjudna åtgärder om vissa förutsättningar är uppfyllda (14 § artskyddsförordningen). Bland annat krävs att dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde och att dispensen behövs, t.ex. av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse. Bestämmelserna genomför artikel 12 i art- och habitatdirektivet och artikel 5 i fågeldirektivet vilka ålägger medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att skydda de arter som omfattas av respektive artikel och att särskilt förbjuda att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter, att avsiktligt störa eller förstöra eller samla in ägg i naturen samt att skada eller förstöra parningsplatser eller rastplatser.

Europeiska kommissionen har i sin vägledning om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet (C (2021) 7301, slutlig version, 12 oktober 2021) sammanfattat gällande rätt avseende innebörden av begreppet ”avsiktligt” (s. 25 i vägledningen). Enligt vägledningen ska ”avsiktliga” handlingar uppfattas som handlingar från en person eller ett organ som vet om att handlingen mycket sannolikt kommer att leda till en överträdelse mot en art, men som tänker begå den överträdelsen eller åtminstone medvetet accepterar det förutsägbara resultatet av handlingen. Med andra ord gäller bestämmelsen inte bara för en person som fullt ut avser att fånga eller döda ett exemplar av en skyddad

art, utan också för en person som är tillräckligt informerad och medveten om de konsekvenser hans eller hennes handling sannolikt får och trots detta utför handlingen, vilket leder till fångst eller dödande av exemplar av en skyddad art (t.ex. som en oönskad sidoeffekt).

Vid en prövning enligt miljöbalken ska den som avser att vidta en åtgärd eller bedriva en verksamhet visa att de krav som följer av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken uppfylls. Enligt praxis är artskyddsförordningen en precisering av nämnda bestämmelser (se MÖD 2013:13). Det innebär att frågan om huruvida skyddsåtgärder är nödvändiga kommer att bedömas i en tillståndsprocess. Bedömningen av hur stor sannolikheten för dödande eller störning är ska göras med beaktande av de krav på rimliga försiktighetsmått som kan ställas med stöd av 2 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken. Bedöms dödandet eller störningen som avsiktlig innebär 4 och 5 §§ artskyddsförordningen att åtgärden eller verksamheten är förbjuden.

Behov av författningsändringar

Syftet med en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi är inte i sig att döda eller störa vilda fåglar och skyddade arter. Dödande eller störning kan dock uppstå som en oönskad sidoeffekt av verksamheten eller åtgärden och kan därmed vara att anse som avsiktlig enligt fågeldirektivet respektive art- och habitatdirektivet. Innebörden av förnybartdirektivet är att medlemsstaterna vid den bedömning som krävs enligt nämnda direktiv inte ska betrakta dödandet eller störningen som avsiktlig om verksamheten eller åtgärden avser förnybar energi och om nödvändiga skyddsåtgärder vidtas. Av förnybartdirektivet framgår att nödvändiga skyddsåtgärder är sådana åtgärder som medför att inga betydande negativa följder uppstår för de berörda arternas populationer. Det framgår vidare att det både kan vara fråga om åtgärder som skyddar mot störning och dödande och kompensationsåtgärder (skäl 37 till ändringsdirektivet).

För att genomföra förnybartdirektivet behöver det införas en ny bestämmelse i artskyddsförordningen som innebär att en åtgärd eller verksamhet för förnybar energi inte ska vara förbjuden under förutsättning att den som avser att bedriva verksamheten eller utföra åtgärden vidtar nödvändiga skyddsåtgärder som innebär att inga betydande negativa följder uppstår för de berörda arternas populationer.

Skyddsåtgärderna ska vara lämpliga. I det bör ligga att de ska vara relevanta för det mål som ska uppnås, dvs. att säkerställa att inga betydande negativa följder uppstår för arternas populationer. I kravet på att åtgärderna ska vara nödvändiga bör ligga ett krav på att åtgärderna ska vara proportionerliga, dvs. inte gå längre än vad som krävs för att uppnå målet.

11 Rätt till domstolsprövning

Bedömning: Förnybartdirektivets bestämmelser om att sökanden och allmänheten ska ha rätt till enkla förfaranden för tvistlösning bör inte

leda till någon ändring i svensk rätt. Detsamma gäller bestämmelsen i direktivet att överklaganden ska vara föremål för det snabbaste administrativa och rättsliga förfarande som finns tillgängligt på nationell, regional och lokal nivå.

Skälen för bedömningen

Kraven i förnybartdirektivet

Enligt direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att sökande och allmänheten (eng. *general public*) lätt har tillgång till enkla förfaranden för tvistlösning avseende tillståndsförfarandet och beviljandet av tillstånd att uppföra och driva verk för förnybar energi, inbegripet i tillämpliga fall alternativa tvistlösningsmekanismer (artikel 16.5 i förnybartdirektivet). Till skillnad från 2018 års förnybardirektiv gäller bestämmelsen inte bara för sökanden utan även för allmänheten. Vad som avses med allmänheten förklaras inte i direktivet. I skälen till ändringsdirektivet uppmanas medlemsstaterna att öka allmänhetens acceptans för projekt för förnybar energi genom att vidta lämpliga åtgärder för att främja lokalt deltagande i sådana projekt (skäl 30). Vidare erinras det om att bestämmelserna i UNECE:s konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århuskonventionen) är tillämpliga.

Gällande rätt

Beslut som avser verksamheter eller åtgärder för förnybar energi kan i första instans fattas av kommunala eller statliga myndigheter, av mark- och miljödomstol och i vissa fall av regeringen. Allmänna bestämmelser om överklagande av sådana beslut finns i förvaltningslagen, rättegångsbalken (1942:740), lagen (1996:242) om domstolsärenden och lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut. Det finns därutöver särskilda bestämmelser om överklagande i den lag enligt vilken beslutet har fattats.

Förvaltningsbeslut får överklagas av den som beslutet angår om det har gått henne eller honom emot (42 § förvaltningslagen). Förvaltningslagen är tillämplig hos både statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter. Om det inte finns någon särskild bestämmelse om rätt att överklaga beslut i en lag gäller bestämmelserna i förvaltningslagen.

Genom uttrycket ”den som beslutet angår” klargörs att den som överklagar ett beslut måste ha ett visst intresse i saken för att överklagandet ska tas upp till prövning av en högre instans. Man brukar säga att klaganden ska vara saklegitimerad. Det finns alltså inte någon rätt för var och en att överklaga.

En särskild bestämmelse om rätt att överklaga finns bl.a. i miljöbalken. Bestämmelsen innebär att överklagbara domar eller beslut får överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot (16 kap. 12 § första stycket miljöbalken). I förarbetena till miljöbalken anges att en generös tillämpning av sakägarbegreppet är avsedd (prop. 1997/98:45 del 1, s. 482–486). Mark- och miljööverdomstolen har i ett antal avgöranden prövat enskildas rätt att överklaga beslut om vindkraftsetableringar. I MÖD 2005:33 ansågs enskilda

berörda. De bodde ca 1,6–3 km från vindkraftverk som skulle placeras högt i landskapet och de enskilda hade uttryckt oro för buller, solblink och skuggningar samt anfört att anläggningen skulle komma att utgöra ett dominerande inslag i miljön. Miljööverdomstolen ansåg att risken för olägenhet inte var endast teoretisk eller helt obetydlig och att de enskilda därmed hade rätt att klaga på länsstyrelsens tillståndsbeslut.

Sverige är sedan 2005 part till Århuskonventionen. Konventionen. är också en del av EU:s rättsordning och samtliga EU:s medlemsstater är parter till konventionen. Århuskonventionen innehåller bl.a. bestämmelser som ger den berörda allmänheten tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Konventionen innebär att berörd allmänhet som har ett tillräckligt intresse eller som hävdar att en rättighet kränks, när det utgör en förutsättning enligt inhemsk lagstiftning, ska ha rätt att få den materiella och formella giltigheten av vissa beslut på miljöområdet prövade av domstol (artikel 9.2 i Århuskonventionen). Vidare innebär konventionen att allmänheten har rätt att få handlingar och underlåtenheter av personer och myndigheter som strider mot den nationella miljölagstiftningen prövade av domstol eller i administrativ ordning (artikel 9.3 i Århuskonventionen). Med ”berörd allmänhet” avses enligt artikel 2.5 i konventionen den allmänhet som berörs eller kan beröras av eller som har intresse av ett beslut på miljöområdet. Enligt definitionen ska miljöorganisationer anses ha ett sådant intresse som avses i artikeln.

Ideella föreningar som har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen och som inte är vinstdrivande får överklaga domar och beslut om tillstånd med stöd av 16 kap. 13 § miljöbalken. Som förutsättningar för detta anges att föreningen dels har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år, dels har minst 100 medlemmar eller på något annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd. Motsvarande regler gäller också för andra juridiska personer. Bestämmelserna i 16 kap. 13 § miljöbalken har utformats med ledning av den tolkning som EU-domstolen har gjort av Århuskonventionen (främst EU-domstolens dom i C-263/08 Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening mot Stockholms kommun genom dess marknämnd).

Hänvisningar till 16 kap 13 § miljöbalken finns i andra författningar. Enligt ellagen får en sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken överklaga vissa av nätmyndighetens beslut om nätkoncession (13 kap. 8 § ellagen). Även plan- och bygglagen och lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut ger en miljöorganisation som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken rätt att överklaga respektive ansöka om rättsprövning av vissa beslut.

I praxis har det i flera mål gjorts en konventionsenlig tolkning av bestämmelser om klagorätt, och myndighetsbeslut som omfattas av artikel 9.2 eller 9.3 i Århuskonventionen har ansetts angå organisationer som uppfyller kraven i 16 kap. 13 § miljöbalken i den mening som följer av 42 § förvaltningslagen. Högsta förvaltningsdomstolen har gett en miljöorganisation som uppfyllde kriterierna i 16 kap. 13 § miljöbalken rätt att överklaga Skogsstyrelsens beslut att ge tillstånd till avverkning i fjällnära skog, med hänvisning bl.a. till att beslut om tillstånd till avverkning i fjällnära skog omfattas av artikel 9.3 i Århuskonventionen (HFD 2014 ref. 8). I ett mål som gällde Energimarknadsinspektionens

beslut om nätkoncession för en luftledning om 130 kilovolt spänning gav mark- och miljööverdomstolen två föreningar rätt att överklaga beslutet trots att ellagen inte medgav klagorätt. Mark- och miljööverdomstolen fann att det i målet aktualiserades frågor som var direkt relaterade till miljön och omfattade en bedömning av åtgärdens påverkan på miljön. Beslutet utgjorde därför ett sådant beslut som en miljöorganisation kunde klaga på (M 2080-20). Vidare har en länsstyrelses beslut om tillstånd till ingrepp i en fornlämning enligt kulturmiljölagen ansetts omfattas av artikel 9.3 i Århuskonventionen. En naturvårdsförening som uppfyllde kraven i 16 kap. 13 § miljöbalken ansågs därför ha rätt att överklaga beslutet (Kammarrätten i Göteborgs dom i mål nr 1186-16). Domen överklagades till Högsta förvaltningsdomstolen som inte meddelade prövningstillstånd (mål nr 3951-16).

När en myndighet fattar ett beslut som går att överklaga ska myndigheten underrätta parten om hur ett överklagande går till. En underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandetid (33 § förvaltningslagen). Ett överklagande av en mark- och miljödomstols dom eller beslut ska göras skriftligt senast tre veckor efter dagen för domen eller beslutet (50 kap. 1 § rättegångsbalken och 38 § lagen om domstolsärenden). I vissa fall är klagotiden tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Det kostar inget att överklaga ett beslut eller en dom. Den som överklagar står sina egna kostnader och behöver inte betala motpartens.

Behov av författningsändringar

Förnybartdirektivet ålägger medlemsstaterna att se till att sökanden och allmänheten har möjlighet att på ett enkelt sätt få beslut om tillstånd som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi prövade av en högre instans. Rätten att överklaga en dom eller ett beslut ska inte bara tillkomma den som är part i ett ärende eller ett mål utan även allmänheten.

Vad som avses med allmänheten förklaras inte i direktivet. Till skillnad från Århuskonventionen använder direktivet inte uttrycket ”berörd” allmänhet. Av skälen till ändringsdirektivet framgår dock att syftet med den aktuella bestämmelsen är att öka allmänhetens acceptans för verksamheter och åtgärder för förnybar energi genom att främja lokalt deltagande. Med hänsyn till detta är det rimligt att tolka uttrycket allmänhet så att det avser enskilda som kan tillfogas skada eller utsättas för någon annan olägenhet genom en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Hänvisningen till Århuskonventionen i skälen till ändrings-direktivet får vidare anses innebära att uttrycket allmänhet även innefattar miljöorganisationer.

Gällande rätt ger den som är part i ett ärende eller ett mål möjligheter att på ett enkelt sätt överklaga en dom eller ett beslut som gäller tillstånd för en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Rätten att överklaga tillkommer också den som inte är part men som kan tillfogas skada eller utsättas för någon annan olägenhet genom den verksamhet som det sökta tillståndet avser, om risken för skada eller olägenhet rör ett av rättsordningen skyddat intresse och inte är enbart teoretisk eller helt obetydlig. Av gällande bestämmelser om överklagbarhet och tillhörande

rättspraxis följer därutöver att organisationer som uppfyller kraven i 16 kap. 13 § miljöbalken har rätt att överklaga sådana beslut som avses i artikel 9.2 och 9.3 i Århuskonventionen.

Information om hur ett beslut i ett ärende eller en dom i ett mål kan överklagas ges i beslutet eller domen. Det kostar inget att överklaga och den part som överklagar står bara sina egna kostnader.

Mot bakgrund av det som sägs ovan är bedömningen att svensk rätt uppfyller kraven i förnybartdirektivet att sökanden och allmänheten på ett enkelt sätt ska ha möjlighet att överklaga tillståndsfrågor som rör förnybar energi.

Det finns inget snabbspår i svensk rätt för överklagande av tillståndsfrågor. Bedömningen är därför att överklaganden som rör förnybar energi är föremål för det snabbaste administrativa och rättsliga förfarande som finns tillgängligt på nationell, regional och lokal nivå.

12 Bemyndigande om att bedöma betydande miljöpåverkan

Förslag: Regeringen ska få meddela föreskrifter om
- att en bedömning av om betydande miljöpåverkan kan antas ska göras för vissa slag av verksamheter och åtgärder, och
- hur en bedömning av om betydande miljöpåverkan kan antas ska göras.

Skälen för förslaget: I miljöbalken finns bestämmelser om att undersöka om en betydande miljöpåverkan kan antas och om beslut i frågan om betydande miljöpåverkan (6 kap. 23–27§§).

I MKB-direktivet görs en skillnad mellan projekt som alltid ska antas medföra betydande miljöpåverkan (artikel 4.1) och projekt där medlemsstaterna ska bestämma om projektet ska bli föremål för en miljökonsekvensbedömning genom granskning från fall till fall eller genom gränsvärden eller kriterier som fastställs av medlemsstaterna (artikel 4.2). Medlemsstaterna får även besluta att tillämpa båda förfaranden. Projekt som ska antas medföra betydande miljöpåverkan räknas upp i bilaga 1 till direktivet, de övriga projekten som omfattas av direktivet räknas upp i bilaga 2.

Vad gäller projekt i bilaga 2 ska såväl vid granskning från fall till fall som vid fastställande av gränsvärden eller kriterier de relevanta urvalskriterier som fastställs i bilaga 3 till direktivet beaktas (artikel 4.3).

Av MKB-direktivet framgår att projekt som kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska bli föremål för tillståndsprövning och att en miljökonsekvensbedömning av deras påverkan ska göras innan tillstånd ges (artikel 2.1)

Flera av de projekt som omfattas av direktivets bilaga 2 är anmälningspliktiga i svensk rätt. Bestämmelser om att en bedömning av om betydande miljöpåverkan ska göras för vissa slag av anmälningspliktiga verksamheter och åtgärder finns i dag i förordningen (1998:899) om

miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Det finns också närmare föreskrifter om att undersöka och besluta om en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Dessa föreskrifter är meddelade med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen. Det bedöms lämpligare att införa ett uttryckligt bemyndigande i miljöbalken om att regeringen ska få meddela föreskrifter om att en bedömning av om betydande miljöpåverkan kan antas ska göras för vissa slag av verksamheter och åtgärder och om hur en bedömning av om betydande miljöpåverkan kan antas ska göras.

13 Anmälan behöver inte göras om tillstånd söks

Förslag: I bestämmelsen i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd om undantag från anmälningsplikt när tillstånd söks ska hänvisningen göras till bestämmelserna om anmälningsplikt i miljöprövningsförordningen i stället för till bestämmelsen om tillståndsplikt.

En anmälan ska inte behöva göras om ett frivilligt tillstånd sökts eller om ett tillstånd har sökts efter föreläggande från tillsynsmyndigheten.

Skälen för förslaget: I förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd finns bestämmelser om att anmälan inte behöver göras om tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken söks till en verksamhet eller åtgärd som avses i 1 kap. 3 § miljöprövningsförordningen (2013:251) (23 §).

I 1 kap. 3 § miljöprövningsförordningen finns bestämmelser om tillståndsplikt som föreskrivs för verksamheter eller åtgärder i förordningen. Bestämmelser om anmälningsplikt finns i 1 kap. 10 och 11 §§ miljöprövningsförordningen. Hänvisningen bör därför göras till dessa paragrafer i stället för till 1 kap. 3 § miljöprövningsförordningen.

I 9 kap. miljöbalken finns bestämmelser om att regeringen får meddela föreskrifter om att det ska vara förbjudet att utan tillstånd anlägga eller driva miljöfarlig verksamhet (9 kap. 6 §). Det finns även bestämmelser om att tillsynsmyndigheten får förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd även om tillståndsplikt inte följer av föreskrifter (9 kap. 6 a §). Vidare finns bestämmelser om att den som bedriver eller avser bedriva en miljöfarlig verksamhet får ansökan om tillstånd till verksamheten även om det inte krävs tillstånd (9 kap. 6 b § miljöbalken). Anmälan bör inte krävas om tillstånd har sökts. Bestämmelsen bör därför ändras så att anmälan inte behöver göras om tillstånd söks enligt 9 kap. miljöbalken.

14 Utrymmet för digital handläggning ska öka

Förslag: En anmälan om miljöfarlig verksamhet ska i stället för att lämnas in i två eller tre exemplar, lämnas in i det antal exemplar och i det format som tillsynsmyndigheten anger.

Skälen för förslagen: I förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd finns bestämmelser om att en anmälan som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken ska ges in i tre exemplar, om den avser en verksamhet eller åtgärd som enligt miljöprövningsförordningen omfattas av ”tillståndsplikt A” och i två exemplar i övriga fall (25 e §).

När en sådan anmälan har getts in ska den kommunala nämnden skicka ett exemplar av handlingarna till länsstyrelsen eller om anmälan getts in till länsstyrelsen ska länsstyrelsen skicka ett exemplar till nämnden. Om anmälan avser en verksamhet som enligt miljöprövningsförordningen omfattas av tillståndsplikt A ska myndigheterna därutöver skicka ett exemplar av anmälan till Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten (25 f §).

Utrymmet för digital handläggning bör öka. Det har förutsättningar att effektivisera processen och förenkla för de berörda aktörerna. Bestämmelserna i 25 e och 25 f §§ i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd bör ändras. Det bör anges att en anmälan ska lämnas i det antal exemplar och i det format som tillsynsmyndigheten anger. Det gör bestämmelsen mer teknikneutral och möjliggör en elektronisk hantering utan fysiska handlingar. Detta bör gälla samtliga anmälningar om miljöfarlig verksamhet. Av samma skäl bör det anges att handlingarna ska skickas i stället för att *ett* exemplar av handlingarna ska skickas.

15 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 december 2025.

Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för mål och ärenden som har inletts hos en prövningsmyndighet före ikraftträdandet. Bestämmelserna om vad ett underlag för avgränsningssamråd ska innehålla ska gälla i den äldre lydelsen för ärenden där samrådet har inletts före ikraftträdandet. Detsamma ska gälla i fråga om länsstyrelsens beslut om vilken omfattning en miljökonsekvensbeskrivning ska ha.

Skälen för förslaget: Eftersom förslagen syftar till att åstadkomma snabbare och enklare prövningsprocesser för mål och ärenden som gäller förnybar energi bör förslagen träda i kraft så snart som möjligt. Lagändringarna bör därför träda i kraft den 1 december 2025.

Äldre föreskrifter bör fortfarande gälla för mål och ärenden som har påbörjats före ikraftträdandet.

De nya bestämmelserna om vad ett underlag för avgränsningssamråd ska innehålla bör tillämpas i ärenden där samråd har inletts efter ikraftträdandet. Detsamma bör gälla i fråga om länsstyrelsens beslut om vilken omfattning en miljökonsekvensbeskrivning ska ha.

16 Konsekvensanalys

16.1 Det aktuella problemet och vilken förändring som eftersträvas

Förslagen syftar till att genomföra de delar av ändringsdirektivet som avser tillståndsprövning av projekt för förnybar energiproduktion.

16.2 Vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas

Om ingen åtgärd vidtas kommer Sverige att brista i sitt genomförande av förnybartdirektivet. Europeiska kommissionen har inlett ett överträdelseärende mot Sverige eftersom direktivet inte genomförts i tid och utan vidare åtgärder kommer det att finnas grund för kommissionen att gå vidare i ärendet.

16.3 De olika alternativ som finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa

De nya och ändrade bestämmelserna i förnybartdirektivet måste genomföras. Eftersom syftet med förslagen är att genomföra ändringarna saknas egentliga alternativa sätt att uppfylla syftet.

16.4 Det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl

De nya och ändrade bestämmelserna i förnybartdirektivet måste genomföras. Eftersom syftet med förslagen är att genomföra ändringarna saknas egentliga alternativa sätt att uppfylla syftet.

16.5 Kostnader som förslaget medför

16.5.1 För staten

De nya reglerna som föreslås som en följd av förnybartdirektivet innebär att ärenden som avser tillståndsprövning av verksamheter eller åtgärder för förnybar energiproduktion ska hanteras i en särskild ordning och underställas särskilda tidsfrister. Det är rimligt att anta att detta kommer att leda till en större arbetsbörda och därmed resursåtgång för tillståndsprövande myndigheter. Hur mycket myndigheterna påverkas av de nya reglerna beror i viss utsträckning på hur väl och hur snabbt de kan anpassa sin organisation.

Regeringskansliet kan komma att behöva handlägga fler ärenden än i dag, beroende på att verksamheter och åtgärder för förnybar energiproduktion ska anses genomföras av orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse vid tillämpning av bestämmelser om artskydd som genomför fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet. Beslut om tillstånd till en verksamhet eller åtgärd med hänvisning till dess överskuggande allmänintresse får bara fattas efter tillåtelse av regeringen. Regeringskansliet kommer också att påverkas av tidsfristerna för tillståndsprövning i den ekonomiska zonen, framför allt avseende havsbaserad vindkraft. Handläggning av sådana ärenden kan komma att behöva prioriteras på bekostnad av annan verksamhet och kan leda till ett ökat resursbehov. Också ärenden om verksamheter som kräver tillstånd enligt kontinentalsockellagen kommer att få effekter på Regeringskansliet, med skärpta tidsfrister. Dessa ärenden bereds av Sveriges geologiska undersökning, varför påverkan kan förmodas bli lägre än i andra fall.

För länsstyrelserna kommer påverkan sannolikt att variera, beroende på att inflödet av ärenden som avser förnybar energiproduktion inte kommer att vara jämnt fördelat över landet. I län där projekten är många, och i synnerhet där det också finns en miljöprövningsdelegation, kommer påverkan vara större. Eftersom Regeringskansliet regelmässigt låter länsstyrelserna bereda ärenden om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen kommer sannolikt de skärpta tidsfristerna för sådana ärenden att indirekt även påverka länsstyrelserna.

För Energimarknadsinspektionen kommer påverkan av de föreslagna regeländringarna framför allt att bestå i att ansökningar om nätkoncession för ledningar för anslutning av förnybar elproduktion måste prioriteras för att tidsfristerna för sådana ärenden ska innehållas. Så kallade anslutningsledningar är vanliga, men utgör inte en majoritet av de ledningar som kräver nätkoncession. Ändringarna i rörledningslagen och naturgaslagen avseende möjligheten att inte genomföra en särskild miljöprövning i koncessionsprövningen när en sådan har genomförts för verksamheten inom ramen för miljötillståndsprövningen kommer ha en marginellt resursbesparande effekt. Antalet ärenden om koncession enligt naturgaslagen är mycket litet och koncessioner enligt rörledningslagen förekommer i stort sett inte alls. Den senare ärendetypen kan dock komma att öka om vätgasnät byggs ut i Sverige.

Skogsstyrelsen kommer i någon utsträckning att påverkas av de tidsfrister som införs för prövning av avverkningstillstånd i de fall sådana tillstånd behövs för att möjliggöra förnybar energiproduktion och

tillhörande anläggningar. Det är ovanligt med avverkningar för annat ändamål än virkesproduktion i fjällnära skog eller ädellövskog och påverkan på Skogsstyrelsens verksamhet får därför antas bli begränsad och inte kräva ytterligare resurser.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) kommer att påverkas av de tidsfrister som förs in för prövning av beslut om tillstånd till undersökning eller verksamhet på kontinentalsockeln, där SGU i vissa fall är beslutande myndighet och i andra fall beredande myndighet inför regeringens prövning. I de fall sådana ärenden gäller förnybar energiproduktion, typiskt sett havsbaserad vindkraft, eller anslutning av sådan produktion, så kommer ändringsdirektivets tidsfrister att gälla. Det kan medföra att sådana ärenden behöver prioriteras högre än andra, och om ärendetillströmningen är stor kan det kräva större resurser till hanteringen av ärendena.

16.5.2 För kommuner

Förslagen kommer att innebära att kommuner behöver prioritera ärenden som avser förnybar energiproduktion. Det gäller i synnerhet för ärenden som gäller mindre solenergianläggningar och för värmepumpar, eftersom jämförelsevis snäva tidsfrister förs in för sådana ärenden. Att tidsfristerna för besked och beslut från kommunerna skärps kommer sannolikt att innebära ökade kostnader för dem. Regeringen har begränsat effekterna av förslagen genom att låta de förkortade tidsfristerna för solenergi-anläggningar gälla för anläggningar upp till 11 kW, i stället för de 100 kW som är utgångspunkten i ändringsdirektivet.

16.5.3 För regioner

Regioner bör inte påverkas av förslagen i någon betydande omfattning. Regionerna ansvarar inte för tillståndsgivning eller tillsyn av sådana verksamheter och åtgärder som omfattas av förslagen.

16.5.4 För företag och andra enskilda

För aktörer, privatpersoner såväl som företag, som vill anlägga eller uppgradera ett verk för förnybar energi eller tillhörande nät eller lagringsanläggning kommer förslagen att medföra vissa fördelar. Det är osäkert i vilken mån, om alls, förslagen kommer att leda till kortare ledtider för sådana verksamheter på en sammanlagd nivå, men i synnerhet enskilda större ärenden kan komma att hanteras snabbare vid myndigheterna på grund av de prioriteringskrav som tidsfristerna innebär. Samtidigt kan de skärpta tidsfristerna också innebära fler avslag och avvisningar av ansökningar, när det inte finns tid för tillståndsprövande myndighet att tillse att ansökan ändras på så sätt att den kan leda till ett tillstånd. Det finns samtidigt en risk för att verksamhetsutövare inom andra sektorer än förnybar energiproduktion drabbas negativt eftersom ärenden som gäller deras verksamheter behöver prioriteras ned vid de tillståndsprövande myndigheterna.

Eftersom förnybar energiproduktion föreslås ges ett överskuggande allmänintresse i relation till artskyddet och vattenkvalitetsbestämmelser kan den som vill anlägga ett verk för förnybar energiproduktion gynnas av förslagen. Fler platser bör bli tillgängliga för sådana anläggningar än idag, även om kraven fortsatt är högt ställda och det ofta bör finnas bättre alternativa lokaliseringar eller utföranden.

För den som avser att bedriva en verksamhet som kan medföra en betydande miljöpåverkan kan förslagen innebära att förberedelserna inför avgränsningssamrådet kräver mer resurser. De resurser som läggs ned i detta tidiga skede av den specifika miljöbedömningen förväntas dock leda till en mer effektiv avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningens omfattning, vilket förväntas spara resurser senare i miljöbedömnings-processen.

Kravet på att länsstyrelsen ska ange vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla kan ge en större tydlighet för i synnerhet mindre aktörer, vilket bör underlätta deras arbete och spara resurser.

16.6 Konsekvenser för miljön

Det är inte självklart i vilken riktning förslagen verkar på miljön. Syftet med revideringen av förnybartdirektivet, som ligger till grund för dessa förslag, är att påskynda utbyggnaden av förnybar energiproduktion och distribution av sådan energi. I den mån förslagen leder till en snabbare utbyggnad av förnybar energiproduktion i Sverige så kan det vara positivt för miljön såtillvida att utsläppen av klimatpåverkande gaser minskar i en högre takt eller en högre utsträckning än annars. Det är särskilt fallet om fossila bränslen kan ersättas med förnybara motsvarigheter, exempelvis att ersätta fossilgas med biogas.

Förslagen innehåller samtidigt en sänkt ambitionsnivå för artskyddet och för vattenkvaliteten när det ställs mot utbyggnad av förnybar energiproduktion. Och effekterna av de ändrade reglerna för hur prövningen ska gå till och införandet av kortare tidsfrister är svåra att bedöma på förhand.

16.7 Åtgärder som har vidtagits för att förslaget eller beslutet inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt

Förslaget utgör ett genomförande av EU-rätt och möjligheterna att styra effekterna av de föreslagna ändringarna är därför begränsade. Regeringen har emellertid lagt de förslag som i största möjliga mån ryms inom befintliga nationella strukturer, vilket regeringen bedömer begränsar kostnaderna jämfört med att införa helt nya strukturer.

17 Författningskommentar

17.1 Förslag till lag (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi

Ord och uttryck

1 §

I denna lag finns bestämmelser som genomför rådets och Europaparlamentets direktiv 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

I paragrafen informeras om att lagen innehåller bestämmelser som genomför det s.k. förnybartdirektivet.

2 §

I lagen avses med förnybar energi: vindenergi, termisk solenergi, fotovoltaisk solenergi, geotermisk energi, osmotisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi eller annan havsenergi, vattenkraft, energi från biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk och biogas.

Paragrafen innehåller en ordförklaring. Den genomför artikel 2.1 i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Med förnybar energi avses energi från de förnybara, icke fossila energikällor som anges i paragrafen, dvs. vindenergi, solenergi (termisk solenergi eller fotovoltaisk solenergi), geotermisk energi, osmotisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi eller annan havsenergi, vattenkraft samt energi från biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk och biogas. Uppräkningen är uttömmande. I förnybartdirektivet finns förklaringar av ord och uttryck i paragrafen, t.ex. omgivningsenergi och osmotisk energi.

3 §

I lagen avses med uppgradering: utbyte av utrustning i en anläggning för produktion av förnybar el i syfte att

1. bibehålla eller ändra anläggningens kapacitet, eller

2. öka dess effektivitet.

Paragrafen innehåller en ordförklaring. Paragrafen genomför artikel 2.10 i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Ordet uppgradering avser utbyte av utrustning i en anläggning för produktion av förnybar el där utbytet sker i syfte att bibehålla eller ändra anläggningens kapacitet, dvs. dess installerade effekt, eller öka anläggningens effektivitet. En uppgradering ska leda till att anläggningen fortsätter användas. Rivning av en befintlig anläggning och uppförande av en ny är inte att anse som en uppgradering.

4 §

I lagen avses med samlokaliserad energilagringsanläggning: en energilagringsanläggning som är lokaliserad på samma plats, drivs tillsammans med och är ansluten till samma nätanslutningspunkt, som en anläggning för produktion av förnybar energi.

Paragrafen innehåller en ordförklaring. Paragrafen genomför artikel 2.44d i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Med energilagringsanläggning avses en anläggning för lagring av energi. Det kan t.ex. handla om batterier eller värmelager. För att vara samlokaliserad ska energilagringsanläggningen vara sammankopplad med en anläggning för produktion av förnybar energi. Detta innebär att det måste finnas ett tekniskt samband mellan anläggningarna. De ska dessutom vara anslutna till samma anslutningspunkt till ett nät. Med ordet anslutningspunkt avses den punkt på ett el- eller rörnät där den som producerar energin enligt avtal med nätägaren matar in energi på nätet. Kraven på sammankoppling och anslutning till samma anslutningspunkt får till följd att energilagringsanläggningen och produktionsanläggningen i praktiken behöver finnas i någorlunda närhet till varandra.

5 §

I lagen avses med verksamhet eller åtgärd för förnybar energi en verksamhet eller en åtgärd som

1. innebär uppförande eller drift av

a) en anläggning för produktion av förnybar energi, eller

b) en samlokaliserad energilagringsanläggning,

2. behövs för att en anläggning som avses i 1 ska kunna uppföras, drivas eller anslutas till ett nät, eller

3. innebär att en anläggning för produktion av förnybar energi uppgraderas.

Paragrafen innehåller en ordförklaring. Paragrafen genomför artikel 16.1 i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Uttrycket ”verksamhet eller åtgärd för förnybar energi” har en vid innebörd. Enligt *punkt 1* omfattar uttrycket en verksamhet eller åtgärd som innebär att en anläggning för produktion av förnybar energi eller en samlokaliserad energilagringsanläggning uppförs eller drivs. Innebörden av uttrycket förnybar energi förklaras i 1 §. En anläggning för produktion av förnybar energi kan t.ex. vara ett vindkraftverk, en värmepump, ett kraftvärmeverk eller en anläggning som kombinerar olika förnybara energikällor. Innebörden av uttrycket samlokaliserad energilagringsanläggning förklaras i 4 §.

Punkt 2 innebär att en verksamhet eller åtgärd som behövs för att en anläggning för produktion av förnybar energi eller en samlokaliserad energilagringsanläggning ska kunna uppföras, driva eller anslutas till ett nät ska anses som en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Det handlar om verksamheter och åtgärder som krävs för att möjliggöra uppförandet eller driften av anläggningen på den aktuella platsen eller som krävs för att ansluta anläggningen till ett nät. Ett exempel på en åtgärd som behövs för att uppföra en anläggning för produktion av förnybar energi är

avverkning av skog på den plats där anläggningen ska uppföras. Andra exempel på sådana åtgärder är anslutning av en enskild väg till en allmän väg eller undersökningar av havsbotten inför anläggande av havsbaserad vindkraft.

Enligt *punkt 3* är även en uppgradering av en anläggning för produktion av förnybar energi en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Innebörden av termen uppgradering förklaras i 3 §.

Bemyndiganden

6 §

Regeringen får meddela föreskrifter om

1. tidsfrister för kommuners handläggning av ärenden om tillstånd, anmälan eller dispens som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi, och

2. kommuners arbete med att bistå den kontaktpunkt som inrättas i för att genomföra artikel 16.3 i direktiv 2018/2001 i uppgiften att vägleda sökande i ärenden om tillstånd, anmälan eller dispens som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi.

Paragrafen innehåller bemyndiganden till regeringen att meddela föreskrifter. Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 5.3.

I *punkt 1* ges regeringen ett bemyndigande att meddela föreskrifter om tidsfrister för kommuners handläggning av ärenden om tillstånd, anmälningar eller dispenser som gäller en verksamhet eller en åtgärd för förnybar energi. Innebörden av uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi förklaras i 1 §. Vissa ärenden som kommuner handlägger träffas av bestämmelserna om tidsfrister i förnybartdirektivet. Det kan t.ex. vara handläggning av ärenden som gäller förnybar energi enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Det behöver införas tidsfrister för kommunernas handläggning av dessa ärenden.

Enligt *punkt 2* får regeringen meddela föreskrifter om kommuners arbete med att bistå den kontaktpunkt som inrättas för att genomföra artikel 16.3 i förnybartdirektivet. Den medverkan som kan komma i fråga för kommuner är framför allt att säkerställa att det på kommunens egen webbplats finns specifik och uppdaterad information och vägledning om de tillstånd, anmälningar eller dispenser som gäller en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi och som kommunen handlägger och att handlingar i sådana ärenden kan lämnas in digitalt.

7 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för en kommunal myndighet att årligen lämna statistikuppgifter över handläggningstider i ärenden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter. Paragrafen

genomför delvis artikel 16.3 i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Bemyndigandet avser föreskrifter om skyldighet för en kommunal nämnd att rapportera statistik över handläggningstider i ärenden om verksamheter eller åtgärder för förnybar energi. Innebörden av uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi förklaras i 1 §. Den statistik som ska rapporteras ska avse handläggningstider i tillstånds-, anmälnings- eller dispensärenden. Regeringen kan med stöd av bemyndigandet meddela föreskrifter om att den kommunala nämnden ska lämna statistikrapporten till en ansvarig myndighet och att den ansvariga myndigheten får meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas i rapporten.

17.2 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

6 kap.

25 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om

1. att en bedömning av om betydande miljöpåverkan kan antas ska göras för vissa slag av verksamheter och åtgärder, och

2. hur en bedömning om betydande miljöpåverkan ska göras.

Paragrafen, innehåller bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter. Övervägandena finns i avsnitt 12.

I *punkt 1* finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om att en bedömning av om betydande miljöpåverkan kan antas ska göras för vissa slag av verksamheter och åtgärder. Med stöd av detta bemyndigande kan regeringen meddela föreskrifter om att en bedömning av huruvida betydande miljöpåverkan kan antas ska göras för andra verksamheter och åtgärder än de som avses i 20 §. Det kan t.ex. meddelas för verksamheter som omfattas av anmälningsplikt.

I *punkt 2* finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om att hur en bedömning av betydande miljöpåverkan ska göras. Med stöd av detta bemyndigande kan regeringen meddela föreskrifter om vilka hänsyn som ska tas vid bedömningen av om huruvida en verksamhet eller en åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

29 §

Avgränsningssamrådet ska genomföras inför arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen och innebära att den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden

1. ger in det underlag som ska ligga till grund för avgränsningssamrådet till länsstyrelsen innan samrådet inleds eller information till ett annat land lämnas enligt 33 §, och

2. samråder om verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning och utformning, de miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser samt om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning.

Om samrådet avser en verksamhet eller åtgärd som omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga

kemikalieolyckor ska samrådet även avse hur allvarliga kemikalieolyckor till följd av verksamheten eller åtgärden ska kunna förebyggas och begränsas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när ett avgränsningssamråd inom ramen för den specifika miljöbedömningen ska genomföras och vad det ska omfatta. Övervägandena finns i avsnitt 9.1.

I *första stycket* införs en punktlista. Bestämmelsen i *punkt 1* är ny och innebär en skyldighet för den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd att ge in det underlag som ska ligga till grund för avgränsningssamrådet till länsstyrelsen. Underlaget ska ges in innan ett avgränsningssamråd inleds och även innan information lämnas till ett annat land i enlighet med 33 §. Underlaget ska ge förutsättningar för en dialog om vilket innehåll som miljökonsekvensbeskrivningen behöver ha för att kunna ligga till grund för den fortsatta miljöbedömningen (se 32 §). Bestämmelsen genomför delvis artikel 5.2 i MKB-direktivet. Ytterligare stöd kan finnas i vägledningar hos Europeiska kommissionen. Regeringen kan meddela föreskrifter om verkställighet av lag där det närmare anges vad ett sådant underlag ska innehålla.

Punkt 2 motsvarar bestämmelser som finns i första stycket i dess hittillsvarande lydelse.

29 a §

Länsstyrelsen ska, efter dialog med den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden, bedöma om underlaget inför avgränsningssamrådet är tillräckligt för att inleda samrådet eller informera ett annat land enligt 33 §. Bedömningen ska göras innan avgränsningssamråd med övriga som ska ingå i samrådskretsen inleds och innan ett annat land informeras.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om länsstyrelsens uppgifter när det gäller underlaget inför avgränsningssamrådet. Övervägandena finns i avsnitt 9.2.

I paragrafen åläggs länsstyrelsen att bedöma om underlaget inför avgränsningssamrådet är tillräckligt för att inleda samrådet eller informera ett annat land enligt 33 §. Bedömningen ska göras efter dialog med den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden. Syftet med avgränsningssamrådet är att ge den berörda allmänheten och berörda myndigheter möjlighet att i ett tidigt skede delta i processen och påverka projektets utformning och beslutsunderlaget. För att uppnå detta syfte måste underlaget ge förutsättningar för ett meningsfullt avgränsnings-samråd. Vad som är tillräckligt får avgöras i det enskilda fallet. Om ett underlag har tagits fram inför undersökningssamråd kan detta ligga till grund vid utformningen av underlaget inför avgränsningssamrådet. Dock behövs ofta ett mer utförligt underlag inför avgränsningssamrådet. Formerna för dialogen bör anpassas till förhållandena i det enskilda fallet. Länsstyrelsen ska göra bedömningen innan samrådet inleds med övriga som ska ingå i samrådskretsen och innan information lämnas till ett annat land enligt 33 §. För mer om underlaget se kommentaren till 29 §.

Om länsstyrelsen bedömer att underlaget inte är tillräckligt, bör länsstyrelsen i dialog med den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden verka för att underlaget kompletteras. Även om länsstyrelsen har bedömt att underlaget var tillräckligt för att inleda

samrådet eller lämna informationen till ett annat land kan information som kommer fram senare under avgränsningssamrådet innebära att länsstyrelsen bedömer att ytterligare komplettering av underlaget behövs.

32 a §

Om ett avgränsningssamråd rör en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi är länsstyrelsens bedömning enligt 32 § avseende miljökonsekvensbeskrivningens omfattning bindande för prövningsmyndigheten.

Ett sådant beslut av länsstyrelsen som avses i första stycket kan inte överklagas.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om länsstyrelsens bedömning när ett avgränsningssamråd rör en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Paragrafen genomför artikel 16b.2 andra meningen i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.

Enligt *första stycket* är länsstyrelsens bedömning enligt 6 kap. 32 § miljöbalken bindande för prövningsmyndigheten, i den del bedömningen rör miljökonsekvensbeskrivningens omfattning, när avgränsningssamrådet rör en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Innebörden av att bedömningen är bindande är att prövningsmyndigheten ska godta en miljökonsekvensbeskrivnings omfattning om omfattningen överensstämmer med länsstyrelsens beslut. Av 19 kap. 5 § första stycket 1 och 22 kap. 1 § första stycket 3 och 2 § miljöbalken framgår att en godtagbar miljökonsekvensbeskrivning är en processförutsättning. Det innebär att länsstyrelsens bedömning i fråga om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning blir en del av prövningsmyndighetens processuella bedömning av om en miljökonsekvensbeskrivning har det innehåll som krävs för att en tillståndsansökan ska kunna prövas. Prövningsmyndigheten kan således som huvudregel inte kräva att sökanden kompletterar miljökonsekvensbeskrivningen med nya uppgifter om dessa uppgifter innebär att miljökonsekvensbeskrivningens omfattning utökas (se undantag från huvudregeln i 38 a § nedan). Bestämmelsen hindrar dock inte prövningsmyndigheten från att begära att sökanden kompletterar miljökonsekvensbeskrivningen med uppgifter som avser beskrivningens detaljeringsgrad. Bestämmelsen hindrar inte heller prövningsmyndigheten från att under handläggningen av tillståndsansökan begära de kompletterande uppgifter som krävs för att en motiverad slutsats om verksamhetens betydande miljöpåverkan ska kunna nås.

Ordet ”omfattning” är överförd från artikel 16b.2 i förnybartdirektivet. Det får överlämnas till rättstillämpningen och ytterst till EU-domstolen att bestämma innebörden av ordet. En rimlig utgångspunkt torde dock vara att ordet ”omfattning” ska tolkas restriktivt. Se vidare avsnitt 8.3.

Andra stycket innehåller ett överklagandeförbud. Länsstyrelsens beslut i fråga om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning får inte överklagas. Det är lämpligt att frågan om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning prövas tillsammans med prövningsmyndighetens beslut i tillståndsfrågan.

Tredje stycket förklarar att uttrycket en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi. Se kommentar till 5 § i den lagen.

32 b §

Trots 32 a § första stycket får prövningsmyndigheten begära att den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden ska komplettera miljökonsekvensbeskrivningens omfattning om

1. uppgifterna i målet eller ärendet om tillstånd inte stämmer överens med de uppgifter som länsstyrelsen har lagt till grund för sin bedömning, eller

2. det är nödvändigt för att uppfylla Sveriges förpliktelser till följd av EU-medlemskapet.

Paragrafen, som är ny, reglerar när prövningsmyndigheten får begära att en sökande kompletterar en miljökonsekvensbeskrivnings omfattning trots att omfattningen överensstämmer med den bedömning som länsstyrelsen har gjort enligt 6 kap. 32 a §. Paragrafen genomför artikeln 16b.2 andra meningen i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.

Punkt 1 ger prövningsmyndigheten rätt att begära att sökanden kompletterar miljökonsekvensbeskrivningens omfattning när uppgifterna i ärendet eller målet om tillstånd inte stämmer överens med de uppgifter som länsstyrelsen har lagt till grund för sin bedömning. Den bristande överensstämmelsen ska ha betydelse för bedömningen av miljökonsekvensbeskrivningens omfattning. Det kan t.ex. komma fram uppgifter i ett tillståndsärende om ytterligare störningar eller olägenheter från verksamheten som inte beskrivs i samrådsunderlaget. Om prövningsmyndigheten bedömer att dessa uppgifter bör omfattas av miljökonsekvensbeskrivningen, får den begära att sökanden kompletterar miljökonsekvensbeskrivningen. I en sådan situation saknar det således betydelse om uppgifterna är att anse som miljökonsekvensbeskrivningens omfattning eller detaljeringsgrad. Det saknar vidare betydelse om någon part hade kännedom om uppgifterna eller inte vid den tidpunkt då länsstyrelsen gjorde sin bedömning. Omvänt kan det vara fråga om uppgifter som har lämnats i samrådsunderlaget och som länsstyrelsen har beaktat vid sin bedömning, och som har påverkat bedömningen av miljökonsekvensbeskrivningens omfattning, men som saknas i målet eller ärendet om tillstånd enligt miljöbalken. Det kan t.ex. finnas uppgifter i samrådsunderlaget om skyddsåtgärder som planeras för att undvika störningar eller olägenheter i miljön och som inte finns med i ansökan om tillstånd. Prövningsmyndigheten bör kunna begära att miljökonsekvensbeskrivningens omfattning utökas i ett sådant fall. Om prövningsmyndigheten bedömer att de nya uppgifterna är av sådan karaktär att bristen i miljökonsekvensbeskrivningen inte kan åtgärdas inom ramen för pågående tillståndsprocess, kan myndigheten på samma sätt som idag avvisa ansökan.

punkt 2 ger prövningsmyndigheten möjlighet att begära kompletteringar av en miljökonsekvensbeskrivnings omfattning om det är nödvändigt för att uppfylla Sveriges förpliktelser till följd av EU-medlemskapet.

Prövningsmyndigheten kan med stöd av bestämmelsen begära att en sökande kompletterar miljökonsekvensbeskrivningen om den har en omfattning som är så bristfällig att det skulle strida mot EU-rätten att lägga den till grund för en tillståndsprövning. Det måste således röra sig om väsentliga brister. Ett exempel på en sådan väsentlig brist är att en miljökonsekvensbeskrivning bara avser en del av ett projekt och inte beskriver störningar som uppkommer till följd av projektet i sin helhet (jfr NJA 2008 s. 748 och EU-domstolens dom i mål C-392/96). Prövningsmyndigheten bör i en sådan situation kunna begära kompletteringar eller avvisa ansökan om den bedömer att bristerna inte kan läkas under tillståndsprocessen.

7 kap.

29 §

Trots bestämmelserna i 28 b § får tillstånd enligt 28 a § lämnas, om

1. det saknas alternativa lösningar,
2. verksamheten eller åtgärden måste genomföras av tvingande orsaker som har ett *allt överskuggande* allmänintresse, och
3. de åtgärder vidtas som behövs för att kompensera för förlorade miljövärden så att syftet med att skydda det berörda området ändå kan tillgodoses.

Ett beslut om tillstånd med stöd av första stycket får lämnas endast efter regeringens tillåtelse.

Paragrafen reglerar när tillstånd får ges trots att en verksamhet eller en åtgärd kan leda till sådana skador och störningar som avses i 7 kap. 28 b § miljöbalken. Paragrafen genomför artikel 16f i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

I *första stycket 2* har orden väsentligt intresse ersatts av orden ett allt överskuggande intresse. Ändringen görs för att lagtexten bättre ska stämma överens med artikel 6.4 i art- och habitatdirektivet. Någon ändring i sak är dock inte avsedd. Med tvingande orsaker som har ett allt överskuggande intresse avses alltjämt planer eller projekt som är oundgängliga för att skydda grundläggande intressen i människors liv, såsom hälsa, säkerhet och miljö, eller som är grundläggande för staten och samhället eller rör särskilda förpliktelser i samband med offentliga tjänster (jfr prop. 2000/01:111 s. 69).

29 a §

Vid tillämpningen av 29 §, ska en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi anses genomföras av orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse, utom i de fall det kan antas att verksamheten eller åtgärden har en betydande negativ miljöpåverkan på det berörda området.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller förnybar energi.

Paragrafen, som är ny, reglerar när en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi ska anses genomföras av orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse vid en prövning enligt 7 kap. 29 § miljöbalken. Paragrafen genomför artikel 16f i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

Första stycket innehåller en presumtion för att en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi ska anses genomföras av orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse vid tillämpningen av 29 §. Presumtionen kan motbevisas om det framkommer uppgifter som ger skäl att anta att verksamheten eller åtgärden har en betydande negativ miljöpåverkan på det berörda området. Med miljöpåverkan avses påverkan på livsmiljön för den art eller de arter som avses att skyddas i ett område eller på möjligheten att bevara dessa arter i området. Även när ett ärende avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi ska det således göras en intresseavvägning och i vissa fall kan intresset av att skydda en arts livsmiljö eller möjligheten att bevara arten i området bedömas väga tyngre än intresset av att utföra verksamheten eller åtgärden för förnybar energi. Presumtionen rör endast frågan om verksamheten genomförs av orsaker som har ett allt överskuggande samhällsintresse. Övriga förutsättningar som anges i 29 § påverkas inte av förevarande paragraf, bl.a. att verksamheten måste utföras av tvingande orsaker.

Andra stycket innehåller en förklaring av innebörden av uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Uttrycket förklaras i lagen med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi. Se kommentaren till 5 § i den lagen.

17.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln

3 e §

Trots 3 a § tredje stycket 3 och 4 krävs det inte en specifik miljöbedömning om en ansökan om tillstånd enligt 3 § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, och om det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken

1. finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som den verksamhet eller åtgärd som omfattas av en tillståndsansökan enligt 3 § kan medföra, och

2. har gjorts en slutlig och samlad bedömning enligt 6 kap. 43 § miljöbalken av verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter.

Den bedömning av miljöeffekter som avses i 2 får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

Paragrafen är ny och syftar till att undvika dubbelprövning i ärenden som rör verksamheter eller åtgärder för förnybar energi i förhållande till en tillståndsprövning enligt miljöbalken. Paragrafen genomför artikel 16b.2 i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Första stycket innehåller en punktuppställning och innebär att det inte krävs en specifik miljöbedömning i ett tillståndsärende enligt 3 § om ärendet avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi och om förutsättningarna som anges i första och andra punkterna är uppfyllda. Med en specifik miljöbedömning avses de steg som beskrivs i 6 kap. 28 § miljöbalken. Uttrycket verksamhet och åtgärd för förnybar energi har en vid innebörd och omfattar inte bara uppförande och drift av anläggningar för produktion av förnybar energi och samlokaliserade energilagringsanläggningar utan även åtgärder som behövs för att uppföra eller driva sådana verk eller anläggningar eller för att ansluta dem till ett nät. Ett exempel på en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi som kräver tillstånd enligt lagen om kontinentalsockeln är borrning eller sprängning på havsbotten inför utläggande av undervattenskablar till en vindkraftpark.

Enligt *punkt 1* ska det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken finnas en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som den verksamhet eller åtgärd som tillståndsprövas enligt lagen om kontinentalsockeln kan medföra. Vidare ska prövningsmyndigheten enligt *punkt 2* i målet eller ärendet om tillstånd enligt miljöbalken ha gjort en slutlig och samlad bedömning av verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter i enlighet med 6 kap. 43 § miljöbalken. Det innebär att prövningsmyndigheten i miljöbalksärendet ska ha resonerat kring miljöeffekterna av de åtgärder som är aktuella i tillståndsärendet enligt förevarande lag och gett tillstånd med de villkor som bedömts erforderliga. En tillämpning av bestämmelsen förutsätter därmed att sökanden inför miljöbalksprövningen har upprättat sin ansökan, den tekniska beskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen på ett sådant sätt att handlingarna täcker in även de miljöeffekter som är relevanta i tillståndsärendet enligt lagen om kontinentalsockeln. Den myndighet som prövar en ansökan om tillstånd enligt förevarande lag behöver i varje enskilt fall kontrollera att de miljöeffekter som de tillståndspliktiga åtgärderna kan förväntas medföra omfattas av den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i miljöbalksärendet och att de behandlas i domen eller beslutet om tillstånd enligt miljöbalken. I detta krav ligger även att prövningsmyndigheten mot bakgrund av de uppgifter som har lämnats i ärendet om tillstånd alltid behöver ta ställning till om den bedömning av miljöeffekterna som har gjorts i miljöbalksärendet fortfarande är aktuell.

Om tillståndsärendet enligt lagen om kontinentalsockeln innehåller mer detaljerade uppgifter om den verksamhet eller åtgärd för vilken tillstånd söks än miljöbalksärendet och om uppgifterna ger skäl att anta att verksamheten eller åtgärden kan medföra väsentliga miljöeffekter som inte beskrivs i den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i miljöbalksärendet är undantaget inte tillämpligt. Detsamma gäller om det har kommit fram nya uppgifter om väsentliga miljöeffekter av åtgärderna efter att miljöbalksärendet har avgjorts.

Bestämmelsen innebär att sökanden, om undantaget är tillämpligt, inte behöver ta fram en ny miljökonsekvensbeskrivning och att den som prövar tillståndsärendet inte ska göra en samlad och slutlig bedömning av borrningens, sprängningen eller utforskandets miljöeffekter enligt 6 kap. 43 § miljöbalken. Prövningsmyndigheten ska utgå från den bedömning som har gjorts i miljöbalksärendet. Den som ansöker om ett tillstånd enligt denna lag är dock oförhindrad att ta fram en ny miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken om det framstår som ändamålsenligt. Så kan t.ex. vara fallet om det finns tveksamheter kring i vilken utsträckning åtgärderna har bedömts i miljöbalksärendet. Om så sker behöver prövningsmyndigheten göra en samlad och slutlig bedömning av de miljöeffekter som beskrivs i den miljökonsekvensbeskrivning som har getts in i ärendet.

Enligt *andra stycket* får den slutliga och samlade bedömningen av miljöeffekter som har gjorts i målet eller ärendet enligt miljöbalken inte vara äldre än tre år när ansökan enligt lagen om kontinentalsockeln ges in för att undantaget i första stycket ska gälla. Tiden räknas från dagen för domen eller beslutet i miljöbalksärendet då tillståndsfrågan avgjorts.

Tredje stycket innehåller en förklaring av innebörden av uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Uttrycket förklaras i lagen med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi. Se kommentaren till 5 § i den lagen.

3 f §

Det som sägs i 3 e § hindrar inte att ett beslut om tillstånd enligt 3 § förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att tillstånd får förenas med villkor. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Paragrafen klargör att bestämmelsen i 3 e § inte hindrar regeringen eller Sveriges geologiska undersökning från att förena ett beslut om tillstånd enligt lagen om kontinentalsockeln med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa och miljön från skador och olägenheter som kan uppkomma till följd av de åtgärder som prövas enligt lagen. Ärendet om tillstånd enligt lagen om kontinentalsockeln kan innehålla mer detaljerade uppgifter om de åtgärder som ska vidtas på havsbotten än ärendet om tillstånd enligt miljöbalken. Det kan t.ex. vara fråga om mer specifika uppgifter om de sprängningar som ska göras i området. Sådana mer detaljerade uppgifter om de åtgärder som ska vidtas behöver inte nödvändigtvis innebära att det måste göras en ny specifik miljöbedömning i ärendet. I de fall det handlar om tillkommande uppgifter av mindre betydelse kan den myndighet som prövar en tillståndsansökan i stället, om uppgifterna motiverar det, förena ett beslut om tillstånd med ytterligare villkor för att skydda människors hälsa och miljön, t.ex. särskilda försiktighetsmått för att skydda tumlare vid sprängningar på havsbotten.

17.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar

4 a §

Trots 4 § fjärde stycket 2 krävs det inte en specifik miljöbedömning om en ansökan om tillstånd enligt 1 § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, och om det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken

1. finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som rörledningen kan medföra, och

2. har gjorts en slutlig och samlad bedömning av rörledningens miljöeffekter enligt 6 kap. 43 § miljöbalken.

Den bedömning av miljöeffekter som avses i 2 får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

Paragrafen är ny och syftar till att undvika dubbelprövning i ärenden som rör verksamheter eller åtgärder för förnybar energi i förhållande till en tillståndsprövning enligt miljöbalken. Paragrafen genomför artikel 16b.2 i förnybartdirektivet. Överväganden finns i avsnitt 8.1.

Första stycket innehåller en punktuppställning och innebär att det inte krävs en specifik miljöbedömning i ett tillståndsärende enligt 1 § om ärendet avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi och om förutsättningarna som anges i första och andra punkterna är uppfyllda. Med en specifik miljöbedömning avses de steg som beskrivs i 6 kap. 28 § miljöbalken. Uttrycket verksamhet och åtgärd för förnybar energi har en vid innebörd och omfattar inte bara uppförande och drift av anläggningar för produktion av förnybar energi och samlokaliserade energilagringsanläggningar utan även åtgärder som behövs för att uppföra eller driva sådana verk eller anläggningar eller för att ansluta dem till ett nät. Ett exempel på en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi som kräver tillstånd enligt lagen om vissa rörledningar är framdragande och användning av en rörledning för transport av vätgas från en anläggning för produktion av förnybar energi.

Enligt *punkt 1* ska det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken finnas en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som framdragandet och användningen av rörledningen kan medföra. Vidare ska prövningsmyndigheten enligt *punkt 2* i miljöbalksärendet ha gjort en slutlig och samlad bedömning av de miljöeffekter som framdragandet av rörledningen kan medföra i enlighet med 6 kap. 43 § miljöbalken. Det innebär att prövningsmyndigheten i miljöbalksärendet ska ha resonerat kring åtgärdernas miljöeffekter och gett tillstånd med de villkor som bedömts erforderliga. En tillämpning av bestämmelsen förutsätter därmed att sökanden inför miljöbalksprövningen har upprättat sin ansökan, den tekniska beskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen på ett sådant

sätt att handlingarna täcker in även de miljöeffekter som är relevanta i tillståndsärendet enligt rörledningslagen. Den myndighet som prövar en ansökan om tillstånd enligt förevarande lag behöver i varje enskilt fall kontrollera att de miljöeffekter som de tillståndspliktiga åtgärderna kan förväntas medföra omfattas av den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i miljöbalksärendet och att de behandlas i domen eller beslutet om tillstånd enligt miljöbalken. I detta krav ligger även att prövningsmyndigheten mot bakgrund av de uppgifter som har lämnats i ärendet om tillstånd alltid behöver ta ställning till om den bedömning av miljöeffekterna som har gjorts i miljöbalksärendet fortfarande är aktuell.

Om tillståndsärendet enligt lagen om vissa rörledningar innehåller mer detaljerade uppgifter om framdragandet och användningen av rörledningen än miljöbalksärendet och om uppgifterna ger skäl att anta att åtgärderna kan medföra väsentliga miljöeffekter som inte beskrivs i den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i miljöbalksärendet är undantaget inte tillämpligt. Detsamma gäller om det har kommit fram nya uppgifter om väsentliga miljöeffekter av åtgärderna efter att miljöbalksärendet har avgjorts.

Bestämmelsen innebär att sökanden, om undantaget är tillämpligt, inte behöver ta fram en ny miljökonsekvensbeskrivning och att den som prövar tillståndsärendet inte ska göra en samlad och slutlig bedömning av miljöeffekterna av framdragandet och användningen av rörledningen enligt 6 kap. 43 § miljöbalken. Prövningsmyndigheten ska utgå från den bedömning som har gjorts i miljöbalksärendet. Den som ansöker om ett tillstånd enligt denna lag är dock oförhindrad att ta fram en ny miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken om det framstår som ändamålsenligt. Så kan t.ex. vara fallet om det finns tveksamheter kring i vilken utsträckning åtgärderna har bedömts i miljöbalksärendet. Om så sker behöver prövningsmyndigheten göra en samlad och slutlig bedömning av de miljöeffekter som beskrivs i den miljökonsekvensbeskrivning som har getts in i ärendet.

Enligt *andra stycket* får den slutliga och samlade bedömningen av miljöeffekterna som har gjorts i målet eller ärendet enligt miljöbalken inte vara äldre än tre år när ansökan enligt lagen om vissa rörledningar ges in för att undantaget i första stycket ska gälla. Tiden räknas från dagen för domen eller beslutet i miljöbalksärendet då tillståndsfrågan avgjorts.

Tredje stycket innehåller en förklaring av innebörden av uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Uttrycket förklaras i lagen med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi. Se kommentaren till 5 § i den lagen.

6 b §

Det som sägs i 4 a § hindrar inte att en koncession förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att tillstånd får förenas med villkor. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Paragrafen klargör att 4 a § inte hindrar prövningsmyndigheten från att förena ett beslut om tillstånd enligt förevarande lag med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa och miljön från skador och olägenheter som åtgärden eller verksamheten kan medföra. Ärendet om tillstånd enligt lagen om vissa rörledningar kan innehålla mer detaljerade uppgifter om de åtgärder som ska vidtas för att dra fram och använda rörledningen än miljöbalksärendet, t.ex. om den exakta lokaliseringen för rörledningen och markförhållandena på platsen. Sådana mer detaljerade uppgifter om de åtgärder som ska vidtas behöver inte nödvändigtvis innebära att det måste göras en ny specifik miljöbedömning i ärendet. I de fall det handlar om tillkommande uppgifter av mindre betydelse kan den myndighet som prövar en tillståndsansökan i stället, om uppgifterna motiverar det, förena ett beslut om tillstånd med ytterligare villkor för att skydda människors hälsa och miljön.

17.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon

6 b §

Trots 6 § andra stycket 2 krävs det inte en specifik miljöbedömning om en ansökan om tillstånd enligt 5 § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, och om det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken

1. finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som den verksamhet eller åtgärd som omfattas av en tillståndsansökan enligt 5 § kan medföra, och

2. har gjorts en slutlig och samlad bedömning av verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter enligt 6 kap 43 § miljöbalken.

Den bedömning av miljöeffekter som avses i 2 får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

Paragrafen är ny och syftar till att undvika dubbelprövning i ärenden som rör verksamheter eller åtgärder för förnybar energi i förhållande till en prövning enligt miljöbalken. Paragrafen genomför artikel 16b.2 i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Första stycket innehåller en punktuppställning och innebär att det inte krävs en specifik miljöbedömning i ett tillståndsärende enligt 1 § om ärendet avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi och om förutsättningarna som anges i första och andra punkterna är uppfyllda. Med en specifik miljöbedömning avses de steg som beskrivs i 6 kap. 28 § miljöbalken. Uttrycket verksamhet och åtgärd för förnybar energi har en vid innebörd och omfattar inte bara uppförande och drift av anläggningar för produktion av förnybar energi och samlokaliserade energilagrings-anläggningar utan även åtgärder som behövs för att uppföra eller driva sådana verk eller anläggningar eller för att ansluta dem till ett nät. Ett

exempel på en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi som kräver tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon är uppförande av en gruppstation för vindkraft och tillhörande transformatorstationer.

Enligt *punkt 1* ska det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken finnas en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som kan uppkomma till följd av de åtgärder och verksamheter som prövas för ett tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon. Vidare ska prövningsmyndigheten i miljöbalksärendet enligt *punkt 2* ha gjort en slutlig och samlad bedömning av dessa verksamheters och åtgärders miljöeffekter i enlighet med 6 kap. 43 § miljöbalken. Detta innebär att prövningsmyndigheten ska ha resonerat kring miljöeffekterna av de åtgärder och verksamheter som prövas för ett tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon och gett tillstånd med de villkor som bedömts behövliga med anledning av dessa miljöeffekter. En tillämpning av bestämmelsen förutsätter därmed att sökanden inför miljöbalksprövningen har upprättat sin ansökan, den tekniska beskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen på ett sådant sätt att handlingarna täcker in även de miljöeffekter som är relevanta i tillståndsärendet enligt förevarande lag. Den myndighet som prövar en ansökan om tillstånd enligt förevarande lag behöver i varje enskilt fall kontrollera att de miljöeffekter som de tillståndspliktiga åtgärderna kan förväntas medföra omfattas av den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i miljöbalksärendet och att de behandlas i domen eller beslutet om tillstånd enligt miljöbalken. I detta krav ligger även att prövningsmyndigheten mot bakgrund av de uppgifter som har lämnats i ärendet om tillstånd alltid behöver ta ställning till om den bedömning av miljöeffekterna som har gjorts i miljöbalksärendet fortfarande är aktuell.

Om tillståndsärendet enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon innehåller mer detaljerade uppgifter om de åtgärder som ska vidtas än miljöbalksärendet och om uppgifterna ger skäl att anta att åtgärderna kan medföra väsentliga miljöeffekter som inte beskrivs i den miljökonsekvens-beskrivning som har tagits fram i miljöbalksärendet är undantaget inte tillämpligt. Detsamma gäller om det har kommit fram nya uppgifter om väsentliga miljöeffekter av åtgärderna efter att miljöbalksärendet har avgjorts.

Bestämmelsen innebär att sökanden, om undantaget är tillämpligt, inte behöver göra en ny miljökonsekvensbeskrivning och att den som prövar tillståndsärendet inte ska göra en bedömning enligt 6 kap. 43 § miljöbalken av åtgärdernas miljöeffekter. Prövningsmyndigheten ska utgå från den bedömning som har gjorts i miljöbalksärendet. Den som ansöker om ett tillstånd enligt denna lag är dock oförhindrad att ta fram en ny miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken om det framstår som ändamålsenligt. Så kan t.ex. vara fallet om det finns tveksamheter kring i vilken utsträckning åtgärderna har bedömts i miljöbalksärendet. Om så sker behöver prövningsmyndigheten göra en samlad och slutlig bedömning av de miljöeffekter som beskrivs i den miljökonsekvensbeskrivning som har getts in i ärendet.

Enligt *andra stycket* får den slutliga och samlade bedömningen av miljöeffekter som har gjorts i målet eller ärendet enligt miljöbalken inte vara äldre än tre år när ansökan enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon

ges in för att undantaget i första stycket ska gälla. Tiden räknas från dagen för domen eller beslutet i miljöbalksärendet då tillståndsfrågan avgjorts.

Tredje stycket innehåller en förklaring av innebörden av uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Uttrycket förklaras i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi. Se kommentaren till 5 § i den lagen.

6 c §

Det som sägs i 6 b § hindrar inte att ett tillstånd förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter som åtgärden eller verksamheten kan medföra.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att tillstånd får förenas med villkor. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Paragrafen klargör att 6 b § inte hindrar prövningsmyndigheten från att förena ett beslut om tillstånd enligt förevarande lag med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa och miljön från skador och olägenheter som åtgärden eller verksamheten kan medföra. Ärendet om tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon kan innehålla mer detaljerade uppgifter om de åtgärder som ska vidtas på havsbotten än ärendet om tillstånd enligt miljöbalken. Sådana mer detaljerade uppgifter om de åtgärder som ska vidtas behöver inte nödvändigtvis innebära att det måste göras en ny specifik miljöbedömning i ärendet. I de fall det handlar om tillkommande uppgifter av mindre betydelse kan den myndighet som prövar en tillståndsansökan i stället, om uppgifterna motiverar det, förena ett beslut om tillstånd med ytterligare villkor för att skydda människors hälsa och miljön.

17.6 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

2 kap.

17 §

Vid en prövning av frågor om beviljande av nätkoncession för linje ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För en starkströmsledning som ska prövas för en nätkoncession för linje ska

1. frågan om huruvida byggandet eller användandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,
2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och
3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Paragrafen reglerar förhållandet mellan ellagen och bestämmelser om miljöbedömning i miljöbalken. Ändringarna i paragrafen innebär att nuvarande tredje stycket tas bort. Bestämmelserna flyttas till 17 a §.

17 a §

Trots 17 § ska följande gälla.

1. Frågor som har prövats i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken behöver inte prövas på nytt i ärendet om nätkoncession.

2. Det krävs inte en specifik miljöbedömning om det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken

a) finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som ledningen kan medföra och,

b) har gjorts en slutlig och samlad bedömning av ledningens förväntande miljöeffekter.

Den bedömning av miljöeffekter som avses i 2 b får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.

Paragrafen, som är ny, motsvarar delvis tidigare 17 § tredje stycket och syftar till att undvika dubbelprövning i ärenden som rör verksamheter eller åtgärder för förnybar energi i förhållande till en prövning enligt miljöbalken. Paragrafen genomför artikel 16b.2 i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Första stycket innehåller en punktuppställning. *Punkt 1* motsvarar nuvarande 17 § tredje stycket första meningen. I *punkt 2*, som delvis motsvarar nuvarande 17 § tredje stycket andra meningen, görs ändringar som innebär att det inte krävs en specifik miljöbedömning i ärendet om nätkoncession om det i ett mål eller ärende enligt miljöbalken har gjorts en specifik miljöbedömning som omfattar miljöeffekterna av ledningsdragningen. För att undantaget ska gälla måste det enligt *punkt 2a* finnas en miljökonsekvensbeskrivning i miljöbalksärendet som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som ledningen kan medföra. Vidare ska prövningsmyndigheten i miljöbalksärendet enligt *punkt 2b* ha gjort en slutlig och samlad bedömning av ledningsdragningens miljöeffekter i enlighet med 6 kap. 43 § miljöbalken. Detta innebär att prövningsmyndigheten ska ha resonerat kring miljöeffekterna av de åtgärder och verksamheter som prövas för en nätkoncession och gett tillstånd med de villkor som bedömts behövliga med anledning av dessa miljöeffekter. En tillämpning av bestämmelsen förutsätter att sökanden inför miljöbalksprövningen har upprättat sin ansökan, den tekniska beskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen på ett sådant sätt att handlingarna täcker in även de miljöeffekter som är relevanta i ärendet om nätkoncession. Den myndighet som prövar en ansökan om nätkoncession behöver i varje enskilt fall kontrollera att de miljöeffekter som de tillståndspliktiga åtgärderna kan förväntas medföra omfattas av den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i miljöbalksärendet och att de behandlas i domen eller beslutet om tillstånd enligt miljöbalken. I detta krav ligger även att prövningsmyndigheten mot bakgrund av de uppgifter som har lämnats i ärendet om nätkoncession alltid behöver ta

ställning till om den bedömning av miljöeffekterna som har gjorts i miljöbalksärendet fortfarande är aktuell.

Om ärendet om nätkoncession innehåller mer detaljerade uppgifter om de åtgärder som ska vidtas än miljöbalksärendet och om uppgifterna ger skäl att anta att ledningsdragningen kan medföra väsentliga miljöeffekter som inte beskrivs i den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i miljöbalksärendet är undantaget inte tillämpligt. Detsamma gäller om det har kommit fram nya uppgifter om väsentliga miljöeffekter av ledningsdragningen efter att miljöbalksärendet har avgjorts.

Bestämmelsen innebär att sökanden, om undantaget är tillämpligt, inte behöver göra en ny miljökonsekvensbeskrivning och att den som prövar tillståndsärendet inte ska göra en samlad och slutlig bedömning av åtgärdernas miljöeffekter enligt 6 kap. 43 § miljöbalken. Prövningsmyndigheten ska i ett sådant fall utgå från den bedömning som har gjorts i miljöbalksärendet. Den som ansöker om nätkoncession är dock oförhindrad att ta fram en ny miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken om det för sökanden framstår som ändamålsenligt. Så kan t.ex. vara fallet om det finns tveksamheter kring i vilken utsträckning åtgärderna har bedömts i miljöbalksärendet. Om så sker behöver prövningsmyndigheten göra en samlad och slutlig bedömning av de miljöeffekter som beskrivs i den miljökonsekvensbeskrivning som har getts in i ärendet.

Enligt *andra stycket* får den slutliga och samlade bedömningen av miljöeffekter som har gjorts i målet eller ärendet enligt miljöbalken inte vara äldre än tre år när ansökan om nätkoncession ges in för att undantaget i första stycket ska gälla. Tiden räknas från dagen för domen eller beslutet i miljöbalksärendet då tillståndsfrågan avgjorts.

18 §

En nätkoncession ska förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt samt med de villkor för anläggningens utförande och nyttjande som behövs av säkerhetsskäl eller för att i övrigt skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter och främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser eller som av annat skäl behövs från allmän synpunkt.

Det som sägs i 17 a § hindrar inte att en nätkoncession förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa eller miljön mot skador och olägenheter.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att tillstånd ska förenas med villkor. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Andra stycket är nytt. Det klargör att 17 a § andra stycket inte hindrar prövningsmyndigheten från att förena ett beslut om nätkoncession med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa och miljön från skador och olägenheter som åtgärden eller verksamheten kan medföra. Ärendet om nätkoncession kan innehålla mer detaljerade uppgifter om de åtgärder som ska vidtas med anledning av ledningsdragningen än ärendet om tillstånd enligt miljöbalken. Sådana mer detaljerade uppgifter om de åtgärder som ska vidtas behöver inte nödvändigtvis innebära att det måste göras en ny specifik miljöbedömning i ärendet. I de fall det handlar om

tillkommande uppgifter av mindre betydelse kan den myndighet som prövar en ansökan om nätkoncession i stället, om uppgifterna motiverar det, förena ett beslut om tillstånd med ytterligare villkor för att skydda människors hälsa och miljön.

17.7 Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

1 kap.

8 b §

Med verksamhet eller åtgärd för förnybar energi avses detsamma som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

Paragrafen, som är ny, innehåller en förklaring av innebörden av uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Övervägande finns i avsnitt 5.2.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi. Se kommentaren till 5 § i den lagen.

2 kap.

7 a §

Trots 7 § andra stycket 2 krävs det inte en specifik miljöbedömning om en ansökan om tillstånd enligt 1 § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, och om det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken

1. finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som gasledningen, och de åtgärder som vidtas för att bereda plats för den, kan medföra, och

2. har gjorts en slutlig och samlad bedömning enligt 6 kap. 43 § miljöbalken av miljöeffekterna av naturgasledningen och av de åtgärder som vidtas för att bereda plats för den.

Den bedömning av miljöeffekter som avses i 2 får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.

Paragrafen är ny och syftar till att undvika dubbelprövning i ärenden som rör verksamheter eller åtgärder för förnybar energi i förhållande till en tillståndsprövning enligt miljöbalken. Paragrafen genomför artikel 16b.2 i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Första stycket innehåller en punktuppställning och innebär att det inte krävs en specifik miljöbedömning i ett tillståndsärende enligt 1 § om ärendet avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi och om förutsättningarna som anges i första och andra punkterna är uppfyllda. Med en specifik miljöbedömning avses de steg som beskrivs i 6 kap. 28 § miljöbalken. Uttrycket verksamhet och åtgärd för förnybar energi har en

vid innebörd och omfattar inte bara uppförande och drift av anläggningar för produktion av förnybar energi och samlokaliserade energilagringsanläggningar utan även åtgärder som behövs för att uppföra eller driva sådana verk eller anläggningar eller för att ansluta dem till ett nät. Ett exempel på en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi som kräver tillstånd enligt naturgaslagen är byggande av en rörledning för överföring av biogas.

Enligt *punkt* 1 ska det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken finnas en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som kan uppkomma till följd av de åtgärder och verksamheter som prövas för en koncession enligt naturgaslagen. Vidare ska prövningsmyndigheten i miljöbalksärendet enligt *punkt 2* ha gjort en slutlig och samlad bedömning av dessa verksamheters och åtgärders miljöeffekter i enlighet med 6 kap. 43 § miljöbalken. Detta innebär att prövningsmyndigheten ska ha resonerat kring miljöeffekterna av gasledningen och de åtgärder som vidtas för att bereda plats för den och gett tillstånd med de villkor som bedömts erforderliga. En tillämpning av bestämmelsen förutsätter därmed att sökanden inför miljöbalksprövningen har upprättat sin ansökan, den tekniska beskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen på ett sådant sätt att handlingarna täcker in även de miljöeffekter som är relevanta i koncessionsärendet enligt naturgaslagen. Den myndighet som prövar en ansökan om koncession enligt förevarande lag behöver i varje enskilt fall kontrollera att de miljöeffekter som de tillståndspliktiga åtgärderna kan förväntas medföra omfattas av den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i miljöbalksärendet och att de behandlas i domen eller beslutet om tillstånd enligt miljöbalken. I detta krav ligger även att prövningsmyndigheten mot bakgrund av de uppgifter som har lämnats i ärendet om tillstånd alltid behöver ta ställning till om den bedömning av miljöeffekterna som har gjorts i miljöbalksärendet fortfarande är aktuell.

Om koncessionsärendet enligt naturgaslagen innehåller mer detaljerade uppgifter om dessa åtgärder än miljöbalksärendet och om uppgifterna ger skäl att anta att åtgärderna kan medföra väsentliga miljöeffekter som inte beskrivs i den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram i miljöbalksärendet är undantaget inte tillämpligt. Detsamma gäller om det har kommit fram nya uppgifter om väsentliga miljöeffekter av åtgärderna efter att miljöbalksärendet har avgjorts.

Bestämmelsen innebär att sökanden, om undantaget är tillämpligt, inte behöver göra en ny miljökonsekvensbeskrivning och att den som prövar koncessionsärendet inte ska göra en samlad och slutlig bedömning av åtgärdernas miljöeffekter enligt 6 kap. 43 § miljöbalken. Prövningsmyndigheten ska utgå från den bedömning som har gjorts i miljöbalksärendet. Den som ansöker om ett tillstånd enligt denna lag är dock oförhindrad att ta fram en ny miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken om det framstår som ändamålsenligt. Så kan t.ex. vara fallet om det finns tveksamheter kring i vilken utsträckning åtgärderna har bedömts i miljöbalksärendet. Om så sker behöver den som prövar koncessionsärendet göra en samlad och slutlig bedömning av åtgärdernas miljöeffekter.

Enligt *andra stycket* får den slutliga och samlade bedömningen av miljöeffekter som har gjorts i målet eller ärendet enligt miljöbalken inte

vara äldre än tre år när ansökan enligt naturgaslagen ges in för att undantaget i första stycket ska gälla. Tiden räknas från dagen för domen eller beslutet i miljöbalksärendet då tillståndsfrågan avgjorts.

8 d §

Det som sägs i 7 a § hindrar inte att en koncession förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa eller miljön mot skador och olägenheter.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om villkor för tillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Paragrafen klargör att bestämmelserna i 7 a § inte hindrar regeringen från att förena en koncession enligt naturgaslagen med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa och miljön från skador och olägenheter som åtgärden eller verksamheten kan medföra. Koncessionsärendet enligt naturgaslagen kan innehålla mer detaljerade uppgifter om de åtgärder som ska vidtas än ärendet om tillstånd enligt miljöbalken. Sådana mer detaljerade uppgifter om de åtgärder som ska vidtas behöver inte nödvändigtvis innebära att det måste göras en ny specifik miljöbedömning i ärendet. I de fall det handlar om tillkommande uppgifter av mindre betydelse kan den myndighet som prövar en koncessionsansökan i stället, om uppgifterna motiverar det, förena ett beslut om tillstånd med ytterligare villkor för att skydda människors hälsa och miljön.

17.8 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

1 kap.

4 a §

Med åtgärd för förnybar energi avses i denna lag en åtgärd som

1. kräver bygglov, marklov eller anmälan enligt denna lag, och

2. som omfattas av 5 § lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

Paragrafen innehåller en förklaring av uttrycket åtgärd för förnybar energi. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Med åtgärd för förnybar energi avses i plan- och bygglagen en åtgärd som kräver bygglov, marklov eller anmälan enligt plan- och bygglagen och som omfattas av 5 § lagen (2025:xxx) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi. I den paragrafen förklaras innebörden av uttrycket verksamhet och åtgärd för förnybar energi. Uttrycket verksamhet och åtgärd för förnybar energi har en vid innebörd och omfattar inte bara uppförande och drift av anläggningar för produktion av förnybar energi och samlokaliserade energilagringsanläggningar utan även åtgärder som behövs för att uppföra eller driva sådana verk eller anläggningar eller för

att ansluta dem till ett nät. Alla åtgärder som behövs för att uppföra eller driva en anläggning för produktion av förnybar energi och som kräver bygglov, marklov eller anmälan enligt plan- och bygglagen är således att anse som en åtgärd för förnybar energi.

9 kap.

22 §

Om ansökningen är ofullständig, får byggnadsnämnden förelägga sökanden att avhjälpa bristerna inom en viss tid. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas eller att ärendet kan komma att avgöras i befintligt skick om föreläggandet inte följs.

Om ansökningen avser en åtgärd för förnybar energi, ska föreläggandet beslutas inom tre veckor från den dag då ansökan kom in till nämnden.

Om föreläggandet inte följs, får byggnadsnämnden avvisa ansökan eller avgöra ärendet i befintligt skick

Paragrafen innehåller bestämmelser om att byggnadsnämnden får förelägga en sökande att avhjälpa brister i en ansökan som är ofullständig. Paragrafen genomför artikel 16.2 i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

I *andra stycket* som är nytt införs en bestämmelse om att ett förläggande att avhjälpa en brist i en ansökan ska beslutas inom tre veckor från den dag då ansökan kom in till nämnden om ansökan rör en åtgärd för förnybar energi. *Tredje stycket* motsvarar nuvarande andra stycket. Innebörden av uttrycket åtgärd för förnybar energi framgår av 1 kap. 4 a §.

27 a §

När en ansökan om lov eller förhandsbesked har kommit in till byggnadsnämnden, ska nämnden skriftligen informera sökanden om

1. vilka tidsfrister som gäller för beslut *med anledning av* ansökan,
2. att den avgift som nämnden får ta ut reduceras om tidsfristen för beslut överskrids,
3. möjligheterna att överklaga nämndens beslut.

Om en ansökan gäller en sådan solenergianläggning som avses i 27 e § första stycket 1 ska nämnden, när information lämnas enligt första stycket, skriftligen informera om att åtgärden ska anses ha fått lov om ärendet inte har avgjorts inom fyra veckor från det att ansökan är fullständig.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att viss information ska lämnas skriftligen till sökanden när en ansökan om lov eller förhandsbesked har kommit in till nämnden. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

I *första stycket första punkten* görs en redaktionell ändring av bestämmelsen på så sätt att ordet om ersätts av orden med anledning av. Ingen ändring i sak är avsedd.

Det nya *andra stycket* gäller ansökningar om lov eller förhandsbesked som avser installation av solenergianläggningar som har en installerad effekt på högst elva kilowatt på ett byggnadsverk som inte är avsett att främst användas för att producera solenergi. När en sådan ansökan

kommer in till byggnadsnämnden ska nämnden skriftligen informera sökanden om att åtgärden ska anses ha fått lov om ärendet inte har avgjorts inom fyra veckor från det att ansökan är fullständig.

Nuvarande *andra* och *tredje styckena* tas bort. Bestämmelserna flyttas till 27 b respektive 27 d §§,

27 b §

Byggnadsnämnden ska skriftligen informera sökanden om att ansökan är fullständig inom tre veckor från det att

1. ansökan kom in, om den då var fullständig, eller

2. ansökan blev fullständig efter att bristerna i den har avhjälpts.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att byggnadsnämnden är skyldig att informera om när en ansökan är fullständig. Paragrafen genomför artikel 16.2 i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Av paragrafen framgår att byggnadsnämnden skriftligen ska informera sökanden om att ansökan är fullständig inom tre veckor från det att ansökan kom in, om den då var fullständig. Om sökanden på byggnadsnämndens begäran har kompletterat ansökan och om nämnden bedömer att bristerna har avhjälpts ska nämnden inom tre veckor från det att kompletteringen gavs in informera om att ansökan är fullständig. Att en ansökan är fullständig innebär att ansökan innehåller den information som krävs för att myndigheten ska kunna behandla den. Bestämmelsen hindrar inte byggnadsnämnden från att begära kompletteringar efter att den har bekräftat att ansökan är fullständig.

27 c §

Om tidsfristen för beslut om lov eller förhandsbesked börjar löpa vid en annan tidpunkt än när ansökan kom in till nämnden, ska byggnadsnämnden skriftligen informera sökanden om när tidsfristen börjat löpa.

Paragrafen, som är ny, motsvarar tidigare 9 kap 27 a § andra stycket. Författningskommentar finns i prop. 2017/18:210 sid 27).

Av paragrafen framgår att om tidsfristen för beslut om lov eller förhandsbesked börjar löpa vid en annan tidpunkt än när ansökan kom in till nämnden, ska byggnadsnämnden skriftligen informera sökanden om när tidsfristen börjat löpa. Ändringen utgör ingen ändring i sak.

27 d §

Om tidsfristen förlängs enligt 27 § tredje stycket, ska byggnadsnämnden skriftligen informera sökanden om förlängningen och skälen för den. Information ska lämnas innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Paragrafen, som är ny, motsvarar tidigare 9 kap. 27 a § tredje stycket. Författningskommentar finns i prop. 2017/18:210 sid 27. Paragrafen genomför artikel 16b.2 i förnybartdirektivet i dess lydelse enligt ändrings-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

Av paragrafen framgår att om tidsfristen förlängs enligt 27 § tredje stycket, ska byggnadsnämnden skriftligen informera sökanden om förlängningen och skälen för den. Informationen ska lämnas innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut. Ändringen utgör ingen ändring i sak.

27 e §

Den tidsfrist som anges i 27 § första stycket ska i stället vara fyra veckor, räknas från den dag byggnadsnämnden informerar sökanden om att ansökan är fullständig, och får inte förlängas om ansökan avser en åtgärd för förnybar energi som innebär installation av

1. en solenergianläggning med en installerad effekt på högst elva kilowatt i eller på ett byggnadsverk som inte är avsett att främst användas för att producera solenergi, eller

2. en värmepump med en installerad effekt som understiger 50 megawatt som inte är en jordvärmepump eller bergvärmepump.

Första och andra stycket gäller inte åtgärder som rör historiskt eller kulturhistoriskt värdefulla byggnadsverk eller områden, eller åtgärder som rör totalförsvarets intressen.

Paragrafen, som är ny, innehåller särskilda bestämmer om handläggning av ansökningar som rör installation av vissa solenergianläggningar och värmepumpar. Paragrafen genomför artikel 16d.2 och artikel 16e i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitten 7.5 och 7.6.

Första stycket innehåller en punktuppställning och innebär att tidsfristen för att handlägga ärenden om installation av sådana anläggningar som räknas upp i punktuppställningen ska vara högst fyra veckor från det att byggnadsnämnden har informerat sökanden om att ansökan är fullständig. Tidsfristen får inte förlängas. *Punkt 1* avser installation av en solenergianläggning som har en installerad effekt om högst elva kilowatt i eller på ett byggnadsverk som inte är avsett att främst användas för att producera solenergi. *Punkt 2* avser installation av en värmepump som har en installerad effekt om högst 50 megawatt och som inte är en jord- eller bergvärmepump. Med jordvärmepumpar och bergvärmepumpar avses värmepumpar som använder geotermisk energi som energikälla. Den korta tidsfristen om fyra veckor gäller för således för installation av värmepumpar som använder andra energikällor än geotermisk energi, t.ex. luftvärmepumpar. Tidsfristen i 27 e § gäller endast ärenden som rör installationen av sådana värmepumpar. Ansökningar om bygglov för att uppföra en byggnad som ska rymma luftvärmepumpen ska hanteras inom den tidsfrist som gäller i övrigt enligt plan- och bygglagen.

Andra stycket innebär att bestämmelserna om tidsfrister i första och andra stycket inte gäller om åtgärden avser historiskt eller kulturhistoriskt värdefulla byggnader eller områden eller rör totalförsvarets intressen. Undantaget gäller ärenden som rör byggnader och områden som avses i 8 kap. 13 § och åtgärder som vidtas inom eller i anslutning till sådana områden som avses i 3 kap. 9 § miljöbalken. För sådana ärenden gäller i stället den tidsfrist som följer av 27 §.

27 f §

Om en ansökan om en åtgärd för förnybar energi avser en sådan solenergianläggning som anges i 27 e § första stycket 1 och ärendet inte är avgjort inom fyra veckor, ska åtgärden anses ha fått lov. Byggnadsnämnden ska i så fall utfärda ett beslut med den innebörden.

Första stycket gäller inte åtgärder som avser historiskt eller kulturhistoriskt värdefulla byggnadsverk eller områden, eller åtgärder som rör totalförsvarets intressen.

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om så kallat tyst godkännande i vissa ärenden. Paragrafen genomför artikel 16d.1. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Enligt *första stycket* ska en ansökan som avser en solenergianläggning som anges i 27 § första stycket 1 anses ha beviljats om byggnadsnämnden inte har avgjort ärendet inom fyra veckor från den dag byggnadsnämnden har informerat sökanden om att ansökan är fullständig (s.k. tyst godkännande). I en sådan situation ska byggnadsnämnden utfärda ett beslut med den innebörden. De ärenden som omfattas av bestämmelsen är ansökningar om bygglov för installation av solenergiutrustning som har en installerad effekt om högst elva kilowatt på villatak och andra liknande byggnader.

Andra stycket innebär att bestämmelsen om tyst godkännande inte gäller om ansökan om bygglov avser installation av en solenergianläggning på en historiskt eller kulturhistoriskt värdefull byggnad eller i ett kulturhistoriskt värdefullt område eller om installationen påverkar totalförsvarets intressen. Undantaget gäller ärenden som rör byggnader och områden som avses i 8 kap. 13 § plan- och bygglagen och åtgärder som vidtas inom eller i anslutning till sådana områden som avses i 3 kap. 9 § miljöbalken. För sådana ärenden gäller i stället den tidsfrist som följer av 27 §.

27 g §

Den tidsfrist som anges i 27 § första stycket får förlängas en gång och med högst två veckor, om ansökan avser en åtgärd för förnybar energi som innebär installation av en solenergianläggning som har en installerad effekt som överstiger elva kilowatt i eller på ett byggnadsverk som inte är avsett att främst användas för att producera solenergi.

Första stycket gäller inte åtgärder som rör historiskt eller kulturhistoriskt värdefulla byggnadsverk eller områden, eller åtgärder som rör totalförsvarets intressen.

Paragrafen som är ny begränsar möjligheten att förlänga tidsfristen för handläggning av vissa ärenden som rör förnybar energi. Paragrafen genomför artikel 16d i förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.5 och 7.6.

Första stycket innebär att tidsfristen för att handlägga ansökningar om lov för att installera en solenergianläggning som har en installerad effekt som överstiger elva kilowatt i eller på ett byggnadsverk vars primära syfte inte är att producera solenergi får förlängas en gång och med högst två

veckor. Tidsfristen för att handlägga sådana ärenden får alltså inte överstiga tre månader.

Enligt *andra stycket* gäller bestämmelserna i första stycket inte om åtgärden rör historiskt eller kulturhistoriskt värdefulla byggnader eller områden eller om åtgärden rör totalförsvarets intressen. Undantaget gäller ärenden som rör byggnader och områden som avses i 8 kap. 13 § plan- och bygglagen och åtgärder som vidtas inom eller i anslutning till sådana områden som avses i 3 kap. 9 § miljöbalken. För sådana ärenden gäller i stället den möjlighet att förlänga en tidsfrist som följer av 27 §.

27 h §

Om ett ärende har återförvisats till byggnadsnämnden för förnyad handläggning, ska 27–27 g §§ tillämpas. *Vid tillämpningen ska det som sägs om den dag ansökan kom in avse den dag beslutet om återförvisning fick laga kraft.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om vilka paragrafer som ska tillämpas vid återförvisning av ärenden till byggnadsnämnden. Den motsvarar delvis tidigare 27 b §. Författningskommentar finns i prop. 2017/18:210 sid 27.

Enligt paragrafens hittillsvarande lydelse ska 27 och 27 a §§ tillämpas i det fall ett ärende återförvisas till nämnden. Nu föreslagen lydelse innebär att även bestämmelserna i 27 b –g §§ ska tillämpas. Hänvisningen till 27 c och d §§ är en följd av att 27 a § delas upp i de föreslagna 27 a, c och d §§. Ingen ändring i sak är avsedd. Hänvisningen till 27 b, e, f och g §§ utgör en ändring i sak och innebär att byggnadsnämnden vid en återförvisning även ska tillämpa det som där sägs om tidsfrist för att informera sökanden om att en ansökan är fullständig, tidsfrister för att handlägga ansökningar om lov för installation av solenergiutrustning och värmepumpar samt om tyst godkännande för ansökningar om lov för installation av solenergi-utrustning med en installerad effekt som understiger elva kilowatt.

46 §

Vid handläggningen av en anmälan *ska byggnadsnämnden tillämpa* bestämmelserna om

– ansökans innehåll i 21 §,
– föreläggande i 22 §, *och*
– information om tidsfrister i *27 a –d §§, och 27 h §.*

Vid tillämpningen ska det som sägs om ansökan avse anmälan och det som sägs om sökanden ska avse anmälaren. Vid tillämpningen av *27 d §* ska hänvisningen till 27 § tredje stycket *i stället* avse 45 § tredje stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om handläggning av en anmälan.

I paragrafen har det gjorts redaktionella ändringar. *Första stycket* har delats upp i tre strecksatser i syfte att göra bestämmelsen tydligare. Orden ”återförvisning för förnyad handläggning i 27 b §” utgår som en följd av den föreslagna lydelsen i 27 h §. I tredje strecksatsen läggs fyra bestämmelser till, 27 a–27 d §§. Ändringen utgör ingen ändring i sak.

Av *andra stycket första meningen,* framgår att vid tillämpningen ska det som sägs där om ansökan och sökanden i stället gälla anmälan och anmälaren.

Ändringen i *andra stycket andra meningen,* är en följdändring och utgör ingen ändring i sak.

§ 64
Ärendenr: 2025-2800

Yttrande över promemoria Genomförande av bestämmelser i förnybartdirektivet om tillståndsförfaranden för förnybar energi (KN 2025/00000)

Beslut
Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar att inte lämna några synpunkter

Ärendebeskrivning
Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått en remiss av promemoria Genomförande av bestämmelser i förnybertdirektivet om tillståndsförfaranden för förnybar energi. Förslagen innebär bl.a. att det införs tidsfrister för handläggningen av ärenden som rör förnybar energi. Hur lång tid som handläggningen av ett ärende får pågå beror på vilken typ av anläggning för produktion av förnybar energi som avses i en tillståndsansökan och varierar mellan en månad och tre år.

Vidare föreslås nya bestämmelser som innebär att en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi ska ges en större tyngd vid den bedömning som ska göras enligt 7 kap. miljöbalken av om en verksamhet eller åtgärd genomförs av orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse. Det föreslås även nya bestämmelser i lagen om vissa rörledningar, lagen om Sveriges ekonomiska zon, lagen om kontinentalsockeln och naturgaslagen som innebär att en specifik miljöbedömning bara ska behöva göras en gång för en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi. Om en specifik miljöbedömning som avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har slutförts i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken ske den gälla även i tillståndsärenden enligt dessa lagar.

Det föreslås därutöver bestämmelser som syftar till att förbättra det underlag som tas fram inför ett avgränsningssamråd. Bestämmelserna gäller för alla typer av verksamheter och inte bara för förnybar energi.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2025-04-30

Promemoria om Genomförande av bestämmelser i förnybartdirektivet om tillståndsförfaranden för förnybar energi (Klimat- och näringslivsdepartementets dnr KN 2025/00000), April 2025

Remissmissiv, promemoria om Genomförande av bestämmelser i förnybartdirektivet om tillståndsförfaranden för förnybar energi, 2025-04-10

Beredningsansvariga
Hanna Beccau, miljöinspektör

Beslutet ska skickas till
ksdiarium@umea.se

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-05-19

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00515

Information från Mark och exploatering

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet informerar mark- och exploateringsdirektör Helen Nilsson.

Beslutsunderlag

Beredningsansvariga

Beslutet ska skickas till

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-05-19

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00516

Ekonomidirektören informerar

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet informerar ekonomidirektör Lena Höök Gustafsson.

Beslutsunderlag

Beredningsansvariga

Beslutet ska skickas till

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-05-19

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00410

Årsrapport 2024, Umeå-Vasa samarbetet

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet informerar Cathrin Alenskär om samarbetet Umeå-Vasa.

Beslutsunderlag

Beredningsansvariga

Beslutet ska skickas till